

זהר פרשת יתרו

וישמע יתרו כהן מדין חתן משה את כל אשר עשה וגו' רבי חזקיה (רבי אלעזר) פתח ואמר וישא אהרן את ידו כתוב ידו אחת משום שצריך להרים ימין על שמאל והרי בארנו הסוד.

וישמע יתרו כהן מדין חתן משה את כל אשר עשה וגו' רבי חזקיה (רבי אלעזר) פתח ואמר וישא אהרן את ידו כתוב ידו אחת משום שצריך להרים ימין על שמאל והרי בארנו הסוד.

מצאנו בספרו של שלמה המלך שכל מי שמרים ידו למעלה והם אינן בתפלות ובקשות זהו אדם שמתקלל מעשרה שליטים ממונים והם עשרה שליטים אשר היו בעיר אלו אותם עשרה שממונים על פרישת הידים למעלה ליטול אותה תפלה או אותה ברכה ונותנים בה כח להתכבד השם הקדוש ומתברך מלמטה כיון שמלמטה מתברך מאותה פרישת

1 נמחק ציהל אור וגורם את המוסגר.

2 לפי פשיטותו של סוד טעם הרמת ימין על שמאל הוא בסוד תגבורת החסדים על הגבורות (רמ"ז). בפרשת נשא (קמו ע"א) רזא הוא משום דכתיב והוא ימשל בך (יהל אור).
3 דר"א אוקים ופי' הרזא משום דימינא הוא דכורא דנטיל ה"ח בה' אצבעאן דימינא ונוק' ה"ג, ועי' באד"ר קמב ע"א ושם קמא ע"ב ותאנא האי ת"ת כו' תאנא כו' וע"ש קמא ע"ב אר"א היינו רזא דתנינן (יהל אור).

4 עי' הערה הובא בסוף הספר.

5 הן י"ס דבריא ועמ"ש בפסוק והחכמה תעוז כו', שהן חו"ב וז"ש ואינן עשרה שליטן כו', ודעיר היא עיר קטנה אחות לנו קטנה ושם הקטנה רחל הנה מטתו שלשלמה כרסייא דילה ואמר במדרש הנעלם קפז ע"ב, א"ל חמינא דהאי אור הראשון דמטלנוי עשרה כו' ובאתוותא עשרה כו', וז"ש לתתא עשרה שליטין דקאמרין אינן עשר אמירן לתתא ברזא כו' והן י' מאמרות שבהן נברא העולם וידוע שהם בבריא האלקים דעובדא דבראשית אלקים לתתא את המאור הקטן כמ"ש בפ' בראשית כ ע"א וע"ל סח ע"ב וכן מקננא ביה אלקים חיים בעובדא דבראשית. וז"ש והחכמה תעוז כו', דהיא למעלה מבינה, וכן אצילות דרגא דחכמה, ור"ל דתורה יותר מעולה מתפלה כמ"ש אלן אינן כו' צלותא כו' ור' חזי' (שבת י ע"א) דהוי מאריך טובא בצלותא אמר מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה, והענין כי העולם בדכורא ושעה בנוק', קיימא ליה שעתא. והן רמ"ח איברים ושס"ה ימי שנה. ועמ"ש בתיקון סט קג ע"א ונפש כליל לשניהם ברמ"ח איברים ושס"ה גידים מ"ע ומל"ת והוא נגד דעת דכליל שניהם ג' ספרים ספר כו' וכן התורה כליל שניהם מ"ע ומל"ת שהוא הדעת וחיי עולם היא חכמה תחיה בעליה, וחי שעה בינה עץ חיים היא כמ"ש בתיקון כ"ב דשניהם נק' חיים. ועולם ושעה זר"נ כנ"ל, והן חיים דילהון כידוע וכנ"ל. וכן מועיל להפקת שאלה יותר כמ"ש ועץ חיים תאווה באה ותפלה היא מעומקא עלאה ממעמקים קראתיך כו', והוא באצבען כ"ח מ"ה ועמ"ש בתיקון לט א', אע"ג דמ"ה ג"כ בהו הוא חכם בבינה, והכל בצלותא עובדא דבראשית, עשר אמירן, וחכמה במחשבה והוא צלותא בכסא דע"י מתברך שמא קדישא דהוא ברוך דצלותא כמ"ש רסא ע"א ברוך ריבויא דכולהו כו' רבויא דרזא כו' וז"ש אלן אינן כו' (יהל אור).

6 התפילה שהיא בנשיאות ידים למעלה, יש לה כח יותר מהתפילה שאינה בנשיאות ידים, ועניינו כי הנשיאות ידים גורם שימשך על התפלה קודם עלייתה כח ושפע מהשער מדות אל התפילה, מה שאין כן שאר התפילה (אור יקר). ועי' לקמן רעח ע"א (לש"ו).

7 מלכות (מ"מ). עצם הייחוד הנעשה בדבור נשלם ונגמר על ידי המעשה, דהיינו נשיאות כפים, בענין שדבורו בתפילה ג"כ שלם יותר, מפני שע"י נשיאות ידים עשר ספירות קרובות אליו יותר ויותר (אור יקר). הוא מלכות דאיה קיימא בין תתאי ועלאי ואתברכ' מע"ס דלתתא וע"ס דלעילא הוא שמא קדישא דבה שמהן כמ"ש (יהל אור).

8 בסוד מ"ן (מ"מ).

9 כמ"ש שם, אתה עטור' דסתימן דאתון כו' וכדין את כל אשר תאמר ינתן לה כו' ור"ל אתה הוא כ"ב (אתון) וה"א עטורא דנותנין לה וזהו את כל, א"ת כ"ב, כל ה' דכליל לון, והוא סוד מנצפ"ך סוד נוק' דכליל לון בגויה, וזהו כ"ל, דהן נ' שערי בינה, ה' תרעין, והן כ"ח פרקין וא' בתראה הוא אשר תאמר ינתן לה, והוא דעת הנהר אלף אדרין דהוא אלף בתראה וכ"ב בחכמה, בל"ב נתיבות כ"ב וי', וה' בבינה נ' שערי בינה, וא' בדעת ושם הוא הפקת השאלה נהר דנפיק כו', ולכן הוא ראש לכל

זהר פרשת יתרו

הידיים למעלה אז מתברך מלמעלה ומתכבד מכל הצדדים.

ואלו עשרת הממונים מזומנים ליטול מאותן ברכות שלמעלה ולהוריק למטה ולברך את אותו שמברך אותו שכתוב ואני אברכם.

ולכן ישמר האדם בשעה שמרים ידיו למעלה להיות בתפלה או בברכות או בבקשה ולא ירים ידיו לחנם משום שעשרה הללו מזומנים ומתעוררים אל אותה פרישת ידים ואם הוא לחנם אותם העשרה מקללים אותו במאתים ארבעים ושמונה קללות וזהו שכתוב בו ויאהב קללה ותבואהו.

ואז רוח הטומאה שורה על אותם הידיים שהוא דרכו לשרות על מקום ריק וברכה לא שורה במקום ריק ועל זה (שמברך אותו ואם הם מתעוררים אל אותו פורש הידיים והם לחנם מקללים אותו במאתים וארבעים ושמונה קללות ואז רוח הטומאה שורה על אותן ידים שהוא דרכו לשרות על מקום ריק משום כך ישמר האדם בשעה שמרים ידיו למעלה להיות או בברכות או בתפלה ולא ירים ידיו

לעילא¹¹⁰ כדין אתברכא¹² מעילא¹³ ואתיקר מכל סטרין

ואלין עשרה ממנן ומינין¹⁴ לנטלא¹⁵ מאינון ברכאן דלעילא ולארכא לתתא ולברכא לההוא דמברך ליה דכתיב (במדבר ו כז) ואני אברכם¹⁶

בגין כך יסתמר בר נש בשעתא דירים ידיו לעילא למהוי בצלו או¹⁷ בברכאן או בבעותא ולא ירים ידיו למגנא בגין דאלין עשרה אינון זמינין ומתערין לגבי ההוא פרישו דידין ואי הוא למגנא אינון עשרה לטיין ליה¹⁸ במאתן¹⁹ וארבעין ותמניא לוטיין והאי איהו דכתיב ביה (תהלים קט יז) ויאהב קללה²⁰ ותבואהו

וכדין רוח²¹ מסאבא שריא על אינון ידין דאיהו²² ארחיה למשרי על אתר ריקניא וברכתא לא שריא באתר ריקניא ועל דא (נ"א) דמברך ליה ואי אינון מתערין לגבי ההוא פרישו דידין ואיהו למגנא אינון לטיין ליה במאתן וארבעין ותמניא לוטיין וכדין רוח מסאבא שריא על אינון ידין דאיהו ארחיה למשרי על אתר ריקניא בגין כך יסתמר בר נש בשעתא דארים ידיו לעילא למהוי בצלו או בברכאן ובצלוחתא ולא ירים ידיו למגנא ועל

השאלות, אתה חונן כו', שאם אין דעת כו'. מעיקרא צריך מתתא באינון ז' היכלין דבריאה, שהן י"ס. וע"ש רנו ע"ב, ואי תימא מאן אתער שייפי תתאי כו'. וסוד הידין ע"ש רס ע"א וע"ב, ואלין אתמסרו לקדושי עליונים למהך באורחא ברזא דאתוון כו' וידי אדם כו' ואלין אתרין ודוכתין דאתקרון ידי אדם דקיימא לבני נשא אלין שמהן קדישין דשליטין בכל דרגא ודרגא דבהון אעלין ב"נ צלותא ובעותא כו' עש"ב, וידוע דשמהן הן בבריאה, ועמ"ש בסוף תיקון נ"ה (יהל אור).

¹⁰ ר"ל מהגבהת הידיים של האדם לצד מעלה (יהל אור).

¹¹ ללעילא (מ"מ).

¹² כנ"ל והן מ"ן ומ"ד (יהל אור).

¹³ בסוד מ"ד (מ"מ).

¹⁴ נמחק ביהל אור.

¹⁵ עי' יהל אור.

¹⁶ עי' יהל אור.

¹⁷ נגד ג' דרגין כסדר מלמעלה למטה צלותא כנ"ל, וג' דרגין אלו כוללין כל הע"ס שהן עשר אמירן (יהל אור).

¹⁸ כל דבר שהוא לבטלה שורה בו סטרא דשמאלא, ולכך ברכה אינה מצויה בידי מצד הקדושה, מפני שנשאם לבטלה, הרי קללה מזומנת לו, והנה כמו שהברכה היתה לו לכל הגוף, שהם רמ"ח אברים, ע"י עשר אצבעות, כן הקללה (אור יקר).

¹⁹ דע"ס כוללין קומה שלימה שהוא רמ"ח איברין, וכן בשם המפורש וכן בברכה, כמ"ש בפ' נשא קמז ע"א אמור חושבן רמ"ח איברים דבאדם וכבר כת' דבב"כ אתערו אינון עשרה שליטין כמ"ש ברע"מ קמה ע"א עש"ב (יהל אור).

²⁰ דסיפא דקרא ולא חפץ בברכה כו' ור"ל שלא ראה להרים בתפלה (יהל אור).

²¹ כמ"ש שממית בידיים תתפש וכמ"ש (יהל אור).

²² ר"ל מקום שהיה ראוי לקדושה לחול ולא חל שזהו טעם של ש"ז וכן בדבר שנתרוקן כגון במצורע ומת וכיוצא (יהל אור).

זהר פרשת יתרו

דא) כתיב (בראשית יד כב) הרימותי ידי אל יהויה אל עליון דמתרגמינן בצלו

ובהאי פרישו דידין אית רוין עלאיין²³ בשעתא דאתפרישו ואזדקפו לעילא אוקיר²⁴ בר נש לקודשא בריך הוא בכמה רוין עלאיין²⁵ אחזי ליחדא רזא דעשר אמירן בנין ליחדא כלא ולא תברכא שמא קדישא כדקא חזי ואחזי²⁶ ליחדא רזא דרתיכין פנימאין²⁷ ורתיכין דלבר²⁸ בנין דיתברך שמא קדישא בכל סטרין ויתיהד כלא כחדא עילא ותתא

פתח ואמר (שמות כג טו) ולא יראו פני ריקם דא איהו רזא דזקיפו דאצבען כד זקיף לון בר נש לעילא דבעי דלא לאזדקפא בריקניא אלא בצלו ובכעותין ובברכאן (או בחד מנייהו) ועל דא ולא יראו פני ריקם ולא יראו לפני לא כתיב אלא פני רזא²⁹ דזקיפו דאצבען דלא אצטריכו לזקפא למגנא כמה דאתמר

עשרה שליטין דקאמרן אינון עשר אמירן לתתא³⁰ ברזא (נ"א עשרה שלטנין ממנן דקאמרן אינון ממנן לתתא ברזא) דאתוון רשימיין³¹ כגוונא דלעילא³² ואלין קיימיין בקדמיתא³³ על ההוא זקיפו דאצבעאן

ס/ז ב

לחנם ועל זה) כתוב הרמתי ידי אל ה' אל עליון שמתרגמים בתפלה.

ובפרישת הידים הזאת יש סודות עליונים בשעה שנפרשים ומזדקפים למעלה מכבד האדם את הקדוש ברוך הוא בכמה סודות עליונים וראוי ליחד סוד של עשר האמירות כדי ליחד את הכל ולברך את השם הקדוש כראוי וראוי ליחד את סוד המרכבות הפנימיות והמרכבות החיצוניות כדי שיתברך השם הקדוש בכל הצדדים ויתיחד הכל כאחד מעלה ומטה.

פתח ואמר ולא יראו פני ריקם זהו סוד של זקיפת האצבעות כשזוקף אותם האדם למעלה שצריך שלא לזקף בריקנות אלא בתפלה ובבקשות ובברכות (או בא' מהם) ועל זה ולא יראו פני ריקם לא כתוב ולא יראו לפני אלא פני סוד של זקיפת האצבעות שלא צריך לזקפם לחנם כמו שנתבאר.

עשרה שליטים שאמרנו הם עשר אמירות למטה בסוד (עשרה שליטים ממונים שאמרנו אלו ממונים למטה בסוד) של האותיות הרשומות כדוגמא שלמעלה ואלה עומדים בראשונה על אותה זקיפת אצבעות

²³ ר"ל סוד הדעת שהוא נק' רזא בכ"מ סוד ה' ליראיו סוד דיסוד והוא בחשאי בזיווג והוא ה"ח וה"ג ה' אצבעין דיד ויד שמאל חו"ג ולכן ברית קדישא אתער באצבעאן (יהל אור). עי' לקמן רעח ע"א (לש"ו).

²⁴ ר"ל שממשך הדעת שהוא יקר שנמשך מדיקנא יקירא דכל יקירותא ביה תלי' ועמ"ש ברפ"ב דס"ד וכמ"ש ונגד זקניו כבוד (יהל אור).

²⁵ עי' יהל אור.

²⁶ עי' אריכות ביהל אור.

²⁷ ספירות דאצילות (מ"מ).

²⁸ דב"ע (מ"מ).

²⁹ עי' יהל אור.

³⁰ פי' עשרה שליטים שהם עשר ממונים הם יונקים מעשרה ספירות דמלכות (מ"מ). והן י' מאמרות שבהן נברא העולם, וידוע שהם בבריאה, אלקים דעבודא דבראשית, אלקים לתתא, המאור הקטן, כמ"ש בפ' בראשית כ ע"א וע"ל סח ע"ב (יהל אור).

³¹ פי' שם ב"ן שבמלכות (מ"מ). הוא אתוון דשמא מפרש (יהל אור).

³² שם יו"ד ה"א ו"א ה"א (מ"מ). ר"ל כגוונא דאצילות ועי' בתיקו"ז לט ע"א דעשר אצבעאן אינון עשר אתוון דשמא מפרש שהן כ"ח מ"ה בעשר ובכ"ח פרקי עש"ב (יהל אור).

³³ דאינון קדמאין ראשית לכל, וכן הם בראשי אצבעאן בארמא לעילא (יהל אור)

זהר פרשת יתרו

ובהא כל סטרא דקדושה³⁴ אתאחד לעילא
לארמא כדין כל סטרין אחרנין אתכפיין כלהו
ואודן למלכא קדישא³⁵

תא הוי ברוא דקדושה (נ"א דשמא
קדישא)³⁷³⁶ איהו מלך וכהן דמשמש תחותיה
(ברוא דקדושה) בין לעילא בין לתתא אית
מלך לעילא דאיהו רוא דקדש הקדשים ואיהו
מלך עלאה ותחותיה אית כהן רוא דאור
קדמאה דקא משמש קמיה ודא איהו כהן
דאקרי גדול סטרא דימינא

אית מלך לתתא דאיהו כגוונא דההוא מלך
עלאה ואיהו מלך על כל מה דלתתא ותחותיה
אית כהן דמשמש ליה רוא דמיכאל כהנא
רבא דאיהו לימינא (ודאי בסטרא דקדושה
אית מלך וכהן) ודא איהו רוא דמהימנותא
שלימתא סטרא דקדושה

בסטרא אחרא דלא³⁸ איהו סטרא
דקדושה אית רוא דאיהו מלך והא אוקימנא
דאקרי (קהלת ד יג) מלך זקן וכסיל ותחותיה
אית כהן און ודא הוא רוא דכתיב (הושע יב ט)
ויאמר אפרים אך עשרתי מצאתי און לי בגין
דחילא דא שלמא³⁹ על ההוא עובדא דעבד
ירבעם ואלמלא דאשכח חילא דא לא יכיל
לאצלחא בההוא עובדא

רוא דמלה בשעתא דהאי מלך והאי כהן
אתכפיין ואתברו כדין כל סטרין אחרנין
אתכפיין ואודן ליה לקודשא בריך הוא כדין

ובזה נאחז למעלה כל צד הקדושה
להרים אז כל הצדדים האחרים כולם
מתכופים ומודים למלך הקדוש.

בא וראה בסוד של קדושה (של
השם הקדוש) הוא מלך וכהן שמשמש
תחתיו (בסוד של קדושה) בין למעלה
בין למטה יש מלך למעלה שהוא סוד
של קדש הקדשים והוא מלך עליון
ותחתיו יש כהן סוד של אור ראשון
שמשמש לפניו וזהו כהן שנקרא גדול
צד הימין.

יש מלך למטה שהוא כדוגמא של
אותו מלך עליון והוא מלך על הכל
שלמטה ותחתיו יש כהן שמשמש
אותו סוד של מיכאל כהן גדול שהוא
לימין (ודאי בצד הקדושה יש מלך
וכהן) וזהו סוד האמונה השלמה צד
הקדשה.

בצד האחר שאינו צד הקדושה יש
סוד שהוא מלך והרי בארנו שנקרא
מלך זקן וכסיל ותחתיו יש כהן און
וזהו סוד הכתוב ויאמר אפרים אך
עשרתי מצאתי און לי משום שכח זה
שולט על אותו מעשה שעשה ירבעם
ואלמלא שנמצא כח זה לא יכל
להצליח באותו מעשה.

סוד הדבר בשעה שהמלך הזה
והכהן הזה נכפים ונשברו אז נכפים כל
יתר הצדדים ומודים לקדוש ברוך הוא

³⁴ שהן ג' דרגין ול"ל לסט"א לינקא מסיומא דטופרי דאצבען כיון שאתרמו לעילא וכלא אתאחיד
בשמא קדישא ואינון באודאה בארמאן דאצבעאן (יהל אור).

³⁵ דאינון ל"ל אחיזה אלא במאיכו דאצבעאן אינון בדרגא דלתתא לבד כמ"ש בפרשת ויקהל (רח ע"א)
ובמאיכו דאצבעאן כו' עש"ב (יהל אור).

³⁶ יהל אור גורם את המוסג, ו"צקדוקה" נמחק.

³⁷ ר"ל דקומת אדם הוא מב' דברים ראש וגוף, והוא ג"ר וז"ת, ובינה כוללת ג"ר וחסד ז"ת יומא דאזיל
בכולהו יומין והן מלך וכהן, וכן בריאה ג"ר יצירה ועשיה ז"ת וז"ש בין לעילא בין לתתא. והנה הקדים
מתחילה וישא אהרן ידו חד כו' ואח"כ אשכחנא בספרא דשלמא כו' משום דבפ' הרימותי כו' דהרים
ידוי אז, דאז נתעלה הקב"ה משום מלך וכהן שנתחברו יחד לגבוה ומלכי צדק כו', והוא כהן ויתן כו',
ובאותו היום עמק שוה שהושוו כל האומות כו', וכן כ"א הי' שניהם אלא בכללות זה מלך וזה כהן,
ויחזק חרש את צורף כו', ולכן נאמר שם לאל עליון שנתגלה אז, אלא שנאמר הרימותי ידי, יד א' ולכן
התחיל דבעי לארמא ימינא כו' והוא יד אברהם ידי (יהל אור).

³⁸ ג"כ כמו בקדושה וז"ש למטה דאיהו סטר שמאלא, ר"ל דכל סט"א הוא סטר שמאלא ויותר שמאל
הוא בס' וזהו שם סמ' (יהל אור).

³⁹ וע"ל קצא ע"ב אמאי על אהרן בגין כו' דהאי כו' וע"ש קצב ע"א חמו דכוס כו' והוא סוד ראשית
אונו דסט' דימינא הוא בכור כמ"ש ברע"מ ס"פ בא והוא ראשית ולכן כל ראשית לו ונק' כח כמ"ש
בתיקו"ז וכמ"ש ימינך ה' נאדרי בכח ונאמר כחי וראשית אוני אבל הוא מסט' דלא אכלתי באוני לחם
אונים וכל תוקפא הוא בימינא לכן נקרא כח ואון וז"ש יעקב בן ימין מבן און דהוא אחד אלא שאון
יש לו ג"כ בסט"א לכן כמעט שנפלו בפלגש בגבעה אלולי שמייהר יעקב לקרותו בן ימין דל"ל חולקא
שם (יהל אור).

זהר פרשת יתרו

קודשא בריך הוא שליט בלחודוי עילא ותתא⁴⁰ כמה דאת אמר (ישעיה ב יא) ונשגב יהו"ה לבדו ביום ההוא

כנוונא דא ורזא דא ממש עבד קודשא בריך הוא בארעא דתבר מלך זקן וכסיל ודא הוא פרעה בשעתא דאתא משה לפרעה ואמר (שמות ה ג) אלה"י העברים נקרא עלינו פתח ואמר לא ידעתי את יהו"ה ובעא קודשא בריך הוא דיתיקר שמיה בארעא כמה דאיהו יקרא לעילא כיון דאלקי ליה ולעמיה אתא ואודי ליה לקודשא בריך הוא

לבתר אתבר ואתכפיא ההוא כהן און יתרו דמשמש תחותיה עד דאתא ואודי ליה לקודשא בריך הוא ואמר ברוך יהו"ה אשר הציל אתכם וגו' עתה ידעתי כי גדול יהו"ה וגו' ודא הוא כהן און ספרא אחרא דאיהו ספר שמאלא ודא איהו רזא דאמרה רחל כד חמאת דמיתת כמה דכתיב (בראשית לה יח) בן אוני ובגין דא אוחי (נ"א אודי) יעקב ואמר בן ימין ולא בן אוני ספר ימינא ולא שמאלא

וכיון דההוא מלך וכהן אודו לקודשא בריך הוא ואתברו קמיה כדין אסתלק קודשא בריך הוא ביקריה על כלא עילא ותתא ועד דאסתלק קודשא בריך הוא ביקריה כד אודו⁴² אלין קמיה לא אתייהיבת אורייתא עד לבתר דאתא יתרו ואודי ואמר עתה ידעתי כי גדול יהו"ה מכל האלהים ברוך יהו"ה אשר הציל אתכם וגו' כדין אסתלק קודשא בריך הוא ביקריה עילא ותתא ולבתר יחב אורייתא⁴³ בשלימו דשלטנו על כלא

רבי אלעזר פתח⁴⁴ ואמר (תהלים סז ד) יודוך עמים אלהים⁴⁵ יודוך עמים כלם תא חזי⁴⁶ דוד מלכא קם ושבח ואודי למלכא קדישא והוה⁴⁷ משתדל באורייתא בההיא

ואז הקדוש ברוך הוא שולט לבדו מעלה ומטה כמו שנאמר (ישעיה כ) ונשגב ה' לבדו ביום ההוא.

כדוגמא זו וסוד זה ממש עשה הקדוש ברוך הוא בארץ ששבר מלך זקן וכסיל וזהו פרעה בשעה שבא משה לפרעה ואמר אלהי העברים נקרא עלינו פתח ואמר לא ידעתי את ה' ורצה הקדוש ברוך הוא שיתכבד שמו בארץ כמו שהוא נכבד למעלה כיון שהלקה אותו ואת עמו בא והודה לו לקדוש ברוך הוא.

ואחר נשבר ונכפה אותו כהן און יתרו שמשמש תחתיו עד שבא והודה לו לקדוש ברוך הוא ואמר ברוך ה' אשר הציל אתכם וגו' עתה ידעתי כי גדול ה' וגו' וזהו כהן און צד האחר שהוא צד שמאל וזהו סוד שאמרה רחל כשראתה שהיא מתה כמו שכתוב בן אוני ולכן מהר⁴¹ (הודה) יעקב ואמר בן ימין ולא בן אוני צד ימין ולא צד שמאל.

וכיון שאותו מלך וכהן הודו לקדוש ברוך הוא ונשברו לפניו אז התעלה הקדוש ברוך הוא בכבודו על הכל מעלה ומטה ועד שהתעלה הקדוש ברוך הוא בכבודו כשהודו אלה לפניו לא נתנה תורה עד לאחר שבא יתרו והודה ואמר עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלהים ברוך ה' אשר הציל אתכם וגו' אז התעלה הקדוש ברוך הוא בכבודו מעלה ומטה ואחר כך נתן תורה בשלמות ששלטונו על הכל.

רבי אלעזר פתח ואמר יודוך עמים אלהים יודוך עמים כולם בא וראה דוד המלך קם ושבח והודה למלך הקדוש והיה עוסק בתורה באותה שעה כשרוח צפון התעוררה והיתה מכה

⁴⁰ ר"ל באצילות "עילאה" ובי"ע "תתא" וכנ"ל. ותתא הוא כד אתברו ואהדרו מסט' דילהון שהן נגד עלמין דבי"ע אבל למעלה לא יגורך רע ושם העילוי (יהל אור).

⁴¹

⁴² כמ"ש בסוד הודו לה' כי טוב וכמש"ל דפרעה אמר ה' הצדיק ויתרו עתה ידעתי כו', ואורייתא הוא עשר אמירן דכליל ביה הכל מלך וכהן לכן לא ניתן אורייתא כו', וכן היא כוללת כל עלמין (יהל אור).
⁴³ כדעת דקודם מ"ת בא (יהל אור).

⁴⁴ "רבי אלעזר פתח" נמחק ציהל אור, ובמקומו איתא "פתח ר"ט ולאמר".

⁴⁵ פי' כשיודוך עמים שעשו עצמם אלהות הם פרעה וחביריו כ"ש שיודוך עמים כולם (רח"ו).

⁴⁶ תא חזי לא מופיע בדכר אמת ובמקומו כתוב כלין (לכך אמת).

⁴⁷ כיון דהוה (מ"נ).

זהר פרשת יתרו

באותם נימי הכנור והכנור היה מנגן ואומר שירה וכו' ואיזו שירה הוא אמר.

שעתא כד רוח צפון אתער⁴⁸ והוה במש באינון נימין דכנורא וכנורא הוה מנגן ואמר שירה וכו' ומה שירה הוה קאמר⁴⁹

תא הוי בשעתא דקודשא בריך הוא אתער⁵⁰ לגבי כל אינון רתיכין למיהב לון טרפא כמה דאוקימנא דכתיב (משלי לא טו) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה כדין כלהו בחדו פתחי ואמרי (תהלים סז ב) אלהים יחננו ויברכנו יאר פניו אתנו סלה כד רוח צפון אתער ונחית לעלמא נשיב ואמר לדעת בארץ דרכך בכל גוים ישועתך כנור בשעתא דאיהו מנגנא ביה בהווא רוחא פתח ואמר יודוך עמים כלם (חסר)⁵¹ דוד כד הוה קם ואתער⁵² עליה רוח קודשא פתח ואמר ארץ נתנה יכולה יברכנו אלהים אלהינו יברכנו אלהים וייראו אותו כל אפסי ארץ בגין לאמשכא טיבו דקודשא בריך הוא מעילא לתתא לבתר אתא דוד⁵³ ברוח קודשא וסדר לון כחדא ואסתכל בכלא בהאי קרא דכנורא (בגין) דשלימו דיקרא דקודשא בריך הוא עילא ותתא

בשעתא דשאר עמין אתכפיין ואתיין ואודאן ליה לקודשא בריך הוא כיון דאינון

בא וראה בשעה שהקדוש ברוך הוא מתעורר אל כל אותן המרכבות לתת להן טרף כמו שבארנו שכתוב ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה אז כולם בשמחה פותחים ואומרים אלהים יחננו ויברכנו יאר פניו אתנו סלה כשרוח צפון מתעוררת ויורדת לעולם נושבת ואומרת לדעת בארץ דרכך בכל גוים ישועתך בשעה שמנגן הכנור באותה רוח פותח ואומר יודוך עמים כולם כשהיה דוד קם ומתעורר עליו רוח הקודש פתח ואמר ארץ נתנה יכולה יברכנו אלהים אלהינו יברכנו אלהים וייראו אותו כל אפסי ארץ כדי להמשיך את טוב הקדוש ברוך הוא מלמעלה למטה אחר כך בא דוד וסדר אותם ברוח הקודש כאחד והתבונן בכל הכתוב הזה של הכנור (לפי) של שלמות של כבוד הקדוש ברוך הוא למעלה ולמטה.

בשעה ששאר העמים נכפים באים ומודים לקדוש ברוך הוא כיון שנכפים ומודים לו אז משתלם כבוד הקדוש

⁴⁸ הם ה' גבורות דאימא הבאים בחצות (מ"מ).

⁴⁹ תא חזי⁴⁹ דוד מלכא קס וקצח ואודי למלכא קדישא והוה⁴⁹ משתלם צאורייתא דההיא שעתא כד רוח צפון אתער⁴⁹ והוה בטש צאינון נימין דכנורא וכנורא הוה מנגן ואמר שירה וכו' ומה שירה הוה קאמר נמחק ציהל אור).

⁵⁰ פי' מלכות, והיינו אלהים יחוננו, כי המלכות נקרא אלהים (מ"מ). קב"ה אתער הוא דרגא דבינה דמקנן בכורסייא, מבינה כל ברכאין וכמש"ל (קסט ע"ב), ומהאי שביעא' מתברכין וש"מ רבו מספר. ורוח צפון דאתער ונחית לעלמא הוא המשכת הדעת בעלמא ואתערותא הוא מבינה כידוע וכנור הוא מלכות כנור דדוד וביה מנשב ההוא רוחא, ועי' בתיקו"ז תיקון כ"ה ותיקון נ', ואח"כ קם דוד וביה הוה ג"כ אלו ג' כד אתער משינתיה ואח"כ התעסקו בתורה ושהוא הדעת, וז"ש וההוא שעתא כדין רוח כו' והכנור מנגן ג"כ באתערותא באורייתא ודוד הוה אמר ורוח צפון וכנור נגד ג' הנ"ל. אלא כאן פסוקא דכנור קודם לרוח דדוד שני מדות דיליה כמ"ש בפ' פנחס, ואח"כ בשרייתא רוח הקדוש על דוד אמר פסוק השביעי כלל כולם דביה ז' תיבין נגד ז' פסוקים. והנה ג' פסוקים הן באצילות וג' דוד הן בב"ע שהן עלמין דמלכות דרגא דדוד ג' לעילא דכליל כלא וג' לתתא והשביעית הוא בארץ שלנו שכוללת הכל בחי' התחתונה של העולמות וז"ש כאן האי מימרא ומפרש והולך "ולבית אתא דוד וכו'" (יהל אור).

⁵¹ כדין דוד מלכא קס ומקצח ואודי למלכא קדישא ואמר ישמחו ויחננו כו' כיון דהוי משתלם צאורייתא (דההיא שעתא כד רוח צפון אתער והוה בטש צאינון נימין דכנורא) וכו' וכנורא הוה מנגן ואמר שירה (וכו') ולאמר יודוך כו' ורוח צפון מה הוה קאמר ארץ נתנה יכולה יברכנו אלקי' אלקינו (יהל אור).

⁵² קם ואתער נמחק ציהל אור, ובמקומו איתא אתער.

⁵³ והכל בשעתא דעמין אתברו דלכן כנור מנגנא יודוך עמים וכו', וכמש"ו, וכן הז"פ נגד ז"ת וד' אחרונים נה"ם הן דנוק' לכן הם בב"ע ומלכות נגד הארץ שלנו כנ"ל וידוע שאבהן חג"ת שכוללין ג' דרגין כמ"ש בסוד סעודת שבת ולכן הם בחג"ת ובנה"י (יהל אור).

זהר פרשת יתרו

ברוך הוא מעלה ומטה בשעה שבא משה
אתכפיין ואודן ליה כדין אשתלים יקרא
דקודשא בריך הוא עילא ותתא בשעתא
דאתא משה

סח/א

לפרעה ואמר ליה יהו"ה אלהי העברים
נקרא עלינו וגו' פתח איהו ואמר לא ידעתי את
יהו"ה

ובעא קודשא בריך הוא דיתייקר שמייה
בארעא כמה דאיהו יקירא לעילא כיון דאלקי
ליה ולעמיה אתא ואודי ליה לקודשא בריך
הוא דכתיב (שמות ט כז) יהו"ה הצדיק איהו
דהוה מלכא קרופינוס דכל עלמא כיון דאיהו
אודי כל שאר מלכין אודון דכתיב (שם טו טו)
אז נבהלו אלופי אדום

אתא יתרו כומרא עלאה ורברבא רב
ממנא (דכל ממנא) דכל טעון אחרנין ואודי
ליה לקודשא בריך הוא ואמר עתה ידעתי כי
גדול יהו"ה מכל האלהים כדין אסתלק
ואתייקר קודשא בריך הוא ביקריה עילא
ותתא ולבתר ירב אורייתא בשלימו דשלטנו
על כלא

אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בריה⁵⁵ על
דא כתיב⁵⁶ (תהלים סז ד) יודוך עמים אלהים
יודוך עמים כולם אתא רבי אלעזר ונשיק ידוי
בכה רבי אבא ואמר (שם קג יג) כרחם אב על
בנים מאן ירחם על רבי אלעזר לאשלמא מלוי
בר רחימו דמר זכאה חולקנא דזכינא למשמע
מלין אלין קמיה דלא נכסוף בהו לעלמא דאתי
אמר רבי אבא הא כהן און לא כתיב ביתרו
כהן מדין כתיב אמר ליה כלא איהו חד⁵⁷
בקדמיתא חמוי דיוסף כהן און אקרי ולבתר
חמוי דמשה כהן מדין וכלא רזא חדא דהא
אלין תרין משה ויוסף בדרגא דרזא חדא
קיימין ברזא דאת ו"ו תרין וויין כחדא ומה
דאתמר כהן מדין רזא דא אשת מדינים (משה

לפרעה ואמר לו ה' אלהי העברים
נקרא עלינו וגו' הוא פתח ואמר לא
ידעתי את ה'.

ורצה הקדוש ברוך הוא שיתכבד
שמו בארץ כמו שהוא נכבד למעלה
כיון שהלכה אותו ואת עמו בא והודה
לקדוש ברוך הוא שכתוב ה' הצדיק
הוא שהיה מלך חשוב⁵⁴ של כל העולם
כיון שהודה אז כל שאר העמים הודו
שכתוב אז נבהלו אלופי אדום.

בא יתרו כומר עליון וגדול ממנה
גדול (של כל הממונים) של כל
האלילים האחרים והודה לקדוש ברוך
הוא ואמר עתה ידעתי כי גדול ה' מכל
האלהים אז התעלה והתכבד הקדוש
ברוך הוא בכבודו מעלה ומטה ואחר
כך נתן תורה בשלמות כששלטונו על
הכל.

אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בנו
על זה כתוב יודוך עמים אלהים יודוך
עמים כולם בא רבי אלעזר ונשיק ידו
בכה רבי אבא ואמר כרחם אב על בנים
מי ירחם על רבי אלעזר וישלים דבריו
חוץ מאהבת של האדון אשרי חלקנו
שזכינו לשמוע דברים אלו לפניו שלא
נבוש בהם לעולם הבא.

אמר רבי אבא הרי לא כתוב ביתרו
כהן און [אלא] כתוב כהן מדין אמר לו
הכל אחד בתחלה חמוי של יוסף נקרא
כהן און ואחר כך חמוי של משה כהן
מדין והכל סוד אחד שהרי שני אלה
משה ויוסף עומדים בדרגה של סוד
אחד בסוד האות ו"ו שני ווי"ם כאחד
ומה שנאמר כהן מדין סוד זה אשת
מדינים (משה ויוסף בסוד אחד
עומדים וסוד זה ו"ו שנים כאחד).

54

⁵⁵ ט"ס למעלה סז ע"ב פתח ואמר יודוך עמים כו' אלא צ"ל פתח ר"ש ואמר יודוך כו' והכל מדברי
ר"ש להסכים עם ר"א (יהל אור).

⁵⁶ לראיה על דבריו שעליו קוטב כל המאמר של ר"ש כמש"ל לבתר אתא כו' בגין דשלימו דיקרא כו'
בשעתא כו' כנ"ל (יהל אור).

⁵⁷ כי הדעת הוא כלל ופרט וכלל כמ"ש בתיקון מ"ז, ומשה הוא הדעת במקומו למעלה, ולכן הם
בדרגא חדא בכללם (יהל אור).

זהר פרשת יתרו

ויוסף ברזא חדא קיימי רזא דא ו'ו תרין
(כחדא⁵⁸)

ארים ידוי על רישיה רבי אבא ובכה אמר
נהירו דאורייתא סלקא השתא עד רום רקיעא
דכרסייא עלאה לבתר דיסתלק מר מעלמא
מאן ינהיר נהירו דאורייתא ווי לעלמא
דישתאר יתום מינך אבל מלין דמר יתנהירו
בעלמא עד דייתי מלכא משיחא וכדין כתיב
(ישעיה יא ט) ומלאה הארץ דעה את יהוה וגו'

וישמע יתרו כהן וגו' רבי חייא אמר האי
קרא אית לאסתכלא ביה בקדמיתא כתיב את
כל אשר עשה אלהים למשה ולביתא כתיב כי
הוציא יהוה אלא רזא דא את כל אשר עשה
אלהים דא שמא דאגין על משה ועל ישראל
ולא אתעדי מנייהו בגלותא ולביתא שמא
עלאה אפיק לון ממצרים דהא שמא קדישא
דאפיק לון ברזא דיובלא הוה

דבר אחר⁶⁰⁵⁹ את כל אשר עשה אלהים
למשה כד אתרמי לנהרא וכד שזיב ליה
מחרבא דפרעה ולישראל עמו דכתיב (שמות
ב כד) וישמע אלהים את נאקתם וכתיב (שם
א יב) וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ

וישמע יתרו כהן מדין רבי יוסי פתח
(תהלים קיא ט) פדות שלח לעמו צוה לעולם
בריתו קדוש ונורא שמו מאי שנא בכל שאר
קראי דבכלהו תרין תיבין מאלפא ביתא
ובהאי קרא ובקרא דאבתריה תלת תלת אלא
בגין לאשלמא שית סטרין בהאי אלפא ביתא
האי לקבל תלת⁶¹ פורקנין דישראל בר

רבי אבא הרים ידיו על ראשו ובכה
אמר אור התורה עולה עתה עד רום
הרקיע של הכסא העליון אחר
שיסתלק האדון מהעולם מי יאיר את
אור התורה אוי לעולם שישאר יתום
ממך אבל דברי האדון יאירו בעולם עד
שיבא מלך המשיח ואז כתוב ומלאה
הארץ דעה את ה' וגו'.

וישמע יתרו כהן וגו' רבי חייא אמר
פסוק זה יש להתבונן בו בתחלה כתוב
את כל אשר עשה אלהים למשה ואחר
כך כתוב כי הוציא ה' אלא סוד זה את
כל אשר עשה אלהים זה השם שהגן
על משה ועל ישראל ולא עזב אותם
בגלות ואחר כך השם העליון הוציא
אותם ממצרים שהרי השם הקדוש
שהוציא אותם היה בסוד היובל.

דבר אחר את כל אשר עשה אלהים
למשה כשנזרק לנהר וכשהציל אותו
מחרב פרעה ואת ישראל עמו שכתוב
וישמע אלהים את נאקתם וכתוב
וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ.

וישמע יתרו כהן מדין רבי יוסי פתח
פדות שלח לעמו צוה לעולם בריתו
קדוש ונורא שמו מה שונה בכל שאר
הפסוקים שבכולם שתי תיבות מאלף
בית ובפסוק זה ובפסוק שלאחריו
שלש שלש אלא כדי להשלים ששה
צדדים באלף בית הזה זה כנגד שלש
הגאולות של ישראל חוץ מהגאולה
הראשונה פסוק אחר כנגד תורה
נביאים וכתובים והכל תלוי בחכמה
הזו.

⁵⁸ ר"ל ה'ו מלא של השם דכל ו' הוא בדעת כמש"ש לח ע"א, וכן נקרא ידע ביסוד ע"ש הדעת. והנה
זיווגא דדעת כ"י כמ"ש שאמרה שבת כו' שהוא הדעת וכמ"ש בתיקון ע' דחסד ונצח כחדא וכן כולם.
וכ"י באימא והוא הדעת שמשותפת בתחתונים, ועיקרו בשבילה שאין המשכות הדעת אלא בזיווגא
בנוק' והנהר נק' שלום כמ"ש (ברכות נו ע"ב) ג' שלומות כו' כנהר שלום. והיפוכו בסט"א וזהו אשת
מדנים וזהו כהן מדין דכל ספי' כלולה מ"ס וביוסף נק' און, כחי וראשית אוני כנ"ל וכאן עלמא הוי
קאים בסוד הדעת כהן מדין (יהל אור).

⁵⁹ יותר נכאה ללך גרסינן כאן ד"א אללך למטה אחר וכלל תליא כהיא חכמה (יהל אור).

⁶⁰ בתחילה פי' דאגין עלייהו בגלותא ומשה וישראל בכלל ועתה פי' ניסין דעביד עמהון ולכ"א בפרט
דבגלותא לא אתגלי רק שמא דאלקים כי שמא דהו"ה נתגלה בגאולה למעביד ניסין דבהאי עביד ניסין
כידוע (יהל אור).

⁶¹ ראשון פדות מבבל בבית שני במדי והן ג' אומות בג' גליות שני ביון ע"י הכהנים וזהו צוה לעולם
בריתו וכמש"ל רנח ע"א וע"ד הוה כהנים כו' ולהאי אצטריך כו' והוא לקבל היכלא שתיאא דלהון
ערלה את הברית ואת החסד שלישי לעתיד לבא והתגדלתי והתקדשתי כו' והתנבא דוד על העתיד
לבד מה שעבר (יהל אור).

זהר פרשת יתרו

פורקנא קדמאה קרא אחרא⁶² לקבל תורה
נביאים וכתובים וכלא תליא בהאי חכמה⁶³

⁶⁴פדות שלה⁶⁵ לעמו כד פריק קודשא בריך
הוא לישראל מגלותא דמצרים ועבד לון נסין
ונבורן צוה לעולם בריתו כד אתא יתרו וקביל
ליה קודשא בריך הוא וקריב ליה לפולחניה
ומתמן⁶⁶ אתקריבו כל אינון גיורין תחות גדפוי
דשכינתא מתמן ולהלאה קדוש⁶⁷ ונורא שמו
דהא כדין אתקדש שמייה דקודשא בריך הוא
דהא (מסטר אחרא)⁶⁸ יתקדש שמא קדישא
כד אתבר ואתכפיא סטרא אחרא כמה דהוה
ביתרו

וישמע יתרו וגו' וכי יתרו שמע וכל עלמא
לא שמעו והא כתיב (שמות טו יד) שמעו עמים
ירגזון אלא כל עלמא שמעו ולא אתברו והאי
שמע ואתבר

סח/ב
זהר

ואתכפיא מקמיה דקודשא בריך הוא
ואתקרב לדחלתיה

רבי אבא אמר בכמה⁶⁹ אתר תנינן
דקודשא בריך הוא כל מה דעבד לעילא ותתא
כלא איהו קשוט ועובדא דקשוט ולית לך מלה
בעלמא דבעי בר נש לדחיא ליה מניה
ולאנהגא ביה קלנא דהא כלהו עובדא דקשוט
אינון וכלא אצטריך בעלמא

דהא זמנא חדא הוה רבי אלעזר אזיל
בארהא והוה אזיל⁷⁰ עמיה רבי חזקיה חמו חד
הויא קם רבי חזקיה למקטליה אמר ליה רבי

פדות שלח לעמו כשגאל הקדוש
ברוך הוא את ישראל מגלות מצרים
ועשה להם נסים וגבורות צוה לעולם
בריתו כשבא יתרו וקבלו הקדוש ברוך
הוא וקרבו לעבודתו ומשם התקרבו
כל אותם גרים תחת כנפי השכינה
משם והלאה קדוש ונורא שמו שהרי
אז התקדש שם הקדוש ברוך הוא
שהרי (מהצד האחר) מתקדש שם
הקדוש כשנשבר ונכפה הצד האחר
כמו שהיה ביתרו.

וישמע יתרו וגו' וכי יתרו שמע וכל
העולם לא שמעו והרי כתוב שמעו
עמים ירגזון אלא כל העולם שמעו ולא
נשברו והוא שמע ונשבר

ונכפה מלפני הקדוש ברוך הוא
וקרב ליראתו.

רבי אבא אמר בכמה מקומות
שנינו שכל מה שעשה הקדוש ברוך
הוא למעלה ולמטה הכל הוא אמת
ומעשה אמת ואין לך דבר בעולם
שצריך אדם לדחותו ממנו ולנהג בו
קלון שהרי כולם מעשי אמת הם והכל
צריך בעולם.

שהרי פעם אחת היה רבי אלעזר
הולך בדרך והיה הולך עמו רבי חזקיה
ראו נחש אחד קם רבי חזקיה להרגו
אמר לו רבי אלעזר עזב אותו אל תהרג

⁶² כמ"ש ראשית חכמה כו', והוא התורה פי' פתחה בחכמה בראשית שהוא ראשית חכמה, וכמ"ש
בתיקונים בחוכמתא, שכל טוב שהוא ע"י המעשים והסיפורים כמ"ש במ"א והוא בנביאים והתחלת
נביאים לא ימוש כו' אז תשכיל כו' תהלתו הוא כתובים בראשיתו תהלים וכן איוב ושאריו והן בו"ק
תורה בת"ת ספר זכרון ספר תורה ונביאים וכתובים בחו"ג ופורקנא בנה"י שהן גוונים דאתחזיין דמתמן
ב' משיחין כל הניסים (יהל אור).

⁶³ ר"ל כל תנ"ך, שכל טוב כו', תהלתו כו', קאי אראשית חכמה שהוא שכל טוב כו', והוא כמ"ש
(תענית ט ע"א) ליכא מידי כו' דלא מרמזי כו' (יהל אור).

⁶⁴ ד"א (נוסף ביהל אור).

⁶⁵ השתא מפרש באופן אחר כל הפ' על גאולת מצרים (יהל אור).

⁶⁶ ר"ל זהו לעולם בריתו (יהל אור).

⁶⁷ ר"ל בכל הגוים והן ג' דרגין מלך וכהן ושרא, וכן באומות ואח"כ ראשית חכמה דאח"כ אתייהב
אורייתא כנ"ל וכלילא בה תנ"ך כנ"ל וכמ"ש (שבת פח ע"א) בריך רחמנא דיהיב לן אורייתא תליתאי
ביום תליתאי כו' (יהל אור).

⁶⁸ לא מופיע בדרך אמת.

⁶⁹ עי' יהל אור.

⁷⁰ לא מופיע בדרך אמת.

זהר פרשת יתרו

אלעזר שביק ליה לא תקטליניה אמר ליה והא מלה בישא איהו דקטיל בני נשא אמר ליה לרבי הוקיה והא כתיב (קהלת י יא) אם ישוך הנחש בלא לחש לא נשיך הויא לבר נש עד דלחשין ליה מלעילא ואמרי ליה זיל קטיל ליה לפלניא

ולזמנין כמה דעביד האי הכי נמי שזיב לבר נש ממלין אחרנין ועל ידוי ארחיש קודשא בריך הוא ניסא לבני נשא וכלא בידא דקודשא בריך הוא תליא וכלא איהו עובדי ידוי ואצטריך עלמא להו ואי לאו דאצטריך לון עלמא לא עבד לון קודשא בריך הוא ועל דא לא בעי בר נש לאנהגא בהו קלנא במלי דעלמא במלוי ובעובדוי דקודשא בריך הוא על אחת כמה וכמה

פתח ואמר (בראשית א לא) וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד וירא אלהים דא אלהים חיים⁷¹ וירא דאסתכל לאנהרא לון ולאשנחא לון את כל אשר עשה כלא בכללא חדא עילא ותתא⁷² והנה טוב דא סטרא דימינא מאד דא סטרא דשמאלא והא אוקמוה טוב דא מלאך חיים מאד דא מלאך המות וכלא רוא חדא⁷³ רוא הוא לאינן דמסתכלי ברוא דחכמתא⁷⁴

וירא אלהים את כל אשר עשה בכל עובדא דבראשית כתיב וירא אלהים כי טוב והכא וירא אלהים את כל אשר עשה אלהים⁷⁵ לתתא⁷⁶ שליט על תתאי אלהים⁷⁷ לעילא שליט על עלאי דא איהו רוא דאלהים חיים⁷⁸ (נ"א כלא⁷⁹ איהו אלהים חיים) דאנהיר ואדליק כל אינן בוצינין עלאין ותתאין ומתמן נפקין כל אינן נהורין לאנהרא

אותו אמר לו והרי הוא דבר רע שהורג בני אדם אמר לו לרבי חזקיה והרי כתוב אם ישוך הנחש בלא לחש לא נושך הנחש את האדם עד שלוחשים לו מלמעלה ואומרים לו לך הרוג את פלוני.

ולפעמים כמו שעשה זה כך גם מציל את האדם מדברים אחרים ועל ידו מרחיש הקדוש ברוך הוא נס לבני אדם והכל תלוי ביד הקדוש ברוך הוא והכל הוא מעשי ידו וצריך אותם העולם ואם העולם לא היה צריך אותם לא היה הקדוש ברוך הוא עושה אותם ולכן לא צריך אדם לנהג בהם קלון בדברי העולם בדבריו ומעשיו של הקדוש ברוך הוא על אחת כמה וכמה.

פתח ואמר וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד וירא אלהים זה אלהים חיים וירא שהסתכל להאיר להם ולהשגיח עליהם את כל אשר עשה הכל בכלל אחד מעלה ומטה והנה טוב זה צד הימין מאד זה צד השמאל והרי פרשוה טוב זה מלאך החיים מאד זה מלאך המות והכל סוד אחד סוד הוא לאותם שמתבוננים בסוד החכמה.

וירא אלהים את כל אשר עשה בכל מעשה בראשית כתוב וירא אלהים כי טוב וכאן וירא אלהים את כל אשר עשה אלהים למטה שולט על התחתונים אלהים למעלה שולט על העליונים זהו סוד של אלהים חיים (הכל הוא אלהים חיים) שמאיר ומדליק כל אותם נרות עליונים

⁷¹ בינה (רח"ו).

⁷² אצילות ובי"ע דאלקים חיים למעלה (יהל אור).

⁷³ ר"ל עם מ"ש טוב סט' דימינא מאד כו' (יהל אור).

⁷⁴ עי' יהל אור.

⁷⁵ מלכות (רח"ו). עי' הערה הובא בסוף הספר.

⁷⁶ ר"ל שכינה תתאה על בי"ע והכל דרגא חדא כמו שבינה כוללת ג"ר והיא על ז"ן כן היא בבריאה ועל יצירה ועשיה ובד"א פי' הכל על בינה וכנ"ל (יהל אור).

⁷⁷ בינה (רח"ו). המאציל א"ס ית"ש מתייחד בז"א ומלכות והוא חד עמהם יחיד ומיוחד, וע"י יחודו בז"א נתגלה בשם הוי"ה ב"ה, וביחודו בהמלכות נתגלה בה בשאר כל השמות כולם המסתעפים מהשם הוי"ה. ונעשית המלכות עי"ז, ר"ל ע"י יחודו בה וגילויו בה לאלה"י כל הארץ המנהגת את כל העולמות כולם (כללים ח"א לא ע"ב), כל עומק דרכי ההנהגה של עתה שהם תלויים בהנוק' (שם ח"ב ח ע"א).

⁷⁸ הטעם הוא כי אין להחיצונים אחיזה בהם, לכן נקראים הם חיים. וכ"ז הוא משום שהם קרובים לאור א"ס, מקור החיים (דע"ה ח"ב צז ע"ב).

⁷⁹ איהו רזא דאלהים חיים לא מופיע בדרך אמת. וגורם את המוסגר.

זהר פרשת יתרו

ותחתונים ומשם יוצאים כל אותם אורות להאיר.

בא וראה יתרו הוא שנתן עצה למשה על תקון הדינים כך צריך וסוד זה שהודה לו לקדוש ברוך הוא וסדר לפניו תקון הדינים להראות מה שכתוב כי המשפט לאלהים הוא ולא לצד האחר והדינים נתנו לישראל ולא לאחר שכתוב חוקיו ומשפטיו לישראל ובא וראה לא ינהג אדם קלון באחר ודבר הדיוט דבר

תא חזי יתרו הוא דיהב עיטא למשה על תקונא דדינין הכי אצטריך ורזא דא דאודי ליה לקודשא בריך הוא וסדר קמיה תקונא דדיניו לאחזאה מה דכתיב (דברים א יז) כי המשפט לאלהים הוא ולא לסטרא אחרא⁸⁰ ודינין לישראל אתייהבו ולא לאחרא דכתיב (תהלים קמו יט) חקיו ומשפטיו לישראל ותא חזי לא ינהיג בר נש קלנא באחרא ומלה דהדיוטא מלה

תוספתא

בטמירו דטמירין⁸¹ אתרשים רשימו חד דלא אתחזי⁸² ולא אתגליא ההוא רשימו רשים ולא רשים⁸³ מארי דסכלתנו ופקחין דעינין לא יכלין למיקם ביה איהו קיומא דכלא⁸⁴ ההוא רשימו⁸⁵ איהו זעיר⁸⁶ דלא אתחזי ולא אתגליא קיימא ברעותא⁸⁷ לקיימא כלא לנטלא מה דנטלא ממה דלית ביה רשימו⁸⁸ ולא רעותא דלא אתחזי⁹⁰⁸⁹

ההוא רשימו בעא לאחפאי גרמיה ועבד ליה לגרמיה לאתטמרא ביה חד היכלא⁹¹ ההוא היכלא אפיק ליה מגרמיה ומתח ליה במתיחו רב⁹² וסגיא לכל סטרין אוקיר ליה בלבושי יקר⁹³ פתח ליה חמשיין תרעין⁹⁴

לנו בגו⁹⁵ אתטמר ואתגניז ההוא רשימו כיון דאתגניז ביה ועאל בגויה אתמליא נהורא

במכסה שבמכסים נרשם רושם אחד שלא נראה ולא התגלה אותו רושם רשום ולא רשום בעלי התבונה ועינים פקוחות לא יכולים לעמוד בו הוא קיום הכל אותו הרושם הוא קטן שלא נראה ולא התגלה עומד ברצון לקיים הכל לקבל מה שמקבל ממה שאין בו רושם ולא רצון שלא נראה.

אותו הרושם רוצה לכסות את עצמו ועושה אותו לעצמו להטמין בו היכל אחד אותו היכל מוציא אותו מעצמו ומותח אותו במתיחה גדולה ורבה לכל הצדדים מכבד אותו בלבושי כבוד ופותח לו חמשים שערים. לפני ולפנים נטמן ונגנז אותו רושם כיון שנגנז בו ונכנס לתוכו מתמלא באור מאותו האור נובעים

⁸⁰ כדי לאתקדשא שמא דקב"ה כנ"ל וכמש"ו אבל שאמר והכי אצטריך הוא משום דקין אמר לית דין כו' והוא נפרד מקין ואתתקן בזה (יהל אור).

⁸¹ עי' יהל אור. ועי' ברית יצחק נה ע"א אריכות.

⁸² הוא סוד י' דנפיק מאויר, י' אור, והוא שרש אבא (יהל אור).

⁸³ עי' יהל אור.

⁸⁴ כמ"ש בפ' ויקרא דף י ע"ב, א"ל על י' קיימא כלהו ומניה אתבניאו וכו' (יהל אור).

⁸⁵ פי' רשימו הוא יסוד אבא (זהר הרקיע). ר"ל שאבא הוא יו"ד דשמא קדישא והיא קטנה מכל כ"ב אתון להורות שאבא נעלם מאד (רח"ו).

⁸⁶ כמ"ש בתז"ח (נ ע"ג) איהו זעיר ומגו זעירותא דיליה טמיר בסתימו דמעווי ולא ידיע (יהל אור).

⁸⁷ הוא סוד מצח עתיק שהוא רצון עליון יסוד דעתיקא (זהר הרקיע).

⁸⁸ הוא אין סוף דאין בו סוד הרשימו הנגלה באבא ולא רעותא הוא יסוד דעתיק שהוא סוד המצח (זהר הרקיע).

⁸⁹ אתחזק (דפ"ט) אתחזי (יהל אור).

⁹⁰ ר"ל שניטל מא"ס ממ"ס כמ"ש בז"ח ה ע"ב את י' סלקא ברעו דמחשבה (יהל אור).

⁹¹ היינו אמא שנכנס יסוד אבא בגווה (זהר הרקיע). עי' יהל אור.

⁹² הוא ה' עלאה אתפשטותא דהאי ראשית שמקודם בצורת י' זעירא (יהל אור).

⁹³ עי' אריכות ביהל אור.

⁹⁴ הוא פתיחת הה' וכלילותה בי' (יהל אור).

⁹⁵ חכמה שנגנז בה והוא סוד נקודה האמצעית של ה' כמ"ש בפרשת תצוה קפ ע"ב (יהל אור).

זהר פרשת יתרו

אורות וניצוצות יוצאים מאותם השערים ומאירים הכל. ⁹⁶ מההוא נהירו נבעין נהורין וניצוצין נפקין ⁹⁷ מאינן תרעין ונהרין כלא

אותו היכל מכסה בשש יריעות אותן שש יריעות הן חמש לפני ולפנים אותן יריעות עומדת יריעה אחת רקומה ובאותה היריעה מתכסה אותו ההיכל ממנו משגיח ורואה הכל.

ההיכל הזה הוא פקחת העינים שלא ינום הוא משגיח תמיד להאיר למטה מתוך האור של אותו הרושם אותה תבונה חכמה נסתרת רצון הרצונות (בקשת הבקשות) היה גנוז וטמון ולא התגלה עומד ולא עומד ברוך הוא מהמכוסה שבמכוסים ברוך הוא לעולם ולעולמי עד אמן.

האי היכלא איהו ¹⁰⁴ פקחא דעינין דלא ניים איהו אשגח תדיר לאנהרא לתתא מגו נהירו ¹⁰⁵ דההוא רשימו ההוא סכלתני ¹⁰⁶ חכמתא טמירתא רעו דרעותין (ס"א בעו דבעותין) הוי גניו וטמיר ולא אתגליא קיימא ולא קיימא בריך הוא מטמיר דטמירו ¹⁰⁷ בריך הוא לעלם ולעלמי עד אמן (ע"כ)

ס/ט/א

⁹⁶ פי' נהורין הם ה"ח ה"פ אור דיום א' וה"ג נק' ניצוצין וה"ח ביסוד אבא וה"ג ביסוד אימא והם ה' תרעין כל א' כלול מ' הרי נ' תרעין דאימא הה"ג ואח"כ מתלבש יסוד אבא ביסוד אימא ונכנסין בז"א ונותנים לו ה"ח הם היריעות והם ה' והם ו' כי באמת הם אינם מתפשטים מחסד עד הוד כל א' נוטל א' ויסוד נוטל אח"כ כולם והיא היריעה הששית אבל באמת אינם בחשבון חסדים הנפרדים בגו אינן יריעין קיימא חד מרקמא הוא סוד חסד שבאמא שהוא כולל כל ה"ח ומחלקם על הסדר לכל מדה בסוד יומם יצוה ה' חסדו ואמר מרקמא כי אין דומה חסד שבחסד אל חסד שבגבורה וא"כ יש בה גוונים הרבה וזהו שאמר מרקמא (זהר הרקיע).

⁹⁷ זריק ניצוצין כו' - בינה, שמשם בוצינא, דזריק ניצוצין כידוע. שסוד נהורין וניצוצין, נהורים בחכמה, וניצוצין בבינה, שהן אורא ובוצינא (גר"א בתיקו"ז א ע"א). ועי' יהל אור.

⁹⁸ היכל הזה הוא הבינה "ואתחפייא בשית יריעין" הם מחסד ועד יסוד דזעיר אפין, כנודע כי בינה עלאה נגזת תוך בינה דזעיר אפין, ומשם ולמטה עד היסוד יש שית יריעין, והם סוד אות ה' ראשונה הנגזת גו אות ו' הנקראת שית יריעין ודע כי החסד יש בו מציאות אחד אשר על שמו נקרא יומם ונתבאר בפרשת אמור שהוא משום דאזיל עם כולוהו יומין. פירוש כי הוא מתפשט בכל שאר החמשה ספירות אשר למטה ממנו כי הם אינם יכולים לקבל הארה עליונה אם לא באמצעות החסד הזה הנמשך ואזיל בכלוהו. ונמצא כי הם שית חסדים שהם שית יריעין הנז'. אבל הראשונה מכולן כולה חסד ואינה נכנסת במספר עמהם אבל החמשה ספירות אחרות יש בהם מציאות החסד ואינן חסד גמור אלא שבתוכן מתלבשין חמש יריעין דחסד כנז'. וזמ"ש אינן שית יריעין אינן חמש לגו. פירוש כי לגו מהנהו חמש ספירות נמשכין בתוכן ה' יריעות החסד כי הראשונה אינה בכללן לפי שהיא לגו מכולהו חמש יריעין הנז' (שער מאמרי רשב"י, ועי' שם עוד יד ע"ד). הוא ו"ק של בינה סוד הדעת שלה, שהן נ' תרעין וכלילתן ביסוד (יהל אור).

⁹⁹ עי' יהל אור.

¹⁰⁰ עי' יהל אור.

¹⁰¹ הוא בחינת החסד העליון עצמו הנקרא יומם המתפשט לגו מאינן חמש. וטעם היותה נקראת מרקמ' הוא לפי שהיא הנותנת ציור וגוון לכל החמש ספירות אשר תחתיה ולכן נקראת מרקמא. רוצה לומר נותנת כח ציור וריקום וגוון בה' ספירות שתחתיה. והנה זו היריעה המרקמא היא היותר סמוכה אל הבינה והבינה אתחפייא בגו האי יריע' מרקמא זמ"ש בה היא יריעה רוצה לומר המרקמא אתחפייא ההוא היכלא שהיא הבינה שנחפית ומתלבשת בתוך זו היריעה הפנימי' שכולן. ועיין לקמן בפ' תרומה דף קל"ט ע"א ובפ' אמור דף קג ע"ב (שער מאמרי רשב"י).

¹⁰² הוא לבוש יקר הנז' (יהל אור).

¹⁰³ בסוד נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו, וכמ"ש שם ועביד טיבו לכלא דאפיק מזונא לכולא ונהיר לון (יהל אור).

¹⁰⁴ עי' יהל אור.

¹⁰⁵ הוא סוד אורא כנ"ל (יהל אור).

¹⁰⁶ הוא חכמה שלא ידע אנו שערכה ועי' בס"א ה' ע"א אלן ט' סמכין כו' סלקין גו מחשבה כו' (יהל אור).

¹⁰⁷ ר"ל מכתר (יהל אור).

זהר פרשת יתרו

איהו דהא במשה כתיב וישמע משה לקול
חותנו וגו'

וישמע יתרו וגו' פתח ואמר (תהלים יח ג)
על כן אודך¹⁰⁸ בגוים יהוה ולשמך אזמרה דוד
מלכא אמר דא ברוח קודשא בשעתא
דחמא¹⁰⁹ דהא יקרא דקודשא בריך הוא לא
אסתליק בסליקו ולא אתייקר בעלמא אלא
מסטרא דשאר עמין

ואי תימא הא קודשא בריך הוא לא
אתייקר בעלמא אלא בניניהון דישראל הכי
הוא ודאי דהא ישראל אינון הווי יסודא¹¹⁰
דשרגא לאנהרא אבל כד שאר עמין אתאן
ואודן ליה בשעבודא דיקרא דקודשא בריך
הוא כדין אתוסף יסודא דשרגא ואתתקף על
כל עובדוי¹¹¹ בחבורא הדא¹¹² ושליט קודשא
ברוך הוא בלחודוי¹¹³ עילא ותתא

כנוונא דא כל עלמא דחילו ואימתא נפל
עליהו מקמי קודשא בריך הוא וכיון דאתא
יתרו דאיהו כומרא עלאה דכל טעוון אחרנין

הוא שהרי במשה כתוב וישמע
משה לקול חתנו וגו'.

וישמע יתרו וגו' פתח ואמר על כן
אודך בגוים ה' ולשמך אזמרה דוד
המלך אמר את זה ברוח הקודש בשעה
שראה שהרי כבוד הקדוש ברוך הוא
לא עולה בעליה ולא מתכבד בעולם
אלא מצד שאר העמים.

ואם תאמר הרי הקדוש ברוך הוא
לא מתכבד בעולם אלא בגלל ישראל
כך זה ודאי שהרי ישראל הם היסוד
של הנר להאיר אבל כששאר העמים
באים ומודים לו בשעבוד הכבוד של
הקדוש ברוך הוא אז נוסף יסוד הנר
ומתחזק על כל מעשיו בחיבור אחד
ושולט הקדוש ברוך הוא לבדו מעלה
ומטה.

כדוגמא זו כל העולם אימה ופחד
נפל עליהם מלפני הקדוש ברוך הוא
כיון שבא יתרו שהוא כומר עליון של
כל יתר האלילים אז התחזק ושלט
כבוד הקדוש ברוך הוא על הכל.

¹⁰⁸ והוא מ"ש למעלה טוב דא סט' דימינא מאד כו' והוא כנ"ל אם שניהן יחד ימינא עיקר וע"י שמאלא
נעשה מאד ועכר"ם שמאלא וע"י פרשת שמיני לו ע"ב (יהל אור).

¹⁰⁹ הנה היצירה אל הבריות הוא כח השפעה העליונה, ונותנת צורה במצטייר, והנה כל האומות הם
משורש מעשה ה' באדם הראשון וסוד השפעה העליונה מתפשטת מלמעלה ונתנת לשרים וכח הצורה
העליונה מתפשטת בחותם הצורה הגשמית, וסוד הצורה הזאת בב' דרכים, ברוחניות בנשמה אינה
אלא בישראל, ובגשמי אינה בישראל לבד אלא גם היא מתפשטת בכל האדם ומטעם זה כאשר מאותה
הצורה יכנס פנימה אל הקדש שמו של הקב"ה מתייקר שהצורה נאספת אל שורשם, ואל תחשוב
שאלו הצורות לבטלה ולריק הם, שאין לך הויה שאינה מהצורה העליונה, וח"ו שיהיה דבר נמצא
במציאות שלא מכח עליון, והכח ההוא לא יהיה הווייתו לריק, אמנם יש להם דרך להתאסף לזמן
חידוש העולם, ודבר זה סוד עמוק מאד, ומטעם זה כאשר יכנס יתקדש שמו של הקב"ה, כאותה
הבחינה העתידה שנאמר בה, כי אז אהפוך אל עמים ויוכללו, ומעין אותו כבוד הוא הכבוד הנמשך
להקב"ה כאשר האומות מקדישים ומודים שמו, ולזה אמר אודך בגוים כדי שמתוך הענף המתפשט
יבא השבח והמעלה כדמפרש ואזיל, והענין יסוד הויות האלו המרים שנתפשטו בדין לקיים הדין,
עתידיים הם להמתק, שמה שאנו אומרים שיתבטלו הקלי' אל תחשוב שיתבטלו ממש, שאין שום הויה
מתבטלת כלל, אלא הכוונה הכנסם פנימה ויתבטלו מרירתם, שאחר שיצר הרע אשר בנו זכינו אל
האור העליון מכוחו, מה תועלתנו שיתבטל אחר התחיה, אם אנו זכינו על ידו והוא חלק בנו אלא
יתבטל כחו ומרירתו, וההויה קיימת, ויוכלל בקדש בתוכיות הצורה הקדושה, והיינו סוד הענף הנכלל
בשורש וישראל עיקר השורש אל הנר שהיא השכינה המאירה בנו (אור יקר).

¹¹⁰ דהיינו צדיקים נעשים להם כנפים, וסוד הכפנים הם סוד והחזיקו עשר האנשים מכל לשונות
הגוים, והיינו סוד הציצית שבו סוד התכלת, דהיינו סוד האש המתפשט לחוץ ושם הם נכללים, נמצא
שהם מושרשים בתכלת שהיא בחינה אחרונה אל הקודש, ונמצא לפי זה שהאומות ממש כנפים וענפים
לישראל, וקדושה עליונה תלויה בהם ומתקדשת בהם, ולזה ישראל יסוד ועיקר התמונה העליונה והם
ענף א' שנתפשט חוץ שהוא צורך גבוה הכנסו פנימה לתיקון המציאות, כדי שיהיה סוד האחדות שלם
בכל חלקיו (אור יקר).

¹¹¹ דקדק באומרו עובדוי כדפי' שכח המצייר נתפשט בצורות המצויירת (אור יקר).

¹¹² דהיינו סוד האחדות הגמור והשלם (אור יקר).

¹¹³ אחר שכאשר נאמר מלת אחד, אינו צודק אלא דווקא עד היכל לבנת הספיר, ומשם למטה אינו
כולל א' מפני החצונים שהם אחר, אם כן כל זמן שהמציאות הזה כך הוא אין ייחוד אחד שלם, עד
שיאמר אחד בכל נמצא כאומרו ולעבדו שכם אחד, ומעין זה היה ענין יתרו כדמסיק (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

כדין אתתקף ושליט יקרא דקודשא בריך הוא
על כלא

בגין דכל עלמא כד שמעו שמע גבורתיה
דקודשא בריך הוא זעו וכלהו הוו מסתכלן
ביתרו דאיהו חכים ורב ממנא דכל מעוון
דעלמא כיון דחמו דאיהו אתא ופלה ליה
לקודשא בריך הוא ואמר עתה ידעתי כי גדול
יהויה מכל האלהים כדין כלהו אתרחקו
מפולחניהון וידעו דלית בהון ממש וכדין
אתייקר יקרא דשמא קדישא דקודשא בריך
הוא בכל סמרין ועל דא אתרשים פרשתא דא
באורייתא ושירותא דפרשתא הוה ביה ביתרו

יתרו¹¹⁴ חד מחכימין דפרעה הוה תלת
חכימין¹¹⁵ הוה ליה לפרעה חד יתרו וחד איוב
וחד בלעם חד יתרו דלא הוה פולחנא וממנא
ושמשא וככבא¹¹⁶ דשליט על שולטניה דלא
הוה ידע פולחנא דאתחזי ליה וההוא שמושא
דיליה בלעם הוה חרשא בכל מיני חרשין בין
בעובדא בין במלה

איוב הוה דחיל בדחילו ובההוא דחילו הוה
עקרא דיליה בגין דמלה דלעילא בין דקדושה
בין דסמרא אחרא לא יכיל בר נש לאמשכא
רוחא דלעילא לתתא ולמקרב גביה אלא
בדחילו דיכוין לביה ורעותיה בדחילו ותבירו
דלבא וכדין ימשיך לתתא רוחא דלעילא
ורעותא דאצטריך

ואי לא ישוי לביה ורעותיה בדחילו לההוא
סמרא לא יכיל לאתדבקא ביה רעותיה בר
להני טופסי דקיקין ולא בכלהו בגין דאית בהו
שלטנין דאצטריך לגביהו רעותא דלבא¹¹⁷
ודחילו כל שכנ אינון מלין עלאין¹¹⁸ דאצטריך
דחילו ואימתא ורעותא יתיר

משום שכל העולם כששמעו שמע
גבורתו של הקדוש ברוך הוא זעו
וכולם היו מסתכלים ביתרו שהוא
חכם וממונה גדול של כל אלילי
העולם כיון שראו שהוא בא ועובד
לקדוש ברוך הוא ואמר עתה ידעתי כי
גדול ה' מכל האלהים אז כולם
התרחקו מעבודותיהם וידעו שאין
בהם ממש ואז התכבד כבוד השם
הקדוש של הקדוש ברוך הוא בכל
הצדדים ולכן נרשמה פרשה זו בתורה
וראשית הפרשה היה בו ביתרו.

יתרו היה אחד מחכמי פרעה
לפרעה היו שלשה חכמים אחד יתרו
ואחד איוב ואחד בלעם אחד יתרו
שלא היתה עבודה וממונה ושמש
וכוכב ששולט על שלטונו שלא היה
יודע העבודה שראויה לו ואותו
השמוש שלו בלעם היה מכשף בכל
מיני כשפים בין במעשה בין בדבור.

איוב היה פוחד בפחד ובאותו פחד
היה עקרו משום שדבר שלמעלה בין
של קדושה בין של הצד האחר לא יכול
אדם למשוך רוח שלמעלה למטה
ולקרב אליו אלא בפחד שיכוון לבו
ורצונו בפחד ובשברון הלב ואז ימשיך
למטה רוח שלמעלה והרצון שהצטרך.

ואם לא ישים לבו ורצונו בפחד
לאותו הצד לא יוכל להדביק בו רצונו
פרט לאותם הצורות הדקיקות ולא
בכולם משום שיש בהם שליטים
שצריכים אליהם את רצון הלב והפחד

¹¹⁴ ליתרו (לכךל מנ).

¹¹⁵ כסדר ג' קוין ובסט"א ימינא חמור משמאלא, כמ"ש בתז"ח וכמ"ש טוב כעס דמרה משחוק דטחול
דהוא ארס דזוחלי עפר, והענין כי בצד שמאלא יותר נאחז בקדושה ו"ל קרוב יותר לקדושה, ולכן
דכורא דקיק יותר ואינו מפתה דהוא כעס כו', אבל אמצעיתא דילהון כיון שביעקב אין אחיזה כלל ל"ל
בסט' דקדושה כלל, ולכן איוב בדחילו כו' ויתרו דהוא כהן, אבל בלעם נגד דעת דמשה בישראל לא
קם כו' ויודע דעת עליון, ור"ל עליון במקומו שהוא עליון (יהל אור).

¹¹⁶ זוהי חכמת הורדת הכוכבים למטה והם חכמת הטלמסאות והיא ג"כ ע"ז והיינו לקטר למלכת
השמים דהיינו סוד כחות הכוכבים והמזלות ויש עליהם מלאכים ממונים ושמשים לשמש שהם ג'
מדגרות: א', ממנא, מהקדש. ב', שמשא, יוצא ומתפשט עד הככב להשפיעו והוא בינוני לא קדוש ולא
טמא. הג', ככב, ממש יש לו כח, ולזה עושים עבודת קטורת ומעשה ידוע להוריד ככב למטה וכו' (אור
יקר).

¹¹⁷ עי' ח"א קו ע"ב שזה לשון של יצרו. ועי' לקמן קלד ע"ב.

¹¹⁸ פי' הקדושה (מ"מ).

זהר פרשת יתרו

כל שכן אותם דברים עליונים שצריך פחד ואימה ורצון יותר.

יתרו הצטרך עבודתו של אותו הצד תמיד בין בזמן שצריך לו לאדם ובין בזמן שלא צריך לו כדי שאותו הצד ידבק אליו בשעה שצריך אותו בלעם נדבק באותם כשפים כמו שנתבאר.

איוב ברב שאותו הפחד שלו חזר במצרים לפחד מלפני הקדוש ברוך הוא כשראה אותם גבורות ונסים שעשה הקדוש ברוך הוא במצרים יתרו לא חזר בכל זה עד שיצאו ישראל ממצרים וכל אותם קשרים והצורות שקשרו המצרים לא היו כלום ויצאו ואחר שטבע אותם בים אז שב וחזר לעבודת הקדוש ברוך הוא.

בלעם לא שב ולא חזר שטנופת (שצורת) הצד האחר היה דבוק בו ועם כל זה היה מסתכל הסתכלות של מרחק בתוך אותה טנופת (צורה) והדבקות לצד האחר שהרי בצד האחר יש אור דקיק אחד שמאיר סביבו כמו שנאמר ונגה לו סביב וזו הסתכלות קטנה (ועל זה) היה מסתכל מרחוק ולא בכל הדברים.

וכשהיה מסתכל דבר קטן מאותו האור זה היה כמאחרי הכתל אמר ולא ידע מה אמר והיה מסתכל באותו האור בסתימות העין והעין מתגלגלת ורואה האדם אור סתום ולא רואה וסוד זה שתום העין ופרשוה שתום שתום והכל אחד.

שהרי אין צד אחר שאין בו

יתרו אצטרך פולחניה דההוא סטרא תדיר בין בזמנא דאצטרך ליה לבר נש בין בזמנא דלא אצטרך ליה בגין דההוא סטרא יהא דביק לגביה בשעתא דאצטרך ליה בלעם אתדבק באינן חרשין כמה דאתמר

איוב בסגיאן דההוא דחילו דיליה אהדר במצרים למדחל מקמי קודשא בריך הוא כד חמא אינן גבורן ונסין דעבד קודשא בריך הוא במצרים יתרו לא אהדר בכל דא עד דנפקו ישראל ממצרים וכל אינן קשרין וטפסין דקשירו מצראי לא הוו כלום ונפקו ולבתר דטבע לון בימא כדין תב ואהדר לפולחנא דקודשא בריך הוא

בלעם לא תב ולא אהדר¹¹⁹ דמנופא (ס"א דמפסא) דסטרא אחרא הוה מתדבק ביה ועם כל דא אסתכלותא דמרחיק הוה מסתכל בנו ההוא מנופא¹²⁰ (ס"א מפסא) ואתדבקותא דסטרא אחרא דהא בסטרא אחרא¹²² אית נהירו דקיק חד דנהיר סחרניה כמה דאת אמר (יחזקאל א ד) ונגה לו סביב ובדא אסתכלותא זעיר (ועל דא)¹²³ הוה מסתכל מרחיק ולא בכלהו מלין

וכד הוה מסתכל מלה זעיר מההוא נהירו כבתר כותלא הוה אמר ולא ידע מאי קאמר והוה מסתכל בההוא נהירו בסתימו דעינא¹²⁴ דאתגלגל עינא וחזי בר נש נהורא סתימא ולא חזי ורזא דא (במדבר כד ג) שתום העין ואוקמוה שתום סתום וכלא חד

דהא לית סטרא אחרא דלית ביה

סט/ב

¹¹⁹ זה תבין ממה שהודעתך איך נתגלגל בנבל הכרמלי בסוד ויהי לאבן הנז' בנבל. וע"ש באורך ענין הגלגולים ההם איך נתפשטו (שער מאמרי רשב"י).

¹²⁰ פי' שבלעם היה שקוע תוך הקלי' ומתוך הקלי' היה רואה זהרורית מועטת של הקדושה (מ"מ).
¹²¹ טיכפלא (מ"מ).

¹²² פי' שבתוך הקלי' יש נהירו דקיק שהם ניצוצי הקדושה שבתוכם שהוא נשמתם, וע"י אותם הניצוצות היה רואה בלעם קצת מאור הקדושה, וזה שאמר ובדא אסתכלותא ז"א הוה מסתכל מרחיק (מ"מ).

¹²³ לא מופיע בדרכ אלמת.

¹²⁴ ר"ל הגוונים בעינים סתומות דאין בהם באמת ראייה וע' בריש פרשת וארא דמשה ידע בהון ידיעה אבל בלעם לא ידע כלל כנ"ל ולא ידע מאי קאמר אלא ראייה ואין בהם ראייה באמת וז"ש ולא חזי (יהל אור).

זהר פרשת יתרו

נהירו דקיק זעיר מסמרא דקדושה¹²⁵ כנוונא דרוב חלמין דבסגיאנות תבנא אית חד גרעינא דחמין בר אלין טפסי דקיקין חציפין דכלהו מסאבי יתיר ובהו הוה בלעם יודע

זכאה חולקיה דמשה דאיהו לעילא בכל קדושין עלאין ואסתכל במה דלא אתייהב רשו לבר נש אחרא בעלמא לאסתכלא וכמה דבלעם הוה חמי נהירו זעיר דקיק כמבתר כותלא מגו ההוא סמרא אחרא אוף הכי משה מגו נהירו עלאה רב וסגני הוה חמי לתתא כמבתר כותלא חד חשוכא דקיק דאתחזי ליה ולא בכל זמנא כמה דבלעם לא הוה מסתכל ההוא נהירו בכל זמנא

זכאה חולקיה דמשה נביאה מהימנא מה כתיב ביה (שמות ג ב) וירא מלאך יהוה אליו בלבת אש מתוך הסנה¹²⁶ הסנה ודאי הוה בגו ההוא קדושה ואתדבק ביה דכלא אתדבק דא בדא טהור וטמא לית טהור אלא מגו טמא

ורזא דא (איוב יד ד) מי יתן טהור מטמא קליפה ומוחא דא בדא סלקא ודא קליפה לא יתעדי ולא יתבר עד זמנא דיקומון מתין מעפרא¹²⁷ כדין יתבר קליפה ונהירו ינהיר בעלמא בלא סתימו מגו מוחא זכאין אינון צדיקא בעלמא דין ובעלמא דאתי

ואת שני בניה אמר רבי חייא וכי בניה ולא בניו של משה אלא בנין דאיהי אשתדלת אבתרייהו בלא בעלה קרא לון אורייתא בניה ולא בניו אמר רבי יוסי אף על גב דבנוי דמשה

אור דקיק קטן מצד הקדושה כדוגמא שרוב החלומות שברוב התבן יש גרעין אחד של חטה פרט לצורות הדקיקות הללו החצופות שכלם יותר טמאות ובהם היה בלעם יודע.

אשרי חלקו של משה שהוא למעלה בכל הקדשות העליונות והסתכל במה שלא נתנה רשות לאדם אחר בעולם להסתכל וכמו שבלעם היה רואה אור קטן דקיק כמאחורי הכותל מתוך אותו הצד האחר אף כך משה מתוך אור עליון גדול ורב היה רואה למטה כמאחורי הכותל חשוך דקיק אחד שנראה לו ולא בכל זמן כמו שבלעם לא היה מסתכל באותו אור בכל זמן.

אשרי חלקו של משה הנביא הנאמן מה כתוב בו וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה הסנה היה ודאי בתוך אותה קדושה ונדבק בו שהכל נדבק זה בזה טהור וטמא אין טהור אלא מתוך טמא.

וסוד זה מי יתן טהור מטמא קלפה ומח עולים זה בזה וקליפה זו לא תעזוב ולא תשבר עד הזמן שבו יקומו המתים מן העפר אז תשבר הקליפה ואור יאיר בעולם בלי סתר מתוך המח אשרי הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא.

ואת שני בניה אמר רבי חייא וכי בניה ולא בניו של משה אלא משום שהיא השתדלה אחריהם בלי בעלה קראה להם התורה בניה ולא בניו אמר

¹²⁵ רכז סע"א רלז ע"ב קסד ע"ב רג ע"ב (לש"ו). ע"י הערה בסוף הספר.

¹²⁶ משה רבינו ע"ה בעת מראה הסנה שנתגלה אליו השכינה הקדושה בלבת אש מתוך הסנה (שמות ג ב), שרמז לו בזה שהיא מתלבש בתוך הקליפה וכמ"ש בזוה"ק (יתרו סט ע"ב), והוא ע"י גלות מצרים וע"ש (תהלים צא טו) עמו אנכי בצרה (דע"ה ח"ב פח ע"ג), בעת שהז"ן הם בסוד הקטנות ובפרט בהקטנות דעיבור שולטים אז הדינין והקליפות מתגברים, וזהו הענין מה שנתראה אז הקב"ה למשה רבינו ע"ה בלבת אש מתוך הסנה (דע"ה ח"ב כ ע"ד, ועיי"ש קכח ע"ד).

¹²⁷ אז יתגלו ויתפשטו למטה כל המתקת הגבורות כולם שנמתקו מכל התלאות והעונשים אשר בעוה"ז ובעולם הנפשות מעת החטא דעץ הדעת עד אותה הזמן דתחיית המתים, ויאירו כולם בכל טוב הצפון לכל מי אשר בשם ישראל יכונה (הקדו"ש כח ע"ב), אז תתגלה התורה בהצדיקים, ומהם לכל העולם כולו (שם סא ע"ב), היה עומד שיחזור האור להתגלה ולהאיר בכל עיקרו בישראל, ומהם בכל העולם כולו במתן תורה אם שזכינו להלוחות הראשונות, אבל מאחר שלא זכינו גם לזה, הנה נגזר על עיקר האור שיהא טמיר וגנוז עד זמן תחיית המתים, כמ"ש בפ' חיי שרה (קלא ע"א) וע' פ' יתרו (סט ע"ב) (דע"ה ח"א ד ע"א), אלו ב' התיקונים הם תלויים זה בזה, כי בביטול הקליפה יזדכך כל הגופות (דע"ה ח,א פא ע"ב), כל זמן שגזרה רצונו ית"ש על כל מציאות הזוהמא והעכירות שימצא בעולם, והוא עד הגיע הזמן דתחיית המתים כמ"ש בזוה"ק (פ' יתרו סט ע"ב), הנה לא יתעלו העולמות ב"ע ממדרגתם העצמותית שהם נפרדים נבדלים מבחי' אלה"ת לעולם (כללים ח"ב נו ע"ד), אחר שיצטרף ויתלבן הבריאה כולה מכל חלאה טומאה וזוהמא, ויתבטל הרע כולו בביטול גמור, והוא בזמן תחיית המתים (ביאורים ח"ב לג ע"ד).

זהר פרשת יתרו

הוא מלה דקשומ¹²⁸ בניה ודאי¹²⁹ רבי אלעזר אמר הא משה הוה מזדווג באתר אחרא קדישא עלאה ולא הוה יקרא דיליה למקרי לון בניו השתא אף על גב דבנוי הוו בנין יקרא דההוא אתר דאזדווג ביה קרא לון בניה הכא לבתר¹³⁰ קרא לון בניו מאי טעמא בגין דההיא שעתא דמטו הוה משה ממלל בשכינתא לבתר דאתפרש ונפק לגבי חמוי כדין כתיב ויבא יתרו חתן משה ובניו ואשתו וגו'

אמר רבי שמעון אלעזר¹³² אלעזר אנא חמינא בפרשתא דא דאת שארי מלה כדקא יאות וסיומא לאו הכי ודאי בגין יקרא דשכינתא אזדווגתא עלאה דאזדווג ביה במשה כתיב בניה ואי תימא והא כתיב ויבא יתרו חתן משה ובניו ואשתו אל משה כלא איהו כללא חדא ובניו ובניו דיתרו דהא לבתר דאתא משה לגביה הוו ליה בנין¹³³

והכי הוה ביעקב דכיון דאתא לגביה דלבן ושוי דיוריה ביה הוו ליה בנין אוף הכא משה כיון דשוי דיוריה ביתרו הוו ליה ליתרו בנין וכל ביתיה אייתי עמיה למיעל לון תחות גדפי דשכינתא ויתרו אמר למשה אני חותנך יתרו בא אליך ואשתך ושני בניה עמה ושני בניה כתיב ולא כתיב ושני בניך (ס"א ויבא יתרו חתן משה ובניו)¹³⁴ בנין הוו ליה ליתרו דכתיב (שופטים א טז) ובני קני חתן משה עלו מעיר התמרים ובניו שבק עם משה

ויבא יתרו חתן משה פתח ואמר (ישעיה ב ג) והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר יהו"ה וגו' האי קרא אוקמוה בכמה אתר אבל זמינן שאר עמין למהך ולכתתא רגליהו למיעל תחות גדפי דשכינתא לכו ונעלה כל מעוון דעלמא אית לון ירידה וקודשא בריך הוא מאן דאתדבק ביה אית ביה עלייה

רבי יוסי אף על גב שבני משה היו דבר אמת בניה ודאי רבי אלעזר אמר הרי משה היה מזדווג במקום אחר קדוש עליון ולא היה כבודו לקרא להם בניו עכשיו אף על גב שבניו היו משום כבוד אותו מקום שהזדווג בו קרא להם כאן בניה ואחר כך קרא להם בניו למה משום שאותה השעה שהגיעו היה משה מדבר בשכינה אחר שנפרד ויצא אל חמוי אז כתוב ויבא יתרו חתן משה ובניו ואשתו וגו'.

אמר רבי שמעון אלעזר אלעזר אני רואה בפרשה הזו שאתה מתחיל את הדבר כראוי והסיום לא כך ודאי בשביל כבוד השכינה¹³¹ הזדווגת העליונה שנזדווגה במשה כתוב בניה ואם תאמר והרי כתוב ויבא יתרו חתן משה ובניו ואשתו אל משה הכל הוא כלל אחד ובניו בניו של יתרו שהרי לאחר שבא אליו משה היו לו בנים.

וכך היה ביעקב שכיון שבא אל לבן ושם בו את דיורו היו לו בנים אף כאן משה כיון ששם דיורו ביתרו היו ליתרו בנים ואת כל ביתו הביא עמו להכניסם תחת כנפי השכינה ויתרו אמר למשה אני חותנך יתרו בא אליך ואשתך ושני בניה עמה כתוב ושני בניה ולא כתוב ושני בניך (ויבא יתרו חתן משה ובניו) בנים היו לו ליתרו שכתוב ובני קני חתן משה עלו מעיר התמרים ובניו השאיר עם משה.

ויבא יתרו חתן משה פתח ואמר והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' וגו' פסוק זה פרשוהו בכמה מקומות אבל עתידים שאר העמים ללכת ולכתת רגליהם להכנס תחת כנפי השכינה לכו ונעלה כל אלילי העולם יש להם ירידה ומי שנדבק בקדוש ברוך הוא יש לו עליה.

¹²⁸ כמ"ש אמו ודאי, ור"ל הידוע לעולם (יהל אור).

¹²⁹ כי הרי לא היו ממדרגתו שהרי לא זכו אחריו לשום גדולה (לש"ו).

¹³⁰ ור"ל דלר"ח ור"י קשה למה קראן אח"כ בניו (יהל אור).

¹³¹

¹³² ר"ל דלעולם לא נקראו ע"ש ומ"ש ובניו ובניו דיתרו ועל יתרו דרישא קאי, ודחקו משום דכאן הקדים בניו לאשתו משא"כ שם, אבל לר"א משום דקראן בניה, לכן הקדים האשה, ועוד דרשו אם אין אתה עושה כו', ופי' ויקח משום שהאריך הקרא לפרש שמותם, אבל עיקר הראיה הוא דאח"כ חוזר ושני בניה עמה, דהוא קשיא לר"א (יהל אור).

¹³³ דלא תימא היאך הניח בנוותיו לרעות ואמר כמו בלבן ומביא ראיה מקרא ובני קני וכו' (יהל אור).

¹³⁴ לך אמת גרוס את המוסגר

זהר פרשת יתרו

אל הר יהוה דא אברהם דכתיב (בראשית כב יד) אשר יאמר היום בהר יהוה יראה דהא אברהם קרי ליה הר מה הר הפקירא לכל מאן דבעי בעלמא אופ אתר דא קדישא הפקירא לקבלא לכל מאן דבעי בעלמא אל בית דא יעקב דקרא להאי אתר בית דכתיב (שם כה יז) אין זה כי אם בית אלהים

דבר אחר¹³⁶135 הר ובית אף על גב דכלא חד דרגא

ע/א

זהר

סליקו לדא מן דא¹³⁷ הר¹³⁸ לשאר עמין כד אתאן לאעלא¹³⁹ תחות גרפוי בית לישראל¹⁴⁰ למהוי עמהון¹⁴¹ כאתתא בבעלה¹⁴² בדיורא חד בחדוה ורביעא עליהו¹⁴³ כאימא על בנין

144

אל הר ה' זה אברהם שכתוב אשר יאמר היום בהר ה' יראה שהרי אברהם קרא לו הר מה הר הפקר לכל מי שרוצה בעולם אף מקום קדוש זה הפקר כנגד כל מי שרוצה בעולם אל בית זה יעקב שקרא למקום זה בית שכתוב אין זה כי אם בית אלהים.

דבר אחר הר ובית אף על גב שהכל דרגה אחת

מעלה לזה מן זה הר לשאר העמים כשבאים להכנס תחת כנפיו בית לישראל להיות עמם כמו אשה לבעלה בדיוור אחד בשמחה ורובצת עליהם כאם על הבנים.

¹³⁵ דבר אחר נמחק ציהל אור, ובמקומו איתא "לד".

¹³⁶ וכ"ה בבית המקדש הר הבית וגם אל הנכרי כו' דבחיל דווקא אין עכו"ם כו' ובית הוא עזרה והיכל דאינון אלא לישראל. ומפ"ו שהן גרים וישראלים דגרים הן בנוק' דילה גר צדק מלכות דילה אבל ישראל הן בגופא דאלנא וכמ"ש בהקדמה והוא בת"ת. ובגמ' אמר ג' דרגין: שדה ביצחק, והוא ביסוד, ששם חרישה ומלכות הוא תפוח דילה, הר, וב' ענינים באשה, חדא לביאה הוא בגרים ג"כ שהוא קיבול המצות, והב' לבית וישובא עזר כנגדו, לאשתי ביתי, וזהו לישראל, דראשון הוא ג"כ בפלגש והוא שדה וזה בית. והן ג' דרגין הא אף לעמין דלא אתגיירו וכמ"ש לע"ל שהן גרים ולא יתקבלו לע"ל. וגרים הן ביצחק דחק בשארו שם, אבל אברהם נתקרב קודם המילה והוא אב המון גוים, והן הבארות אשר חפרו דיצחק מקרב הגרים דאתגיירו בימי אביו ולא חפר בארות אחרים, אבל יעקב לא חפר כלל והוא בירר חולק' דילי' לזרעו. אבל כאן בזהר ל"ק רק ב' דרגין, ועוד ג' דרגין הנ"ל, הן הר ירושלים דאיהו בראש ההרים, ושדה ציון שדה תחרש ובה"מ והן ג' דרגין הנ"ל נטעתיך שורק (ר"ל ג' נקודות שורק וזש"ש כלה (מל') זרע (יסוד) אמת (ת"ת) כ"ה בס' ע"מ – ש"ל) באבהן כידוע, וכן בבה"מ עצמו הר הבית ועזרה והיכל ועזרה בו עבודה (עבודה) שדה עבודה בשחיטה וזריקה אבל בפסוק זה לא נזכר שדה דיצחק (שהוא האמצע) הר רישא וסיומא בית ואל בית כו' רק לראות גדולתם אבל בהר ונעלה וכן לא הזכיר בזהר כאן רק ב' דרגין שאין חלוק בבה"מ בין גרים לישראל וכן בירושלים וציון וכאן אמר להיפך ואמר על גרים בדרגא הראשונה הר כמ"ש (עי' בליקוטיו שבסוף הספר) (יהל אור). ז"ל שם לח ע"ד: ליקוט. לא כאברהם שקראו הר כו' ג' הרי שדה בית בנוק' בג' מקומות שהיא קבועה מלכות עטרת היסוד ת"ת והן באבות כסדר מלמטה למעלה בסוד ואנכי נטעתיך שורק וז"ס אברהם בסיהרא צדק במערב ויצחק קץ ח"י ויעקב במקומו אבל משה מלגאו בדעת והן ד' מקומות שלה בקו האמצעי וכו' (יהל אור).

¹³⁷ שהבחינה שהיא הפקר לגרים היא בחינת הר דווקא בתחילה (אור יקר).

¹³⁸ מלכות ירושלים בסוד עמים הר יקראו (רח"ו).

¹³⁹ תחות גרפוי שאינם נכנסים אלא תחת כנפים. הגר אינו נכנס [במעיים?] אלא תחת כנפים לבד, ולכן נקראת אותה בחינה הר שאינה עצם התוכיות, וישראל שהורתן ולידתן בקדושה הם נכנסים אל תוכיותה, אינם בכנפים (אור יקר).

¹⁴⁰ פ"ו ציון והם יסוד ומלכות דנוק' (מ"מ).

¹⁴¹ היינו הת"ת יהיה עמהם עם השכינה (אור יקר).

¹⁴² בבית אחת יחד בקרוב בשר המלכות אל הת"ת, כי שיעור הכתוב הגרים נכנסים בבחינות הרחוקות מהת"ת, שהיא נקראת הר ה' אל הת"ת וישראל בבחינת בית אלוה יעקב דהיינו הת"ת כדפי' (אור יקר). ע"י הבינה בחדווה וענין השכינה עם ישראל (אור יקר).

¹⁴³ לא בכפנים שפורש כנף לחוץ ומכסה על הגר, אלא "רביעא" עיקר רביצתה עלייהו (אור יקר).

¹⁴⁴ מפני שהם בני מעיה. "כאימא על בנין" שהיר הורתן בקדושה ויורשים נשמה מתוכיות, ואח"כ שהגרים מולידים בנים בקדושה ובטהרה זוכים אל המעלה הזאת, ולכן יאמרו ואל בית אלוה יעקב (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

תא הווי מה כתיב הכא ביתרו ויבא יתרו
התן משה ובניו ואשתו אל משה וגו' כיון
דכתיב אל משה אמאי כתיב אל המדבר אלא
עקרא דכלא למה דהוה אתי אל המדבר¹⁴⁵
ומאן איהו הר האלהי"ם דדא איהו אתר לגיירי
לאתגיירא ועל דא כתיב אל משה אל
המדבר¹⁴⁶ למשה לגיירא לון ולאעלא לון
תחות גדפי שכינתא אל המדבר הוו אתיין
דאיהו הר האלהי"ם למעבד נפשייהו¹⁴⁷

ובגין כך קיימא ההוא אתר ברוא דהר¹⁴⁸
דכל מאן דאתי זכי ביה ואקרי גר צדק¹⁴⁹ והא
אוקימנא גר אף על גב דאתדבק באתר דא¹⁵⁰
עלאה קדישא כיון דשבק עמיה ואבהתוי
(ואתדבק בבריתו)¹⁵¹ גר (צדק)¹⁵² אקרי כמאן
דשוי מדוריה באתר דלא ידע מקדמת דנא¹⁵³

רבי יצחק ורבי יוסי הוו יתבי יומא חד
ולעאן באורייתא בטבריא אעבר רבי שמעון
אמר לון במאי עסקיתו אמרו ליה בהאי קרא
דאוליפנא מניה דמר אמר לון מאי איהו אמרו
ליה האי דכתיב (בראשית ה א) זה ספר
תולדות אדם ביום ברוא אלהי"ם אדם בדמות
אלהי"ם עשה אותו והא אתמר דאחמ"י¹⁵⁴
קב"ה לאדם הראשון כל אינון דריין דהוו זמיניין
למיתי לעלמא וכל אינון פרנסין וכל אינון
חכימין דהוו זמיניין בכל דרא ודרא

בא וראה מה כתוב כאן ביתרו ויבא
יתרו חתן משה ובניו ואשתו אל משה
וגו' כיון שכתוב אל משה למה כתוב
אל המדבר אלא העקר של הכל למה
שהיה בא אל המדבר ומיהו הר
האלהים שזהו מקום לגרים להתגייר
ועל זה כתוב אל משה אל המדבר
למשה לגייר אותם ולהכניסם תחת
כנפי השכינה אל המדבר היו באים
שהוא הר האלהים לעשות בהם
נפשותם.

ולכן עומד אותו מקום בסוד של
הר שכל מי שבא זוכה בו ונקרא גר
צדק והרי בארנו גר אף על גב שנדבק
במקום קדוש עליון זה כיון שעזב את
עמו ואת אבותיו (ונדבק בבריתו) גר
(צדק) נקרא כמי ששם מדורו במקום
שלא הכיר מקדם לכן.

ר' יצחק ור' יוסי היו יושבים יום
אחד ועוסקים בתורה בטבריא עבר
[לפניהם] ר' שמעון אמר להם במה
אתם עוסקים אמרו לו בפסוק זה
למדנו מהאדון אמר להם מהו אמרו לו
זה שכתוב זה ספר תולדות אדם ביום
ברא אלהי"ם אדם בדמות אלהי"ם
עשה אותו והרי למדנו שהראה הקב"ה
לאדם הראשון כל אלו הדורות שהיו
עתידיים לבוא לעולם וכל אלו
הפרנסים וכל אלו החכמים שהיו
עתידיים בכל דור ודור

¹⁴⁵ פי' מלכות וכמ"ש באדרא (מ"מ). ר"ל דהוא הפקר (יהל אור).

¹⁴⁶ כפל, אלא הכוונה להתגייר להיכנס בשכינה שהיא הפקר כמדבר, ואמר "אל משה לגיירא לון" ויכניסם אל המדבר, והיינו בניו ואשתו של חתן משה (אור יקר).
¹⁴⁷ להתגייר (אור יקר).

¹⁴⁸ הענין שיש לשכינה כמה גדרים וסייגים ממקום אחיזת האומות עד הקודש, כמה מדרגות כמה מציאויות, ועכ"ז השכינה עומדת בבחי' שהגר כשיתגייר מיד (יעקור עצמו מן הקדש ו) יכנס אל בחינה ידועה בה דהיינו סוד כנף והתפשטות והגרים מיד יכולים ליכנס אל אותם הכנפים, והשכינה נקראת צדק ודאי, ויקשה נראה שהוא גר במדת צדק, שאינו מיושב בה, לזה אמר שמלת גר אינו בבחינה מדת צדק (אור יקר).

¹⁴⁹ במלכות, צדק, כמ"ש בס"י ובתיקון ע' (יהל אור).

¹⁵⁰ ומיושב בו נקרא גר בערך (אור יקר).

¹⁵¹ לך מופיע בדרכך אמת.

¹⁵² לך מופיע בדרכך אמת.

¹⁵³ לא שאינו אוחז כראוי (אור יקר).

¹⁵⁴ ור"ל שז"ש זה ספר כו' דכל תולדות אדם נכתבים בספרא דאדם וכמ"ש בפ' הפועלים (פו ע"א) ובסנהדרין (לח ע"ב) (יהל אור).

זהר פרשת יתרו

ורוא אוליפנא זה ספר אית ספר¹⁵⁵ ואית ספר ספר לעילא¹⁵⁶ ספר לתתא¹⁵⁷ ספר לתתא אקרי ספר הזכרון¹⁵⁸ ספר¹⁵⁹ דההוא זכרון ודא חד צדיק ואקרי זה¹⁶⁰ ובגין דלא¹⁶¹ לאפרשא לון דאינון תדיר כחדא ביחדא חדא כתיב זה ספר¹⁶² תרין דרגין דאינון חד¹⁶⁴ כללא דכר ונקבא ודא איהו כללא חדא דכל אינון נשמתין¹⁶⁵ ורוחין דפרחין בבני נשא כללא דכל תולדות אינון ברוא תולדות אדם ודאי דהא מההוא צדיק דקאמר פרחין אינון נשמתין בתיאובתא חדא

ודא איהו שקיו דגנתא דאשקי ההוא נהר¹⁶⁶ דנפיק מעדן דכתיב (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ודא איהו רוא דאדם¹⁶⁷ דכתיב תולדות אדם לבתר ביום ברא¹⁶⁸ אלהים אדם דא אדם דלתתא¹⁶⁹ דהא תרין אדם כתיבי בהאי רוא דרזין¹⁷⁰

ואתה תחזה מכל העם זה ספר תולדות אדם (בראשית ה א) דא ספר מאינון¹⁷¹ ספרין סתימין ועמיקין (ג"א דא ספרא מאינון סתימין ועמיקין) אמר רבי שמעון ארימית ידי בצלו למאן דברא עלמא דאף על גב דבהאי קרא גלו קדמאי סתימין עלאין אית לאסתכלא ולעינא ברזין דספרא דאדם קדמא

ולמדנו סוד זה ספר יש ספר ויש ספר [יש] ספר למעלה [ויש] ספר למטה הספר למטה נקרא ספר הזכרון הספר של אותו הזכרון והוא צדיק אחד ונקרא "זה" וכדי שלא להפריש אותם שהם תמיד כאחד ביחד אחד נאמר זה ספר שתי מדרגות שהם אחת כללות הזכר נקבה וזה הוא כלל אחד שכל אותם הנשמות והרוחות הפורחות בבני אדם כללות כל התולדות אלו הם בסוד תולדות אדם ודאי כי הרי מזה הצדיק שאמרנו פורחות אלו הנשמות בתשוקה אחת וזהו המשקה את הגן שמשקה אותו הנהר היוצא מעדן דכתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן זהו סוד אדם דכתיב תולדות אדם אח"כ ביום ברא אלהים אדם זהו אדם שלמטה כי שתי אדם כתובים בזה

ואתה תחזה מכל העם זה ספר תולדות אדם זה ספר מאותם ספרים נסתרים ועמוקים (זה ספר מאותם נסתרים ועמוקים) אמר רבי שמעון הרמתי ידי בתפלה למי שברא את העולם שאף על גב שבפסוק הזה גלו הראשונים נסתרות עליונים יש להתבונן ולעיין בסודות של ספר אדם

¹⁵⁵ ר"ל חכמה עלאה ותתאה, וע"ל דף ר ע"א וכאן הוא תתאה (יהל אור).

¹⁵⁶ בינה (מ"מ).

¹⁵⁷ מלכות (מ"מ).

¹⁵⁸ דהוא כל זכורך דביה הוא דכורא דכר (יהל אור).

¹⁵⁹ יסוד (רח"ו).

¹⁶⁰ עי' בתיקו"ז לב ע"א (יהל אור).

¹⁶¹ ר"ל דלכן לא כתיב זה וספר (יהל אור).

¹⁶² אינון תולדות אדם ולאי (נוסף במ"מ).

¹⁶³ פי' שזו"ן נקרא אדם לפי שהז"א הוא הו"ה גימ' כ"ו היא י"ט שניהם גימ' מ"ה והנשמות באות מזו"ן ולכן נקרא תולדות אדם ושיעור הכתוב זה ספר הם יסוד ומלכות והבנים שיוצאים מהם נק' תולדות אדם (מ"מ).

¹⁶⁴ כמו באדם דלתתא דכתיב שם זכר ונקבה ברא אותם ויקרא שמם אדם שלים נקרא כ"א פלג גופא וכמ"ש כי אחד קראתיו וכמ"ש בתיקון מ"ז (יהל אור).

¹⁶⁵ ר"ל דז"ש תולדות אדם דכל תולדות באין מזה ספר וכמ"ש (יהל אור).

¹⁶⁶ יסוד (מ"מ).

¹⁶⁷ ר"ל ההוא שקיו כמ"ש בתיקו"ז (יג ע"א), דהוא שמא מפרש שהוא אדם וכל הנשמתין באין מההוא שקיו וזהו תולדות אדם ושקיו הוא הדעת הנהר כו' (יהל אור).

¹⁶⁸ ר"ל האדם אשר בארץ והוא דוגמת אדם הנהר (יהל אור).

¹⁶⁹ פי' אדה"ר וחוה היתה עמו כי דו פרצופים היו כמרד"ל (מ"מ).

¹⁷⁰ רזי לרזין מסתרי אורייתא קדישתא קלימתא (אור יקר).

¹⁷¹ ר"ל ספר ממש דאדה"ר על דיוקנין כמ"ש (יהל אור).

זהר פרשת יתרו

הראשון שמשם נמשך ספרו הגנוז של שלמה המלך.¹⁷² דמתמן אתמשכא ספרא גניזא דשלמה מלכא

זה שהכל תלוי בו זה עץ החיים זה ולא אחר שגלה (מהו) זה כמו שנאמר החדש הזה לכם ראש חדשים זה ניסן ולא אחר.

זה ספר להשגיח ולגלות תולדות אדם עץ שמגלה תולדות אדם ועושה פרות להוציא עולם זה ספר לדעת חכמה נסתרת ועמוקה שנמסרה לאדם הראשון בדמות של בני אדם חכמה זו נמסרה לשלמה המלך וירש אותה וכתב בספרו.

למדנו שמשה התקשה בזה עד שבאה שכינה ולמדה אותו והיא ראתה ובררה את כל האנשים הללו שנראים בפרצוף ושם משה למד את החכמה הזו ונכנס לתוכה זהו שכתוב ואתה תחזה מכל העם ההוא שכתוב בו ואתה הוא ושנותיך לא יתמו ואתה מחיה את כולם ואתה ה' מגן בעדי.

ואתה תחזה ותתבונן בזה אתה ולא אחר לדעת ולהתבונן בששים רבוא בששה צדדים יש להתבונן בדמויות של בני אדם ולדעת החכמה על בוריה ואלה הם בשער בעיניים בחוטם בשפתים

זה ספר לאשנחא ולגלאה תולדות אדם אילנא דגלי תולדות אדם ועביד איבין לאפקא לעלמא זה ספר למנדע חכמתא סתימא ועמיקא דאתמסר לאדם קדמאה בדיוקנא דבני נשא חכמתא דא אתמסר לשלמה מלכא וירית לה וכתב בספריה

אוליפנא דמשה אתקשי בדא עד דאתת שכינתא ואוליפת ליה והיא חמאת וברירת לכל אינון גוברין דאתחזון בפרצופא ותמן אוליף משה חכמתא דא ועייל בגויה הה"ד ואתה¹⁷⁷ תחזה מכל העם ההוא דכתיב ביה (תהלים קב כח) ואתה הוא ושנותיך לא יתמו (נחמיה טו) ואתה מחיה את כלם (תהלים ג ד) ואתה יהו"ה מגן בעדי

ואתה תחזה ותסתכל בהא אנת ולא אחר¹⁷⁸ למנדע ולאסתכלא בשתיין רבוא בשית סטריין אית לאסתכלא בדיוקנין דבני נשא ולמנדע חכמתא על בורייה ואלין אינון¹⁷⁹ בשערא בעיינין בחוטמא בשפונין

ע/ב
זהר

¹⁷² מתמן (יהל אור).

¹⁷³ כנ"ל שהוא כללא דכולא נשמתין וכן נקרא כל שכולל הכל (יהל אור).

¹⁷⁴ ר"ל שהוא מגלה תולדין בעלמא שממנו יוצא התולדין (יהל אור).

¹⁷⁵ יהל אור גורס את המסוגל.

¹⁷⁶ ר"ל דלכן אמר זה זהו ואל אחרא כמ"ש בהחדש הזה כו' (יהל אור).

¹⁷⁷ ר"ל כמ"ש בפ' תצוה ואתה תצוה כו' א"ר חייא מ"ש הכא ובכל אתר דכתיב ואתה כו' אלא כלא ברזא כו' (יהל אור).

¹⁷⁸ ועי' בסוף תיקונים קלד ע"ב ומש"ש (יהל אור).

¹⁷⁹ עי' בזו"ח ריש פרשת יתרו ומש"ש דאיון ו' סטריין ד' תיקונין דשם הו"ה אנשי חיל כו' כמש"ש ובתיקון² תיקון ע' ושערא הוא אודנין שלכן נקרא אז"ן שכולל אמ"ש שערא ומצחא ואפיין וידין הן ב' אלפיין אי"ה או"ה ועוד יש ד' תיקונין דאדנ"י כמ"ש בריש תיקון ע', ולכן חשיב בזו"ח שם שמונה תיקונים ובתי' שם עשר תיקונים ובתיקונים שם חשיב שערו' במקום הברית שמוש ועוד יש תיקון ברגלים הילוך וצוואר הוא החמישי של אדנ"י כמש"ש והן י"א תיקונין וכולן הוא בואתה תחזה ב' תיבות בכל תיקון (נרמז בר"ת יראי אלקים אנשי – הד"ל) שם הקדשו י"א י"א כ"ב אתון דאורייתא דכל תיקונין הוא מרוחא דביה כ"ב אתון כמ"ש לקמן ואמרו בשית סטריין כו' דהן דרישא דקרא ר"ה דסיפא דקרא וחסר כאן חוטמא ופומא (יהל אור).

זהר פרשת יתרו

קרא¹⁸¹ חד רוא דלעילא¹⁸² וחד רוא
לתתא¹⁸³ אדם דאיהו רוא דלעילא איהו
בגניזו דגניז קרא בדכר ונוקבא ברוא חדא¹⁸⁴
דכתיב זה ספר דא כללא דכר ונוקבא
כחדא¹⁸⁵ כיון דעבדו תולדות¹⁸⁶ כחדא קרא
לון אדם דכתיב תולדות אדם לבתר
דאתגלייא מלתא מגו סתימו עלאה קדמאה
דקרא¹⁸⁷ ברא אדם לתתא¹⁸⁸ דכתיב ביום
ברוא אלהי¹⁸⁹ אדם בדמות אלהי¹⁹⁰ עשה
אותו בדמות דא איהו כהאי חיזו דאתחזי
דיוקנין ביה¹⁹¹ ואינון דיוקנין לא קיימין בההוא
חיזו¹⁹² בדיוקנא בקיומא אלא מתעברן מיניה
אוף הכי בדמות אלהי¹⁹³

דבר אחר בדמות¹⁹⁴ אלהי¹⁹⁴ דיוקנא
דשייפין דכר ונוקבא¹⁹⁵ ברוא (תהלים קלט ה)
דאחור וקדם¹⁹⁶ אחור ברוא דשמור וקדם
ברוא דזכור ובאלין תליין כל פקודי
אורייתא¹⁹⁷ שית מאה ותליסר פקודי אורייתא
כללא דכלא ותנינן אחור לעובדא

כתובה בזה אחד הוא סוד שלמעלה
ואחד סוד שלמטה אדם הוא סוד
שלמעלה הוא בהסתר שהסתר
הפסוק את זכר ונקבה בסוד אחד
דכתיב זה ספר זהו כלל זכר ונקבה
כאחד כיון שעשו תולדות יחד קרא
אותם אדם דכתיב תולדות אדם אחר
שנתגלה הדבר מתוך סתר העליון
הראשון של הפסוק ברא אדם למטה
דכתיב ביום ברא אלהי¹⁸⁹ אדם בדמות
אלהי¹⁸⁸ עשה אותו בדמות זהו כמו
המראה שנראות בו דמויות ואלו
הדמויות אינן עומדות באותה המראה
בדמות¹⁸⁰ קיימת אלא מסתלקות ממנו
אף כך בדמות אלהי¹⁸⁰

דבר אחר בדמות אלהי¹⁸⁰ בצורת
האברים של הזכר והנקבה בסוד אחור
וקדם אחור בסוד שמור וקדם בסוד
זכור ובאלה תלויות כל מצות התורה
תרי"ג מצות התורה כלל הכל ולמדנו
אחור למעשה בראשית וקדם למעשה
המרכבה והכל תלוי זה בזה בדמות
אלהי¹⁸⁰ באותה דמות ממש והרי פירש
אותו האדון

180 ,

- ¹⁸¹ ויהיה זה ספר יחד עושין תולדות אדם היינו אדם דאצילות כדפי' (אור יקר).
¹⁸² אצילות (אור יקר).
¹⁸³ מציאות האדם הגשמי בהתלבש בו הנשמה, ועם היות שאדם העליון כולל מהחכמה עד המלכות העליונה הכתוב וכוללו ביסוד ומלכות (אור יקר).
¹⁸⁴ דכתיב זה ספר, שמלות אלו מורות יחוד יסוד במלכות (אור יקר).
¹⁸⁵ אינו כפל באומרו תולדות אדם, מפני שזה ספר הוא בתחלת ייחודם ואחר שכבר נתייחדו והוציאו נשמות יקראו אדם (אור יקר).
¹⁸⁶ כיון שהוציאו תולדות אדם הם יחד (אור יקר), ר"ל ע"ש הנהר כנ"ל (יהל אור).
¹⁸⁷ ר"ל שנמשך ההויה מההעלם הנרמז בפסוק במלת זה ספר תולדות אדם (אור יקר).
¹⁸⁸ דהיינו מציאות המלכות בורא אדם נשמה מתלבשת בגשם (אור יקר).
¹⁸⁹ היינו המלכות ברא אדם למטה הגשמי בהרכבת הנשמה בגוף (אור יקר).
¹⁹⁰ כמו שמדת המלכות היא זה ספר, פי' סופרת הדברים הנסתרים ומגלה אותם, כן האדם הזה היא נשמה פנימית והגוף הזה בצורתו ושרטוטיו מראה מה שבתוכו (אור יקר).
¹⁹¹ והיינו המלכות מראה שכל הדברים העליונים נראין בו, וכמו שהמלכות, אותם הדיוקנין מהספירות העליונות הם חולפים ובאים שאינם תקועות בו, כן האדם יש דמות נראה שחולף ובא כגון השרטוטין שמשתייך כפי מעשיו (אור יקר). פי' מלכות והיינו בדמות אלהים שהיא מלכו הנק' אלהים (מ"מ), ר"ל במראה שהדיוקנין הנראה אינו אלא לפי שעה, שהדיוקנין עומד כנגדו וכ"ב אנפין מההוא רוחא דבפנים וע"ל דף עג ע"ג (יהל אור).
¹⁹² שהיא מראה המלכות, וכמוהו הוראת הגוף ענין הנשמה שפנימה לו כאשר יתבאר (אור יקר).
¹⁹³ אלהים היא מלכות, דמות הוא הזכר המראה פנימה לה, בענין שזכור ושמור הוא דמות אלהים, בדמות אלהים בזכור ושמור ברא אותו (אור יקר).
¹⁹⁴ ר"ל על מנין האברים כ"א בדמות (יהל אור).
¹⁹⁵ פי' שמלכות נקרא אלהים, וגם הז"א נקרא אלהים כמ"ש באד"ר (מ"מ).
¹⁹⁶ אחור שמור, קדם זכור, והיינו שס"ה גידין ועורקין שמור, רמ"ח זכור, נמצא אדם כלול תרי"ג (אור יקר). כמ"ש אחור וקדם צרתני וכמ"ש (עירובין יח ע"ב) מאן סגי ברישא (יהל אור).
¹⁹⁷ ר"ל בזכור ושמור רמ"ח ושס"ה (יהל אור).

זהר פרשת יתרו

דבראשית¹⁹⁸ וקדם לעובדא דמרכבה¹⁹⁹ וכלא דא בדא תליא בדמות אלהי"ם בההוא דיוקנא ממש והא אוקים ליה מר

תו זה ספר²⁰⁰ תולדות אדם²⁰¹ לדיוקנין ברזי דדיוקנין דבר נש לאשתמודעא באינון תולדות דבר נש דיוקנא דרוין דבר נש בשערא כמצחא בעיינין באנפין בשפון ובשרטוטי ידין ובאודנין באלין שבע²⁰² בני נשא אשתמודען

בשערא האי מאן דשעריה קמיט וסליק לעילא על רישיה מאריה דרגיו לביה קמיט כטופסא לאו כשראן עובדוי בשותפו אתרחק מניה שערא שעיע יתיר ותלי לתתא טב איהו לשותפו ורווחא אשתכח ביה ואיהו בלחודוי לאו הכי מארי דרוין איהו באינון רוין עלאין ברזין זעריין לא

רוי דרוין

באפין בידין באינון שרטוטיין דידין ובשית סטריין אלין כתיב ואתה תחזה

ואתה תחזה בשערא בקמיטיין דמצחא באינון קריציין דעל עיינין מכל העם בעיינין בדוקיין ובעינא ובקמיטיין דתחות עינא אנשי חיל דבהו חילא למיקם בהיכלין דמלכא בצחיבו דאפין באפין בקמיטו דאפין ברשימו דבהו בדוקנא שנאי בצע בידין בשרטוטי ידין

עוד זה ספר תולדות האדם לדמויות בסודות של דמויות של אדם להיות ניכר באותם התולדות אדם דמות סודות האדם בשערות במצח בעינים בפנים בשפתים ובשרטוטי הידים ובאזנים באלו השבע ניכרים אדם

בשערות זה ששערותיו קמוטות ועולים למעלה על ראשו בעל כעסן לבו נקמט וצר²⁰³ מעצבונו מעשיו אינם כשרים בשותפות תרחק ממנו שערותיו חלקים ביותר ותלויים למטה הוא טוב להשתתף עמו לשותף שלו²⁰⁴ וריוח נמצא עמו והוא לבדו בלי זה הוא בעל סודות באותם סודות העליונים בסודות קטנים אינו

בפנים בידיים באותם שרטוטי הידים ובששת הצדדים הללו כתוב ואתה תחזה.

ואתה תחזה בשערות בקמטים המצח באותם גבות שעל העינים מכל העם בעיניים בדוקיין של העין ובקמטים שתחת העיניים אנשי חיל שבהם [יש] כח לעמוד בהיכלות של המלך בצחיבות הפנים בפנים ובקמטים של הפנים וברושם שבה

¹⁹⁸ ת"ת, שהם מעשה החכמה עם הבינה ב' ראשית (אור יקר). פי' שהוא סוף הבריאה כל מה שברא הקב"ה (מ"מ).

¹⁹⁹ מלכות, שבה המרכבה. "קדם למרכבה" ת"ת זכור. "אחור לבראשית" מלכות שמור, והיינו בדמות אלהים באבריו במעשהו ברמיזתו (אור יקר)

פי' שבתחלה עלה במחשבה להבראות קודם הכל (מ"מ). ר"ל אלקים דכאן דאיהו אלקים לתתא שליט על תתא דאינון מעשה מרכבה ועובדא דבראשית הוא באצילות והיא אחור שם והוא אלקים האחרון דמעשה בראשית וירא אלקים את כל כו' כמ"ש בזהר דף סח ע"ב בכל עובדא דבראשית כו' אלקים לתתא שליט כו' (יהל אור).

²⁰⁰ ירצה זה ספר אותיות אלו הרומזות בספירות שהם המחייבות לאדם בבריאתו המדות והנהגותיו מן הטעם שנתבאר ביסוד הקדמה הנזכרת שהאדם נברא בדמות עליון, ונשמה היא בתוכו, והיא בדמות מראה שמראה הגוף מה שפנימה לו, וצורתו כוללת כל המדות העליונות הרי זה מחייב היות בו מדות נפשיות, והגוף יראה אותם המדות לחוץ, פעם כך ופעם כך, כפי הפעולות בענין שיועד לאדם בסוד זה ספר שהם מדות עליונות ומדות בו, מקרי ענייניו וכל הנהגותיו (אור יקר).

²⁰¹ זו היא חכמת הפרצוף שהיה יודע האריז"ל ואנו אין אתנו יודע עד מה (רח"ו). ר"ל על ספר הנ"ל רזא דדיוקנין וכמש"ל א' בהג"ה זה ספר למנדע כו' דאתמסר לאדם קדמאה (יהל אור).

²⁰² "ובאודנין באלין שבע" נמחק ביהל אור, ובמקומו איתא "באלין שית". עי' ביאור הגר"א על פסוק ואתה תחזה שבז"ח כו' ע"א (יהל אור).

²⁰³

²⁰⁴

זהר פרשת יתרו

רשימין דבהו וכלהו שית סטריין רמיוזין הכא דאתמסרו למשה לאסתכלא ולמנדע חכמתא סתימאה וחכמתא דא ירתן זכאי קשוט כדקא יאות זכאה חולקיהון

כתיב (איוב י יא) עור ובשר תלבישני וגו' כנוונא דא עבד קב"ה לעילא דרגין על דרגין אלין על אלין סתימין גו סתימין וחילין ורתיבין אלין על אלין הכי עביד בכל אינון ערקין²⁰⁵ וגידין ואלין אינון גרמין וקיימין בקיומא דדרגין עלאין ואלין אקרין בשר דרגין ושלמנותא דקין כל בשר וכל אינון דאתהנון²⁰⁶ מתננא דבשר דריחין דקרבינין ואחרנין דשלמין²⁰⁷ בבשר ועילא מכלהו עור משכא (דאתפשטותא דרקיעא ואיהו עור דמשכא) דחפי על כלא כנוונא דעבד קב"ה כוכבים ומזלות במשכא דרקיעא לאסתכלא בהו ואינון אותות השמים ולמנדע בהו חכמתא הכי עבד קב"ה בכני נשא רשימין וקיימין בההוא פרצופא דאדם כאינון כוכבים ומזלות למנדע ולאסתכלא בהו חכמתא סניא ולאנתהגא בהו גופא כמה דמתחלפי במשכא דרקיעא²⁰⁸ חיוו דכוכביא ומזלי לפום עוברין דעלמא הכי מתחלפין חיוו דרשימין וקיימין במשכא דבר נש לפום עוברין מזמן לזמן ומלין אלין לא אתמסרו אלא לזכאי קשוט למנדע ולא לפא חכמתא סניא

זה ספר תולדות אדם מזמן לזמן לפום עוברין דאדם הכי אתילידו ואתרשימו ואתחלפו ביה רשימין מזמן לזמן דהא בזמנא דרוחא קודשא שריא בגויה הכי עביד תולדות ואחזי רשימין ההוא רוח לבר ובזמנא דמתעברא וזו מניה רוח קודשא ואתיא רוח מסאבא ההוא רוח מסאבא הוה מכשכשא בגויה ואחזי לבר חיוו ורשימין ידיעאן

בזקן שנאי בצע בידיים בשרטוטי הידים [וב]רשימות שבהם וכל השש צדדים נרמזות כאן שנמסרו למשה להסתכל ולדעת חכמה סתומה וחכמה זו יורשים צדיקי האמת כראוי אשרי חלקם

כתוב עור ובשר תלבישני וגו' כדוגמא זו עשה הקב"ה למעלה מדרגות על מדרגות אלו על אלו נסתרים תוך נסתרים חיילות ומרכבות אלה על אלה כד עושה בכל אלה עורקים וגידים ואלו הם העצמות ועומדים בקיום של מדרגות עליונות ואלו נקראות בשר המדרגות ושלטון של קץ כל בשר וכל אלו שהם נהנים מעשן הבשר של ריחות הקרבנות והאחרים ששולטים בבשר ולמעלה מכולם העור העור של התפשטות הרקיע והוא עור, עור שמכסה על כל כדוגמא שעשה הקב"ה כוכבים ומזלות בעור הרקיע להסתכל בהם והם אותות השמים ולדעת בהם חכמה כך עשה הקב"ה בבני אדם רשימות וקמטים באותו פרצוף אדם כאותם הכוכבים ומזלות לדעת ולהסתכל בהם חכמה גדולה ולהנהיג בהם את הגוף כמו שמתחלפים בעור הרקיע מראה הכוכבים והמזלות לפי המעשים של העולם כך מתחלים מראה הרשימות והקמטים בעור האדם לפי מעשיו מזמן לזמן ודברים אלו לא נמסרו אלא לצדיקי אמת לדעת וללמוד חכמה גדולה

זה ספר תולדות אדם מזמן לזמן לפי מעשי אדם כך נולדים ונרשמים ומתחלפים בו רשומות מזמן לזמן שהרי בזמן שרוח קדושה שורה בתוכו כך עושה תולדות ומראה רשימות אותו הרוח שמבחוץ ובזמן שעבר וזו ממנו רוח הקדושה ובא [במקומו] רוח הטומאה אותו רוח הטומאה היה מכשכש בקרבו ומראה לחוץ מראות ורשימות ידועות שניכרות בו בקמטים שבעור מבחוץ (ואף על פי

²⁰⁵ ע"ל עו ע"א (יהל אור).

²⁰⁶ דגם אינון נקראים קץ כל בשר כמ"ש בסוף פרשת פקודי וריש פרשת צו (יהל אור).

²⁰⁷ הוא קץ כל בשר ממש לכל תכלית כו' אבל אינון הנ"ל הוא מבשר דקורבנין אישים (יהל אור).

²⁰⁸ כמ"ש ומסדר את הכוכבים במשמרותיהם ברקיע כרצונו ועי' תז"ח שם דלא כתוכנים (עי' פי' על הס"י מ"ש על תלי) (יהל אור).

זהר פרשת יתרו

דאשתמודען ביה בקמיטין במשכא לבר

(ואע"ג

עא/א

זהר

קיימא בהו עובדוי כשראן ולא כשראן ואי תלי לתתא ולא שעיע לביה לא דחיל מאריה דזדונא איהו כסיף בעובדין דכשרן ויאן קמיה ולא עביד וכד איהו סיב אהדר למהוי דחיל ויאן עובדוי והני מילי במילי דעלמא אבל במילי דשמיא יצלה מאן דיקרב ביה לא יתגלון ליה רזין עלאין אבל רזין זעירין טב איהו לנטרא לון ממלה זעירא עביד רב ומלוי אשתמעו ורזא דא זי"ן באינון אתוון דשיעורא דמר

שערא אוכמא יתיר צהיב אצלה בכל עובדוי במילי דעלמא ובסחורא ובדדמי לון ותרן איהו דא אצלה בלהודוי מאן דמתחבר בהדיה לא אצלה ליומין סניאין אלא אצלה מיד וההיא אצלחותא פרחא מניה ורזא דא י' דאיהי בכללא דאת ז' שערא אוכמא דלא צהיב לזמנין אצלה לזמנין לא אצלה דא איהו לשותפו ולאשתדלא בהדיה טב לזמן קריב ולא לזמן רחיק דהא לזמן רחיק יהשוב מחשבין ובגין דלא יתפרשון מניה הוי טב לזמן קריב דא יצלה באורייתא אי ישתדל אבתרהא ויצלחון ביה אחרנין לית ליה רזא לזמן רחיק דחיק לבא איהו יחמי בשנאו לא יכלין ליה שנאו ואיהו דחיק לבא ואיהו ברזא דאת י' דלא קיימא בכללא דאת ז' אלא י' בלהודוי ברזא דאתוון דקיקין

שערא דמריט יצלה בעובדוי ורמאה איהו כפיין בביתיה אתחזי דחיל חטאה לבר לאו הכי לגו דא עד לא סיב אי שעריה מריט לבתר דסיב אתהפך מכמה דהוה בקדמיתא הן לטב הן לביש והני מילי שערא דמריט בין עיניו על גבי מוחא באתר דאנח תפלין ואי באתר אחרא דרישא לאו הכי ולא איהו

רזי דרזין

עומד בהם מעשיו טובים אינם טובים ואם תלויים למטה ואינם חלקות לבו אינו מתירא הוא בעל זדון רצונו במעשים טובים ויפים לפניו ואינו עושה וכשהוא זקן חוזר להיות מתירא ומעשיו יפים והיינו בעניני העולם אבל בעניני שמים יצליח מי שיתקרב אליו לא יתגלו לו סודות עליונים אבל סודות קטנים הוא טוב לשמור אותם מדבר קטן עושה גדול ודבריו נשמעים וסוד זה ז' באותן אותיות השיעור של האדון

שער שחור יותר צהוב מצליח בכל מעשיו בעניני העולם ובסחורה ובדומה להם הוא ותרן זה מצליח לבד מי שמתחבר עמו אינו מצליח לימים רבים אלא מצליח מיד ואותו הצלחה פורחת ממנו וסוד זה י' שהיא בכלל אות ז' שער שחור שאינו צהוב לפעמים מצליח ולפעמים אינו מצליח זה הוא להשתתף עמו ולשותף שלו²⁰⁹ ולעסוק עמו טוב לזמן קרוב ולא לזמן רחוק שהרי לזמן רחוק יהשוב מחשבות ובכדי שלא יפרדו ממנו הוא טוב לזמן קרוב זה יצליח בתורה אם ישתדל אחריה ויצליחו על ידו אחרים אין לו סוד לזמן רב לבו הוא בדוחק יראה בשונאיו לא יוכלו לו שונאיו והוא ירא לבו והוא בסוד אות י' שאינה עומדת בכלל שאות הז' אלא אות י' לבדה בסוד של אותיות הקטנות

שערותיו שנקרחו יצליח במעשיו והוא רמאי הוא רעב בביתו נראה ירא חטא בחוץ אינו כן בפנים זה עד שלא נזדקן אם נקרחו שערותיו אחר שנזדקן מתהפך מכמו שהיה מקודם בין לטוב ובין לרע וכל זה כשימרט שערות בין עיניו על המוח במקום שמניח תפילין ואם במקום אחר בראשו אינו כך אין הוא

זהר פרשת יתרו

שהשערות והמצח והחוטם והעינים וכל אלו הסימנים עומדים על קיומם) קיימים (קיומם)

זר"ה פס"ץ אות זה שמתחלפת תמיד בחכמה זו באות זי"ן תיבה היתה עומדת בשערות וסימנין זי"ן וכלי הזיין של שמשון [היה] בשערותיו וזהו נזר דאלה"ם עליו שער העומדת שיהיה ניכר ותלוי זה קיים באות ז' זר"ה פס"ץ²¹⁰ את דא דמתחלפא²¹¹ תדיר בהא חכמתא באת זי"ן²¹³ מלה דקיימא בשערא²¹⁴ הוה וסימנין זי"ן ומאני²¹⁵ קרבא דשמשון בשערא ודא הוא נזרא²¹⁶ דאלה"ם עליה שערא דקיימא לאשתמודעא²¹⁷ ותליא

²¹⁰ ר"ל, ציור המצחא עצמו וכן כולם עומדין בקיומם כמו שנולד ומראין היאך שנתחייב בגלגולא קדמאה שע"ז נאמר מעוות כו' אבל הציורין הן מתחלפין (יהל אור).

²¹¹ שהן אתוון ז"ה ספ"ר ותולדות אדם הוא צ' דגרא דצדיק, וכמ"ש בפ' בראשית צדי אנת וצדי כו' ואינון נגד ר"ק ד' אותיות השם נגד חו"ג נו"ה כמ"ש בפ' בראשית בענין הדגלים ואפין הוא נגד תפארת פני אדם שנק' פנים כמ"ש ברע"מ סוף ח"א וש"מ וידין נגד צדיק תולדות אדם ולכן כולל ה' תרעין דזה ספר כמ"ש ל דף ע"ד ע"א דצדיק כולל כל ה' קצוות וז' בשערא כמ"ש ר' בחוטמא ס' בעיינין פ' בפומא ה' באפנין וז"ה מצחא ואפין ספר נקבים צ' בידין וכולל כל ה' דזה ספר כנ"ל [ר"ל זה דזה ספר הוא מצחא שנכלל בשערא כנ"ל ואפין וספר הוא בנקבים ר"ל נקבי העינים והחוטם והפה – רמ"ש] והן ה' תרעין כמ"ש ומ"מ הן כלולין זה בזה לכן חשיב בכל א' כמה אתוון (יהל אור).

²¹² ר"ל הזי"ן משמש בשערא ובי' מתחלפין שאר אתוון (יהל אור).

²¹³ הנה תמצא בחכמה זו, כי אות ז' נחשבת מלאכה לבד מפני שהיא כוללת כל סוד הראש, עוד תמצא כי אותיות ז"ר ה"פ הם נקשרות רוב הפעמים עם ס"ץ, מפני היותם בקו האמצעי נקשרות עם כולם, שהת"ת תקשר מעלה ומטה והיסוד עם כולם ובפרט עם פ"ר שהם נו"ה וכן תמצא בקצת פרצופין ז' נקשרת עם ה' ולפעמים פ' עם ר' ולפעמים נפרדות, והוא קשר נצח בהוד וחסד בגבורה או נפרדות, ולכך אלו הם שערים לכל הפרצופין, ובשרטוטי הידים הם אלו השערים עצמן והם חמשה אותיות ז' ר' ה' פ' צ', דהיינו חסד נצח גבורה הוד יסוד, או ר"ז הס"פ דהיינו כללות המדות בדרך אחרת כאשר נבאר בדברי ר' יצחק ור' יוסי (אור יקר).

²¹⁴ רצה בזה שאינה אות אחת אלא מלה שלימה דהיינו זיין במילואה, וז"ש "באת זיין מלה" היא אות והיא מליאה שהיא "מלה דקיימא בשערא" אין ענין השער מציאות השערות אחד מפני שמציאות השערות מציאותיות, ודרך כלל הוא מסוד הגבורה הנעלמת ברא שכאומרו קצוותיו תלתלים שחורות כעורב דודי צח ואדום וכו', והנה אלו הם תיקוני ז"א דרישיה מורה דינא ומתמן שערות באדם שהם כחות הדין ולכך הם כלי זיין ליום קרב ומלחמה והם מאיר דיבבא ויללה כדפי' באדרא בסוד שיעור קומה עליונה ולכך באדם ששערותיו רמוזות שם הם כלי זיין ומאני קרבא כשמשון שערותיו כאומרו אף גולחתי וסר ממני כחי (אור יקר).

²¹⁵ דכל כחו של שמשון בשערא כמ"ש והוא זי"ן (יהל אור).

²¹⁶ בסוד שערות עליונות ולכך נזיר אסור ביין מפני שלא יעורר הדין, ושערותיו בכתר שהם כעמר נקא, ושם הם רחמים, ואינם כן שערות דז"א, ולטעם זה בלוי כתיב והעבירו תער וכו', ועכ"ז סתם כל אדם נזר אלהיו מסטרא דז"א על רישיה כדפי' והזקנים שהם שער רישיה כעמר נקא עולים אל הכתר כענין הנזיר בנזירותו (אור יקר). ר"ל דכתיב כי נזר אלהיו כו' (אצ"ל נזיר אלקים יהיה – המ"ל) לשון עטרת ותרגום עדין זיני' וכמ"ש בריש ספד"צ (יהל אור).

²¹⁷ הענין כי מיני השערות למעלה הם ג', הא': סוד פשוטה בחסד, והב' שברים בגבורה, והג' תרועה בת"ת. והם בסוד שער ימין ושמאל ואמצע. והם ג' מיני כחות: הא' מצד החסד פשוטה שער משולח פשוט רך וארוך כרחמי החסד וכחותיה, והיינו בתקיעות פשוטה ימינא פשוטה לקבל שבים כזה S, וכחות אלו אין למרטם ולא לגלחם מפני שממעט כחות הימין. וממין זה הוא כל שער אריך אנפין ולא כן שער ז"א שעליו נאמר קווצותיו תלתלים הם ג' מיני קבוצות, הא' כזה והב' בסוד הגבורה החזקה שהוא בסוד שער הלוי ומצוה למרטם ועל זה נאמר ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא, והיינו בסוד השברים שהוא השער הקמוט הקצר והחזק שברים SSS, ושער זה לא יראה ולא ימצא אלא ימרט ועל סוד הכנעת הכחות הגבורה אלו הנקראים מאיר דיבבא ויללה כתיב בזהר במקומות רבים, עד לא גליש דא רישא דמריה ויש ג' והוא בסוד האמצעי שהיא מאיר דמדין מאיר דמתקלאן, ועליו נאמר לא תעשו עול במשפט, והיינו בסוד התרועה שהוא מושלח מצד האריכותו והוא קשה מצד

קמיטתו כזה בסוד התרועה ואלו הג' מיני שערות הם אבל כל מיני פרצופי הנשמות וכו' (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

דא קיימא באת ז' ואתחבר ביה את צ' דא עאל ואפיק ס' אי שערא דא תליא ואוכס ובמצחא תלתא שרמוטין מסטרא דימינא ותרין משמאלא ולא מתחברן אלין באלין בסטר ימינא אית תלתא רשימין דקיפין דעברין עליהו ואינן שבילין למעבר על אינן שרמוטין אחרנין ובסטר שמאלא חמש וחד מניה זעיר בארכיה דא קיימא בנו את ז' ואת ז' כדין תשכח קריצין תקיפין דעל חורי עיניו דמתחברן דא בדא

דא איהו בר נש מאריה דרוגזא ולא בכהילו ונייחא דיליה בעכובא השיב בגרמיה דאיהו חכים ולא הכי זקיף רישא לאסתכלא תדיר מארי מצותא לבר בביתיה לאו הכי אורייתא לא השיב לאסתכלא בה מלין דבני נשא השיבין עליה כמטול ואתיב מלין תקיפין עליהו

ואי מתפרשן קריצין דא מן דא מטו ולא מטו כדין תשכח במצחא לסטרא דימינא תרין שרמוטין רברבין וחד זעירא ותרין רשימין זעירין דעאלין בינייהו לפותיא ולסטר שמאלא תרין חד רברבא וחד זעירא וחד רשימו זעיר דעאל בחד ולא מטי לתניינא דא איהו מאריה דרוגזא לפום שעתא אתמלי רוגזא ולפום שעתא שכיך רוגזיה ומארי קטטא בביתיה ולא ברוח נייחא זמנא חדא בעלמא (נ"א ביומו) אתיב תוקפין לבני נשא אסתכל לתתא מצחיה קמיט ברוגזיה ודמי ככלבא ומיד שכיך ואתיב רכיכין דא איהו בר נש דרוחא דיליה ורעותא דיליה לאשתדלא בסחורתא (עזרא ד יג) ומנדה בלו והלך ובאשתדלותיה סליק לממונא דהא אתחלף את ז' באת ס'

ואי מתפרשן קריצין דא מן דא ושערין אחרנין עיילין בין דא לדא זעירין דא נטיר דבבו סני תדיר טב איהו בביתיה וחד

עא/ב

זהר

רמאה אלא מאריה דלישנא בישא בלחישו בלא ארמות קלא לזמנין דחיל חטאה איהו לזמנין לא ודא איהו ברזא דאת ז' כד כליל את י' עד הכא רוזין דשערא למרי מדין דידיעי ארחי ורוזי דאורייתא לאשתמודעא טמירו דבני נשא

ומתחברת בה אות ק' זו נכנסת ומוציאה את ס' אם שער זה תלוי ושחור ובמצחו שלשה שרטוטים מצד הימין ושנים משמאל ואינם מתחברים אלו עם אלו בצד ימין יש שלשה רשימות דקות העוברות עליהם ואלו שבילים לעבור על אותם השרטוטים האחרים ובצד שמאל חמש ואחת מהם קטנה בארכה זה עומד בתוך אות ז' ואות ק' אז תמצא הגבות קשים שעל חורי עיניו שמתחברים זה בזה

זהו אדם בעל כעסן אבל אינו במהרה ומנוחה שלו מתעכב חושב בעצמו שהוא חכם ואינו כן זוקף את ראשו להסתכל תמיד בעל מריבה מבחוץ בביתו אינו כן התורה אינה חשובה להתבונן בה דברי בני אדם נחשבים עליו כמשא ומשיב דברים קשים עליהם

ואם נפרדות גבות העינים זו מזו מגיעות ואינן מגיעות תמצא במצחו לצד ימין שני שרטוטים גדולים ואחד קטן ושני רשימות קטנות שעולות ביניהם ברוחב ולצד שמאל שנים אחד גדול ואחד קטן ורשימה אחת קטנה שנכנסת באחד ואינה מגעת להשני זה הוא בעל כעסן לפי שעה מתמלא בכעס ולפי שעה נשקט כעסו ובעל מריבה הוא בביתו ואינו בנחת רוח פעם אחת בעולם בימין משיב דברים קשים לבני אדם מסתכל למטה מצחו נקמט בכעסו ודומה לכלב ומיד נשקט ומשיב רכים זהו איש שרוחו ורצונו לעסוק בסחורה "ומנדה בלו והלך" ובעוסקו עולה לממון כי נתחלף אות ק' באות ס'

ואם גבות עיניו נפרדות זו מזו ושערות אחרים קטנים עולים בין זו לזה זה שומר תמיד שנאה גדולה טוב הוא בביתו ושמח

רמאי אלא בעל לשון הרע בלחש בלא הרמת קול לפעמים הוא ירא חטא ולפעמים לא וזה הוא בסוד אות ז' כשהיא כוללת לאות י' עד כאן הם הסודות של שערות לבעלי המדות שיודעים הדרכים וסודות התורה

זהר פרשת יתרו

דאינון בצלם אלהי"ם סתום שמא דאתפרש
לכמה ארחין

ברזא דמצחא באת נ' דאיהו שלימו דאת
זי"ן לזמנין אתכלילת ברזא דאת ז' ולזמנין
איהי בלחודהא מצחא דאיהו דקיך וחד בלא
עגולא דא הוא בר נש דלא מתיישבא בדעתיה
חשיב דאיהו חכים ולא ידע אתבהיל ברוחיה
חיך (ס"א נשיך) בלישניה כחויא

קמיטין דמצחיה רברבן ולאוי אינון בזווגא
בשעתא דמליל אתעבידו אינון קמיטין
במצחיה ולאוי בזווגא רשימין אחרנין די
במצחיה כלהו בזווגא דא בעי דלא לאזרווגא
ליה אלא זמנא זעירא ולא זמנא סגני כל מה
דעבד וחשב איהו לתועלתיה ולא הייש
לתועלתא דאחרנין לאו איהו מארי דרזין כלל
דא איהו (משלי יא יג) הולך רכיל מגלה סוד
ולא חשיב מלוי כלל דא איהו ברזא דאת נ'
דכלילא באת ז' ולא אקרי נאמן רוח בקיומא

מצחא דקיך בעגולא דא איהו בר נש
חכימא במה דאסתכל לזמנין אתבהיל
ברוחיה רחימו דיליה בחדוה רחמן איהו על
כלא אסתכל במלין סגיאין אי ישתדל
באורייתא ליהוי חכים יתיר תלת קמיטין
עלאין רברבין במצחיה בשעתא דאיהו מליל
תלת קמיטין קריב לעינא חד ותלת קמיטין על
עינא אחרא בכי בשעתא דארגיז דא איהו טב
יתיר מכמה דאתחזי ארמי בתר כתפוי כל
מלין דעלמא בין בעובדוי בין במלין אחרנין
ולא הייש אצלח באורייתא כל בר נש

רזי דרזין

ועציב בבני נשא²¹⁸ דא קימא בין זי²¹⁹ ובין
ס²²⁰ טמיר ממוניה לא בעי לאגלויי ולאגלוי
בעובדוי²²¹ קמצן איהו²²² ושעריה גביל דא עם

להיות ניכר סתרי של בני אדם שהם
בצלם אלהי"ם סתם שם המתפשט
לכמה דרכים

בסוד המצח באות נ' שהוא שלימות
אות זי"ן לפעמים נכללת בסוד אות נ'
ולפעמים היא לבדה מצח שהוא דק
אחד אינו עגול זהו אדם שאינו מתישב
בדעתו חושב שהוא חכם ואינו יודע
נבהל ברוחו מחיך (נושך) בלשונו
כנחש

הקמטים של מצחו גדולים ואינם
בזיווג בשעה שמדבר נעשים אותם
הקמטים במצחו ואינם מזדווגים
רשומים אחרים שבמצחו כולם הם
בזיווג זה צריכים שלא להזדווג עמו
אלא לזמן קצר ולא לזמן מרובה כל מה
שעושה וחושב הוא לתועלת ואינו
חושש לתועלת של אחרים אין הוא
בעל סוד כלל זהו הולך רכיל מגלה סוד
ואינו חושב דבריו כלל זהו בסוד אות
נ' הכלולה באות זי"ן ולא נקרא נאמן
רוח בקיום

מצח דק בעגול זה הוא אדם חכם
במה שמסתכל לפעמים נבהל ברוחו
האהבה שלו בשמחה רחמן הוא על
הכל מתבונן בדברים רבים אם יעסוק
בתורה להיות חכם יותר ג' קמטים
עליונים וגדולים במצחו בשעה שהוא
מדבר ג' קמטים הם קרובים לעין אחת
וג' קמטים על עין האחרת בוכה בשעה
שהוא כועס זה הוא טוב יותר מכמו
שנראה משליך אחורי כתפיו כל דברי
העולם בין במעשיו ובין בדברים
אחרים ואינו חושש יצליח בתורה כל
אדם

ועצוב בין בני אדם זה עומד בין זי'
לבין ס' מטמין את ממונו אינו רוצה
להתגלות ושיתגלו מעשיו הוא קמצן
ושערותיו מעורבים זה עם זה ותלויים

²¹⁸ שפגם המדה באינון שערין דקאמרן וכבר פגם סוד הז' (אור יקר).

²¹⁹ יסוד, צדיק עולם (אור יקר).

²²⁰ ת"ת ישראל, אינו בז' נזר אלהיו על ראשו שפגם, וכבר ידעת כי מדת היסוד נקרא מכוסה, והוא סוד הכפורת והוא מכוסה כאומרו סוככין בכנפיהם על הכפורת והוא אבר מכוסה מעשיו בצנעא ודאי שהזווג בחשאי (אור יקר).

²²¹ שהם ב' עניינים ממוניה כגון הזרע שאינה נראה באמה ומעשיו הוא זווגו במלכות וכן זה יורש ב' מדות אלו במעשיו (אור יקר).

²²² שפוגם צד החסד כדפי' כי הרחבת יד מצד הימין הפשוטה פתוח תפתח את ידך וכן האורח שבין שתי הקריצין קמצו בשערו, ולזה הוא קמצן והשער התלוי נפגם (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

דא ותלייא²²³ לא השיב גרמיה למלבש²²⁴
כדקא יאות מה דלביש לא אתתקן ביה²²⁵
מצהיה²²⁶ רברבא²²⁷ תלת שרטוטין בימינא
וארבע בשמאלא²²⁸ תרין רשימין עיילין
בינייהו דא כד מליל פשיט משכא דמצחא²²⁹
ואינון שרטוטין לא אתחזון כל כך כפיף
רישיה²³² אזיל ימינא מניה²³³ שמאלא
שמאלא מניה ימינא עציב תדיר²³⁴ אנינא²³⁵
איהו מאריה דלישנא²³⁶ בישא השיב גרמיה
חכים בכל עובדוי מארי דבבו בכל אינון
דמשתדלן באורייתא²³⁷ בדרועא שמאלא²³⁸
אית ליה רשימא אוכמא וארבע שערין ועירין

אינו מחשיב את עצמו שיתלבש כראוי
מה שלבוש אינו מתוקן בו מצחו גדול
שלשה שרטוטים בימין וארבעה
בשמאל ושתי רשימות עולות ביניהם
זה כשמדבר נפשט עור של מצחו

ואלו השרטוטים אינם נראים כל
כך כשהולך כופף את ראשו ימינו
²³⁰כשמאל ושמאלו ²³¹כימין תמיד
בעצבות הוא בעל לשון הרע הוא
חושב את עצמו חכם בכל מעשיו בעל
מחלוקת לכל אותם שעוסקים בתורה
בזרוע השמאל יש לו רשימה שחורה
ובה ד' שערות קטנים ושני גדולים
שתלויים בה הם אדומים שער חלק
ותלוי והוא אינו אדום ואינו שחור

²²³ שאם היות שהוא תלוי ערבובו פגמו (אור יקר).

²²⁴ זו היא מדת ענוה אמנם בלתי מסודרת (אור יקר).

²²⁵ וזה נאות הוא אמנם אינה באה על סדר הנאות שבאה לה בקלקול המדות כדפי' שכבר נפרד מאות ז' מדת הענוה כדפירשתי לעיל (אור יקר).

²²⁶ בענין המצח איזה נאות אם גדולה אם קטנה יש כמה חלוקות כי המצח היא הבינה והיותה גדולה היא סוד מצחא אריכא וטובה ומורה אריכות אפים כדפי' באדרא אמנם יש גדולה ושוקעת או מגולגלת או בולטת וכיוצא כאשר נבאר בעזרת ה' (אור יקר).

²²⁷ מפני שישפט הענין לעצמו ומשפטו כמשפטי המצב (אור יקר).

²²⁸ הנה האיש הזה היה בסוד ד' רגלי המרכבה אברהם יצחק יעקב דוד והפרידס ופסקן ועקר דוד מחלק הימין שבו, ולכך הם ג' בימין וד' בשמאל, הרי אם נתאחדו, לא היה אלא שרטוטין נאחזין מצד אל צד. אמנם נפסקו ג' לעצמן וד' לעצמן, וכן אין אותם השרטוטין ד' לכל צד אלא ג' לימין כזה

הרי דוד נפסק מהימין ובשמאלים נתחזקו הגבורה במעט קט (אור יקר).

²²⁹ מורה [שבדבורו?] פוגם כל הכחות האלה ולא שת לבו אל המדות העליונות (אור יקר).

²³⁰ מניה?

²³¹ מניה*##

²³² מדת ענוה היא זו למי שמתנהג בה, אמנם זה אינו עושה אותה אלא כך על צד השפלות טבעי, אינו מצד ענוה שכבר פגמה כדפי' אלא הוא כנחש שכופף ראשו למטה ונושך (אור יקר).

²³³ לכאורה נראה שהוא איטר יד ימינו וכחו בשמאלו, ולכולהו פירושי הכוונה שהחליף מדותיו ועשה השמאל ימין, והימין שמאל, ושם אותו בשמאלו לב כסיל לשמאלו (אור יקר).

²³⁴ שפגם השמחה שהיא בסוד ז' בבינה (אור יקר).

²³⁵ ר"ל לשון אונן ועצב, או יהיה לשון אנינא דעתא לכולהו פירושי יורה איש קשה חברתו לבני אדם מפגם מדות (אור יקר).

²³⁶ הרי שפוגם המדות העליונות בדבורו ונאחז במדות הנחש, היינו רישיה כפוף, וכל זה פגם בצד החסד ומה שלמעלה וגם סוד לשון הרע שהוא היפך מדת היסוד לשון טוב פגם המדה הזאת וזה היה טעם יוסף שנתחייב גלות מפני שפגם מדת היסוד אר לו ויבא יוסף וכו', ונתקן באשת אדוניו וגם זה הוא באות צ', והוא "מארי דלישנא בישא חשיב גרמיה" שאינו עניו שהוא אחיזת י' עליונה בענין שפגם י' עליונה חכמה, ופגם י' תחתונה יסוד, ויוסף תיקן שניהם ונתחכם כאומרם אין נבון וחכם כמוך, ולשון הרע מעורר מדנים דהיינו השערות ולזה פגם כל המדות. הד' חסד כדפי' שהוא מחליף המדות ימינא מניה וכו', וכן בעל לשון הרע דבה רעה פוגם בדוד, ולכך הלשון הרע של ציבא נחלקו מלכות בית דוד, ולזה נחלק מלכותו של איש ואין בו אלא חלק שמאלי ופגם בתורה (אור יקר).

²³⁷ לכך נחלק הקו השלישי יעקב שאינו עוסק בתורה ושונא עוסקיה (אור יקר).

²³⁸ היינו ריש נישרא דאמר לקמן אמנם זה הופכו לשמאל ויורה שיהיה בלתי [נגזר?] משום מדה טוב ויושפל בעיני בני אדם מתוך מדותיו המגונות כי זה יורה זה ואילו היה בימין [?] היה מבשר טוב, אמנם זה הפך עליו סדר המדות, וענין השערות מורים ששה ווי"ק והדין נתחזק בו, ולכך הם הגדולים ותלויים סומקין, סוף דבר בעל פגם הוא וכל מעשיו מהופכים, ומזה נדין לכל המציאות הדומין לו וכיוצא בו (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

בה ותרין רברבין דתליין ביה סומקין שערא
שעייע²³⁹ ותלי ואיהו לאו סומק ולאו אוכס

מצחא דיליה לא רב ולא זעיר דא קיימא
בין את ס' ובין את י' כלילא באת ז' חד
שרטוטא רב במצחיה דאזלא בפותיא מסטרא
דא לסטרא דא תרין שרטוטין אחרנין אבל לא
רשימין כל כך דהא לא קיימין מסטרא דא
לסטרא דא כהאי ארבע קיימין זעירין קיימין
בין תרין קריצין על רישא דחוטמא לעילא דא
איהו מאריה דחדוה חכים פקיה וותרן
בממוניה בכל מה דאשתדל למנדע איהו
חכים לפום שעתא רגז ולפום שעתא נח רוגזיה
לא נטיר דבבו לעלמין לזמנא טב ולזמנא לאו
הכי כל כך קאים במתקלא

כד תב למאריה מאריה אחיד בידיה וסליק
ליקר סגיא כלא צריכין ליה את ס' אזלא
לדידיה תדיר יתיר מאת י' כל אינון דיעטיין
עליה עיטא בישא לא מצליחין ולא אתקיים
ההוא עיטא ולא יכלין לאבאשא ליה אתחזי
רמאה ולא הכי הוא את ס' ואת י' מניחין
עליה ובגין כך סליק ונחית כד תב למאריה
את ס' נצח ואתעביד רעותיה בכלא רחמן
איהו ובכי²⁴⁰ כד אתמלי רחמין חד רשומא
אית ליה בדרועא ימינא וקיימא פרצופא ולית
עליה שערין כלל

ואי שערא קיימא ולא תלי תחות אודנין
ואיהו קיימא לעילא מאודנין

עב/א

זהר

דישתדל בהדיה יתיר ממלין אחרנין
דעלמא לזמנין אתרבק רעותיה בקודשא בריך
הוא ולזמנין לא דינא לא אצלח אתרחק איהו
מן דינא ורזא דא את נ' בלחודוי דלא
אתכלילת באת ז' ובגין דלא אתכלילת באת
ז' אתרחק מן דינא ולא קאים ביה ורחימותא
איהו סטרא דיליה מצחא דאיהו בלא עגולא
ואיהו רברבא האי איהו בר נש דכל זמנין כד

המצח שלו אינו גדול ולא קטן זה
עומד בין אות ס' לבין אות י' כלול
באות ז' [יש] שרטוט אחד גדול במצחו
העובר בהרחבה מצד זה לצד זה שני
שרטוטים אחרים אבל אינם רשומים
כל כך כי אינם עומדים מצד זה לצד זה
כזה ד' קמטים קטנים נמצאים בין
שתי גבות עיניו על ראש חוטמו
למעלה זהו בעל שמחה חכם ופיקח
וותרן בממונו בכל מה שעוסק לדעת
הוא חכם לפי שעה הוא כועס ולפי
שעה הוא נח מכעסו אינו שומר שנהא
לעולם לפעמים הוא טוב ולפעמים
אינו כן כל כך עומד במשקולת

כשהוא שב לאדונו אדונו אוחז בידו
ועולה לכבוד גדול הכל צריכים אליו
אות ס' הולך עמואליו תמיד יותר
מאות י' כל אלו שיועצים עליו עצה
רעה אינם מצליחים ואינה מתקיימת
אותה העצה ואינם יכולים להרע לו
נראה לרמאי והוא אינו כן אות ס'
ואות י' לוחמים עליו לכן עולה ויורד
כששב לאדונו אות ס' ונעשה רצונו
בכל הוא רחמן כשמתמלא רחמים
רשימה אחת יש לו בזרוע הימין ועומד
פרצוף ואין עליה שער כלל

ואם שערותיו קמוטים ואינו תלוי
למטה מאזניו והוא קמוט למעלה
מאזניו

שיעסוק עמו יותר מדברים אחרים
שבעולם לפעמים מתדבק רצונו
בהקב"ה ולפעמים לא בדין אינו
מצליח הוא מרוחק מן הדין סוד זה
אות י' לבדה שאינה נכללת באות זי"ן
ולפי שאינה נכללת באות זי"ן הוא
מתרחק מן הדין ואינו עומד בו באהבה
הוא הצד שלו מצח שהוא אינו עגול
הוא גדול זה הוא אדם שבכל פעם

²³⁹ כבר פי' לעיל שהשער בזולת שיסתכל בו ענין משושו אם רק אם קשה שהרך מן הימין והקשה מן השמאל ראוי לראות בו אם הוא לבן שהוא בעתיק יומין או אוכס במלכות, סומק בגבורה, לאו סומק ולא אוכס הוא בינוני בת"ת, ולזה השער הנזכר לעיל היה אוכס שער זה שאנו בו הוא שעיע, חלק ורך מצד החסד והימין, והוא "לאו סומק" שאינו בגבורה, "ולא אוכס" שאינו במלכות, אמנם הוא בין ב' גוונים אלו, דהיינו בינוני בין ב' בחינות הדין והוא בקו האמצעי (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

קאים וכד אזיל כפיף רישיה האי אתפליג לתרין סטרין ואינון סטרי שגעונא סטרא חדא איהו שגעונא דאתחזי ובני נשא אחרנין ידעין שגעוניה דאשתמודעא קמי כלא ואיהו מפשא במצחיה אית ד' קמיטין רברבין לזמנין בשעתא דמליל קמיט לון במצחיה ולזמנין דאתפשט מצחיה במשכיה ולא אתחזון אינון קמיטין אתחזון קמיטין אחרנין רברבין בסטרא דעינוי חייך למננא פומיה רברבא לאו איהו בר נש לתועלתא

סטרא אחרא איהו שגעונא דאתכסי ביה ובני נשא לא מסתכלן ביה ואיהו אתחכם במה דאשתדל ואפילו באורייתא אבל לא לשמה אלא בגין לאתגאה בפני עמא וכלא בלחישו ובגאות לבא לאחזאה דאיהו זכאה ולא הכי כל מלוי לאו אינון לשמא דקב"ה אלא בגין בני נשא וחשיב מחשבין ואנהיג גרמיה כמנהגא דלבר דיסתכלון ביה האי איהו ברוא דאת נ' די בכללא דאת ז' מצחא דאיהו בעגולא רברבא פקחא איהו דברנו (ס"א דכרנו) דכלא ביה ידע בכל מה דאשתדל אפילו בלא אומנא דיוליף ליה אצלח בכל מה דאשתדל ובמונא לזמנין אצלח לזמנין לא ממלה זעירא אסתכל במלין סגיאין נבון אקרי לא הייש למלין דעלמא ואפילו דינדע דיתכסיף

רוי דרוין

דא קיימא במלוליה²⁴³ מצחיה רב ולא כל כך²⁴⁴ שרמוטין דיליה חמש²⁴⁵ תלת עבריין²⁴⁶ מסטרא דא לסטרא דא²⁴⁷ ותריין לא עבריין מארי קטטה איהו ובביתיה יתיר²⁴⁸ כל עובדוי

כשהוא עומד וכשהוא הולך כופף את ראשו הוא נחלק לב' אופנים והם אופני שגעון אופן אחד הוא שגעון הנראה ובני אדם אחרים יודעים משגעונו שניכר לפני כלם והוא טפש יש במצחו ד' קמטים גדולים לפעמים בשעה שמדבר מקמט אותם במצחו ולפעמים שמתפשט עור של מצחו ואינם נראים הקמטים ההם נראים קמטים אחרים גדולים בצד עינוי שוחק בחנם פיו הוא גדול אין הוא אדם לתועלת

צדו²⁴¹ אופן האחר הוא שגעון שמכוסה בו ובני אדם אינם מסתכלים בו והוא מתחכם במה שעוסק ואפילו בתורה אבל לא לשמה אלא כדי להתגאות בפני העם וכל בלחש ובגאות הלב להראות שהוא צדיק ואינו כן כל דבריו אינם לשמו של הקב"ה אלא לפי²⁴² בני אדם וחושב מחשבות ומנהיג את עצמו כמנהג החיצונים שיסתכלו בו וזהו בסוד של אות נ' שהיא בכלל אות זי"ן מצח שהוא בעגול גדול פיקח הוא דברינו (זוכר) את הכל בו יודע בכל מה שעוסק אפילו בלא אומן שילמד אותו מצליח בכל מה שעוסק ובממון לפעמים הוא מצליח ולפעמים לא מְדַבֵּר קטן מסתכל בדברים רבים נקרא נבון אינו חושש לעניני העולם ואפילו שיודע שיתבייש

זה עומד בדבורו מצחו גדול ולא כל כך שרטוטי שלו הם חמשה שלשה עוברים מצד זה לצד זה ושנים אינם עוברים הוא בעל מחלוקת ובביתו עוד יותר כל מעשיו הם בבהילות הוא נראה טוב ואינו כן משבח את עצמו

²⁴¹

²⁴²

²⁴³ מפני שמדתו גרם לו (אור יקר).

²⁴⁴ מפני שסוד המצח בבניה וסוד הז' נאחז בסוד השער שם כדפי', ולזה אין לו מצח קצר בדין הרבה, ולא רחב ברחמים, אלא בינוני שהשער הזה הוא בסוד מדת הדין הרפה (אור יקר).

²⁴⁵ שהם נגד ה' צדיקי עולם בסוד הה' שהיא חסד גבורה ת"ת נצח הוד (אור יקר).

²⁴⁶ שהם חג"ת (אור יקר).

²⁴⁷ כזה מורה כי סוד הנצח והוד אינו שלם בהם, דהיינו בחי' קשר ויחוד המלכות שהם בעלי שלום הבית מלכות, ולזה [פגם?] מדת השלום שאינו נאחז בו, שאינו משיג ביסוד שהוא בסוד וא"ו אלא כל אחיזתו בסוד הה"ן (אור יקר).

²⁴⁸ מפני שאין לו אחיזה בשלום כלל כדמסיק (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

במה שאין בו זה עומד באות ז' לבדה ועולה לרחוק באות ק' לבד מגיע ואינו מגיע אות ס' אין בו כלל וותרן בדבורו ולא יותר מכניס עצמו במה שאינו ראוי לו מי שמשותף עמו צריך להזהר מהחמדה שלו אבל הוא מצליח עמו שער תלוי ואינו חלק ושערותיו מרובים חמשה שרטוטים יש לו שמגיעים ולא מגיעים זה לזה העינים שלו צהובות ופקחות זה כופף ראשו נראה טוב וצדיק ואינו כן משבח את עצמו אם עוסק בתורה כאדם גדול גבור ביצרו כשמדבר מקמט חוטמו ופושט עור של מצחו כל מעשיו למראה בני אדם מצליח בממון רמאי הוא בכל מעשיו בעל לשון הרע ידע לשמור באנשים בכל יש בו שגוען

²⁴⁹ מפני שהוא למטה במקום הנקבה במהירותה מהדין, ולכן אין לו מתן בענייניו, מפני שהוא נאחז במעשה שהיא מלכות, ודעתן של נשים קלה, ומקום המחשבה שהוא למעלה בסוד הנהגת הזכר אין לו, לכן הוא מהירי במעשיו בלי שום מחשבה וישוב הדעת (אור יקר).
²⁵⁰ כענין האילן שבו נאחז, שהיא מדה אחרונה עץ הדעת טוב, וזה דווקא כשהיא נקשרת למעלה בזכר, אמנם זה נאחז בסוד פירודה מן הזכר לכן אתחזי טוב ולא הכי, מפני שהיא עץ הדעת טוב ביחודה ורע בפירודה וזה הפריד כדפי' (אור יקר).
²⁵¹ מפני שהוא בסוד הדבור, לכן הכל דבור, וגמר הענין תלוי מצד המדות העליונות, וזה אין לו כח מצד שאינו נאחז בהם (אור יקר).
²⁵² מדת המלכות (אור יקר).
²⁵³ ייטיב עצמו מזמן רחוק לזמן רחוק, להתאחז באת צ' דהיינו במדת היסוד, ואפילו אינו מגיע לטובה זו כמעט אמנם בסוד הת"ת "באת ס' וכו'" (אור יקר).
²⁵⁴ מראה עצמו בפיו נדיב ואינו במעשיו מפני שאינו נאחז אלא בדבור כדפי' (אור יקר).
²⁵⁵ כענין מדת הלבנה באי אפשר לשני מלכים ומשם נמשך לו המדה הזו (אור יקר).
²⁵⁶ כי מחמדת הלבנה במה שחמדה שאלה אי אפשר כנודע ולכן חמדתו קבועה בו, ובהיותו נשמר מחמדתו גובר ונשכר כענין צאת השמש בגבורתו (אור יקר).
²⁵⁷ כענין לכי ומעטי את עצמך (אור יקר).
²⁵⁸ הנה בעל השער הזה מורה אריכות (אור יקר).
²⁵⁹ ואם אמת כהוראת שערן שהוא תלי ואריך היה מחסד, היה ראוי שיהיה רך וכו' אנם הוא קשה כקוצים מורה שהוא דין קשה "ולא שעיע" אם כן זה יורה בקושי במלכות, ואריכות אריכות הקוץ דהיינו המלכות עם היסוד ושניהם לדין (אור יקר).

²⁶⁰ מפני היותם בסוד היסוד הם ארוכים ומפני שאינם בסוד ה' עליונה הם צרים ודקים כזה: מפני היותו בסוד ה' הם ה' שרטוטין (אור יקר).

²⁶¹
²⁶² אינם עבים וגסים ורחבים אלא צרים וכחושים וכמעט נוגעים זה בזה (אור יקר).
²⁶³ עד כאן לא דברנו בענין העינים אלא מצד מה שישתתפו פרצוף העינים עם המצח, והשער הזה הוכרח להמשיכו הנה, והעינים האלו הצהובים והשוחקים מורים טוב (אור יקר).
²⁶⁴ להראות ענוה ואינה שאין לו חלק בה אלא טבעו הוא לרמות כך (אור יקר).
²⁶⁵ מפני שהוא במדות גלויות ונראות שהם יסוד ומלכות, וכך שערי ארוך מורה שהוא בסוד האריכות ואינו שבמציאותו קשה (אור יקר).

²⁶⁶ מפני שהוא במדת המלכות וגילוי התורה, ואם היה נאחז בסוד ס' ת"ת היה אמת כדבריו אמנם הוא במלכות גילוי התורה והתורה אינה בו (אור יקר). וכן מראה עצמו שהוא גבור כובש יצרו ואינו שהשער אינו חלק אלא קשה מהדין מראה מה שאין בו, שאין כח במדות ז' וצ' מלכות ויסוד לכבוש הדינים ומפני שהמדה הגוברת בו היא סוד המלכות (אור יקר).

²⁶⁷ בסוד הדיבור (אור יקר).

²⁶⁸ שאין הת"ת בסוד החוטם דעת נראה שם ואין לו חלק בו (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

דמצחיה²⁶⁹ כל עובדוי לחיזו²⁷⁰ דבני נשא
אצלח בממונא²⁷¹ רמאה איהו בכל עובדוי²⁷²
מארי דלישנא בישא ידע לאסתמרא מבני
נשא בכלא שגעונא ביה ואתכסי במה דאיהו
עביד אעיל קמטין בלחישו אודנוי רברבן
קיימין בקיומיהו תחות שיערא דא קיימא באת
ז' ואת ז' ובגין כך עובדוי לחיזו בני נשא בין
כתפוי תליין תלת שערין בלא רשימא כלל
מאן דאשתתף בהדיה לא אצלח ואיהו אצלח
ברמאותא דיליה ואתחזי זכאה לאחרא
וחשיב דעבד לקבליה עובדוי קשוט

שיערא קמיטא ותלי תחות אודנין אי איהו
רווק חד שרמוטא במצחיה ותלת קמיטין על
רישא דחוטמיה בין קריצין דיליה מאריה
דחדוה איהו פקיא בכלא רמאה וותרן איהו
עביד וותרנותא לאינן דמקרבין בהדיה דא
קיימא באת ס' ואת ז' וכד הוי סיב מתחלפן
(ס"א ציורא דאתון) אתון את ז' ברישא ואת
ס' בהדיה לאו איהו וותרן אלא בביתיה אצלח
בממוניה רמאה לא הוי אעדי גרמיה מההוא
ארחא על קריצא שמאלא אית חד רשימא
זעיר דמחא ליה בר נש ביומי עולימוי אמיס
עינא ימינא חמש קמיטין על רישא דחוטמיה
בפותייה בין קריצי עינוי שיערא קמיטא זעיר
על

ע/ב

זהר

בהו לא חייש לון ולא שוי על לביה רכיך
לבא איהו

תרין קמיטין עלאין רברבין במצחיה חד
קמיטא על עינא חד וחד קמיטא על עינא
אחרא ואשתכחו תלת קמיטין רברבין
במצחיה באלין דעיינין בר קמיטא תתאה
דאיהו אתפלג על עיינין דא חשיב מחשבין לגו
ולא לבר בגין דלא חשיב לבני נשא בעובדוי
ודחיל איהו לפום שעתא ולא יתיר לפיוסא
אתפיים בעובדוי דלבר מקמי בני נשא לאו

ומתכסה במה שהוא עושה מכניס
מחלוקת בחשאי אזניו גדולות עומדות
על עמדם תחת השערות זה עומד
באות ק' ואות ז' לפי מעשיו למראה
בני אדם בין כתפיו תלויים ג' שערות
בלי רושם כלל מי שמשותף עמו אינו
מצליח והוא מצליח ברמאות שלו
ונראה כצדיק לאחר וחושב שעושה
כנגדו מעשים אמיתיים.

שער קמוט ותלוי תחת אזניו אם
הוא רווק [יש לו] שרטוט אחד במצחו
וג' קמטים על ראש חוטמו בין גבות
עיניו הוא בעל שמחה הוא פיקח בכל,
רמאי והוא וותרן הוא עושה וותרנות
לאילו שמתקרבים אליו זה עומד באת
ס' ואות ז' וכשיזקין מתחלפות ציור
האותיות האותיות יש בראשו אות ז'
ואות ס' עמה אין הוא וותרן אלא
בביתו מצליח בממונו רמאי ואינו
מסיר את עצמו מדרך זו שעל גבת עינו
השמאלית יש רשימה אחת קטנה
שהכה אותו אדם בימי נעוריו עינו
הימינית אטומה חמשה קמטים [יש
לו] על ראש חוטמו ברחבו בין גבות
עיניו שער קמוט מעט על

בהם אינו חושש להם ואינו שם על
לבו הוא רך הלבב

ב' קמטים עליונים גדולים במצחו
קמט אחד על עין אחת וקמט אחד על
עין האחרת נמצאו ג' קמטים גדולים
במצחו עם אלו של העינים חוץ מקמט
התחתון שהוא מתחלק על העינים זה
חושב מחשבות בפנימיותו ואינם
[נודעות] בחוץ לפי שאינו מחשיב את
בני אדם במעשיו הוא מתירא לפי
שעה ולא יותר לפיוס מתפייס במעשיו

²⁶⁹ מפני שסוד המצח הוא בסוד ה' ומה גם בסוד החמשה שרטוטין שבה (אור יקר).

²⁷⁰ מפני שהוא ביסוד המעשה המלכות והם מדות גלויות ונראות (אור יקר).

²⁷¹ מפני שהם מדות המעשה ואין המלכות עניה עם היסוד לגבי ענייני העולם הזה, שהיסוד נותן לה
כדי צרכה לעולם הזה (אור יקר).

²⁷² בעיניו הצהובות מראה שמחה, ועיניו יונים רמאים בלי ספק, מפני מדת המלכות שהוא חרב
היונה שמרמה בני אדם, שהם בטוחים על מלואה ורחמיה ואינם קבועים שמחסרת והולכת ולזה זה
שנאחז בה היא כמדותיה (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

אינון אלא לזמנין כרביא ולזמנין בחכמה דא איהו ברזא דאת נ' דאיהו בלחודוי דלא אתכליל באת ז' וחלשא איהו דלא אתכליל באלין אתוון קדמאי אלא אסתמיך לאת ס' לאתכללא ביה ולא באתוון קדמאי עד הכא רזין דחכמתא דמצהא

ברזא דעינין ברזא דאת ס' בההוא גוונא דסחרא לבר וכמה דיתבא עינא דיתבא על שלימו דלא שקיע האי לאו רמאה איהו ורחיק מרמאותא דלא אית ביה כלל גווני דעינין אינון ארבע חוורו לבר דסחרא עינא כגוונא דכל בר נש לגו מניה אוכמא דסחרא ואתכליל חוורו ואוכמו כחדא לגו מניה ירוקא ואתכליל באוכמא לגו מניה ההוא בת עינא נקודה אוכמא דא איהו בר נש דחייך תדיר וחדוי בחדו וחשיב מחשבין לטב ולא אשתלימו אינון מחשבין בגין דסליק לון מיד מרעותיה אשתדל במילי דעלמא וכד אשתדל במילי דשמיא אצלח האי אצטריך לאתתקפא ביה לאשתדלא באורייתא דהא יצלח בה

גביני עינוי רברבין וכסיין לתתא באינון גוונין דעינא אית רשימין סומקין דקיין בארכא אינון רשימין אקרון אתוון זעירין דעינא בגין דאינון גוונין דעינא אי

רזי דרזין

רישיה קמיט דעינין²⁷⁷ דא איהו באת ז' בלחודוי²⁷⁸ בלא סכלתנו²⁷⁹ שנעונא בלביה²⁸⁰ בהיל בעובדוי²⁸¹ חד שרטוטא על מצהיה²⁸² וארבע אחרנין זעירין²⁸³ לית ביה

החיצונים לפני בני אדם אינם אלא לפעמים כילד ולפעמים בחכמה זהו בסוד אות נ' שהיא לבדה שאינה נכללת באות זי"ן והוא חלש שאינו נכלל באותיות הראשונות הללו אלא נסמך לאות ס' להכלל בה ולא באותיות הראשונות עד כאן הסודות של חכמת המצח

בסוד העינים בסוד אות ס' באותו הגוון הסובב מבחוץ וכפי שיושבות עין היושבת על מילואה שאינה שקועה הוא אינו רמאי ורחוק מרמאות שאין בו כלל הצבעים של העיניים הם ד' הלבן הסובב את העין מבחוץ כדוגמא שבכל אדם לפניו ממנו גוון השחור הסובב ונכללים הלבן והשחור יחד לפניו ממנו הירוק ונכלל בשחור לפניו ממנו הבית עין ההוא נקודה שחורה זהו אדם ששוחק תמיד ושמח בשמחה וחושב מחשבות לטובה ולא נשלמות אלו המחשבות לפי²⁷³ שמעביר אותם מיד מרצונו עוסק בעניני²⁷⁴ העולם וכאשר הוא עוסק בעניני שמים [הוא] מצליח את זה צריכים לחזקו לעסוק בתורה כי יצליח בה

גבות עינוי גדולות ומכסות למטה באלו הצבעים של העין יש רשימות אדומות דקות באורך אלו הרשימות נקראות אותיות קטנות שבעין לפי שאלו צבעים שבעין אם

ראשו קומט את עינוי זהו רק באות ז' לבד ואין [לן] תבונה [יש] שגועון בלבו מבוהל במעשיו שרטוט אחד על מצחו וד' אחרים קטנים אין בו נאמנות לא ישתתף אדם עמו כי לא

²⁷³

²⁷⁴

²⁷⁷ זה מורה מקום העוני שאין עינוי פתוחות שמחים צהובים אלא קמוטים כל זה מורה שהוא בסוד המלכות בפירודא (אור יקר).

²⁷⁸ ירצה במלכות בפירוש ולזה נודע שדעתם של נשים קלות ולכך אחר שאין לו חלק בזכר שהוא המנהיג וסוד הדעת נעשה קל בדעת (אור יקר).

²⁷⁹ שאין לו שכל להשכיל עניני החכמות וכיוצא, ולא עוד אלא שאין מכיר חסרונו (אור יקר).

²⁸⁰ וכן מפני היותו בפתח השער והיא בעלת מעשה (אור יקר).

²⁸¹ דהיינו שהוא מכירי בלי יישוב הדעת (אור יקר).

²⁸² אין זה השרטוט בת"ת אלא במלכות מורה שנאחז במדה אחת דהיינו מדה זו האחרונה (אור יקר).

²⁸³ שר"ל במדת ה' שהם ה' מדות במדה אחת, לא ה' מדות בסוד ה' צדיקי עולם, אלא מדה אחת שהיא כלולה מד' והיא הם חמש סוד ה' (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

מהימנותא²⁸⁴ לא ישתתף בר נש בהדיה²⁸⁵
דלא יצלה חייבא איהו למאריה²⁸⁶ בכל
עובדו²⁸⁷ חד תולדתא זעירא²⁸⁸ אית ליה על
ירכא שמאלא²⁸⁹ לזמנין אתמחי ולזמנין
אתייליד ואי ארבע שרטוטין על מצחיה²⁹⁰ כל
הני אית ביה²⁹¹ אבל לית ביה תולדתא ואי
תלת רברבין ותלת זעירין²⁹² שפירו דשערא
איהו ואיהו באמצעיתא²⁹³ עד כאן רוא
דשערא

מצחא מתפרשא בשערא²⁹⁴ ומצחא
מתפרשא בעינין עינא מתפרשא בשערא²⁹⁵

יצליח הוא רשע לאדונו בכל מעשיו
גידול²⁷⁵ אחד קטן יש לו על ירך
השמאל לפעמים נמחה ולפעמים נולד
ואם יש לו ד' שרטוטים על מצחו כל
אלו יש בו אבל אין בו גידול²⁷⁶ ואם
[יש] ג' גדולים וג' קטנים הוא [בעל]
שער יפה והוא באמצע עד כאן
הסודות השערות

המצח מתבאר בשער וכן מתבאר
המצח בעינים והעינים מתבאר
בשערות לד' צדדים בבת העין בצבעים
של העינים בלובן העינים בשחור
שבעינים כל הסתכלות להסתכל בכל
אלו הסימנים של ששארנו אין

275

276

²⁸⁴ אין לאדם לסמוך על מדה זו כשהיא נפרדת שאין בה כח, ואדרבה המפרידה גורם רעה לעצמו
והוא עובד ע"ז, והיינו אומרם ומאז חדלנו על החצונים, ולכך "לית ביה מהימנותא" שטובתה אינו
מורה כגון הצלחת עובדי ע"ז, מפני שאין עיקר מדה זו אלא בהיותה נקשרת בשאר המדות בסוד היחוד
(אור יקר).

²⁸⁵ מפני שהוא מחרחר ריב בשותפוי כענין אי אפשר לשני מלכים ובסבתה נמשך מיעוט לת"ת בסוד
הגלות א"כ חברתו אין בה הצלחה (אור יקר).
²⁸⁶ שנאחז בפירוד ולא הצליח להאחז בסוד היחוד, או בבחי' יפה מהמדה הזו אלא שירד אל מקום
החצוני ולכך בכל מעשיו ירשיע (אור יקר).

²⁸⁷ שאלמלא היה מיטיב אפילו בחלק א' ממעשיו היה עולה (אור יקר).
²⁸⁸ היינו סוד היותו נאחז בדין בסוד הודי נהפך עלי למשחית, כענין נתנני שוממה כל היום דוה
אותיות הוד (אור יקר).

²⁸⁹ בקטנות, הוד, ולא שתתקים שם אלא עולה שם ויונקת מהגבורה ויורדת ופועלת דיניה (אור יקר).
²⁹⁰ היינו סוד המלכות ממש, שהיא דלה ועניה דלת, שאי אפשר שנפרש בד' שרטוטין שהוא נאחז
בד' מדות אלא שהיא דלת דלה ועניה והיא בחי' שנית למלכות ועדיין אינה נתקנת (אור יקר).
²⁹¹ שאינו נגרע מרעתו דבר, אלא שרק שאין בו ענין התולדה שאינו נאחז בהוד, והשרטוטין האלו
אינם רברבין, לכך אינו מורה על המדות אלא בהם שהיא דלה ועניה כדפי' (אור יקר).

²⁹² אז מורה על סוד היא מתהלכת בין החיות כזה 𐤀 דהיינו מלכות שהשער מורה בה, ויש לה ג'
אבות עליה דהיינו "תלת שרטוטין רברבין" ויש לה ג' נצח"ן (ני) הוד יסוד תחתיה והיא ביניהם אמצעית,
שאז תיקן האיש הזה והעלה אותה להיותה אות בני ת"ת ובין בני ישראל נצח הוד, ולא שתתקיים
שם אלא עולה שם ויונקת מהגבורה עם הת"ת (אור יקר), ועי' בזה בתיקו"ז ד סע"ב וה ריש ע"א.
²⁹³ בסוד קו האמצעי, וגזירתו שהוא על צד המדות האמצעיות בינוניות כעין שהיא אמצעית בין
המדות (אור יקר).

²⁹⁴ כדרך שפירש עניני המצח, ושרטוטין בסוד המצח נאחז זה בזה ותלוי זה בזה בסוד מפני ששפיטת
השער שהוא למעלה בסוד החכמה, כי השערות הם סוד וו"ן נמשכין מיוד"ן כזה וי"סע וי"בא וי"ט,
דהיינו ג' אבות תקיעה תרועה שברים, ג' ווי"ן נובעין מג' יודין שהם תלתין מוחין כדפי' לעיל, והם
במדת המלכות בסוד זי"ן כלי הזיין הם במלכות בסוד אדני שמעה אדני סלחה אדני הקשיבה, דהיינו
א"א' י"י', תלתא אוירין דגולגלתא א"א', תלתא מוחין דגולגלתא י"י', בענין שסוד השער סודו
במלכות, ועיקר סודו בג' מוחין חכמה בג' אוירין, דהיינו אלף בינה, ואחר דתלתא מוחין הם עיקרם
בחכמה, נייחס סתם השער בחכמה וג' ראשונות שהם ג' כנודע בסוד סגולתא והיא במלכות בסוד

זרקא ~ , דהיינו אבנא דסליק לעילא ואתעבידת סגולתא (עי' תז"ח ו ע"ד), והכל סוד א' וענין
א' והב' אל השער היא הבינה דהיינו מצחא בלי ספק, ויורד אל סוד העינים שהם ימין ושמאל חסד
גבורה, והם נדונים אחר השער כי סוד חסד גבורה למעלה בחכמה ובינה נמשכים אחר מקורותיהם,
והמקורות הם חו"ב ולזה נדונים אחר שערא ומצחא (אור יקר).
²⁹⁵ שכן מדות אלו נקשרות זו בזו ומתבארות זו על ידי זו (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

לד' סטריין בבת עינא²⁹⁶ בגוויין דעינא²⁹⁷ בהוורו דעינא באוכמו דעינא כל אסתכלותא לאסתכלא בכל אינון סימנין דשית דקאמרן לית להו אלא מ"ג שנין ולעילא דאתפרשא רוח קודשא מרוח מסאבא בר בשרטומי בלהודוי דשרטומין בין זעירא ובין רב מתחלפי תדיר וכן בכלהו

כתיב ויבחר משה אנשי חיל מכל ישראל וגו' דאילו על אינון סימנין אחרנין בעא ולא אשכח וכן (דברים א יג) הבו לכם אנשים חכמים ונבונים וידועים לשבטיכם מאי ידועים דאשתמודעאן באינון סימנין ואשכח בר נבונים דלא אשכח עינא ברזא דאת ר' ואת פ' דגבינין חורין ושערא סומקא אי גבינין דעינוי חורין דא הוא בר נש דאצטריכו בני נשא לאסתמרא מניה כל מלוי ברמאותא פקחא איהו נטיר דבבדא איהו באת ר' בלהודוי ולא אתחבר בהדיה את פ' את דא אולא ושאט עליה ולא אתישבא ביה עינוי דדא שקיעין בהיל בעובדוי וכן כל מאן דעינוי שקיעין אצטריך לאסתמרא מניה בכל עובדין רמאה איהו וברמאותיה יהיב טעמא למלוי מצחא דיליה רב ולא עגולא תרין רשימין רברבין אזלין בפותיא דמצחיה מסטר לסטר וארבע זעירין שערא דיליה תליא קריר מוחא איהו ועל דא פקחא הוי אודנוי זעירין בדרועוי שערא רב נקיד איהו בנקודין

להם אלא מ"ג שנים ולמעלה שאז נפרדת רוח הקדושה מרוח הטומאה חוץ משרטומי לבד כי השרטומים מתחלפים תמיד בין בקטן ובין בגדול וכן בכלם

כתיב ויבחר משה אנשי חיל מכל ישראל שאילו על אותם סימנים אחרים בקש ולא מצא הבו לכם אנשים חכמים ונבונים וידועים לשבטיכם מהם ידועים שניכרו באותם סימנים ומצא חוץ מנבונים שלא מצא העינים בסוד אות ר' ואת פ' שגביני לבנות ושער אדום אם גביני עינוי לבנות זה הוא איש שצריכים בני אדם להשמר ממנו כל דבריו הם ברמאות הוא פיקח ונוטר שנאה זהו באות ר' בלבד ולא מתחברת אות פ' עמו אות זה הולך ומשוטטת עליו ואינה מתישבת בו עינוי של זה שקועות מבוהל במעשיו וכן כל מי שעינוי שקועות צריך להשמר ממנו בכל מעשיו הוא רמאי וברמאותו נותן טעם לדבריו המצח שלו גדול ואינו עגול שתי רשימות גדולות נמשכות ברוחב מצחו מצד לצד וד' קטנות השערות שלו תלויים הוא קר המוח ועל כן הוא פיקח אזניו הם קטנות ובזרועו [יש] שערות מרובות והוא מנוקד בנקודות

ענ/א

זהר

נהירין בנהירו ההוא נהירו סליק אתון²⁹⁸ לאתחזאה לאינון מארי דמדוי²⁹⁹ באינון

מאירים בהארה אותה ההארה מעלה אותיות להראות לאותם בעלי המדות באלו רשימות האחרות הקטנות וזה הוא באות ס' וכלול באות ה'

²⁹⁶ הענין כי נתוח העין רומז בת עין במלכות, דהיינו 'באמצע, ואינה דווקא במלכות אלא היא סוד 'יש' בתוך 'זוהי יאהדונה', אור פנימי היא 'חכמה בת עין מבחוץ היא מלכות והכל בסוד העין למעלה כדפי' (אור יקר).

²⁹⁷ בין בת עין לשחרות העין נעשה קו ידוע וכן בין גוון לגוון, ואותו הקו נדון בדין ומשפט הפרצוף וכן יש בין לובן לשחרות וכן בין גוון לגוון (אור יקר).

²⁹⁸ הענין כי האותיות סתם מהת"ת, והיינו תורה שבכתב. ובהיות המלכות מיוחדת עמו, כאומרו אשרי אדם בוטח ב"ך, נגילה ונשמחה ב"ך, הכל סוד כ"ב אותיות המצטיירות בה ממנו, ועל כן נקראת א"ת אורייתא כלילא מא' וע' ת' (אור יקר).

²⁹⁹ ירצה אותם העוסקים בחכמה הספירית חכמת המדות, והיינו סוד חכמת הפרצוף שעל ידי המדות ידעו לדון ולשפוט בני אדם בפרצופין, והרי מאירים הגוונים לדון (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

רשימיין אחרניין דקיין³⁰⁰ והאי איהו באת ס' וכלילא באת ה'³⁰¹

עייניין ירוקין דסחרין (נ"א דמסחרא)³⁰³ בחוורין³⁰⁴ ומתערבין אינון ירוקין בההוא חוורין³⁰⁵ רחמנא איהו³⁰⁶ ואיהו חשיב תדיר לתועלתיה³⁰⁷ ולא חשיב לנוקא דאחרניין³⁰⁸ כלום גוונא אוכמא לא אתחזי ביה³⁰⁹ חמיד איהו³¹⁰ ולא מסטרא בישא ואי סלקא בידיה מסטרא בישא³¹¹ לא יתוב מניה³¹² מהימנא איהו³¹³ במה דאשתמודעא³¹⁴ ובמה דלא אשתמודעא לאו מהימנא איהו³¹⁵ מאריה דרוזין איהו במלה דאיהו רוא³¹⁶ עד דישמע לההוא רוא באתר אחרא כיון דשמע ליה גלי

עינים ירוקות המסובבות³⁰² בלבן ומתערבים אלו ירוקים באותו הלבן הוא רחמן הוא חושב תמיד לתועלתו ואינו חושב בנזק של אחרים כלום גוון שחור לא נראה בו הוא בעל חמדה ולא מצד הרע ואם עולה בידו מצד הרע לא יחזור ממנה נאמן הוא במה שנודע ובמה שלא נודע הוא אינו נאמן הוא בעל סוד בדבר שהוא סוד עד שישמע לסוד ההוא במקום אחר כיון ששומע אותו מגלה את הכל ואין עמו סוד כלל כי כל דבריו הם אינם בשלימות צבעי

³⁰⁰ שהן כעין המכותב כדפי', והנה האיש הזה בסוד עיניו הוא בין הת"ת והגבורה דהיינו ס' ת"ת ה' גבורה, והדין אינו לכעוס אלא לשמחה, ולכך נראות אותם הנקודות אדומות מצד הגבורה, אמנם אינם בגבורה עיקר אלא עיקר ס' ת"ת (אור יקר).

³⁰¹ דהיינו גבורה כדפי', ולכך גזרת העין הזה לטובה בכל פאות פרטיו כדפי' (אור יקר).

³⁰²

³⁰³ נמחק בלור יקר.

³⁰⁴ כבר פי' כי הגוון הסמוך ללובן הוא השחור גבורה, עתה פי' בהשתנות העין מגוון זה הסמוך ללובן ויהיה גוון ירוק כענין שהוא לובן סובב הירוק, ולא יחסר העין מג' גוונים, אלא שגוון זה הוא ירוק, ולזה "עייניין ירוקין דסחרין בחוורין" ומה שאמרנו למעלה שהיה מתמזג השחור עם הלבן כעין זה מתמזג הירוק עם הלבן (אור יקר).

³⁰⁵ ורצה באומרו "ירוקין", שב' הגוונים הם ירוקין ב' זה עולה למעלה מזה, וענין שגווינו אפילו מה שהוא בסוד הגבורה, מורה על הרחמנות שנהפך לירוק, וירוק זה אינו ירוק כחלמון ביצה אלא ירוק כעשב מצד הבינה, שהיא קו ירוק כנודע, ולזה כמעט אין דין באיש זה אלא כולו רחמים (אור יקר).

³⁰⁶ מפני שאינו נאחז באכזריות הגבורה כלל (אור יקר).

³⁰⁷ מפני שהוא קרוב לבינה שעמה המחשבה להועיל לעצמו, כי להשיג לאחרים רחוק, מפני שהוא מסולק מן המלכות ומן ההשגחה התחתונה למעלה וכיוצא בזה (אור יקר).

³⁰⁸ מפני שהוא במקום שאין משם דין להמשיך למטה ולזולתו, ולזה אין ממקורותיו נשפעים דינין כלל (אור יקר).

³⁰⁹ ומטעם זה אין דין, שהגבורה הוא גוון השחור כדפי' לעיל, ובזה הוא ירוק, א"כ כולו נהפך לטובה (אור יקר).

³¹⁰ ירצה הוא חמדך וחמדתו לטובה, כגון חמדת הטובה להטיב וקנאת חכמה וכיוצא, מפני שהירוק הוא חמדה ותאוה לעשות, ולהיות שאין בו שחור, חמדתו לטובה, והוא נאחז בחזקה, בחמדה זו מצד החמדה (אור יקר).

³¹¹ שחטא ופגם ונתערב בו כח החמדה (אור יקר).

³¹² מפני שהוא חזק בחמדה ונהפכה חמדתו לרעה, יתחזק בה ולא יפסיקנו תמיד (אור יקר).

³¹³ הבינה היא מכסה ומעלמת החכמה, ומצד החכמה מעלמת ומצד עמה מגלה (אור יקר).

³¹⁴ ירצה במה שאחרים הודיעו, כיון שידע מצדם מסתיר סודם, אמנם מצד מה שהוא ידע מעצמו או ראה או הבין ולא הודיעוהו (אור יקר).

³¹⁵ אלא מגלה מסתורין אלו לכל המצא וכן מצד מדה זו (אור יקר).

³¹⁶ הנה הבינה מסתרת הדברים הנסתרים, ואין מתגלה מלמעלה דבר שלא יתגלה ע"י, והענין כי מה שנתגלה מהעליונות בספירות התחתונות שנכללו בעת אצילותן תכלית כללותם מצד הבינה, אמנם מה שלא נכללו, אין הבינה מאירה בספירות התחתונות, מפני ששאר העניינים סוד, ולא נכללו מצד שרשם, וזה ימצא תמיד, כי הבינה מסתרת העלמות, וע"י הבינה משיגות הספירות בנעלמות. והא כיצד, מה שנכללו הספירות התחתונות מאור העליונות, מאירות ונדלקות באמצעות הבינה. אמנם מה שנעלם מהן, שלא נכללו באור הנעלמות, הבינה מסתרת סוד ומסך מבדיל, ואף איש זה מדתו כך, שאם נתגלה קצת מהסוד הוא מגלה כולו, אמנם אם הוא נסתר אינו מגלה כלל. והנה יחס לאיש זה ג' מדות והם בקצה: הא' חמיד, הב' מהימנא, הג' מאיר דרוזין, ובשלתן לא מצע אלא על א' הקצוות (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

כלא ולא עמיה רזא כלל דכל מלוי³¹⁷ לאו
אינון בשלימו³¹⁸ גווני עינוי סחרן³¹⁹ בהוורו
ובירוקא דא איהו ברזא דאת ה' ואתכליל
באת ז' ובאת ס'

עיינין צהיבין ירוקין שגעונא אית ביה ובגין
שגעוניה איהו פום ממלל רברבן ועביד גרמיה
כבר נש רב ברברבנו ומאן דאתתקף ביה נצח
ליה לא אתחזי לרזין דאורייתא דהא לא שכיך
בלביה באינון רזין דעביד גרמיה רב בהו דא
איהו ברזא דאת ה' ואתכליל באת ז' בלחודוי
ואתרחק מאת ס' ובגין דאיהו עבד גרמיה
ברברבנו אתרחק מניה מאת ס' ולא אתקריב
בהדיה דא כד איהו מליל עביד קמיטין סגיאין
במצחיה

עיינין חוורין דסחרן זעיר בירוקא מאריה
דרוגזא ורחמנא איהו לרוב זמנין וכד אתמלי
רוגזא לית ביה רחימו כלל ואתהפך לאכזריות
לאו איהו מאריה דרזין דא איהו ברזא דאת ה'
דאתכליל באת ס' עיינין ירוקין וחוורין כחדא
וזעיר מגוון אוכם בהו דא איהו מאריה דרזין
ואצלח בהו ואי שארי

רזי דרזין

דרשימין אוכמין ואי רשימין סומקין תב
לזמנין למעבד טיבו ואתקיים ביה זמנא זעירא
ולזמנין תב לקלקוליה חמדן איהו

זרעא דדוד בהפוכא דוד מלכא ירית דא
סומקא שפירא למעבד דינא ולמעבד שפירו
דעובדוי עינוי עיינין דרחמי יתבין על שלימו
סלקין חנא וחסדא חד חוטא ירוקא אזיל
בגוייהו בשעתא דאגח קרבא ההוא חוטא
אתהפך ואתחזי סומקא כוורדא נח רוגזיה
בקרבא תב ההוא חוטא כמלקדמין נסין (ס"א
כסין) רברבין הוו בעינוי הוו חדאן תאיבין
למחמי נקודין בתלת גוונין חדו דלבא הוו בלב
כלא הייביא דמסתכלין בהו הוו זעין ודחלין
סלקין בלבייהו אימתא ודחילו מצחא דיליה
רב עגולא בשפירו וכל אתוון אתחזון וסלקין
ביה אלין סלקין ואלין נחתין אינון דנחתין

עיניו מסובבים בלבן וירוק זהו בסוד
אות ה' ונכלל באות ז' ובאות ס'

[מי ש] עינוי צהובות ירוקות יש בו
שגעון ובשביל שגעונו הוא פה מדבר
גדולות ועושה את עצמו כאדם גדול
בגדלות ומי שמתחזק נגדו מנצחו אינו
ראוי לסודות התורה כי אינו שוקט
בלבו באותם הסודות כי עושה את
עצמו גדול בהם זהו בסוד אות ה'
ונכלל באות ז' לבדו ונתרחק מאות ס'
ולפי שהוא עושה את עצמו בגדלות
נתרחק ממנו מאות ס' ולא נתקרב
אליה זה כשהוא מדבר עושה הרבה
קמטים במצחו

עינים לבנים שמסובב ירוק מעט
בעל כעסן והוא ברחמן לרוב פעמים
וכשמתמלא בכעס אין בו אהבה כלל
ומתהפך לאכזריות אין הוא בעל סוד
זה הוא בסוד אות מ' שנכללת באות
ס' עינים ירוקות ולבנות כאחד וקצת
מגוון שחור בהם זהו בעל סודות
ומצליח בהם ואם מתחיל

של רשימות שחורות ואם
הרשימות הם אדומות חוזר לפעמים
לעשות טוב ומתקיים בו לזמן קצר
ולפעמים הוא חוזר לקלקולו והוא
בעל חמדה

זרעו של דוד הוא בהיפך דוד המלך
ירש את זה אדום יפה לעשות דין
ולעשות מעשים יפים עינוי עינים של
רחמים יושבות על שלימות מעלות חן
וחסד חוט ירוק אחד הלך בתוכם
בשעה שלוחם מלחמה אותו חוט
נתהפך ונראה אדום כוורד [כש]נח
כעסו במלחמה חוזר אותו החוט
כמקודם ניסים גדולות היו בעינוי היו
משמחות תאוה לראותן מנוקדות בג'
צבעים היו משמחות לב כל הרשעים
שהיו מסתכלים בהן היו רועדים
ומפחדים עלתה בלבם אימה ויראה
המצח שלו גדול ועגול ביפה וכל
האותיות נראות ועולות בו אלו עולות

³¹⁷ של איש זה (אור יקר).

³¹⁸

³¹⁹

זהר פרשת יתרו

סלקין יהבין דוכתא אלין לאלין בגין כך רשימין דיליה סלקין בארכא לעילא גבינין דעיניו רחמין לרחמנותא לא אוכמין ולא סומקין אלא בין תרין גוונים בת עינא דלגו אחזי כל דיוקנין דעלמא חוטא סומקא סחרא ליה וחדוה סחור סחור כלא

ואלו יורדות אלו שירדו עלו נותנות מקום אלו לאלו מפני כך הרשימו שלו עולות באורך למעלה גביני עיניו רחמים לרחם לא שחורות ולא אדומות אלא בין ב' צבעים בבת עין שבפנים נראו כל הצורות שבעולם חוט אדום מסבב אותו ושמחה סביב סביב לכל

שירותא דחייבין מקרבין למחמי אינון חייביא חמאן לון חייבין רחמי חנא וחסדא לבתר תוקפא ודהילי³²⁰ ואמתנו ורוגזא ועיניו יונים לגביהו מאי יונים דעבדין לון אונאה לחייביא כמה דאת אמר (ויקרא כה יז) ולא תונו איש את עמיתו וכתוב (שיר א טו) עיניך יונים מקרבן ומרחקן כל דיוקנין דעלמא כלהו כלילן באנפוי שיערא דרישיה הוה רשים בגוויי שבעה זיני דהבא חמינא בספרא דאדם קדמאה דאמר הכי דיוקנין דמשיחא קדמאה לסיהרא גוון דיליה זהב ירקרק באנפוי גוון דיליה זהב אופיר בדיקניה גוון דיליה זהב שבא בגבינוי גוון דיליה (דה"ב ג ו) זהב אפרוים בקריצין דעל עיניו גוון דיליה זהב סגור בשיערא דרישיה גוון דיליה זהב מופז על חדוי בלוחא דעל לביה גוון דיליה זהב תרשיש על תרין דרועין כל שבעה גוונים אלין הו

בתחילה כשהרשעים היו מתקרבים לראות אלו הרשעים היו רואים אותן שוחקות רחמים וכן וחסד ואח"כ חזקה יראה ואימה וכעס ועיניו כיונים כלפיהם מהו יונים שעושים אונאה לרשעים כמו שנאמר לא תונו איש את עמיתו וכתוב עיניך יונים שמקרבות ומרחקות אותם כל דמויות שבעולם כלולות בפניו שערות ראשו היה רשום בצבעים של שבעה מיני זהב ראיתי בספרו של אדם הראשון שאמר כך דמויות של המשיח ראשון להלבנה הגוון שלו זהב ירקרק בפניו הגוון שלו זהב אופיר בזקנו הגוון שלו זהב שבא בגביני עיניו הגוון שלו זהב פרוים בגבות שעל עיניו הגוון שלו זהב סגור בשערות ראשו הגוון שלו זהב מופז על חזה בלוח שעל לבו הגוון שלו זהב תרשיש על שתי זרעותיו כל שבעה צבעים אלו היו

ענ/ב

זהר

באצלחותא אצלח וסליק³²¹ שנאוי לא יכלין ליה³²² ואיהו שליט עליהו בשולטנו³²³ ואתכפיין קמיה דא איהו ברוא דאת כ³²⁴

להצליח הוא עולה ומצליח שונאיו לא יוכלו לו והוא שולט עליהם בשליטה ונכנעים לפניו זהו בסוד אות כ' שנכללת בסוד אות ס' ועל כן הוא

³²⁰ בסע"ה דף לה ע"ב וז"ל, הנך יפה עיניך יונים, מבואר בזהר פ' ויחי שז' עיני ה' הם ע' סנהדרין, ובסוד הפנימיות, שהוא רזא דבינה, הוא סוד סנהדרי גדולה, שהוא שם מ"ה עם שם הו"ה פשוט וד' אותיותיו גימ' ע', ולכן הסנהדרין הם ע', כי הם עיניה. ונקרא יונים ע"פ מ"ש בזהר יתרו, בת עינא דלגו וכו', והוא סוד הנזכר, כי הע' סנהדרין המאירים בהיכל הזכות, לדון את האדם בהשגחה פרטית, ואע"פ שנראה שהם דין, מ"מ הם גימ' שם מ"ה ושם הו"ה, שמורה ג"כ על רחמים גמורים, ולכן אומר הזוהר שהם מקרבין ומרחקין, ומכח העינים נענש שלמה המלך כמ"ש בזהר שיר השירים, וז"ש עיניך כיונים (מ"מ).

³²¹ שכן מדה זו ע"י ב' זרועות עולה עד אין תכלית (אור יקר).

³²² מפני שאין החצונים יכולים לידבק בזווג מעת החבקו ואילך, ואדרבה היא נטהרת ראשונה, ואח"כ מתחבקת, ואז אויביו נופלים תחתיו, כאומרו שב לימיני עד אשית אויביך הדום לרגליך (אור יקר).

³²³ היינו כענין ויקבלו כולם את עול מלכותך, שהחצונים נכנעים והם משתעבדים אל הקדושה, והיא שולטת עליהם, ואף זה מצד מדתו שכמותו (אור יקר).

³²⁴ שהיא המלכות כאומרו כף אחת עשרה זהב, ועכשיו שהיא מחובקת היא בת עשרים, עשר מלמעלה למטה מצד הימין, ועשר ממטה למעלה מצד השמאל, והיא כ' ודאי, והיא נכללת בת"ת דהינו ס', כ' נכללת בו"ק עליונים (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

שולט אם התחיל בו עד כאן [הוא] שולט אם התחיל בו עד כאן [הוא] אודות של העינים לאלו בעלי החכמה
דאתכליל ברוא דאת ס' ועל דא איהו שליט³²⁵
אי שארי ביה³²⁶ עד הכא רזין דעיינין לאינון
מארי דחכמתא

רוא דאנפין לאינון מארי דחכמתא
פנימאה³²⁷ דיוקנין דאנפין³²⁸ לאו אינון
ברשימין דלבר³²⁹ אלא בנו רשימא דרזין
פנימא³³⁰ דדיוקנין דאנפין³³¹ מתהפכן מגו
דיוקנין דרשימו דאנפין סתימין ברוחא
דשריא לגו³³² ומגו ההוא רוחא אתחזי לבר
דיוקנין דאנפין דאשתמודען לגבי אינון
חכימין³³³ דיוקנין דאנפין אשתמודען מגו
רוחא³³⁴ רוחא אית בבר נש³³⁵ דרזין דאתוין³³⁶
חקיקין ביה³³⁷ וכלהו אתוון סתימין גו ההוא
רוחא

ולפום שעתא סלקין רשימין דאינון אתוון
לגו אנפין וכמה דאינון אתוון סלקין הכי
אתחזון אנפין בדיוקנין רשימין לפום שעתא
בהיזו דלא קיימא בר אינון מארי דחכמתא
דאתקיימן בהו ולא אתנשי מנייהו ההוא אתר
דאקרי עלמא דאתי (איהו רוא דאורייתא)

סוד הפנים לאותם בעלי חכמה
הפנימית הדמויות של הפנים אינם
ברשומים שבחוץ אלא בתוך הרושם
בסודות פנימיים שדמות הפנים
מתהפכות מתוך הדמויות של
הרשימות של הפנים סתומות ברוח
השורה בפנים ומתוך אותו רוח נראה
לחוץ דמויות הפנים שניכרות אל אלו
החכמים דמויות הפנים ניכרות מתוך
רוח יש רוח באדם שסודות האותיות
חקוקות בו וכלם אותיות סתומות
בתוך רוח ההוא

ולפי שעה עולות הרשימות של
אותם האותיות לתוך הפנים וכמו
שאלו האותיות עולות כך נראות
הפנים בדמויות הרשימות לפי שעה
במראה שאינה קיימת רק אלו בעלי
החכמה שמתקיימים בהם ולא נשכח
מהם אותו המקום הנקרא עולם הבא

³²⁵ מפני שהמלכות שולטת ומולכת מצד הת"ת, ומפני שיש בתחלת החבוק שלא עלתה למלכות ולא נקשרה למעלה, ואז עדיין אינה שולטת (אור יקר).

³²⁶ כמו שאמר, ואי שארי באצלחותא כדפי' לעיל (אור יקר).

³²⁷ שאין הדבר הזה מסור סתם לבעלי חכמת הקבלה מפני העלם הדבר, אלא אותם היודעים להסתכל מצד חסידותם בדברים הנסתרים ונעלמים בעולם הזה, הם יודעים בזה (אור יקר).

³²⁸ אינם כעין שאר החכמת בפרצוף, כי שאר החכמה בפרצוף היא גלויה לכל אדם, שערות אם קשים או רכים או קצרים או ארוכים, ודין הנידון על פיהם מסור לחכמים וכן מצד וכן עינים, אמנם הפנים אין עניינים כך (אור יקר). הן חלוקין בב' והן א', א' כי אינון בקיומא רק לפום שעתא, ב' כי אינון באתגליא רק דמתחזי באתכסיא לעיינין דחכימין, והן בד' גווינין ד' אנפין דחיות, ואמר שהן סוד התורה, בינה ימא דאורייתא. והנהר היוצא מעדן, צדיק דנטיל הדעת מבינה, נטיל האתוון ומצטייר ברוח דנפיק מצדיק דרוחין פרחין מיניה כנ"ל ע"א (יהל אור).

³²⁹ נגלה כדי שישאר אל החכם שפיטתו לבר (אור יקר).

³³⁰ מציאות הרושם הנרשם שעל ידו השפיטה הוא נעלם בלתי מושג אלא לחכם המסתכל, וז"ש אלא בגו רשימא דרזין פנימאין, והענין כי פרצופין הפנים הם פרצופין ידועים כאשר נבאר, פני אריה פני שור פני נשר, וזה נראה לכל חכם מבין ידוע, אבל הדיוקנאות האלו יתהפכו ויתגלה מתוכם דיוקנאות נעלמים הם המה שהרוח המתלבש באדם יצייר מתוך מה שהוא מלובש בגוף (אור יקר).

³³¹ כגון פני אריה או שור או נשר (אור יקר).

³³² והיינו שהרוח הפנימי יגלה צורה פנימית בחוץ בפנים עד שלא יחוץ ולא יעלים הצורה הגשמית הרוחנית אלא יהיה בולט הפנימי חוצה לעיני החכם, ויסתכל באותה צורה נעלמת וישיגה (אור יקר).

³³³ ולכך לא יוכל כל חכם לשפוט סוד רשימו דפרצופא דאנפין מפני שלא יסתכל בצורה הגשמית, אלא דווקא ברוחניות, והרוחנית לא ישתוה עם הגשמית, אלא בולט על הגשמית, ונראית לעין כל חכם משכיל בפנימיות (אור יקר).

³³⁴ והשתא פי' היאך הרוח יראה סוד דיוקן להסתכל בו (אור יקר).

³³⁵ ולא כל רוחא כי הנפש שהיא למטה מן הרוח אין בה זה (אור יקר).

³³⁶ לא אתוון ממש גשמיות כאלו שאנו קוראים (אור יקר).

³³⁷ צורות ידועות שכל צורה וצורה ירמוז אות ידוע, והיינו רזין דאתוון לא אתוון, ולא שיהיה חותם האותיות הנראות לבד המצוירות בו, אלא כל האותיות הם מצוירות ברוח, אמנם הרוח יראה כדי צרכו בפרצוף. המשל בזה ברוח הן כ"ב אותיות כולם, והוא יהיה בולט בפנים או עד"ת או קר"ב או ר"ע (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

ומתמן נפקא רזא דאורייתא בכלהו אתוון דאינון כ"ב אתוון כללא דכלא וההוא נהרא דנפיק מעדן נטיל כלא וכד פרחן מניה אינון רוחין ונשמתין כלהו מצטיירן בציורא דאינון אתוון והכי נפקי כלהו ובגין כך רוחא דבר נש דמצטיירא בציורא דאתוון עביד ציורא באנפין

אמר להו רבי שמעון אי הכי ציורא³³⁹ דאימא לא מצטיירא גו ההוא רוחא אמרו הכי שמענא מניה דמר דציורא דאתוון מסטרא דלעילא וציורא דאימא מצטיירא בההוא רוחא לתתא ציורא דאתוון אתגניזו לגו וציורא דאימא בליט לבר ציורא דאימא פני אד"ם פני אר"ה פני שו"ר פני נש"ר ורוחא עביד ציורא דכלהו לבר לפום שעתא בגין דכל מה דאיהו מסטרא

רוי דרוין

רשימין על כל אינון דוכתי דשערוי בדרועא ימינא הוה חקיק ורשים רשומא חדא סתים מבני נשא מגדל חקיק באריה ואל"ף זעירא רשים בגויה וסימנא דא (שיר ד ד) אלף המגן תלוי עליו כל זמנא דאנה קרבא ההוא רשימא סלקא ובלטא ועל מגדל מכשכשא האי אל"ף וכדין אתתקף לאנחא קרבא כד עאל בקרבא מכשכשא ההוא אריה וכדין אתגבר כאריה ונצח קרבין וההוא מגדל אתרהיט וסימניה (משלי יח י) בו ירוץ צדיק ונשגב ונשגב דוד משנאווי דלא יכלין לגביה ומן סימנין אלין ורשימין אלין הוון רשימין בדרעיה שמאלא רשומא דבר נש אחרא לאו

כהאי עיינין צהיבין פקיעין שנעונא בלביה מצחא רב שערוי סניאין תליין רחיקין ממשכא דרישא פקחא איהו פום ממלל רברבן שפוון דיליה עתיקין מאריה דלישנא בישא במצחיה תלת שרטומין אי בעיניה תרין שורייקי סומקי

(היא סוד התורה) ומשם יוצא סוד התורה בכל האותיות שהם הכ"ב אותיות [שהם] כלל הכל ואותו הנהר היוצא מעדן לוקח את הכל וכשפורחות מהם אותם הרוחות והנשמות כולם מצטיירות בציור של אותן אותיות וכך יוצאות כלם ולכך רוח האדם שמצויר בציור של האותיות עושה הצוירים בפנים

אמר לו רבי שמעון אם כן הציור של אמא אינה מצט³³⁸יירת בתוך אותו הרוח אמרו כך שמענו מהאדון שציור האותיות מצד מעלה וציור אימא מצטייר באותו הרוח למטה ציור האותיות נגנזות בפנים וציור אמא בולט לחוץ הציור של אמא פני אדם פני אריה פני שור פני נשר והרוח עושה ציור של כולם לחוץ לפי שעה לפי שכל מה שהוא מצד

רשומים על כל אלו המקומות של שערות בזרוע ימינו היה חקוק ורשום רושם אחד סתום מבני אדם מגדל חקוק בו אריה וא' קטנה רשומה בתוכו וסימן זה אלף המגן תלוי עליו כל פעם שנלחם מלחמה אותו הרושם עולה ובולט ועל המגדל מכשכשת זו הא' ואז היה מתגבר ללחם מלחמה כשנכנס למלחמה מכשכש אותו האריה ואז מתגבר כאריה ומנצח את המלחמות ואותו המגדל היה רץ וסימניו בו ירוץ צדיק ונשגב ונשגב³⁴⁰ דוד על שונאיו שלא יכלו [לעמוד] כנגדו ומן אלו הסימנים ואלו הרשימות היו רשומות בזרוע השמאל הרושם של אדם אחר לא.

עיניו צהובות כאלה [יש] שגועון בלבו מצחו גדול שערותיו מרובים ותלויים רחוקים מעור הראש הוא פיקח פיו מדבר גדולות שפתותיו זקנים בעל לשון הרע במצחו ג' שרטוטים אם בעיניו שני גידים

338

³³⁹ דאתוון הוא בזרוע האב דנפיק מצדיק, אבל ציורא דאימא בבטנה, שהוא מאימא שכינתא אינה עושה כלום, ותי' דפעולת האימא הוא שמצטייר הציורא לבר לעיינין דציורא דאביו בכ"ב אתוון הוא לגו וציורא דאימא ד' אנפין דחיון הנ"ל כמש"ו ומפ"ו דציורא דארי' כאשר חוזר בתשובה שהוא מתגבר כארי, ושור הוא כאשר הולך בדרך לא טוב, ואדם בצדיק, והן ג' דרגין צדיק ורשע ובעל תשובה, ונשר הוא לתקן לגולל הקודם (יהל אור).

340

זהר פרשת יתרו

דא הוה באת ר' בלחודוי ושורייקא זהיר
לנבייהו עבירה אזדמנת לנבייה ואשתויב מינה
ואי שורייקא הדא סומקא לגו בעינא קיימא
בארכא ותרין זעירין תחותיה וחד דאעבר
בעינוי דדין אית ליה עיטא בישא באתתא
אסורה ועדין עיטא קיימא כדין תשתכח
במצחיה חד שרשומא לארכא מקריצא ימינא
חד שערא וארבע זעירין תחותיה וחד דאעבר
בינייהו לפותייה

ואי יתפרש מההוא חטאה תשכח בעיניה
תרין שורייקי דקיקין אזלין בפותייה דעינא
ולא אעבר חד בינייהו וכן במצחא ומומן
דאתפרש מההוא חובה הוא מוזמן תשעה יומין
דהא מתמן ולהלאה יתמחון רשימין אלין
ויתילדו אחרנין עיינין דקיקין ומתהפכין זעיר
בסומקא דא איהו פקיהא כל מלוי בחיובא
במצחוי תשכח רשימין תלת חד רב דאעבר
מסטרא דא לסטרא דא ותרין אחרנין דלא
עברין קריצין דעינוי רברבין מריה דקשיו איהו
כד מליל קמיט בחוטמיה ברוגזיה אי בקשיו
דלביה זקיף שום ביש עליה ביש בעיני דכלא
כלא שנאין ליה אצלח לזמנין ולזמנין לא תלת
שערין רברבין

עד/א

זהר

דרוחא בלמא לבר³⁴¹ ואתחזי ואתגניז וכל
הני דיוקנין³⁴² אתחזיין מתצירין בציורא
דאתוון³⁴³ אף על גב דאינון גניזין אלין ארבע
דיוקנין אתחזיין לפום שעתא לאינון מארי
דעינין דידעין³⁴⁴ ברוין דחכמתא לאסתכלא
בהו

אדומים זה הוא באות ר' בלבדה גיד
קטן מאיר אצלו עבירה נזדמה לו
וניצל ממנה ואם [יש] גיד אחד אדום
בעינוי בפנים עומד באורך ושני קטנים
תחתיו ואחד שעובר בעינוי של זה יש
לו עצה רעה באשה האסורה [לו]
ועדיין העצה קיימת אז תמצא במצחו
שרטוט אחד לאורך מגבת עין הימנית
שער אחד וד' [שערות] קטנים תחתיו
ואחד שעובר ביניהם לרוחבו

ואם יפרשו מאותו החטא תמצא
בעינוי ב' גידים דקים נמשכים ברוחבה
של העין ואינו עובר אחד ביניהם וכן
במצחו ומעת שנפרש מאותו החטא
הוא מזמן ט' ימים שהרי מאז ולהלאה
ימחו רשימות אלו ויוולדו אחרים
עינים דקות ומתהפכות מעט לאדום
זהו פיקח כל דבריו לחיוב במצחו
תמצא ג' רשימות אחד גדול העובר
מצד זה לצד זה ושני אחרים שאינם
עוברים גבות עינוי [הם] גדולות הוא
איש קשה כשמדבר [הוא] מקמט את
חוטמו בכעסו אם מקשה את לבו זוקף
עליו שם רע רע בעיני הכל הכל
שונאים אותו לפעמים הוא מצליח
ולפעמים לא ג' שערות גדולים

הרוח בולט לחוץ ונראה ונגנז וכל
אלו הדמויות נראות מצוירות בציור
האותיות אף על פי שהם גנוזות אלו
הארבע דמויות נראות לפי שעה לאלו
בעלי עינים שיודעים להתבונן בהם
בסוד חכמה

³⁴¹ כדי רגע (אור יקר).

³⁴² שהם אריה שור נשר אדם מצד אימא ברוחא (אור יקר)

³⁴³ מצד הזכר כדפי', שהיא הצורה השלישית הנעלמת כדפי', והנה האותיות הם כ"ב ברוח, אלא שלא יראו החוצה מתלבש בתוך ד' פנים בכדי שעה (אור יקר).

³⁴⁴ בעינוי שהבא להסתכל בפנים, מה שיראה בהבטה ראשונה צריך שיהיה מצוייר בדעתו, מפני שאין הרוח מתגלה להחכם המסתכל בפרצוף אלא בהבטה ראשונה ומיד יתעלם, ולא יוכל להביט פעם אחר פעם, שההשגה מצד הרוח המתעלם ואינו מראה עצמו אלא בהשכלה ראשונה, והציור הזה הראשון הוא עיקר ואח"כ חמק עבר ולא יושג אלא המראה הגשמי (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

ציורא קדמאה³⁴⁵ כד אזיל בר נש בארה קשומ³⁴⁶ אינון דידעין ברזין דמריהון מסתכלן ביה³⁴⁷ בנין דההוא רוחא דלגו מתתקנא ביה³⁴⁸ ובלית לבר ציורא דכלא וההוא ציורא איהו ציורא דאדם ודא איהו ציורא שלים יתיר מכל ציורין ודא איהו ציורא דאעבר לפום שעתא קמי עיניהו דחכימי לבא האי כד מסתכלן באנפוי לבר אינון אנפין דקיימן קמיה עיינין דלבא רחים לון ארבע סימנין דאתוון אית בהו שורייקא חד בליט בשכיבו³⁵⁰³⁴⁹ מסטרא דימינא ושורייקא חד דכליל תרין אחרנין דאחידן ביה בסטרא דשמאלא

אלין ארבע סימנין אינון ארבע אתוון דאקרין עדות וסימנא דא ע' ההוא שורייקא דסטרא ימינא דבליט בשכיבו³⁵¹ ד' ואינון תרין אתוון דמתחברן ביה ו'ת אינון ההוא³⁵² שורייקא דכליל תרין אחרנין ודא איהו רוא דכתיב (תהלים פא ו) עדות ביהוסף שמו דכל מאן דחמא ליה הוה רחים ליה בלבוי וברחימו

ציור הראשון כשאדם הולך בדרך האמת אלו שיודעים בסודות של אדונם מסתכלים בו לפי שאותו הרוח שבפנים מתוקן בו ובולט לחוץ ציור של הכל ואותו הציור הוא ציור של אדם וזהו ציור השלם יותר מכל הציורים וזה הוא ציור שעובר לפי שעה לפני עיניהם של חכמי הלב זה כשמסתכלים בפניו בחוץ אלו הפנים העומדים לפניו עיני לבו אוהבים אותם ד' סימנים של אותיות יש בהם גיד אחד בולט בשכיבה מצד הימין וגיד אחד הכולל שני אחרים שנאחזים בו בצד שמאל

אלה ד' סימנים הם ד' אותיות הנקראות עדות וסימן זה ע' אותו הגיד שבמצד ימין הבולט בשכיבה ד' ואותם ה'ב' אותיות המתחברות עמו [שהם] ו' ת' הם אותו הגיד הכולל ב' אחרים וזהו סוד מש"כ עדות ביהוסף שמו שכל מי שראה אותו היה אוהב אותו בלבו ונשלם באהבה זרעו של דוד מתהפכים בו המראות של הצבעים

³⁴⁵ והנה יצטיירו ציורים בסוד הרוח בא' מד' בחינות, או אדם שלא חטא והוא בכשרותו עומד תדיר, הב' אדם שחטא ופגם רוחו ושב אל קונו ותקן את אשר עותו, הג' אדם שחטא בגלגול החולף ובא לתקן עונו ולזה הם ד' ציורין אל הרוח, הא' פני אדם מבחר הפרצופין, הב' אריה מבחר שנים הנשארים, הג' שור שהוא שמאלי הד' נשר. והענין כי עם היות שיש ברוח ד' פנים, שכן הרוח מצד הת' והוא שם בן ד', בעל ד' אותיות: י' פני אריה, ה' פני שור, ו' פני אדם, ה' פני נשר, עכ"ז יתגלו בו הפנים כפי מעשיו, אם יתיישר ולא יתעוות לעולם, הרי פניו פני אדם במבחר הארתו, כי בפני אדם יתקשטו כל הפנים כדפי' בתיקונים יה"ה מלך, פני אריה, יה"ה מלך פני שור, יה"ה ימלוך פני נשר, י"ד ה"א וא"ו ה"א דהיינו יהוה הוא פני אדם, ולזה לא נטה רוח לא לימין ולא לשמאלא, ויראה אור פני החיים שבו, אמנם אם הרשיע ועדיין ברשעו עומד נטה לצד שמאל בקו השמאלי מקום יניקת החצונים והתאחזם בו, ולכך יגלה פני שור ויגבירם מצד הגבורה, ואם ישוב בתשובה ויטיב עצמו נעקר מפני שור, והקב"ה ימינו פשוטה לקבל שבים, ויטה עצמו מן השמאל אל הימין, יגלה בעצמו פני אריה. ואם בעונו נעקר מתוך רשעתו ולא תקן עצמו בחייו, והוצרך להתגלגל להטיב עצמו, ירד מסוד ג' פני הזכר אל פן הנקבה כנודע, כי המתגלגלים ירדו אל עולם הנקבה כדפי' בסבא, ויתגלגל בסוד פני נשר, ויתגלו בו פני נשר שבו, והוא נקבה חשוכה עצובה כאשר יתבאר. והנה מבחר האדם הוא אשר לא קלקל כלל, לכך אמר "ציורא קדמאה" שזה יקדם אל הרוח קודם לגילוי כל ציוריו (אור יקר).

³⁴⁶ שהוא דרך אמת תפארת ודאי, והנה הציור הזה לא יגלה הרוח עצמו, ולא יתעורר בגוף האדם להראות בהסתכל כל אדם בפניו, רק בהיות איש טהור וקדוש אזי יתעורר רוח ברוח ויראה עצמו אליו (אור יקר).

³⁴⁷ ובאותו ההסתכלות הוא כמי שדופק לשער חבירו ומעוררו כנגדו, וכן אלו הכשרים מעוררים הרוח ההוא (אור יקר).

³⁴⁸ ונוטל התעוררות להתתקן בגופו (אור יקר).

³⁴⁹ צשכיכו (יהל לור).

³⁵⁰ עי' לקמן דף עד ע"ג בצירוא תניינא דבעל תשובה דעדיין לא מתיישב באורח קשוט אמר שם ואלין בלטיין בבהילו דלא שכיכין וכד מתיישב, ואתגלי' באורח קשוטא שכיכין (יהל אור).

³⁵¹ צשכיכו (יהל לור).

³⁵² ר"ל בסטרא שמאלא הן ג' אתוון ג' שורייקין ושמאלא כליל ב' דהשורש הוא ב' אתוון עד ו'ת הוא לשון רבים ואין רבים פחות מג' ג' שורייקין לכן נכללים בד' והן עד דעדות בשנים ימינא ושמאלא (יהל אור).

זהר פרשת יתרו

אשתלים זרעא דדוד מתהפכין ביה³⁵³ חיוז דגוונין ובגין כך טעה שמואל דכתיב (ש"א טז ז) אל תבט אל מראהו בגין דסטרטא אחרא הוה ביה באליאב דלא הוה הכי בדוד דיוקנין דדוד טמירין אינון דהא דיוקנא דסטרטא אחרא אתכליל גו דיוקנין והוה דיוקנא דסטרטא אחרא אתחזי ביה בקדמיתא דאעבר על עיינין לפום שעתא ובהיל לבא ודחיל ולבתר (שם יב) וטוב³⁵⁴ רואי (שם יח) ויהו"ה עמו ודא איהו עדות לגביה

דיוקנא דא דאדם כליל כל דיוקנין וכלהו כלילין ביה האי לא בהיל ברוחיה בשעתא דרוגזיה איהו בניחא ומלוי בניחא ומיד אתפייס

רוי דרזין

בחדוי על לביה שפוון דיליה עתיקין מארי גאותא בשגעונא לישנא בישא שערוי שעיעין רברבין וסניאין אנפוי אנפין אריכין זעיר ועגולין זעיר לזמנין אתחרט מכל מה דעבד ותב לקלקוליה בעיניה תשכח שורייקי תרין בעינא דימינא וחד בעינא דשמאלא אודנוי זעירין קיימין בקיומא

זרעא דדוד בהפוכא זרעא דדוד כל סימנין אלין לטב ולמעבד טיבו בר שפוון רברבין דכל מאן דשפוותיה רברבין מאריה דלישנא בישא איהו בין זכאה בין חייבא בר אי צדיק גמור הוא ובזכוי דיליה נצח ונטיר גרמיה עיינין ירוקין זעיר מגוון סומק אזיל ביניהו במצחיה תרין רשומין מסטרטא דא לסטרטא דא וחד לעילא זעירא וחד לתתא איהו באת פ' ואת ר' דא מצחיה רב בעגולא איהו טב לכלא יהיב מכל מה דאית ליה לכל בר נש וותרן איהו שערוי שעיע ותלי בסטר ימינא אית ליה חוורו דשערי מיומא דאתברי

מתניתין בני עלמא מאריהון דסכלתנו פקיהי עיינין מאריהון דמהימנותא די הוה גניזא בכו מאן מנכון דסליק ונחית מאן די רוח אלהיין קדישין ביה ליקום ולינדע בשעתא דסליק ברעותא דרישא חוורא³⁵⁷ למברי אדם

ולכן טעה שמואל דכתיב אל תבט אל מראהו לפי שצד אחר היתה בו באליאב שלא היה כן בדוד דמות דוד הם נעלמות כי דמות של הסטרטא אחרא נכללה תוך דמויות ואותה דמות של הצד האחר נראתה בו בתחילה שעברה על עיניו לפי שעה ונבהל לבו ונתירא ואח"כ "וטוב רואי" ויהו"ה עמו" וזהו עדות לו.

דמות של האדם כוללת כל הדמויות וכולם כלולות בו זה אינו מבוהל ברוחו בשעת כעסו הוא במנוחה ודבריו הם בנחת ומיד מתפייס

בחזה שלו על לבו השפתים שלו זקנות בעל גאוה שגעון [בעל] לשון הרע שערותיו חלקים גדולים ומרובים פניו פנים ארוכות מעט ועגלות מעט לפעמים מתחרט מכל מה שעשה וחוזר לקלקולו בעיניו תמצא גידים שנים בעין הימין ואחד בעין השמאל אזניו קטנות ועומדות על קיומן

זרעו של דוד הם בהיפך זרעו של דוד כל אלו הסימנים הם לטובה ולעשות טוב חוץ מן שפתים גדולות כי כל מי ששפתיו הם גדולות הוא בעל לשון הרע בין צדיק בין רשע חוץ אם הוא צדיק גמור ובזכותו מנצח ושומר את עצמו עינים ירוקות ומעט מגוון אדום הולך ביניהם במצחו ב' רשימות מצד זה לצד זה אחד למעלה קטן ואחד למטה הוא באות פ' ואות ר' זהו מצחו גדול ועגול הוא טוב לכל נותן מכל מה שיש לו לכל אדם הוא וותרן שערו חלק ותלויים בצד ימינו יש לו שערות לבנים מיום שנברא

משנה: בני העולם בעלי בינה נפקחו עינים בעלי אמונה שהיתה גנוזה בכם מי מכם שעלה וירד מי שרוח אלהי"ם קדושים בו יקום וידע בשעה שעלה ברצון של ראש הלבן לברוא את אדם הכה בתוך ניצוץ אחד

³⁵³ דהן מסטרטא דנוק', ובה מתהפכין הדיוקנין כחומר חותם וב' מדות דיליה (יהל אור).

³⁵⁴ דכן כתיב אדמוני מדרגא דעשו ולבתר וטוב רואי וכו' (יהל אור).

³⁵⁷ כתר (יהל אור).

זהר פרשת יתרו

במש בננו בוצינא חדא ובמש בוצינא³⁵⁸
בפטישא דנהיר³⁵⁹ וההוא פטישא דבוצינא
אפיק נשמתין אוף הכי במש גו טנרא³⁶⁰ חדא
תקיפא ואפיק ההוא טינרא שלהובא חדא
מלהטא מרקמא בכמה גונוין וההוא שלהובא
סלקא ונחתא עד דההוא פשיטו (נ"א
פטישו)³⁶¹ במש ביה³⁶² ותב ואתישב
בדוכתיה ואתעביד רוהא דחייא וההוא רוהא
אתתחם ונטיל גוון חד משמשא נחית לתתא
נטיל גוון חד³⁶³ מסיהרא סטא לימינא נטל גוון
מיא כליל בפומא דאריה חדא סטא לשמאלא
נטל גוון אשא כליל בפומא דחד שור סומקא
כוורדא סטא לקמיה נטל גוון רוהא כליל
בפומא דחד נשר רברבא רב גרפינ מאריה
דנוצה כל גונוין ביה מתחמן סטא לאחורא
נטל גוון עפרא כליל מארבע סטרי עלמא
בפומא דאדם וכל דיוקנין מסתכלן לגביה

עד/ב

זהר

זרעא דדוד דאתחזי ביה ההוא דיוקנא
בקדמיתא דאעבר לפום שעתא על עיינין
ברוגזיה³⁶⁴ בנייהא מיד אתפייס³⁶⁵ אבל נטיר
דבבו³⁶⁶ כנחש לסופא בנין דההוא סטרא
גרמא ליה דסחרא בכל סטרי³⁶⁷ אבל מוחא
דבנו קליפה ולבא מתישרא³⁶⁸ ויציבא דא

והיכה ניצוץ בפטיש המאירה ואותו
פטיש של הניצוץ הוציאה נשמות אף
כך היכה תוך צור חזק אחד והוציאה
אותו צור שלהבת אחת מלהטת
מרוקם בכמה צבעים ושלהבת ההיא
עלתה וירדה עד אותו פשיטות (פטיש)
הכה בו ושב ונתישב במקומו ונעשה
רוח חיים והרוח ההוא נגבל³⁵⁵ ולקח
צבע אחד מן השמש ירד למטה ולקח
גוון מן הלבנה נטה לימין ולקח גוון
מים כלול בפי אריה אחד נטה לשמאל
ולקח גוון אש הכלול בפי שור אחד
אדום כוורד נטה לפניו ולקח גוון רוה
הכלול בפי נשר אחד גדול בעל כנפים
גדולות בעל נוצות כל הצבעים בו
³⁵⁶נגבלים נטה לאחוריו ולקח גוון עפר
הכלול מד' רוחות העולם שבפה האדם
וכל הצורות מסתכלות אליו

זרעו של דוד שנראתה בו אותה
הדמות בתחילה שעוברת לפי שעה על
עיניים בכעס מיד מתפייס בנחת אבל
שומר שנאה כנחש לבסוף לפי שאותו
הצד גרם לו מסבבת בכל הצדדים אבל
המוח שבפנים הקליפה והלב מישרו

355

356

358 ידוע דמדיד משחתא (יהל אור).

359 חכמה (יהל אור).

360 בינה דאיהי סלע ואיהי תקיפא כידוע (יהל אור).

361 נמחק ציהל אור.

362 שהרוח מורכב מחו"ב בן י"ה (יהל אור)

363 שהוא ו"ק שמשא וסחרא נגד מעלה ומטה, נפשא דעפרא אמר לקמן דהוא כליל מד' סטרין והן
ו"ד של רוח ונפש ד"ו פרצופים (יהל אור).

364 ולכך נאמר, והוא אדמוני עם יפה עינים, ירצה החכם המסתכל חסיד יפה עינים, והיה ראוי שיעורר
רוחו אהבה, והוא אדמוני מראה רוגז לפום שעתא על עיינין ברוגזיה, לזה יאמר וטוב רואי וה' עמו
בנייהא מיד אתפייס ומראה סוד אותיות עדות (אור יקר).

365 והרי אליאב היה הפך זה שדינו בחזקה רגז, ואין רוגזו נח מיד, ודוד עם היות שהיה מעורר פחד
ורוגז בהתחלה, עכ"ז אינו עומד בו (אור יקר).

366 כמו שראינו שמחל לשמע, ומה כתיב, והנה עמך שמעי בן גרא וכתוב ביואב ולא תורד, ולא
שיהיה הענין בעון ח"ו, אלא הכל בסוד מדתו, שמדתו גורמת לו להתפייס בבואו, כאומר הנה באתי
היום ראשון לכל בית יוסף (אור יקר). עי' לקמן קח ע"א (יהל אור).

367 וסוד ענין זה פי' בשלהי סבא, ואין זה פגם ברוח שיורה שפגם ונדבק בחצונים ח"ו (אור יקר).

368 והיינו כעס חכמים וגאותם שלבם נכון עמם מפנימה, ומבחוץ מראים רוגז להיות חתיתם לשם
שמים מוטל על הבריות, ועל כיוצא בזה אמרו בשמתא מאן דלית ביה, וכן אמרו (יומא כב ע"ב) כל
תלמיד חכם שאינו וכו' [שאינו נוקם ונוטר כנחש אינו תלמיד חכם] וזה בתנאי שלא יכנס הכעס בלבו
ובתוכיותו, כדי שאותה הקלי' לא תשלוט בו אלא מבחוץ, ולבו נכון ומיושב ביראת ה' ובאהבה, ולא
כן הרשעים כי התלבשם בקלי' הוא לבושם האמיתי, ואין בהם חלק במוחא בסוד עדות כלל, אלא

זהר פרשת יתרו

לאיננו זכאין אבל הייבין לא מתעברין מההוא
דיוקנא קדמאה בישא ואתחברין (ס"א
ואסתאבן) ביה בכלא

ציורא תניינא³⁶⁹ אי ההוא בר נש לא אזיל
כל כך בארחה בישא ואסמי מההוא ארחה
ותב למאריה³⁷⁰ לא דהוא רגילא בארחוי
דמתקנן³⁷¹ אלא איהו דהוה באיננו אורחי
מתעדי וסמי מנייהו ותב למאריה האי איהו
רוחא טבא דשארני למשרי עלוי ולאנתקפא
על זוהמא קדמאה דהוה ביה ובליט לבר
באסתכלותא דעיינין לפום שעתא כחד
דיוקנא דאריה דאתגבר האי בשעתא דחמי
ליה ההוא חיוו גרים ליה לאעברא בלביה
אריה דמתגברא לפום שעתא האי מסתכלן
באנפוי

לבתר איננו אנפין דלבא לא רחים לון לפום
שעתא ומיד תב לביה ורחים ליה כד מסתכלן
ביה אכסיף וחשיב דכלא ידעין ביה אנפוי
חפיין דמא לפום שעתא מתהפכן לחוורא או
לירוקא תלת שוריין אית באנפוי חד לימינא
דדא אתפשט באנפוי ואתאחיד ביה חד
דסלקא לחוטמיה לעילא ותרין לשמאלא וחד
דאתפשט לתתא מאיננו תרין ואחיד בהאי
ובהאי

ואלין איננו אתוון דמתחקקן באנפוי ואיננו
בלטין בבהילו דלא שכביין³⁷² וכד מתיישבא
וארגיל בארחה קשוט שכביין³⁷³ ורזא דאיננו
אתוון איהו קרוב³⁷⁴ דא הוה רחיק³⁷⁵ והשתא
איננו אתוון בלטין באנפוי וסדהין ביה בבהילו
וסימנא דא ק'³⁷⁶ (ד"א ה') מסטר ימינא³⁷⁷
אתוון אחרנין מסטר

וזה קיים לאלו הצדיקים אבל הרשעים
אין דמות הראשונה הרעה עוברת
ומתחברים (ונטמאים) בו בכל

ציור השני אם זה האדם לא הלך כל
כך בדרך רעה וסטה מאותה הדרך ושב
לאדונו לא שהוא רגיל כבר בדרך
מתקנת אלא הוא שהיה באותם
הדרכים נתגרש וסטה מהם ושב
לאדונו זהו רוח טוב מתחיל לשרות
עליו ולהתחזק על הזוהמא הראשונה
שהיתה בו ובולט לחוץ בהסתכלות
עינים לפי שעה כדמות אחת של אריה
המתגבר זה בשעה שרואה אותו אותו
המראה גורם לו שיעבור בלבו אריה
המתגבר לפי שעה זה מסתכלים בפניו

אחר כך אלו הפנים אין לב אוהבם
לפי שעה מיד חוזר לבו ואוהב אותו
כשמסתכלים בו מתבייש וחושב
שהכל יודעים בו פניו מתכסות בדם
לפי שעה מתהפכות ללבן או לירוק
שלשה גידים יש לו בפניו אחד לימין
שזה מתפשט בפניו ונאחז בו אחד
העולה לחוטמו למעלה ושנים לשמאל
ואחד מתפשט למטה מאלו השנים
ואחוז בזה ובזה

ואלו הם אותיות החקוקות בפניו
ואלו בולטות בבהילות שאינן שוכבות
וכשמתיישב ומתרגל בדרך האמת
שוכבות וסוד של אלו האותיות הוא
קרוב זה היה רחוק ועתה בולטות אלו
האותיות בפניו ומעידות בו בבהילות
וסימן זה ק' (ה') מצד ימין אותיות
האחרות מצד

כעסם בלב שקוע, והם שקועים בחצונים מטמאין עצמן בהם, ולכך אותו הדיוקן המורה פחד ואימה
וכעס תמידי ולא סרו ממנה תמיד (אור יקר).

³⁶⁹ מד' ציורין שפי' לעיל שהוא פני אריה כאשר נבאר, אי ההוא בר נש לא אזיל כ"כ באורחא בישא,
שאם חטא כ"כ עד שפגם פגם גדול ברוח, לא במהרה ימחק רעתו, ולא יראה בפני ארי' אלא פגם קצת
ופגמו נקל, שבנטותו להטיב נטה מעל אוהל רשעים (אור יקר).

³⁷⁰ וגם לא ששב בתשובה שלמה, שאם תשובתו שלמה בלי ספק חוזר אל סוד עדות כבראשונה ויותר
טוב כענין דוד שמחק עון בת שבע מכל וכל אלא שיש בו תשובה רפה (אור יקר).

³⁷¹ לתקנן מתתקן (לכך אמת).

³⁷² שקיבין (לכך אמת).

³⁷³ בשכיבין (יהל אור).

³⁷⁴ קריב (יהל אור).

³⁷⁵ ולכן אינן שכיבין דעדיין לא מתיישב באורח קשוט (יהל אור).

³⁷⁶ ה' (לכך אמת).

³⁷⁷ דה' הוא פתח לבעלי תשובה (מנחות כט ע"ב) (יהל אור).

זהר פרשת יתרו

רוי דרוין

אתיישב ההוא רוחא בהוא³⁷⁸ עפרא
ואתלבש ביה כדין³⁷⁹ ההוא עפרא
מכשכשא³⁸⁰ ונחת לתתא ובטש סטרא
מארבע סטרין דעלמא ואתעביד דיוקנא חדא
ופרצופא³⁸¹ וההוא רוחא אתטמר מגו לגו
וההוא עפרא דאתכניש מארבע סטרין בטש
לגביה נפש כלילא בעפרא (ס"א ברוחא)
וההוא נפש איהו יסודא לעובדי גופא³⁸² כפום
עובדין דההוא נפש בגופא הכי אתחזי
במשכא לבר

רוחא דא אתטמר לגו וההוא אתחזי לבר
סליק ונחית ובטש באנפוי ואחזי דיוקנין
ורשימין³⁸³ בטש במצחיה אחזי דיוקנין
ורשימין בטש בעיניו ואחזי דיוקנין ורשימין
הדא הוא דכתיב (ישעיה ג ט) הכרת פניהם
ענתה בם בוצינא דאתמשך מניה מדידו דחד
חוטא ירוקא³⁸⁴ שלהובתא דתהו בטש בידוי
בשעתא דבר נש נאים³⁸⁵ ורשים רשימין
ושרטוטין בידיה וכפום עובדין דבר נש הכי
אתרשים ואלין אתוון מתהפכין³⁸⁶ מתתא
לעילא וידעי לון חברי קשום ברשימו דאתוון
דבוצינא וכל אלין חילין דלגו בכר נש עבדין
רשומין ושרטוטין אתוון מתהפכין מאן דרקים
דא רקים בשפולי משכנא³⁸⁷ כמה דאת אמר

נתישב אותו הרוח באותו העפר
ונתלבש בו אז אותו עפר מכשכשת
וירדה למטה והכה צד מד' צדדי
העולם ונעשה דמות אחת ופרצוף
ורוח ההוא נסתר לפני ולפנים ועפר
ההוא שנתאסף מד' צדדים הכה אליו
הנפש הכלולה בעפר (ברוח) והנפש
ההיא הוא היסוד למעשי הגוף וכפי
המעשים של הנפש ההוא כך נראים
בעור מבחוץ

רוח הזה נגזז בפנים והוא מראה
לחוץ עולה ויורד ומכה בפניו ומראה
צורות ורשימות מכה במצחו מראה
צורות ורשימות מכה בעיניו ומראה
צורות ורשימות זהו שכתוב הכרת
פניהם ענתה בם הניצוץ נמשך ממנו
המדידה של קו אחד ירוק שלהבת של
תהו מכה בידיו בשעה שאדם ישן
ורושם רשימות ושרטוטין בידו וכפי
מעשיו של האדם כך נרשמים ואלו
האותיות מתהפכות מלמטה למעלה
ויודעים אלו החברים באמת ברשימות
האותיות של הניצוץ וכל אלו הכחות
שבפנים האדם עושים רשימות
ושרטוטין ואותיות מהופכות מי
שרוקם את זה רוקם בשפת המשכן
כמו שנאמר רקמתי בתחתיות ארץ

378

³⁷⁹ וז"ש ויפח באפיו כו', ויהי האדם לנפש חיה דנפש אינו באדם אלא מחמת הרוח דאתלבש בגוף נעשה בגוף נפש וכמ"ש בפ' בראשית (יהל אור).

³⁸⁰ ר"ל העפרא סט' דגוף וביה מתלבש הרוח והעפר מתקבץ מד' רוחות העולם, כמ"ש בס"פ עקב וש"מ וכמ"ש בסנהדרין (דף לח ע"א) מכל העולם הוצר עפרו כו' (יהל אור). נבאר מעלת ומדרגת אדם הראשון קודם החטא, כי הוא עמוק נורא מאד וכו', והאריז"ל בשער הצלם (פרק א') אמר כי אדה"ר היה מעפר גן עדן הארץ, אך אחר החטא נעשה מעפר העוה"ז. ובשער מ"ן ומ"ד (סוף דרוש א') אמר שם כי קודם החטא היה גופו מיצירה ונפשו מבריאה ורוחו מנוק' דז"א דאצילות ונשמתו מז"א דאצילות והנשמה לנשמה מאו"א דאצילות, אך אחר החטא נעשה גופו מהעוה"ז, ונפשו מהעשיה (ר"ל מהאופנים שהם נפש הגלגלים, ומשם נמשך נפש האדם ג"כ) ורוחו מיצירה ע"ש. והענין בכ"ז כי נודע הוא שכל עולם ועולם הנה הוא כלול מכל הד' עולמות אבי"ע וכו' (דע"ה ח"ב כז ע"א).

³⁸¹ ר"ל הגוף (יהל אור).

³⁸² ר"ל למעשים, דברוחא הוא דיבור, וע' בזו"ח פרשת יתרו (יהל אור).

³⁸³ דיוקין הוא צורת המצח בעיגולא, וכן בכ"ד, ורשימין הן הקוין ושרטוטין (יהל אור).

³⁸⁴ שתוהו הוא קו ירוק, ולכן עושה ג"כ קוין, שד' סטרין הן תוהו ובוהו כו' ד' יסודין דגוף (יהל אור).

³⁸⁵ זהו ביד כ"א יחתום ביד בשעתא דנאים, דאז הוא כותב כל מה שעשה באותו היום, ומשתנים השרטוטין ביה כפי מעשיו כמ"ש"ל (יהל אור).

³⁸⁶ ר"ל שכל שרטוטין הוא אותיות מהופכות כחומר חותם לפי שהוא מסט' דבוצינא בסוד תשר"ק כידוע ותוהו הוא אחרון, שלכן הוא בעובדין ושם הוא בהיפוכא ה' אחרונה, נגילה ונשמחה בך לאתחברא אתוון בא"ת ב"ש וזהו החדוה לאתבסמא דא בדא (יהל אור).

³⁸⁷ ר"ל בעור האדם שהוא אחרון במעשה בראשית וע"ל עו ע"א (יהל אור).

זהר פרשת יתרו

(תהלים קל"ט טו) רקמתי בתהיות ארץ בריך
הוא בריך שמים לעלם ולעלמי עלמין
עינין חורין ואברין סומקין באתריה
דנפיק מיניה דא איהו באת פ' ואת ר' כלילא
כהדא מצחיה רב תלת שרטוטין סלקין
במצחיה שית זעירין אחרנין סומק הוא ולא
סומק קיימא בין תרין גוונין שעריה אופ הכי
אנפוי רברבן שעריה קמיט ולא כל כך תלי
זעיר תחות אודנוי טב איהו מארי דמהימנותא
מארי דרוגא תקיף בשעתא דאתרגיו ההוא
סומקא דתחות עינא אתפשט בעיניה רוגזיה
ביש בשעתא דמליל ברוגזיה סתים פומיה
ונפיק תננא מנחירו ולזמן זעיר נח רוגזיה ולא
כל רוגזיה עד יומא אחרא או תרין יומין דא
אצלח לזמנין ולזמנין לא אבל קאים תדיר
באצלחותא בין זעיר ובין רב ואי סומקא דפום
עינא זעיר כחוטא ולא אתפשט בשעתא
דרוגזיה בעינא ואית ביה כל הני סימנין הלשא
בלבא ואיהו דחיל מכלא

ע/ה/א

זהר

שמאלא³⁸⁸ ואף על גב דשורייק³⁸⁹ אחרנין
אתחזון באנפוי לא בלטיין לבר כהני בר
בזמנא דהוא אזיל בעקימו
האי איהו זרעא דדוד³⁹⁰ אתהפך מחיזו דא
בקדמיתא אתחזי בדיוקנא דאדם ולבתר
קיימא בדיוקנא דאריה³⁹¹ ואתפרש בדיוקנא

ברוך הוא וברוך שמו לעולם ולעולמי
עולמים
עינים לבנות והאברים אדום
במקומו יוצאות ממנו זה הוא באות פ'
ואות ר' כלולים יחד מצחו גדול ג'
שרטוטין עולים במצחו וששה קטנים
אחרים הוא אדום ואינו אדום עומד
בין שני הצבעים שערו הוא כך פניו
גדולות שערוותיו כווצות ולא כל כך
תלויים קטנות תחת אזניו הוא טוב
בעל אמונה בעל כעס חזק בשעה
שכועס אותה האדמומית שבתחתית
העין מתפשטת בעיניו כעסו רע בשעה
שמדבר בכעסו סותם את פיו ויוצא
עשן מנחיריו ולזמן קצר נח כעסו ולא
כל כעסו עד יום האחר או לב' ימים זה
מצליח לפעמים ולפעמים אינו אבל
עומד תמיד בהצלחה אם מעט ואם
הרבה ואם האדם שפיו עין קטן כחוט
ואין מתפשט בשעת כעסו בעיניו ויש
בו כל אלו הסימנים הוא חלש הלב
והוא מתירא מכל

שמאל ואף על פי שגידים אחרים
נראים בפניו לא בולטים לחוץ כמו
אלו רק בזמן שהוא הלך בעקמימות.
זה הוא [מ]זרעו של דוד מתהפך
ממראה זה בתחילה נראה בדמות אדם
ואחר כך עומד בדמות אריה נפרד
מדמות שמצד אחר ובכל מתהפך
משאר בני אדם

³⁸⁸ ולא פירש שהן עדות הנ"ל, ע' הוא דסליק לחוטמי' לעילא, דו"ת הוא תרין דשמאלא וחד לתתא מאינון תרין ואחיד בשניהן כנ"ל, וה' הוא ה' דהכרת דתב לסטר דימינא לה"א, והוא ה' ביהוסף, שמו דחזרה מעבד לנער וכמ"ש בס"פ בא (מג ע"א), וכן במשה כד אתיליד כמ"ש בפ' בשלח נד ע"א דסליק לסטרא דבן (יהל אור).

³⁸⁹ אלו הם מעשיו בלתי הגונים החקוקים עדיין בפניו, אלא שלא נמחקו מפני התרשלותו, ואינם בולטים מפני תשובתו, אמנם אם היה מחזיק תשובתו היו נמחקים מכל וכל (אור יקר). ר"ל אותן שהיו ב' בדיוקנא דשור עתה אינון בולטיין כמ"ש, ואמר למטה ואי תב משמאלא לימינא אתכפיא כו' ואלין שורייקין שכיכו ואחרנין כו' (יהל אור).

³⁹⁰ הענין במה שפי' שדוד זרעו הם בסוד מדת המלכות, ומדת המלכות היא בסוד אור חוזר ממטה למעלה, ולכך הראות הצורות בפרצוף הנעשים מרכבה לה הם בהפך משאר האדם, כי שאר האדם בפרצוף אריה זה שאמרנו תחלה יראה סוד הפחד והאימה, ואח"כ יתעורר סוד האהבה, דהיינו תחלה יקדם אריה ואח"כ אדם, ובזרע דוד מי שחטא ושב כנזכר, תחלה יראה בו פני אדם דהיינו שיעורר האהבה, ואח"כ מיד בשעה קלה יעבור צורה זו מלב המסתכל, ויתדמה בצורת אריה המורה פחד, ויתקיים בצורה זו מפני הפחד והאימה (אור יקר).

³⁹¹ וזה מפני היותו נאחז בסוד הנחש הכרוך סביבו, שהוא מתחזק וקיים בסוד פחדו ואימתו (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

דסטרא אחרא³⁹² ובכלא מתהפכא משאר בני
נשא

ציורא תליתאה אי ההוא בר נש אזיל
בארהא דלא מתתקנא³⁹⁴ וסמי אורחוי מארחי
דאורייתא³⁹⁵ ההוא רוחא קדישא³⁹⁶ אסתלק
מניה ורוחא אחרא אתחזי ביה³⁹⁷ ודיוקנא
אחרא³⁹⁸ ובליש לבר באסתכלותא דעינין
דחכימי לבא לפום שעתא דיוקנא דשור
בשעתא דחמאן ליה מעברן בלביהו ההוא
דיוקנא³⁹⁹ ואסתכלן ביה תלת קורטמי⁴⁰⁰
סומקי באנפוי בסטרא דימינא ואינון שורייקי
סומקין דקיקין⁴⁰¹ ותלת בשמאלא ואלין אינון
אתוון דבלטין ביה חד איהו שורייקא דקיק
בעגולא ותרין דקיקין אחרנין עליה וכלהו
בעגולא⁴⁰² וכדין שקיעין עיניו ורזא דאינון
אתוון חד איהו כ⁴⁰³ תרין אחרנין ר"ת אינון

הציור השלישי אם זה האיש הולך
בדרך שאינה מתוקנת וסוטה דרכו
מדרכי התורה אותו הרוח הקדוש
מסתלק ממנו ורוח אחר נראה בו
ודמות אחרת ובולטת לחוץ
בהסתכלות עיני חכמי לב לפי שעה
דמות שור בשעה שרואים אותו
מעבירים בלבם אותה הדמות
ומסתכלים בה ג' טפות³⁹³ אדומות
בפניו בצד ימין ואלו גידים אדומים
דקים וג' בשמאל ואלו הם אותיות
הבולטות בו אחד הוא גיד דק בעגול
ושני דקים אחרים עליו וכולם בעגול
ואז עיניו שקועות והסוד של אלו

³⁹² ועכ"ז הפך שאר הצורות וכדפי' לעיל, וז"ש "ואתפרש בדיוקנא מסטרא אחרא" שח"ו שישאר קיים
בענין הפחד והאימה מצד הנחש ממש אלא זה גורם לו, ועכ"ז אתפרש שאין לו חלק ונחלה עמו ח"ו
(אור יקר).

³⁹³

³⁹⁴ היינו שהוא רשע ועומד ברשעו, ולא ברשע המוחזק ברשע, כי על אלו נאמר אסור להסתכל בפני
אדם רשע, כי כיון שכבר הוא מוחזק ברשע ובעבירות אין בו רוח שכבר נסתלק ממנו, ופניו פני הנחש
והטמא, אמנם באדם המוחזק בכשרות קאמר, ומעשיו מכוסים ונסתרים, ורוחו מתנוצץ בו, אלא
שהוא כותב על פניו הכרת מעשיו וכו' ולא מוחזק ברשעות (אור יקר).
³⁹⁵ נטיה לא יאמר אלא על מי שמטה על דברים נוטים לא שיצא ממש והוא חצוני ניכר לכל שאין
זה צריך בדיקה (אור יקר).

³⁹⁶ היינו שיש באדם נפש ורוח ונשמה ואלו הם מדרגות מדרגות באדם, זכה אדם נותנים לו נפש,
זכה יתיר נותנים לו רוח, זכר יתיר נותנים לו נשמה וכו', וע"ד זה הוא ממש בהפגם האדם במעשיו
המכוערים יסתלק ממנו רוח טהרה, וכל מקום שרוח קדושה היה בו, מיד מזדמן שם רוח חצוני, ולזה
גרוע הוא ממי שזכה מעט ונתנו לו נפש לבד, ולזה כיון שפגם במדותיו (אור יקר).
³⁹⁷ ויכולני לומר כי רוח עיבור זה הוא עיבור טמא, כיון שהוא הרשיע מיד מתעבר בו רוח טמא רשע,
ואח"כ אם זוכה בתשובתו מתטהר גם הרשע ההוא, ובהכרח יש במעשיו ייחס עם הרוח ההוא שנתעבר
בו, ואף אם נאמר רוחא אחרא הוא החצוני השורה עליו, אין מה שפירשנו דבר רק, כי כך הוא כפי מה
שיתנהג האדם כן מתעבר או בטמא רשע או בטהור צדיק (אור יקר).

³⁹⁸ כי אפשר היות פניו פני אדם או פני אריה, ועכשיו מראה פנים אחרים, מפני שאין הרוח מראה
בפני האדם אלא מה שיש בו, ולזה כיון שזה מצד החצוני, הוא נראה בפני הדין והגבורה אשר שם
שו"ר, והוא טהור ומתלבש לפעול דינו כשור מועד, א' מד' אבות נזיקין, וכבר פי' לעיל שאין צורה זו
בפנים הגשמיים (אור יקר).

³⁹⁹ החכם המסתכל, מפני שהרוח הנעלם בלב ולב ידבר, והצורה הנראית בפניו המורה על החצוני
המתלבש בו, והיינו צורה פתאומית מצטיירת בלב המסתכל החכם הוא ג' קורטמי סומקי (אור יקר).
⁴⁰⁰ הענין שהם כמין טפות ואינם ממש טפות אלא עושים עגולות זו בתוך זו כעין נפילת טפה שעושה

שפה לפיה סביב צבוע יותר כך הם תלת קוטמי והם זו בתוך זו כזה , ולא שהם טפות (אור יקר).
אותיות כר"ת וכן בשמאלא ב"פ כרת, וזהו הכרת תכרת, ואמר עונה בה, לאפוקי אי תב בתיבותא
דשכיכין ואחרנין בלטיין וכמש"ו וכנ"ל (יהל אור).

⁴⁰¹ הם עושים העגולות האלו, וכמדומה לי כי ענין זה כל עגול ועגול מורה על סוד הדין, ונודע שהם
ג' בתי דינין, הא' אלהים בבינה, והב' אלהים בגבורה, והג' אלהים במלכות, וכבר הסכימו על דינו וזכרת
שבו ג' בתי דינין אלו, ומשם נטל הנחש הכרוך על צוארו כח לדון אותו מהר, וכבר פגם בשלשתם
(אור יקר).

⁴⁰² כי אותיות עגולות הן גם בת' מצד ימין (יהל אור).
⁴⁰³ דחד הוא דקיק בעיגולא לכן הוא לבד (יהל אור)

זהר פרשת יתרו

האותיות אחת היא כ' וב' האחרים הם ר"ת

וכן לספר שמאל וסימן זה הוא מש"כ הכרת פניהם ענתה במ ואלו אותיות הם בולטים בפניו על כל שאר הגידים ואם שב משמאל לימין נכנע אותו רוח ומתגבר רוח הקדושה ואלו גידים שוכבים והאחרים בולטים לחוץ כמו שלמדנו זרעו של דוד הוא בהיפך נראה בדמות אריה תחילה ואח"כ חוזר לדמות שור שני גידים שחורים בפניו אחד מימין ואחד משמאל ואלו הם אותיות א' נקרא ד' וא' נקרא ע' וכלם מתהפך משאר בני אדם

וכן לצד שמאל וסימן זה הוא מש"כ הכרת פניהם ענתה במ ואלו אותיות הם בולטים בפניו על כל שאר הגידים ואם שב משמאל לימין נכנע אותו רוח ומתגבר רוח הקדושה ואלו גידים שוכבים והאחרים בולטים לחוץ כמו שלמדנו זרעו של דוד הוא בהיפך נראה בדמות אריה תחילה ואח"כ חוזר לדמות שור שני גידים שחורים בפניו אחד מימין ואחד משמאל ואלו הם אותיות א' נקרא ד' וא' נקרא ע' וכלם מתהפך משאר בני אדם

ציור הרביעי זהו ציור של אדם שעומד תמיד להתקן על סוד הקודמים זה הוא נראה לחכמי לב בדמות נשר אותו הרוח שלו הוא רוח חלש זה אינו מראה בפניו אותיות שבולטות לחוץ כי נאבדו ממנו ונשקעו בפעם אחרת הקודם שנסתלקו ממנו ועל כן אין הבולטות בו וסוד שלו עיניו אינן מאירות בהתנוצצות כשהוא בשמחה ובזמן שמגלח שערות ראשו וזקנו לפי שרוחו אינו מאיר לו באותיות ונשקעה ההתנוצצות שהיתה מקודם אינו עומד בהסתכלות הפנים להסתכל וסוד של זה ושבח אני את המתים שכבר מתו מן החיים אשר המה חיים עדנה זרע דוד סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם

ציור הרביעי זהו ציור של אדם שעומד תמיד להתקן על סוד הקודמים זה הוא נראה לחכמי לב בדמות נשר אותו הרוח שלו הוא רוח חלש זה אינו מראה בפניו אותיות שבולטות לחוץ כי נאבדו ממנו ונשקעו בפעם אחרת הקודם שנסתלקו ממנו ועל כן אין הבולטות בו וסוד שלו עיניו אינן מאירות בהתנוצצות כשהוא בשמחה ובזמן שמגלח שערות ראשו וזקנו לפי שרוחו אינו מאיר לו באותיות ונשקעה ההתנוצצות שהיתה מקודם אינו עומד בהסתכלות הפנים להסתכל וסוד של זה ושבח אני את המתים שכבר מתו מן החיים אשר המה חיים עדנה זרע דוד סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם

ברוח של האדם מצטיירות אותיות כמו שלמדנו שהוא מבליט אותן לחוץ ונמסרה חכמה זו לחכמי לב לדעת ולהכיר רוח קיים בסוד זה ספר והכל קיימים בסוד זה חוץ ממראה הפנים שנדון באופן אחר כפי שליטת

ברוח של האדם מצטיירות אותיות כמו שלמדנו שהוא מבליט אותן לחוץ ונמסרה חכמה זו לחכמי לב לדעת ולהכיר רוח קיים בסוד זה ספר והכל קיימים בסוד זה חוץ ממראה הפנים שנדון באופן אחר כפי שליטת

רוי דרוין שינתה לא אתיישב ביה השיב תדיר מחשבין ודהיל מבלהו ואצלח לכלא מאריה

שינתו אינה מיושבת בו חושב תמיד מחשבות ומתירא מכלם ומצליח

⁴⁰⁴ דהוי הדרין בתיובתא וחוזרין לקיאן, כרת על ה"א (יהל אור).

⁴⁰⁵ בגלגולא קדמאה (יהל אור).

⁴⁰⁶ שהוא מסוכן למנדע כמ"ש בפ' בראשית והוא בדברי אגור (בן יקא) דרך הנחש ודרך כו' והוא היפוכא דאדם במרכבה כידוע (יהל אור).

זהר פרשת יתרו

דגריעי (ס"א דגייפי) לא הש לגיפא לזמנין תב בתויבתא ודחיל ומגו דחילו כדין תשכה בעיניה ימינא ההוא סומקא דפום עינא בסופא בשפולי עינא וחד שורייקא דקיק סומק בעיניה שמאלא ואי מתחלפי מה דימינא לשמאלא ומה דשמאלא לימינא כדין איהו בקלקוליה ותב ותבר גזיזא דברדא בגין לאעברא עבירה תרין קמיטין על רישא דעינא ותלת לתתא וברגליה שמאלא באצבעא דאמצעייתא שית שערין ובזמנא אחרא חמש והשתא שית חד זעירא בינייהו עיינין אוכמין וקריצין דעל עייני רברבין סגיאין שערין אלין על אלין ואינון עיינין אוכמין ירוקא אזיל בגווייהו וההוא ירוקא אטבע יתיר האי אית ליה חמש שרטוטין במצחא תרין דעברין מסטר לסטר ותלת דלא עברין וכו' (עד כאן מצאתי)

ע/ה/ב

דרוחא או מאריה דרוחא זכאין אינון חכימין דכלא אתמסר לון למנדע עד הכא רוא דאנפין מכאן ולהלאה ברוא דשפון⁴⁰⁸ באת פ' דכליל ברוא דאת ס' ⁴⁰⁹ שפון רברבין⁴¹⁰ דא איהו בר נש מליל בלישנא בישא⁴¹¹ ולא אכסף⁴¹² ולא דחיל⁴¹³ מארי דמחלוקת רכילא איהו בין האי להאי ⁴¹⁴ (משלי ו יט) ומשלח מדנים בין אחים⁴¹⁵ לאו איהו מאריה דרוין

לכל איש מושחת (דנואף) ואינו חושש לניאוף לפעמים שב בתשובה ומתירא ומתוך היראה אז תמצא בעין הימין אותו האדם שבפתיחת עיניו בסוף שולי העין גיד אחד דק אדום בעינו השמאלית ואם מתחלפים מה שבימין לשמאל ומה שבשמאל בימין אז הוא בקלקולו וחזר ושבר חתיכת קרח כדי לעבור עבירה שני קמטים על ראש עייניו וג' למטה וברגל השמאל באצבע האמצעיית [יש לו] ששה שערות ובזמן אחר חמש ועתה ששה קטן א' ביניהם עינים שחרות וגבות עייניו גדולות הרבה שערות אלו על אלו ואלו העינים שחרות ירוק הולך בתוכם וזה הירוק שקוע⁴⁰⁷ ביותר זה יש לו חמשה שרטוטין במצחו שנים שעוברים מצד לצד ושלושה שאינם עוברים

הרוח או בעל הרוח אשריהם אלו החכמים שהכל נמסר להם לדעת עד כאן סוד הפנים מכאן ולהלאה בסוד השפתים באות פ' שנכללה בסוד אות ס' שפתים גדולות זה הוא אדם המדבר לשון הרע ואינו מתבייש ואינו מתירא בעל מחלוקת הוא רכיל בין זה לזה משלח מדנים בין אחים הוא אינו בעל סוד

407

⁴⁰⁸ הנה סוד השפתיים בלי ספק הם נו"ה, ולא למטה אלא בסודם ברישא דהיינו אימא עילאה, ולכך הם נכללים בסוד דיקנא עילאה כדפי' באדרא, וכבר פירשתי כי אותיות זה ספר הם ז"ה חסד וגבורה, ס' ת"ת פ"ר נו"ה ונודע כי הת"ת רוכב על נו"ה, ולכן צירוף חמשה ספירות אלו כסדרן בתורה הם ז"ה ספ"ר דהיינו ס' ת"ת על פ"ר נצח והוד, ולסימן השערים לדעת סוד כל הפרצופין הם ז"ר ה"פ דהיינו חסד נצח גבורה הוד, ע' היינו יסוד במקום ס' ת"ת וכדפי' לעיל ועכ"ז לענין השפתים שהם סוד נו"ה עקרם נאחז באות ס' ת"ת, ולכך ימשך ענין השפתים להכלל באות ס' ולכך אמר "באת פ" דהיינו הוד (אור יקר).

⁴⁰⁹ על הסתם ופרטי המציאות מפרש ואזיל (אור יקר).

⁴¹⁰ הנה האברים המיוחסים כגון השפתים הדקים מורים על מציאות שלימות הרוח המתלבש בהם, וזה כשהם "רברבין" יצאו מהשטה הנכונה והם משונים שאינם שפתותיו שושנים (אור יקר).

⁴¹¹ כדפי' הכתוב שפתינו אתנו, והם שפתי שקר, וגדולם מורה יתרון מום הנדבק מצד החצונים בהם, דהיינו כח הנחש לדבר לשון הרע, וזה כחו מהחצונים הנאחזים בו, דהיינו מותר הבשר החצון הנדבק בשפתים עליונים ופגם נמצא שם (אור יקר).

⁴¹² מעצמו (אור יקר).

⁴¹³ מאחרים, ועוד פוגם, שדרך השלום, לשון טוב להיות מקומו בין שפתים, יסוד בין נו"ה וזה הבדיל השלום ופגמו ולזה לשונו רע פוגם (אור יקר).

⁴¹⁴ כי היסוד רוכל מהבשמים הטובים, וזה רוכל מהלשון הרע, נוטל מזה ואמר לזה (אור יקר).

⁴¹⁵ נו"ה ושם משלח המדנים הם חצונים אשת מדנים, ודאי הפכיית לאשת חיל עטרת בעלה, ואם היה נאחז ביסוד היה לו כח בסוד כי יסוד או"ר ר"ז סוד איקרי וכיון שפגם היסוד וסלקו מביניהם (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

וכד אשתדל באורייתא⁴¹⁶ מכסה רזין⁴¹⁷ אבל מאריה דלישנא בישא⁴¹⁸ ולא שוי דחילו בלביה⁴¹⁹ וסימנא דא את פ' דכליל באת ר' ולא אתכליל באת ס' האי איהו דאתחזי דאיהו זכאה ולא דחיל חמאה איהו ולא בעי לאשתדלא אבתריה בגין דכל מלוי אינון בפומא ולא בגופא שפוון עתיקין בעתיקו ולא דקיקין האי איהו בר נש מאריה דרוגזא יתיר מאריה דזדונא לא יכיל למסבל מלה מארי דלישנא בישא בפרהסיא בלא כסופא כלל

לזמנין אשתדל בליצנותא האי איהו בר נש דבעי לאתרחקא מניה אתמלי דיקניה בשערא ההוא לישנא בישא אורי עליה בפרהסיא לית ליה כסופא אשתדל במחלוקת אצלה במלי דעלמא חמי בשנאוי דא איהו (שם יג) קורין בעיניו על דא אתמר (שם כא כט) העז איש רשע בפניו דא איהו ברזא דאת פ' בלחודוי דלא אתכליל באת ס' כלל ולזמנין אתחבר באת ר' בהאי את ר' אתכליל ברזא דאודנין מאן דאודנוי רברבין טפשא בלביה ושגעונא ברוחיה מאן דאודנוי זעירין וקיימין על קיומא פקיהא דלבא באתערותא איהו צבי לאשתדלא בכלא ורזא דא את י' דאתכליל בכל שאר אתוון עד הכא רזין דדיוקנין דבר נש מכאן ולהלאה רזין אחרנין⁴²⁰ באתוון דמר דלא קיימין גו פרצופא אלא למנדע רזין דהאי פסוקא גו דרגין עלאין בזמנין ותקופין דהאי עלמא ולא זכינן בהו

אמר רבי שמעון בני זכאין אתון בעלמא דין ובעלמא דאתי וזכאין עיני דיוכון למיחמי דא כד איעול לההוא עלמא דאתי בגין נשמתו קרי לעתיק יומין האי קרא (תהלים כג ה) תערוך לפני שלחן נגד צוררי דשנת בשמן

וכשעוסק בתורה הוא מסתיר את הסודות אבל בעל לשון הרע ולא שם יראה בלבו וסימן של זה אות פ' הכלולה באת ר' ולא נכלל באות ס' זהו נראה שהוא צדיק אבל אינו ירא חטא ואינו רוצה להשתדל אחריה לפי שכל דבריו הם פיו ולא בגוף שפתים זקנים בזקנות ואינן דקות זה הוא אדם בעל כעסן ביותר בעל זדון ואינו יכול לסבול דבר בעל לשון הרע בגלוי בלא בושה כלל

ולפעמים עוסק בליצנות זהו איש שצריכים להתרחק ממנו נתמלא זקנו בשערות אותו הלשון הרע מורה עליו בגלוי אין לו בושה הוא משתדל במחלוקת מצליח בדברי העולם רואה בשונאיו זהו "קורץ בעיניו" על זה נאמר "העז איש רשע בפניו" זה הוא בסוד אות פ' לבדה ואינה נכללת באות ס' כלל ולפעמים מתחברת באות ר' באות ר' זו נכלל בסוד האזנים מי שאזניו גדולות טפשות בלבו ושגעון ברוחו מי שאזניו קטנות וקיימות על קיומן הוא פיקח בלב בהתעוררות הוא רוצה להתעסק בכל וסוד זה אות י' שנכלל בכל שאר האותיות עד כאן הסודות של דמויות האדם מכאן ולהלאה סודות אחרים באותיות האדון שאינן נמצאות תוך הפרצוף אלא לדעת סודות של הפסוק זה תוך מדרגות עליונות בזמנים ותקופות של זה העולם ולא זכינו בהם

אמר רבי שמעון בני אשריכם בעולם הזה ובעולם הבא ואשרי עיני שזכו לראות זאת כשאכנס לעולם ההוא הבא לפי שנשמתו תקרא לעתיק יומין בפסוק זה תערוך לפני שלחן נגד צוררי דשנת בשמן ראשי כוסי רוייה

⁴¹⁶ אם יהיה נאחז בקדש בת"ת שהוא תורה, חסר ממנו היסוד שדרך בו מתגלים הסודות שבתורה למלכות, ולכן "מכסה רזין" (אור יקר).

⁴¹⁷ ועם כל זה לא נטהר מחטאו (או ריקר).

⁴¹⁸ אם לא בחזקה יכול להכריע בדוחק גדול מדתו זו ולבטלה ממנו וטעם שיוכל לעסוק בתורה הוא שהת"ת נאחז בנצח אמנם יראת ה' בענין הלשון אי אפשר ליתקן, ולזה התורה לבד לא תועילנו, וז"ש אבל עם היות שיעסוק בתורה "מארי דלישנא בישא איהו" מפני שפגם היסוד, וכ"ש שאין המלכות יראת ה' שם (אור יקר).

⁴¹⁹ שאינו נאחז במלכות יראת ה' טהורה, מפני ששלח לשון טוב שהוא מדת השלום היסוד הנאחז במלכות יראת ה' (אור יקר).

⁴²⁰ סוד עיבור ג"כ בפסוק זה כמ"ש הגאונים והוא "רזין דדרגין לעילא בתקופין" כמ"ש (יהל אור).

זהר פרשת יתרו

ראשי כוסי רוייה וקב"ה קרי עלן (ישעיה כו ב) פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים
אוף אינון פתחו ואמרו כתיב (יהוקאל א ח)
וידי אדם מתחת כנפיהם האי קרא אוקמוה
הברייא דאינון ידין לקבלא מאריהון
דתיובתא דתבאן לגבי (נ"א לקבל) קב"ה אבל
ידי אדם אלין אינון דיוקנין ורזין עלאין דשוי
קב"ה בבר נש וסידר לון באצבען לבר ולגו
ובהוא כ"ף⁴²¹ וקב"ה כד ברא ליה לבר נש
סידר ביה כל דיוקנין דרזין עלאין דעלמא
דלעילא⁴²² וכל דיוקנין דרזין תתאין דעלמא
דלתתא⁴²³

וכלא מתחקא בבר נש דאיהו קאים בצלם
אלהי"ם בגין דאקרי יציר כ"ף ורזא דכ"ף⁴²⁴
דאת דא דאקרי כ"ף דכתיב (בראשית א כז)
ויברא אלהי"ם את האדם בצלמו דא איהו רזא
דאת כ"ף את דא אית ביה רזין עלאין ודיוקנין
עלאין בהאי כ"ף⁴²⁵ תליין עשר אמירן מימינא
ומשמאלא חמש מימינא וחמש משמאלא
ואינון חד ברזא חדא (תנינן כתיב (יהוקאל כא
יז) וגם אני אכה כפי אל כפי דלהוו דא⁴²⁶ עם
דא בפלונתא ויסתלקו ברכאן מעלמא הואיל
ונאותא דישראל⁴²⁷ אתיהיבת לעמין כד
מתחברין⁴²⁸ כחדא כתיב (במדבר ז יד) כף
אחת עשרה זהב מלאה קטרת רמז לחבורא
חדא וכד הוו בחבורא חדא כתיב ויברא
אלהי"ם את האדם בצלמו וגו' ויברא אלהי"ם

והקב"ה יקרא עלינו פתחו שערים
ויבא גוי צדיק שומר אמונים

אף אנו פתחו ואמרו כתיב וידי אדם
מתחת כנפיהם פסוק זה ביארוהו
החברים שאלו הידים לקבל בעלי
התשובה השבים אל (כנגד) הקב"ה
אבל ידי אדם אלו הם דמויות וסודות
עליונים ששם הקב"ה באדם וסידר
אותם באצבעות מבחוץ ומבפנים
ובאותו כ"ף וכשברא הקב"ה את
האדם סידר בו כל הצורות של סודות
העליונים של עולם העליון וכל דמויות
סודות התחתונים של עולם התחתון

והכל נחקקים באדם שהוא עומד
בצלם אלהי"ם לפי שנקרא יציר כף
וסוד הכף שאות זו הנקראת כ"ף
דכתיב ויברא אלהי"ם את האדם
בצלמו זה הוא סוד של אות כ"ף אות
זו יש בה סודות עליונים ודמויות
עליונות בכף זה תלויים עשרה
מאמרות מימין ומשמאל חמשה מימין
וחמש משמאל והם א' בסוד א' (למדנו
כתיב וגם אני אכה כפי אל כפי שתהיה
מחלוקת זו עם זו ויסתלקו הברכות מן
העולם הואיל וגאוותם של ישראל
ניתנה לאומות כאשר מתחברות יחד
כתיב כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת
רמז לחיבור יחד) וכאשר הם בחיבור
אחד כתיב ויברא אלהי"ם את האדם
בצלמו ויברא אלהי"ם (את האדם) זהו
עליית המחשבה בסוד הפנימיות את

⁴²¹ הן ב"ע ברזא דדעת דבהון סוד אצבע אה"ה גושפנקא כו' וכף הוא כסא וכמ"ש בר"פ בראשית.
ולבר ולגו כ' למעלה, וחלוק' דאצבעאן דשממית בידיים כו' כי הן ה"ג והוא בסוד דאהדר לשני טלפין,
ועי' במעשה המרכבה (מז ע"א) משא"כ בבריאה שהוא נגד ג"ר לכן שם כף בחיבורא וכף הוא כסא
והוא כב"ד, והוא כתר דמקנין שם לכן נקרא כסא הכבוד דכתר טמיר וגניז א' דכסא שיושלם לע"ל
(יהל אור).

⁴²² ג' דרגין דאצילות (יהל אור).

⁴²³ דב"ע וכשמ"ל דף סז ע"א (יהל אור).

⁴²⁴ דאלקים דמעשה בראשית אלקים חיים ולתתא אלקים לתתא שליט על תתאי כמש"ל סח ע"ב
והוא בכורסייא וזהו בצלמו צלם אלקים והן כף אל כף בחיבורא עלמא דלעילא ותתא כף אחת וכמש"ו
כמ"ש למטה רזא דכף אחרא וצורת כף ג' קוין בג' דרגין הנ"ל באדם נר"ן רב"ג והוא בעיגולא ברזא
דאת ס' וכ' הוא במדידו דבוצינא דאתפתח כמו הב' מן המ"ם כמ"ש בתיקו"ז ריש תיקון ה', ובה ב'
בחי' ס' ומ' כמש"ל בר"פ תרומה, והן עיגולא וריבועא, מרזא דבוצינא קו המדה הוא באצבעאן כנ"ל,
והן ה' מדות כמש, שבתיקו"ז, והוא בה' אצבעאן וז"ש שהכף הוא צלם אלקים דיוקנא דאלקים (יהל
אור).

⁴²⁵ דבשניהן יחד הן י' אצבעאן עשר אמירן ה' וה' בב' לוחות והן נגד חו"ג וזהו רזין עלאין סוד הדעת
רזא כל רז הוא דעת (יהל אור).

⁴²⁶ שהוא עלמא תתאה מעלמא דהוא בגלותא דאינו לפי עלמא עלאה (יהל אור).

⁴²⁷

⁴²⁸ והן עשרה בשניהם דהן אחת (יהל אור).

זהר פרשת יתרו

האדם סוד זכר ונקבה כאחד בצלם אלה"ם סוד הכף (אחר).
כשנברא אדם מה כתוב בו עור ובשר תלבישני

(את האדם) דא סליקו דמחשבה⁴²⁹ ברזא פנימאה את האדם רזא דכר ונוקבא כחדא בצלם אלהי"ם רזא דכף (אחרא)⁴³¹⁴³⁰
כד אתברי אדם מה כתיב ביה (איוב י יא)
עור ובשר תלבישני
ע/א

וגו' אי הכי האדם מהו אי תימא דאינו אלא עור ובשר ועצמות וגידים לאו הכי דהא ודאי האדם לאו איהו אלא נשמתא⁴³² ואלין דקאמר עור ובשר ועצמות וגידים כלהו לא הוו אלא מלבושא בלחודוי מאנין אינון דבר נש ולא אינון אדם וכד האי אדם אסתלק אתפשט מאינון מאנין דקא לביש עור דאתלבש ביה בר נש וכל אינון עצמות וגידים כלהו ברזא דחכמתא עלאה כגוונא דלעילא עור כגוונא⁴³³ דלעילא כמה דאוליף מר באינון יריעות דכתיב (תהלים קד ב) נוטה שמים כיריעה (שמות כה ה) עורות אלים מאדמים ועורות תחשים אינון מלבושין דלעילא דמסככי למלבושא אתפשטותא דשמים דאיהו מלבושא דלבר יריעות אינון מלבושא דלגו⁴³⁴ ואיהו קרומא דסכיך על בשרא

עצמות וגידים אינון רתיכין וכל אינון חיילין דקיימין לגו וכלהו מלבושין לפנימאה רזא דאדם עילאה דאיהו פנימאה אוף הכי רזא לתתא אדם איהו פנימאה לגו מלבושין דיליה כגוונא דלעילא עצמות וגידין כגוונא

וכו' אם כן מהו האדם ואם תאמר שאינו אלא עור ובשר ועצמות וגידים אינו כן כי ודאי האדם הוא אינו אלא הנשמה ואלו שאמר עור ובשר עצמות וגידים כולם אינם אלא מלבוש לבדו בגדים אלו של אדם ואינם האדם וכאשר האדם הזה מסתלק מתפשטת מאותם הבגדים שנתלבשה העור שנתלבש בו אדם וכל אותם עצמות וגידים כולם בסוד חכמה העליונה כדוגמא של מעלה העור כדוגמא של מעלה כמו שלמד האדון באותם יריעות שכתוב המלבושים שלמעלה מסככים למלבוש התפשטות השמים שהוא מלבוש החיצון היריעות הם מלבושים הפנימיים והוא הקרום המסך על הבשר

העצמות והגידים הם מרכבות וכל אלו צבאות העומדים בפנים וכולם הם מלבושים לפנימי סוד אדם העליון שהוא פנימי אף כן הסוד למטה אדם הוא הפנימי תוך המלבושים שלו כדוגמא של מעלה העצמות והגידים

⁴²⁹ ר"ל אלקים הראשון כף הראשון ובי' נברא האדם דו"נ ברזא דזו"נ והוא כלל האצילות (יהל אור).
⁴³⁰ יהל אור גורם לת המוסגר.

⁴³¹ כסא זכר ונקבה ברא אותם יצירה ועשיה, וכאן נגלה יותר שנים ואמר ברזא פנימאה סוד הדעת שבה שהוא רזא דאדם והוא הצלם כידוע וביה נברא הכל גושפנקא דשמים וארץ (יהל אור).
⁴³² וכל מציאות גוף האדם, מה שנעשה מטפת הזרע לעור בשר גידין ועצמות, הנה נעשה ומתהווה לכל זה רק ע"י הנפש שמתעצם בו והם אחד, [וכמו שמבואר כ"ז בזוה"ק (פ' יתרו דף עו ע"א ע"ש)].
לכן היא אינה נפרדת לעולם ממנו גם אחרי מותו, והוא הבלי דגרמי שנשאר תמיד בקבר עד עת התחיה, וכמ"ש הרב בשער רפ"ח (פרק א) ובמוחין דקטנות (פרק ב), והוא בזוה"ק (פ' שלח דף קע ע"א) (ביאורים ח"א ס ע"ג).

⁴³³
⁴³⁴ ב' עורות מילה ופריעה בשר וקרום ב', וכן בעצמות עם אותן שבפרקים, וכן בגידין עם העורקין והן ב' מכסאות דעורות, וב' יריעות וקשרים ואדנים ובריחים ועמודים והן ב' עלמין דגרשון ומררי ובכ"א ד' נגד השם וכמ"ש בתורה בפ' במדבר, והן השמים ושמי השמים (בהג"ה על הגליון, ויש גידין קטנים ודופקים וכמה בחי' וכן קרסים ויין וחשוקים וטבעות), ואח"כ ברוחני כן ובעולם יצירה רתיכין ומשיריין והגידין אותם שנאמר והורדתי בריחים כולם כמ"ש בר"פ שמות, ואח"כ אברים הפנימים ג' פעמים ג' ראש בטן גויה בכל א' ג' והן ד' ג"כ כמ"ש בנשיאת קהת הארון והשלחן והמנורה והמזבחות דמזבחות כולל השאר וכן בכלם שהן ז' שהן עשר והוא עולם הג' פנימאה והוא כסא ה' על הארון, וכן באדם ובתוכם נר"ן ג' אשה ריח ניחוח, ג' אשורת דארון, וב' מזבחות וכן דמים באים עליהן כי הדם הוא הנפש וכולן כלולין ונאחזין בה, והמזבח החצון תמיד בדם הנפש ואשה ריח ניחוח ידוע, כמו באכילה לחמי כו' ובין כל א' פרגוד וכן בעולם ובאדם (יהל אור).

זהר פרשת יתרו

דקאמרן באינן רתיכין ומשיריין בשר איהו סכיך על אינן משיריין ורתיכין וקיימא לבר ודא רוא דאתמשכא בסטרא (לסטרא) אחרא עור דסכיך על כלא דא איהו כגוונא דאינן רקיעין דסכיכו על כלא וכלהו מלבושין לאתלבשא בהו פנימאה דלגו רוא דאדם⁴³⁵ וכלא רוא לתתא כגוונא דלעילא

ועל דא ויברא אלהי"ם את האדם בצלמו בצלם אלהי"ם (תרי אלהי"ם הכא חד כלפי דבר וחד כלפי נוקבא) ורוא דאדם לתתא כלא איהו ברוא דלעילא בהאי רקיעא דלעילא דמסכך על כלא אתרשימו ביה רשימין לאתחזאה ולמנדע באינן רשימין דאתקביעו ביה מלין ורזין סתימין ואינן רשימין דככביא ומזלי דאתרשימו ואתקביעו בהאי רקיעא דסכיך⁴³⁶ לבר אופ הכי עור דאיהו סכוכא לבר בבר נש דאיהו רקיעא דסכיך על כלא אית ביה רשימין ושרטוטין ואינן ככביא ומזלי דהאי עור לאתחזאה בהו ולמנדע בהו מלין ורזין סתימין בכוכביא ומזליא לעיינא בהו חכימי לבא

ולאסתכלא בהו למנדע אסתכלותא באנפין ברזין דקאמרן⁴³⁸ ורוא דא (ישעיה מז יג) הוברי שמים החוזים בככבים ודא איהו כד אינן נהירין וקיימין בלא רוגזא בזמנא דרוגזא שלטא עליה דבר נש דינא אחרא אתמסר למנדע ביה במה דלא אתיהיב לשלטאה למנדע בזמנא דעינא (נ"א דדינא) שלטא ברקיעא אבל אסתכלותא דאנפין על ארח קשוט בשעתא דאנפין נהירין וקיימא בר נש על קיומא ואינן רשימין אתחזון בארח קשוט דכדין בההוא אסתכלותא יכיל לאתדנא על בורייה יתיר ואף על גב דבכלא כל אינן חכימין יכלין לאסתכלא

כדוגמא שאמרנו באותם המרכבות והמחנות הבשר הוא מסכך על אותם המחנות והמרכבות ועומד בחוץ וזה הוא סוד שנמשך בצד (לצד) אחר עור המסכך על הכל זה הוא כדוגמת אותם הרקיעים שמסככים על כל וכולם מלבושים להתלבש בהם הפנימי בפנים סוד האדם וכל סוד שלמטה כדוגמא של מעלה

ועל זה ויברא אלהי"ם את האדם בצלמו בצלם אלהי"ם (ב' אלהי"ם כאן אחד כנגד זכר ואחד כנגד הנקבה) וסוד האדם למטה הכל הוא בסוד של מעלה ברקיע הזה שלמעלה המסכך על כל נרשמו בו רשימות להראות ולדעת באותם הרשימות שנקבעו בו דברים וסודות נסתרים ואותם הרשימות של הכוכבים והמזלות שנרשמו ונקבעו בזה הרקיע המסכך מבחוץ אף כאן העור שהוא הכיסוי החיצון באדם שהוא הרקיע המסכך על הכל יש בו רשימות ושרטוטין והם הכוכבים והמזלות של זה העור להראות בהם ולדעת בהם דברים וסודות נסתרים בכוכבים והמזלות לעיין בהם חכמי לב להסתכל בהם ולדעת

ההסתכלות בפנים בסודות שאמרנו וסוד זה הוברי שמים החוזים בכוכבים וזהו כשהם מאירות ונמצאות בלא כעס בזמן שכעס שולט על האדם דין אחר נמסר לדעת בו במה שלא ניתן להשולטים לדעת בזמן שעבושדין⁴³⁷ שולט ברקיע אבל הסתכלות בפנים על דרך האמת בשעה שהפנים מאירות והאדם נמצא בקיומו ואלו ??חסר?? ואף על פי שבכל כל אלו יכולים החכמים להסתכל

⁴³⁵ שהוא על הכסא ג' דרגין דאדם על ג' עלמין, והוא ששורה במשכן ושכנתי בתוכם והוא רוח מזרחי ששמרו משה אהרן ובניו, משה בינה, אהרן ובניו נגד ז'ן, כהן גדול, וכהן הדיוט, וכמ"ש לעיל דף ס"ו, מלך וכהן וכהן הדיוט בנוק', נגד ג' של לויים וילוו עליך גופים להון והן הכוחות של הגופים נושאים דלהון ואדם שורה בתוך הכולם (יהל אור).

⁴³⁶ ר"ל כמו ברקיע כוכבים ומזלות כן ביד רשימין ושרטוטין (יהל אור).

⁴³⁷

⁴³⁸ ר"ל נגד האסתכלות באנפין שאינן רק במראות עין בחיזו דלבא הוא הסתכלות במראות השמים כד היא ברה וזהו הוברי השמים ונגד ידן החוזים בככבים ואמר שדווקא כשהם ברים וכן באדם כשהוא בניחא (יהל אור).

זהר פרשת יתרו

שרטוטי ידין ושרטוטי אצבען לגו⁴⁴⁰ כלהו קיימין ברזין אחרנין למנדע במלין סתימין⁴⁴¹ ואלין אינון כוכביא דנהירין⁴⁴² לאסתכלא גו מזלי בטסירין עלאין⁴⁴³ אצבען קיימי⁴⁴⁴ ברזין עלאין⁴⁴⁵ טופרי אצבעאן⁴⁴⁶ דקיימין דחפיין לבר הא אוקמוה באינון רזין דהוו פנים דלבר ובהו אית רזין לאינון חרשין דמסתכלי בטופרי בנהירו דמלה אחרא דשלטא בהו ואינון חרשין קא מסאבי לההוא אתר

בטופריין אית זמנין דנהרין בהו כוכבין חורזין דקיקין ואלין אינון כתולדה דמלופחין ואינון שקיעין כהאי מסמרא על לוחא ולא אינון כאינון חורזין אחרנין דלא שקיעין אלא דקיימין לעילא בהני דלא שקיעין לית בהו ממשא אבל הני דשקיעין חורזין כתולדה דמלופחין אית בהו ממשא ואית סימנא טבא ליה לבר נש בחדו (נ"א בהו) ויצלח בההוא זמנא או גזרה אתגזר עליה ואשתזיב מינה

שרטוטי ידין ברזין עלאין
ע/ב

שרטוטי הידים ושרטוטי האצבעות מבפנים כולם עומדים בסודות אחרים לדעת דברים סתומים ואלו הם הכוכבים המאירים להסתכל תוך המזלות בטסירין⁴³⁹ העליונים האצבעות עומדות בסודות עליונים צפוני האצבעות העומדים המכסים מבחוץ הרי העמידוהו בסודות האלו שהם פנים שמבחוץ ובהם יש סודות לאלו המכשפים המסתכלים בצפונים באור של דבר אחר השולט בהם ואלו המכשפים מטמאים לאותו המקום בצפונים יש זמנים שמאירות בהם כוכבים לבנות קטנות ואלו הם כזרע עדשים⁴⁴⁷ והם שקועות כמסמר הזה על הלוח והם אינם כאותם לבנות אחרות שאינן שקועות אלא שעומדות למעלה באלו שאינן שקועות אין בהם ממש אבל אלו השקועות לבנות כתולדה דמלופחין, יש בה ממש וסימן טוב יש לאדם בשמחה (בהם) ויצליח בזמן ההוא או גזרה נגזרה עליו וניצל ממנה

שרטוטי הידים בסודות עליונים

439

⁴⁴⁰ אחר שפי' כללים אלו בחכמת השרטוט, חזר וכלל כללים באברים הנראים בהם השרטוטין, והם חלקים בידיים, לא כל הידים יורו ענין אלא חלקים מהם, והם באצבעות והוא ידיעה מועטת וא' בכף והיא ידיעה כוללת, והטעם שהאצבעות הם רמזים פרטיים, והטעם שהכף כוללת עשרה זהב בכף כללות עשר ספירות, באצבע אינו אלא כללות מדה אחת לבד, לכך בה ידיעה כוללת ובאצבע ידיעה פרטית, והנה האצבעות הם חמש, ודרך כלל הם עשר סוד עשר ספירות, שם יהו"ה, יו"ד ה"א יד ימין, וא"ו ה"א יד שמאל וכו' "שרטוטי ידין ושרטוטי אצבען לגו" לאפוקי שרטוטין שאחרי הידים שאין בהם ממש, וצדי אצבעות, וצדדי הכף לא יראת מכאן אם יש בהם איזה שפיטה, אמנם החוקרים פירשו בהם שפיטה, ודרך אחרת להם בחכמה זו רחוקה מדברי ר' שמעון כגבוה שמים על הארץ (אור יקר).

⁴⁴¹ דברים הנוגעים במדות נפשיות ופגמה וטהרתה, מה שאין כן ענין הצפונים שהם מראים דברים גשמיים כאשר נבאר (אור יקר).

⁴⁴² הענין שהמזלות י"ב, וככב כל מזל הרבה מאד, כן האצבעות חמשה וחמשה עשרה ושתי כפות הם שנים עשר והשרטוטין הם הרבה כנגד כל ככב וככב שב[מ]זל, וז"ש "ואלין אינון ככביא דנהירין לאסתכלא בהו גו מזלי", עוד רצה בזה שיש במזל כוכבים הרבה מאד, והם ככבים קטנים חשוכים לא ישפטו בהם שום שפיטה כך יש בידיים ובאצבעות שרטוטין קטנים לא ישפטו בהם שום שפיטה וז"ש "כוכביא דנהירין לאסתכלא" המאירים הם להסתכל, והבלתי מאירים אין מסתכלים בהם (אור יקר).

⁴⁴³ הם הרוחנים הקדושים (אור יקר).

⁴⁴⁴ האצבעות הם התפשטות אחרון בקצה ההתפשטות בימין ושמאל, ולזה מגיע התפשטותם עד החצונים ששם סוד גידול הצפונים ביותר מדאי, עד ששם מתקבץ צואה שתחת הצפורן שהם הטמאין המזומהין (אור יקר).

⁴⁴⁵ הם עשר ספירות, אמנם הם בחי' עשר כתות קדושים למטה לבוש להנהגה העליונה בהם, ומי דסביב אליהם קליפה קדושה שהיא קליפה נוגה, שבעוד שהיא נקשרת עם המוח נאכלת, והיא קליפת האגוז הנאכלת בדבקותה עם המוח אמנם בהפרדה היא נטמאת והיא חצונית נזרקת, והיא שומר למוח שלא ישלוט החצוני בו (אור יקר).

⁴⁴⁶ אחוריים דעשיה ועי' בפרשת ויקהל (יהל אור).

447

זהר פרשת יתרו

(שרטוטין) באצבען לנו בידין⁴⁴⁸ שרטוטין רברבין⁴⁴⁹ שרטוטין זעירין דקיין עלאין בימינא באינן אצבען דבהו שרטוטין זעירין באצבעא זעירא דימינא אית רשימין דקיין אצבעא דא קיימא תדיר⁴⁵⁰ על עובדין דבסטר אחרא בהאי אצבעא קיימין שרטוטין אינן דאצבעא אתכפיל⁴⁵¹ בהו הני לאו אינן לאסתכלא אלא אי אתוספן ביה אי אתוספן תרין אחרנין על ההוא שרטוטא דאתכפל בהו

(השרטוטין) באצבעות מבפנים בידים [יש] שרטוטין גדולים שרטוטין קטנים ודקים עליונים בימין באותם אצבעות בהם שרטוטין קטנים באצבע קטנה שבימין יש רשימות דקות אצבע זו עומדת תמיד על המעשים שבצד הדרך באצבע זו נמצאים שרטוטין אותם שהאצבע מתכפלת בהם אלו אינם להסתכל אלא אם נתוספו בה אם נתוספו שני אחרים על אותו השרטוט מתכפלת בהם דרך אינו מזומן לו ואם יעשה לא יצליח מלבד אם עומדים באורך בין רושם לרושם בזמן שנמתחושנמשך עור לאחור

⁴⁴⁸ כבר פי' כי אחורי הידים אין שום הוראה בשרטוטין אלא לנו (אור יקר).
⁴⁴⁹ שרטוטין זעירין מורים כל א' וא' הוראה לעצמה, כי הזעירין הם מבחי' א' והרברבין מבחי' אחרת כאשר יתבאר לקמן. והנה האצבעות בהיותם עשר, חמש מימין הם כתר חכמה בינה גבורה ת"ת, ואם כן אצבע זה הקטן הוא בת"ת. ולפי מה שפי' ר"ש בכמה מקומות, ה' אצבעות הם גדולה גודל, גבורה אצבע, אמה ת"ת, קמיצה נצח, זרת הוד, ואפשר להפך קמיצה גבורה, אצבע נצח. סוף סוף אמה הוא הת"ת לכל הפירושים, וכן הוא הקטן בהוד ששם המלכות, והם ב' אצבעות אלו שהדין בהם, ת"ת ומלכות בהוד. ולאידך פירושא כי ה' ימיניים הם כתר חכמה חסד ת"ת נצח, שכולם רחמים וחסד, וחמש שמאליים הם בינה גבורה הוד יסוד מלכות, לא יצדק ענין זה, מפני שצריכים אנו לפרש אצבע אמה בת"ת והקטן בנצח. ולכל הפירושים נאמר כי האמה היא הת"ת והקטן הוא המלכות, אם שיהיה הת"ת בבינה, ואם שיהיה המלכות בגבורה או בנצח או בהוד. לעולם ב' אצבעות אלו דקאמר הכא הם בת"ת ובמלכות, וגזרתם יורה על זה שהזרת מורה על אורחא ודאי, שכך כל דרך הוא נקבה בלי ספק, וכתוב צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו. א"כ גזרות הדרך הוא מצד מדת צדק, ואמה הוא בת"ת ויורה על כל מחשבות האדם לפעול, שכן בת"ת נמשך הפעולה הגשמית בדקות ומחשבה ויפעל למטה במלכות, ופעמים נפעלת ופעמים אינה נפעלת, הכל לפי הכנת המחשבה לרדת אל הנקבה (אור יקר).
⁴⁵⁰ כלומר על המלכות, מפני שהיא נקראת שמירת הדרך כדפי' בתיקו"ז, ולזה היא תמידית בהנהגת הדרך וענין המתלזה אליו, אף אם ישתתף לענין הדרך דבר של מדה אחרת, כגון דרך לישא אשה בה, ודאי דרך להרויח ממון בגבורה עושר, וכן דרך להוליד בן בת"ת ודאי, דרך להנצל מן המות להרויח החיים בחסד, ועכ"ז כיון שהוא דרך, יהיה משתתף לכל איזו פעולה של מדה אחרת "דא קיימא תדיר", מפני שכל הפעולות בה, והיא משתתפת עם כל המדות והיא שומרת דרך השפע הנמשך לה מן היסוד עם כל הפעולות (אור יקר).

⁴⁵¹ הם ג' פרקים שהוא ריוח בין האותיות, מפני שעשר אותיות הם עשר אצבעות יו"ד ה"א וא"ו ה"א, והם יו"ד וא"ו דל"ת ה"א אל"ף ביד ימין, ונמצאו כי ריוח הפרק הוא הבדל שבין אות לאות י"ד אותיות י"ד פרקים וכו' א"כ אין אותם השרטוטין הוראת ענין אלא הוראת ניתוח האצבע, והבדל שבין אות לאות, אמנם אותיות אל"ף הם ג', אותיות דל"ת הם ג', בג' פרקי שני אצבעות אלו אמה זרת, שהם ת"ת ומלכות, אמה וחצי האמה, ונודע כי זרת הוא חצי האמה והיינו סוד המלכות, ואם באנו לייחס אותיות אלו בפרקים ראוי לתת שרטוט בין פרק לפרק, והיינו סוד הבדל ריוח שבין פרשה לפרשה וכן בין ספר לספר כנודע, ולכך לא ישפט אלא ע"י אותם השרטוטין שהם באמצע הפרק, וענין צורת

האצבע כזה וענין השרטוטין יהיו לאורך האצבע או לרחבו כמצויר, והנה יהיו בב' פרקים שני ושלישי לא בפרק ראשון בראש האצבע, כי שם ראוי לכל אדם שלא יהיו לו שרטוט אם לאותם הכחושים רעי המזג [?] הטבע, אמנם באותם הב' פרקים יש בהם השפיטה הנזכרת, והנה לא פירש כאן כעת השפיטה ראשונה זו אם יהיה בפרק שני או שלישי, ולקמן בשפיטה אחרת מחלק בין עליון לתחתון, והנראה לי כי תחלה עיקר לכל הוא הפרק השלישי, כל זמן שהוא מתקרב אל כף היד עדיפא טפי מן הטעם שפירשנו, שראש האצבע אינו בגזירה, וכף היד עיקר לשרטוטין, א"כ באצבע ראוי שנתפוס הפרק הסמוך לכף היד יותר, והיינו הפרק השלישי (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

ארחא לא אודמן ליה⁴⁵² ואי יעבד לא יצלח⁴⁵³ בר אי קיימן בארכא בין רשימא לרשימא בזמנא דיתמשך משכא לאחורא ואשתארו אינון רשימין דאשתמודען האי יצלח בארחא וסימן דא תלת תלת בפותיא וארבע בארכא ורזא דא ז' מאתוון זעירין רשימא חד בארכא ותרין תרין בפותיא מארחא ישמע מלין בזמן קריב ולית ליה בהו תועלתא ארבע רשימין בארכא וארבע רשימין בפותיא ארחא אודמן ליה בטורה באורה סגני ולסופא לתועלתיה ורזא דא ז' מאתוון אמצעיין דבין זעירין ורברבין המש זעירין רשימין בפותיא לתתא וארבע בפותיא לעילא וארבע בארכא ניחא ליה בביתיה ועצלא איהו וארחא הות מתתקנא קמיה ולא בעי למעבד ואי יעבד יצלח בההוא ארחא אבל לא עביד ליה ועצלא הוי ורזא דא ז' דאיהי פשוטא

באצבעא דאמצעייתא⁴⁵⁷ האי אצבעא קיימא למעבד עובדא ההוא דחשיב אי שרטוטא חדא קיימא בארכא בין שרטוטי דפותיא האי חשב מחשבין ואסתלקן מניה ודחיל ולא עביד וההיא מחשבה לא אתעביד כלל אי תרין שרטוטין בארכא דקיימין כד אתפשט משכא לאחורא האי לאו ביה מחשבין וחשיב מחשבין לפום שעתא ואתעביד ולא מחשבה דהרהר ביה כלל אלא מחשבה דאיהו בבהילו וזעירא אבל הרהורא ומחשבה לא ואי תלת רשימין בארכא ובפותיא תרין או תלת כד אתפשט משכא לאחורא האי איהו בר נש דאיהו פקיהא וחשיב מחשבין וכל אינון מחשבין דאינון לסטר קב"ה אתקיימן בידיה ומחשבין אחרנין

ונשארות אלו הרשימות ונודעות זה יצליח בדרכו

וסימן זה ג' ג'⁴⁵⁴ ברוחב וד'⁴⁵⁵ באורכה וסוד זה ז' מאותיות הקטנות רושם אחד באורך וב' ב'⁴⁵⁶ ברוחבה מן הדרך ישמע דברים בזמן קרוב ואין לו בהם תועלת ד' רשימות באורך וד' רשימות ברוחבה דרך נזדמה לו בטורח גדול לסוף לתועלתו וסוד זה ז' מאותיות בינוניות שבין הקטנות והגדולות ה' רשימות קטנות ברוחב למטה וד' ברוחבה למעלה וד' באורכה יש לו מנוחה בביתו והוא עצל ודרך היתה מוכנת לפניו ולא רצה לעשותה ואם היה עושה היה מצליח בדרך ההוא אבל לא עושה אותה שהיה עצל וסוד זה ז' שהיא פשוטה היא קטנה

באצבע האמצעית אצבע זו עומדת לעשות אותו המעשה שחשב אם שרטוט אחד עומד באורך בין השרטוטין של הרוחב זה חושב מחשבות ונסתלקו ממנו ונתירא ולא עשה והמחשבה היא לא נעשתה כלל אם ב' שרטוטין באורכה שנשארים כשמותח את עור לאחור זה אין בו מחשבות וחושב מחשבות לפי שעה ונעשות ולא מחשבה שהרהר בה כלל אלא מחשבה שהוא בבהילות וקטנה אבל הרהור ומחשבה לא ואם ג' רשימות באורך ובארכה יש ב' או ג' כשנמתח עור לאחור זה הוא אדם שהוא פיקח וחושב מחשבות וכל אותן המחשבות שהם לצד הקב"ה מתקיימות בידו ומחשבות אחרות

⁴⁵² כי ב' שרטוטין אלו ברוחב חותכין האצבע מורה על הגבורה, כי השרטוטין באורך בחסד, וברוחב בגבורה, וכל ענייני הגבורה בדין מניעת התועלת, וענייני הגדולה בחסד הקרבת התועלת, ולזה אלו הם בגבורה חותכים האצבע מורה שגבר הדין בה ועכבו דרכיה ונתיבותיה הישרים (אור יקר).

⁴⁵³ מפני שנמצאו בה שרטוטין ברוחב ולא באורך, וטעם השתים להורות כי מב' צדדים נסתם הדרך בדין, ולא עצרה כח הגדולה, ולא שרטטה שם שרטוט, מורה שנחתם ונגמר דינו לדין ואינו דרך סלולה, אמנם נשאר להיות נדון אם בפרק השלישי לא נמצא שום שרטוט, ונמצא כזה בפרק הב', או כיוצא בשרטוטין האחרים, זולתי השרטוט המחוייב בב' הפרקים כאשר נבאר, ואני אומר שמן הדין הנזכר לעיל נאמר וכו' (אור יקר).

⁴⁵⁴ שלש שלש? וכן כל האותיות הבאות?

⁴⁵⁵ וארבע

⁴⁵⁶ ושנים שנים

⁴⁵⁷ כמש"ל כקטן כגדול תשמעון א' לעניינא דאורחא וא' לעובדין דמחשבה כמש"ו והכל בשרטוטין (יהל אור).

זהר פרשת יתרו

לאו הכי אי ארבע או חמשה בארכא באתפשטו דמשכא כדקאמרן (דא איהו) כד שראן על פותיא בתלת או בארבע או מתרין ולהלאה דא בר נש דמחשבוי לאבאשא ואשתבחה בהו ודיקניה וגביני עיניו סומקין מחשב לביש ואשתבחה בהו קצרא דיומין איהו פקיאח איהו ואכנע תדיר למכילן דביש אצלה ולסופא דיומין זעירין אסתלק מעלמא אסוותא להאי תיובתא כדין אשתכחו תלת רשימין או ארבע ושריין על תרין תלת רשימין או ארבע בארכא ושריין על תרין בפותיא דהא כפום מנהגא דבר נש הכי מתחלפי שרטוטין מזמן לזמן

ורוא דא (ישעיה מ כו) המוציא במספר צבאם וגו' מרב אונים ואמיץ כח וגו' כמה דקב"ה אחלף חיילין וזמנין בכוכבי שמיא יומא דא כך וליומא אחרא כך (ודא איהו דאמרינן בצלותא דערבית ומחליף את הזמנים ומסדר את הכוכבים כפום דחלופא דזמנים כך איהו מסדר כוכבים)⁴⁵⁸ כפום דאדם דלגו⁴⁵⁹ כל עובדוי הכי אתחזון בהאי רקיעא והכי אתחזי בהאי משכא דהאי אדם תתאה דאיהו רקיעא עור דהפיא על כלא וכלא כפום גוונא דאדם דלגו דהאי לזמנין קאים כדינא לזמנין ברחמי כההוא גוונא ממש אחזי לבר לזמנין כהאי גוונא ולזמנין כהאי גוונא כגוונא דא לתתא בהאי אדם כמה דאמרן לזמנין כהאי גוונא ולזמנין כהאי גוונא ורוא דא את ז' ואתכליל ביה את י' ורוזין אלין באצבען

ע/א

דימינא בזעירא וברברבא וסימן (דברים א יז) כקטן כגדול תשמעון אלין תרין אצבען ברזין אלין והכי אינון ברזין דאוליפנא מניה דמר (ולאו אינון) ברזי דרב ייסא סבא מכאן ולהלאה שרטוטין אחרנין דאקרונ כלחו תולדות⁴⁶⁰ ואינון תולדות אדם⁴⁶¹ כמה דכתיב

אינון כך אם ד' או ה' באורך שהתפשטו כשנמתח כמו שאמרנו (זהו) כששורים על רוחב בג' או בד' או מב' ולמעלה זהו אדם שמחשבותיו להרע ומשתבח בהם וזקנו וגבות עיניו הם אדומים חושב לרע ומשתבח בזה הוא קצר ימים הוא חכם ומכריע תמיד למדות הרעות מצליח ולסוף ימים מועטים הוא מסתלק מן העולם הרפואה לזה התשובה אז נמצאים ג' רשימות או ד' ושורים על ב' ג' רשימות או ד' באורך [והם] שורים על ב' ברוחבה כי כפי הנהגתו של האדם כך מתחלפים השרטוטין מזמן לזמן

וסוד זהו המוציא במספר צבאם וכו' מרב אונים ואמיץ כח וגו' כמו שהקב"ה מחליף הכחות והזמנים בכוכבי השמים יום זה כך וליום אחר כך (וזהו שאנו אומרים בתפלת ערבית ומחליף את הזמנים ומסדר את הכוכבים כפי שמתחלפים הזמנים כך הוא מסדר את הכוכבים) כפי אדם הפנימי כל מעשיו נראים כך ברקיע זו וכך נראה בעור של אדם התחתון זה שהוא הרקיע עור המכסה על כל והכל כפי מצבואופן אדם הפנימי כי זה לפעמים עומד בדין ולפעמים ברחמים כדוגמא זו ממש מראה בחוץ לפעמים באופן זה ולפעמים באופן זה כדוגמא זו למטה באדם זה כמו שאמרנו לפעמים הוא באופן זה ולפעמים באופן זה וסוד זה אות ז' ונכללת בה אות י' וסודות אלו באצבעות

של ימין בהקטנה ובהגדולה וסימן כקטן כגדול תשמעון אלו הב' אצבעות בסודות האלו וכך הם בסודות שלמדנו מהאדון (ואינם) בסודות של רב ייסא סבא מכאן ולהלאה [יש] שרטוטין אחרים הנקראים כלם תולדות והם

⁴⁵⁸ יהל אור גורס את הוסגר

⁴⁵⁹ ע"ל (דף ע ע"ד) כמה דמתחלפי כו' דהא בזמנא דרוח כו' וזהו אדם דלגו כנ"ל (דף עד ע"ד) בטש בידוי בשעתא דב"נ נאים כו' וכפום עובדין כו' (יהל אור).

⁴⁶⁰ אבל דלמעלה הוא אדם כמש"ל דהאי אדם כו' כפום גוונא דאדם כו' וזהו תולדות אדם (יהל אור).
⁴⁶¹ פ' תולדות שמוליד אדם סוד הנשמה הפנימית שהוא אדם באמתות כדפי' לעיל, והוא מוליד מראות ועניינים המורים על מציאותו כדפי' לעיל, והוא ממש כדמיון תולדות השמים שמולידים

זהר פרשת יתרו

תולדות אדם כמה שכתוב תולדות השמים והרי למדנו שכל סוד זה כדוגמא זה תולדות אדם בכל אלו דמויות הפנים ובכל אלו שאמרנו ובאלו התולדות של שרטוטי הידים שנראים בסודות פנימיים כמו שראוי זה ספר תולדות אדם לשרטוטין סימן זר"ה פס"ץ רז"ה פס"ץ סודות לחכמי הלב רזהס"ף חמש אותיות בחמשה שערים לדעת חכמה בתבונה

זה ספר תולדות אדם לשרטוטין סימן זר"ה פס"ץ⁴⁶³ רז"ה לחכימי לבא רזהס"ף⁴⁶⁴ חמש אתוון בחמש תרעין למנדע חכמה בסכלתנו⁴⁶⁵

תרעא קדמאה רי⁴⁶⁶ בידא אית שרטוטין דקיין ושרטוטין רברבין⁴⁶⁷ וכלהו מתערבי דא עם דא⁴⁶⁸ שרטוטין רברבין דאית בידא⁴⁶⁹ כד אינון תרין בארכא ותריין בפותיא ואחידו דא בידא⁴⁷⁰ דא איהו ברזא דאת ה' וברזא דאת

תולדות אדם כמה שכתוב תולדות השמים והרי למדנו שכל סוד זה כדוגמא זה תולדות אדם בכל אלו דמויות הפנים ובכל אלו שאמרנו ובאלו התולדות של שרטוטי הידים שנראים בסודות פנימיים כמו שראוי זה ספר תולדות אדם לשרטוטין סימן זר"ה פס"ץ סודות לחכמי הלב רזהס"ף חמש אותיות בחמשה שערים לדעת חכמה בתבונה

שער הראשון ר' בידים יש שרטוטין דקים ושרטוטין גדולים וכולם מתערבים זה עם זה שרטוטין הגדולים שיש ביד כשהם ב' באורך וב' ברוחב ונאחזים זה בזה זהו בסוד אות ה'

ומראים עניינים מכח הפנימי בכוכביו, כך מראה העור בשרטוטיו, וגם שרטוטי הידים נכללים בתולדות אדם, שדינן כשרטוטי המצח והוראת הפנים (אור יקר).

⁴⁶² זר"ה פס"ץ נמחק בלור יקר, ובמקומו איתא ז"ר הפ"ץ.

⁴⁶³ כבר פי' לעיל כי אותיות ז"ה ספ"ר הם חמשה מדות, והם ז' חסד, ה' גבורה, ס' ת"ת פ' נצח, ר' הוד, וסדרם כסדר אותיות ז"ה ספ"ר, אמנם נדחה ס' דהיינו ת"ת בסוד השרטוטין ונכנס צ' דהיינו יסוד, וסדרם מצד היסוד ז"ר הפ"ץ, דהיינו שהיסוד מוזגם בסוד אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי, חסד בהוד וגבורה בנצח, דהיינו ז"ר חסד והוד, ה"ף גבורה נצח, והיינו ע"י ק' המסדרם כך, אמנם יש להם סדר שלישי מצד הת"ת דהיינו חסד בנצח והיינו ז"ף, וגבורה בהוד והיינו ה"ר ות"ת עם חסד והיינו ז"ס, ועם הגבורה והיינו ה"ס ועם נצח והיינו ס"ף ועם הוד והיינו ס"ר, ולכך ימצאו שרטוטין יורו כך, ואלו ה' שערים שהם אופני חמשה בני אדם, שיתבארו שהם ראשי פרקים סדר אותיותיהם רז הס"ף, דהיינו כסדר השרטוטין עולים במספרם ועניינם לא כסדר המדות, כי סדר זה הם הוד חסד גבורה ת"ת נצח, אמנם באו כסדר הענין בשרטוטין במלכות כאשר נבאר (אור יקר).

⁴⁶⁴ כסדר של ה' תרעין נגד ה' אותיות תלדות והן כלל זה ספר דידין נגד ברית כל ששם תולדות אדם (יהל אור).

⁴⁶⁵ ולהיות שאין ממש החכמה מראית שם אינם חמישים שערים אלא חמשה, ואין ספק שלא נכללו כל ידות בני אדם בחמשה שערים אלו, אלא שהם ראשי פרקים לשפוט כל חכם, כל מי שיהיה על צד היקש השערים והיותם נכנס בהם (אור יקר).

⁴⁶⁶ הנה השערים האלו הם ממש חמשה שערים בחמשה ספירות, שבהיותם כלולות מעשר הם חמישים שערי בינה, ואין ספק שדרך שערי הבינה תושג החכמה, והיינו ה' פעמים י', דרך ה' שהיא בינה תושג החכמה שהיא י', וזה שאמר אינה ר' לבדה, אמנם היא ר' משתתפת ונסמכת אל שאר השערים והיא עיקר, וע"ד זה יעלו השערים חמשה פעמים חמשה, או ר' לבדה א', או התערבה ר' בז' או בה' או בס' או בפ' הם חמשה ואם נאמר שישתתפו ג' אותיות יחד יעלו עוד מספר וכן יעלו לכמה שערים אמנם ראשי פרקים ליכנס הם אלו (אור יקר).

⁴⁶⁷ שרטוטין הם עד אין תכלית בכמה מקומות כנודע לחוש, והם מעורבין, ואינם מסודרים כשרטוטי האצבעות, או המצח שהם מיושבים באורך וברוחב, וכן הדקים יחתכו הגדולים, ויעברו דרך בס, מהם ביושר באורך וברוחב מהם באלכסון, מהם קצרים מהם ארוכים (אור יקר).

⁴⁶⁸ ועל"ז שפיתת החכם הוא כדי שידע להבחין סוד הקוים החותכים לאורך ורוחב, הגדולים והקטנים, הדקים הבאים בחברתם כדי לשפוט השפיטה הראויה (אור יקר).

⁴⁶⁹ הענין כי השרטוטין הגדולים ראשים ביד הם מעטים, לא יוסיפו על אורך מג' או ד', ופעמים יהיו שנים ופעמים א', וברוחב הם פעמים א' פעמים ב', פעמים עם השתתפות הדקים וארוכים יהיו ד' וה',

וזה ציורו ביד ימין הנה אלו הם שרטוטין רברבין (אור יקר).

⁴⁷⁰ כמצוייר בצורה הזאת והנה כל מקום שנאמר אורך הוא סוד החסד, וכל מקום שנאמר רוחב הוא סוד הגבורה כדפי' לעיל, ועניינם ביד זו הם סוד ה"ר כדמסיק, ה' שהיא נצח באורכא. והטעם כי שערים אלו הם באותיות ז"ר הפ"ץ לגבי שאר הענין, שפירושו ר"ז חסד הוד, ה"ף גבורה נצח, ומצד

זהר פרשת יתרו

ר' ודחי לאת ז' ונטיל אלין תרין אתון בפותיא נטיל ה' 471 בארכא נטיל ר' 472 וסימן דיליה ה"ר דא אית ליה בידא שמאלא כהאי גוונא באלין שרטוטין רברבין אבל אינון שרטוטין זעירין דנטלא ימינא לא נטלא שמאלא דימינא נטלא חד שרטוטא דקיק לעילא בארכא וחד שרטוטא דקיק לתתא דאחיד בין אינון תרין שרטוטין רברבין בפותיא אית חד שרטוטא דקיק דאחיד לתתא באינון תרין דשריין עליה

ובשמאלא לאו הכי ורזא דיליה איהו בימינא ולא בשמאלא האי איהו בר נש דלומנין תאיב בביתא ולומנין בארחה דא לא שכיך לביה בהאי ובהאי כד איהו בביתא תאיב בארחה וכד איהו בארחה תאיב בביתא אצלה תדיר בארחה ולומנין בביתא דא אצלה באורייתא וברוי דאורייתא אי אשתדל בהו האי חמי בשנאוי תועלתא לסניאין ביה עצלא איהו במלי דעלמא אי אתער אתערון לאוטבא ליה מלעילא זכי במלוי דא איהו חמידא ומפזר ממונא טב עינא איהו צלותיה אשתמע נחית וסליק בממונא דא איהו דלומנין מתבר לביה לגבי מאריה וכדין אשתכחו תלת שרטוטין זעירין דמעברין בההוא שרטוטא דקיק דאתוסף על אינון תרין דפותיא ורזא דא ה' דמתחברא עם ר' דא ארחה דא ביתא דא חדוה דא עציבו דא תועלתא דא עצלא דא טב עינא דא חמידא ומפזר ממונא דא מתבר לביה ותב למאריה

תרעא תניינא ז' בימינא בקסטירו דקולטא רשימין שכיחי כד אשתכחו תלת שרטוטין רברבין בפותיא ותריין רברבין בארכא וחד מאינון דארכא אחיד באינון תרין דפותיא וחד

ובסוד אות ר' ודוחה לאות ז' ולוקח אלו הב' אותיות ברוחב לוקח ה' ובאורך לוקח ר' והסימן הוא ה"ר זה יש לו ביד שמאלו כדוגמא זו באלו השרטוטין הגדולים אבל השרטוטין הקטנים האלו שלוקחת הימין לא לוקחת השמאל שימין לוקחת שרטוט אחר דק למעלה באורך ושרטוט אחר דק למטה שנאחז בין אותם ב' שרטוטין הגדולים ברוחב יש שרטוט אחד דק שנאחז למטה באותם הב' השורים עליו

ובשמאלו אינו כן והסוד שלו הוא בימין ולא בשמאל זהו אדם שלפעמים חושק בבית ולפעמים בדרך זה אין לבו שוקט בזה ובזה כשהוא בבית חושק בדרך וכשהוא בדרך חושק בבית [הוא] מצליח תמיד בדרך ולפעמים בבית זהו מצליח בתורה ובסודות התורה אם עוסק בהם זה רואה בשונאיו תועלת לרבים בו עצל הוא בדברי העולם אם מתעורר מתעוררים להטיב לו מלמעלה זוכה בדבריו זהו חמדן ומפזר ממונו טוב עין הוא תפלתו נשמעת יורד ועולה בממונו זהו לפעמים משבר לבו לפני אדונו אז נמצאים ג' שרטוטין קטנים שעוברים בשרטוט הדק הזה שנתוסף על אלו הב' שברוחב וסוד זה ה' המתחברת עם ר' זה [ב]דרך וזה [ב]בית זה [ב]שמחה וזה [ב]עצבות זה תועלת זה עצל זה טוב עין זה חמדן ומפזר ממונו זה משבר את לבו ושב לאדונו

השער השני ז' בימין בדמות הקולטת רשימות נמצאים כשנמצאים ג' שרטוטין גדולים ברוחב ושני גדולים באורכה ואחד מאלו שבאורך אחוז

המלכות, הם ה' ר"ז הס"ף שפירושו הוד על חסד, וטעם למה נשתנו האותיות הוא בסוד דעתן של נשים קלה, שעניינו שאין המלכות מקבלת העולמות העליונים והספירות בעצמותה כסדרן בזכר, ולזה סוד מוחא דילה ד' פרשיות של תפילין בבית א' וכיוצא כמה עניינים, ולזה במלכות הם ר' בחסד שלה, ז' בגבורה שלה, ה' בנצח ס' בת"ת, פי' בהוד, אמנם השערים גזרתם כסדר אותיות אלו, כי שער ראשון כולו ימין, ושער ב' כולו שמאלי בהוראת פיסול וכיוצא, ולזה בסוד ה"ר יהיה עניינו או חסד ונצח, ולזה הוא כולו טוב וימין מצד הידים שהם במלכות בנקבה כדפי' לעיל, ושתיים אלו באורכה הם חסד גבורה, וב' בפותיא הם הם, ונקשרים זה בזה להורות על הסכמת הימין והשמאל יחד לטובה, זולתי דבר מועט שנמשך לו בהמזגתם יחד בחסד ונצח, ומבדילין מביניהם הגבורה שהיא ז' יורה על טובה (אור יקר).

⁴⁷¹ דהיינו הנצח (אור יקר).

⁴⁷² דהיינו חסד, והיינו ה"ר כולו ימין בחסד אברהם קראו ה"ר והגבורה מסכמת עם השמאל בייחוד הזה (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

אחרא לא אחיד בהו האי אית פסלו בזרעיה מסטרא דאבוי או מסטרא דאמיה וכדין משתכחי לתתא מאינן תלת שרטוטין דפותיא תרין שרטוטין דקיין דאחידן בהו לתתא האי איהו בר נש מתקן עובדוי קמי בני נשא ולביה לא קשוט ולזמנא דסיב אהדר לאתתקנא כדין אשתכחו אינן תרין שרטוטין בארכא אחידן באינן דפותיא דא עם דא ותרין אחרנין עמהון באמצעייתא דקיין ודא בארכא ותלת דקיין בפותיא ורזא דא ז' דמתחברא באת ר' וכד איהו סיב ותב כדקאמרן אתתקן איהו ברזא דאת ר' ואתחבר באת ז' לבתר כד האי אתתקן איהו תדיר בלחישו וכל עובדוי בלחישו אבל לאו איהו בקיומא כדקא חזי בגין דההוא פסילו עד לא אתיאיאשא ביה מכאן אוליפנא מאן דפסיל זרעיה עד תלת דרין לא אתיאיאשא ההוא פסילו

עז/ב

מלכשכשא בגין כך תנינן ווי ליה לההוא בר נש דפסל זרעיה ולא חייש ליקרא דמאריה פסיל זרעיה ודאי ולבתר דאתיאיאשא ההוא פסילו כדין אשתכחו שרטוטין בידא ימינא ארבע וחמש ארבע בארכא חמש בפותיא ורזא דא ז' ואתחבר באת ה' האי לזמנין אצלה לזמנין לא אצלה אצלה באורייתא ולסוף יומיו אצלה אפילו בממונא

תרעא תליתאה ה' 474 בימינא כד אשתכחו חמש שרטוטין בפותיא 475 ותלת בארכא ואשתכח ההוא שרטוטא דאמצעייתא מאינן תלת דא איהו ברזא דאת ה' ואסתמיך באות

באלו הב' של הרוחב ואחד האחר אינו אחוז בהם זה יש פסול בזרעו מצד אביו או מצד אמו ואז נמצאים למטה מאלו הג' שרטוטין שברוחב שני שרטוטין דקים שנאחזים בהם למטה זהו האיש מתקן מעשיו לפני בני אדם ולבו אינו אמת ולעת זקנתו חוזר להתתקן אז נמצאים אלו הב' שרטוטין באורך אחוזים באלו שברוחב זה עם זה וב' אחרים עמהם באמצע דקים וזה באורך וג' דקים ברוחב וסוד זה ז' שמתחברת עם אות ר' וכאשר הוא נזדקן וחוזר כמו שאמרנו הוא מתתקן בסוד אות ר' ואח"כ מתחבר באות ז' כשזה נתקן הוא תמיד בלחש וכל מעשיו בלחש אבל אין הוא בקיום כראוי לפי שזה הפסול ?עד? לא נתיאש ממנו מכאן למדנו מי שפוסל את זרעו עד ג' דורות אינו מתייאש אותו הפסול

מלכשכש משום זה למדנו אוי לו לאותו האדם שפוסל את זרעו ואינו חושש לכבוד אדונו פסל את זרעו בודאי ולאחר שמתיאש אותו הפסול אז נמצאים שרטוטין ביד ימינו ארבע וחמש ד' באורך וה' ברוחבה וסוד זה ז' ומתחברת באות ה' זה מצליח לפעמים ולפעמים אינו מצליח מצליח בתורה ובסוף ימיו מצליח אפילו בממון

שער השלישי ה' בימין כשנמצאים חמשה שרטוטין ברוחב וג' באורכה ונמצא אותו שרטוט האמצעי מאותם הג' זהו בסוד אות ה' ונסמך באות ס' בזמן שנמצא אותו השרטוט שבאמצע שנכנס ואחוז תוך אותם חמש שרטוטים שברוחב זהו אדם עצוב

⁴⁷⁴ היינו מצד הנצח, והיא מדה ימינית אבל לא כחסד, אמנם מושך כח הגבורה (אור יקר).
⁴⁷⁵ הרי הוסיף הרוחב מצד הגבורה, וחתם באיש הזה חמשה שרטוטין שהם חמשה ספירות חג"ת נו"ה. והנה אלו הם כולם שרטוטין רברבין, והעד דלקמן קא מפרש שרטוטין זעירין, ויהיה צורתו כזה

עם היות שהצורה הזאת זרה למאד, כבר ימצא קו א"ב כפול מכותב משני צדדיו עד שהם ג' קווין, וכיוצא בו קו י"ט מכותב היטב מצד א' עד שהם שני קווין, והם חמשה ברוחב. וכן הם ג' באורך קו ד"ה וקו א"ג שהם המורגלים בכל יד, וקו אמצעי חותך היד, וקו זה יקרא בפי הבקיאים בחכמה זו ע"ד הכוכבים והטבע קו שבתאי, וכך מדתו באמצע היד, וזה קראתיו קו ש"ת והוא הולך ומתארך רוב הפעמים ועובר דרך כל הקווין, ואחוז כל אורך היד (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

וכעסן בתוך ביתו ובין בני אדם אינו כן קמצן הוא בביתו וכועס ומרעב [עצמו] ולפעמים לא מחוץ לביתו אינו כן מצליח במעשה העולם כשמשדל בתורה מסתכל מעט ומתהדר⁴⁷³ בה הוא נאמן אבל לא כל הזמן ובאותו זמן שאינו נאמן הוא מראה אופן אמיתי ואינו אמיתי בשלימות בדין הוא מצליח הוא נאמן בסודות התורה זהו בסוד אות ה' ומתחבר באות ס' ואם ד' שרטוטין ברוחב וה' באורכה וב' מאלו שבאורך נכנסים תוך אלו הד' זהו אדם שמח בביתו ונראה עצוב הלב בחוץ ואינו כן כי שמדבר עם בני אדם מראה שמחה ומתכוין בדבריו ג' שרטוטין קטנים נכנסים בתוך אלו שבאורך זה יש לו רושם אחד שחור

473

⁴⁷⁶ כי קו זה הוא אמצעי בת"ת נושא דגל היד הזאת כמעט חשוב מהכל, וכל הבקיעים באומנות זה שבחו הקו הזה עד מאד, ושפיטת האיש הזה במה שיש בו דין וגבורה, כענין הנצח אודם הנוטה ללובן (אור יקר).

⁴⁷⁷ והנה ה' קווין הם מצד הגבורה, וג' באורכא הם מצד החסד, והיינו חסד אותו שבצד גודל המכונה קו ד"ה, גבורה אותו שבצד זרת המכונה א"ג, האמצעי הוא הת"ת האוחז בכל, ונסבך בכל, ונכלל בכל, אמצעי מן הכל, ולזה ייחס היד הזאת אל הנצח שיש בו חסד ולא כ"כ (אור יקר).

⁴⁷⁸ מצד הדין, דוחה היחוד העליון מצד הגבורה, וגם אינו מקרבו כ"כ מצד הנצח (אור יקר).

⁴⁷⁹ שכל הדין נשפע למטה בבית שהיא מלכות (אור יקר).

⁴⁸⁰ דהיינו בין שאר המדות "לאו הכי" שאין דין חזק, ולכך הם ה', בסוד ה' מדות שאינם דין חזק אלא מזוגות, וגם הת"ת בעל הבית הקו האמצעי הנכלל בדינם אינו דין אלא להשפיע הדין למטה, ומן הטעם הזה עצמו אינו משפיע למלכות, אלא בצרות וקמצנות שעוצר השפע (אור יקר).

⁴⁸¹ משפיע דין, ואף זה מצד המדה פועל כן (אור יקר).

⁴⁸² כי הנצח אינה דין מכל וכל, פעמים מקרב היחוד, ועם כל זה, אם משפיעים דין למטה במלכות, אבל מצד המדות בעצמן הם מדות מזוגות (אור יקר).

⁴⁸³ שאינו לא קמצן ולא רגזן (אור יקר).

⁴⁸⁴ מפני שהשמאל הוא דוחה בנין העולם, אבל הימין מקרבו (אור יקר).

⁴⁸⁵ שאין חלק התורה עיקר בנצח, ואם יש בו תורה הוא מצד שנסמך לת"ת כדפי', והוא נקמץ בדין הגבורה, לכך חלקו מעט (אור יקר).

⁴⁸⁶ ומאות א' עושה כמה, וקורא עצמו חכם אפילו שאינו, וזה מצד המדה המגונה שמראה מה שאין בו, ועיקרו שמאלי ומראה ימיני, ואינו שהגביר השמאל (אור יקר).

⁴⁸⁷ מצד הת"ת, אמנם הגבורה והדין חולק (אור יקר).

⁴⁸⁸ ואפשר שהנאמנות מצד הת"ת במלכות בסוד אמ"ן, דכתיב בכל ביתי נאמן הוא, אמנם היחוד הוא זמין, וזמנין לא, לכך נאמנותו לאו כל זמנא, מפני שייחודו לזמנין, מפני השמאל הגבורה והת"ת הנאחז בו כדפי' (אור יקר).

⁴⁸⁹ ירצה שאינו מטהר נשמתו להיות נאמן רוח (אור יקר).

⁴⁹⁰ כלומר סימניו לבדקו בשרטוטיו מראה שהוא טהור, ואיננו בשלימות או ירצה ואיננו סימן שלם, או ירצה מראה גוון לבני אדם, שהוא פרוש נוקפו וכיוצא (אור יקר).

⁴⁹¹ שאין תוכו כברו (אור יקר).

⁴⁹² מפני שאתם שחלקם בימין ובחסד, אין להם נצחון בדין, מפני שאינם אחוזים במקום הדין, ולא נכללים ממנו. אמנם זה כלול בדין, ולכך הוא מוצלח ונוצח את לוחמיו בדין (אור יקר).

⁴⁹³ מפני שהוא נאחז ונסבך במקום הסוד דהיינו בת"ת כדפי' (אור יקר).

⁴⁹⁴ מצד הגבורה, והיינו שהרבה שרטוטי הרוחב כמספר ה' ספירות חסד נצח גבורה הוד ות"ת (אור יקר).

⁴⁹⁵ מצד הקו האמצעי הארוך העולה ונקשר בסוד קווי הרוחב וכלם כמצוייר בצורה אשר לפניך (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

בפותיא⁴⁹⁶ וחמש בארכא⁴⁹⁷ תרין מאינון דארכא⁴⁹⁸ עאלין גו אינון ארבע⁴⁹⁹ דא איהו בר נש חדי בביתיה ואתחזי עציב לבא לבר ולאז הכי דכיון דמליל עם בני נשא אחזי הדו ואתכוון במלוי תלת שרטוטין זעירין עאלין גו אינון דארכא דא אית ליה חד רשימו אוכם בגופיה ותלת שערין תליין בההוא רשימו וההוא רשימו איהו כעגולא וחד תבירא⁵⁰⁰ (נ"א חבורא) ברישיה ולהאי רשימא קראן ליה חכימי לבא דידעין רוין אלין ריש נשרא רשימו דא אתחזי לזמנין בין כתפוי ולזמנין דדרועא ימינא ולזמנין על ידא ימינא באצבעוי אי רשימא דא ריש נשרא איהו בארס מישר בתיקוניו יסתלק לעותרא וליקרא ואי ההוא ריש נשרא אתהפך לאחורא יזכה לבנין לזמנין אבל כד איהו סיב יזכה לעותרא יתיר וליקר סניא יתיר מעולמוי ויצלה באורייתא אי אשתדל בה

ריש נשרא דא אתחזי לזמנין אוכמא ולזמנין גוון דלא סומק זעיר דלא אצטבע כל כך לזמנין בשערין לזמנין שעיע וכלא חד סימנא איהו ובהד דינא אתדן ואי ההוא גוון סומק אצטבע יתיר וקאים בגוניה זמן זעיר הוא דאצטבע בגין דאלין גוונין לזמנין קיימין נהירין ולזמנין השוכין ואי אצטבע ההוא סומק ונהיר כדין אית בידא שמאלא תלת שרטוטין בארכא ותלת בפותיא וחד דקיק על אינון דפותיא וחד דקיק על אינון דארכא ובידא ימינא אתוסף חד בפותיא בלחודוי האי בר נש שכיב בנדה ולא תב מינה למאריה וכד תב בתיובתא אשתארו אינון שרטוטין בידא

בגופו וג' שערות תלויים בזה הרושם וזה הרושם הוא כעגול ושבירה (וחבורה) אחת בראשו ולזה הרושם קוראים אותו חכמי הלב היודעים סודות אלו ראש הנשר רושם זה נראה לפעמים בין כתפיו ולפעמים בזרוע ימינו ולפעמים על יד ימינו באצבעותיו אם רושם הזה ראש הנשר הוא בדרך יושר בתיקוניו יעלה לעושר ולכבוד ואם אותו ראש הנשר נתהפך לאחור יזכה לבנים לפעמים אבל כשהוא [יהיה] זקן יזכה לעושר יותר ולכבוד גדול יותר מבימי נעוריו ויצליח בתורה אם יעסוק בה

ראש נשר זה נראה לפעמים שחור ולפעמים בצבע שאינו אדום מעט שלא נצבע כל כך לפעמים בשערות לפעמים הוא חלק וכל הוא סימן אחד ובדין אחד נידון ואם אותו צבע אדום נצטבע יותר ועומד בצבעו זמן קטן הוא שנצטבע לפי שאלו הצבעים לפעמים נמצאים מאירים ולפעמים חשוכים ואם נצטבע זה האודם ומאיר אז יש ביד שמאלו ג' שרטוטין באורך וג' ברוחבה ואחד דק על אלו שברוחב וא' דק על אלו שבאורך וביד ימינו נתוסף אחד ברוחב בלבד זה האדם שכב עם נדה ולא שב לקונו וכששב

⁴⁹⁶ הרי שלא הרבה בבחי' הדין כל כך (אור יקר).

⁴⁹⁷ שהרבה יותר במדות הרחמים והחסד שהוא האורך וזה צורתו . והענין שקו א"ב הוא כפול, וכן קו י"ט הוא כפול, הרי שנים שהם ד' ברוחב וד' קוויין באורך קו ד"ה וקו א"ג וב' קוי ש"ת הנכנסים בכל ד' קווי י"ט וא"ב (אור יקר).
⁴⁹⁸ שהם ב' קווי ש"ת (אור יקר).

⁴⁹⁹ שהם קווי י"ט וקוי א"ב, והנה פי' סוד הקוים האלו ד' מורים על סוד ד' מדות חסד ות"ת מימין גבורה, ומלכות משמאל והם מצד הגבורה, האמנם באורך הם חמשה, הם סוד החמשה מדות מצד החסד, שהם חסד גבורה ת"ת נו"ה, והמכריעין ב' שהם ת"ת וא' מהארבעה שיהיו ג"כ או מימין השנים שנים, או משמאל השנים שנים, בענין שהם ג' קצרים וב' ארוכים ביותר, מורים על סוד עלייתם למעלה מעלה, וקושרים כל הד' ומייחדים ומקשרים השמאל עם הימין, בין שיהיה המכריע העולה הב' בחברת הת"ת איזה מהחמשה, הנה מורה דין מצד הרוחב ואינו מזוג בחסד האורך, ולכן חפץ ביחוד (אור יקר).

⁵⁰⁰ לך אמת גורם את המוסגר ולא 'תצילא'.

זהר פרשת יתרו

שמאלא וההוא דאתוסף בימינא אתעדי מניה ואתעדי ההוא סומקא דלא אתחזי נהיר כל כך מניה ולזמנין דאף על גב דתב לא אעדיו מניה ההוא סומקא עד זמן האי איהו ברזא דאת ה' ואתעדי את ס' ועאל תחותוי את י' ואתחבר את ה' באת י' האי בעי תקונא לנפשיה בבהילו חכימא דלבא דחמי ליה חובתא אית עליה לומר ליה זיל אסי לנפשך

ואי תלת שרטוטין בארכא וחד בפותיא דא איהו ברזא דאת ה' בלחודוי ולזמנין אתחבר ברזא דאת ז' האי איהו בר נש תאיב בתר בצעין דעלמא ואי לאו רדיף בתר נשין ותיאובתיה לנאופים ואף על גב דתאיב לבצעין דעלמא האי לא אעדיו מניה ולא אכסיף עיניו שקיעין ומליל בהו אי תב למאריה מתחלפי שרטוטין תלת בפותיא וחד לארכא ואינן תרין דקיין

עח/א

קיימין בקיומא כדין רעו דיליה יתיר באתתיה ואתדבק בה חד דקיק יתיר עאל בין אינן תרין דקיין כדין אתחבר את ה' באת ז' ואי שרטוטא חד בארכא וארבע בפותיא ותלת דקיין קיימין על ההוא חד וחד על אינן ארבע על דרועא שמאלא אית ליה תלת קסטרין דקיין דאתילידו ביה מיומין זעירין וחד שערא תליא בההוא חד דרישא האי איהו רדיף בתר נאופא דאשת חבריה מאריה דזדונא איהו אנזים בעינא שמאלא בלא מלולא כלל ואשלים ובגין דאיהו מאריה זדונא לא חייש ליקרא דמאריה לאתבא קמיה לבתר קטיל הויא ליה או בר נש סומקא ואי ארבע בארכא ותלת בפותיא ואינן דסלקין לעילא אעדיו מניה האי תבר לביה לגבי מאריה ותב בתויבתא כדין איהו ברזא דאת פ' ואתחבר באת ה' על אלין ועל אינן דכוותיה כתיב (ישעיה נז יט) שלום שלום לרחוק ולקרוב

עד הכא כל אינן רזין דתולדות אדם דאינן תולדות דאתילידו ביה מזמן לזמן כפום ארחוי דבר נש זכאה חולקיהון דאינן דיתבין קמיה דמר וזכו למשמע מפומיה רזין

בתשובה נשאים אלו השרטוטים ביז שמאל ואותו שנתוסף בימינו הוסר ממנו והוסר אותו האדום שלא נראה מאיר כל כך ממנו ולפעמים אף על פי ששב לא סר ממנו אותו האדום עד זמן זה בסוד אות ה' ונסתלקה אות ס' ונכנסה במקומה אות י' ונתחברה אות ה' באות י' זה צריך תיקון לנפשו במהירות חכמי הלב הרואים אותו יש עליהם חיוב לומר לו לך רפא את נפשך ואם ג' שרטוטין באורך ואחד ברוחבה זהו בסוד אות ה' בלבד ולפעמים מתחברת בסוד אות ז' זהו האיש חושק אחר בצע שבעולם ואם אינו רודף אחר נשים ותאותו לנאופים ואף על פי שהוא חושק לבצע העולם זו לא סרה ממנו ואינו מתבייש עיניו שקועות ומדבר בהם אם שב לקונו מתחלפים השרטוטין ג' ברוחב ואחד באורך ואלו שנים דקים

עומדים בקיום אז הרצון שלו יותר באשתו ומתדבק בה אחד דק יותר נכנס בין אלו ב' הדקים אז מתחברת אות ה' באות ז' ואם [יש לו] שרטוט אחד באורך וד' ברוחבה וג' [שרטוטין] דקים עומדים על זה האחד ואחד על אלו הד' על זרוע שמאלו יש לו ג' גידים⁵⁰¹ דקים שנולדו בו מימים מועטים ושער אחד תלוי באותו א' של הראש זהו רודף אחר נאוף של אשת חבירו הוא בעל זדון מגזים בעין השמאלית בלי דבור כלל ומשלים ולפי שהוא בעל זדון אינו חושש לכבוד אדונו לשוב לפניו אח"כ הורג אותו נחש או איש אדום ואם ד' באורך וג' ברוחבה ואלו שעלו למעלה נתבטלו ממנו זה שבר את לבו לפני אדונו ושב בתשובה אז הוא בסוד אות פ' ומתחברת באות ה' על אלו ועל אלו שכמותו כתוב שלום שלום לרחוק ולקרוב

עד כאן כל אותם סודות של תולדות אדם שהם תולדות שנולדו בו מזמן לזמן כפי דרכי האדם אשרי חלקם של אלו שיושבים לפני האדון וזכו לשמוע מפיו סודות התורה

זהר פרשת יתרו

דאורייתא זכאין אינון בהאי עלמא וזכאין
אינון לעלמא דאתי אמר רבי שמעון זכאין
אתון חבריא דכל רוזין לא אניס לכו כמה
דוכתינן עלאין אודמנן לכו לעלמא דאתי

פתח ואמר ואתה תחזה מכל העם אנשי
חיל יראי אלהים אנשי אמת שונאי בצע האי
קרא אוקמוה אבל ואתה תחזה תבחר לא
כתיב אלא תחזה לפום חיזו דעיינין במאי
בדיוקנא דבר נש באלין שית סטרין
דקאמרתון וכלא בהאי קרא

ואתה תחזה חד בשערא מכל העם תרין
במצחא אנשי חיל תלת באנפין יראי אלהים
ארבע בעיינין אנשי אמת חמש בשפוון שונאי
בצע שית בידין בשרטוטיהון

דאלין אינון סימנין לאשתמודעא בהו בני
נשא לאינון דרוח חכמתא שריא עלייהו ועם
כל דא משה לא אצטריך דא אלא מה כתיב
ויבחר משה אנשי חיל מכל ישראל בנין
דרוחא קודשא הוה אתי לגביה ואודע ליה
וביה הוה חמי כלא

מנא לן דכתיב כי יהיה להם דבר בא אלי
באים אלי לא כתיב אלא בא אלי דא רוח
קודשא דהוה אתי לגביה וביה הוה ידע ולא
אצטריך לכל דא לאסתכלא ולעיינא אלא
לפום שעתא הוה ידע משה

כהאי גוונא ידע שלמה מלכא ידע
בכורסייה דרוח קודשא שריא עליה⁵⁰² דכל
מאן דקריב לכורסייה דחילו ואימתא נפיל
עליה וביה הוה דאין דינא בלא סהדין בנין

אשריהם בעולם הזה ואשריהם לעולם
הבא אמר רבי שמעון אשריכם אותם
החברים שכל הסודות לא נסתרו מכם
כמה מקומות עליונים מזמנים לכם
לעולם הבא.

פתח ואמר ואתה תחזה מכל העם
אנשי חיל יראי אלהים אנשי אמת
שונאי בצע פסוק זה פרשוהו אבל
ואתה תחזה לא כתוב תבחר אלא
תחזה לפי מראה העינים במה בדמות
של אדם בששת הצדדים הללו
שאמרתם והכל בפסוק הזה

ואתה תחזה אחת בשער מכל העם
שתיים במצח אנשי חיל שלש בפנים
יראי אלהים ארבע בעינים אנשי אמת
חמש בשפתים שונאי בצע שש בידים
בשרטוטיהם.

שאלו הם הסימנים להיות ניכר
בהם בני אדם לאותם שרוח החכמה
שורה עליהם ועם כל זה משה לא
הצטרך לזה אלא מה כתוב ויבחר משה
אנשי חיל מכל ישראל משום שרוח
הקודש היתה באה אליו ומודיעה לו
ובה היה רואה הכל.

מנין לנו שכתוב כי יהיה להם דבר
בא אלי לא כתוב באים אלי אלא בא
אלי זו רוח הקודש שהיתה באה אליו
ובה היה יודע ולא הצטרך לכל זה
להסתכל ולעייין אלא לפי שעה היה
משה יודע.

כדוגמא זו ידע שלמה המלך ידע
בכסאו שרוח הקודש שרתה עליו שכל
מי שקרב לכסאו פחד ואימה נפלו
עליו ובו היה דין בלי עדות משום

⁵⁰² אמנם מה שידע [שלמה המלך] באצילות היה רק בידיעה ולא בהשגה, כי באצילות לא אפשר להשיג לשום בריה וכמ"ש (שמות לג כ) כי לא יראני האדם וחי, והיה השגתו רק מהבריאה ולמטה. והוא מה שנאמר (בדה"י א' כט כג) וישב שלמה על כסא ה', והוא עולם הבריאה שהוא כסא ה', כסא המלכות דאצילות היורדת בהיכל קה"ק דהבריאה, והוא כסא הכבוד שהוא המלכות שהיא כבוד ה', כבודו ומלכותו ית"ש. והבריאה הוא כסא לכבוד, ושלמה היה מרכבה להאור הזה שהאירה בו ונתגלה בו ונתלבשה בו, וזכה לבנין בית המקדש שנתגלה על ידו למטה לשכון כבוד בתוכו, ומלך על העליונים והתחתונים כמ"ש סנהדרין (כ ע"ב), כי מאחר שזכה להמלכות שבבי"ע ע"ז מלך על הבי"ע כולו. וכן היה דן בלא עדים ובלא התראה אלא ע"פ רוח הקודש [ועי' גמ' ר"ה כא סע"ב] וכו' נאמר בשלמה (מלכים א' ג כח) כי חכמת אלהים בקרב, והוא חכמה היורדת בבריאה וכו', והוא חכמה זעירא, וכמ"ש בפ' פינחס (רכג ע"א) וה' נתן חכמה לשלמה חכמה זעירא, ואמר הגר"א בספד"צ (פ"ד ל ע"ג ד"ה ואמר ובי"ד) שהוא אור היסוד (שהוא י' זעירא והוא חכמה זעירא) דהמלכות דאצילות, והוא יורד בבריאה, ואליו זכה שלמה. אבל לא שנתחכם בהמלכות שבאצילות רק בהי' זעירא שלה היורדת בבריאה, וכמ"ש בספד"צ (פ"ה לג ע"ב) דמינה אתחכם לתתא, וע' בהגר"א שם (לה ע"א ד"ה ויחכם). ואותו הי' זעירא הוא רוח הקודש, שהוא רוח מההוא קודש דלעילא, שהוא י' עלאה, חכמה עלאה אבא, כמ"ש בפ' אחרי מות (סא ע"א) ומשום שזכה לההוא י' זעירא, לכך היה דן ברוח הקודש בלא עדים והתראה (דע"ה ח"ב פה ע"א).

זהר פרשת יתרו

דדיוקנין הוּו בכורסייה וכל מאן דמקרב בשקרא מכשכשא ההוא דיוקנא והוה ידע שלמה מלכא דבשקרא קאתי בגין כד אימתא דכורסייה הוה נפיל על כלא וכלהו אשתכחו זכאין קמיה

מלכא משיחא בריהא כמה דאת אמר (שם יא ג) והריחו ביראת יהוה ולא למראה עיניו ישפוט⁵⁰³ וגו' ותלת אלין דנו עלמא בלא סהדין והתראה שאר⁵⁰⁴ בני עלמא על פום סהדין על מימר אורייתא חכימין דאשתמודען באינון דיוקנין עלייהו לאזהרא לבני עלמא ולמיהב אסוותא לבני נשא ולאסי נפשייהו זכאין אינון בהאי עלמא זכאין אינון בעלמא דאתי בחדש השלישי לצאת בני ישראל וגו' דשליט ביה אוריאל⁵⁰⁵ רב ממנא ותלת מאה ושתין וחמש רבוא משריין עמיה⁵⁰⁶ כחושבן יומי שתא⁵⁰⁷ וכלהו אית⁵⁰⁸ לון⁵⁰⁹ תלת מאה ושתין וחמש מפתחן נהורין מההוא נהורא⁵¹⁰ דנפקא מנו חשמל⁵¹¹ עלאה⁵¹² פנימאה⁵¹³ גניז

שהדמויות היו בכסאו וכל מי שקרב בשקר אותו הדמות מכשכש והיה שלמה המלך יודע שבא בשקר לכן אימת הכסא היתה נופלת על הכל וכולם נמצאו צדיקים לפניו.

מלך המשיח בריח כמו שנאמר והריחו ביראת ה' ולא למראה עיניו ישפט וגו' ושלשת אלה דנו את העולם בלא עדים והתראה שאר בני העולם על פי עדים על מאמר התורה חכמים שמכירים באותם דמויות עליהם להזהיר את בני העולם ולתת רפואה לבני אדם ולרפא את נפשם אשריהם בעולם הזה ואשריהם בעולם הבא. בחדש השלישי לצאת בני ישראל וגו' ששולט בו אוריאל⁵⁰⁵ ממנה גדול ושלש מאות וששים וחמש רבוא מחנות עמו כחשבון ימות השנה ולכולם יש שלש מאות וששים וחמשה מפתחות של אורות מאותו האור

⁵⁰³ כמ"ש "ואתה תחזה", ולא למשמע אזניו כשלמה, ששמעתו מחיות נושאי כסאו, אלא "והריחו" מצד ריח החוטם (רח"ו), ומ"ש ואתה תחזה כמשה, היינו לפי דעת יתרו, אבל כפי האמת רוח הקדש הוה אתי לגבי דמשה כמ"ש הזהר לעיל (מ"מ).

⁵⁰⁴ הן ד' חושים דאנשי חיל כו' משה ושלמה למראה עיניו למשמע אזניו, משיח והריחו, ושאר עלמא במימר פומא. ומשה עצמו רזא דדעת ברוה"ק, אלא אתפשטותא דשמשא על כוכביא, חכימין דאשתמודען באינון דיוקנין כו' ואתה תחזה כו' (יהל אור).

⁵⁰⁵ הוה בת"ת ושהוה לצד המזרח, כי מיכאל וגבריאל הם בח"ג, והוה החדש השלישי, ולפי ששם גילוי האורות היוצאים מיסוד אמא לכן אמר ביום הזה, שהוה מורה דבר המגולה. וידוע שבני ישראל הם הח"ג ש"ר א"ל שמהם נשמות ישראל שיצאו ממצרים, וגם מצרים סוד הדעת שבו שני מצרים, גבול החסדים וגבול הגבורות (רמ"ז). יסוד הרוח הוה רוחא דחכמתא, שהוה אוריאל, שבו ניתנה התורה (דע"ה ח"ב פט ע"ג).

⁵⁰⁶ פשוטו של מאמר זה הוה כי אוריאל גי' רמ"ח וכמצות עשה, ושס"ה מחנותיו כנגד מצות ל"ת, ובין שניהם תר"ג מצות שניתנו בסיני. וידוע שבחסדים הוה סגולת היסוד, ולכן נרמזו מצות עשה בשם גוף אחד המיוחד מכללות רמ"ח, ואמנם בגבורות הוה ענין הדבור בסוד (יהושע כד ג) וארבה את זרעו, ארב"ה גי' יצח"ק כמ"ש הרב, כי כל ריבוי הוה מצד ההבדלה מבד"ל גי' אלקי"ם. ועוד כי להיות אוריאל מהת"ת שעיקרו הוה מהחסדים שלכן אוריאל גי' רח"ם, ומפני זה באו החסדים ברמז שמו. אבל הגבורות עיקר פעולתן נראה בפעולתו שהיא השכינה היוצאת ממנו (רמ"ז).

⁵⁰⁷ והן נגד דו"נ, רמ"ח ושס"ה, שאוריאל ל הוה רמ"ח ואוריאל הוה חדש הג' כמ"ש הוה נשר (יהל אור).

⁵⁰⁸ "וכלהו אית" נמחק זיהל לור, וזמקומו איתא "ולאית".

⁵⁰⁹ פי' כל רבוא ורבוא יש לו מפתח אחד (מ"מ).

⁵¹⁰ ז"א (מ"מ).

⁵¹¹ בינה (מ"מ). חשמל הוה לעולם בקו האמצעי בסוד הדעת כולל חו"ג, חשמ"ל עתים חשות כו' מ' דוממות כו', ויש חשמל בחיות ביצירה ויש במלכות ויש ביסוד ויש בת"ת ובדעת וז"ש מגו חשמל עילאה והוה בת"ת (יהל אור). ברייתא דפרקי המרכבה (פרק ג') שאמר שם זה לשונו, ומהו חשמל, מלמד ששלוש מאות ושבעים ושמונה מיני מאורות של זיו וזוהר גדול קבועים בו, והפחות שבהם כזו לגל כמה, וסימנך גימטריא חשמ"ל שע"ח עכ"ל. וכ"ז הוה מאותן שע"ח נהורין עלאין אשר מהפנים דא"א, שהוה מהחוורתא דגלגלתא, וכמ"ש הרב (בשער א"א פרק י"ד) והם מאירים ומתנוצצים בכל החשמלים כולם, וע' בזוה"ק (יתרו עח סע"א) ובע"ח (שער קיצור אבי"ע פ"ו) (דע"ה ח"א סב ע"א).

⁵¹² ת"ת (יהל אור).

⁵¹³ משה מלגו (יהל אור), עי' תיקו"ז כט ע"ב יעקב מלבר משה מלגו.

זהר פרשת יתרו

שיוצא מתוך החשמל העליון הפנימי וגגנו והנסתר שסודות של אותיות קדושות עליונות של השם הקדוש

עח/ב

תליין ביה⁵¹⁶

ואיהו רזא דאיש תם⁵¹⁷ מאריה דביתא⁵¹⁸ איש האלהים⁵¹⁹ תם דתמן⁵²⁰ סיומא וקשרא דתפילין⁵²¹ ויעקב איש תם הוה ובדיוקניה⁵²² קיימא רזא⁵²³ דחשמל⁵²⁴ פנימאה עלאה ממיר וגניז וכל נהורין סתימין⁵²⁵ עלאין נקיט איהו ונפקי מניה וכלהו משריין נקמי אינון מפתחן דההוא נהורא⁵²⁶ דנפיק מגו חשמל⁵²⁷

תלויים בו.

והוא סוד של איש תם בעל הבית איש האלהים תם ששם סיום וקשר של תפלין ויעקב היה איש תם ובדמותו עומד סוד החשמל הפנימי העליון הטמיר והגנוז וכל האורות הנסתרים העליונים הוא לוקח ויוצאים ממנו וכל המחנות לוקחים אותם מפתחות של אותו האור שיוצא מתוך החשמל.

⁵¹⁴ על הדעת במקומו, ואמר גניז וסתים נגד ב' מדרגות שבו חו"ג נגד או"א אבא טמיר יתיר תוכחת מגולה מאהבה מוסתרת דחסדים הם טמונים אור הגנוז (יהל אור).

⁵¹⁵ הו"ה בד' אותיות והן ד' החיות שבתוך החשמל (יהל אור).

⁵¹⁶ שעיקר שם הו"ה הוא בז"א (מ"מ).

⁵¹⁷ ר"ל החשמל ת"ת (מ"מ). כללות הענין מובן במ"ש באוצרות חיים בסוד יעקב ודור המדבר, שנקרא איש תם בעלה דתם, כדאיתא בפרשת שלח קס"ג ע"ב. ותמצית סוד זה הוא שידוע שיעקב נבנה מאחוריים דאבא דהיינו פרצופו, ואומנם תוכיותו הוא מהארות יסוד אבא שבתוך פנימיות דעת דזעיר ונמשך עד מקום הת"ת ושם בוקע האור בסוד יעקב י"ב י"ב ויוצא ליעקב, והוא סוד התורה, ועליו אמרו רז"ל ונבלות חכמה של מעלה תורה. והנה בת זוגו היא הנקראת דוד דעה, וה"ס מ"ש ואיהו רזא, פי' שיוסוד אבא דאמרן דגניז וסתים הוא רזא סוד של יעקב הנקרא איש תם בעלה דתם היא נוק' דיליה (רמ"ז). ודעת משה ויעקב כמש"ו (יהל אור).

⁵¹⁸ משה רבינו ע"ה (יהל אור).

⁵¹⁹ שכל בחינת לאה היא מאמא וכמ"ש באוצרות חיים בפי' מסטרא דיובלא. והנה יעקב סודו הו"ה והיא אלקים, ואם תכה זה בזה י' פעמים א' י', הפ"ל ק"נ, ופ"ה ל', ה"פ י"מ ר"נ, יעלה ת"ם ועם הכולל הוא אמ"ת. וזה סוד (ירמיה י', י) ה' אלקים אמת (רמ"ז).

⁵²⁰ ר"ל לשון סיום שהתפילין בסוד ד' מוחין כחב"ד ג', וחד דע"ק, כמ"ש באד"ר, וב' רצועות מקיפות חו"ג וקשר ת"ת וזהו שהראהו ה' ית' למשה וכמש"ו (יהל אור).

⁵²¹ פי' מלת תם מורה סיום, מפני ששם הוא סיום יסוד דאמא שמשם מוצאה דדור המדבר. ועוד כי הוא סוד קשר דתפילין דיעקב בסוד ד' שהוא ד' אלפין דאה"ה העולים מד"ת, שגם הוא לשון סיום כי כל מדה הוא גבול. ואולם ד' אלפין השרשים נשארו בזעיר ושל דוד דעה הם ד' מילואי אל"ף העולים ת"ם כנזכר שם באוצרות חיים, וגם שם סיום הארות יעקב, כי משם חוזר האור להכנס בתוך זעיר לצורך תפלה של יד. ויעקב איש תם הוה, ובסוד זכר ונקבה חו"ג מצות עשה ומצות ל"ת, כי אור הגנוז הוא ד' יודין דע"ב שה"ס אתון קדישין הנז"ל ועולים מ', ובצאתם ליעקב מתרבים יפ"י ק' וארבעתם ת' והרי ת"ם (רמ"ז). כתב הרב טעם שנקרא לאה תם לפי שלוקחת ד' אלפין דד' אה"ה שהם לבושי המוחין והם גימ' מד"ת וד' אורות נשארים בז"א ולוקחת ד' פעמים ל"ף גימ' ת"ם, והתפילין הם מהמוחין ושם בלאה הוא סיומם (מ"מ).

⁵²² ובדיוקנא (מ"מ).

⁵²³ ר"ל שהדעת הוא בדיוקניה (יהל אור). זה סוד אחר והוא מ"ש שם בענין יעקב יעקב, שגם בתוך זעיר יש יעקב פנימי שתחלה נבקע יסוד אבא בתוך זעיר, ויש שם יעקב יותר גדול ומעולה וסודו (בראשית כז ל) יצוא יצא יעקב. וגם בזה מובן (שם מו ב) יעקב יעקב ב"פ, קדמאה לא שלים בתראה שלים, והוא ממש רזא דחשמל, פי' תוכיות שלו וכנז"ל (רמ"ז).

⁵²⁴ ור"ל בתוך פנימיות הז"א הם נה"י דאימא (מ"מ).

⁵²⁵ ירצה שאורות אבא אינון מתגלים בשום מקום אלא דרך בו, וממנו הם יוצאים לחוץ, שבדאי אינם בתוקפם הראשון אחרי עוברם כמה מדרגות כמבואר (רמ"ז). פי' המוחין דאבא ובתוכם של א"א ועתיק כולם נקיט ז"א הנז' (מ"מ).

⁵²⁶ ז"א (מ"מ).

⁵²⁷ בינה (מ"מ).

זהר פרשת יתרו

וההוא נהורא כליל בתרין נהורין⁵²⁸ ואינון
חד נהורא קדמאה⁵²⁹ איהו נהורא חורא דלא
שלטא ביה עינא ודא איהו נהורא דגניז
לצדיקייא כמה דאת אמר (תהלים צו יא) אור
זרוע לצדיק וגו' נהורא תניינא⁵³⁰ איהו נהורא
מנצצא מלהטא כגוון סומק ואתכלילו תרין
נהורין כחד והווי חד⁵³¹

והאי אוריאל רב ממנא וכל אינון משיריין
נשלי ההוא נהורא ובגין דכליל בתרין אקרי
תאומי⁵³² ועל דא שלטא ביה ההוא מולא⁵³³
דאקרי ברזא דיליה תאומים וביה אתיהיבת
אורייתא ומכאן אתמשכאן דרגין לתתא⁵³⁴ עד
דסלקין בשמהן (ס"א לאנהגא) לאנהרא עלמא

כל שאר מזלי לית לון פה ולשון⁵³⁵ והאי
אית ליה פה ולשון כלילין כחדא ועל דא
באורייתא (יהושע א ח) והגית בו יומם ולילה
כתיב יומם לקבל לשון לילה לקבל פה וכלא
כליל כחדא ובכלא סליק תאומים⁵³⁶

תומים כתיב ועל רזא דא כתיב תומים
(בראשית כה כד) והנה תומים בבטנה אי
תימא דבגין⁵³⁷ תרווייהו קאמר לאו הכי
דהא עשו לא סליק ברזא דא אלא בגין יעקב
קאמר ושבחה דא דהוה כמעשה דההיא צדקת
קא משבחה קרא ובגין דהוה תמן ההוא רשע
אסתלק מתמן אל⁵³⁹

ואותו האור כלול בשני אורות והם
אחד אור ראשון הוא אור לבן שלא
שולטת בו העין וזהו האור הגנוז
לצדיקים כמו שנאמר אור זרע לצדיק
וגו' אור שני הוא אור נוצץ לטהט כצבע
אדום ונכללו שני אורות כאחד והיו
אחד.

ואוריאל⁵³⁸ ל הזה הממונה הגדול וכל
אותם מחנות נוטלים אותו האור
ומשום שכלול בשנים נקרא תאומי⁵³⁹ם
ועל זה שולט בו אותו המזל שנקרא
בסוד שלו תאומים ובו נתנה תורה
ומכאן נמשכות דרגות למטה עד
שעולים בשמות (להנהיג) להאיר את
העולם.

לכל שאר המזלות אין להם פה
ולשון ולזה יש פה ולשון כלולים כאחד
ועל זה בתורה והגית בו יומם ולילה
כתוב יומם כנגד לשון לילה כנגד פה
והכל כלול כאחד ובכל עולה תאומים.

תומים כתוב ועל סוד זה כתוב
תומים והנה תומים בבטנה אם תאמר
שבשביל שניהם הוא אמר לא כך שהרי
עשו לא עלה בסוד זה אלא בשביל
יעקב אמר ושבח זה שהיה במעיה של
אותה הצדקת משבח הכתוב ומשום
שהיה שם אותו רשע הסתלק משם
אל⁵⁴⁰.

⁵²⁸ פי' ז"א יש בו חו"ג דאימא שהם חוור וסומק דבסמוך (מ"מ). והוא הקשר שב' הרצועות נקשרים ביה (יהל אור).

⁵²⁹ חסד (מ"מ).

⁵³⁰ גבורה (מ"מ).

⁵³¹ פי' שנכללים בו חו"ג הנז' (מ"מ).

⁵³² ור"ל שזהו תם ע"ש תאומים וכמש"ו והנה תומים בבטנה שכלול ב' נהורין והוא אוריאל מזל תאומים קשר שכולל ב' רצועות (יהל אור).

⁵³³ פי' סיון הוא ת"ת, ויש בו מזל תאומים של מעלה בת"ת (מ"מ).

⁵³⁴ פי' נמשך חותם מן הנחתם עד המזלות שמנהיגים העולם הזה, ולכך יש בעולם הזה בסיון מזל תאומים (מ"מ).

⁵³⁵ פה, מלכות, ולשון יסוד, שהת"ת כולל יסוד ומלכות (מ"מ). אף ש"ל צורת אדם כמו בתולה וכן שאר צורות מ"מ חסרים מהם פה ולשון (יהל אור).

⁵³⁶ פי' מכל צד יקרא ת"ת תאומים או לפי שכולל חו"ג או לפי שכולל פה ולשון שהם יסוד ומלכות (מ"מ).

⁵³⁷ בגין (מ"מ).

⁵³⁸ ר"ל שיעקב לבדו הוא תומים תם וכולל ב', ומפרש והולך שהוא בסיון כולל ניסן ואייר משא"כ בעשו, והענין כי יעקב הוא בדעת, משא"כ בעשו כי אין לו מכריע שנסתרס [ואל אחר אסתרס – לקמן קג ע"א] זקן וכסיל, איש בער וכו' (יהל אור).

⁵³⁹ פי' בתמר שהיו צדיקים תאומים באל"ף אבל הכא בשביל שלא היה עשו בכלל לכך אסתלק אל"ף (מ"מ)

זהר פרשת יתרו

וכלא רזא חדא יעקב נטיל ברזא דיליה
תרין ירחין ניסן ואייר ואתכליל איהו ברזא
דסינן דאיהו תאומים עשו נטיל ברזא דיליה
תרין ירחין תמוז אב ואיהו לא אשתכח
ואתאביד דהא אלול לאו דיליה הוא ואפילו
אב ט' יומין אינון דיליה ולא יתיר ואתאביד
ולא אשתכח ולא איהו ברזא דתאומים אלא
אתפרש לחודיה וסטא לסטרא אחרא
באפיסה ושממו כמה דאת אמר (תהלים ט ז)
האויב תמו חרבות לנצח⁵⁴⁰

ובגין דיעקב איהו תאומים אתיהיבת
אורייתא לבנוי בחדש תאומים ואורייתא
ברזא דתאומים תורה שבכתב ותורה שבעל
פה בחדש תליתאי לעם תליתאי בדרגין
תליתאין⁵⁴¹ תורה תליתאי תורה נביאים
וכתובים וכלא חד

בחדש השלישי וגו' פרשתא דא בהאי קרא
אוקמוה ליה לעילא תאני רבי חייא בההוא
זמנא דמטו ישראל למורא דסיני בניש להו
קב"ה לזרעיין דישראל ואשגח ליה בכלהו ולא
אשכח בכלהו זרעא דישראל פסילו אלא
כלהו זרעא קדישא כלהו בני קשוט

בההוא זמנא אמר קב"ה למשה השתא
אנא בעי למיהב אורייתא לישראל משיך להו
ברחימותא דאבהן ברחימותא דרחימנא להו
ובאתוון⁵⁴³ דעבדית להו ואת הוי לי שליחא
ואתיב מלין אלין אמר רבי יוסי אמר רבי
יהודה כך אמר קב"ה למשה במלה דא הוי לי
שליחא מהימנא לאמשכא ישראל אבתראי

ומשה עלה אל האלהים ויקרא אליו יהוה
מן ההר וגו' ומשה עלה אל האלהים לאתרא
דפרישן גדפוי דשכינתא⁵⁴⁴ כמה דאת אמר
(שם יח י) ויט שמים וירד וגו'

תאנא אמר רבי יהודה כל זמנא דגלופי
מלכא עלאה מתישרן באתרייהו⁵⁴⁵ עלמין

והכל סוד אחד יעקב נטל בסוד
שלו שני חדשים ניסן ואייר והוא נכלל
בסוד של סיון שהוא תאומים עשו נטל
בסוד שלו שני חדשים תמוז ואב והוא
לא נמצא ונאבד שהרי אלול אינו שלו
ואפילו באב תשעה ימים הם שלו ולא
יותר ונאבד ולא נמצא ואינו בסוד של
תאומים אלא נפרד לבדו וסטה לצד
אחר באפס ושממה כמו שנאמר האויב
תמו חרבות לנצח.

ומשום שיעקב הוא תאומים נתנה
תורה לבנוי בחדש תאומים ותורה
בסוד תאומים תורה שבכתב ותורה
שבעל פה בחדש השלישי לעם
השלישי בדרגות שלישיות תורה
משולשת תורה נביאים וכתובים והכל
אחד.

בחדש השלישי וגו' פרשה זו בפסוק
זה פרשו אותה למעלה שנה רבי חייא
באותו זמן שהגיעו ישראל להר סיני
כנס אותם הקדוש ברוך הוא את זרע
ישראל והשגיח בהם בכלם ולא מצא
בכל זרע ישראל פסול אלא כולם זרע
קודש כולם בני אמת.

באותו זמן אמר הקדוש ברוך הוא
למשה עכשיו אני רוצה לתת תורה
לישראל משוך⁵⁴² אותם באהבה של
אבות באהבה שאני אוהב אותם
ובאותות שעשיתי להם ואתה תהיה לי
שליח והשב הדברים הללו אמר רבי
יוסי אמר רבי יהודה כך אמר הקדוש
ברוך הוא למשה בדבר זה תהיה לי
שליח נאמן למשוך את ישראל אחרי.
ומשה עלה אל האלהים ויקרא אליו
ה' מן ההר וגו' ומשה עלה אל האלהים
למקום שפרושות כנפי השכינה כמו
שנאמר ויט שמים וירד וגו'.

שנינו אמר רבי יהודה כל זמן
שחקיקות המלך העליון מתישרות
במקומן כל העולמות בשמחה וכל

⁵⁴⁰ שתם שלו חרבות ותם שלו לשון אפיסה לפי שאינו תם (יהל אור).

⁵⁴¹ חג"ת (מ"מ).

⁵⁴²

⁵⁴³ ובאותות (לך למה).

⁵⁴⁴ פי' לעיל בפ' בשלח דף נח כתב הרח"ו שם כי משה היה ביצירה ואחז בכסא הכבוד שבבריאה
עכ"ל וז"ש כאן לאתרא דפרישן גדפוי דשכינתא שהיא בריאה (מ"מ).

⁵⁴⁵ פי' בשעה שהספירות משפיעים זה לזה בדרך יושר אזי עלמין כולהו בחידו (מ"מ).

זהר פרשת יתרו

כלהו בחידו וכל עובדין מתישרן בקיומיהו
(מאן כל עובדין מתישרן בקיומיהו) כמה
דאת אמר (שמות לד י) את מעשה יהוה כי
נורא הוא מאי כי נורא הוא אמר רבי אלעזר
שלימו דכלא כמה דאת אמר (דברים יז) האל
הגדול הגבור והנורא מאי

עמ"א

והנורא דא יעקב וכתוב (בראשית כה כז)
ויעקב איש תם כתרנומו גבר שלם שלם
בכלא כך כל עובדין דקב"ה שלימין בשלימו
בקיומא שלים

תניא רבי יוסי אומר יומא חד הוה קאימנא
קמיה דרבי יהודה סבא שאילנא ליה מאי
דכתיב (שם כה יז) ויירא ויאמר מה נורא וגו'
מאי קא חמא דקאמר דאיהו נורא אמר לי
חמא שלימו דמהימנותא קדישא דהוה שכיח
בהווא אתר כגוונא דלעילא ובכל אתר דהווי
שלימותא שכיח אקרי נורא

אמינא ליה אי הכי אמאי תרגומו דחילו
ולא שלים אמר לי לית דחילו אלא באתר דהווי
שלימותא שכיח ובכל אתר דהווי שלימותא
שכיח אתקרי נורא דכתיב (תהלים לד י) יראו
את יהוה קדושו כי אין מחסור ליראיו
ממשמע דקאמר כי אין מחסור באתר דלית
מחסור שלימותא שכיח

תאנא (משלי ל ד) מי עלה שמים וירד אמר
רבי יוסי דא הוא משה⁵⁴⁶ דכתיב ומשה עלה
אל האלהים מי אסף רוח בחפניו דא הוא
אהרן דכתיב (ויקרא טז יב) ומלא חפניו
קטורת⁵⁴⁷ סמים דקה מי צרר מים בשמלה דא
אליהו⁵⁴⁸ דכתיב (מ"א יז א) אם יהיה השנים
האלה טל ומטר כי אם לפי דברי מי הקים כל

המעשים מתישרים על קיומם (מי כל
המעשים המתישרים על קיומם) כמו
שנאמר את מעשה ה' כי נורא הוא מה
זה כי נורא הוא אמר רבי אלעזר
שלמות הכל כמו שנאמר האל הגדול
הגבור והנורא מה זה

והנורא זה יעקב וכתוב ויעקב איש
תם כתרנומו אדם שלם שלם בכל כך
כל מעשי הקדוש ברוך הוא שלמים
בשלמות בקיום שלם.

שנינו אמר רבי יוסי יום אחד הייתי
עומד לפני רבי יהודה הזקן ושאלתי
אותו על מהו שכתוב ויירא ויאמר מה
נורא וגו' מה ראה שאמר שהוא נורא
אמר לי ראה שלמות האמונה הקדושה
שהיתה מצויה באותו מקום כדוגמא
שלמעלה ובכל מקום שמצויה שלמות
נקרא נורא.

אמרתי לו אם כך למה תרגומו פחד
ולא שלם אמר לי אין פחד אלא
במקום שמצויה שלמות ובכל מקום
שמצויה שלמות נקרא נורא שכתוב
יראו את ה' קדושו כי אין מחסור
ליראיו ממשמע שאמר כי אין מחסור
במקום שאין מחסור מצויה שלמות.

שנינו מי עלה שמים וירד אמר רבי
יוסי זהו משה שכתוב ומשה עלה אל
האלהים מי אסף רוח בחפניו זהו אהרן
שכתוב ומלא חפניו קטורת סמים דקה
מי צרר מים בשמלה זה אליהו שכתוב
אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי
אם לפי דברי מי הקים כל אפסי ארץ
זהו אברהם שכתוב בו אלה תולדות

⁵⁴⁶ הן בד' אותיות הו"ה כסדר הזה, שהן בד' יסודות כסדר שהן אצלינו תחת הרקיע, כמ"ש למטה
תו אמר מי עלה כו' ד' קטירי עלמא כו', והן משה בשמים בינה כליל ג"ר ה' ראשונה, אהרן, רוח בד"א,
ו' של השם, שהוא כהן. והן מלך וכהן, והוא רוח אשר רוח חיים באפיו, ישימו קטורה באפיק, והוא
אסף וכילה את הרוח ע"י הקטורת. ואליהו בסוד צדיק אל חי, דלכן לא מית. יו"ד של השם, שהוא
אדם דיצירה חכמה, והוא כולל נה"י, נדב ואביהו בנו"ה, כהנים סגני כהונה, חסדי דוד הנאמנים, בני
כהנים. אברהם במלכות, ארץ. ובסודו גירי הצדק, ה' אחרונה של השם. וז"ש והוא אמר מי עלה שמים
וירד דא קב"ה כו' בד' אתוון הנ"ל, בסוד הו"ה, וכן ד' קטירי עלמא כו', והן ג' הויות ל"ב וער"פ וארא
ומש"ש (יהל אור).

⁵⁴⁷ ונראה לפי שהקטורת היא מבררת הבירורין שמהם רוחות של ישראל, לכך אמר אסף רוח בחפניו
(מ"מ).

⁵⁴⁸ שרשו מז"א כמ"ש בפ' ויגש, וילך אל נפשו ולא כתיב את נפשו, והיינו מ"ש בפ"ב, דא קב"ה
שהוא ז"א ובפ"ג רוח (מ"מ).

זהר פרשת יתרו

אפסי ארץ דא הוא אברהם⁵⁴⁹ דכתיב ביה (בראשית ב ד) אלה תולדות השמים והארץ

בהבראם אל תקרי בהבראם אלא באברהם
הוא תני האי והוא אמר מי⁵⁵⁰ עלה שמים
דא קב"ה דכתיב ביה (תהלים מז ו) עלה
אלהים בתרועה (מי עלה תקון בסוד את האור
אמנם בתרועה וירד בסוד ויבדל הבדילו לו
אלהים בתרועה)⁵⁵¹ מי אסף⁵⁵² רוח בחפניו
דא קב"ה⁵⁵³ דכתיב (איוב יב י) אשר בידו נפש
כל חי וגו' מי צרר⁵⁵⁴ מים בשמלה דא קב"ה
דכתיב ביה (שם כו ח) צורר מים בעביו מי
הקים כל אפסי ארץ דא קב"ה⁵⁵⁵ דכתיב ביה
(בראשית ב ד) ביום עשות יהוה אלהים ארץ
ושמים תו אמר מי עלה שמים וירד וגו' אלין
אינון ארבע קטירי עלמא⁵⁵⁶ אש רוח מים
ועפר⁵⁵⁷

אמר רבי ייסא⁵⁵⁹ אתחזון מלוי דרבי יוסי
דלא מתקיימאן כד מטו מלין אלין לגביה
דרבי שמעון אנה ידוי ברישיה דרבי יוסי
וברכיה ואמר שפיר קא אמרת⁵⁶⁰ והכי הוא⁵⁶¹

השמים והארץ בהבראם אל תקרי
בהבראם אלא באברהם.

הוא שנה את זה והוא אמר מי עלה
שמים זה הקדוש ברוך הוא שכתוב בו
עלה אלהים בתרועה (מי עלה תקון
בסוד את האור אמנם בתרועה וירד
בסוד ויבדל הבדילו לו אלהים
בתרועה) מי אסף רוח בחפניו זה
הקדוש ברוך הוא שכתוב אשר בידו
נפש כל חי וגו' מי צרר מים בשמלה זה
הקדוש ברוך הוא שכתוב בו צורר מים
בעביו מי הקים כל אפסי ארץ זה
הקדוש ברוך הוא שכתוב בו ביום
עשות ה' אלהים ארץ ושמים עוד אמר
מי עלה שמים וירד וגו' אלה אותם
ארבעה קטירי העולם אש רוח מים
ועפר.

אמר רבי ייסא נראים דברי רבי יוסי
שלא מתקיימים כשהגיעו הדברים
הללו אל רבי שמעון הניח ידיו⁵⁵⁸
בראשו של רבי יוסי וברכו ואמר יפה
אמרת וכך זה אמר לו מנין לך אמר לו

⁵⁴⁹ שהוא ענף החכמה, והיינו מ"ש בפ"ב דא קב"ה שהוא אבא, ובפ"ג מים, שנמצא כי ג' פירושים אלו של רבי יוסי כולם אמת (מ"מ).

⁵⁵⁰ בינה (רח"ו), ור"ל מי שהיא בינה נתעלית בשביל שמים שהוא ז"א, שכשעולה ז"א לבינה בסוד מ"ן, גורם זווג לאו"א, ולזה הביא ראיה עלה אלהים בתרועה, משמע שאלהים שהיא בינה היא שעולה (מ"מ).

⁵⁵¹ לך מופיע בדרך אמת.

⁵⁵² בית קבול ביסוד דנוק' (רח"ו).

⁵⁵³ מלכות (רח"ו), ור"ל שידים דאימא הם כלי מ"נ דרחל, בסוד ונתתם חמישית לפרעה. ובתוך כלי זה עולים נשמות הצדיקים בסוד מ"ן, וזהו שרמז הכתוב, מי שהיא בינה אסף רוח שהם נשמות הצדיקים בחפניו, שהם ידי הבינה שבתוך יסוד דנוק', וז"ש דכתיב אשר בידו נפש כל חי ר"ל אשר שהיא בינה בידים שלה הם נשפות של כל ישראל (מ"מ).

⁵⁵⁴ ז"א (רח"ו), ור"ל מי שהיא בינה מדדה מים שהם ה' חסדים שמהם נוצר ז"א בסוד מי מדד בשעלו מים (מ"מ).

⁵⁵⁵ אבא (רח"ו), ור"ל שאבא באמצעות הבינה הקים וכו', לפי שאבא גו אימא (מ"מ).

⁵⁵⁶ אש היינו בינה, האש הגדולה, מי אסף רוח בחפניו, הוא אהרן, שושבינא דמטרוניתא, וז"ש בפ"ב ב' דא קב"ה שהיא מלכות, והיינו עפר שבפ"ג ג' (מ"מ).

⁵⁵⁷ הם סוד ד' יסודות רוחניים, שהם "מי עלה שמים" יסוד האש מהגבורה נקשרת בבינה, "מי אסף רוח" הוא יסוד הרוח מהת"ת נקשר בבינה, "מי צרר מים" חסד נקשר בבינה, "מי הקים" יסוד העפר, מלכות, נקשר בבינה, והם סדר היסודות הגשמיים: אש רוח מים עפר, וע"י קשרם למעלה בבינה קשר הרכבתם מתקיימת להעמיד העולם על יסודו והיינו "ד' קטירי עלמא" (אור יקר).

⁵⁵⁸

⁵⁵⁹ ר' ייסא לא עמד בסוד דבריו, מפני שראה שפ"ג דרכים בענין א', מורה שפעם היה אומר כך, ופעם כך, ור"ש אמר כי הם ג' עניינים באצילות, וסודם פירשנו, ובהם ג' דרכים בחינתם זה למטה מזה, ור' ייסא המתחיל היה, שלא היה מן החברים הקדמונים ולא עמד על סוד הדברים, ור"ש בעל אשר סודות התורה שבחו, ולהכי מייתי האי עובדא דבתר הכי שלא היה בקי ר' ייסא כל כך (אור יקר).

⁵⁶⁰ בענין הראיות וסדר דבריו (אור יקר).

⁵⁶¹ בסוד, ועם היות שהם ג' פירושים "כלא חד מלה" ולא שהם פ"א אלא שכל הפירושים יתקיימו בספירות למעלה (אור יקר). פ"ה הכל אמת מי עלה שמים היא בינה שנתעלית ע"י ז"א (מ"מ).

זהר פרשת יתרו

אמר ליה מנא לך אמר ליה הכי אוליפנא מאבא דהוה אמר משמיה דרב המנונא סבא יומא חד הוה יתיב רבי שמעון בתרעא דצפורי אמר ליה רבי ייסא האי דאמר רבי יוסי מי עלה שמים וירד וגו' זמנא חדא אמר דא משה⁵⁶² לבתר אמר דא קב"ה לבתר אמר אלין ארבע קטירין אש רוח מים ועפר וחמינא ליה למר דברכיה

אמר ליה ודאי שפיר קא אמר והכי הוא וכלא חד מלה וכלהו מלי אתקיימו בקב"ה וכלהו בחד מתקלא סלקא אתרגיש רבי ייסא במלוי דרבי שמעון ואמר ודאי האי הכי הוא והכי אוליפנא מקמיה דמר זמנא אחרא (אלה תולדות השמים והארץ בהבראם אל תקרי בהבראם אלא באברהם דכתיב (תהלים פט ג) כי אמרתי עולם חסד יבנה אבל) וכלא שפיר

אבל סופא דקרא מאי קא מיירי דכתיב (משלי ל ד) מה שמו ומה שם בנו כי תדע מה שמו תינח מה שם בנו מהו אמר ליה רזא דמלה הא אוליפנא לרבי אלעזר ברי אמר ליה לימא לי מר דהא בחלמי שאילנא קמיה דמר האי מלה ואמר לי ואנשינא לה אמר ליה אי אימא תדכר אמר ליה ודאי דהא מה דאוליפנא קמיה דמר יומא דא אדכרנא⁵⁶³

אמר ליה רזא דמלה היינו דכתיב (שמות ד יב) בני בכורי ישראל וכתוב (ישעיה מט ג) ישראל אשר בך אתפאר וברזא עלאה והאי אקרי בנא⁵⁶⁴ אמר ינוח דעתיה דמר דהא רזא דא ידענא אדהכי לא אדכר רבי ייסא⁵⁶⁵ חלש דעתיה אזל לביתה אדמוך אחזיאו ליה בחלמיה חד ספרא דאגדתא דהוה כתיב ביה חכמה ותפארת במקדשו⁵⁶⁶

כך למדתי מאבי שהיה אומר משמו של רב המנונא סבא.

יום אחד היה יושב רבי שמעון בשער של צפורי אמר לו רבי ייסא זה שאמר רבי יוסי מי עלה שמים וירד פעם אחת אמר זה משה אחר כך אמר זה הקדוש ברוך הוא אחר כך אמר אלו ארבעה קטרים אש רוח מים ועפר וראיתי שמורנו ברכו.

אמר לו ודאי שיפה אמר וכך הוא והכל דבר אחד וכל הדברים התקיימו בקדוש ברוך הוא וכולם עולים במשקל אחד התרגש רבי ייסא בדברי רבי שמעון ואמר ודאי כך זה וכך למדנו לפני האדון בפעם אחרת (אלה תולדות השמים והארץ בהבראם אל תקרי בהבראם אלא באברהם שכתוב כי אמרתי עולם חסד יבנה אבל) והכל יפה.

אבל סוף הכתוב במה מדובר שכתוב מה שמו ומה שם בנו כי תדע מה שמו מילא מה זה מה שם בנו אמר לו סוד הדבר הרי למדתי לרבי אלעזר בני אמר לו יאמר לו האדון שהרי בחלומי שאלתי לפני האדון דבר זה ואמר לי ושכחתי אותו אמר לו אם אמור תזכור אמר לו ודאי שהרי מה שלמדתי לפני האדון יום זה נזכרתי.

אמר לו סוד הדבר היינו שכתוב בני בכורי ישראל וכתוב ישראל אשר בך אתפאר ובסוד עליון וזה נקרא בנו אמר תנוח דעתו של האדון שהרי סוד זה ידעתי בין כך לא נזכר רבי ייסא חלשה דעתו הלך לביתו נרדם הראו לו בחלום ספר אגדה אחד שהיה כתוב בו חכמה ותפארת במקדשו.

⁵⁶² היינו הך שמשה זכה לבינה כמ"ש הרב (מ"מ).

⁵⁶³ אותה ההקדמה דאוליפנא קמיה דמר אלה תולדות השמים והארץ בהבראם וכו', כמ"ש הזהר לעיל, וכיון שהתחלת לומר לי קצת מההקדמה, מיד זכרתי מה שלמדתי בפעם אחרת, גם עתה מיד אני זוכר החלום (מ"מ).

⁵⁶⁴ "והאי אקרי בנו" נמחק צמ"מ, ובמקומו איתא "והא איקרי בנו".

⁵⁶⁵ לא זכר ר' ייסא החלום (מ"מ).

⁵⁶⁶ כמ"ש עוז כו' ועוז הוא חכמה, כמ"ש במים עזים ברקיע עוזו, שהוא ממ"ס ששם בוצד"ק (החכמה תעוז לחכם כו' גם חכמה עם ד' אותיות גימ' ע"ז) (יהל אור).

זהר פרשת יתרו

אתער אזיל לגביה דרבי שמעון נשק ידוי
אמר הכי חמינא בחלמא זמנא אחרא חמינא
בחלמא חד
עט/ב

ספרא דאגדה אחת שהראו לפני והיה
כתוב בו חכמה ותפארת במקדשו
חכמה למעלה תפארת למטה במקדשו
אליהם⁵⁶⁸ וכך ראיתי בחלום פעם אחת
וכך מצאתי בפי אמר לו רבי שמעון עד
עכשיו אתה תינוק להכנס בין קוצרי
השדה והרי הכל הראו לך וזהו שכתוב
מה שמו ומה שם בנו כי תדע חכמה
שמו תפארת בנו.
(שנינו) ומשה עלה אל האלהים
אשרי חלקו של משה שזכה לכבוד זה
שהתורה העידה בשבילו כך (שנה רבי
יהודה) בא וראה מה בין משה לשאר
בני העולם שאר בני העולם כשעולים
עולים לעושר עולים לגדולה עולים
למלכות אבל במשה כשעולה מה כתוב
ומשה עלה אל האלהים אשרי חלקו.
רבי יוסי אמר מכאן אמרו החברים
הבא לטהר מסייעין אותו שכתוב
ומשה עלה אל האלהים מה כתוב

אתער אזיל לגביה דרבי שמעון נשק ידוי
אמר הכי חמינא בחלמא זמנא אחרא חמינא
בחלמא חד
עט/ב

ספרא דאגדה אחד שהראו לפני והיה
כתוב בו חכמה ותפארת במקדשו
חכמה למעלה תפארת למטה במקדשו
אליהם⁵⁶⁸ וכך ראיתי בחלום פעם אחת
וכך מצאתי בפי אמר לו רבי שמעון עד
עכשיו אתה תינוק להכנס בין קוצרי
השדה והרי הכל הראו לך וזהו שכתוב
מה שמו ומה שם בנו כי תדע חכמה
שמו תפארת בנו.
(שנינו) ומשה עלה אל האלהים
אשרי חלקו של משה שזכה לכבוד זה
שהתורה העידה בשבילו כך (שנה רבי
יהודה) בא וראה מה בין משה לשאר
בני העולם שאר בני העולם כשעולים
עולים לעושר עולים לגדולה עולים
למלכות אבל במשה כשעולה מה כתוב
ומשה עלה אל האלהים אשרי חלקו.
רבי יוסי אמר מכאן אמרו החברים
הבא לטהר מסייעין אותו שכתוב
ומשה עלה אל האלהים מה כתוב

⁵⁶⁷ ידיו ?

⁵⁶⁸

⁵⁶⁹ ששינהם הם מתייחדים ונקרבים למלכות, דהיינו המקדש מתייחד עם הת"ת ועם החכמה (אור יקר).

⁵⁷⁰ הענין שהמלכות הוא שדה, ושביליו הם סודות התורה, והיא מגדלת הסודות, ואותם קוצרי השדה הם החכמים השואבים רוח הקודש משם ומחדשים בתורה, הם קוצרים הסודות ומושכים אותם למטה (אור יקר). ועי' ריש אד"ר דף קכז ע"ב. פי' הצדיקים הכורתיים את הס"א מחקל התפוחין הקדישין על ידי מעשיהם הטובים. והוא בסוד נישוש, דהיינו שמסירים את העשבים הרעים כדי שלא ינקו מהשדה, שכן כל אחזית הסט"א הוא ביסוד דנוק' והיא המכונה שדה (ב"ע ג ע"א).
⁵⁷¹ ואלו היית בקי היה לך להבין (אור יקר).

⁵⁷² ושיעור הכתוב "מ"י וכו'" שהיא הבינה פעלה הפעולות האלו, וכיצד בכח החכמה ע"י התפארת, וז"ש מה שמו השופע לבינה, ומה שם בנו המקבל משתייהן, כי תדע ותתייחד שלשתם, אז יצא מי עלה שמים וכו' (אור יקר).

⁵⁷³ והוא סוד מה ומי, מי בד' קטירי עלמא ד' אתוון של השם כנ"ל, ומה הוא סוד י' אתוון גבוה עשרה כו' ומ"ה הוא בדכורין ומ"י בנוק' וכן מ"ה הוא בקו אמצעי, ת"ת ויסוד, שיסוד הוא חכמה כנ"ל, וד' ח"ג ונ"ה הן מ"י שהן ר"ק כלל הכל ולמעלה נעלם שאף זה בסוד שאלה מ"י ומ"ה משא"כ למעלה ואף שבינה נתנה לשאלה היינו למטה בסטרהא (יהל אור)

⁵⁷⁴ וא"ת מה ענין זכותו, שמא לא זכה מצד עמו, אלא צורך התורה היה כך, ולענין התורה עלה יותר מכדי זכותו להורידה לישראל (אור יקר).

⁵⁷⁵ ירצה תחלת עלייתם לעושר בלבד, ואח"כ משם עולם "לרבו" גדולה, היות שרים ונכבדים, ואח"כ הם עולים להיותם מלכים, הרי ב' עניינים, עולים לעניני העולם, ועולים מעט מעט מדרגה אחר מדרגה, אבל משה עלייתו בענין הקדושה, ועלה בבת אחת, והיינו "ומשה עלה אל האלהים", לא עלה תחלה למיכאל, ואח"כ אל שר גבוה ממנו, אלא מיד אל האלהים, אל המעלה הגבוהה. ר' יוסי אמר יותר מזה היה הענין, כי לא היה העליה אל האלהים לבד, אלא עלה מצד עצמו אל האלהים, אמנם מצד הקב"ה העלהו אל הת"ת יותר ממה שזכך עצמו (אור יקר).

⁵⁷⁶ משמע מצד עצמו, ואלמלא היה מצד צורך התורה, לא היה כדאי להכתב ולהעיד עליו ומשה עלה (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

האלהים מה כתיב בתריה ויקרא אליו יהוה⁵⁷⁷ דמאן דבעי לאתקרבא מקרבין ליה

ויקרא אליו יהוה מן ההר לאמר כה תאמר⁵⁸⁰ לבית יעקב וגו' רבי יצחק פתח (תהלים סה ה) אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך זכאה חולקיה דההוא בר נש דקודשא בריך הוא אתרעי ביה⁵⁸¹ וקריב ליה למשרי⁵⁸² בגו היכלא קדישא⁵⁸³ דכל מאן דאיהו אתרעי ביה לפולחניה רשים הוא מרשימי⁵⁸⁴ דלעילא⁵⁸⁵ למנדע דהא הוא אתבחר מקמיה דמלכא קדישא עלאה⁵⁸⁶ למשרי במדורוי וכל מאן דאשתכח ביה ההוא רשימא אעבר בכל תרעין דלעילא ולית דימחי בידוי⁵⁸⁷

רבי יהודה אמר זכאה חולקיה דמשה דעליה כתיב אשרי תבחר ותקרב⁵⁸⁸ וכתיב ביה (שמות כ יח) ומשה נגש אל הערפל (שם כד ב) ונגש משה לבדו אל יהוה והם לא יגשו כה תאמר לבית יעקב אלין נוקבי⁵⁸⁹ ותגיד לבני ישראל אלין דכורין

רבי שמעון אמר⁵⁹⁰ כה תאמר כמה דאת אמר (במדבר ו כג) כה תברכו וכתיב (תהלים קמא י) וחסידיך יברכוכה כלומר יברכו כה כה

אחריו ויקרא אליו ה' שמי שרוצה להתקרב מקרבים אותו.

ויקרא אליו מלאך ה' מן ההר לאמר כה תאמר לבית יעקב וגו' רבי יצחק פתח אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך אשרי חלקו של אותו אדם שהקדוש ברוך הוא התרצה⁵⁷⁸ בו ומקרב אותו לשרות בתוך ההיכל הקדוש שכל מי שהוא התרצה⁵⁷⁹ בו לעבודתו רשום הוא מרשומים שלמעלה לדעת שהרי הוא נבחר מלפני המלך הקדוש העליון לשרות במדורו וכל מי שנמצא בו אותו הרושם עובר בכל השערים שלמעלה ואין מוחה בידו.

רבי יהודה אמר אשרי חלקו של משה שעליו כתוב אשרי תבחר ותקרב וכתוב בו ומשה נגש אל הערפל ונגש משה לבדו אל ה' והם לא יגשו כה תאמר לבית יעקב אלו הנקבות ותגיד לבני ישראל אלו הזכרים.

רבי שמעון אמר כה תאמר כמו שנאמר כה תברכו וכתוב וחסידיך יברכוכה כלומר יברכו כה כה תאמר

⁵⁷⁷ הוא נתקרב מעט וקרבהו קב"ה הרבה (אור יקר).

⁵⁷⁸ רצה ?

⁵⁷⁹ כנ"ל

⁵⁸⁰ שאמירה בנוק' והגדה בצדיק דכורא, גיד ג"ד, והמן כזרע גד, ועם הזרע נעשה גיד, ומשם שוחקין מן כו', ושם הוא סט' דרחמי, חסד דכלול בפום אמה, וז"ש ויגד לכם את בריתו (יהל אור).

⁵⁸¹ היינו "תבחר" (אור יקר).
⁵⁸² ולא שיניחוהו הקב"ה במקום שבחרו, אלא אח"כ יקרבהו אל מעלה יותר, והיינו "ותקרב" (אור יקר).

⁵⁸³ דהיינו בית המקדש, ומפני שאין שם שכונה לשום אדם, אמר כי מלת "ישכון" ירצה למשרייה גו היכלא קדישא, וענין תמידותו בחנייתו שם יקרא שכונה, והנה פירש טעם האושר בזולת שהיא היא מעלה נפלאה, יש לה מעלה נעלמת (אור יקר).
⁵⁸⁴ מרשימא (אור יקר).

⁵⁸⁵ דהיינו סוד חוט אור המשוך על הנבחר להיותו אות בכל צבא מעלה ומטה (אור יקר).
⁵⁸⁶ ולכך רושם הנמצא בו, הוא מהיסוד שהוא הרושם כדי שיהיה אות שבחרו, "קדישא" מצד החכמה, "עילאה" מצד הבינה (אור יקר).

⁵⁸⁷ כשתפלתו או נשמתו עולה, אין שרי השערים מעכבין עליו, אלא הוא עולה פנימה אל היכל קדש הקדשים (אור יקר).

⁵⁸⁸ לשון הפסוק: אשרי תבחר ותקרב ישכן חצריך נשבעה בטוב ביתך קדש היכלך. "טוב ביתיך" שהוא היסוד, ומה הנרצה באותו רושם דעייל בלא בר, וז"ש "וכל מאן היכלך" הוא קדוש הנכנס להיכל ואין מוחה בידו כשאר הנכנסים בצריכין ליתן חשבון ועליה כתיב אשרי תבחר ותקרב אמנם ישכון הוא "שבחו" שישכון חצריך, וע"י כן "נשבעה" כל ישראל "בטוב" דהיינו התורה (אור יקר).

⁵⁸⁹ שהם בית יעקב, בית אל הת"ת (אור יקר).
⁵⁹⁰ מפרש לדרך זה גם תאמר ותגד, "כה" שהיא מלכות, "תאמר" יהיה בבחינת הנקבות אמירה דהיינו בבחי' הנקבה מו"ק, כאומרו לאמר, הן ישלח איש את אשתו אמירה זו אשה, והיא מצד ו"ק, ועם היות שיש דיבור קשה הימנה, אין ספק שהדיבור היא במלכות והאמירה בזכר, אמנם הדיבור דין גמורה, ואמירה "סטרא דדינא" דהיינו בו"ק שם מצוי הדין, אמנם הגדה מחכמה, ולכך כולה רחמים ואהבה, דהיינו המשכת הרחמים מחכמה שממש נמשך השפע אל הברית (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

תאמר לבית יעקב באמירה והיינו מסטרא דינא ותניד לבני ישראל⁵⁹¹ כמה דאת אמר (דברים ד יג) ויגד לכם את בריתו וכתוב (שם כו ג) הגדתי היום ליהו"ה אלהי"ך לבני ישראל דכורין דאתו מסטרא דרחמי

אמר רבי יוסי (נ"א יצחק) הואיל ואתינא להאי מה הוא הגדתי היום ליהו"ה אלהי"ך ליהו"ה אלהינ"ו מבעי ליה אמר ליה רבי שמעון וכי האי בלחודוי הוא והא כתיב (שם ח ז) כי יהו"ה אלהי"ך מביאך אל ארץ טובה וגו' (שם ז טז) אשר יהו"ה אלהי"ך נותן לך (שם ד כד) כי יהו"ה אלהי"ך אש אוכלה הוא וכלהו הכי

אלא הכי תנינן כל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוה וכל הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו אלוה מאי טעמא משום דזרעא קדישא לארעא קדישא סלקא ושכינתא באתרה יתבא והאי בהאי תליא ומשה לא קאמר אלהי"ך אלא לאינן דהוו זמינן למיעאל לארעא קדישא ולקבלא אפי שכינתא ומה דלא אמר אלהינ"ו⁵⁹² משום דהא משה לא זכה למיעאל לארעא ובגיני כך אלהי"ך ודאי בכל אתר משום דאינן הוו זמינן למיעאל תמן

אמר ליה ודאי הכי הוא אבל הכא כתיב (שם כו ג) ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו הגדתי היום ליהו"ה אלהי"ך והא אינן בארעא שריין מאי טעמא אלהי"ך ולא אלהינ"ו אלא אינן בעיין לאחזאה ולאודאה דבגיניה דחסד עלאה זכאן לכל האי ושריין בארעא ועאלן לההיא ארעא ועבד עמהון כל אינן טבאן ובגיני כך הוו אמרין מלין אלין לכהן (ולא לבר נש אחרא) דכתיב הגדתי היום ליהו"ה אלהי"ך (והכי הוא ודאי) משום דאתי מסטרא דחסד

כה תאמר לבית יעקב לההוא אתר דאתחזי להו ותניד לבני ישראל בההוא אתר שלים דאתחזי להו דהא יעקב⁵⁹³ וישראל⁵⁹⁴ תריין

לבית יעקב באמירה והיינו מצד הדין ותניד לבית ישראל כמו שנאמר ויגד לכם את בריתו וכתוב הגדתי היום לה' אלהיך לבני ישראל הזכרים שבאו מצד הרחמים.

אמר רבי יוסי (יצחק) הואיל ובאנו לזה מה זה הגדתי היום לה' אלהיך היה צריך להיות לה' אלהינו אמר לו רבי שמעון וכי זה בלבדו הוא והרי כתוב כי ה' אלהיך מביאך אל ארץ טובה וגו' אשר ה' אלהיך נותן לך כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא וכולם כך.

אלא כך שנינו כל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוה וכל הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו אלוה למה משום שהזרע הקדוש עולה לארץ הקדושה ושכינה יושבת במקומה וזה תלוי בזה ומשה לא אמר אלהיך אלא לאותם שהיו עתידים להיכנס לארץ הקדושה ולקבל פני שכינה ומה שלא אמר אלהינו משום שהרי משה לא זכה להכנס לארץ ולכן אלהיך ודאי בכל מקום משום שהם היו עתידים להכנס לשם.

אמר לו ודאי כך הוא אבל כאן כתוב ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו הגדתי היום לה' אלהיך והרי הם בארץ שורים למה אלהיך ולא אלהינו אלא הם רצו להראות ולהודות שבגללו של החסד העליון זכו לכל זה ושרו בארץ ונכנסים לאותה ארץ ועשה עמהם כל אותן טובות ומשום כך היו אומרים דברים אלה לכהן (ולא לאדם אחר) שכתוב הגדתי היום לה' אלהיך (וכך הוא ודאי) משום שבא מצד החסד.

כה תאמר לבית יעקב לאותו מקום שראוי להם ותניד לבני ישראל באותו מקום שלם שראוי להם שהרי יעקב

⁵⁹¹ נ"ה ודאי מרכבת הזכרים (אור יקר). לפי שהאמירה היא מצד הנוק' בצע אמרתו (רח"ו).
⁵⁹² אבל במקום אחר תירץ לפי שאותו הדור שנכנסו לארץ היו אחוזים במלכות, ומשה למעלה ממנה, ולכן אמר אלהיך ולא אלהי כי הוא אחוז בת"ת (מ"מ).
⁵⁹³ מלכות (רח"ו).
⁵⁹⁴ ת"ת (רח"ו).

זהר פרשת יתרו

וישראל שתי דרגות עלו ובדרגה אחת
ועולים אלא ישראל שלמות הכל

דרגין אסתלקו ובדרגא חד סלקין⁵⁹⁵ אלא
ישראל שלימותא דכלא

פ/א

אקרי ותניד לבני ישראל לאחזאה חכמתא
ולאשתעי ברוח חכמתא טיבו וקשומ⁵⁹⁶ דעבד
לון קודשא בריך הוא דכתיב ויגד לכם את
בריתו⁵⁹⁷

תניא אמר רבי יוסי זמנא חדא הוינא אזיל
בארחא והוה רבי חייא ברי עמי עד דהוינא
אזלין אשכחנא חד גבר דהוה לקיט בחקלא⁵⁹⁸
עשבין לאסוותא⁵⁹⁹ קריבנא לגביה אמינא ליה
בר נש קוטרא דקוטרי דעשבין למה⁶⁰⁰ לא
זקיף רישיה ולא אמר מידי אהדרנא זמנא
אחרא ואמינא האי ולא אמר מידי אמינא ליה
לרבי חייא ברי או האי בר נש אטיס אודנין או
שטיא או חכימא יתיבנא גבוי לבתר לקיט
אינון עשבין ואחיד לון וחפא עליהון טרפי
גופנין

אמר לן אנא חמינא דיודאין אתון ויודאין
אמרי עלייהו דאינון חכימין אי לא דחייסנא
עלייכו השתא תהוון רחיקן מבני נשא
כסגירא⁶⁰¹ דא דמרחקין ליה מכלא דהא אנא
חמינא דריחא דחד עשבא דהוה קריב גביכון

נקרא ותניד לבני ישראל להראות
חכמה ולדבר ברוח חכמה חסד ואמת
שעשה להם הקדוש ברוך הוא שכתוב
ויגד לכם את בריתו.

שנינו אמר רבי יוסי פעם אחת
הייתי הולך בדרך והיה עמי רבי חייא
בני עד שהיינו הולכים מצאתי איש
אחד שהיה לוקט בשדה עשבים
לרפואה קרבתי אליו אמרתי לו בן
אדם קשר הקשורות העשבים למה לא
הרים ראשו ולא אמר דבר חזרתי פעם
אחרת ואמרתי את זה ולא אמר דבר
אמרתי לו לרבי חייא בני או שהאיש
הזה אזניו אטומות או שוטה או חכם
ישבתי אצלו אחר כך לקט אותם
עשבים ואחז אותם וכסה עליהם בעלי
גפן.

אמר לנו אני ראיתי שאתם יהודים
ועל היהודים אומרים שהם חכמים
אם לא הייתי חס עליכם עכשיו תהיו
מרוחקים מבני אדם כמו המצורע הזה
שמרחיקים אותו מהכל שהרי אני
רואה שריח של עשב אחד שהיה קרוב
אליכם נכנס בגופכם ותהיו רחוקים

⁵⁹⁵ אחדות שלים (רח"ו).

⁵⁹⁶ עי' אד"ר קכט ע"א: ארחא אתפרשא לשית מאה ותליסר אורחין דאורייתא דפליג בזעיר אפין דכתיב ביה (תהלים כה) כל ארחות יי' חסד ואמת וגו' – "ארחות ה'" היינו ארחין דז"א, והם נהרין מארחא דע"ק שמכונה "חסד ואמת" שכן "חסד" הוא סוד החיבורתי שהוא חסד דגלגלתא דבינה דרדל"א (בהגר"א על ספד"צ י"ב ע"א ד"ה וז"ש וזעיר) ו"אמת" בעתיקא תליא (כמ"ש בזהר תרומה קמ ע"ב) (ב"ע מז ע"א).

⁵⁹⁷ כה תאמר, דהיינו אמירה שהיא אימא, לבית יעקב, שאין בחינתו אלא מאבא, אלו ימשיכו עליהם ג"כ מאימא, ויקבלו עליהם אמירה דהיינו אימא. ותגד, לשון המשכה, דהיינו יסוד דאבא הנמשך למטה מיסוד אימא, עד יסוד דז"א. לבני ישראל, שהם מבחי' ז"א, שהם מבחינת אימא ולא מאבא, אלו אני רוצה שימשיכו גם עליהם מאור דאבא, וכ"א שם בפ' ואתחנן (דברים ד' י"ג) ויגד לכם בריתו, והיינו בריתו דקאמר (ספר הליקוטין - פרשת בשלח - פרק יח).

⁵⁹⁸ עי' לעיל עט ע"ב שחקלא היא מידת המלכות.

⁵⁹⁹ עי' תיקו"ז קיג ע"א וכן ח"ג קצח ע"ב שמלקטים עשבים עבור ע"ז, אמנם עי' לקמן ח"ג קסב ע"א שמשם פשוט לא היה לשם ע"ז. ועי' פסחים נו ע"א: ששה דברים עשה חזקיה המלך על שלשה הודו לו ועל שלשה לא הודו לו וכו' גזז ספר רפואות והודו לו. ועי' ספר הליקוטין (מלכים א' פרק א): וגם גזז ספר רפואות, מצד סגולתם מצד העשבים והפירות שהם תחת רשות השרים, כמ"ש (איוב לח לג) אם תשים משטרו בארץ, והיו עובדים להם. ולזה הודו לו חכמים, בראותם כי כח הלבנה היתה הולכת וחסור בעונות, ואין לה כח ושליטה כבימי שלמה, ולכן התייש כח החיצונים קודם שתחסר מכל וכל. ועי' עמק המלך (ש"י פ"י): עשב, היינו קליפת נוגה, כי עשב הוא מאכל בהמה.

⁶⁰⁰ עי' ח"א כז ע"א: תלת קטירין אינון נשמתא רוחא נפשא.

⁶⁰¹ אם היה מצורע מוחלט אוי לו, כי בדרך ישב מחוץ למחנה מושבו, בד"ד עולה עשרה, ר"ל חוץ לי' ספירות, למקום החיצונים. וטמא טמא יקרא, שנמסר ביד מחבלים בשדה, ונקרא איש שדה, על שם שדים מחלק איש יודע ציד איש שדה, כי משם חלקו של עשו (בהגר"א בתיקו"ז נג ע"ד).

זהר פרשת יתרו

עאל בגופיכו ותהוון רחיקין תלתא יומין אלא
אכילו אלין תומי ברא ותתסון

אכלנא מנייהו דהוו שכיחין קמן ואדמכנא
ואתקטנא בזיעא⁶⁰² עד עידן סגי לבתר
אתערנא אמר לן ההוא גברא השתא אלהכון
עמכון דאשכחתון לי דהא אסוותא דגופיכון
על ידי אשתלים⁶⁰³

עד דהוינא אזלין אמר לן כל בר נש בעי
לאשתעי בבר נש אחרא כפום ארחוי⁶⁰⁴ דהא
לנוקבא כפום ארחוי לגברא כפום ארחוי
לגברא דגברי כפום ארחוי אמינא לרבי חייא
ברי היינו דכתיב כה תאמר לבית יעקב ותניד
לבני ישראל⁶⁰⁵ (ס"א כה תאמר לבית יעקב
בההוא אתר דאתחזי להו ותניד לבני ישראל
בההוא אתר שלים דאתחזי להו דהא יעקב
וישראל תרין דרגין אינון ובדרגא חד סלקין
אלא ישראל שלמותא דכלא אקרי)

אמר לן חמיתון דלא זקיפנא רישאי ולא
אשתעינא בהדיכו משום דאבא הכימא
בעשבין מכל בני דרא הוה⁶⁰⁶ ואוליפנא מאבא
ארחוי דכל עשבין דבהון קשוט⁶⁰⁷ ואנא בכל
שתא מדוראי בנייהו

והאי עשבא דחמיתון דהפינא ליה במרפי
דגופנין אלין בביתאי אית אתר חד והוא
לסטר צפון ובההוא אתר נעיין חד ריחאי⁶⁰⁹
ומעינא דההוא ריחאי נפיק חד גבר בתרין
רישוי⁶¹⁰ וחרבא שיננא בידיה ובכל יומא קא

שלשה ימים אלא אכלו שומי הבר
הללו ותתרפאו.

אכלנו מהם שהיו מצויים לפנינו
ונרדמנו ונקשרנו בזעה עד זמן רב אחר
כך התעוררנו אמר להם אותו האיש
עכשיו אלהיכם עמכם שמצאתם אותי
שהרי רפואת גופכם על ידי נשלמה.

עד שהיינו הולכים אמר לנו כל
אדם צריך לדבר עם אדם אחר כפי
דרכו שהרי לנקבה כפי דרכה לאיש
כפי דרכו לגבר שבגברים כפי דרכו
אמרתי לרבי חייא בני זהו שכתוב כה
תאמר לבית יעקב ותגיד לבית ישראל
(כה תאמר לבית יעקב באותו מקום
שראו להם ותגיד ותגיד לבני ישראל
באותו מקום שלם שראוי להם שהרי
יעקב וישראל שתי דרגות הם ובדרגה
אחת עולים אלא ישראל שלמות הכל
נקרא).

אמר לנו ראיתם שלא הרמתי
ראשי ולא דברתי עמכם משום שאבי
היה חכם בעשבים מכל בני דורו
ולמדתי מאבי דרכי כל העשבים שבהם
אמת ואני בכל השנה מדורי ביניהם.

והעשב הזה שראיתם שכסיתי
אותו בעלי הגפן הללו בביתי יש מקום
אחד והוא לצד צפון ובאותו מקום
נעוץ רחיים אחד ומהעין של אותו
רחיים יוצא איש אחד עם שני ראשים

⁶⁰² עי' לעיל סא רע"ב אתבזע זיעא באנפוי ותב רוחיה לגביה. ועי' אפיקי ים (חגיגה דף יג ע"א): בפ' בראשית דף מב ע"א כולהו כד נטלין מזדעזעים כמה חיילין וכו', והם זיעתם של חיות שממש יוצא הנהר דינור. והזיעה היא זי"ע ורת"ת שהם תת"ו בסוד שיר המלאכים כמ"ש בז"ח שה"ש, וידוע כי זיעה הוא ע"י המים שמתבקע דרך נקבים שבעור ע"י חום הגובר בו, והחום מוציא המים לחוץ, וכן כאן בהיכל הזכות ששם סוד המים מים קדושים מים ראשונים וכמ"ש שם בהיכלות ובביאורי רבינו באריכות, וע"י האש ששם מתבקע הזיעה וע"י יוצא נהר דינור, והוא מ"ש מזיעתם של חיות.

⁶⁰³ עי' ח"ג ריח ע"א שרפואת כלל ישראל על ידי חולי הצדיקים.
⁶⁰⁴ פי' הכיר בהם שהם חכמים גדולים לכך אמר ליה שמפני חכמתם צריך לנהוג בהם כבוד ואגיד לכם הענין (מ"מ).

⁶⁰⁵ עי' עט ע"ב.
⁶⁰⁶ עי' ח"ג רז ע"ב: כמה חכים הוה בלעם בחרשוי על כל בני עלמא.
⁶⁰⁷ אמתיות הענין שבכל עשב ועשב (מ"מ).

⁶⁰⁹ עי' חגיגה (דף יב ע"ב): שחקים שבו רחיים עומדות וטוחנות מן לצדיקים, ועי' ב"ע (קסג ע"ב): נו"ה רחיים דטוחנין מנא לצדיקים כידוע ששחקים הוא בנו"ה ובהם ב' מוחין חו"ב. ועיי"ש (כו ע"ב): שכל טחינה הוא בנו"ה ששם מתבשל הזרע שיהיה ראוי שיהיה נוצר ממנו הולד כמו טחינה שמתקן לאכילה וכו', ומזה הטעם נק' שפתיים רחיים כמ"ש רז"ל לעולם ישים אדם שתי שפתותיו כשני רחיים כו' וידוע כי ב' שפתיים הם נו"ה.

⁶¹⁰ עי' זהר ח"א רנא ע"א: כל אינון דתמן אינון מתולדין דקין ואינון בתרין רישין מנהון גברין עלאין ומנהון גברין זעירין ולית בהו דעתא שלים כשאר בני נשא דהכא לזמנין אינון זכאין ואתהדרן לסטרא טבא ולזמנין אתהדרן לסטרא בישא ומולדין ומתין כשאר בני נשא.

זהר פרשת יתרו

מצער לן ואנא לקיטנא האי עשבא וזילו
אבתראי ותחמון חיליה דהאי עשבא ומה די
אלהא עלאה גלי בעלמא ולית מאן דידע
ארחוי בכלא

אזילנא אבתריה עד דהוינא אזלי בארחא
מאיך לחד נוקבא בעפרא ושוי מההוא עשבא
בנוקבא נפק חד חויא ורישא דיליה סגי נטל
חד סנטירא (נ"א סודרא) וקטיר ליה כחד גדיא
דחילנא אמר לן זילו אבתראי

עד דמטינא לביתיה המינא ההוא אתר
בחשוכא בתר חד כותלא נטל חד שרגא
ודליק דליקא⁶¹¹ סחרניה דההוא אתר דרחייא
אמר לן ממה דתחמון לא תדחלון ולא תשתעון
מידי

אדהכי שרי חויא מקטרוי וכתש בקיסטא
מההוא עשבא ושוי ברישיה דחויא עאל חויא
בההוא עינא דרחייא ושמענא קלא דכל אתר
מודעזעא בעינן למיפק אחיד בידנא ההוא
גברא אמר לא תדחלון קריבו גבאי

אדהכי נפק חויא שתית דמא נקט ההוא
גברא מההוא עשבא ושוי ברישיה כבקדמיתא
עאל בההוא עינא דרחייא לשעתא זעירא
חמינא דנפק מההוא עינא חד גברא בתרין
רישין וחויא שרייא סחרניה דקדלוי עאל
בההוא עינא דרחייא ונפק תלת זמני הוה אמר
זקיטא זקיטא ווי לאימיה דלההוא אתר אוביל
ליה

אדהכי אתעקר רחייא⁶¹⁴ מאתריה ונפקו
גברא וחויא ונפלו ומיתו תרווייהו ואנן
דחילנא סגי אמר לן ההוא גברא דא הוא חילא
דעשבא דאנא לקיטנא קמייכו ובגיני כך לא
אשתעינא בהדייכו ולא זקיפנא רישאי
בשעתא דקריבתון גבאי

אמר לן אילו

פ/ב

ידעין בני נשא חכמתא דכל מה דנטע
קודשא בריך הוא בארעא וחילא דכל מה
דאשתכח בעלמא ישתמודעון חילא

וחרב שנונה בידו⁶⁰⁸ ובכל יום הוא
מצער אותנו ואני לקטתי את העשב
הזה ולכו אחרי ותראו את כחו של
העשב הזה ומה שאלוה העליון גילה
בעולם ואין מי שיודע דרכיו בכל.

הלכנו אחריו עד שהיינו הולכים
בדרך התכופף לנקב אחד בעפר ושם
מאותו העשב בנקב יצא נחש אחד
וראשו גדול לקח חבל (סודר) אחד
וקשר אותו כמו גדי אחד פחדנו אמר
לנו לכו אחרי.

עד שהגענו לביתו ראינו אותו
מקום בחשכה אחר כותל אחד לקח נר
אחד והדליק אש סביב אותו מקום
הרחיים אמר לנו ממה שתראו לא
תפחדו ולא תדברו דבר.

בין כך התיר את הנחש מקשריו
וכתש במכתשת⁶¹² מאותו העשב ושם
בראש הנחש. נכנס הנחש באותו עין
הרחיים ושמענו קול שכל המקום
הזדעזע רצינו לצאת אחז בדינו אותו
האיש ואמר אל תפחדו קרבו אלי.

בין כך יצא הנחש שותת דם לקח
אותו האיש מאותו העשב ושם בראשו
כבתחלה נכנס לאותו עין הרחיים
לשעה קטנה ראינו שיצא מאותו העין
איש אחד עם שני ראשים ונחש שרוי
סביב צוארו נכנס לאותו עין הרחיים
ויצא שלש פעמים הוא אמר זקיטא
זקיטא⁶¹³ אוי לאמו שהובילה אותו
לאותו מקום.

בין כך נעקר הרחיים ממקומו ויצאו
האיש והנחש ונפלו ומתו שניהם ואנו
פחדנו מאד אמר לנו אותו האיש זהו
כחו של עשב שאני לקטתי לפניכם
ולכן לא דברתי עמכם ולא הרמתי
ראשי בשעה שקרבתם אלי.

אמר לנו אלו

ידעו בני אדם חכמה שכל מה שנטע
הקדוש ברוך הוא בארץ וכח כל מה
שנמצא בעולם ידעו ויכירו את כח

⁶⁰⁸ יחיד או רבים?

⁶¹¹ מדורה של אש להאיר ולרוב החשך לא הספיק לו אור הנר (מ"מ).

⁶¹²

⁶¹³

⁶¹⁴ כי רצו לצאת הנחש והגברא ואין מקום לצאת כי עין הריחיים צר מהכיל גוף שניהם (מ"מ)

זהר פרשת יתרו

דמאריהון בחכמתיה סגיאה אבל לא טמיר קודשא בריך הוא חכמתא דא מבני נשא אלא בגין דלא יסמון מארחוי ולא יתרחיצו בההיא חכמתא וינשון ליה

כד אתינא ואמינא הני מלי קמיה דרבי שמעון אמר ודאי חכימא הוה ותא הוי לית עשבא ועשבא דאתייליד בארעא דלא אית ביה חכמתא סגיאה וחיליה בשמיא סגיאה תא חזי מן אזובא דבכל אתר דבעי קודשא בריך הוא לדכאה לבר נש באזובא מתדכי מאי טעמא משום דיתער חיליה דלעילא דאתפקדא עלוי דהא ההוא חילא דאתפקדא עלוי כד אתערא מבערא רוח מסאבא ואתדכי בר נש ועלך אמינא בריך רהמנא דשזבך

אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים מאי כנפי נשרים אמר רבי יהודה ברחמי⁶¹⁵ דכתיב (דברים לב יא) כנשר יעיר קנן⁶¹⁶ וגו' והיינו רזא דאמר רבי שמעון (משלי ל יט) דרך הנשר בשמים⁶¹⁷ מאי בשמים ברחמי מה נשר אשתכח ברחמי על בני ודינא לגבי אחרנין כך קודשא בריך הוא⁶¹⁸ אשתכח ברחמי לגבי ישראל⁶¹⁹ ודינא לגבי עמין עעבו⁶²⁰

רבי אלעזר הוה אזיל מקפוטקיא ללוד והוה אזיל רבי יוסי ורבי חייא עמיה קמו בנהורא כד נהיר יממא והווי אזלי אמר רבי חייא חמינא האי קרא דכתיב (יחזקאל א י) ופני אריה אל הימין לארבעתם ופני שור מהשמאל לארבעתן ופני נשר לארבעתן הא אריה בימינא שור משמאלא נשר באן אתר דוכתיה

רבונם בחכמתו הרבה אבל לא הסתיר הקדוש ברוך הוא חכמה זו מבני אדם אלא כדי שלא יסטו מדרכיו ולא יבטחו באותה חכמה וישכחו אותו.

כשבאתי ואמרתי את הדברים הללו לפני רבי שמעון אמר ודאי חכם היה ובא וראה אין עשב ועשב שנוול בארץ שאין בו חכמה רבה וכחו בשמים רב בא וראה מן האזוב שבכל מקום שרצה הקדוש ברוך הוא לטהר את האדם הוא נטהר באזוב למה משום שיתעורר כחו שלמעלה שנפקד עליו שהרי כשמתעורר אותו הכח שנפקד עליו הוא מבער רוח הטמאה ונטהר האדם ועליך אני אומר ברוך הרחמן שהצילך.

אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים מה זה כנפי נשרים אמר רבי יהודה ברחמים שכתוב כנשר יעיר קנו וגו' והיינו סוד הכתוב שאמר רבי שמעון דרך הנשר בשמים מהו בשמים ברחמים מה הנשר נמצא ברחמים על בניו ודין לאחרים כך הקדוש ברוך הוא נמצא ברחמים לישראל ובדין אל עמים עובדי עבודת כוכבים ומזלות.

רבי אלעזר היה הולך מקפוטקיא ללוד והיו הולכים עמו רבי יוסי ורבי חייא קמו באור כשהאיר היום והיו הולכים אמר רבי חייא ראיתי את הפסוק הזה שכתוב ופני אריה אל הימין לארבעתם ופני שור מהשמאל לארבעתן ופני נשר לארבעתן הרי אריה בימין שור משמאל נשר באיזה מקום מקומו.

⁶¹⁵ פי' נשר הוא רחמים כדמסיק, ולהיות הנהגתם של ישראל במדת רחמים ייחס הנהגה ההיא אל כנפי נשרים וכן פי' הכתוב וכו' (אור יקר).

⁶¹⁶ הם מדות רחמניות שיש בנשר על בניו כדפי' במדרש, ועם היות שהנשר הוא במלכות ומדת המלכות היא מדת הדין הרפה עכ"ז הוא כדפי' ר"ש (אור יקר).

⁶¹⁷ ונודע כי שמים "רחמי" דהיינו ת"ת, ולא אמר הכתוב נשר שמים אלא דרך הנשר בשמים, ירצה כי הנשר היא מדת המלכות, ועולה דרך הת"ת דהיינו דרך הנשר מלכות, בשמים בת"ת, ושוב פי' שהן אמת שהיא מדת הדין, אמנם פועל מצד רחמיה על ישראל ומצד דינה על אומות העולם, להצלתן של ישראל (אור יקר).

⁶¹⁸ בבחי' מדת המלכות (אור יקר).

⁶¹⁹ מאותם הרחמים שהיא מקבלת באמצעותם מישראל העליון (אור יקר).

⁶²⁰ שהיא מדת הדין הרפה, ומצד דינה דנה לאומות העולם, ועולם נשר הוא במלכות, אלא שהיא רחמים שהיא נקשרת למעלה בת"ת (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

אמר ליה רבי אלעזר באתרא (נ"א דיעקב) דיניקא⁶²¹ שריא⁶²² מאי טעמא⁶²³ משום דנשר בכללא אשתכח⁶²⁴ רחמי לבנוי⁶²⁵ דינא לגבי אחרנין⁶²⁶ כך קודשא בריך הוא אוביל לון לישראל ברחמי ובדינא לגבי אחרנין דכתיב ואשא אתכם על כנפי נשרים וכתיב כנשר יעיר קנו

מנין לנו שנשר נקרא רחמים שכתוב דרך הנשר בשמים בשמים ממש ולכן אריה לימין שור לשמאל נשר ביניהם ואוחז אותם אדם כולל את כולם והכל נכללו בו שכתוב ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה⁶³²

ויהי ביום השלישי וגו' רבי אבא פתח (שיר ח ה) אחות לנו קטנה ושדים אין לה מה נעשה לאחותנו ביום שידובר בה אחות לנו קטנה דא כנסת ישראל⁶³³ דאקרי אחות לקודשא בריך

אמר לו רבי אלעזר במקום (שיעקב) שהיונק שרוי למה משום שנשר נמצא בכל רחמים לבנוי ודין אל אחרים כך הקדוש ברוך הוא מוביל את ישראל ברחמים ובדין אל אחרים שכתוב ואשא אתכם על כנפי נשרים וכתוב כנשר יעיר קנו.

מנין לנו שנשר נקרא רחמים שכתוב דרך הנשר בשמים בשמים ממש ולכן אריה לימין שור לשמאל נשר ביניהם ואוחז אותם אדם כולל את כולם והכל נכללו בו שכתוב ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה.

ויהי ביום השלישי וגו' רבי אבא פתח אחות לנו קטנה ושדים אין לה מה נעשה לאחותנו ביום שידובר בה אחות לנו קטנה זו כנסת ישראל שנקראת אחות לקדוש ברוך הוא ושדים אין לה היינו ששנינו בשעה

⁶²¹ נמחק בלור יקר, וגורס את המוסגר.

⁶²² לא אמר אתרי דיעקב הוא אלא באתרי דיעקב, שהוא הת"ת, "שריא" המלכות בהיותה נקראת נשר, רחמים כדפי', והנה דברי ר' אלעזר הם מורכבים על ב' העניינים, לא גמר אומר היותו בת"ת ממש, ולא אמר שהיא מכל וכל במלכות והניח הענין תלוי ועומד (אור יקר).
⁶²³ למה פירשתי כך (אור יקר).

⁶²⁴ משום "דנשר בכללא אשתכח" פעמים לדין פעמים לרחמים כפי ענין הנפעלים, ולזה צריכים אנו לייחס לה מקום שיהיה לה ב' בחינות אלו (אור יקר).

⁶²⁵ מצד רחמי הת"ת, והיא מתייחדת עמו (אור יקר).

⁶²⁶ מצד שהיא דין, והיינו ואשא וכו' כדפי' לעיל (אור יקר).

⁶²⁷ ירצה עתה יובן הכתוב, שאמר אריה ייחס לו הימין, שור ייחס לו השמאל, ונשר סתם שם בכללם משום דמסתמא משתמע נשר ביניהם, ויש בו דין ורחמים, והיינו המלכות שהיא דין מצד הגבורה, והיא גבורה תתאה דאתי מגבורה עילאה, והיא רחמים מצד החסד האוחז בה (אור יקר).

⁶²⁸ כלומר אין ספר שאריה חסד, ושור גבורה, לא נשאר הספק אלא בנשר אדם איך עינים, אמנם הספק בנשר, שבא סתם בפסוק ואמר לפני נשר לארבעתם, ולא פי' איזה מקומו, ויש מקום ספק מצד מה שאמר הכתוב, אריה לימין שור לשמאל, והשלישי אליהם נשר, מורה דמסתמא הוא אמצעי לאריה שור, אמנם לפי המורגל הוא כי שנשר היא נקבה בסוד המלכות, ור' אלעזר אמר דבר השווה לב' הדעות כדעת אביו שפי' (אור יקר).

⁶²⁹ לפני אדם הם ב' בחי': הא' היא למטה משלשתם והוא כולל אותם לפני אדם אלו הם במלכות במקומה, שהיא ה' כוללת ג' אבות כנגד ג' גווי הקשת, אמנם הב' היא למעלה מכולם, שכל הג' מושרשים בו, והיינו בת"ת פני אדם ודאי (אור יקר).

⁶³⁰ והיינו פני אדם העליונים (אור יקר). פי הוא בחי' מלכות, כי אריה חסד, שור גבורה, נשר ת"ת, אדם מלכות (יהל אור).

⁶³¹ והיינו פני אדם התחתונים, וז"ש הכתוב, ודמות פניהם שור נשר אריה פני אדם, והעד על ב' בחינות אלו בפני אדם אומר "ועל דמות הכסא" דהיינו כסא דבריאה (אור יקר).

⁶³² דהיינו מלכות הכוללת פני אריה שור נשר העליונים, והיינו לגבי חיות פני אדם למטה, ודמות פניהם פני אדם, לפני אדם למעלה כאומרו "ועל דמות הכסא וכו'" ובערך האצילות אמר דמות כמראה אדם, לא אמר דמות אדם אלא כמראה אדם, כאותו אדם שהוא רוכב על נשר שור אריה, דהיינו סוד אדם בת"ת בבחי' עצמו הרוכב על ג' פנים אלו (אור יקר).

⁶³³ היינו המלכות שהיא עם ישראל בגלותם, ויוצאת עמהם, והיא מתקנת מתקרבת עמהם לסיני כדי להתתקן עם בניה, שכאשר ישראל עושים מעשים גוונים, היא אמן של ישראל, המתקנת עליהם ומתקשטת בטובתם, וכשרותם, וא"כ כל מה שישראל מתקנין היא מתקנת עמהם (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

הוא⁶³⁴ ושדים אין לה⁶³⁵ היינו דתנינן בשעתא דקריבו ישראל לטורא דסיני לא הוה בהון זכוון ועובדין טבין לאגנא עלייהו דכתיב ושדים אין לה דהא אינון תקונא ושפירו דאתתא ולית שפירו דאתתא אלא אינון מה נעשה לאחותנו מה יתעביד מינה⁶³⁶ בשעתא דקודשא בריך הוא יתגלי בטורא דסיני למלא בפתגמי אורייתא ויפרח נשמתהון מנייהו

אמר רבי יוסי בההיא שעתא דקריבו ישראל לטורא דסיני בההוא ליליא ונגהי תלתא יומין⁶³⁸ דלא אזדווגו לאנתתייהו אתי מלאכין עלאין וקבילו לישראל באחותא אינון מלאכין לעילא וישראל מלאכין לתתא אינון מקדשין שמא עלאה לעילא וישראל מקדשין שמא עלאה לתתא

ואתעטרו ישראל בשבעין כתרין בההוא ליליא ומלאכי עלאי הוו אמרי אחות לנו קטנה ושדים אין לה דלית להו זכוון ועובדין טבין מה נעשה לאחותנו כלומר מה יקר ורבו נעביד לאחתנא דא ביומא דקודשא בריך הוא יתגלי בטורא דסיני למיהב להו אורייתא

(ויהי ביום השלישי) כתיב היו נכונים לשלשת ימים אל תגשו אל אשה והיינו ביום השלישי רבי שמעון אמר בשעתא דקודשא בריך הוא בעא לאתגלאה

פ/א

בטורא דסיני קרא קודשא בריך הוא לכל פמלייא דיליה אמר לון השתא ישראל רביין דלא ידעין נימוסי ואנא בעיא לאתגלי עלייהו אי אתגלי עלייהו בחילא דגבורה לא יכלין למסבל אבל אתגלי עלייהו ברחמי ויקבלון נימוסי הדא הוא דכתיב ויהי ביום השלישי

שקרבו ישראל להר סיני לא היה בהם זכויות ומעשים טובים להגן עליהם שכתוב ושדים אין לה שהרי הם התקון והיפוי של האשה ואין יופי של אשה אלא הם, מה נעשה לאחותנו מה יעשה ממנה בשעה שהקדוש ברוך הוא יתגלה בהר סיני לדבר את דברי התורה ותפרח מהם נשמתם.

אמר רבי יוסי באותה שעה שקרבו ישראל להר סיני באותו לילה ונשלמו⁶³⁷ שלשה ימים שלא הזדווגו לנשותיהם באו מלאכים עליונים וקבלו את ישראל באחזה אותם מלאכים למעלה וישראל מלאכים מלמטה הם מקדשים את השם העליון למעלה וישראל מקדשים את השם העליון למטה.

והתעטרו ישראל בשבעים כתרין באותו לילה ומלאכים עליונים היו אומרים אחות לנו קטנה ושדים אין לה שאין בהם זכויות ומעשים טובים מה נעשה לאחותנו כלומר מה כבוד וגדולה נעשה לאחותנו זו ביום שהקדוש ברוך הוא יתגלה בהר סיני לתת להם תורה.

(ויהי ביום השלישי) כתוב היו נכונים לשלשת ימים אל תגשו אל אשה והיינו ביום השלישי רבי שמעון אמר בשעה שרצה הקדוש ברוך הוא להגלות

בהר סיני קרא הקדוש ברוך הוא לכל הפמליה שלו ואמר להם עכשיו ישראל תינוקות שאינם יודעים את הנהגותי ואני רוצה להתגלות עליהם אם אתגלה אליהם בכח הגבורה לא יוכלו לסבול אבל אתגלה עליהם ברחמים ויקבלו את הנהגותי זהו

⁶³⁴ בסוד ד"ו פרצופין (אור יקר).

⁶³⁵ כיון שאין לישראל מעשים הגונים, עם היות שהיא מתקשטת מכף רגלה ועד קדקדה בסוד מעשיהם של ישראל, עכ"ז ייחס עתה תיקוניה בשדיים (אור יקר). עי' פע"ח חג המצות א' ש"שדיים" היא גדלות ב'.

⁶³⁶ פי' שאומר הקב"ה כשפורחת נשמתם מהם מה נעשה להם מוכרח להחיותם (יהל אור).

⁶³⁷

⁶³⁸ פי' ליל שלשה ימים שלא שמשו מטתם, ור' יוסי אזיל לשיטתיה בש"ס דס"ל בד' צוה אותם על פרישה ופירשו ליל ה' וששי ושביעי למחר ניתנה תורה, אבל רבנן ס"ל בה' עבדו פרישה ופירשו ליל ששי ושביעי למחר ניתנה תורה, ועי' במס' שבת פרק רבי עקיבא (מ"מ).

זהר פרשת יתרו

שכתוב ויהי ביום השלישי ביום השלישי ודאי שהוא רחמים מנין לנו שכתוב ויט שמים וירד.

ובזה התגלה הקדוש ברוך הוא לישראל הקדים להם רחמים בתחלה ואחר נתנה להם תורה מצד הגבורה ביום השלישי שכך ראוי להם שבגלל כך נקראו ישראל.

בהיות הבוקר שכתוב בוקר לא עבות הרי אם היה עבות אז נמצאת קדרות ולא התגלה חסד ומתי מתגלה חסד בבוקר כמו שנאמר הבוקר אור שכשמאיר הבוקר נמצא חסד בעולם והדינים עוברים ובזמן שלא מאיר הבוקר הדינים עד אז לא עוברים שכתוב "ברן יחד כוכבי בוקר ויריעו כל בני אלהים" כיון שעברו אותם כוכבים ומאיר השמש באותה שעה כתוב בוקר לא עבות וחס"ד מתעורר בעולם התחתון באותה שעה כתוב בהיות הבוקר וכיון שעברו הכוכבים נמצא הבוקר (כשהתעורר הבוקר דינים לא נמצאו).

אמר רבי יוסי בהיות הבוקר התחיל הקדוש ברוך הוא להתגלות בהר סיני שנינו בהיות הבוקר כשהתעוררה זכותו של אברהם שכתוב בו וישכם אברהם בבוקר.

אמר רבי יוסי בהיות הבוקר שארי קודשא בריך הוא לאתגלאה בטורא דסיני תאנא בהיות הבוקר כד אתער זכותיה דאברהם דכתיב ביה (בראשית יט כז) וישכם אברהם בבקר

ויהי קלת וברקים אמר רבי אבא קלת כתיב חסר תרין קלין דאהדרו לחד דא נפקא מן דא רוהא ממיא⁶⁴⁶ ומיא מרוהא⁶⁴⁷ תרין דאינון חד⁶⁴⁸ וחד דאיהו תרי

אמר רבי יוסי קלת חד⁶⁴⁹ ואיהו קלא רברבא תקיפא דלא פסקת לעלמין ההוא

⁶³⁹ פי' ת"ת שהוא רחמים (מ"מ).

⁶⁴⁰ פי' כי ישראל הוא סוד ת"ת, וישראל אחוזים בת"ת, לכך נקראו ישראל (מ"מ).

⁶⁴¹ פי' שיש בו דינים, והיינו קודם שהאיר הבקר הרבה רק בקדרותא דצפרא, אז יש דינים (מ"מ).

⁶⁴² דריש ויריעו לשון שירה, ור"ל שכיון שהכוכבים עדיין ברקיע, אזי נשארו הדינים, וז"ש כיון

דאתערבון אינון ככביא (מ"מ).

⁶⁴³ נ"א שמיאל (לרך אלמת).

⁶⁴⁴ מלכות (מ"מ).

⁶⁴⁵ לרך אלמת גורס את המוסגר.

⁶⁴⁶ פי' ת"ת מחסד לפי שהחסד הוא כולל כולם כנודע (מ"מ).

⁶⁴⁷ פי' חסד מת"ת, שהת"ת כולל חסד וגבורה כנודע (מ"מ).

⁶⁴⁸ פי' זה כמו ד"א שמפרש קולות, היינו חג"ת, וז"ש תרין דאינון חד הם חו"ג, וכד דכלילא ביה תרי

היינו ת"ת ובספרים ישנים גריס בהדיא תנינן תרין דאינון חד וכו' (מ"מ).

⁶⁴⁹ בינה (מ"מ).

זהר פרשת יתרו

דכתיב ביה (דברים ה יט) קול גדול ולא יסף
דהא שאר קלין אתפסקן דתניא בארבעה
תקופין בשתא קלא אתפסקת⁶⁵⁰ וכדין דינין
מתערין בעלמא והאי קלא⁶⁵¹ דכליל שאר
קלין ביה לא אתפסק לעלמין ולא אתעבר
מקיומא שלים ותוקפא דיליה תאנא האי קלא
דקלין קלא דכליל כל שאר קלין

אמר רבי יהודה לית קלא אלא מסטרא
דרוחא ומיא⁶⁵² ואשא ובקלא⁶⁵³ (ד"א וכלא)⁶⁵⁴
עביד קלא⁶⁵⁵ ואתכליל דא בדא⁶⁵⁶ ועל דא
כתיב קלת וברקים אמר רבי יוסי היינו דכתיב
(תהלים קלה ז) ברקים למטר עשה⁶⁵⁷
שלהובא⁶⁵⁸ בעוטרי⁶⁵⁹ קטירא דרחמי⁶⁶⁰
בחיבתא דלא (שקיע) שכיח⁶⁶¹

תנא רבי יהודה אמר בסטר גבורה⁶⁶³
אורייתא אתייהבת אמר רבי יוסי אי הכי⁶⁶⁴
בסטר שמאלא הוי⁶⁶⁵ אמר ליה אתהדר
לימינא דכתיב (דברים לג ב) מימינו אש דת

שאר הקולות פוסקים ששינו בארבע
תקופות בשנה הקול נפסק ואז הדינים
מתעוררים בעולם וקול זה שכולל בו
את שאר הקולות לא נפסק לעולמים
ולא עובר מקיום שלם והחוזק שלו
שינו קול זה קול של הקולות קול
שכולל את כל שאר הקולות.

אמר רבי יהודה אין קול אלא מצד
רוח ומים ואש ובקול (והכל) עושה
קול ונכלל זה בזה ועל זה כתוב קולות
וברקים אמר רבי יוסי היינו מה
שכתוב ברקים למטר עשה שלהבת
בעטרות קשר של רחמים בחבה שלא
(שוקעת) מצויים.

שינו רבי יהודה אומר בצד הגבורה
נתנה התורה אמר רבי יוסי אם כן היא
היתה בצד שמאל אמר לו החזרה
לימין שכתוב מימינו אש דת למו
וכתוב ימינך ה' נאדרי בכח וגו' מצאנו

⁶⁵⁰ מלכות (מ"מ).

⁶⁵¹ בינה (מ"מ).

⁶⁵² בכל ספירה וספירה שנייחס בה קול, אינו מצד הגבורה שבה אלא מצד הת"ת והחסד, היינו "מיא ורוחא" שבה, והטעם ששנים אלו הם בעלי הקול, כל א' וא' לעצמו (אור יקר). פי' ר"י מסייא לת"ק דלעיל דקולות הם רוחא ומיאי (מ"מ).

⁶⁵³ לך אמת גורס את המסוגר ו'זבכלל' נמחק.

⁶⁵⁴ נמחק צמ"מ.

⁶⁵⁵

⁶⁵⁶ מים ברוח ורוח במים, והיינו קלת חסר תרין דאתעבידו חד, וברקים הם מצד הגבורה, ואינם בכלל קול, אלא קול מצד מים ורוח, וברקים מצד האש, והכריח ר' יוסי דעת זה ואמר "היינו וכו'". פי' הת"ת הנק' קול עשה למלכות הנקרא קול ג' כ' ונכללו זה בזה (מ"מ).

⁶⁵⁷ ענין המטר הוא סוד מים ברוח וברקים עשה למטר (אור יקר).

⁶⁵⁸ קלהובי (מ"מ).

⁶⁵⁹ שהוא הגבורה, שהיא שלהבת אש בעטרוי בשרשיה, והיא נקשרת בסוד הרחמים, והיינו עם המים והרוח ע"י הבינה, דהיינו "בסיבתא" (אור יקר). "שלהובא" מלכות, "בעטרוי", בגבורה ששם היא מתערת בדיניה (אור יקר). פי' הגבורות קשורים בחסדים באהבה שאינה מתבטלת לעולם, ושיעור הכתוב ברקים, שהם הגבורות למטר, שהם החסדים עשה, המאציל שתמיד הגבורות קשורים בחסדים (מ"מ).

⁶⁶⁰ בסוד הבינה, והיינו ג' פעמים אלהים בבינה בגבורה ובמלכות, וג' מדות הדין, ושלשתן יחד עושות ברק והיינו ברקים למטר עשה (אור יקר).

⁶⁶¹ היא זקנה, כי סוד הזקנה בג'ר והבינה זקנה ודאי (אור יקר). "שכיח" שהיא נעלמת (אור יקר).

⁶⁶² צחיבתא ללא (שקיע) נמחק צאור יקר, וצמקומו איתא צחיבתא ללא. צחיבתא ללא שקיע (נ"א) צחיבתא ללא שקיע (נ"א).

⁶⁶³ עם היות שהתורה היא קו האמצעי נתנה בסוד הגבורה (אור יקר). והיינו דאתהדר הגבורה בימין, והעד שנכלל השמאל בימין דכתיב מימינו אש דת למו, והיינו מימינו אש דת, דהיינו אש דת הגבורה שנטה אל הימין כדפי', וכתוב כענין הכללות הזה ימינך ה' נאדרי בכח, בסוד הגבורה הנכללת בה, וזה כי כשנדקדק ב' הפסוקים, נמצא שהם ב' עניינים מימינו אש, מורה אש הגבורה, לימין ולחסד, והנה השמאל אתחזר לימין וכתוב ימינך ה' נאדרי בכח, הרי זה מורה על הימין בשמאל (אור יקר).

⁶⁶⁴ ואנן קיימא לן קרא דכתיב פיה פתחה בחכמה, ותורת חסד על לשונה (אור יקר).

⁶⁶⁵ ולא בחסד, א"ל אין הכי נמי שנתנה בימין (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

שמאל שהחזר לימין וימין לשמאל הרי גבורה לשמאל (לימין).

למו וכתיב (שמות טו ו) ימינך יהוה נאדרי בכח⁶⁶⁶ וגו' אשכחן שמאלא דאתחזר לימינא⁶⁶⁷ וימינא לשמאלא הא גבורה לשמאלא⁶⁶⁸ (ד"א לימינא)

וענן כבד על ההר וגו' עננא תקיף⁶⁶⁹ דשקיע באתריה דלא נטיל וקול שפר חזק מאד מגו דעננא תקיף הוה נפיק ההוא קלא כמה דאת אמר (דברים ה כ) ויהי כשמעכם את הקול מתוך החשך

אמר רבי יהודה תלת חשוכי הוו⁶⁷⁰ דכתיב חשך ענן וערפל וההוא קלא הוה נפיק פנימאה מכלהו אמר רבי יוסי פנימאה דכלא הוה דביה כתיב קול גדול ולא יסף

אמר רבי אבא כתיב וכל העם ראים את הקולות ראים שמעים מבעי ליה אלא הכי תנינן אינון קלין הוו מתגלפי בההוא חשוכא ועננא וקבלא ומתחזיין בהו כמה דאתחזי גופא וחמאן מה דחמאן ושמעין מה דשמעין מגו ההוא חשוכא וקבלא ועננא ומגו ההוא חזו דהוו חמאן הוו נהירין בנהירו עלאה וידעין מה דלא ידעו דרין אחרנין דאתו בתרייהו

וכלהו הוו חמאן אפיין באפיין הדא הוא דכתיב (שם ד) פנים בפנים דבר יהוה עמכם ומאן הוו חמאן⁶⁷³ תאני רבי יוסי מנהירו דאינון קלין דלא הוה קול דלא הוה נהיר בנהירו דמסתכלי ביה כל גניזין וכל טמירין וכל דרין דייתון עד מלכא משיחא ובגיני כך כתיב וכל העם ראים את הקולות ראים

וענן כבד על ההר וגו' ענן חזק ששקוע במקומו שלא לוקח וקול שופר חזק מאד מתוך הענן החזק היה יוצא אותו הקול כמו שנאמר ויהי כשמעכם את הקול מתוך החשך.

אמר רבי יהודה שלש חשכים היו שכתוב חשך ענן וערפל ואותו קול היה יוצא פנימי מכולם אמר רבי יוסי הפנימי של הכל היה שבו כתוב קול גדול ולא יסף.

אמר רבי אבא כתוב וכל העם רואים את הקולות רואים היה צריך להיות שומעים אלא כך שנינו אותם קולות היו נחלקים באותו חשך וענן וערפל⁶⁷¹ ונראים בהם כמו שנראה גוף ורואים מה שרואים ושומעים מה ששומעים מתוך אותו חושך וערפל⁶⁷² וענן ומתוך אותו מראה שהיו רואים היו מאירים באור עליון ויודעים מה שלא ידעו דורות אחרונים שבאו אחריהם.

וכלם היו רואים פנים בפנים זהו שכתוב פנים בפנים דבר ה' עמכם ומה היו רואים שנה רבי יוסי מהאור של אותם הקולות שלא היה קול שלא היה מאיר באור שמסתכלים בו כל הגנזים וכל הנסתרים וכל הדורות שיבאו עד מלך המשיח ומשום כך כתוב וכל העם רואים את הקולות רואים

⁶⁶⁶ מורה שהוא הלך ואתחזר לשמאל (אור יקר).

⁶⁶⁷ עשה המאציל שתמיד הגבורות קשורים בחסדים. פי' מפסוק ראשון דכתיב מימינו אש דת למו, למדנו שהגבורות נכללו בחסדים, ומ"ש וימינא לשמאלא, היינו מפסוק ב' דכתיב ימינך ה' נאדרי בכח, הרי שהימין חזר להיות שמאל ועושה דין, ומ"ש הא גבורה לימינא חוזר לענין ראשון, שהשמאל נכלל בימין (מ"מ).

⁶⁶⁸ לך חמת גורם א' תהמוסגר ולא "לשמאלא".

⁶⁶⁹ פי' גבורה, כמ"ש כמד"א ויהי בשומעכם את הקול מתוך החשך, ונודע שחשך היא גבורה, ושיעור הכתוב וענן כבד על ההר, שהיא גבורה ומה יצא ממנה קול שופר חזק מאד (מ"מ).

⁶⁷⁰ פי' גבורה הוד מלכות, והם נקרא חשך ענן וערפל. ומ"ש "וההוא קלא הוה נפיק פנימאה מכלהו" פי' היה יוצא הקול מהבינה שהיא פנימית יותר מכולם, אבל כשבא לגבורה מתעצם שם, ולכך אמר לעיל מגו דעננא תקיף הוה נפיק ההוא קלא, א"נ י"ל עננא תקיף היא בינה, והיא נק' חשך, כמ"ש בס' בראשית, והקול יוצא ממנה, וז"ש תלת חשוכי וכו' שהם גבורה הוד מלכות, והקול יוצא מהבינה שהיא פנימית מכולם (מ"מ).

⁶⁷¹

⁶⁷²

⁶⁷³ פי' ע"י מי היו רואים (מ"מ).

זהר פרשת יתרו

פא/ב

ראיה ממש

אמר רבי אלעזר וכל העם ראים ראים כמה דאמינא דחמו מנהירו דאינון קלן מה דלא חמו דרין בתראין אחרנין את הקולת כמה דאת אמר (ישעיה ו א) וארא את יהוה וארא יהוה לא כתיב אלא את יהוה אופ הכא וכל העם ראים הקולת לא נאמר אלא את הקולת

כנוונא דא את השמים ואת הארץ דהא אתין דבאורייתא לאסתכלא באורייתא (נ"א בחכמתא) אתייהיבו כבד את אביך ואת אמך (משלי ג ט) כבד את יהוה מהונך וכלהו לאסתכללא בהו מלה אחרא אופ הכא את הקולת לאסנאה ההוא קלא אחרא לתתא דכניש לון לגביה מה דנפיק מנייהו דביה חמאן ומסתכלן בחכמתא עלאה כל גניזין עלאין וכל רוזין פמירין וסתימין מה דלא אתגלייא לדרין בתראין דאתו בתריהון ולא לדרין דייתון לעלמין עד זמנא דייתי מלכא משיחא דכתיב (ישעיה נב ח) כי עין בעין יראו בשוב יהוה ציון

ואת הלפידים בקדמיתא ברקים והשתא לפידים כלא חד אבל מדאדתקנו בתקונוי לאתהזאה אתקרין הכי⁶⁷⁴

ואת קול השופר תאני רבי יצחק כתיב⁶⁷⁵ (תהלים סב יב) אחת דבר אלהים שתיים זו שמעתי כמה דאת אמר אנכי ולא יהיה לך⁶⁷⁶ אמר⁶⁷⁷ רבי יהודה קול בשפר מבעי ליה⁶⁷⁸ השפר למה אלא ההוא קול דאקרי שופר

ראיה ממש.

אמר רבי אלעזר וכל העם רואים רואים כמו שאמרנו שראו מהאור של אותם הקולות מה שלא ראו דורות אחרונים אחרים את הקולות כמו שנאמר וארא את ה' וארא ה' לא כתוב אלא את ה' אף כאן וכל העם רואים הקולות לא נאמר אלא את הקולות.

כדוגמא זה את השמים ואת הארץ שהרי האתים שבתורה נתנו כדי להתבונן בתורה (בחכמה) כבד את אביך ואת אמך כבד את ה' מהונך וכולם להכליל בהם דבר אחר אף כאן את הקולות לרבות אותו קול אחר למטה שכונס אותם אליו מה שיוצא מהם שבו רואים ומסתכלים בחכמה עליונה כל הגנזים העליונים וכל הסודות הטמירים ונסתרים מה שלא התגלה לדורות אחרונים שבאו אחריהם ולא לדורות שיבאו לעולמים עד הזמן שיבא מלך המשיח שכתוב כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון.

ואת הלפידים בתחלה ברקים ועכשיו לפידים הכל אחד אבל משהתקנו בתקונים להראות נקראו כך.

ואת קול השופר שנה רבי יצחק כתוב אחת דבר אלהים שתיים זו שמעתי כמו שנאמר אנכי ולא יהיה לך. אמר רבי יהודה היה צריך להיות קול בשופר למה השופר אלא אותו קול שנקרא שופר שכתוב והעברת

⁶⁷⁴ ברק הוא יסוד דאמא, ומסטרא דילה הם הברקים כנז' בתיקו"ז, וז"ס ויצא כברק חצו. והנה בהיות' ביסוד נק' ברקים "וכד אתתקן לאתחזאה" בסוד המלכות נק' לפידים, כי בה מתראין כל נהורין, וכיוצא בזה מציינו, כי נר"ב' נביאים בהיותם בסוד מלכות נק' מראה וחלום (זהר הרקיע).

⁶⁷⁵ דבריו סתומים ולא פי' מהו קול השופר, ואפשר שר"ל קול ושופר שהוא ז"א ובינה, ולכך הביא פסוק שתיים זו שמעתי, לומר שהם שתיים. א"נ ר"י מפרש קול השופר היינו חו"ג, וז"ש כמד"א אנכי ולא יהיה לך, ונודע שעשה ול"ת הם חו"ג (מ"מ).

⁶⁷⁶ מצורף כל מצות עשה להדיבור דלא יהיה לך (שמות כ ג), כי במה שעושה נגד יצרו הרי מקיים הדיבור דלא יהיה לך, שהוא התיקון דביעור וביטול הרע. וכן כל קיום מצוות ל"ת, שהוא כדי לעשות רצון קונו כנ"ל, הרי הוא מצורף להדיבור דאנכי, שהוא התיקון דהמשכת אור קדושתו ית"ש וגילויו למטה. והרי לנו כי אלו ב' התיקונים הם תלויים זב"ז, ונעשו שניהם בכל א', וזהו שאמרו בזה"ק (יתרו פא ע"ב) כי על אלו ב' הדברות אנכי ולא יהיה לך על זה נאמר (תהלים סב יב) אחת דיבר אלהים שתיים זו שמעתי, כי מתקיימים שניהם ע"י כל א' (דע"ה ח"ב עט ע"ב).

⁶⁷⁷ רבי יצחק נוסף בדרך אמת.

⁶⁷⁸ פי' אם נאמר ששופר היא בינה וקול הוא ז"א שיצא ממנה, קול בשופר מבעי ליה, דמשמע קול שהוא ז"א, נעשה בשופר שהיא בינה, אבל כיון דכתיב קול בשופר משמע שהוא מדה אחת, והוא ז"א שנקרא קול ונק' שופר, שהוא לשון יופי כדמפרש ר"י בעצמו בסמוך (מ"מ).

זהר פרשת יתרו

דכתיב (ויקרא כה ט) והעברת שופר תרועה
בחדש השביעי בעשור לחדש ביום
הכפורים⁶⁷⁹ בדא אתברי שופר⁶⁸⁰

אמר רבי יוסי מה שופר⁶⁸¹ אפיק קלא אשא
ורוחא ומיא אוף הכא⁶⁸² כלא אתכליל בהאי
ומדא נפקין קלין אחרנין

אמר רבי אלעזר קול דנפיק משופר
דמשמע דשופר חד וקול נפיק מניה ושופר
בקיומיה שכיח ובגיני כך כתיב קול השפר

רבי יהודה אמר הכי קול השפר השפר⁶⁸³
כתיב חסר כמה דאת אמר (דניאל ו ב) שפר
קדם דריוש (שם ד כז) מלכי ישפר עלך (שם ג
לב) שפר קדמי להחויא

רבי שמעון אמר קול השפר אתרא דקלא
נפיק מניה אקרי שופר⁶⁸⁴ תו אמר רבי שמעון
תא חזי קול השופר אתרא דקלא⁶⁸⁵ היינו
דכתיב (דברים ח ג) כי על כל מוצא פי יהוה
יחיה האדם מאי מוצא פי יהוה דא קול (ס"א
דנפיק משופר והאי קול)⁶⁸⁶ השופר⁶⁸⁷ הוא רב
מכל שאר קלי תתאי ותקיפא מכלהו דכתיב
וקול שפר חזק מאד ועל כל שאר קלין לא
אתמר חזק מאד (נ"א אמר רבי שמעון) בהאי
קול השופר תליא כלא ודא הוא דאקרי קול
גדול דכתיב קול גדול ולא יסף ואקרי (מ"א יט
יב) קול דממה דקה נהירו דבוציני⁶⁸⁸ דהוא זך
ודקיק וזכיך ונהיר לכלא

דממה מהו דממה אמר רבי שמעון דבעי
בר נש למשתוקא מניה ולמחסם פומיה כמה

שופר תרועה בחדש השבעי בעשור
לחדש ביום הכפרים בזה נברא שופר.

אמר רבי יוסי מה שופר מוציא קול
אש רוח ומים אף כאן הכל נכלל בזה
ומזה יוצאים הקולות האחרים.

אמר רבי אלעזר קול שיוצא משופר
שמשמע ששופר אחד וקול יוצא ממנו
ושופר בקיומו מצוי ומשום כך כתוב
קול השופר.

רבי יהודה אמר כך קול השפר
השפר כתוב חסר כמו שנאמר שפר
קדם דריוש [], מלכי ישפר עלך [], שפר
קדמי להחויא [].

רבי שמעון אמר קול השופר מקום
שקול יוצא ממנו נקרא שופר עוד אמר
רבי שמעון בא וראה קול השופר מקום
של קול היינו שכתוב כי על כל מוצא
פי ה' יחיה האדם מה זה מוצא פי ה'
זה קול (ס"ר שיוצא משופר וזה קול)
השופר הוא גדול מכל שאר הקולות
התחתונים וחזק מכולם שכתוב וקול
שופר חזק מאד ועל כל שאר הקולות
לא נאמר חזק מאד (אמר רבי שמעון)
בקול השופר הזה הכל תלוי וזהו
שנקרא קול גדול שכתוב קול גדול ולא
יסף ונקרא קול דממה דקה אור הנרות
שהוא זך ודקיק ומזכך ומאיר לכל.

דממה מה זה דממה אמר רבי
שמעון שצריך אדם לשתק ממנו

⁶⁷⁹ פי' בינה שנקרא יוה"כ כנ"ל (מ"מ).

⁶⁸⁰ פי' ע"י היבנה נברא ז"א הנק' שופר, ושיעור הכתוב, והעברת שופר תרועה שהוא ז"א, וע"י מי
תהיה העברתו, ע"י בעשור לחדש ביוה"כ, שהיא בינה (מ"מ).

⁶⁸¹ פי' שופר בעולם הזה (מ"מ).

⁶⁸² פי' בינה וס"ל לר' יוסי קול שהוא ז"א, יצא משופר שהיא בינה, וכן דעת ר"א שאמר קול דנפיק
משופר (מ"מ).

⁶⁸³ היינו מקום הת"ת והיופי (רח"ו).

⁶⁸⁴ פי' כסברת ר' יוסי ור"א (מ"מ).

⁶⁸⁵ פי' בינה שמשם יצא ז"א, שנקרא קול (מ"מ).

⁶⁸⁶ נמחק צמ"מ.

⁶⁸⁷ פי' בינה נק' קול השופר, ושיעור הכתוב כי ע"י האורות שיוצאים מפי הבינה יחיה האדם שהוא
ז"א, ולפי זה מ"ש ר"ש אתרא דקלא אינו מפרש קול של הפסוק, דקול השופר דקרא היא בינה כמ"ש
בסוף דבריו, אלא מלתא מאפי נפשה קאמר, שהבינה אתרא דקלא שהוא ז"א שיצא ממנה, אבל לעולם
פי' קול השופר דקרא לפי' זה השני של ר"ש היא הבינה. נמצא לר' יהודה קול השופר הוא ז"א, קול
שהוא יפה, ולר' יוסי ור"א ולפי' קמא דר"ש קול השופר, קול שהוא ז"א, יצא משופר שהיא בינה, ולפי'
הב' דר"ש קול השופר היא בינה (מ"מ).

⁶⁸⁸ פי' היא הבינה נק' ניהרו ונקרא בוצינא לפי שיש בה ה' גבורות הנק' בוצינא וה' חסדים נקראים
נהירו (מ"מ).

זהר פרשת יתרו

דאת אמר (תהלים לט ב) אמרתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני אשמרה לפי מחסום דממה איהי שתוקא דלא אשתמע לבר וירא העם וינעו ויעמדו מרחק דחמו מה דחמו וינעו כמה דאת אמר (ישעיה ו ה) וינעו אמות הספים מקול הקורא

תאנא מה כתיב ביה ביחזקאל כד חמא גבורן נימוסי קודשא בריך הוא דכתיב (יחזקאל א ג) וארא והנה רוח סערה באה וגו' רוח סערה אמאי אמר רבי יוסי לתברא ארבע מלכוון אמר רבי יהודה תנינא רוחא רבא דאתער בנימוסי גבורה דלעילא⁶⁸⁹ באה מן הצפון מצפון לא כתיב⁶⁹⁰ אלא מן הצפון ההוא דאשתמודע לעילא ההוא דטמיר וגניז לעילא

ענן גדול ואש מתלקחת דהוה אחיד ביה (ס"א ולא אחיד⁶⁹² אחיד בסטרוי וכו') ולא הוה אחיד בסטרוי לאתערא דינא דתנינן תלת זמנין ביומא ינקא ההוא דינא קשיא בקרדיטי גליפין מסטרא דגבורה הדא הוא דכתיב ואש מתלקחת בגין לאתערא בעלמא

ומה מבסם ליה⁶⁹⁴ ההוא דכתיב ביה ונגה לו סביב דההוא זיהרא דאסחר ליה מכל סטרוי מבסם ליה ומתקין ליה בגין דלא להוי דינא קשיא וייכלון בני נשא למסבליה

ומתוכה כעין החשמל (שם ד) ומתוכה ומגווה⁶⁹⁶ כעין החשמל מאי חשמל אמר רבי יהודה חיות אשא ממללא

תאנא אמר רבי יוסי חשמל מה דהוה לבא לאשא דכתיב מתוך האש כעין החשמל ולא החשמל מתוך האש מגו אשא דאיהי לנו באשא כעין החשמל דאיהו בתר ארבע דרגין

ולחסם את פיו כמו שנאמר אמרתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני אשמרה לפי מחסום דממה היא שתיקה שלא נשמעת החוצה וירא העם וינעו ויעמדו מרחוק שראו מה שראו וינעו כמו שנאמר וינעו אמות הספים מקול הקורא.

שנינו מה כתוב ביחזקאל כשראה גבורות הנהגות הקדוש ברוך הוא שכתוב וארא והנה רוח סערה באה וגו' למה רוח סערה אמר רבי יוסי כדי לשבור ארבע מלכיות אמר רבי יהודה שנינו רוח גדולה שמתעוררת בהנהגות הגבורה שלמעלה באה מן הצפון לא כתוב מצפון אלא מן הצפון אותו שנודע למעלה אותו שטמיר וגניז למעלה.

ענן גדול ואש מתלקחת שהיה אחוז בו (ולא אחוז אחוז בצדדיו) ולא היה אחוז בצדו לעורר הדין ששנינו שלש פעמים ביום יונק אותו דין הקשה בממנים⁶⁹¹ חקוקים מצד הגבורה זהו שכתוב ואש מתלקחת כדי לעורר בעולם.

ומה מבסם אותו אותו שכתוב בו ונגה לו סביב שאותו הארת שמקיף אותו מכל צדדיו מבסם אותו ומתקן אותו כדי שלא יהיה דין קשה ויוכלו בני אדם לסבול אותו.

ומתוכה כעין החשמל שנינו ומתוכה ומתוכה⁶⁹⁵ כעין החשמל מה זה חשמל אמר רבי יהודה חיות אש מדברות.

שנינו אמר רבי יוסי חשמל מה שהיה לב לאש שכתוב מתוך האש כעין החשמל ולא החשמל מתוך האש מתוך אש שהיא לתוך אש כעין

⁶⁸⁹ פי' בחי' גבורה אחת שיצאה מהבינה שנק' צפון (מ"מ).
⁶⁹⁰ פי' דאי אתיב מצפון הוה אמינא גבורה דז"א ורוח סערה, שהיא בחי' גבורה באה ממנה, אבל כיון דכתיב מן הצפון בה' הידיעה, ש"מ שמהבינה באה (מ"מ).
⁶⁹¹

⁶⁹² פי' שגבורה דז"א היא ענן גדול, שהיא גבורה תקיפא, ונק' ג"כ אש מתלקחת, שר"ל שאחזה בבינה ואינה אחזה (מ"מ).

⁶⁹³ לך מופיע בדרך אמת.

⁶⁹⁴ פי' מי ממתיק הגבורה הזאת, היינו החסדים הנק' נוגה, כנודע שתמיד הגבורות נכללים בחסדים (מ"מ).

⁶⁹⁵
⁶⁹⁶ פי' שלא נפרש שהחשמל הוא בתוכה כנשמה בתוך הגוף אלא ר"ל ומגווה, דהיינו מחיצה לפניו ממחיצה (מ"מ).

זהר פרשת יתרו

החשמל שהיא אחר ארבע דרגות
שכתוב רוח סערה ענן גדול ואש
מתלקחת ונגה לו

פ/בא

סביב ומתוכה כעין החשמל מתוך האש
ההוא דכתיב ביה ואש מתלקחת⁶⁹⁷
תניא רבי יוסי בר רבי יהודה אמר⁶⁹⁸ חמו
ישראל הכא מה דלא חמא יחזקאל בן בוזי
וכלהו אתדבוקו בחכמתא עלאה⁶⁹⁹ יקרא
חמשה דרגין דקליין⁷⁰⁰ חמו ישראל בטורא
דסיני ובחמשה דרגין אלין אתייהיבת
אורייתא⁷⁰¹ דרגא חמישאה הוא דכתיב קול
השפר יחזקאל לקבליהון חמא חמשה דרגין
דאינון לבר מאלין דאינון רוח סערה ענן גדול
ואש מתלקחת ונגה לו סביב ועין החשמל
אמר רבי אלעזר בישראל כתיב (דברים ה
ד) פנים בפנים⁷⁰³ דבר יהו"ה וגו' ביחזקאל
כתיב כעין ודמות כמאן דחמי בתר כותלין⁷⁰⁴
סגי אין כמאן דחמי בר נש בתר כותלא אמר
רבי יהודה מה דחמו ישראל⁷⁰⁵ לא חמא
נביאה אחרא⁷⁰⁶ כל שכן מה דחמא משה⁷⁰⁷
דלא חמא נביאה אחרא⁷⁰⁸ (ס"א כ"ש בר נש

סביב ומתוכה כעין החשמל מתוך
האש אותו שכתוב בו ואש מתלקחת.
שנינו רבי יוסי בר רבי יהודה אמר
ראו ישראל כאן מה שלא ראה יחזקאל
בן בוזי וכולם נדבוקו בחכמה עליונה
נכבדה חמש דרגות של קולות ראו
ישראל בהר סיני ובחמש הדרגות הללו
נתנה תורה דרגה חמישית הוא שכתוב
קול השופר כנגדם ראה יחזקאל חמש
דרגות שהן חוץ לאלה שהם רוח סערה
ענן גדול ואש מתלקחת ונגה לו סביב
ועין החשמל.
אמר רבי אלעזר בישראל כתוב
פנים בפנים דבר ה' וגו' ביחזקאל כתוב
כעין ודמות כמי שרואה אחר כתלים⁷⁰²
רבים כמי שרואה אדם אחרודך כתל
אמר רבי יהודה מה שראו ישראל לא
ראה נביא אחר כל שכן מה שראה
משה שלא ראה נביא אחר (כל שכן
אדם אחר) אשרי חלקו שכתוב בו ויהי

⁶⁹⁷ פי' מתוך הקלי' הג', שהיא אש מתלקחת, הוא החשמל. ואע"פ שיש עוד נוגה שהיא הד', וא"כ הול"ל כעין החשמל מתוך הנוגה, י"ל כיון שהנוגה הוא בחי' קלי' הנאכלת עם הפרי, בכלל הקדושה יחשב, וכאלו החשמל מתוך האש (מ"מ).

⁶⁹⁸ פליג אדלעיל, דאיהו מפרש ענן גדול למטה, אמנם בקדש לא בחוץ בקלי' כלל (אור יקר).
⁶⁹⁹ נראה שעל חכמה ממש קאמר, ואפשר דמלכות מצד החכמה שהיא ג"כ נקראת חכמה כאומרו ותרב חכמת שלמה, היא מלכות מחכמה כל בני קדם היא חכמת אלהים ודאי (אור יקר).
⁷⁰⁰ הם ד' מדות חגת"ם, והחמישית הוא קול השופר דהיינו הדעת, מציאות הד' האלו יחד קודם התפשטם אל מקומם (אור יקר). פי' חגת"ם ובינה, וז"ש דרגא ה' הוא דכתיב קול השופר שהיא הבינה שנק' קול השופר וסברא זו של ר' יוסי בר יהודה היא כפי' ב' של ר"ש דלעיל שקול השופר היא בינה שנקרא קול גדול, ונקרא שופר (מ"מ).

⁷⁰¹ שהם ה' ספרי תורה, או אפשר שהתורה היא מאלו המדות מורכבת בה' מוצאות באותיות וכיוצא, ויחזקאל לא ראה במדות אלא ראה חוצה במקום לבושם בקדש בעולם הנפרדים, והם ד', רוח סערה כנגד ת"ת, ענן גדול כנגד החסד, ואש מתלקחת כנגד הגבורה, ונוגה לו כנגד המלכות, ועין החשמל הוא כלל ארבעתם, והוא מציאות משובח מארבעתם נגדיי לקול השופר דאמרן, ור' אלעזר אמר כר' יהודה (אור יקר).

⁷⁰² אולי זה לשון של מסך?

⁷⁰³ בסוד האצילות, מה שאפשר לנביאים להשיג השיגו, מה שאין כן יחזקאל שהכל ראה למטה ביצירה בסוד חותמין דשעוה (אור יקר).

⁷⁰⁴ אצילות מתלבש בבריאה ובריאה ביצירה, וישראל ראו כל מה שאפשר שיראה האדם וחי. "כמה דחמי בר נש" הדברים הגשמיים, "בתר כותלא" שאינה ראוה עצם הדבר כן ראה יחזקאל הדברים הרוחניים בתר כותלין סגי אין (אור יקר).

⁷⁰⁵ הם ד' מדרגות: הא' נבואת מרע"ה משובחת שבכל הנבואות. הב', נבואת ישראל שהיא למטה מנבואת מרע"ה. הג', נבואת שאר נביאים למטה מנבואת ישראל. הד' רוח הקדש, שהוא למטה מהנביאים, ואתה יאמר "מה דחמו ישראל" שהיא המדרגה הב' (אור יקר).

⁷⁰⁶ היא המדרגה הג' (אור יקר).

⁷⁰⁷ שהיא המדרגה הראשונה (אור יקר).

⁷⁰⁸ שהיא מדרגה השלישית (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

שם עם ה' ולא במראה אחר ככתוב ומראה ולא בחידות.

אחרא⁷⁰⁹ זכאה חולקיה דכתיב ביה (שמות לד כח) ויהי שם עם יהוה⁷¹⁰ ולא בהיזו אחרא⁷¹¹ כמה דכתיב (במדבר יב ח) ומראה ולא בחידות

אמר רבי יוסי תא חזי כתיב (יחזקאל א ג) היה היה⁷¹² דבר יהוה נבואה לשעתא היתה רבי יהודה אמר לקיומא הוא דאתא דאצטרך למהוי בניניהון דישראל לאשתמודעא דהא לא שביק לון קודשא בריך הוא ובכל אתר דמתפורין ישראל בגלותא עמהון הוא שריא

אמר רבי אלעזר היה היה דחמא ולא חמא דקאים באינן מלין ולא קאים הדא הוא דכתיב וארא כעין השמל ולא השמל אבל ישראל מה כתיב בהו וכל העם ראים את הקולת כל חד וחד חמא כדקא חזי ליה

דתניא כל חד וחד הוו קיימין שורין שורין תחומין תחומין וכדקא אתחזי להו חמו כל חד וחד

אמר רבי שמעון רישי דעמא בלחודייהו רישי דשבטין בלחודייהו נוקבי בלחודייהו חמש דרגין לימינא וחמש דרגין לשמאלא הדא הוא דכתיב (דברים כט ט) אתם נצבים היום כלכם לפני יהוה אלהיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם כל איש וגו' הא חמש דרגין לימינא וחמש דרגין לשמאלא מאן אינון היינו דכתיב (שם י) טפכם נשיכם וגרך אשר בקרב מחניך מחטב עציך עד שאב מימך הא חמש דרגין לשמאלא

כלהו דרגין אתתקנו כגוונא דלעילא לקבליהון ירתו ישראל אחסנת עלמין עשר אמירן דבהו תליין כל פקודין וכל זכוון וכל ירותת אחסנא דאינון חולקא טבא דישראל

תאנא בההיא שעתא דקודשא בריך הוא אתגלי בטורא דסיני הוו חמאן כל ישראל

אמר רבי יוסי בא וראה כתוב היה היה דבר ה' נבואה לשעתה היתה רבי יהודה אמר לקיום הוא בא שהצטרך להיות בשביל ישראל להודיע שהרי לא עזב אותם הקדוש ברוך הוא ובכל מקום שישראל מתפזרים בגלות הוא שרוי עמהם.

אמר רבי אלעזר היה היה שראה ולא ראה שעומד באותם דברים ולא עומד זהו שכתוב וארא כעין החשמל ולא חשמל אבל ישראל מה כתוב בהם וכל העם רואים את הקולות כל אחד ואחד ראה כראוי לו.

ששינו כל אחד ואחד היו עומדים שורות שורות תחומים תחומים וכמו שראוי להם ראו כל אחד ואחד.

אמר רבי שמעון ראשי העם לבדם ראשי השבטים לבדם הנקבות לבדן חמש דרגות לימין וחמש דרגות לשמאל זהו שכתוב אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלהיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם כל איש וגו' הרי חמש דרגות לימין וחמש דרגות לשמאל מה הן היינו שכתוב טפכם נשיכם וגרך אשר בוקרב מחניך מחוטב עציך עד שואב מימך הרי חמש דרגות לשמאל.

כל הדרגות התתקנו כדוגמא שלמעלה כנגדם ירשו ישראל ירושת עולמים עשר אמירות שבהן תלויות כל המצוות וכל הזכויות וכל ירושת נחלה שהם החלק הטוב של ישראל.

שנינו באותה השעה שהתגלה הקדוש ברוך הוא בהר סיני היו רואים

⁷⁰⁹ שהם מדברים ברוח הקדש שהיא המדרגה הרביעית, וענין כ"ש ב"נ אחרא אהדר למדרגת ישראל ולמדרגה מרע"ה ובערך ישראל אצטרך האי כל שכן (אור יקר).

⁷¹⁰ אספקלריא המאירה (אור יקר).
⁷¹¹ לא היה מתלבש בשם אדנ"י מה שאין כן שאר נביאים שהיו אומרים אמר ה' מתבלש בשם אדנ"י, והיינו "ומראה" שהוא שם הוי"ה, "ולא בחידות" שם אדנ"י (אור יקר).

⁷¹² מה שלא היה אח"כ, וזה מורה שאפילו המעט ההוא המושג לא השיגו אלא לשעה, ור' יהודה פליג שמושג היה אליו כל שעה כעין זה, אלא שהוצרך לגלות סוד נבואתו לתנחומין לישראל וכו', ור' אלעזר מפרש שהן אמת כיוצא בו היה כל שעה כדפי' ר' יהודה, אמנם פי' "היה היה", ירצה הי היה ולא בשלימות שלא היה יכול לעמוד על תוכן הדברים הנעלמים והיינו, פי' היה היה, כלומר היה מה שהיה, שאי אפשר לבררו כראוי (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

כמאן דחמי נהורא בעשישתא⁷¹³ ומההוא
נהורא הוה חמי כל חד וחד מה דלא חמא
יחזקאל נביאה

מאי טעמא משום דאינון קלין עלאיין
אתגליאו (נ"א אתגליפו)⁷¹⁴ בחד⁷¹⁵ כמה
דאמינא דכתיב וכל העם רואים את הקולת
אבל ביחזקאל שכינתא אתגלי ברתוכי ולא
יתיר⁷¹⁶ והוה חמי כמאן דחמי בתר כותלין
סגיאיין

אמר רבי יהודה זכאה חולקא דמשה
דכתיב ביה (שמות יט כ) וירד יהו"ה על הר
סיני ויקרא יהו"ה למשה זכאה דרא דכתיב
ביה (שם יא) וירד יהו"ה לעיני כל העם על הר
סיני

תא חזי כתיב (דברים לג ב) מימינו אש דת
למו דהא מימינא אתגלי מה דאתגלי מה בין
האי להאי אמר רבי יוסי הכא בסני רישא
וגופא דמלכא דכתיב (ש"ב כב י) ויט שמים
וירד ובאתר דאית רישא אית גופא אבל
ביחזקאל כתיב (יחזקאל א ג) ותהי עליו שם יד
יהו"ה דאתגלי ידא ולא גופא⁷¹⁷ ותנינן אפילו
בידא יד ה' עלאה⁷¹⁸ יד ה' תתאה⁷¹⁹

תא חזי כתיב נפתחו השמים ואראה מראת
אלהי"ם מראת כתיב חסר לאחזאה דבגין
שכינתא קאמר דהא ואראה מראת חסר
מראה חד אמר רבי ייסא וכי שכינתא לאו
כלא אמר רבי יוסי לא דמי רישא דמלכא
לרגלוי דמלכא אף על גב דכלא חזי בגופא
דמלכא

תא חזי בישעיהו כתיב (ישעיהו א) ואראה
את יהו"ה ביחזקאל כתיב ואראה מראת
אלהי"ם הכא את התם מראת מה דחמא דא

כל ישראל כמי שרואה אור בעששית
ומאותו אור היה רואה כל אחד ואחד
מה שלא ראה יחזקאל הנביא.

למה משום שאותם קולות
עליונים התגלו (נחקקו) באחד כמו
שאמרנו שכתוב וכל העם רואים את
הקולות אבל ביחזקאל השכינה נגלתה
במרכבותיה ולא יותר והיה רואה כמי
שרואה אחר כתלים רבים.

אמר רבי יהודה אשרי חלקו של
משה שכתוב בו וירד ה' על הר סיני
ויקרא ה' למשה אשרי דורו שכתוב בו
ירד ה' לעיני כל העם על הר סיני.

בא וראה כתוב מימינו אש דת למו
שהרי מימין התגלה מה שהתגלה מה
בין זה לזה אמר רבי יוסי כאן בסני
ראש וגוף המלך שכתוב ויט שמים
וירד ובמקום שיש ראש יש גוף אבל
ביחזקאל כתוב ותהי עליו שם יד ה'
שהתגלתה היד ולא הגוף ושנינו אפילו
ביד יד ה' עליונה יד ה' תחתונה.

בא וראה כתוב נפתחו השמים
ואראה מראת אלהים מראת כתוב
חסר להראות שבשביל השכינה נאמר
שהרי ואראה מראת חסר מראה אחד
אמר רבי ייסא וכי שכינה לא הכל אמר
רבי יוסי לא דומה ראש המלך לרגלי
המלך אף על גב שהכל נמצא בגוף
המלך.

בא וראה בישעיהו כתוב ואראה
את ה' ביחזקאל כתוב ואראה מראת
אלהים כאן את שם מראת מה שראה
זה ראה זה אשרי חלקו של משה שלא
היה נביא נאמן שלם כמותו.

⁷¹³ הגם דעיקר גילוי ית"ש אשר במתן תורה הנה היה באספקלריא המאירה, אך כל מה שנאמר בו
ראיה הנה היה כ"ז רק ע"י התלבשות באספקלריא שאינה מאירה (כללים ח"ב ח ע"ב)

⁷¹⁴ נמחק צנ"מ

⁷¹⁵ פי שכל הספירות נכללו במלכות, רישא הם חב"ד וגופא הם חג"ת ויט שמים וירד פי' שמים אש
ומים היינו חו"ג, ונודע כי רישא דמלכא בחו"ג אתתקן כמ"ש בזהר משפטים, וז"ש ובאתר דאית רישא
אית גופא (מ"מ).

⁷¹⁶ פי' כי בתיקו"ז אמר כי יחזקאל ראה חותם שעוה יציאה, ובפ' פקודי אמר כי נביאים הנו"ה
דאצילות המתגלים בנו"ה דבריאה, וזה מה שהשיגו ישראל במדבר בהר סיני, אך יחזקאל ראה השכינה
דבריאה ברתוכי שהם נו"ה דיצירה (זהר הרקיע).

⁷¹⁷ פי' מלכות הנק' יד (מ"מ).

⁷¹⁸ מלכות דאצילות (מ"מ).

⁷¹⁹ מלכות דבי"ע (מ"מ).

זהר פרשת יתרו

חמא דא זכאה חולקיה דמשה דלא הוה נביאה
מהימנא שלימא כוותיה

וארא את יהוה את דייקא ואראה מראת
אלהים מראת דייקא ובדרגא חד הוה אי

וארא את ה' את דווקא ואראה
מראת אלהים מראת דווקא ובדרגה
אחת היו אם

פ/ב

הכי אמאי לא פריש ישעיה כולי האי אמר
רבי יוסי דא כליל⁷²⁰ דא פריש מאי טעמא
פריש כולי האי יחזקאל אלא כלא אצטרך
בגיניהון דישראל דינדעון הכיבנותא דחביב
להו קודשא בריך הוא דשכינתיה ורתיכו
אתיין לדיירא בינייהו בגלותא

אמר רבי חייא בארץ כשדים והא כתיב
(ישעיה כג יג) הן ארץ כשדים זה העם לא היה
אמאי אתגלי שכינתא תמן אי תימא בגיניהון
דישראל הוה טב דתשרי שכינתא בגווייהו
ולא יתגלייא אלא הכי תאנא אי לאו
דאתגלייא לא הוה ידעין

והא דאתגלייא מה כתיב על נהר כבר על
מיא באתר דלא יסתאב ולא שריא
מסאבותא וההוא נהרא הוה חד מארבע נהרין
דנפקין מנגתא דעדן דכתיב על נהר כבר מאי
כבר דכבר הוה מאתר דשכינתא שריא עלוי
וכתיב ותהי עליו שם יד יהוה שם ולא באתר
אחרא

אמר רבי חייא כתיב ומתוכה דמות ארבע
חיות וזה מראיהן דמות אדם להנה תאנא
ברוא עלאה ארבע חיוון אית⁷²² דאינהו לגו
בגו היכלא קדישא⁷²³ ואינון קדמאי⁷²⁴
עתיקי⁷²⁵ דעתיקא קדישא⁷²⁶ כללא דשמא
עלאה⁷²⁷ ויחזקאל חמא דמות⁷²⁸ דרתיכו

כך אז למה לא פרש ישעיה כל זה
אמר רבי יוסי זה כלל וזה פרש למה
יחזקאל פרש את כל זה אלא הכל
הצטרך בשביל ישראל שידעו את
החבה שחבב אותם הקדוש ברוך הוא
ששכינתו ומרכבותיו באו לדור ביניהם
בגלות.

אמר רבי חייא בארץ כשדים והרי
כתוב הן ארץ כשדים זה העם לא היה
למה התגלתה שם שכינה אם תאמר
בשביל ישראל היה טוב שתשרה
שכינה בתוכם ולא תתגלה אלא כך
שנינו אם לא היה נגלית לא היו
יודעים.

וזה שהתגלתה מה כתוב על נהר
כבר על המים במקום שלא נטמא⁷²¹
ולא שורה טומאה ואותו נהר היה אחד
מארבעה נהרות שיוצאים מגן עדן
שכתוב על נהר כבר מה זה כבר שכבר
היה ממקום ששכינה שורה עליו
וכתוב ותהי עליו שם יד ה' שם ולא
במקום אחר.

אמר רבי חייא כתוב ומתוכה דמות
ארבע חיות וזה מראיהן דמות אדם
להנה שנינו בסוד עליון ארבע חיות יש
שהן לפני ולפנים ההיכל הקדוש והן
ראשונות העתיקים מהעתיק הקדוש
כלל השם העליון ויחזקאל ראה דמות
המרכבות העליונות שהרי הוא ראה

⁷²⁰ ודרך כלל כל מה שאמר יחזקאל כלול במה שאמר ישעיה (אור יקר).

⁷²¹

⁷²² הם: י', פני אריה. ה', פני שור. ר"ה, פני אדם ופני נשר, ושרשם בבינה, והיינו אומרו "דאינהו לגו
בגו" (אור יקר). פי' חגת"ם דאצילות, וז"ש דאינהו בגו לגו היכלא קדישא שהם פנימיות האצילות
(מ"מ).

⁷²³ דהיינו בינה, והם עצמם תוכיות א' שהם אצילות ותוך, התוך הם בבינה (אור יקר).
⁷²⁴ שמשם ולמעלה לא יצדק לשון חיות, ותחלת היותם בד' פנים אלו, ד' מדות הדין והחסד והרחמים
המזגתם אינם אלא בבינה ומבינה ולמטה, ושם הם בכלל ג"ר הנכללים באור הכתר (אור יקר).
⁷²⁵ שיצאו מעיני א"ק כנודע שעשרת ניקודים יצאו מעיני א"ק, ומהם חגת"ם וז"ש "דעתיקא קדישא"
שעיקר שם עתיקא קדישא הוא א"ק כמ"ש הרב, ומ"ש כללא דשמא עילאה, פי' חגת"ם הם יהו"ו וה'
אחרונה מלכות (מ"מ).

⁷²⁶ שהם סוד ד' אותיות כדפי' (אור יקר).

⁷²⁷ הנרמז בבינה ומבינה ולמעלה (אור יקר).

⁷²⁸ היינו מה שמתדמה מדרגה אחר מדרגה למטה עד רדת לאתר "דלא נהיר כל כך" (אור
יקר).

זהר פרשת יתרו

עלאין דהא הוא חמא מאתר דלא הוה נהיר כל כך תאנא כגוונא דלעילא אית לתתא מינייהו⁷²⁹ וכן בכלהו עלמין כלהו אחידין דא בדא ודא בדא

ואי תימא לעילא יתיר⁷³⁰ חמא תנינן משה חמא מאספקלריא דנהרא וכלהו נביאי לא חמו אלא מגו אספקלריא דלא נהרא דכתיב ואראה מראת אלהי⁷³¹ם וכתיב (במדבר יב ו) אם יהיה נביאכם יהו"ה במראה אליו אתודע וגו' לא כן עבדי משה וגו' וכתיב פה אל פה אדבר בו⁷³²

אמר רבי יוסי תא חזי דנביאין כלהו לנביה כנוקבא⁷³³ לנבי דכורא דכתיב פה אל פה אדבר בו ומראה⁷³⁴ ולשאר נביאים (כתיב במראות ולמשה כתיב (&)⁷³⁵ במראה אליו אתודע במראה ולא מראה⁷³⁶ כל שכן יחזקאל⁷³⁷ דאפילו מראה לא כתיב ביה אלא מראת חסר וכל שכן דכתיב במשה ולא בחידות אלא כל מלה על בורייה זכאה איהו דרא דנביאה דא שרי בגווייהו

אמר רבי יוסי ברבי יהודה אפיין באפיין⁷³⁸ חמו ישראל זיו יקרא דמלכיהון (נ"א דמאריהון) ולא הוה בהון⁷³⁹ סומין וחגרין וקטיעין וחרשין סומין דכתיב וכל העם ראים חגרין דכתיב ויתיצבו בתחתית ההר קטיעין וחרשין דכתיב נעשה ונשמע ולימנא דאתי

ממקום שלא היה מאיר כל כך שנינו כדוגמא שלמעלה יש למטה מהם וכן בכל העולמות כולם אחוזים זה בזה וזה בזה.

ואם תאמר שהוא ראה יותר למעלה שנינו משה ראה באספקלריה שמאירה וכל הנביאים לא ראו אלא מתוך אספקלריה שאינה מאירה שכתוב ואראה מראת אלהים וכתוב אם יהיה נביאכם ה' במראה אליו אתודע וגו' לא כן עבדי משה וגו' וכתוב פה אל פה אדבר בו.

אמר רבי יוסי בא וראה שכל הנביאים כולם לגביו כנקבה לגבי הזכר שכתוב פה אל פה אדבר בו ומראה ולשאר הנביאים (כתוב במראות ולמשה כתוב) במראה אליו אתודע במראה ולא מראה כל שכן יחזקאל שאפילו מראה לא כתוב בו אלא מראת חסר וכל שכן שכתוב במשה ולא בחידות אלא כל דבר על בוריו אשרי הדור שהנביא הזה שרוי בתוכם.

אמר רבי יוסי ברבי יהודה פנים בפנים ראו ישראל את זיו כבוד מלכם (של רבונם) ולא היו בהם סומים וחגרים וקטיעים וחרשים סומים משמע שכתוב וכל העם רואים חגרים שכתוב ויתיצבו בתחתית ההר קטיעים וחרשים נעשה ונשמע

⁷²⁹ שהם מתחלקים מאצילות אל בריאה, ומבריאה אל יצירה, ומיצירה אל עשיה, וכן בכל רקיע ורקיע עד למטה בארץ, דהיינו בכל העולמות מדרגה אחר מדרגה (אור יקר).

⁷³⁰ כמו שנראה לו מדרגות זו למטה מזו, מאספקלריאה שאינה מאירה עד העולם התחתון, כך נאמר שנראה לו מדרגות עליונות שיש למעלה מאלו מאספקלריאה המאירה עד סוף המדרגות למעלה (אור יקר).

⁷³¹ במלכות, אספקלריאה שאינה מאירה, והיינו במראה שאינה מאירה אליו אתודע (אור יקר).
⁷³² היינו באספקלריאה המאירה שלא ע"י אמצעיים אלא כמדבר פה אל פה, מפיו אל פיו שלא ע"י אמצעי מליץ (אור יקר).

⁷³³ שהם שואבים שפע נבואה ממנו, ולכך הוא רבן של נביאים (אור יקר).
⁷³⁴ דהיינו המראה המאיר ולא במראה שאינו מאיר, ומדבר בחידות ולבוש ומשלים המתלבש מלבוש אל לבוש (אור יקר).

⁷³⁵ לך חמת גורם את המוסגר. נמחק צמ"מ.

⁷³⁶ הנה לשאר נביאים יתגלה הנבואה במראה ושם ישיג, אמנם מרע"ה "ומראה" הוא עולה אל המראה ושם יציץ למעלה. או ירצה "במראה" דהיינו ת"ת אתודע למטה, ושם למטה מסתכל בכח מראה אמנם מרע"ה ומראה עצמו הוא רואה בענין שלשאר נביאים במראה, ולא מראה עצמו שאינה משיג המראה (אור יקר). ר"ל שהנביאים הם מהמלכות שהיא נוק' אבל משה נבואתו מז"א שהוא דכורא (מ"מ).

⁷³⁷ כי מדרגה זו היא מדרגת אהרן ומרים ודורו, שהם מאירים בזכות מרע"ה, כי יחזקאל ושאר נביאים יורדים למטה יותר (אור יקר).

⁷³⁸ בזכות מרע"ה שכולם תלמידיו (אור יקר).

⁷³⁹ מפני שאור עליון מאיר בהם, שהוא שלם, ואין לפניו מום ולא חולי (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

כתיב (ישעיה לה ו) אז ידלג כאיל פסח ותרון לשון אלם

וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר רבי יהודה פתח (תהלים קו ב) מי ימלל גבורות יהוה ישמיע כל תהלתו בכמה ארחין אורייתא אסהידת בבר נש דלא יחוב⁷⁴⁰ קמי מאריה בכמה ארחין יהיב ליה עיטא דלא יסטי⁷⁴¹ מארחוי לימינא ולשמאלא בכמה ארחין יהיב ליה עיטא היך יתוב⁷⁴² קמי מאריה וימחול ליה

דתנן שית מאת ותלת עשר זיני עיטא יהיב אורייתא לבר נש⁷⁴³ למהוי שלים במאריה בגין דמאריה בעא לאוטבא ליה בעלמא דין ובעלמא דאתי ויתיר בעלמא דאתי⁷⁴⁴ דהא תנינן כל מה דקודשא בריך הוא אשלים ליה לבר נש מאינן טבאן דזכי בהו לעלמא דאתי אשתלים בהו מאי טעמא משום דעלמא דאתי⁷⁴⁵ דקודשא בריך הוא הוי (ואי תימא דהאי עלמא לאו דידיה הוא אלא)

והכי תנינן האי עלמא לקבליה דעלמא דאתי לא הוי אלא כפרוזדור⁷⁴⁶ לגבי טרקלין (בגין כך עלמא דאתי דקודשא בריך הוא הוי) וכד זכי ההוא זכאה בדידיה זכי⁷⁴⁷ דתניא כתיב⁷⁴⁸ (דברים יח ב) ונחלה לא יהיה לו בקרב אחיו מאי טעמא משום דיהויה הוא נחלתו זכאה חולקיה דמאן דזכי לאחסנא⁷⁴⁹

ולעתיד לבא כתוב אז ידלג כאיל פסח ותרון לשון אלם.

וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר רבי יהודה פתח מי ימלל גבורות ה' ישמיע כל תהלתו בכמה דרכים העידה התורה באדם שלא יחטא לפני רבונו בכמה דרכים נתנה לו עצה שלא יסטה מדרכיו ימין ושמאל בכמה דרכים נתנה לו עצה איך ישוב לפני רבונו וימחל לו.

ששנינו שש מאות ושלשה עשר מיני עצה נתנה תורה לאדם להיות שלם ברבונו משום שרבונו רוצה להיטיב לו בעולם הזה ובעולם הבא ויותר בעולם הבא שהרי שנינו כל מה שהשלים הקדוש ברוך הוא לאדם מאותן טובות שזוכה בהם לעולם הבא השתלם בהם למה משום שהעולם הבא הוא של הקדוש ברוך הוא (ואם תאמר שהעולם הזה אינו שלו אלא).

וכך שנינו העולם הזה כנגד העולם הבא אינו אלא כפרוזדור לטרקלין (משום כך העולם הבא הוא של הקדוש ברוך הוא) וכשזוכה אותו הצדיק בשלו הוא זוכה ששנינו כתוב ונחלה לא יהיה לו בוקרב אחיו למה משום שה' הוא נחלתו אשרי חלקו מי שזוכה לחלק ירושה עליון זה זוכה בה

⁷⁴⁰ חטא ממש (אור יקר).

⁷⁴¹ אפילו נטיה מועטת (אור יקר).

⁷⁴² אם נטה או חטא (אור יקר).

⁷⁴³ הם תר"ג מצות, שס"ה מהם הם פרצות שדרך במ תטמא הנפש ותכרת מאור החיים, ורמ"ח מהם הם דרך החיים ליכנס האדם אל החיים הנצחיים והקב"ה גלה לישראל על ידי תורתו סגולות אלו שדרך במ ישמר מנזק המזיק לנפש, ויתקרב אל התועלת, וזה מטעם שהקב"ה חפץ להשכיר האדם להטיבו בעולם הזה ובבא (אור יקר).

⁷⁴⁴ מפני שאין הקב"ה פורע לאדם שכר המצות אלא פירות המצוה לבד, ועוד מענישו בעולם הזה מעט עוונותיו כדי לזכותו בעולם הבא רוב מצותיו (אור יקר).

⁷⁴⁵ ועיקר האדם הוא בעולמו של הקב"ה כדי שישמח עמו הקב"ה בעולמו האמיתי (אור יקר).

⁷⁴⁶ וטובתו אינה טובה שלימה ולא רעתו רעה, לכך בחר הקב"ה להשכיר האדם מצותיו בעולם השלם שהוא עולם שבו שוכן הקב"ה, ועולם זה בית שער לעולם שבו הוא משכנו, לכך עיקר שכינה בהיכל לא בבית שער, ולכך עיקר דירת הצדיקים בהיכל לא בבית שער, שדירת בית שער אינה דירה (אור יקר).

⁷⁴⁷ משל הקב"ה הוא זוכה מה שאין כן בעולם הזה שאינו זוכה בשל הקב"ה בעצם (אור יקר).

⁷⁴⁸ ויש להקשות וכי ארץ ישראל אינה של הקב"ה, א"כ מה ה' הוא נחלתו, אלא ודאי כדפי' שעיקר שכינתו בעולם הבא, ועולם הזה אפילו א"י אינו עיקר לפני ירושת ארץ החיים האמיתיים שבו עיקר שכינה, והנה הכהנים אחוזים בהקב"ה בעולם הזה אחר המות בעולם הבא אעכ"ו שאין שם אלא הוא, והשתא נפיק ק"ו שאין עליו פירכא, אם בעולם הזה אמר הקב"ה שלא יהיה להם חלק בארץ מפני שחלקם בו וכו' (אור יקר).

⁷⁴⁹ פי' שיזכה שיהיה ה' נחלתו ולכך אמר זכי בה בעלמא וכו' כגון לוי שזכה בעולם הזה כל שכן בעולם הבא (מ"מ).

זהר פרשת יתרו

ואחסנתא עלאה דא וזכי בה בעלמא דא
ובביתא דהאי עלמא זכי בעלמא דאתי
ובביתא עלאה קדישא דכתיב (ישעיה נה ה)
ונתתי להם בביתי ובהומותי יד ושם

פנ/א

זכאה חולקיה דההוא זכאה דמדוריה עם
מלכא בביתיה

רבי שמעון אמר זכאה חולקיה דההוא
זכאה דזכי להאי דכתיב (ישעיה נה יד) אז
תתענג על יהויה עם יהויה לא כתיב אלא על
יהויה מאי על יהויה אתר דעלאין ותתאיין⁷⁵⁰
אתמשכן מיניה⁷⁵¹ ותאבין לההוא אתר⁷⁵²
דכתיב (תהלים קכא א) מאין יבא עזרי וכתיב
(דניאל ז יג) ועד עתיק יומיא מטה וקדמוהי
הקרבוהי ותיאובתא וענוגא דצדיקיא
לאסתכלא לההוא זיוא דכל זיוא מיניה נפקא
ואתמשכן מניה כל אינון כתרין

תו אמר רבי שמעון תנינן בהאי קרא אז
תתענג על יהויה סיפיה דקרא מה כתיב
והרכבתך על במתי ארץ על ההוא אתר
דאקרי במתי ארץ⁷⁵³ איהו לעילא מהאי
ארץ וההוא אתר דאקרי במתי ארץ היינו
שמים והיינו דכתיב על במתי ארץ

בעולם הזה ובבית של העולם הזה
זוכה בעולם הבא ובבית העליון
הקדוש שכתוב ונתתי להם בביתי
ובהומותי יד ושם

אשרי חלקו של אותו צדיק שמדורו
עם המלך בביתו.

רבי שמעון אמר אשרי חלקו של
אותו צדיק שזוכה לזה שכתוב אז
תתענג על ה' לא כתוב עם ה' אלא על
ה' מה זה על ה' מקום שעליונים
ותחתונים נמשכים ממנו ותאבין
לאותו מקום שכתוב מאין יבא עזרי
וכתוב ועד עתיק יומיא מטה וקדמוהי
הקרבוהי [ועד עתיק הימים מגיע
ולפניו הקרבוהו] ותשוקת ועונג
הצדיקים להסתכל לאותו זיו שכל זיו
יוצא ממנו וממנו נמשכים כל אותם
הכתרים.

עוד אמר רבי שמעון שנינו בפסוק
זה אז תתענג על ה' בסוף הפסוק מה
כתוב והרכבתך על במתי ארץ על
אותו מקום שנקרא במתי ארץ הוא
למעלה מהארץ הזו ואותו מקום
שנקרא במתי ארץ היינו שמים והיינו
שכתוב על במתי ארץ.

⁷⁵⁰ פי' ארץ הוא "על ה'", שהוא למעלה מ"א, וטעם שלא הזכיר אר"א, לפי שהם נכללים בדיקנא דא"א כמ"ש הרב (מ"מ).

⁷⁵¹ מיני (דכך אלמת).

⁷⁵² עי' אד"ז רפח ע"ב: חד ארחא דנהיר בפלגותא דשערי דנפקי ממוחא הוא ארחא דנהירין ביה צדיקיא לעלמא דאתי, דכתיב וארח צדיקים כאור נוגה וגו' (משלי ד), וע"ד כתיב אז תתענג על יי' (ישעיה נח יד) ומהאי ארחא מתנהרין כל שאר ארחין דתליין בזעיר אנפין [תרגום: אורח אחד שמאיר באמצע השערות שיוצאים מהמוח הוא האורח שמאירים בו צדיקים לעתיד לבא, שנאמר "וארח צדיקים כאור נוגה וגו'". ועל זה נאמר "אז תתענג על ה'" ומזה האורח מאירים כל שאר הארחין התלויים ב"א. בפלגותא דשערי - כאן הוא תכלית התשוקה של כל העולמות. שכן כאן הוא מקום תיקון ארץ, דהיינו תיקון הרישא חוורא ה"ה רישא תנינא. וכאשר נתקן א"א נתקנים כולם (בהגר"א על ספד"צ ג ע"ב ד"ה ונקרא כסופא). כאן הוא כללות השערות, וכמו הקולטרא דקטפוי (לעיל רפח ע"א) ה"ה כלל הגלגלתא. והשערות הם בבחי' האותיות, ולכן יש מספר שערות כמס' האותיות, וכמו כן כאן הוא שורש כל האותיות הרי הוא האות י' (מ"א כ). על ה' - כאשר כ"ז האותיות נכללים בי', הרי שאז הן בסוד ע"ר נהורין, ומאירים לשערות הרי הם האותיות, ומזה יודעים הצדיקים כיצד להשיג את דרך החכמה. וזה סוד "אז תתענג על ה'" (ישעיה נח יד), שכן שם הו"ה ב"ה הוא ביטוי לעצם הרצון המהוה את הכל, והוא סוד ושורש לכל. והנה הארחא הזה שבפלגותא דשערי הוא כנגד קוצו של י' שבשם, והוא בסוד "על הו"ה", שכן שם הוא שורש להויית הכל. והנה בעולם הזה השגותיהם של הצדיקים אינו אלא בדברים המתהוים, ואילו לעלמא דאתי ישיגו משרשי הדברים האלו (מ"א כ). בז"א - בז"א תליין תר"ג ארחין, הרי הן הדרכים העומדים לצדיקים להלך בעולם הזה על ידי תר"ג המצוות המתנהרין מהשרש שלהם (הרי הוא אותיות התורה) (מ"א כא).

⁷⁵³ על ה' (נוסף על דכך אלמת).

⁷⁵⁴ ור"ל "ארץ" היא מלכות, "במותי ארץ" היא ז"א. "על במות ארץ" היינו א"א שהוא למעלה מכולם, ויש בחי' עונג ובחי' הרכיבה ובחי' אכילה דסיפא דקרא, שכולם מיני הארות (מ"מ).

זהר פרשת יתרו

על יהו"ה אמר רבי אבא אז תשב לא כתיב⁷⁵⁵ אלא אז תתענג על יהו"ה היינו שמים דכתיב (תהלים נו ו) רומה על השמים אלהים

והרכבתיך על במתי ארץ היינו ארץ החיים ממשמע דכתיב על במתי לאכללא ציון וירושלם דאקרון במתי ארץ⁷⁵⁶ והיינו שמים דלעילא וארץ דלעילא ומלה דאמר רבי שמעון הכי הוא וכלא חד דכתיב ועד עתיק יומיא מטה וגו' וכל הני מילי לאתר חד סלקין

אמר רבי אבא לרבי שמעון לימא לי מר האי קרא כוליה במאי אוקימנא ליה דכתיב אז תתענג על יהו"ה והרכבתיך על במתי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך אמר ליה הא כלא אתמר דתפנוקא ועדונא על יהו"ה כתיב אתר דאיהו לעילא וכתיב ועד עתיק יומיא מטה וגו' על במתי ארץ כמה דאתמר

והאכלתיך נחלת יעקב אביך כמה דכתיב (בראשית כז כח) ויתן לך האלהים מטל השמים וגו'⁷⁵⁷ והיינו נחלת יעקב וברכתא דברך יצחק ליעקב על האי שמים קאמר וברכיה בברכתא דזמינין בנוי דיעקב לאחיא בההוא מלא לזמנא דאתי דכתיב ויתן לך האלהים לך ולא לאחרא מטל השמים דביה זמינין מתיא לאחיא לזמנא דאתי דנפיק מעתיקא לזעיר אנפין⁷⁵⁸ ושריא בהאי שמים אסתכל רבי אבא ואמר השתא אשתמע כלא ואשתכח דברכתא דיצחק עלאה ממאי דחשיבנא

תאנא (תהלים קו ב) מי ימלל גבורות יהו"ה מי ימלל מי ידבר מבעי ליה אמר רבי חייא כמה דאת אמר (דברים כג כו) וקטפת מלילות בידך גבורות יהו"ה דסגיאין אינון ונפקין

על ה' אמר רבי אבא לא כתוב אז תשב אלא אז תתענג על ה' היינו שמים שכתוב רומה על השמים אלהים.

והרכבתיך על במתי ארץ היינו ארץ החיים ממשמע שכתוב על במתי להכליל ציון וירושלים שנקראו במתי ארץ והיינו שמים שלמעלה וארץ שלמעלה והדבר שאמר רבי שמעון כך הוא והכל אחד שכתוב ועד עתיק יומיא מטה וגו' [ועד עתיק הימים מגיע וגו'] וכל הדברים הללו עולים למקום אחד.

אמר רבי אבא לרבי שמעון יאמר לי האדון פסוק זה כולו במה בארנו אותו שכתוב אז תתענג על ה' והרכבתיך על במתי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך אמר לו הרי הכל נאמר שתפנוק ועדון על ה' כתוב מקום שהוא למעלה וכתוב ועד עתיק יומיא מטה וגו' [ועד עתיק הימים מגיע] על במתי ארץ כמו שנתבאר.

והאכלתיך נחלת יעקב אביך כמו שכתוב ויתן לך האלהים מטל השמים וגו' והיינו נחלת יעקב והברכה שברך יצחק את יעקב על השמים הללו הוא אמר וברכו בברכה שעתידים בני יעקב להחיות באותו טל לעתיד לבא שכתוב ויתן לך האלהים לך ולא לאחר מטל השמים שבו עתידים המתים להחיות לעתיד לבא שיוצא מהעתיק לזעיר אנפין ושורה בשמים הללו התבונן רבי אבא ואמר עכשיו נשמע הכל ונמצאת ברכת יצחק עליונה ממה שחשבת.

שנינו מי ימלל גבורות ה' מי ימלל היה צריך להיות מי ידבר אמר רבי חייא כמו שנאמר וקטפת מלילות בידך גבורות ה' שרבים הם ויוצאים מגבורה אחת ושנינו גבורה עליונה אחת עטרת

⁷⁵⁵ דאז משמע שמדבר על א"א שהוא יושב ע"ג ה"ז"א, אבל השתא דכתיב אז תתענג על ה', ר"ל עונג ידיה אמאן רמייא, ואמר על ה' שהוא ה"ז"א, שמשם בא עונג לצדיקים (אור יקר)

⁷⁵⁶ פי' יסוד ומלכות ידיה שנק' ציון וירושלים כנודע, ומלה דאמר ר"ש הכי הוא, פי' אע"פ שהפסוק מדבר על ז'ין שהם שמים וארץ, גם פי' ר"ש שמפרשו על א"א אמת (מ"מ).

⁷⁵⁷ עי' ח"א קמג ע"א: ויתן לך האלהים מטל השמים ומשמני הארץ (שם כח) הא מלעילא ומתתא בחבורא חדא. מלעילא - מלעילא שמים ת"ת, ומלתתא מלכות בחבורא חדא. ולכך הקדימה המלכות קודם היסוד לגבי הת"ת והטעם שאין טל לשמים אלא להשפיע במלכות, כדכתיב פתחי לי אחותי וכו' שראשי נמלא טל ומשמני הארץ הוא מצד טל השמים ודאי (אור יקר שם).

⁷⁵⁸ פי' ויתן לך האלהים, שהיא מלכות, מטל הבא מא"א, לשמים שהוא ז"א (מ"מ).

זהר פרשת יתרו

מגבורה חד ותאנא חד גבורה עלאה⁷⁶⁰ עטרא דעטרין מתעטרא ונפקין מינה חמשין תרעין⁷⁶¹ מנהון ימינא⁷⁶² ומנהון שמאלא⁷⁶³ וכל חד וחד גבורה אתקרי⁷⁶⁴ וכל חד וחד מתעטרא בקרדיטי גליפין נהורין וכלהו אקרונ גבורת יהו"ה

אמר רבי חייא גבורת יהו"ה חסר כתיב⁷⁶⁵ דהא כלהו כלילין בדא ישמיע כל תהלתו דא הוא שכינת זיו יקריה⁷⁶⁶ דקודשא בריך הוא דכתיב (חבקוק ג ג) ותהלתו מלאה הארץ

אמר רבי שמעון כתיב (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן וגו' שם האחד פישון וגו' הא אלין בשמהן אקרונ והני ארבע מההוא נהר דנפיק אתמשכן מה שמיה דההוא נהרא דנפיק אמר רבי שמעון יובל שמיה דכתיב (ירמיה יז ח) ועל יובל ישלח שרשיו וכתיב ולא ימיש מעשות פרי מאי טעמא לא ימיש⁷⁶⁷ משום דעל יובל ישלח שרשיו ועל דא כתיב (ישעיה נח יא) וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו ובגין כך כתיב יוצא יוצא ואינו פוסק

תאנא אמר רבי שמעון כתיב וידבר אלהים את כל הדברים וגו' וידבר בגין לאכרוא מילין דתאנא בשעתא דקודשא בריך הוא אתגלי ושאר לילא עלאין ותתאין אתחלחו ונפקו נשמתהון דישראל

ותאנא ההוא מלה הוה טאם מלעילא לתתא ומתגלפא בארבע רוחי עלמא⁷⁶⁸

העטרות מתעטרת ויוצאים ממנה חמשים שערים מהם ימינה ומהם שמאלה וכל אחת נקראת גבורה וכל אחת ואחת מתעטרת באורות של חקיקות גבוהות⁷⁵⁹ וכולם נקראות גבורות ה'.

אמר רבי חייא גברת ה' חסר כתוב שהרי כולם כלולים בזה ישמיע כל תהלתו זוהי שכינת זיו כבוד הקדוש ברוך הוא שכתוב ותהלתו מלאה הארץ.

אמר רבי שמעון כתוב ונהר יצא מעדן להשקות את הגן וגו' שם האחד פישון וגו' הרי אלה נקראים בשמות וארבעה הללו מאותו נהר שיוצא הם נמשכים מה שם אותו הנהר שיוצא אמר רבי שמעון שמו יובל שכתוב ועל יובל ישלח שרשיו וכתוב ולא ימיש מעשות פרי למה לא ימיש משום שעל יובל ישלח שרשיו ועל זה כתוב וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו ומשום כך כתוב יוצא יוצא ואינו פוסק.

שנינו אמר רבי שמעון כתוב וידבר אלהים את כל הדברים וגו' וידבר כדי להכריז דברים ששנינו בשעה שהתגלה הקדוש ברוך הוא והתחיל לדבר עליונים ותחתונים התחלחו ויצאו נשמותיהם של ישראל.

ושנינו אותו דיבור היה טס מלמעלה למטה ונחקק בארבע רוחות העולם ועולה ויורד כשעולה נשאב מהרי אפרסמון

759

760 פי' בינה (מ"מ).

761 פי' ה"ג שנק' נ' שערי בינה (מ"מ).

762 פי' כגון גבורה דחסד וגבורה דנצח (מ"מ).

763 כגון גבורה דגבורה וגבורה דהוד (מ"מ)

764 פי' אע"פ שאמרנו מנהון ימינא, כולם הם גבורות, אלא לגבורה דחסד ודנצח קרי להו ימינא (מ"מ).
765 פי' בינה (מ"מ).

766 פי' דריש "ישמיע" לשון קבוץ, כמו "וישמע שאול" שר"ל יקבץ כל הגבורות הנז', במ' בנוי שהיא בנינה מגבורות דאימא שהם חמשה, וז"ש ישמיע כל, דהיינו הב"ל בתהלתו שהיא מלכות. ומ"ש "והני ד' מההוא נהר כו'", כתב הרב בספר הכוונות, ונהר בינה יוצא מעדן מאבא, הגן הוא ז"א, ומשם דהיינו, מבינה הנז' יפרד והיה לד' ראשים, שהם ד' ראשים דז"א, עכ"ל. ובזה מובן לשון זה (מ"מ).

767 פי' כיון שז"א ישלח שרשיו על יובל שהיא בינה לכך לא ימיש מעשות פרי תמיד דהיינו נשמות הצדיקים (מ"מ).

768 חגת"ם (מ"מ).

זהר פרשת יתרו

וסלקא ונחתא⁷⁶⁹ כד סלקא אשתאבא מטורי
דאפרסמונא⁷⁷⁰

פנ/ב

דכיא⁷⁷¹ ואשתאבא בהווא טלא
דלעילא⁷⁷² ואסחר בסחרניהון דישראל⁷⁷³
ותבת בהון נשמתהון⁷⁷⁴ ואסחר ומתגלפא
באתריה בלוחי אבנא⁷⁷⁵ וכן כל מלה ומלה⁷⁷⁶
אמר רבי שמעון כל מלה ומלה הוה
מליא⁷⁷⁹ בכל אינון טעמין בכל אינון מלין גזרין
אגריין ועונשיין רזין וסתרין כאסקופא⁷⁸⁰ (נ"א
כאספוקא) דא דאיהי מליא מכלא

ובשעתא דהוה נפיק ההוא מלה אתחזי
חד⁷⁸¹ וכד הוה מתגלפא באתרוי⁷⁸² אתחזון
בהווא מלה שבעין ענפיין⁷⁸³ דסלקין בגוה
וחמשיין⁷⁸⁴ כתריין (נ"א רתיכין) חסר חד מהאי
גיסא וחמשיין חסר חד⁷⁸⁵ מגיסא אחרא
כפטישא דא בזמנא דאיהו בטש בטרא כמה
דאת אמר (ירמיה כג כט) וכפטיש יפוצץ סלע
והוה חמאן כל ישראל עינא בעינא והוה חדאן

זך ונשאב באותו טל שלמעלה
וסובב סביב ישראל ושבה בהם
נשמתם וסובב ונחקק במקומו
בלוחות אבן וכן כל מלה ומלה.

אמר רבי שמעון כל מלה ומלה
היתה מלאה בכל אותם טעמים בכל
אותם דברי גזרות שכרים ועונשים
סודות וסתרין כאוצר⁷⁷⁷ (כצנצנת⁷⁷⁸)
זה שהוא מלא מן הכל.

ובשעה שהיה יוצא אותו הדיבור
נראה אחד וכשהיה נחקק במקומו
נראו באותו הדיבור שבעים ענפים
שעולים לתוכה וחמשים כתרים
(מרכבות) חסר אחד מצד זה וחמשים
חסר אחד מצד האחר כמו הפטיש הזה
בזמן שהוא מכה בסלע כמו שנאמר
וכפטיש יפוצץ סלע והיו כל ישראל
רואים עין בעין והיו שמחים.

⁷⁶⁹ פ' דאורייתא מן הבינה נפקת, והיתה נכללת בז"א שהוא ו"ק, וזהו ד' רוחות, וסלקא ונחתא הוא מעלה ומטה, ומשם נחתת עד המלכות (זהר הרקיע).

⁷⁷⁰ מנה"י דבינה (מ"מ).

⁷⁷¹ שאין שם דין ולא אחיזת החצונים (אור יקר).

⁷⁷² דהיינו יו"ד ה"א וא"ו לאותיות יה"ו ואחר שיוצא בסוד תחיית המתים מלמעלה (אור יקר).

⁷⁷³ להחזיקם (אור יקר).

⁷⁷⁴ וקושרם בגופם, ואחר שפעלה חיים לישראל שיקבלו התורה (אור יקר).

⁷⁷⁵ שאמלא כן לא היתה מתגלפת בלוחות משום דלמתים אין תורה נתנית, אמנם אחר שהחיה אותם וכו' (אור יקר).

⁷⁷⁶ וא"ת כמה פעמים מתו שכל מלה יחיה ואתם, ואפשר שאהדר אשאר, או אפשר וכן כל מלה ומלה יש בה כח זה, לכך כולם נשתתפו ועשו ענין זה (אור יקר).

⁷⁷⁷

⁷⁷⁸

⁷⁷⁹ מטעם שהיתה מושכת מלמעלה היתה כלולה מימין ומשמאל, דהיינו ו' עניינים: הא', מלין, שהם ביאורים המילה בעצמה, הב', "גזרין" הם סייגים ועניינים דרבנן. הג' "אגריין" שכר המצוה מימין. הד', "ועונשיין" מהשמאל, והם ביאורי המלה מנצח או מת"ת הכל ענין א' וגזירות ממלכות או הוד, שהמלכות על הוד אלהים צבאות כנודע. הה' "רזין, הו' "סתרין" הם מהיסוד והת"ת המסתתר בסוד הדעת, והמלה בעצמה מלכות (אור יקר).

⁷⁸⁰

⁷⁸¹ מצד אחדות עליון (אור יקר).

⁷⁸² למטה ששם המלכות מסתעפת בענפיה ולכך היא מראה עשר ספירות (אור יקר).

⁷⁸³ כנגד ז' ספירות כלולות כל א' מעשר הם שבעים והיינו ע' פנים לתורה (אור יקר).

⁷⁸⁴ ובזה יובן כי פעמים אומרים ע' פנים לתורה ופעמים אומרים מ"ט פנים טהור וכו' כי תרווייהו איתנהו והוא כי ב"פ מ"ט גימ' צ"ח והם כ"ו ע"ב (רח"ו). ור"ל ע' ענפיין הם ע"ב כי שנים שהם שני סופרים אינם בחשבון כנודע, וכן ב"פ מ"ט הם ב"ו ע"ב נמצא שהכל אחד (מ"מ).

⁷⁸⁵ מצד החכמה והבינה שהם י"ה הם "חמשיים כתריין חסר חד" דהיינו מ"ט פנים טמא מהשמאל, ומ"ט פנים טהור מן הימין ולפי שיאנם חמשיים שלמים יש בהם דין והם מ"ט מן השמאל והיינו ה"י משם אלה"ם, י"ה משם יה"ה מן הימין והיינו בסוד ז' ספירות ז' פעמים, והיינו "כפטישא דא"ת"ת (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

וכלהו דרין בתראין כלהו אודמנו לתמן
וכלהו קבילו אורייתא בטורא דסיני דכתיב
(דברים כט יד) כי את אשר ישנו פה⁷⁸⁶ וגו'
ואת אשר איננו פה עמנו היום וכלהו כל חד
וחד כדקא חזי ליה וכלהו חמאן ומקבלין מלין

אלהי"ם דא גבורה את דאתכליל בימינא
כמה דתנינן את השמים דאיהו ימינא ואת
הארץ דאיהו שמאלא דכתיב (ישעיה מח יג)
אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים וימינא
דא הוא את כל לאכללא כל שאר כתרין
הדברים מתקשרן דא בדא האלה כל אינון
מעמין כל אינון רזין כל אינון סתרין גזרין
ועונשין

לאמר למהוי ירותא לכלא דכתיב (דברים
לג ד) תורה צוה לנו משה מורשה וגו' דאי
תימא לגלאה מה דלא אצטריך לגלאה לכל
בר נש כתיב אנכי יהוה אלהיך כמה דאנא
טמירא וסתים כך יהיו מלין אלין טמירין
וסתימין בלבך

דבר אחר וידבר אלהי"ם⁷⁸⁷ חד את כל
הדברים האלה לאמר הא חמש דרגין
אחרנין⁷⁸⁸ רבי יהודה אמר וידבר אלהי"ם
גבורה את ימינא כל דא ודא⁷⁸⁹ (האלה אינון
דאתגליין⁷⁹⁰ דכתיב וכל העם ראים את
הקולת) (דבר אחר כל) אמר רבי יצחק
לאכללא אברהם⁷⁹¹ דכתיב (בראשית כד א)
ויהוה ברך את אברהם בכל

הדברים לאכללא שאר כתרין
דאתכסיין⁷⁹² האלה אינון דאתגליין⁷⁹³ וכתיב
וכל העם ראים את הקולת לאמר⁷⁹⁴ דא הוא
דכתיב (משלי יב ד) אשת חיל עטרת בעלה
וכתיב (ירמיה ג א) לאמר הן ישלח איש את
אשתו

אמר רבי יצחק אמאי אתיהיבת אורייתא
באשא וחשוכא דכתיב (דברים ד יא) וההר

וכל הדורות האחרונים כולם
הזדמנו לשם וכולם קבלו תורה בהר
סיני שכתוב כי את אשר ישנו פה וגו'
ואת אשר איננו פה עמנו היום וכולם
כל אחד ואחד כראוי לו וכולם רואים
ומקבלים דברים.

אלהים זו גבורה את שנכלל בימין
כמו ששנינו את השמים שהוא ימין
ואת הארץ שהוא שמאל שכתוב אף
ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים
וימין זה הוא את כל לכלל את כל שאר
הכתרים הדברים מתקשרים זה בזה
האלה כל אותם טעמים כל אותם
סודות כל אותם סתרים גזרות
וענשים.

לאמר להיות ירושה לכל שכתוב
תורה צוה לנו משה מורשה וגו' שאם
תאמר לגלות מה שלא הצטרך לגלות
לכל אדם כתוב אנכי ה' אלהיך כמו
שאני טמיר ונסתר כך יהיו הדברים
הללו טמירים ונסתרים בלבך.

דבר אחר וידבר אלהים אחד את
כל הדברים האלה לאמר הרי חמש
דרגות אחרות רבי יהודה אמר וידבר
אלהים גבורה את ימין כל זה וזה
(האלה אותם שנתגלו שכתוב וכל
העם רואים את הקולות נ"א דבר אחר
כל) אמר רבי יצחק לכלל את אברהם
שכתוב וה' ברך את אברהם בכל.

הדברים לכלל שאר הכתרים
המכסים האלה אלו שהתגלו וכתוב
וכל העם רואים את הקולות לאמר זהו
שכתוב אשת חיל עטרת בעלה וכתוב
לאמר הן ישלח איש את אשתו.

אמר רבי יצחק למה נתנה תורה
באש וחשכה שכתוב וההר בוער באש
עד לב השמים חשך ענן וערפל שכל מי

⁷⁸⁶ לעיל ח"א צא ע"א ושמו"ר פכ"ח סי' ו ופדר"א פמ"א (לש"ו).
⁷⁸⁷ בינה (מ"מ).

⁷⁸⁸ חגתנ"ה שבהם מתפשטת הבינה (מ"מ).

⁷⁸⁹ פי' מתקשר גבורה בחסד וחסד בגבורה, א"נ ה"י ת"ת שכולל חו"ג והיינו שאמר כל דא ודא (מ"מ).

⁷⁹⁰ פי' נהי"ם כי נה"י נק' לבר מגופא ומלכות נגלית (מ"מ).

⁷⁹¹ פי' "כל" היינו חסד, ולפי זה "את כל" כולם על החסד, ו"אלהים" שהיא גבורה נכללה בחסד (מ"מ).

⁷⁹² פי' כחב"ד (מ"מ).

⁷⁹³ פי' נה"י (מ"מ).

⁷⁹⁴ פי' מלכות (מ"מ).

זהר פרשת יתרו

בוער באש עד לב השמים השך עגן וערפל
דכל מאן דישתדל באורייתא אשתויב מאשא
אחרא דגיהנם ומחשוכא דמחשכין כל שאר
עמין לישראל דבזכותיה דאברהם אשתויבו
ישראל מאשא דגיהנם

דתניא אמר ליה קודשא בריך הוא
לאברהם כל זמנא דבניך ישתדלון באורייתא
ישתובון מאלין ואי לא הא נורא דגיהנם
דשלטא בהו וישתעבדון ביני עממיא אמר ליה
בתרי קטורי לא מזדקפן מלין אלא אי ניהא
קמך ישתובון מנורא דגיהנם וישתעבדון ביני
עממיא עד דיתובון גבך אמר ליה יאות הוא
ודאי הדא הוא דכתיב (דברים לב ל) אם לא
כי צורם מכרם מאן הוא צורם דא הוא אברהם
דכתיב (ישעיה נא א) הביטו אל צור חצבתם
ויהויה הסגירם דא קודשא בריך הוא
דאסתכם על ידוי

אמר רבי יהודה מיומא דנפקו ישראל
ממצרים עד יומא דאתיהיבת אורייתא חמשיין
יומין הוו מאי טעמא אמר רבי יהודה משום
אינון שני דיובלא דכתיב (ויקרא כה י)
וקדשתם את שנת החמשים שנה

תאנא אמר רבי שמעון ההוא יובלא אפיק
לון לישראל ממצרים ואי תימא דיובלא ממש
אלא מסטרא דיובלא הוה⁷⁹⁵ ומסטרא דיובלא
אתער דינא על מצראי ובניני כך חמשיין יומין
אלין דיובלא הוו

תאנא לקבל דא חמשיין זמנין אתמר ואדכר
באורייתא נמוסין דמצרים⁷⁹⁶ ושבחי אינון
כלהו אשר

שיעסוק בתורה ינצל מאש אחרת של
הגיהנם ומהחשך שמחשיכים כל שאר
העמים לישראל שבזכות אברהם נצלו
ישראל מאש הגיהנם.

ששנינו אמר הקדוש ברוך הוא
לאברהם כל זמן שבניך יעסקו בתורה
הם ינצלו מאלה ואם לא הרי אש
הגיהנם תשלט בהם וישתעבדו בין
העמים אמר לו בשני קשרים לא יקומו
הדברים אלא אם נוח לפניך שינצלו
מאש הגיהנם וישתעבדו בין העמים
עד שישבו אליך אמר לו יפה זה ודאי
זהו שכתוב אם לא כי צורם מכרם
מיהו צורם זהו אברהם שכתוב הביטו
אל צור חצבתם וה' הסגירם זה הקדוש
ברוך הוא שהסכים על ידו.

אמר רבי יהודה מיום שיצאו
ישראל ממצרים עד היום שנתנה בו
תורה היו חמשים יום למה אמר רבי
יהודה משום אותן שנות היובל
שכתוב וקדשתם את שנת החמשים
שנה.

שנינו אמר רבי שמעון אותו היובל
הוציא את ישראל ממצרים ואם תאמר
שיובל ממש אלא מצד היובל היה
ומצד היובל התעורר דין על המצרים
ולכן חמשים ימים אלה היו של היובל.

שנינו כנגד זה חמשים פעמים
נאמר ונזכר בתורה הנהגות מצרים
וכולם הם שבחים אשר

⁷⁹⁵ כתב המד"ל וז"ל, מסטרא דיובלא פחד יצחק וכאן נראה שסותר מ"ש בשאר מקומות, עכ"ל. וכוונתו שבמקומות אחרים אמר שהגאולה היתה מצד היובל דהיינו הבינה וכנזכר בפרשת בשלח מו ע"א וכן במקומות אחרים, ואשתמיטיה דרוש דור דעה (ע"ח שער לב פרק א) (רמ"ז ז) [ז"ל הע"ח: לא אמר מיובלא אלא מסטרא דיובלא, ר"ל מהצדדים דיובל. כי הנה אין בינה עצמה נקרא יובל, אלא היסוד שלה לבד, וז"ס (ירמיה יז ח) על יובל ישלח שרשיו, שהוא הנהר העליון יסוד דאמא, ושמו יובל. והנה יסוד אבא מלובש בתוכו ומוקף מבפנים מכל צדדיו הנתון ביסוד אמא. גם עניינו הוא כי אחר שנפסק יסוד דאמא בחזה דז"א, שם בקצתו התחתון יוצא ומתגלה יסוד דאבא, וז"ש מסטרא דיובלא, ר"ל מיסוד דאבא היוצא מקצה התחתון של יובלא שהוא יסוד אמא.]. פי' דמסטרא דיובלא נפקי על ידי הארתה במלכות כמ"ש לעיל בפרשת בא אל פרעה (מ"מ).

⁷⁹⁶ עי' ז"ח כז ע"א: ז"ל בשלימות: ישראל כד הוו במצרים אסתאבו ואתנפו גרמיהון בכל זיני מסאבו עד דהוו שראן תחות ארבעים ותשע חילי דמסאבותא וקב"ה אפיק יתהון מתחות פולחן כל שאר חילין ועוד דאעיל יתהון במ"ט תרעי דסוכלתנו לקבליהון מה דלא אתני עם אברהם אלא לאפקותהון ממצרים והוא עביד טיבותיה וחסדיה עמהון ובג"כ תשכח באורייתא חמשיין זמנין יציאת מצרים לאחזאה לכל בני עלמא חסדא דעבד קב"ה עם ישראל דאפיק יתהון מאינון חילין דמסאבו ואעיל לון לגו חילין דדכיו דהיינו חמשיין תרעין דסוכלתנו ודא איהו דאנן מנן להו מיומא טבא דפסחא ואנן מנן יומי ושבועי. [תרגום: ישראל כשהיו במצרים נטמאו וטנפו עצמם בכל מיני טמאה עד שהיו

זהר פרשת יתרו

פד/א

הוצאתיך (דברים ה טו) ויוציאך (שמות יג ט) כי ביד חזקה הוציאך וכלהו זמני חמשיני איננו ולא יתיר משום דכלא ביובל אתעטר ומסטר דיובלא אתא כלא ובניני כך אורייתא דאתי מגבורה⁷⁹⁷ אתעטר בימינא דכתיב (דברים לג ב) מימינו אש דת למו ותניא חמשה קלין הוו וכלהו אתחזיאו בהו⁷⁹⁸ ואתכלילו בהו ואתעטרו בדא⁷⁹⁹

אמר רבי שמעון בההוא זמנא דקבילו ישראל אורייתא יובלא דא אעטר בעטרו לקודשא בריך הוא⁸⁰⁰ כמלכא דאתעטר בגו חיליה דכתיב (שיר ג יא) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו מאן אמו דא יובלא ויובלא אתעטר⁸⁰¹ בחדוה ברחימו בשלימו⁸⁰² דכתיב (תהלים קיג ט) אם הבנים שמחה מאן אם הבנים אמר רבי שמעון דא יובלא

אמר רבי יהודה על דא כתיב (משלי כג כה) ישמה אביך ואמך ותגל יולדתך מאן אביך ואמך אמר רבי יהודה כמה דאוקמוה בספרא דצניעותא דכתיב (ויקרא יח ז) ערות אביך וערות אמך לא תגלה ווי למאן דגלי ערייתו⁸⁰³

תאנא אמר רבי יצחק בשעתא דקודשא בריך הוא אתגלי בטורא דסיני אזדעזע טורא ובשעתא דסיני אזדעזע כל שאר טורי עלמא אזדעזעו והוו סלקין ונחתין עד דאשיט קודשא

הוצאתיך ויוציאך כי ביד חזקה הוציאך וכל הפעמים הם חמשים ולא יותר משום שהכל התעטר ביובל ומצד היובל הכל בא ולכן תורה שבאה מגבורה התעטרה בימין שכתוב כי מימינו אש דת למו ושנינו חמשה קולות היו וכולם נראו בהם ונכללו בהם והתעטרו בזה.

אמר רבי שמעון באותו זמן שקבלו ישראל תורה היובל הזה עטר בעטרותיו את הקדוש ברוך הוא כמלך שהתעטר בתוך חילו שכתוב צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו מי זו אמו זה היובל והיובל התעטר בשמחה באהבה בשלמות שכתוב אם הבנים שמחה מי זו אם הבנים אמר רבי שמעון זה היובל.

אמר רבי יהודה על זה כתוב ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך מי זה אביך ואמך אמר רבי יהודה כמו שבארוה בספרא דצניעותא שכתוב ערות אביך וערות אמך לא תגלה אוי למי שמגלה ערותם.

שנינו אמר רבי יצחק בשעה שהקדוש ברוך הוא התגלה בהר סיני הזדעזע ההר ובשעה שסיני הזדעזע כל שאר הרי העולם הזדעזעו והיו עולים ויורדים עד שהושיט הקדוש ברוך הוא

שרויים תחת ארבעים ותשעה כחות של טמאה והקדוש ברוך הוא הוציא אותם מתחת עבודת כל שאר הכחות. ועוד שהכניס אותם לארבעים ותשעה שערי השכל כנגדם מה שלא התנה עם אברהם אלא להוציאם ממצרים והוא עשה טובו וחסדו עמם. ומשום כך תמצא בתורה חמשים פעמים יציאת מצרים להראות לכל בני העולם החסד שעשה הקדוש ברוך הוא עם ישראל שהוציא אותם מאותם כחות הטמאה והכניס אותם לתוך כחות הטהרה שהינו חמשים שערי בינה. וזהו שאנו מונים להם מיום טוב של פסח ואנו מונים ימים ושבועות] (דע"ה ח"ב קכב ע"ג).

⁷⁹⁷ התורה הנה הוא ג"כ מהאור דגבורות, אש שחורה ע"ג אש לבנה (שיה"ש רבה פ"ה סוף פסוק יא), ולכן נקראת (דברים לג ב) אש דת, וכן אמרו סוף מכות (כד ע"א) מפי הגבורה שמענום (דע"ה ח"ב דף עה ע"ג).

⁷⁹⁸ פי' הקולות העליונים שהם חג"ת נה"י היו נראים בקולות התחתונים שהם חשך ענן וערפל, כמ"ש לעיל דף פא ע"א הו מתגלפי בחשוכא עננא וקבלא וכו', אבל מ"ש לעיל חשך ענן וערפל, הם גבורה הוד מלכות דאצילות, הכא אי אפשר לסבור כן, שהרי אמר חמשה קלין שהם חג"ת נה"ה דאצילות, היו נראים על ידי חשוכא וכו', אלא יסבור חשך ענן וערפל הם גבורה הוד מלכות, דבי"ע (מ"מ).

⁷⁹⁹ פי' ישראל נתעטרו בקולות אלו (מ"מ).

⁸⁰⁰ פי' בינה נתנה מוחין לז"א (מ"מ).

⁸⁰¹ פי' שגם בינה קבלה מוחין מאריך כנודע, ולכן נקט בחדווא נגד מוח חכמה, ששם השמחה. ורחימו נגד מוח בינה, כי בינה נק' אהבה רבא (מ"מ).

⁸⁰² נגד הדעת, ששלימותו על ידי הדעת (מ"מ).

⁸⁰³ פי' שמסלק נה"י דא"א שהם מוחין דז"א מכסי פתחא (מ"מ).

זהר פרשת יתרו

ידו⁸⁰⁴ עליהם והתישבו וקול יוצא ומכריז מה לך הים כי תנוס הירדן תסוב לאחור ההרים תרקדו כאילים וגו'.

והם שבים ואומרים מלפני אדון חולי ארץ אמר רבי יצחק מלפני אדון זו האם שכתוב אם הבנים שמחה חולי ארץ זהו האב שכתוב בני בכורי ישראל ועל זה כתוב בעטרה שעטרה לו אמו.

מה זה בעטרה אמר רבי יצחק ככתוב ושאלו ואנשיו עוטרם אל דוד משום שמתעטר בלבן ובאדום ובירוק בכל הצבעים שכולם כלולים בו ומקיפים בו אמר רבי יהודה בעטרה שעטרה לו אמו מי זו העטרה שכתוב ישראל אשר בך אתפאר וכתוב ובית תפארתי אפאר.

אמר רבי יצחק תורה נתנה באש שחורה על גבי אש לבנה לכלל ימין בשמאל ושמאל שחוזר לימין שכתוב מימינו אש דת למו.

אמר רבי אבא בשעה שעשן של סיני היה יוצא עולה אש ומתעטר באותו עשן בגלוי כאשכול הזה ועולה ויורד וכל הריחות והבשמים שבגן עדן היה מעלה אותו עשן במראה של לבן

ואינון תבאן ואמרין מלפני אדון חולי ארץ אמר רבי יצחק מלפני אדון אם הבנים שמחה חולי ארץ דא אימא דכתיב מלפני אלוי"ה יעקב דא הוא אבא דכתיב (שמות ד כב) בני בכורי ישראל ועל האי כתיב בעטרה שעטרה לו אמו.

מהו בעטרה אמר רבי יצחק כמה דכתיב (ש"א כג כו) ושאלו ואנשיו עוטרם את דוד משום דמתעטר בחוורא⁸⁰⁵ בסומקא ובירוקא בכל גוונין דכלהו כלילין ביה ואסתחרן ביה אמר רבי יהודה בעטרה שעטרה לו אמו מאן עטרה דכתיב (ישעיה מט ג) ישראל אשר בך אתפאר וכתוב (שם ס ז) ובית תפארתי אפאר.

אמר רבי יצחק אורייתא אתיהיבת באשא אוכמא⁸⁰⁶ על גבי אשא חוורא⁸⁰⁷ לאכללא ימינא בשמאלא⁸⁰⁸ ושמאלא דאתחזר ימינא⁸⁰⁹ דכתיב מימינו אש דת למו⁸¹⁰

אמר רבי אבא בשעתא דתננא דסיני הוה נפיק⁸¹¹ סליק אשא ואתעטר בההוא תננא⁸¹² באתגלייא כאתכללא⁸¹³ דא וסליק ונחית וכל ריחין ובוסמין דבגנתא דעדן הוה סליק ההוא תננא בחיזו דחוור וסומק ואוכב⁸¹⁵ דהא

אמר רבי אבא בשעה שעשן של סיני היה יוצא עולה אש ומתעטר באותו עשן בגלוי כאשכול הזה ועולה ויורד וכל הריחות והבשמים שבגן עדן היה מעלה אותו עשן במראה של לבן

804

805 פי' הם גווני חג"ת חוור סומק ירוק, והז"א נתעטר באינון גווני, אבל ר' יהודה מפרש על המוחין ממש, ולכך אמר בעטרה שעטרה לו אמו (מ"מ).

806 מצד הגבורה שהיא שחורה בדיניה החזקים (אור יקר).

807 חסד (אור יקר).

808 והיה אפשר זה על דרך היות הימין והשמאל מתייחדים בהשוואה אחת, או על ידי היות החסד הולך אל הגבורה, ונכללת בה, לזה אמר שאינו בשום דרך מאלו אלא הגבורה באה אל החסד ונכללת בה, ולכך מתבטלים דיניהם מכל וכל (אור יקר).

809 והיינו אש שחורה באה ונכתבת על גבי אש לבנה, א"כ אש לבנה מחזקת אש שחורה בעצמה (אור יקר).

810 הנה אש היינו הגבורה, אש שחורה, וקאמר דאתי מימינא האש דת, מורה שנכלל השמאל בתוך הימין כדפי'. הנה העשן דסיני הוא כעין התעוררות העולה ממטה למעלה מהאור שהיא מקבלת מלמעלה, ולכך נפיק מעובי הארץ, ממציאאותה אל מציאות הספירות (אור יקר).

811 פי' מלכות הנק' תננא שהיתה בסיני כמ"ש בסמוך כשהיתה מגלה הארותיה, סליק אשא שהם הגבורות דאימא, ומתעטר בתוך התננא, דהיינו שמקבלת הארה מבינה (מ"מ).

812 בעלייתו עולה ונכלל בכללות המדות הנזכרות (אור יקר).

813 שהוא נסבך בענפיו ענביו, כך היה דמות העשן כאשכול, מטעם היותו רמוז בכללות, ומטעם שהיה עולה ויורד קושר עליונים בתחתונים היה בכללותו על ריחי ג"ע (אור יקר).

814 (כ"א כאלכתא) (דרכא מת). כאתכללא (אור יקר).

815 "חוור" חסד, "סומק" גבורה, "אוכל" מלכות, בין ב' זרועות, "מכל אבקת רוכל" היא המלכות "מור ולבונה" חסד וגבורה, הרי גוונין וריחין (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

ואדום ושחור זהו שכתוב מקטרת מר ולבונה מכל אבקת רוכל.⁸¹⁶

אותו עשן מה היה⁸¹⁷ אמר רבי יצחק שכינה שנגלתה לשם שנאמר מי זאת עולה מן המדבר כתימרות עשן אמר רבי יהודה למה לך כל זה הרי פסוק שלם הוא שכתוב והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ה' באש ויעל עשנו כעשן הכבשן אשרי העם שראו את זה וידעו את זה.

אמר רבי חייא כשנחקקו האותיות בלוחות האבן היו נראים משני צדדים מצד זה ומצד זה והלוחות היו מאבן סנפירינן ונחקקו ונתכסו באש לבנה והאותיות היו מאש שחורה וחקוקים בשני צדדים מצד זה ומצד זה.

אמר רבי אבא הלוחות היו בעיניהם והאותיות היו טסות ונראות בשני סוגי אישות⁸²⁷ אש לבנה ואש שחורה להראות כאחד ימין ושמאל שכתוב אורך ימים בימינה בשמאלה וגו' והרי כתוב מימינו אש דת למו אלא מצד הגבורה זה היה ונכללת בימין ולכן אש לבנה ואש שחורה.

שנינו כתוב והלוחות מעשה אלהים המה וגו' (מעשה אלהים ודאי) אמר

הוא דכתיב (שיר ג ו) מקטרת מר ולבונה מכל אבקת רוכל⁸¹⁶

ההוא תננא⁸¹⁸ מאן הוה אמר רבי יצחק שכינתא⁸¹⁹ דאתגלי לתמן כמה דאת אמר (שיר שם) מי זאת עולה מן המדבר כתימרות עשן אמר רבי יהודה למה לך כולי האי הא קרא שלים הוא דכתיב והר סיני⁸²⁰ עשן בלוי⁸²¹ מפני אשר ירד עליו יהוה⁸²² באש⁸²³ ויעל עשנו⁸²⁴ כעשן הכבשן זכאה עמא דחמאן דא וידעין דא

אמר רבי חייא כד אתגליפו אתון בלוחי אבנא הוו מתחזיין בתרין סטריין⁸²⁵ מסטרא דא ומסטרא דא ולוחין מאבן סנפירינן הוו ואתגליפו ואתחפיין באשא חוורא ואתון הוו מאשא אוכמא ומתגלפן בתרין סטריין⁸²⁶ מסטרא דא ומסטרא דא

אמר רבי אבא לוחין הוו בעינייהו ואתון הוו טאסין ומתחזיין בתרין אשין⁸²⁸ אשא חוורא ואשא אוכמא לאתחזאה כחדא ימינא ושמאלא דכתיב (משלי ג טז) ארך ימים בימינה בשמאלה וגו'⁸²⁹ והא כתיב⁸³⁰ מימינו אש דת למו⁸³¹ אלא מסטרא דגבורה הוה ואתכלילת בימינא⁸³² ובגין כך אשא חוורא ואשא אוכמא

תאנא כתיב (שמות לב טז) והלחת מעשה אלהים המה וגו' (מעשה אלהים ודאי) אמר

⁸¹⁶ מר הוא חסד, כמ"ש הרב בכוונת הקטרת והיינו חוור, ולבונה אור מקיף שהיא דין כנודע והיינו סומק, מכל אבקת רוכל היא המלכות שכלולה מהכל והיא אוכם (מ"מ).

⁸¹⁷

⁸¹⁸ שלא היה מדבר גשמי נשרף (אור יקר).

⁸¹⁹ מציאות השכינה, ודחק להביא ראיה מהפסוק, מי זאת, שאין הפסוק מדבר בסיני, לזה אמר "למה לך כולי האי" דוחקה להביא ראיה (אור יקר).

⁸²⁰ מלכות (אור יקר).

⁸²¹ מעלה התעוררות (אור יקר).

⁸²² "הויה" ת"ת, עליו באש היה הייחוד מצד הגבורה (אור יקר).

⁸²³ פי' שירד ז"א להר סיני עם המלכות שנקרא אש ועי' דף פו ע"א שאמר כן הזהר בהדיא (מ"מ).

⁸²⁴ כמו שהיה הייחוד בגלוי כך היה עולה ההתעוררות בגלוי (אור יקר).

⁸²⁵ פי' שמצד זה קורא מה שבצד האחר (מ"מ).

⁸²⁶ היו האותיות נקראות ביושר מב' סטריין, ולדבירו היו האותיות אש שחורה מתהפכות מכל צד ונקראות ברוחניותם, ואש לבנה קבועה בקביעות הלוחות והרי זה חילוק בין אש לבנה לאש שחורה, לזה פי' ר' אבא ואמר שהלוחות מצד גשמיותם לא היה כתוב בהן שום כתיבה גשמית אלא "לוחין הוו בעינייהו" גשמיות (אור יקר).

⁸²⁷ אש?

⁸²⁸ בענין שהתהפכות האותיות היה בב' אשות לבנה ושחורה ולא יתפרדו (אור יקר).

⁸²⁹ שהיתה התורה נתנת בימין ושמאל (אור יקר).

⁸³⁰ כיון שלא אמר מימינו ומשמאלו (אור יקר).

⁸³¹ פי' שהימין הוא העיקר (מ"מ).

⁸³² ומשום דימינא עיקר ותמן אתכלילת שמאלא אמר קרא מימינו (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

רבי יהודה והלחת כתיב חד תרי הווי ומתחזיין
חד ועשר אמירן מתגלפי בהו חמש כלילן
בחמש למהוי כלא ימינא מעשה אלהים המה
ודאי⁸³³

רבי יצחק אמר של סנפירינון הווי⁸³⁴

פד/ב

ותרין אבנין הווי⁸³⁵ ואבנין הווי סתימאן
נשיב קודשא בריך הוא⁸³⁶ ברוחא⁸³⁷
ואתפשטו ואתגליפו⁸³⁸ תרין לוחין רבי
יהודה⁸³⁹ אמר כעין סנפירינון הווי⁸⁴⁰ (דהוה
אבן טבא) משמע דכתיב מעשה אלהים המה

אמר ליה אי הכי⁸⁴¹ סנפירינון דא דהוא
אבנא טבא יקרא משאר אבנין לאו עובדא
דקודשא בריך הוא אינון אמר ליה⁸⁴² במאי
אוקימנא מעשה אלהים המה⁸⁴³ המה דייקא
אלא תא הווי⁸⁴⁴ כתיב והלחת מעשה אלהים
הלחת כתיב ולא כתיב והאבנים מעשה
אלהים המה

רבי יהודה כתוב והלחת [משמע] אחד
שנים היו ונראים אחד ועשר אמירות
חקוקות בהם חמש כלולות בחמש
להיות הכל ימין מעשה אלהים המה
ודאי.

רבי יצחק אמר של סנפירינון היו

ושתי אבנים היו והאבנים היו
סתומות נשב הקדוש ברוך הוא ברוח
והתפשטו ונחקקו שני לוחות רבי
יהודה אמר כעין סנפירינון היו
(שהיתה אבן טובה) משמע שכתוב
מעשה אלהים המה.

אמר לו אם כך סנפירינון זה שהיא
אבן טובה וכבדה משאר האבנים אינם
מעשה של הקדוש ברוך הוא אמר לו
במה בארנו מעשה אלהים המה המה
דווקא אלא בא וראה כתוב והלוחות
מעשה אלהים הלוחות כתוב ולא
כתוב והאבנים מעשה אלהים המה.

⁸³³ פי' ר' יהודה ס"ל אבן טובה בראה הקב"ה מחדש, וממנה עשה הלוחות, וז"ש מעשה אלהים הם ודאי משמע מחדש (מ"מ).

⁸³⁴ ס"ל של ספיר היו ונפח בהם וכו' ולא בראה מחדש (מ"מ).

⁸³⁵ שלא נברא אבן אחת ונפסלו ונסרן לב', אלא מתחילה תרי אבנין הווי, והם נגד ב' ספירות עליונות, ונודע שהאבן עגולה וסתומה, והיינו מציאות הספירות קודם התפשטותה והיו אבנים שהם סוד המלכות מציאותה אבן (אור יקר).

⁸³⁶ בינה (אור יקר).

⁸³⁷ ת"ת (אור יקר).

⁸³⁸ כעין התפשטות המלכות על ידי הת"ת, וכשהיא אטומה בתולה וסתומה היא עגולה, ונפתחת היא מרובעת בסוד ר"ק וד' זויות וי"ב גבולים, שהם סוד בחינות המרובעת, והיינו "ואתפשטו ואתגליפו וכו'", ור' יצחק פליג אדר' יהודה, דאילו לר' יהודה מעשה אלהים נאמר על מציאות הכתיבה והראותם אחת כדפי', אמנם לא נאמר על האבן בעצמו, אמנם ר' יצחק סבירא ליה שנאמר על עשיית האבן בעצמה, ור' יהודה פליג אדר' יצחק וכו' (אור יקר).

⁸³⁹ פי' מחזיק סברתו מדכתיב מעשה אלהים המה, משמע מחדש בראם (אור יקר).

⁸⁴⁰ מפני שנאמר מעשה אלהים ואין לדמותו לשום אבן גשמי, ור' יצחק הקשה אי הכי בשלמא אם נפרש על מציאות האבן שנעשה בריבועו, אבל לא שיהיה רוחני אלא סנפירינון, ניחא מעשה אלהים, אלא לדידך שאמרת שנאמר מעשה אלהים, על היותם מגשם אחר שאינו סנפירינון, שולל שסנפירינון אינו מעשה אלהים, ואינו שהכל מעשה אלהים, אלא במאי אוקימתא מעשה אלהים אינו בגשם האבן שכל האבנים מעשה אלהים, אלא במציאותן בפתיחתן ברבוען נאמר מעשה אלהים, דהיינו "המה" במה שהם לוחות הם מעשה אלהים כדמסיק והלוחות וכו' (אור יקר).

⁸⁴¹ פי' רבי יצחק א"ל אפילו לדידי דאמינא דספיר הווי, וכי דספיר לאו עובדא דקב"ה אינון (מ"מ).

⁸⁴² אמה ליה – נמחק בדרך אמת.

⁸⁴³ רבי יהודה מקשי לר' יצחק דהמה משמע בריאה מחדש ואם הם ספיר כדברך בלאו הכי כל הספיר עובדא דקב"ה אינון ומאי המה (מ"מ).

⁸⁴⁴ פי' ר' יצחק מתרץ לפי סברתו אלו כתיב והאבנים הייתי אומר בריאה מחדש, השתא דכתיב והלוחות על התפשטותם קאמר מעשה אלהים המה (מ"מ).

זהר פרשת יתרו

אמר רבי שמעון כלא חד הוא⁸⁴⁵ אבל אלין תרין לוחין עד לא אתברי עלמא⁸⁴⁶ הוואס תלקו מערב שבת ועבד לון קודשא בריך הוא ועובדוי הווא⁸⁴⁷

ממה אתעבידו⁸⁴⁹ תאנא מההוא טלא עלאה⁸⁵⁰ דנגיד⁸⁵¹ מעתיקא קדישא⁸⁵² וכד נגיד⁸⁵³ ואתמשך⁸⁵⁴ לחקל דתפוחין קדישין נטל קודשא בריך הוא תרין כפורי⁸⁵⁵ מנייהו ואתגלידו ואתעבידו⁸⁵⁶ תרין אבנין יקירין⁸⁵⁷ נשב בהו⁸⁵⁸ ואתפשטו⁸⁵⁹ לתרין לוחין הדא הוא דכתיב מעשה אלהים⁸⁶⁰ המה⁸⁶¹ והמכתב מכתב אלהים הוא⁸⁶² כמה דכתיב (דברים ט ז) כתובים באצבע אלהים

תאנא אצבע אלהים ההוא אצבע סליק לעשרה⁸⁶³ כמה דאתמר אצבע אלהים היא וכל אצבע ואצבע סליק לעשרה עד

אמר רבי שמעון הכל אחד הוא אבל שני הלוחות הללו עד שלא נברא העולם היו ונתעלו מערב שבת ועשה אותם הקדוש ברוך הוא ומעשיו היו.

ממה הם נעשו שנינו מאותו הטל העליון ששופע מן העתיק הקדוש וכששופע ונמשך לשדה התפוחים הקדושים נטל הקדוש ברוך הוא שתי טיפות כפור⁸⁴⁸ מהם ונגלדו ונעשו שתי אבנים יקרות נשב בהן והתפשטו לשני לוחות זהו שכתוב מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא כמו שכתוב כתובים באצבע אלהים.

שנינו אצבע אלהים אותה אצבע עולה לעשרה כמו שנאמר אצבע אלהים היא וכל אצבע ואצבע עולה לעשרה עד שנעשית יד שלימה שכתוב וירא ישראל את היד הגדולה.

⁸⁴⁵ ירצה בכל ג' בחי' הנזכרות על הכל במציאות האבן בפיתוחו וכתובתו, ועוד הוסיף ואמר אבל לא כמו שאמרתם, שנראה מדבריכם שנעשו בעת נתינת התורה או קרוב לו (אור יקר). פי' אלו ואלו דברי אלהים חיים, אבל נראה יותר כדברי ר' יהודה שבראם מחדש מטל דאריך וכדמפרש (מ"מ).

⁸⁴⁶ הווא מציאות גשם האבנים, מפני שהם מחכמה קדומין אל הבינה דו פרצופין, בסוד י"ד ד"ו כדמסיק, אמנם היו אבנים סתומים עד ערב שבת, ואסתלקו מערב שבת להצניען לעת נתינתן, ואז בערב שבת נעשו לוחות (אור יקר).

⁸⁴⁷ בגשמיותם (אור יקר).

⁸⁴⁸

⁸⁴⁹ עצם גשמיותם (אור יקר).

⁸⁵⁰ הלוחות הראשונים הנה היו מהנצח הוד דז"א, והלוחות השניים הם מהנצח הוד דנוק', וכמ"ש הרב בשער לאה ורחל (פרק ו). והנו"ה דז"א הם מסוד עץ החיים, כי בהם אין אחיזה להחיצונים ע' הגר"א בספד"צ (פרק ג ד"ה וענין כלל ופרט כז ע"ד ע"ש), אבל הנו"ה דהנוק' הם בסוד עץ הדעת, וכנודע בסוד (משלי ה ה) ורגליה יורדות מות (דע"ה ח"ב צג ע"ד).

⁸⁵¹ היינו סוד אור יה"ו יר"ד ה"א וא"ו (אור יקר).

⁸⁵² כתר עליון (אור יקר).

⁸⁵³ לת"ת, דהיינו לרישיה דז"א, מחכמה ובינה אל הת"ת ומשם "כד נגיד" מהת"ת (אור יקר).

⁸⁵⁴ דרך נה"י למלכות חקל תפוחין קדישין (אור יקר).

⁸⁵⁵ דהיינו שהם יר"ד ה"א וא"ו, שמנה אותיות נטל ב' כפורי דהיינו ו"ד מיר"ד (אור יקר).

⁸⁵⁶ דהיינו שהם רוחניים, ואתגלידו בגשם כמים הנקרשים ועדיין לחים הווא שכן דרכם, ואתעבידו כעין אומרו ויעש אלהים את הרקיע חזקו (אור יקר).

⁸⁵⁷ מחכמה סתומות (אור יקר).

⁸⁵⁸ בסוד רוח עליון שבתוכו, דהיינו סוד קו המדה (אור יקר).

⁸⁵⁹ בסוד התפשטות ד"ו במרכבתם ורבווען וגבוליהם כדפי' (או ריקר).

⁸⁶⁰ אמא עילאה (אור יקר)

⁸⁶¹ בכל פרטי גשמיותם ופתוחם והכל, ואח"כ לעת נתינת התורה וקבלת ישראל התורה, נכתבו היתה הכתיבה לבדה (אור יקר).

⁸⁶² "והמכתב" שהוא ענין מעשה בפני עצמו, "מכתב אלהים הוא" לעצמו מו' ימי בראשית, אמנם אח"כ חרות על הלוחות כדפי' לעיל, שהיה הקול סובב לישראל ונכתב בלוחות והיינו כתובים באצבע אלהים (אור יקר).

⁸⁶³ הם ה' אצבעות, וכל אצבע עשר, היינו האצבעות חג"ת נו"ה, וכל א' כלולה מעשר הם חמישים דהיינו ה"ד הגדולה, חמישים שערי בינה דמסטרא דיובלא נפקו כדפי' לעיל, ונודע שהיו עשרת הדברים, אצבע א' מחמש אצבעות, דהיינו בא' מחמש ספירות שבבינה כדפי', והיינו "אצבע אלהים" דהיינו בינה (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

דאתעבידא ידא שלימתא דכתיב (שמות יד לא) וירא ישראל את היד הגדולה

אמר רבי יהודה חרות על הלחת נקיבין הוון אבנין ואתהויואו לתרין סטרין חרות גלופא דגליפין אמר רבי אבא מהאי סטרא אתחזי סטרא אחרא ואתקרי מהכא מה דכתיב בסטרא אחרא

רבי אלעזר אמר בנס הוון כתיבין דכל בני נשא הוון אמרין וסהדין דהא מכתב אלהי"ם הוא ודאי דהא כל בני עלמא לא יכלין למנדע לון כמה דהוון

לדעתיהו דאינון דאמרין נקיבין הוון⁸⁶⁴ מי כתיב חרות בלחת על הלחת כתיב אלא הכי תאנא המשא קלין אינון לימינא וחמשא לשמאלא ואינון דשמאלא כלילין בימינא ומן ימינא אתחזון אינון דשמאלא והכא כלא איהו ימינא ואתכלילין אלין באלין מאן דהוה בסטרא דא חמי לסטרא אחרא וקרי לון לאינון אתוון דהא תנינן שמאלא אתחזר ימינא דכתיב מימינו אש דת למו ובגין כך מכתב אלהי"ם הוא ודאי

הא כיצד מאן דהוה מסטרא דא הוה קרי בדא אנכי יהו"ה אלהי"ך ומאלין אתוון הוה חמי וקרי לא תרצח הוה קרי לא יהיה לך והוה חמי וקרי לא תנאף והוה קרי לא תשא את שם יהו"ה אלהי"ך לשוא והוה חמי וקרי לא תגנב וכלא מסטרא דא וכך לכלהו וכדין מסטרא אחרא⁸⁶⁵ וכלהו כלילין דא בדא כהאי גוונא דהא הוא דכתיב (שם לב טז) מכתב אלהי"ם הוא מכתב אלהי"ם הוא ודאי

וירד משה אל העם ויאמר אליהם רבי יוסי אמר מאי אמירא דא דכתיב ויאמר אליהם ולא כתיב מאי קאמר אמר רבי יצחק תא חזי ארחא דעלמא הוא כד אתי חדוותא לבר נש או כד אתי צערא עד לא ידע מניה לא יכיל למסבל דהא לבא אתפרח לשעתא וכד ידע מניה קאים בקיומיה ויכיל למסבל כל שכן הכא (נ"א והכא לאו הכי) דהא משה אמר לון כל מה דהוה לבתר ואתקייף לבייהו במלין ולא

אמר רבי יהודה חרות על הלוחות נקובים היו האבנים ונראו משני צדדים חרות חקיקה של חקיקות אמר רבי אבא מצד זה נראה הצד האחר ונקרא מכאן מה שכתוב בצד האחר.

רבי אלעזר אמר בנס היו כתובים שכל בני האדם היו אומרים ומעידים שהרי מכתב אלהים הוא ודאי שהרי כל בני העולם לא יכלו לדעת אותם כמו שהיו.

לדעתם של האומרים נקובים היו האם כתוב חרות בלוחות על הלוחות כתוב אלא כך שנינו חמשה קולות הם לימין וחמשה לשמאל ואותם של השמאל כלולים בימין ומהימין נראו אותם שבשמאל וכאן הכל הוא ימין ונכללו אלה באלה מה שהיה בצד זה נראה לצד האחר וקוראים את אותם האותיות שהרי שנינו השמאל הפך להיות ימין שכתוב מימינו אש דת למו ומשום כך מכתב אלהים הוא ודאי.

הכיצד מי שהיה בצד הזה היה קורא בזה אנכי ה' אלהיך ומהאותיות הללו היה רואה וקורא לא תרצח היה קורא לא יהיה לך והיה רואה וקורא לא תנאף והיה קורא לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא והיה רואה וקורא לא תגנב והכל מצד זה וכך לכלם ואז מצד האחר וכולם כלולים זה בזה כדוגמא זה זהו שכתוב מכתב אלהים הוא מכתב אלהים הוא ודאי.

וירד משה אל העם ויאמר אליהם רבי יוסי אמר מהי האמירה זה שכתוב ויאמר אליהם ולא כתוב מה אמר אמר רבי יצחק בא וראה דרך העולם הוא כשבאה שמחה לאדם או כשבא צער עד שלא יודע ממנו לא יכול לסבול שהרי לבו פורח לשעה וכשיודע ממנו עומד בקיומו ויכול לסבול כל שכן כאן (וכאן אינו כך) שהרי משה אמר להם כל מה שהיה אחר כך וחזק לבם

⁸⁶⁴ אם היו נקובים בלוחות מבעי ליה, וכך לכולהו, פי' בכל ה' שבצד ימין, היה קורא ג"כ אותם ה' דמצד שמאל (מ"מ).

⁸⁶⁵ בה' דמצד שמאל קורא ג"כ אותם דימין, וה' ראשונים הם נגד ה' חסדים, אע"פ שיש בה עשה ול"ת, וה' אחרונים נגד ה' גבורות (מ"מ).

זהר פרשת יתרו

יכילו למסבל כל שכן אי לא אמר לון מידי
ובגין כך ויאמר אליהם בקדמיתא ואתתקף
לביהו ולבתר וידבר אלהים

ועם כל דא לא יכילו למסבל דהא תנינן
אמר רבי יהודה אמר רבי חייא אמר רבי יוסי
כד שמעו מלה דקודשא בריך הוא פרחת
נשמתיהו וסלקת נשמתיהו דישראל עד
כורסי יקרא דיליה לאתדבקא תמן

אמרת אורייתא קמיה דקודשא בריך הוא
וכי למגנא הוינא מתרי אלפי שנין עד לא
אתברי עלמא למגנא כתיב בה (ויקרא יז י)
ואיש

פ/ה א

איש מבני ישראל ומן הגר הגר בתוכם⁸⁶⁶
(ויקרא כד טו) ואל בני ישראל תדבר לאמר
(שם כה נה) כי לי בני ישראל עבדים אן אינון
בני ישראל בה שעתא אהדרת⁸⁶⁷ אורייתא
נשמתיהו דישראל כל חד וחד לאתריה
אורייתא אתקיפת ואחידת בה⁸⁶⁸
בנשמתיהו לאהדרא להו לישראל הדא הוא
דכתיב (תהלים יט ח) תורת יהוה תמימה
משיבת נפש משיבת נפש ממש

תאנא כתיב (דה"א כט כג) וישב שלמה על
כסא יהוה⁸⁶⁹ למלך כמה דכתיב (מ"א י יט)
שש מעלות⁸⁷⁰ לכסא רבי אבא אמר דקיימא
סיהרא באשלמותא⁸⁷¹

דתנינן ביומוי דשלמה קיימא סיהרא
באשלמותא אימתי באשלמותא (נ"א תנא
כתיב (שם ה יא) ותרב חכמת שלמה וגו' מאי
ותרב אמר רבי אבא דקיימא סיהרא
באשלמותא מאי באשלמותא) דקיימא
בחמשה עשר כמה דתנינן אברהם יצחק
יעקב⁸⁷² יהודה פריץ חצרון רם עמינדב נחשון

בדברים ולא יכלו לסבול כל שכן אם
לא היה אומר להם דבר ומשום כך
ויאמר אלהם בתחלה וחזק לבם ואחר
כך וידבר אלהים.

ועם כל זה לא יכלו לסבול שהרי
שנינו אמר רבי יהודה אמר רבי חייא
אמר רבי יוסי כששמעו דברו של
הקדוש ברוך הוא פרוח נשמתם
ועלתה נשמתם של ישראל עד כסא
כבודו להדבק שם.

אמרה תורה לפני הקדוש ברוך הוא
וכי לחנם הייתי מאלפיים שנים טרם
שנברא העולם לחנם כתוב בה ואיש

איש מבני ישראל ומן הגר הגר
בתוכם ואל בני ישראל תדבר לאמר כי
לי בני ישראל עבדים איפה הם בני
ישראל באותה שעה החזירה התורה
את נשמות ישראל כל אחד ואחד
למקומו התורה חזקה ואחזה
בנשמותיהם להחזיר אותן לישראל
זהו שכתוב תורת ה' תמימה משיבת
נפש משיבת נפש ממש.

שנינו כתוב וישב שלמה על כסא ה'
למלך כמו שכתוב שש מעלות לכסא
רבי אבא אמר שהלבנה עמדה
בשלמות ששנינו בימי שלמה עמדה
הלבנה בשלמות.

אימתי בשלמות (שנינו כתוב ותרב
חכמת שלמה וגו' מהו ותרב אמר רבי
אבא שעמדה הלבנה בשלמותה מהו
בשלמותה) שעמדה בחמשה עשר כמו
ששנינו אברהם יצחק יעקב יהודה
פריץ חצרון רם עמינדב נחשון שלמון
בועז עובד ישי דוד שלמה כשבא

⁸⁶⁶ ואלו הנבראים והנולדים מחדש לאו בני ישראל אינון (אור יקר).

⁸⁶⁷ נעשית התורה מצד מטה קשר האוחז בנשמתן של ישראל, וקושר אותם בגוף, וגבר קשר זה מקשרם בכסא הכבוד והוריד הנשמות (אור יקר).

⁸⁶⁸ להיות קשר אחיזתה גובר מקשר הנשמה במקורה, וישיביה אל הגוף (אור יקר).

⁸⁶⁹ שעלתה להאיר למעלה בחיק בעלה (אור יקר).

⁸⁷⁰ משום דמסיק בהאי פלוגתא, וירד ה' על הר סיני "כסא ה' ממש", היה דומה לכסא הכבוד דכתיב ו' מעלות וכו' (אור יקר).

⁸⁷¹ שלמה מדתו המלכות (אור יקר).

⁸⁷² הנה הלבנה פגמו אותה הדורות הרשעים והחשיכוה מכל וכל, בא אברהם ומצא לבנה פגומה מכל וכל, בכל מה שטרח האיר המדרגה ראשונה, וכשבא יצחק האיר בה מדרגה שנית הם שתיים, וכן יעקב האיר המדרגה שלישית עד שנתוסף האור והולך, והיא הולכת ומאירה מדרגה אחר מדרגה בצדיקים

זהר פרשת יתרו

שלמון בועז עובד ישי דוד שלמה כד אתא שלמה⁸⁷³ קיימא סיהרא באשלמותא הדא הוא דכתיב וישב שלמה על כסא יהוה למלך וכתיב שש מעלות לכסא כלא כגוונא דלעילא

ביומוי דצדקיה קיימא סיהרא בפנימותא ואתפנים כמה דאת אמר (ישעיה יג י) וירח לא יגיה אורו דתנינן ביומוי דצדקיה אתפנים סיהרא ואתחשכו אנפיהו דישראל

פוק וחשוב רחבעם⁸⁷⁴ אביה אסא יהושפט יהורם אחזיהו יואש אמציהו עוזיה יותם אחז יחזקיהו מנשה אמון יאשיהו צדקיהו וכד אתא צדקיהו אתפנים סיהרא וקיימא על פנימותא דכתיב (ירמיה נב יא) ואת עיני צדקיהו עור ביה זמנא (איכה ב א) השליך משמים ארץ⁸⁷⁵ האי ארץ אתעברא מקמי שמים ואתרחקת מניה ואתחשכא האי ארץ (כלומר דקיימא סיהרא פנימותא)

תאנא בשעתא⁸⁷⁶ דקיימו ישראל על טורא דסיני שארי סיהרא לאנהרא דכתיב (תהלים יח י) ויט שמים וירד מהו וירד דקריב שמשא

שלמה עמדה הלבנה בשלמות זהו שכתוב וישב שלמה על כסא ה' למלך וכתוב שש מעלות לכסא הכל כדוגמא שלמעלה.

בימי צדקיה עמדה הלבנה בפגם ונפגמה כמו שנאמר וירח לא יגיה אורו ששנינו בימי צדקיה נפגמה הלבנה וחשכו פניהם של ישראל.

צא וחשב רחבעם אביה אסא יהושפט יהורם אחזיהו יואש אמציהו עזיהו יותם אחז יחזקיהו מנשה אמון יאשיהו צדקיהו וכשבא צדקיהו נפגמה הלבנה ועמדה על פגם שכתוב ואת עיני צדקיה עור, באותו זמן השליך משמים ארץ ארץ זו הועברה מלפני שמים והתרחקה ממנו ונחשכה הארץ הזו (כלומר שעמדה הלבנה בפנימותה).

שנינו בשעה שעמדו ישראל על הר סיני התחילה הלבנה להאיר שכתוב ויט שמים וירד מה זה וירד שקרב

אלו המאירים, ולא ישתבח דוד שהאירה מישי, מפני שדוד אחר ישי מצא תיקון עשוי וכן שלמה על דוד אביו, וכ"ש שלא ישתבחו על אבות העולם שהתחלה יותר מחצי הכל, עד שכשבא שלמה נעזר ב"ד צדיקים קודמין לו שהאירוהו, וע"ד זה יהיה ענין הצדיקים כולם, וענין הלבנה ועתות הארתה וכו', ועל דרך זה יהיה ענין חסרון הלבנה, אפילו בזמן חזקיה ויהושפט וכיוצא שהיו צדיקים, מפני שכיון שהתחיל לירד מרחבעם ולמטה, יורדת ממדרגה אחר מדרגה אפילו שהיו צדיקים, שאין בידם סיפק להאיר מה שכבר היא יורדת דרך המעלות וליכנס במקום החשך והדין, וי"ד עתות שמאליות גוברות מפני שהגבירום הרשעים, אמנם אם היו ישראל שבים בתשובה תעמוד על א' מהמדרגות, כגון בזמן יהושפט וכיוצא תעמוד במדרגה העשירית ולא תרד, אמנם היו מרשיעים אח"כ בענין שהיתה יורדת המדרגה הראויה מקודם ובעת ההיא, ולא הועיל צדקת הצדיק, מפני רשעת הרשע וכיוצא, והיינו בגלל חטאת וכו' הנאמר בכתוב (אור יקר).

⁸⁷³ בו נשלם הט"ו דורות מאברהם אבינו ע"ה, והיה אז הצלחת ישראל במעלה העליונה, וע' בזה בדברי האריז"ל בשער מיעוט הירח (פרק ב) (דע"ה ח"ב יג ע"ג).

⁸⁷⁴ קשה למה לא מנה את יהויקים ביניהם, התינוח יהואחז ויהויכין שמלכו זמן מועט אבל יהויקים שמלך י"א שנה למה לא מנהו. ונראה חדא במה שאמרו רז"ל בטעם קדימת מלך יהואחז שהוא הבן השני ליהויקים שהיה גדול ממנו, ואמרו מפני שיהויקים לא היה ממלא מקום אבותיו, וכמו שאמר הרד"ק בסוף מלכים (כג, ל), והואיל וכן לא זכה להיות נמנה. ועוד י"ל דאינו מונה כי אם הדורות דהיינו רחבעם דור אחד אביה שני וכו', אבל יהואחז ויהויקים ויהויכין וצדקיה כולם דור אחד הם שארבעתם אחים בני יאשיהו, ומנה את צדקיהו שהוא האחרון ושבו נודעה פגמת הלבנה בחורבן הבית, ואולם בשמות רבה פט"ו סכ"ו מנו גם את יהויקים (רמ"ז).

⁸⁷⁵ כי עד כאן היה החמה מאיר בלבנה לפחות משער א' עת א' או שנים וכיוצא, אמנם בצדקתיהו כהו כל י"ד עתים טובים, ולא נשאר לה ללבנה שום קשר עם החמה, ונפלה שלא נשאר לה קשר להעמיד עצמה שם (אור יקר).

⁸⁷⁶ קשה דהא לעיל פירש כי מאברהם היא המדרגה הראשונה, א"כ היאך שרי לנהרא בשעתא דקיימו וכו', וי"ל שעם היות שהיו מתקנים פני הלבנה לא היתה הלבנה מקבלת אור החמה ומאירה בתחתונים מפני פגם הקודמין, ואם היתה מאירה לא שתתקרב אל החמה ולא החמה אליה, אלא מאירה מעט למטה, אמנם עתה שעמדו ישראל "על טורא דסיני", מפני מה שתקנוה והכינוה הצדיקים האלו הנזכרים שהם אברהם יצחק יעקב יהודה פרץ חזרון רם עמינדב נחשון, שהם ט' צדיקים כנגד ט' מדרגות עליונות האירה מיד על הר סיני, וכן הוא כי כשהיא מאירה סבות רבות יחד יחשיכוה, וכשהיא חשוכה סבות רבות יחד יאירוה, ולזה עם היות שהיו רשעים לא נחרב הבית עד סוף צדקיהו, ולזה עם היות שהיו צדיקים לא נבנה עד שלמה (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

לגבי סיהרא ושרי לאנהרא סיהרא דכתיב
(במדבר ב ג) דגל מחנה יהודה מזרח⁸⁷⁷

במלכות שכתוב ויהודה עד רד עם אל
ועם קדושים נאמן (רבי יצחק אמר
מכאן ויהודה עד רד עם אל השלטון
היה בשעה שהאל הזה שולטת מלכותו
על הר סיני באותה שעה מלכותו של
יהודה) מה זה ועם קדושים נאמן
כשאמר הקדוש ברוך הוא לישראל
ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי
קדוש נאמן היה יהודה לקבל מלכות
והתחילה הלבנה להאיר.

אנכי יהו"ה אלהיך אשר הוצאתיך וגוי רבי
אלעזר פתח (משלי א ח) שמע בני מוסר אביך
ואל תטוש תורת אמך שמע בני מוסר אביך
דא קודשא בריך הוא⁸⁸⁰ ואל תטוש תורת אמך
דא כנסת ישראל מאן כנסת ישראל דא בינה
כמה דכתיב (שם ב) להבין אמרי בינה

רבי יהודה אמר מוסר אביך דא היא חכמה
ואל תטוש תורת אמך דא היא בינה רבי יצחק
אמר הא והא חד מלה אתפרשו דתנינן
אורייתא מחכמה דלעילא נפקת⁸⁸¹ רבי יוסי
אמר מבינה נפקת⁸⁸² דכתיב להבין אמרי
בינה וכתוב ואל תטוש תורת אמך

אמר רבי יהודה אורייתא מחכמה ובינה
אתכלילת דכתיב שמע בני מוסר אביך ואל
תטוש תורת אמך רבי אבא אמר בכלא
אתכלילת דכיון דבאלין תרין אתכלילת
אתכלילת בכלא בחסד בדינא ברחמי בכלאו
שלימותא דאצטריך מלה אי מלכא
ומטרוניתא מסתכמין כלא מסתכמין באתר
דאלין משתכחין כלא משתכחין

רבי יוסי אמר אנכי דא שכנתא⁸⁸³ כמה
דכתיב (בראשית מו ד) אנכי ארד עמך
מצרימה יהו"ה אלהיך (נ"א כלא סליק לעילא

השמש ללבנה והתחילה להאיר הלבנה
שכתוב דגל מחנה יהודה מזרח.

בהר סיני התמנה יהודה כשליט⁸⁷⁸
במלכות שכתוב ויהודה עד רד עם אל
ועם קדושים נאמן (רבי יצחק אמר
מכאן ויהודה עד רד עם אל השלטון
היה בשעה שהאל הזה שולטת מלכותו
על הר סיני באותה שעה מלכותו של
יהודה) מה זה ועם קדושים נאמן
כשאמר הקדוש ברוך הוא לישראל
ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי
קדוש נאמן היה יהודה לקבל מלכות
והתחילה הלבנה להאיר.

אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך וגוי
רבי אלעזר פתח שמע בני מוסר אביך
ואל תטוש תורת אמך שמע בני מוסר
אביך זה הקדוש ברוך הוא ואל תטוש
תורת אמך זו כנסת ישראל מי זו כנסת
ישראל זו בינה כמו שכתוב להבין
אמרי בינה.

רבי יהודה אמר מוסר אביך זו היא
חכמה ואל תטוש תורת אמך זו היא
בינה רבי יצחק אמר זה וזה דבר אחד
התפרשו ששנינו תורה יצאה מחכמה
של מעלה רבי יוסי אמר מבינה יצאה
שכתוב להבין אמרי בינה וכתוב ואל
תטוש תורת אמך.

אמר רבי יהודה תורה נכללה
מחכמה ובינה שכתוב שמע בני מוסר
אביך ואל תטוש תורת אמך רבי אבא
אמר היא נכללת בכל שכיון שנכללת
בשני אלה נכללת בכל בחסד בדין
וברחמים בכולם השלמות שהדבר
צריך אם המלך והמלכה מסכימים הכל
מסכימים במקום שאלה נמצאים
כולם נמצאים.

רבי יוסי אמר אנכי זו השכינה כמו
שכתוב אנכי ארד עמך מצרימה ה'
אלהיך (הכל עולה למעלה להיות הכל
אחד) (זו כנסת ישראל שכתוב ואל

⁸⁷⁷ פי' יהודה שהיא מלכות נתחברה עם הת"ת שהוא מזרח כמ"ש לעיל דקריב שמשא לגבי סיהרא.
א"נ יהודה שהיא מלכות התחילה להזריח כמ"ש לעיל ושאר לאנהרא סיהרא (מ"מ).

⁸⁷⁸

⁸⁷⁹ פי' יהודה נתחבר עם המלכות שנקרא אל (מ"מ).

⁸⁸⁰ פי' ז"א (מ"מ).

⁸⁸¹ פי' שהמוחין דאבא הם בז"א ומהם נתקן (מ"מ).

⁸⁸² פי' מוחין דאימא הם בז"א ומהם ניתקן, ולכך א"ל ר' יהודה הכל אמת, שהמוחין דא"א הם בז"א
וז"ש אורייתא מחכמה ויבנה איתכלילת (מ"מ).

⁸⁸³ מלכות (מ"מ).

זהר פרשת יתרו

תטוש תורת אמך) רבי יצחק אמר אנכי זו השכינה ומפסיק הטעם כמו שנאמר אנכי עשו בכורך ה' אלהיך זה הקדוש ברוך הוא כמו שכתוב מן השמים השמיעך את קלו וכתוב אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם מן השמים (מן השמים ממש זה הקדוש ברוך הוא).

למהוי כלא חד) (דא כנסת ישראל⁸⁸⁴ דכתיב

ואל תטוש תורת אמך) רבי יצחק אמר אנכי דא שכינתא ופסקא טעמא כמה דאת אמר (שם כו יט) אנכי עשו בכורך יהוה אלהיך דא קודשא בריך הוא כמה דכתיב (דברים ד לו) מן השמים השמיעך את קולו וכתוב אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם מן השמים (מן השמים ממש דא קודשא בריך הוא)

אשר הוצאתיך מארץ מצרים אשר אתר

דכלא מאשרין ליה

פ/ה/ב

הוצאתיך מארץ מצרים⁸⁸⁵ דא יובלא כמה דתנינן מסטרא דיובלא⁸⁸⁶ נפקן ישראל ממצרים ובגין כך המשין זמנין אדכר יציאת מצרים באורייתא⁸⁸⁷ חמשין יומין לקבלא אורייתא⁸⁸⁸ חמשין שנין לחירו דעבדין⁸⁸⁹

מבית עבדים⁸⁹⁰ כמה דכתיב (שמות יב כט) הכה כל בכור בארץ מצרים ותנינן אלין כתרין תתאין דאתרחיצו בהו מצראי כמה דאית ביתא לעילא אית ביתא לתתא ביתא קדישא⁸⁹¹ לעילא דכתיב (משלי כד ג) בחכמה יבנה בית ביתא תתאה לתתא דלא קדישא כמה דכתיב מבית עבדים

תאנא בשעתא דאתמר אנכי⁸⁹² כל אינון פקודי אורייתא דמתאחדן במלכא קדישא

אשר הוצאתיך מארץ מצרים אשר מקום שהכל מאשרים אותו

הוצאתיך מארץ מצרים זה יובל כמו ששנינו מצד היובל יצאו ישראל ממצרים ומשום כך חמשים פעמים נזכרה יציאת מצרים בתורה חמשים ימים לקבלת התורה חמשים ימים לחרות העבדים.

מבית עבדים כמו שכתוב הכה כל בכור בארץ מצרים ושנינו הכתרים התחתונים הללו שהמצרים בטחו בהם כמו שיש בית למעלה יש בית למטה בית קדוש שלמעלה שכתוב בחכמה יבנה בית בית תחתון למטה שאינו קדוש כמו שכתוב מבית עבדים.

שנינו בשעה שנאמר אנכי כל אותן מצוות התורה שנאחזו במלך הקדוש

⁸⁸⁴ בינה (מ"מ).

⁸⁸⁵ היינו בחי' הבינה המתפשטת למטה, כאשר בחינתה בייחודה בחכמה, אבל הוצאתיך הוא בחינתה אל התחתונים (אור יקר). גאולתם גופם מבית עבדים, גאולתם מצד הנפש שהיתה משועבדת לקלי', ולכך לשבר מנעולי גלותם הכה כל בכור, דהיינו השרים החצונים מבטחם של מצריים, ותחלה לקו השרים, ואח"כ לקו המצרים למטה, ואמר "מבית" מפני שכדמות השכינה העליונה, ונקראת בית שכל הספירות נכללות בה, כבית שבה קיבוץ כל הכלים וכל הדירה, כך הספירה הזאת, בה אסיפת כל הספירות, וכך אל החצונים שכל הקלי' נכללות החצונית ההיא, והיא נקראת "בית עבדים" כדפי' שהם נקראים עבדים, והיא בית אסיפתם (אור יקר).

⁸⁸⁶ לא יובלא ממש, אלא "סטרא דיובלא" המתפשטת למטה אל התחתונים, והם ג' בחינות: הא', המתפשטת למטה לישראל במקום שפלותם והיינו "נ" זמנין אדכר יציאת מצרים באורייתא" (אור יקר).

⁸⁸⁷ עי' לעיל פג סע"ב בשם הזו"ח.

⁸⁸⁸ הב', מתעלים ישראל משפל מצבם ומתעלים ומתגדלים והיינו "נ" יומין לקבל אורייתא" שישראל ספרו לעלות מדרגה אחר מדרגה עד עלותם אל הבינה (אור יקר).

⁸⁸⁹ הג', היא מתפשטת בסוד היובל העליון, והיינו "נ" שנין לחירו" (אור יקר). אינם ימים אלא שנים שהיא מתפשטת ממש בטהרתם של ישראל, ולא מנו ישראל יובל אלא אחר כיבוש (אור יקר).

⁸⁹⁰ הם הקלי' כדמטיק, ונקראים עבדים מפני שאין להם שום שליטה אלא ע"י מה שמצווה אלהים מן השמים כעבד אל מאמר רבו (אור יקר).

⁸⁹¹ פי' מלכות, שאבא יסד ברתא (מ"מ).

⁸⁹² מלות אלו הם בספירות כוללות ופרטיות, ולכך הם כוללות כל רמ"ח איברים ושס"ה גידים, והענין הזה כמו שהגוף בעל רמ"ח ויש כלל כמו הראש הכולל כמה איברים כמה גידים, כמה עורקים עם הצואר, כך הראש העליון ג' ראשונות, כשנזכר הדב' הרומז בה נרמזו שם כל המצות עשה ולא תעשה הנכללות בסוד המדות האלו הנרמזות בנתוח הראש, וכך הדבור הרומז בזרוע ימין עם היד הכולל כמה

זהר פרשת יתרו

העליון בצד (זה) כולם היו כלולות בדבר הזה.⁸⁹³ עלאה בסטרא (ס"א דא) כלהו הוו כלילין בהאי מלה.

כמו ששינינו כל מצוות התורה אחוזות בגוף המלך (במלך הקדוש העליון) מהן בראש המלך ומהן בגוף ומהן בידי המלך ומהן ברגליו ואין מי שיוצא מגוף המלך החוצה ולכן מי שפושע במצוה אחת של התורה כמי שפושע בגוף המלך כמו שכתוב ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי, בי ממש אוי לרשעים שעוברים על מצוות התורה ולא יודעים מה הם עושים.

שומר רבי שמעון אותו מקום שהוא חטא אליו אותו מקום ממש מגלה חטאו (ואמר רבי שמעון הקדוש ברוך הוא ממש מגלה חטאו) חטא בקדוש ברוך הוא הקדוש ברוך הוא מגלה חטאו שכתוב יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו יגלו שמים עונו זה הקדוש ברוך הוא וארץ מתקוממה לו זה הקדוש ברוך הוא (זו כנסת ישראל). שנינו שמים מגלים חטאו של אדם ובשעה שהוא מגלה חטאו ארץ עושה דין באדם שכתוב וארץ מתקוממה לו לעשות דין אמר רבי יוסי שנינו משמו של רבי שמעון בשעה שנתנה תורה האם והבנים נמצאו בשלמות שכתוב אם הבנים שמחה.

שומר רבי שמעון ההוא אתר דאיהו חב לגביה ההוא אתר ממש גלי חוביה (ואמר רבי שמעון קודשא בריך הוא ממש גלי חוביה)⁸⁹⁵ חב בקודשא בריך הוא קודשא בריך הוא גלי חוביה דכתיב (איוב כ כז) יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו יגלו שמים עונו דא קודשא בריך הוא וארץ מתקוממה לו דא קודשא בריך הוא (ג"א דא כנסת ישראל)

תניא שמים גליין חוביה דבר נש ובשעתא דאיהו גלי חוביה ארץ עביד דינא בבר נש דכתיב וארץ מתקוממה לו למעבד דינא ביה אמר רבי יוסי תנינן משמיה דרבי שמעון בשעתא דאתיהיבת אורייתא⁸⁹⁶ אימא ובנין בשלימותא אשתכחו דכתיב (תהלים קיג ט) אם הבנים שמחה

אנכי ה' אלהיך אנכי כמו ששינינו בת היתה לו לאברהם אבינו היא שכינה וזו בת ה' אלהיך שכתוב בני בכורי ישראל וכתוב עץ חיים היא למחזיקים בה הנה בן.

גידים כמה איברים, וכיוצא הדבור כולל כמה מצות כמה לא תעשה, וכך הספירה רומזת כמה מרכבות, כמה פרטי כללות הספירות בה, וכן על זה הדרך בהזכר חלק וחלק מהדבור, כגון מלת אנכי נכלל בו כל סוד מצות התלויות בה וכיוצא, כגון בהזכיר אבר אחד במלה אחת, יכלל במלה ההיא מצותיה עשה ולא תעשה (אור יקר).

⁸⁹³ למתאחדן צמלכא קדישא עלאה" נמחק צאור יקר.

⁸⁹⁴ מתאחדן צמלכא קדישא עלאה מנהון דרך אמת.

⁸⁹⁵ לא מופיע דרך אמת.

⁸⁹⁶ בשעתא דאתיהיבת אורייתא – לא מופיע דרך אמת.

⁸⁹⁷ אנכי ה' אלוקיך מוסגר דרך אמת.

⁸⁹⁸ נודע כי המלכות נק' אני בסוד שם ב"ן ט' אותיות המלוי עולה אני. אך בהאיר בה סודה נקודה הפנימית שהוא כ"י, נק' אנכי, וזהו כוונת מאמרי הזהר אני ואנכי כולם בשכינתא (זהר הרקיע).

זהר פרשת יתרו

אשר הוצאתיך מארץ מצרים
(ויקרא כה י) יובל היא קדש תהיה לכם וכתוב
אם הבנים שמחה וקדשתם את שנת החמשים
שנה וקראתם דרור הא אימא ובנין יתבא
אימא יתבין בנין (ועלמין) כלהו בחדוה
בשלימותא ועל דא כתיב אם הבנים שמחה
מתעברא אימא כלהו מתעברן מדוכתייהו
וכתיב (דברים כב ו) לא תקח האם על הבנים
ותנינן לא יעביד בר נש חובי לתתא בנין
דאתעבר אימא מעל בנין

אמר רבי יצחק כלא קודשא בריך הוא כלא
הוא כלא חד ומלין אלין למחצדי חקלא
אתגליין זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא
דאתי

תאני אמר רבי אלעזר כתיב בראשית ברא
אלהים את השמים ואת הארץ וכתוב
(בראשית ב ד) ביום עשות יהוה אלהים ארץ
ושמים במאי אוקימנא הני קראי⁹⁰² הא תנינן
דתרווייהו כחדא אתבריאוו מלמד שנטה
הקדוש ברוך הוא⁹⁰³ קו ימינו וברא השמים
ונטה קו שמאלו וברא את הארץ בקדמיתא⁹⁰⁴
את השמים ואת הארץ ולבתר ארץ ושמים

תנן כתיב (הושע ב כג) ביום ההוא אענה
נאם יהוה אענה את השמים והם יענו את
הארץ אענה את השמים שמים ממש דכתיב
(ישעיה סו א) השמים כסאי והם יענו את
הארץ הארץ ממש דכתיב והארץ הדום

אשר הוצאתיך מארץ מצרים
שכתוב יובל הוא קדש תהיה לכם
וכתוב אם הבנים שמחה וקדשתם את
שנת החמשים שנה וקראתם דרור הרי
אם ובנים יושבת האם יושבים הבנים
(והעולמות) כולם בשמחה בשלמות
ועל זה כתוב אם הבנים שמחה
נעברה⁸⁹⁹ האם כולם נעברים⁹⁰⁰
ממקומם וכתוב לא תקח האם על
הבנים ושנינו לא יעשה אדם חטאים
למטה כדי שתעבר⁹⁰¹ האם מעל
הבנים.

אמר רבי יצחק הכל הקדוש ברוך
הוא הכל הוא הכל אחד והדברים הללו
התגלו לקוצרי השדה אשריהם בעולם
הזה ובעולם הבא.

שנינו אמר רבי אלעזר כתוב
בראשית ברא אלהים את השמים ואת
הארץ וכתוב ביום עשות ה' אלהים
ארץ ושמים במה בארנו פסוקים אלו
הרי שנינו (ב"ר פ"א סי' & סוף)
ששניהם נבראו כאחד מלמד שנטה
הקדוש ברוך הוא קו ימינו וברא
השמים ונטה קו שמאלו וברא את
הארץ בתחלה את השמים ואת הארץ
ואחר כך ארץ ושמים.

שנינו כתוב ביום ההוא אענה נאם
ה' אענה את השמים והם יענו את
הארץ אענה את השמים שמים ממש
שכתוב השמים כסאי והם יענו את
הארץ הארץ ממש שכתוב והארץ
הדום רגלי שמים העליונים

899

900

901

⁹⁰² פי' פעם מקדים שמים ופעם מקדים ארץ ותיריך הא תנינן וכו' (מ"מ).

⁹⁰³ היא הבינה, "קו ימינו" שהם ה' חסדים וברא ז"א, ונטה קו שמאלו שהם ה' גבורות וברא מלכות נמצא דכחדא אתבריאוו (מ"מ).

⁹⁰⁴ זה כמו ד"א ויובן במ"ש הרב שכשהיו ז"ן בתוך אבא, היה הז"א יונק' מו' ראשונות דאבא והמלכות מד' תחתונות בסוד ו"ד דיר"ד וכשנינו לבניה, התחתון יוצא ראשון, לכך מלכות היתה יונקת מד' ראשונות דאימא, והז"א מו' תחתונות, בסוד ד"ו, ד' על ו'. וז"ס אשת חיל עטרת בעלה, בעלמא דאתי. וז"ש לעתיד לבוא, שהיא בינה, צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם. וז"ש הזוהר בקדמיתא דהיינו בהיותם באבא, את השמים ואת הארץ קודמים, ולבתר בהיותם באימא ארץ ושמים. א"נ יובן במ"ש הרב בכוננת ברכת אבות, שתחלה אנו מתקנים ז"א ואח"כ המלכות, ובמלת מלך עוזר אנו מתקנים המלכות תחלה ואח"כ ז"א. ובספר אור ישראל כתב בשם האר"י וז"ל: כתוב א' אומר את השמים ואת הארץ, וכתוב ארץ ושמים. אלא בעולם הבריאה, שמים קדמו, כי באותו עולם גוברת הקדושה והרוחניות, ובעולם העשיה הארץ קדמה, כי שם גובר היותר חומרי, כי כל כוונת עולם העשיה היה להגשים הדברים. וז"ש אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, בעולם הבריאה היה. וכן בראשית ברא אלהים את השמים את הארץ, אבל ביום עשות, דהיינו עשיה, היה ארץ תחלה ואח"כ שמים, עכ"ל האר"י, ובזה מובן לשון זה (מ"מ).

זהר פרשת יתרו

רגלי⁹⁰⁵ שמים שמים עלאין וארץ ארץ עלאה דתניא כד אתקן שמים דא בתיקוני (אתקן) לקבליה דהאי ארץ ותיאובתיה לקבלה בחד דרגא דאקרי צדיק כמה דכתיב (משלי י כה) וצדיק יסוד עולם ואתדבק בהאי ארץ ומרישא דמלכא עד ההוא אתר דשארין האי צדיק אתי חד נהרא

פ/א

קדישא משחא⁹⁰⁶ דרבות ואטיל בסגיאנות תיאובתא בהאי ארץ⁹⁰⁷ קדישא ונטל כלא האי ארץ ולבתר מהאי ארץ אתון כלא עילאי ותתאי כדכורא דא כד תיאובתיה לאתדבקא בנוקבא דאפיק זרעא דרבות מרישא דמוחא בההוא אמה ואטיל בנוקבא ומניה מתעברא נוקבא אשתכח דכלהו שייפין דגופא כלהו מתדבקן בנוקבא ונוקבא אחידא כלא כדוגמא דא תנינן כל דאשלים לעשרה קדמאי דבי כנישתא נוטל אנר כלהו רבי יוסי אומר לקבלי דכלהו

רבי יצחק אמר כתיב (תהלים יח י) ויט שמים וירד וכתיב (שמות יט יא) וירד יהו"ה לעיני כל העם על הר סיני (ד"א ל"ג תנא)⁹⁰⁸ ויט שמים וירד לאן נחת אי תימא דנחת לסיני על הר סיני כתיב ולא כתיב בהר סיני

אלא ויט שמים וירד לאן נחת אמר רבי יוסי (אמר רבי יהודה אמר רבי חייא) נחית בדרגוי מדרגא לדרגא ומכתרא לכתרא עד דאתדבק בהאי ארץ וכדין אתנהר סיהרא וקיימא באשלמותא דהא הוא דכתיב ויט שמים וירד להאי ארץ וכדין כתיב על הר סיני⁹⁰⁹ מה קיימא על הר סיני הוי אימא דא שכניתא

רבי אבא אמר מהכא (שמות יט יח) מפני אשר ירד עליו יהו"ה באש⁹¹⁰ וכתיב (דברים ד

וארץ הארץ העליונה ששינו כשתקן שמים זה בתקוניו (התקן) כנגד ארץ זו ותשוקתו כנגדה בדרגה אחת שנקראת צדיק כמו שכתוב וצדיק יסוד עולם ונדבק בארץ הזו.

ומראש המלך עד אותו מקום ששורה הצדיק הזה בא נהר אחד

קדוש שמן משחה ומטיל ברוב תשוקה בארץ הקדושה הזו והארץ הזו נוטלת הכל ואחר כך מהארץ הזו הכל נזונים עליונים ותחתונים כמו הזכר הזה כשתשוקתו להדבק בנקבה שמוציא זרע של רביה מראש המח באותה אמה ומטיל בנקבה וממנו הנקבה מתעברת נמצא שכל איברי הגוף כולם נדבקים בנקבה והנקבה אוחזת הכל כדוגמא זו שנינו כל המשלים לעשרה ראשונים של בית הכנסת נוטל שכר כולם רבי יוסי אמר כנגד כלם.

רבי יצחק אמר כתוב ויט שמים וירד וכתוב ירד ה' לעיני כל העם על הר סיני (לא גורסים תנא) ויט שמים וירד לאן ירד אם תאמר שירד לסיני כתוב על הר סיני ולא כתוב בהר סיני.

אלא ויט שמים וירד לאן ירד אמר רבי יוסי (אמר רבי יהודה אמר רבי חייא) ירד בדרגותיו מדרגה לדרגה ומכתר לכתר עד שנדבק בארץ הזו ואז האירה הלבנה ועמדה בשלמות זהו שכתוב ויט שמים וירד לארץ הזו ואז כתוב על הר סיני מה עמד על הר סיני הוה אומר זו שכנינה.

רבי אבא אמר מכאן מפני אשר ירד עליו ה' באש וכתוב כי ה' אלהיך אש

⁹⁰⁵ הנוק' דז"א דאצי' שהיא נבחן בשני בחי': אחד, הוא מה שהיא בסוף כל האצילות וכלל כולם. ושנית, הוא מה שהיא ראשית לנבראים ומשתתפת עמהם, וכנודע בסוד מיעוט הירח. והנה במה שהיא ראשית לנבראים, הנה היא בבחי' רגלין דז"א, ובסוד (ישעיה סו א) והארץ הדום רגלי (כללים ח"א נג ע"ג).

⁹⁰⁶ פי' שיסוד עולה בסוד הדעת ומושך הטיפה מן המוח, שהם מוחין דא"א הנקרא שמן, שגם אימא נקרא שמן על שם אבא כנודע (מ"מ).

⁹⁰⁷ עי' כללים ח"א נג ע"ג הובא בעמוד הקודם.

⁹⁰⁸ לך מופיע בדרך אמת.

⁹⁰⁹ פי' וירד ה', שהוא ז"א, להתחבר עם המלכות, שהיא עומדת על הר סיני (מ"מ).

⁹¹⁰ מה שהיה לעיני כל העם, הנה היה זה ג"כ רק באספקלריא שאינה מאירה, כי הרי מ"ש שם (יט יא) כי ביום השלישי ירד ה' לעיני כל העם וגו', הנה הוא מ"ש אח"כ (פסוקים טז, יח) ויהי ביום השלישי

זהר פרשת יתרו

כד) כי יהו"ה אלהיך אש אוכלה הוא וכתוב (בראשית יט כד) ויהו"ה המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש מאת יהו"ה מן השמים ויהו"ה המטיר דא הוא ארץ מאן אתר נטיל האי סיפיה דקרא מוכח דכתיב מאת יהו"ה מן השמים מן השמים ממשי רבי חייא אמר מהכא וידבר אלהי"ם את כל⁹¹¹ כלללא דכלא דהא בהאי תליא כלא

לא יהיה לך אלהי"ם אחרים על פני רבי יצחק אמר אלהי"ם אחרים לאפקא שכינתא על פני לאפקא אפי מלכא⁹¹² דבהו אתחזי מלכא קדישא ואינון שמיה והוא אינון⁹¹³ הוא שמיה דכתיב (ישעיה מב ח) אני יהו"ה הוא שמי הוא ושמיה חד הוא בריך שמיה לעלם ולעלמי עלמיא

תאני רבי שמעון זכאין אינון ישראל דקודשא בריך הוא קרא לון אדם דכתיב (יחזקאל לד ל) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם (ויקרא א ב) אדם כי יקריב מכם מאי מעמא קרא לון אדם משום דכתיב (דברים ד) ואתם הדבקים ביהו"ה אלהיכם אתם ולא שאר עמין ובגין כך אדם אתם קרויין אדם ואין אומות העולם קרויין אדם

אוכלה הוא וכתוב וה' המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש מאת ה' מן השמים וה' המטיר זוהי ארץ מאיזה מקום נטל את זה סוף הפסוק מוכיח שכתוב מאת ה' מן השמים מן השמים ממשי רבי חייא אמר מכאן וידבר אלהים את כל כלל של הכל שהרי בזה תלוי הכל.

לא יהיה לך אלהים אחרים על פני רבי יצחק אמר אלהים אחרים להוציא שכינה על פני להוציא פני המלך שבהם נראה המלך הקדוש והם שמו והוא הם הוא שמו שכתוב אני ה' הוא שמי הוא ושמו אחד הוא ברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים.

שנה רבי שמעון אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא קרא להם אדם שכתוב ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם אדם כי יקריב מכם למה קרא להם אדם משום שכתוב ואתם הדבקים בה' אלהיכם אתם ולא לשאר עמים ומשום כך אדם אתם אתם קרויים אדם ואין אומות העולם קרויים אדם.

וגו' והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ה' באש ויעל עשנו כעשן הכבשן, וכן הוא ג"כ מ"ש בסוף פ' משפטים (שמות כד יז) ומראה כבוד ה' כאש אוכלת בראש ההר לעיני בני ישראל, והנה פשוט הוא שכ"ז הנה היה רק באספקלריא שאינה מאירה, וע' זוה"ק יתרו (פו ע"א) רבי אבא אמר כו', וכן ברע"מ פינחס (רנב ע"ב) (כללים ח"ב ח ע"ב).

⁹¹¹ פי' מלכות נקרא אלהים ונכללו בה כל הספירות, אלמא שנתחברה עם ז"א (מ"מ).

⁹¹² עי' לעיל ג ע"ב בהגהות רח"ו אות ד' [והם דברי הקב"ה שלא יהיו לו אלהים אחרים זולת פניו שהם הספירות] ועי' פרשת אמות צג ע"ב ומשם תראה כי אפי מלכא הוא הספירות (לש"ו), האצילות הוא פניו (הקדו"ש טו ע"ג).

⁹¹³ כי כל שמותיו הנה הם הגילויים עצמן אשר הוא עצמו ית"ש נתגלה באותן השמות ע"י האצילות (הקדו"ש ו ע"א), וכשאנו קוראים אותו בשמו, וכן כשאנו עובדים לשמו, כי כל העבודה הוא רק לשמו כמו שיתבאר לקמן, הנה עומד הקריאה והעבודה אליו עצמו, שהוא לכל אמיתת עצמותו הנעלמה אליו גופה, כי הוא עצמו נתגלה ע"י הצמצום בהשם הו"ה ב"ה ובכל השמות וכינויים המסתעפים ממנו. והוא ע"ד האדם היושב בבית ומשתמש באור החלון שהוא ד' על ד', והרי נצטמצם ג"כ האור בהחלון לפי צורת החלון, הרי אותו אור החלון שמשמש בו הנה הוא אותו האור עצמו אשר מחוץ לחלון וממלא את כל חלל העולם כולו, כי הרי הוא נמשך כאחד עם האור שהוא בלא צמצום כלל, והוא מה שאמרו (יתרו פו ע"א) הוא ושמיה חד הוא (הקדו"ש יד ע"ב), נקרא כל האצילות כולו ג"כ בכל השמות הללו מצד המאציל ית"ש המתייחד שם, והם חד עמו, וכמ"ש בזוה"ק (אחרי מות ע ע"א), תא חזי קוב"ה (ר"ל א"ס ב"ה כן הוא בהגהת מהר"ו שם) אפיק עשר כתרין עטרין קדישין לעילא (שהם ה"ס דאצילות) (דע"ה ח"א נה ע"ד), האצילות כולו הוא אלהות גמור ע"י יחודו ית"ש בהם שנעשים אחד עמו (דע"ה ח"א עט ע"ב), נתגלה עי"ז להיות הוא עצמו מהוה ומנהיג את הכל, וכל פרטי האצילות הם כולם פרטי גילוייו אשר לזה, אשר נתגלה הוא עצמו בכ"ז, ובהם הוא כל הדיבור וההתבוננות אשר באצילות, וכל גלוייו הם עצמן כל השמות כולם, והוא ושמותיו כולם חד, דהוא אינון, כמ"ש פ' יתרו (פו ע"א) ופ' ויקרא (יא ע"ב). וא"כ הרי אין השגה בזה לשום נברא, וכמ"ש (חגיגה יג ע"ב) ברוך כבוד ה' ממקומו, מכלל דמקומו ליכא דידיע ליה (כללים ח"א לא ע"ג, ועי' עוד סו ע"א), האצילות, הרי הוא מיוחד עם אור א"ס ע"י הא"ק, עד שנעשה הוא והם כאלו חד (ביאורים ח"א כט ע"ד), ועי' דע"ה ח"ב נה ע"ג.

זהר פרשת יתרו

דתניא אמר רבי שמעון כיון דבר נש ישראל אתגזר עאל בברית⁹¹⁴ דגזר קודשא בריך הוא באברהם דכתיב (בראשית כד א) ויהוה ברך את אברהם בכל וכתיב (מיכה ז ב) חסד לאברהם ושאר לביעאל בהאי אתר (נ"א אדם)⁹¹⁵ כיון דזכה לקיימא פקודי אורייתא עאל ביה בהאי אדם⁹¹⁶ (נ"א אתר) ואתדבק בגופא דמלכא⁹¹⁷ וכדין אקרי אדם

וזרעא דישראל אקרין אדם תא חזי כתיב ביה בישמעאל (בראשית טז יב) והוא יהיה פרא אדם פרא אדם ולא אדם פרא⁹¹⁸ אדם⁹¹⁹ משום דאתגזר ושירותא דאדם הוה ביה דכתיב (שם יז כה) וישמעאל בנו בן שלש עשרה שנה בהמולו את בשר ערלתו כיון דאתגזר עאל בהאי שירותא דאקרי כל הדא הוא דכתיב (שם טז יב) והוא יהיה פרא אדם ולא אדם ידו בכל ידו בכל ודאי ולא יתיר משום דלא קביל פקודי אורייתא שירותא הוה ביה בנין דאתגזר ולא אשתלים בפקודי אורייתא אבל זרעא דישראל דאשתלימו בכלא אקרין אדם ממש וכתיב (דברים לב ט) כי חלק יהוה עמו יעקב חבל נחלתו

אמר רבי יוסי בגין דא כל פרצופין שרו בר מפרצופא דאדם רבי יצחק אמר כד אתעבד אתחזי דגליפא גו גליפין⁹²⁰ דאשלמותא אמר רבי יהודה היינו דאמרי אינשי קיטרוי בזיקא בטפסא שכיחי

ששינונו אמר רבי שמעון כיון שאדם מישראל נמול נכנס לברית שגזר הקדוש ברוך הוא עם אברהם שכתוב וה' ברך את אברהם בכל וכתוב חסד לאברהם והתחיל להיכנס למקום הזה (אדם) כיון שזכה לקיים מצוות התורה נכנס בו באדם (למקום) הזה ונדבק בגוף המלך ואז נקרא אדם.

וזרע ישראל נקראו אדם בא וראה כתוב בישמעאל והוא יהיה פרא אדם פרא אדם ולא אדם פרא אדם משום שנמול וראשיתו של אדם היה בו שכתוב וישמעאל בנו בן שלש עשרה שנה בהמולו את בשר ערלתו כיון שנמול נכנס לראשית הזאת שנקראת כל זהו שכתוב והוא יהיה פרא אדם ולא אדם ידו בכל ידו בכל ודאי ולא יותר משום שלא קבל מצוות התורה ראשית היתה בו משום שנמול ולא השתלם במצוות התורה אבל זרע ישראל שנשלמו בכל נקראו אדם ממש וכתוב כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו.

אמר רבי יוסי משום כך כל הפרצופים מותרים פרט לפרצוף אדם רבי יצחק אמר כשנעשה נראה שחקוק תוך החקיקות של השלמות אמר רבי יהודה היינו מה שאנשים אומרים קשריו ברוח מצויים בצורה.

⁹¹⁴ פי' יסוד הנק' כל (מ"מ).

⁹¹⁵ לא מופיע בדרך אמת.

⁹¹⁶ לרך אמת גורס אחר ולא אלס.

⁹¹⁷ פי' ת"ת (מ"מ).

⁹¹⁸ פרי (מ"מ)???

⁹¹⁹ ובזכות המילה זכה ישמעאל עתה לארץ ישראל. ומאחר שאין לו פריעה, על כן אף על פי שהארץ לו היא, עתה היא בחרבנה ואינה בנויה, כך נתבאר בזהר (ראה ח"ב דף פ"ז ע"א). והנה ישמעאל נקרא 'פרא אדם' (בראשית טז, יב), וכתב הזהר (ראה שם דף פ"ו ע"א) 'פרא אדם' ולא 'אדם' ממש, מאחר שלא נתקן בפריעה, אלא הוא 'פרא', פרוש 'ענף', כמו (ישעיה י, לג) 'מסעף פארה במערצה', כי אינו רק ענף מאדם, אבל ישראל הם 'אדם' ממש (של"ה פרשת לך לך). פי' יסוד שהוא ענף הז"א הנקרא אדם (מ"מ).

⁹²⁰ פי' צורה שלימה, ופי' ר' יהודה משל למרגליות צרורה בכלי ודפוס פי' כשתצייר צורת אדם הוא כמו כלי ודפוס לצורה העליונה וע"כ אסור לצייר צורת אדם (רח"ו). פי' אין איסור צורה שקועה אלא בולט ושלימה, וז"ש "דגליפא גו גליפא" דהיינו צורה בולטת כמו גליפא שלמעלה גם צריך באשלמותא ולא חסר, קוטרוי בזיקא בטפס' שכיחי, פי' הנקשרים בזיקא היינו ברוח היינו הטמאים והשדים העליונים בטפסא שכיחי, פי' בדפוס וצורה נמצאים כלומר אינם באים בצור החסרה אלא בצורה שלימה (זהר הרקיע).

זהר פרשת יתרו

רבי יהודה היה הולך מקפוטקיא ללוד למחמי לרבי שמעון דהוה תמן והוה רבי חזקיה אזיל עמיה אמר רבי יהודה לרבי חזקיה הא דתנינן קמי רבי שמעון והוא יהיה

רבי יהודה היה הולך מקפוטקיא ללוד לראות את רבי שמעון שהיה שם והיה רבי חזקיה הולך עמו אמר רבי יהודה לרבי חזקיה זה ששינינו לפני רבי שמעון והוא יהיה

פ/ב

פרא אדם ודאי כך הוא ודא הוא ברירא דמלה סיפיה דקרא דכתיב ועל פני כל אחיו ישכון מהו ועל פני כל אחיו ישכון

פרא אדם ודאי כך הוא וזהו ברירא הדבר סוף הפסוק שכתוב ועל פני כל אחיו ישכון מה זה ועל פני כל אחיו ישכון.

אמר ליה לא שמענא ולא אימא דהא אוליפנא כתיב (דברים ד מד) וזאת התורה אשר שם משה אשר שם משה אתה יכול לומר דלא שם משה⁹²¹ אי אתה יכול לומר

אמר לו לא שמעתי ולא אמור שהרי למדנו כתוב וזאת התורה אשר שם משה אשר שם משה אתה יכול לומר שלא שם משה אינך יכול לומר.

פתח רבי יהודה ואמר (שם ל כ) כי הוא הייך וארך ימיך מאן דזכי באורייתא⁹²² ולא אתפרש מינה⁹²³ זכי לתרין חיין חד בעלמא דין וחד בעלמא דאתי דכתיב הייך תר⁹²⁴ וכל מאן דיתפרש מינה כמאן דמתפרש מן חיי ומאן דמתפרש מרבי שמעון כאילו מתפרש מכלא

פתח רבי יהודה ואמר כי הוא חייך ואורך ימיך מי שזוכה בתורה ולא נפרד ממנה זוכה לשני חיים אחד בעולם הזה ואחד בעולם הבא שכתוב חייך שנים וכל מי שנפרד ממנה כמי שנפרד מן החיים ומי שנפרד מרבי שמעון כאלו נפרד מהכל.

ומה בהאי קרא דאיהו פתח פתחא לא יכילנא למיעאל בה פתגמי אורייתא דסתימין על אחת כמה וכמה ווי לדרא דרבי שמעון בן יוחאי יסתליק מניה דכד אנן קיימין קמיה דרבי שמעון מבויעין דלבא פתיחין לכל עיבר⁹²⁵ וכלא מתגליא וכד אתפרשנא מניה לא ידענא מידי וכל מבויעין סתימין

ומה בפסוק הזה שהוא פותח פתח לא יכלנו להיכנס אליו דברי תורה הנסתרים על אחת כמה וכמה אוי לדור שרבי שמעון בן יוחאי יסתלק ממנו שכשאנו עומדים לפני רבי שמעון מעיינות הלב פתוחים לכל צד והכל מתגלה וכשנפרדים ממנו לא יודעים דבר וכל המעיינות נסתמים.

אמר רבי חזקיה היינו דכתיב (במדבר יא כה) ויאצל מן הרוח⁹²⁶ אשר עליו ויתן על

אמר רבי חזקיה היינו שכתוב ויאצל מן הרוח אשר עליו ויתן על שבעים איש הזקנים כמנורה הזו שמאירים ממנה כמה נרות והיא

⁹²¹ אין לפרש שלא יחדש בתורה ח"ו שעיקר הכל תלוי בחדושי תורה, אלא שלא יחדש הקדמה ותחלה משלו, שראשי פרקים צריכים מסירה וקבלה (אור יקר).

⁹²² היינו שלמד (אור יקר).

⁹²³ היינו שעסק בה כל ימיו אפילו אחר שזכה (אור יקר).

⁹²⁴ חייך תרי, ואורך ימיך, היינו למעלה מעולם הבא דהיינו א"א ולא חשיב ליה (אור יקר).

⁹²⁵ היינו שבהסתכל בו הנשמות מאירות זו מזו ובסוד הארתם משיגים מאורו בתורה (אור יקר). ועי' לעיל ח"א קכג ע"ב: זכאה חולקיהון דצדיקא בעלמא דאתי דכך היא אורייתא בלבהון כמבועא רבא דמיא דאף על גב דמסתמיין ליה מסגיאות מייא פתחי מבויעין דנבעין לכל עיבר. ועי"ש רח ע"ב: כד יובלא אפתח מבויעי דכל אינון תרעין כלהו קיימי בשמים. הם ה' מקורות אלו שבתוכיותה שהם ה' ספירות חמשים שערי בינה, והיינו שהיא חמשים וכוללם בת"ת והת"ת עם החסד והגבורה והנצח וההוד ה' כולל חמשים, והיסוד כל כולל החמשים ומשפיעם למלכות ה"א בענין שהם מהחמשים בינה, לחמשים ת"ת בחמשים יסוד לחמשה מלכות (אור יקר שם). פי' יסוד דאימא הנקרא יובלא כמ"ש הרב ז"ל, והוא נפתח ומתגלה בת"ת דז"א. וז"ש דכל אינון תרעין כולהו קיימי בשמים כי ה' חסדים נקרא נ' שערי בינה, וכן ה' גבורות נקרא נ' שערי בינה כמ"ש הרב ז"ל והם מתגלים בת"ת הנקראים שמים, וז"ש דכל אינון תרעין כולהו קיימי בשמים (מ"מ שם).

⁹²⁶ לשון אצילות הוא (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

שבעים איש הזקנים כבוצינא⁹²⁷ דא דנהרין מניה כמה בוצינין והוא בקיומיה שכיח כך רבי שמעון בן יוחאי מארי דבוצינין הוא נהיר לכלא ונהורא לא אעדי מניה ואשתכח בקיומיה אזלו עד דמטו לגביה

כד מטו גביה אשכחוהו דהוה יתיב ולעי באורייתא והוה אמר (תהלים קב א) תפלה לעני כי יעטף ולפני יהוה ישפוך שיחו כל צלותא דישראל צלותא וצלותא דעני עלאה מכלהו מאי טעמא משום דהאי סלקא⁹²⁸ עד כורסי יקרא⁹²⁹ דמלכא⁹³⁰ ואתעטר ברישיה⁹³¹ וקודשא בריך הוא משתבח (נ"א מתעטף)⁹³² בההיא צלותא ודאי תפלה דעני תפלה אקרי כי יעטף עטופא דא לאו עטופא דכסו הוא דהא לית ליה אלא כתיב הכא כי יעטף וכתיב התם (איכה ב יט) העטופים ברעב ולפני יהוה ישפך שיחו ודיקבל קמי מאריה ודא ניהא ליה קמי קודשא בריך הוא משום דעלמא מתקיימא ביה כד לא אשתכחו שאר קיימי עלמא בעלמא ווי למאן דההוא מסכנא יקבל עלוי למאריה משום דמסכנא קריב למלכא יתיר מכלהו דכתיב (שמות כב כו) והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני⁹³⁵

ולשאר בני עלמא זמנין דשמע זמנין דלא שמע⁹³⁶ מאי טעמא משום דדיריה דמלכא⁹³⁷ בהני מאני תבירי דכתיב (ישעיה נז מז) ואת

מצויה בקיומה כך רבי שמעון בר יוחאי בעל הנרות הוא מאיר לכל והאור לא זז ממנו ונמצא בקימו הלכו עד שהגיעו אליו.

כשהגיעו אליו מצאוהו שהיה יושב ועוסק בתורה והיה אומר תפלה לעני כי יעטף ולפני ה' ישפוך שיחו כל תפלת ישראל היא תפלה ותפלת העני עליונה מכולם למה משום שזו עולה עד כסא הכבוד של המלך ומתעטרת בראשו והקדוש ברוך הוא משתבח (מתעטף) באותה תפלה ודאי תפלת העני נקראת תפלה.

כי יעטף עטוף זה הוא אינו עטוף של כסוי שהרי אין לו [לא שייך לו]⁹³³ אלא כתוב כאן כי יעטף וכתוב שם העטופים ברעב ולפני ה' ישפוך שיחו שקובל⁹³⁴ לפני רבונו וזה נוח לפני הקדוש ברוך הוא משום שהעולם מתקיים בו כשלא נמצאים שאר מקיימי העולם בעולם אוי למי שאותו העני יקבל עליו לרבונו משום שהעני קרוב למלך יותר מכולם שכתוב והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני.

ולשאר בני העולם לפעמים ששומע ולפעמים שלא שומע למה משום שדירו של המלך הוא בכלים השבורים הללו שכתוב ואת דכא ושפל

⁹²⁷ כמדליק נר מנר ואין הראשון חסר דבר (אור יקר).

⁹²⁸ הענין כי שאר התפלות לא סלקי (אור יקר).

⁹²⁹ אלא צריך כחות המלאכים להעלותה עד כסא הכבוד, ואחר שהיא שם, מאליה היא עולה להתעטר בראש המלך דהיינו שהיא עולה עד בינה וחכמה, וכתר על גביהן שהם שערי הרצון, והחכמה שערי הרחמים, והבינה לפני משורת הדין שערי חנינה במתנת חנם, ושם עניית תפלה, כאומרו אז תקרא וה' יענה. אמנם תפלת העני אינה צריכה עזר מהמלאכים, אלא היא עולה מאליה "עד כורסי יקרא דמלכא" ודרך הוא שסנדלפון יעלה אותה עד כסא הכבוד, ומשם יזכיר עליה את השם ותעלה מאליה כדפי' במס' חגיגה, ותפלה זו מפני שכל השערים אינם ננעלים לה, ואין שומרי פתחי שבעה היכלות מוחין בידה "סלקא מאליה" ויהיה הענין כי תפלת העני כנגד מדת המלכות דלה ועניה ובשברון, ולכך היא בפתח ראשון בכל מקום, ושומר הפתח לא יעמוד בפניו, שהשכינה שוכנת בו, ושכינה מסתלקת בתפלתו, ושומר הפתח היא המלכות כאומרו אדני שפתי, שהם שערי צדק, תפתח, אם כן היא היא שומר הפתח, היא היא התפלה, היא היא החופפת עליון, א"כ מאליה היא עולה, ולזה לעני לעולם שומע, אמנם לשאר בני העולם כפי זכותו (אור יקר).

⁹³⁰ פי' עולה עד הז"א שהוא כסא לבינה (מ"מ).

⁹³¹ היינו שגורמת מוחין לרישיה דז"א (מ"מ).

⁹³² נמחק צמ"מ.

⁹³³

⁹³⁴

⁹³⁵ חנון, בינה (אור יקר). "אני" מדת המלכות שהיא עולה (אור יקר).

⁹³⁶

⁹³⁷ ג' פסוקים נגד ג' מדות (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

דכא ושפל רוח⁹³⁸ וכתוב (תהלים לד יט) קרוב יהו"ה לנשברי לב⁹³⁹ (שם נא יט) לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה

מכאן תנינן מאן דנזיף במסכנא נזיף בשכינתא דכתיב ואת דכא ושפל רוח וכתוב (משלי כב כג) כי יהו"ה יריב ריבם וגו' בגין דאפטרופא דלהון תקיפא⁹⁴⁰ ושליטא על כלא⁹⁴¹ דלא אצטריך סהדי⁹⁴² ולא אצטריך לדינא אחרא⁹⁴³ ולא נטיל משכונא⁹⁴⁴ כשאר דינא ומה משכונא נטיל נשמתין דבר נש דכתיב וקבע את קובעיהם נפש

תו אמר תפלה לעני כל אתר דאקרי תפלה מלה עלאה היא⁹⁴⁶ דהיא סלקא לאתרא (דקב"ה אחיד⁹⁴⁷) עלאה תפלה דרישא דאינון תפלי דמלכא דאנח להו⁹⁴⁸

רבי שמעון אסחר רישיה וחמא לרבי יהודה ולרבי חזקיה דמטו גביה בתר דסיים אסתכל בהו⁹⁵¹ אמר להו סימא הוה לכו ואתאביד מנייכו אמרו ליה ודאי דפתחא עלאה פתח מר ולא יכילנא למיעאל בה

אמר מאי הוא אמרו ליה (בראשית טז יב) והוא יהיה פרא אדם וסופיה דקרא בעינא למנדע דכתיב ועל פני כל אחיו ישכון מהו על פני כל אחיו דהא ברירא דכוליה קרא ידענא והאי לא ידענא דסיפיה דקרא לא אתחזי כרישיה⁹⁵²

רוח וכתוב קרוב ה' לנשברי לב לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה.

מכאן שנינו מי שנוזף בעני נוזף בשכינה שכתוב ואת דכא ושפל רוח וכתוב כי ה' יריב ריבם וגו' משום שהאפטרופוס שלהם חזק ושולט על הכל שלא צריך עדים ולא צריך דיין אחר ולא נוטל משכון כשאר הדיינים ואיזה משכון נוטל נשמות בני אדם שכתוב וקבע את קבעיהם נפש.

עוד אמר תפלה לעני כל מקום שנקרא תפלה דבר עליון הוא שהוא עולה למקום (שהקדוש ברוך הוא אוחז⁹⁴⁵) עליון תפלת הראש הן התפלין של המלך שמניח אותם.

רבי שמעון סובבוסביב⁹⁴⁹ ראשו וראה את רבי יהודה ואת רבי חזקיה שהגיעו אליו אחר שסיים הסתכל בהם אמר להם⁹⁵⁰ אוצר היה לכם נאבד מכם אמרו לו ודאי שפתח עליון פתח האדון ולא יכלנו להיכנס בו.

אמר מה הוא אמרו לו והוא יהיה פרא אדם וסוף הפסוק אנו רוצים לדעת שכתוב ועל פני כל אחיו ישכון מה זה על פני כל אחיו שהרי ברור של כל הפסוק ידענו ואת זה לא ידענו שסוף הכתוב לא נראה כראשו.

⁹³⁸ מלכות (אור יקר).

⁹³⁹ ת"ת (אור יקר).

⁹⁴⁰ מצד דין הבינה (אור יקר).

⁹⁴¹ כי כל ההנהגה ב"ק והיא שולטת על כולם (אור יקר).

⁹⁴² נו"ה והם עיני ה' (אור יקר).

⁹⁴³ חג"ת ב"ד עליון (אור יקר).

⁹⁴⁴ אשה ובנים ממון וכיוצא, אלא הנשמה נמשכת מבינה נוטל את שלו מידו (אור יקר).

⁹⁴⁵

⁹⁴⁶ הענין שבני אדם מרכבה אל המדות, והעני מרכבה למלכות לבד, מפני שבסוד העניות הוא מצדה והמלכות נקראת תפלה לבדה מן המדות ולכך היא נאחזת בסוד תפלה שהם ד' פרשיות יהו"ה ודאי (אור יקר). פי' הם תפילין של ראש שהם מוחין דז"א כדמפרש, ומה שחידש בפ"ה זה הוא במלת תפלה, שלפי' הראשון מפרש תפלה ממש של עני עולה עד ז"א, ולפי' זה תפלה הם תפילין ש"ר, שהם מוחין דז"א ומשם באים למלכות וזהו תפלה לעני (מ"מ).

⁹⁴⁷ בינה (אור יקר).

⁹⁴⁸ סוד יהו"ה שבחכמה ד' בתים שם אה"ה. "מלכא" ת"ת אנח להו, ובעלות תפלה העני גורם שהקב"ה, ת"ת, מניח תפילין, נקשר בסוד החכמה ובינה (אור יקר).

⁹⁴⁹

⁹⁵⁰

⁹⁵¹ בסוד חכמת הפרצוף הכיר בהם (אור יקר).

⁹⁵² כרישיה (מ"מ).

זהר פרשת יתרו

אמר להם חייכם הכל הוא דבר אחד ובדרגה אחת עולה שנינו כמה פנים לפנים יש לקדוש ברוך הוא פנים המאירים פנים שלא מאירים פנים תחתונים פנים

אמר לון הייכון כלא חד מלה הוא ובחד דרגא סלקא תאנא כמה פנים לפנים אית ליה לקודשא בריך הוא פנים דנהריין⁹⁵³ פנים דלא נהריין⁹⁵⁴ פנים תתאין פנים

פזא

רחיקין פנים קריבין⁹⁵⁵ פנים דלגון⁹⁵⁶ פנים דלבר פנים דימינא⁹⁵⁷ פנים דשמאלא

רחוקים פנים קרובים פנים שלפנים פנים שלחוץ פנים של ימין פנים של שמאל.

בא וראה אשריהם ישראל לפני הקדוש ברוך הוא שאחוזים בפנים העליונים של המלך באותם פנים שהוא ושמם אחוזים בהם והם ושמם אחד הוא ושאר העמים אחוזים באותם פנים רחוקים באותם פנים תחתונים ולכן הם רחוקים מגוף המלך שהרי ראינו כל אותם של מצרים קרובי ישמעאל כמו אחים וקרובים היו לו וכולם היו בפנים תחתונים ובאותם פנים רחוקים.

תא הזי זכאין אינון ישראל קמיה דקודשא בריך הוא⁹⁵⁸ דאחידן באנפין עלאין דמלכא⁹⁵⁹ באינון פנים דהוא ושמה אחידן בהו⁹⁶⁰ ואינון ושמה חד הוא⁹⁶¹ ושאר עמין אחידן באינון פנים רחיקין באינון פנים תתאין וכי כן אינון רחיקין מגופא דמלכא דהא חמינא כל אינון דמצרים קריבוי דישמעאל כמה אחין וקריבין הוו ליה וכלהו הוו באנפין תתאין באינון פנים רחיקין

ובגלל אברהם כשנמולוכשמל⁹⁶² ישמעאל זכה ששם מדורו וחלקו במקום ששולט על כל אותם פנים רחוקים ותחתונים על כל אותם פנים של שאר העמים זהו שכתוב ידו בכל

ובגיניה דאברהם כד אתגזר ישמעאל זכה דשוי מדוריה וחולקיה באתר דשליטא על כל אינון פנים רחיקין⁹⁶³ ותתאין על כל אינון פנים דשאר עמין הדא הוא דכתיב ידו בכל⁹⁶⁴

⁹⁵³ מצד החסד (אור יקר). ה' פרצופין הם בקדושה וכנגדם בקלי' ולכ"א עשרה פנים ה' לכאן וה' לכאן, א"נ כנגד נרנח"י דקדושה ודקלי' (מ"מ).

⁹⁵⁴ פנים עלאין (נוסף באור יקר). מצד הגבורה (אור יקר).

⁹⁵⁵ מצד הת"ת (אור יקר).

⁹⁵⁶ נצח (אור יקר).

⁹⁵⁷ הוד (אור יקר), ונגד ה' אלו הם הפכים לא נראים וכו' והם בחוץ כולם מדרגות מדרגות נגדיות לספירות פנימיות (אור יקר).

⁹⁵⁸ ע' בהגר"א בתיקונים (דף פז ע"ד) שאמר שם דאנן איברים דהשכינה [כל התיקונן בדין הכל אליה ומ"ש אליו הוא אליה דאנן איברים דילה], וכן שם (דף מח ע"ג ע"ד) דהשכינה היא כלל ישראל [דכל הבקשות דצלותא הוא הכל על כלל ישראל, דהוא בשכינתא שהיא כלל ישראל, וז"ש כמה דתיקנו הבורח כו', והכל עלה] [ואני, מדבר בעדו, בשכינה, דהיא מדברת בעדנו, דהיא כלל ישראל] [כללים ח"א סו ע"א]. עי' זהר ח"ג רלא ע"ב כל אברין דאינון ישראל אינון בעאקו דאינון אברי דמטרוניתא.

⁹⁵⁹ בסוד האצילות, דלא שייך הוא ושמה אלא באצילות, כאומרו אני ה' הוא שמי, אמנם למטה בסוד בריאה יצירה עשיה, כתיב לבד בך נזכיר שמך, אין הוא ושמם אחד אלא באצילות, וישראל אחוזים באצילות מקום שאין פירוד בינו לבין שמו (אור יקר).

⁹⁶⁰ ומיוחדים בהו, ולא שיהיה הוא ושמם ענין לעצמו, והפנים ענין לעצמו (אור יקר).

⁹⁶¹ וישראל יורדים ג"כ ונאחזים למטה בסוד נשמה רוח נפש, גם בבריאה יצירה ועשיה, כאומרו כל הנקרא בשמי לכבודי וכו', אמנם שאר עמין אינם בשום פנים אבי"ע, אלא בחוץ בפנים תתאין חצונים (אור יקר).

⁹⁶²

⁹⁶³ פי' עכשיו מפרש על פני כל אחיו, הם אותם שלא נתגיירו, שהם אחוזים בפנים רחיקים ותתאין, אבל לקמן שאמר ע"פ כל אחיו ישכון, דאי שאר קריבוי איתגזרו וכו', מפ' שהוא ביסוד והם במלכות, וקאי על הגרים שהוא מעולה מהם. ומ"ש כ"ש דלא אתגזרו וכו', הוא כמו פירוש הראשון, שמפרש על אותם שלא נתגיירו, וכ"ש ההיא דאתנסיבת לגוי מעיקרא (מ"מ).

⁹⁶⁴ היינו ביסוד, וכן נראה לקמיה, דעל יסוד ממש קאמר, ואפשר דהיינו נאחז שם בערך שאר אומין אחוזים בפנים החצונים היונקים ממלכות, וזה בפנים היונקים מיסוד ומצד זה גובר על כולם (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

ובגניני כך על פני כל אחיו ישכון כלומר ישויו מדוריה וחולקיה לעילא מכלהו דכתיב ידו בכל דשלמא על כל שאר פנים דלתתא ובגין כך על פני כל אחיו ודאי דלא זכו כוותיה

אתו רבי יהודה ורבי חזקיה ונשקו ידוי⁹⁶⁶ אמר רבי יהודה היינו דאמרי אינשי חמרא בדורדיא⁹⁶⁷ ונביעא דבירא⁹⁶⁸ בקמירא דקיורא אתעטר ווי לעלמא כד יסתלק מר מניה ווי לדרא דיתערע בההוא זמנא זכאה דרא דאשתמודעון ליה למר זכאה דרא דאיהו שרי בגויה

אמר רבי חזקיה הא תנינן גיורא כד אתגזר אקרי גר צדק⁹⁶⁹ ולא יתיר והכא אמר מר ידו בכל⁹⁷⁰ אמר רבי שמעון כלא אתקשר בחד⁹⁷¹ אבל גיורא תנינן שאני ישמעאל דלאו גיורא הוא בריה דאברהם הוה בריה דקדישא הוה וכתוב ביה בישמעאל (בראשית יז כ) הנה ברכתי אותו כתיב הכא ברכתי אותו וכתוב התם (שם כד א) ויהו"ה ברך את אברהם בכל ועל כך כתיב ידו בכל

ובגניני כך כתיב על פני כל אחיו ישכון⁹⁷² דאי שאר קריבוי אתגזרו (ס"א אתגניירו) אקרון גירי צדק ולא יתיר והוא יתיר ועלאה מכלהו כל שכן אינון דלא אתגזרו דקיימין באינון אפיין רחיקין באינון אפיין תתאיין ואיהו מדוריה לעילא מכל פנים דידהו⁹⁷³ ומכל פנים דעמיין עעכו"ם הדא הוא דכתיב על פני כל אחיו ישכון אמר רבי יהודה קודשא בריך הוא בגין כך אכריז ואמר לא יהיה לך אלהים אחרים על פני⁹⁷⁴ דרא הוא מהימנותא דיליה

ומשום כך על פני כל אחיו ישכון כלומר ישים מדורו וחלקו למעלה מכולם שכתוב ידו בכל ששולט על כל שאר הפנים שלמטה ומשום כך על פני כל אחיו ודאי שלא זכו כמותו.

באו רבי יהודה ורבי חזקיה ונשקו ידוי⁹⁶⁵ אמר רבי יהודה היינו מה שאנשים אומרים יין בשמריו ונביעת הבאר בקשר של קיימא מתעטר אוי לעולם כשיסתלק ממנו האדון אוי לדור כשזה יארע באותו הזמן אשרי הדור שמכירים את האדון אשרי הדור שהוא שרוי בתוכו.

אמר רבי חזקיה הרי שנינו כשגר נמול נקרא גר צדק ולא יותר וכאן אמר האדון ידו בכל אמר רבי שמעון הכל נקשר באחד אבל שנינו הגר, שונה ישמעאל שאינו גר, בן אברהם הוא, היה בנו של קדוש היה וכתוב בו בישמעאל הנה ברכתי אותו כתוב כאן ברכתי אותו וכתוב שם וה' ברך את אברהם בכל ועל כך כתוב ידו בכל.

ומשום כך כתוב על פני כל אחיו ישכון שאם שאר קרוביו נמולו (התגניירו) נקראים גרי צדק ולא יותר והוא יותר ועליון מכולם כל שכן הם שלא נמולו שעומדים באותם פנים רחוקים באותם פנים תחתונים והוא מדורו למעלה מכל הפנים שלהם ומכל הפנים של עמים עובדי עבודת כוכבים ומזלות זהו שכתוב על פני כל אחיו ישכון אמר רבי יהודה משום כך הקדוש ברוך הוא הכריז ואמר לא יהיה

⁹⁶⁵

⁹⁶⁶ עיי' שער ההקדמות (נט ע"א): נוק' היא בסוד ד' בלבד, לפי שאין לה דרועין, ולכן אז היא מנשקת ידיו של ז"א, לקבל הארה מדרועין דיליה, לכשיהיו לה ג"כ בחי' דרועין.

⁹⁶⁷ דהיינו דעת ר"ש השקט על שמריו (אור יקר).

⁹⁶⁸ והוא כבאר הנובע (אור יקר).

⁹⁶⁹ במלכות צדק, ואינו זוכר יותר אפילו שיהי הצדיק, והכא בישראל שהוא היה צדיק (אור יקר).

⁹⁷⁰ ביסוד (אור יקר).

⁹⁷¹ צד"ק וכ"ל, אבל עכ"ז אין קושי כי ישראל הורתו בקדושה היה בן לאברהם והוא למעלה מהגר (אור יקר).

⁹⁷² לא בקדושה אלא מבחוץ, בענין שאם יתגייירו יהיו הם גרי צדק, והוא יהיה גובר בסוד הכל, כ"ש שהם חצונים והוא חיצון עליהם כבחינתם אם היו קדושים מתגייירים (אור יקר).

⁹⁷³ לא בקדושה (אור יקר).

⁹⁷⁴ לא בקדושה, "לא יהיה לך" ירצה אמונת ישמעאל בחוץ מפנים העליונים, שיש פנים קדושים למטה מאותם החצונים ולא למטה ממש אלא נגדיים, כי ישמעאל בכל"ל מבחוץ, ויש צדק מבפנים למטה מכל פנימי, ולכך הגר נקרא גר צדק בפנימי, וישמעאל ידו בכל והיינו אלהים אחרים, אפילו אלו שהם על פני בבחינה הנזכרת (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

לך אלהים אחרים על פני שזוהי האמונה שלו.

לא תעשה לך פסל וכל תמונה הרי נתבאר ואמר רבי יוסי כל הפרצופים מותרים פרט לפרצוף אדם שהרי פרצוף זה שולט בכל.

דבר אחר לא תעשה לך פסל וכל תמונה רבי יצחק פתח (קהלת ה ה) אל תתן את פיך לחטיא את בשרך כמה יש לו לאדם להזהר על דברי התורה כמה יש לו להזהר שלא יטעה בהם ושלא יוציא מהתורה מה שלא יודע ולא קיבל מרבו שכל מי שאומר דברי תורה מה שלא יודע ולא קיבל מרבו עליו כתוב לא תעשה לך פסל וכל תמונה והקדוש ברוך הוא עתיד להפרע ממנו בעולם הבא בזמן שנשמתו תרצה להיכנס למקומה דוחים אותה החוצה ותשמד מאותו מקום שצורה בצרור חיי שאר הנשמות.

(רבי יהודה אומר מכאן) כמו ששינונו למה יקצוף האלהים על קולך קולך זוהי נשמתו של האדם אמר רבי חייא על זה כתוב כי ה' אלהיך אל קנא למה משום שמקנא לשמו בכל אם משום הפרצופים מקנא לשמו משום שמשקר בשמו או משום התורה.

שינונו כל התורה היא שם קדוש שאין לך דבר בתורה שלא כלול בשם הקדוש ומשום כך צריך להזהר שלא יטעה בשמו הקדוש ולא ישקר בו ומי שמשקר במלך העליון לא מכניסים אותו לפלטרין של המלך וישמד מן העולם הבא.

לא תעשה לך פסל וכל תמונה הא אתמר ואמר רבי יוסי כל פרצופין שרי בר מפרצופא דאדם דהא האי פרצופא שליט בכלא

דבר אחר לא תעשה לך פסל וכל תמונה רבי יצחק פתח (קהלת ה ה) אל תתן את פיך לחטיא את בשרך כמה אית ליה לבר נש לאזדהרא על פתגמי אורייתא⁹⁷⁵ כמה אית ליה לאזדהרא דלא יטעי בהו ולא יפיק מאורייתא מה דלא ידע ולא קביל מרביה⁹⁷⁶ דכל מאן דאמר במלי דאורייתא מה דלא ידע ולא קביל מרביה עליה כתיב לא תעשה לך פסל וכל תמונה וקודשא בריך הוא זמין לאתפרעא מניה בעלמא דאתי בזמנא דנשמתיה בעיא למיעאל לדוכתה דחייין לה לבר ותשתצי מההוא אתר דציריא בצרורא דחיי דשאר נשמתין

(רבי יהודה אמר מהכא⁹⁷⁷) כמה דתנינן (שם &) למה יקצף האלהים על קולך קולך דא היא נשמתיה דבר נש אמר רבי חייא על דא כתיב כי יהוה אלהיך אל קנא מאי טעמא משום דקני לשמיה בכלא⁹⁷⁸ אי בגין פרצופין מקני לשמיה משום דמשקר בשמיה⁹⁷⁹ אי משום אורייתא

תנינן אורייתא כלא שמא קדישא היא דלית לך מלה באורייתא דלא כליל בשמא קדישא ובגיני כך בעי לאזדהרא בגין דלא יטעי בשמיה קדישא ולא ישקר ביה ומאן

⁹⁷⁵ כבר פי' לעיל שענין זה נאמר על המחדש הקדמה שלא קבל ראשי פרקיה מרבו, והיינו שאם הוא הולך על פשוטי המקראות יעשה פסל שיגשים האלוה, אם לא שיקבל מרבו דרך הכינויים מה הם, ועל מה יתייחסו, וכמו שהאמונה היה בגשם דהיינו פסל נדחה אל מקום הפסל והיינו הכרת, ולא תכלל במקום כלל הנשמות לזכות לאור הדקות העליון, והיינו "דחייין וכו'" ור' יצחק פירש עונשו מסברא (אור יקר).

⁹⁷⁶ עי' ספר עמק המלך (ש"א פ"ד): אדם שיש לו חכמה, והוא מבין דבר מתוך דבר, יכול לחדש ענין אחד, מה שלא קבל מרבו, ואותו התחדשות נקרא דעת הנוול מחכמתו ובינתו. לכן בכל מקום שחכמה ובינה מזדווגים, נולד מהם דעת, והבן. ועי' ע"ח שער לד פרק ז: כמו שהקדמתי בהקדמת הספר שאיני רוצה להוסיף ולגרוע נקודה אחת מכל מה ששמעתי ממורי זלה"ה.

⁹⁷⁷ מקרא גופיה נפיק עונשו (אור יקר).
⁹⁷⁸ אם בע"ז כפשט הכתוב לא תעשה לך פסל והיינו פרצופין, וכן גם במגלה פנים בתורה שלא כהלכה וההקדמות המקובלות, שזה מגלה פנים לחצונים בתורה שלא במלכות הנקראת הלכה, שהיא אינה מזומנת שם להאיר באותם הפנים, ומזדמן שם השקר כשמו פנים של שקר (אור יקר).

⁹⁷⁹ מלביש פני התורה ושמו העליון שבה בשקר שלא כהלכה (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

דמשקר במלכא עלאה⁹⁸⁰ לא עאלין ליה
לפלמרוי דמלכא⁹⁸¹ וישתצי מעלמא דאתי⁹⁸²
אמר רבי אבא כתיב הכא לא תעשה לך
פסל וכל תמונה וכתיב התם

פז/ב

(שמות לד א) פסל לך שני לחת אבנים
כלומר לא תעשה לך פסל לא תעבד לך
אורייתא אהרא דלא ידעת ולא אמר לך רבך
מאי שעמא כי אנכי יהוה אלהיך אל קנא
אנא הוא דזמין לאתפרעא מינד בעלמא דאתי
בשעתא דנשמתא בעיא למיעאל קמאי כמה
זמינין⁹⁸³ לשקרא בה ולעיילא לה גו גיהנם

תניא אמר רבי יצחק לא תעשה לך וגו'
דבעי בר נש דלא לשקרא בשמא דקודשא
ברוך הוא (ס"א דבר אחר לא תעשה לך פסל
וגו' דבעי בר נש דלא לשקרא בשמא דקודשא
ברוך הוא ומאי איהו דא ברית⁹⁸⁴ את קיימא
קדישא דמאן דמשקר בהאי ברית משקר
בשמא דקודשא בריך הוא) דקשרא קדמאה
דאתקשרו ישראל בקודשא בריך הוא כד
אתגורו ודא הוא קיומא⁹⁸⁵ קדמאה דכלא
למיעאל בברית דאברהם דהוא קשרא
דשכינתא⁹⁸⁶ ובעי בר נש דלא לשקרא בהאי
ברית דמאן דמשקר בהאי ברית משקר
בקודשא בריך הוא מאי שקרא הוא דלא ייעול
האי ברית ברשותא אהרא כמה דאת אמר
(מלאכי ב יא) ובעל בת אל נכר

רבי יהודה אמר מהכא (הושע ה ז) ביהוה
בגדו כי בנים זרים ילדו⁹⁸⁷ מאן דמשקר בהאי
ברית משקר בקודשא בריך הוא משום דהאי
ברית בקודשא בריך הוא אחידא⁹⁸⁸ וכתיב לא

אמר רבי אבא כתוב כאן לא תעשה
לך פסל וכל תמונה וכתוב שם

פסל לך שני לוחות אבנים כלומר
לא תעשה לך פסל לא תעשה לך תורה
אחרת שלא ידעת ולא אמר לך רבך
למה כי אנכי ה' אלהיך אל קנא אני
הוא שעתיד להפרע ממך בעולם הבא
בשעה שהנשמה רוצה להיכנס לפני
כמה מזומנים לשקר בה ולהכניסה
לגיהנם.

שנינו אמר רבי יצחק לא תעשה לך
וגו' שצריך האדם שלא לשקר בשמו
של הקדוש ברוך הוא (דבר אחר לא
תעשה לך פסל וגו' שצריך האדם שלא
לשקר בשמו של הקדוש ברוך הוא
ומהו זו ברית אות ברית הקדושה שמי
שמשקר בברית הזו משקר בשמו של
הקדוש ברוך הוא) שהקשר הראשון
שנקשרו ישראל בקדוש ברוך הוא
כשנמולו וזהו הברית הראשון של הכל
להיכנס בברית אברהם שהוא קשר
השכינה וצריך אדם שלא לשקר בברית
הזו שמי שמשקר בברית הזו משקר
בקדוש ברוך הוא מה השקר הוא שלא
יכניס ברית זו לרשות אחרת כמו
שנאמר ובעל בת אל נכר.

רבי יהודה אמר מכאן בה' בגדו כי
בנים זרים ילדו מי שמשקר בברית הזו
משקר בקדוש ברוך הוא משום שברית
זו אחוזה בקדוש ברוך הוא וכתוב לא
תעשה לך פסל וכל תמונה אשר
בשמים ממעל וגו'.

⁹⁸⁰ שמאחיז השקר והחצוני למעלה ואין ראוי אלא להלביש שם יהוה תורה, בהלכה אדנ"י, והיינו שידע ההקדמות ויקבל מרביו, ולכך עונשו (אור יקר).

⁹⁸¹ מדת אדנ"י, ולזה לא יראה במלך יהוה (אור יקר).

⁹⁸² כ"ש שלא ישיג בבניה (אור יקר).

⁹⁸³ רוחות רעות שהוליד בשבושיו ואוחזים בה (אור יקר).

⁹⁸⁴ סוד היסוד שהמלכות נאחזת שם, וקשר ב' מדות אלו הוא (אור יקר).

⁹⁸⁵ קיימא? וילנא?

⁹⁸⁶ והמשקר בברית דוחה שכינה משם, מפריד קשרה ומכניס היסוד אות ברית בבת אל נכר היא החצונית הטמאה, והוא עושה באותה עביר הפסל ודאי (אור יקר).

⁹⁸⁷ דבת אל נכר, או אפשר שהם ג"כ מוציא זרע לבטלה דהא והא אתנהו, ובה' ממש בגדו שבשם יהוה הוא בוגד, שאין ראוי לקושרו אלא בשם אדנ"י בת ישראל הטהורה, ועם היות ברית למטה ביסוד ומלכות, עכ"ז משקר בשם הו"ה (אור יקר).

⁹⁸⁸ והמזנה בגויה או בשאר מיני חיה ובהמה כתיב לא תעשה לך פסל וכל תמונה וכו' (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

תעשה לך פסל וכל תמונה אשר בשמים ממעל וגו'

לא תשתחוה להם ולא תעבדם רבי אלעזר הוה אויל בארהא והוה רבי חייא עמיה אמר רבי חייא כתיב (דברים כא יא) וראית בשביה אשת יפת תאר וגו' מאי טעמא והא כתיב לא תתחתן במ אמר ליה בעוד דברשותיהו קיימי⁹⁸⁹

ובא וראה אין לך אשה בעמים עובדי עבודת כוכבים ומזלות כשרה כראוי ששינונו למה נסמך⁹⁹⁰ פרשה זו לבן סורר ומורה אלא בודאי מי שנושא אשה זו יורש ממנה בן סורר ומורה למה משום שקשה להעביר ממנה זוהמא וכל שכן אותה שנשאה בתחלה שדין בדין נדבק ונטמאת בה וקשה להעביר ממנה הזוהמא והיינו מה שאמר משה בנשות מדין וכל אשה יודעת איש למשכב זכר הרוגו.

אשרי חלקו של אותו אדם שיורש נחלה זו ושומר אותה שבאותה ירושה קדושה נדבק האדם בקדוש ברוך הוא כל שכן אם זוכה למצוות התורה שהרי פושט המלך ימינו כנגדו ונדבק בגוף הקדוש ועל זה כתוב בהם בישראל ואתם הדבקים בה' אלהיכם וכתוב בנים אתם לה' בנים אתם ממש שכתוב בני בכורי ישראל וכתוב ישראל אשר בך אתפאר.

ותא חזי לית לך אנתו בעמין עעכו"ם כשרה כדקא חזי⁹⁹¹ דתנינן אמאי אסמך פרשתא דא לבן סורר ומורה אלא בודאי מאן דנסיב האי אתתא⁹⁹² בן סורר ומורה ירית מינה⁹⁹³ מאי טעמא משום דקשה למעבר זוהמא מינה⁹⁹⁴ וכל שכן ההיא דאתנסיבת⁹⁹⁵ בקדמיתא דדינא בדינא אתדבק ואסתאב בה וקשיא למעבר זוהמא מינה והיינו דאמר משה בנשי מדין (במדבר לא יז) וכל אשה יודעת איש למשכב זכר הרוגו.

זכאה חולקיה דההוא בר נש דירית אחסנתא דא⁹⁹⁶ ונמיר לה⁹⁹⁷ דבההוא אחסנא קדישא אתדבק בר נש בקודשא בריך הוא כל שכן אי זכי בפקודי אורייתא⁹⁹⁸ דהא פשיט מלכא ימיניה⁹⁹⁹ לקבליה ואתדבק בנופא קדישא¹⁰⁰⁰ ועל דא כתיב בהו בישראל (דברים ד ד) ואתם הדבקים ביהוה אלהיכם וכתוב (שם יד א) בנים אתם ליהוה בנים אתם ממש¹⁰⁰¹ דכתיב (שמות ד כב) בני בכורי

וזו אינה ברשותם, שהרי היא תחת רשות ישראל, ועכ"ז אינו נקי (אור יקר).⁹⁸⁹

⁹⁹¹ אפילו כשהיא חוזרת לרשות ישראל (אור יקר). יש לשים לב, שחז"ל מלא עם בעלי תשובה, אבל לא מוזכר אף פעם בעלת תשובה, גיורת כן. ועיי' שער הגלגולים סוף הקדמה ח: יש כמה שרשים של נשמות, שנשרו בקליפות, הם ונשיהם בת זוגם, והזכרים יכולים לצאת עתה בעה"ז מתוך הקליפות, אבל נקבותיהם אינם יכולים לצאת כלל עד ביאת המשיח וכו'.

⁹⁹² אשת יפת תואר, שהיא חצונית, ולכך בן סורר ומורה שהיא חלק החצונית (אור יקר).

⁹⁹³ כי לילית היא מעלת שם זוהמתה (אור יקר).

⁹⁹⁴ ואינה נטהרת מהחצונים (אור יקר).

⁹⁹⁵ עם היות שהתירתה תורה עכ"ז היא מזוהמת, מפני שאותה שהיא פנויה היא בבחינת הנקבה החצונית שאין טומאתה חזקה, שהיא נפרדת מסמאל הזכר, אמנם הנשואה מורה שהיא מזדווגת שם, והקל' מתחזקת, ז"ן מיוחדים שקר ומרמה ואינם נטהרים (אור יקר).

⁹⁹⁶ אות ברית (אור יקר).

⁹⁹⁷ שלא יטמאנו, ובזה זוכה אל מדת המלכות, שהרי הוא נדבק לעתים בסוד היחוד דקב"ה (אור יקר).

⁹⁹⁸ שאז בסוד המלכות רמ"ח הוא מצד אברהם ימין רמ"ח מצות עשה (אור יקר).

⁹⁹⁹ חסד, והמצות הם בכל האיברים העליונים כולם (אור יקר).

¹⁰⁰⁰

¹⁰⁰¹ יובן במ"ש הרב כי מי שזכה לחיה ונמשה הם בנים דחכמה ובינה ואחים לז"ן ומי שיש בו נפש ורוח הם בנים דז"ן וז"ש בנים אתם ממש (מ"מ).

זהר פרשת יתרו

ישראל וכתוב (ישעיה מט ג) ישראל אשר בך
אתפאר

לא תשא את שם וגו' רבי שמעון פתח (מ"ב ד ב) ויאמר אליה אלישע מה אעשה לך הגידי לי מה יש לך בבית אמר לה אלישע כלום אית לך על מה דתשרי ברכתא דקודשא בריך הוא דתנינן אסיר ליה לבר נש לברכא על פתורא ריקניא מאי טעמא משום דברכתא דלעילא לא שריא באתר ריקניא

ובגיני כך בעי בר נש לסדרא על פתוריה חד נהמא¹⁰⁰² או יתיר לברכא עלוי ואי לא יכיל¹⁰⁰³ בעי לשיירא¹⁰⁰⁴ מההוא מזונא דאכל על מה דיברך ולא ישתכח דיברך בריקניא

כיון דאמרה אין לשפחתך כל בבית כי אם אסוך שמן אמר ודאי הא ברכתא שלימתא בהאי דכתיב (קהלת ז א) טוב שם משמן טוב¹⁰⁰⁵ דשמא קדישא¹⁰⁰⁶ משמן נפקא לאתברכא לאדלקא בוצינין קדישין מאי שמן דא (כמה דאת אמר (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן¹⁰⁰⁷ להשקות את הגן) רבי יצחק אמר¹⁰⁰⁸ כמה דאת אמר (תהלים קלג ב) כשמן הטוב על הראש¹⁰⁰⁹ וגו' רבי אלעזר אמר אלין טורי דאפרסמונא דביא¹⁰¹⁰

אמר רבי שמעון¹⁰¹¹ טוב שם כמה טבא שמא עלאה¹⁰¹² דבוצינין עלאין קדישין¹⁰¹³ כד

לא תשא את שם וגו' רבי שמעון פתח ויאמר אליה אלישע מה אעשה לך הגידי לי מה יש לך בבית אמר לה אלישע כלום יש לך על מה שתשרה ברכת הקדוש ברוך הוא ששנינו אסור לאדם לברך על שלחן ריק למה משום שהברכה שלמעלה לא שורה במקום ריק.

ולכן צריך אדם לסדר על שלחנו לחם אחד או יותר לברך עליו ואם לא יכול צריך להשאיר מאותו מזון שאכל על מה שיברך ולא ימצא שמברך בריקות.

כיון שאמרה אין לשפחתך כל בבית כי אם אסוך שמן אמר ודאי הרי ברכה שלימה בזה שכתוב טוב שם משמן טוב ששם קדוש יוצא משמן להתברך ולהדליק נרות קדושות מהו השמן הזה (כמו שנאמר ונהר יצא מעדן להשקות את הגן) רבי יצחק אמר כמו שנאמר כשמן הטוב על הראש וגו' רבי אלעזר אומר אלו הרי אפרסמון טהור.

אמר רבי שמעון טוב שם כמה טוב שם עליון של נרות עליונות קדושות כשכולם מאירות משמן טוב כמו

¹⁰⁰² פי' בתחלת הסעודה יסדר נהמא חד או יתיר כדי שישאר בשעת ברכת המזון פת שלימה לברך עליו ברכת המזון דאינו אסור אלא להביא פת שלמה בשעת הברכה משום העורכים לגד אבל אם היתה שם אין חשש כמ"ש הב"י באו"ח והש"ך ביו"ד סי' קע"ח (מ"מ).
¹⁰⁰³ שאין לו (אור יקר).

¹⁰⁰⁴ אפילו מכדי שבעו ישייר כזית (אור יקר).

¹⁰⁰⁵ פי' מלת טוב לשון בהטיבו את הנרות, וירצה עתה "טוב שם" ומאיר שם בן ד' "משמן טוב" מאותו שמן הנמשך מהחכמה שהוא הטוב והמאיר (אור יקר).

¹⁰⁰⁶ ז"א יצא מאבא (רח"ו).

¹⁰⁰⁷ "עדן" חכמה, ו"נהר" בינה, "הגן" ו' נטיעות ו"ק שם הו"ה" (אור יקר).

¹⁰⁰⁸ ר' יצחק אמר אין צורך להביא ראייה מפסוק ונהר, אלא מפסוק "כשמן הטוב" דהיינו שפע החכמה הנמשך דרך המדות, ור' אלעזר פריך שאין השמן מחכמה ובינה כדפי' ר"ש ור' יצחק שא"כ נצטרך לפרש ש"ם במלכות או בת"ת על היותר, מפני שהשמן מחכמה ובינה, לכך פי' שהשמן מהכתר אשר שם טורי וכו' (אור יקר).

¹⁰⁰⁹ פי' אבא שהוא על רישא דז"א (מ"מ).

¹⁰¹⁰ שהוא השמן הטוב שאין חצונים או חזים בו, ועתה שם הוא שם יה"ה כולו חכמה ולמטה, שכל ד' אותיות מאירות וטובות ממנו ודאי (אור יקר). פי' שמן היא בינה ונק' שמן על שם אבא (מ"מ).

¹⁰¹¹ מסיק למלתייה לפרש לא תשא את שם, ופי' כמו שהברכה אינה מצויה אלא על מציאות כשמן אלישע, והיינו קרא טוב שם, והשתא מפרש הכי אית שם ואית שם, אמנם היותר טוב הוא שם שהוא עליון על כל השמות, וז"ש טוב ומשובח מהכל הוא שם (אור יקר).

¹⁰¹² פי' ז"א (מ"מ).

¹⁰¹³ דהיינו סוד שם שבאצילות, והטעם ששם זה יונק מהשמן הטוב (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

כלהו¹⁰¹⁴ נהרין משמן טוב¹⁰¹⁵ כמה דאמינא ואסיר ליה לבר נש לאדכרא שמיה דקודשא בריך הוא בריקניא דכל מאן דאדכר שמא דקודשא בריך הוא בריקניא טב ליה דלא אתברי¹⁰¹⁶

רבי אלעזר אמר לא אצטריך למדכר שמא קדישא אלא בתר מלה (כלומר על מלה¹⁰¹⁷)

פח/א

דהא שמא קדישא לא אדכר באורייתא אלא בתר תרין מלין דכתיב בראשית ברא אלהים

רבי שמעון אמר לא אדכר שמא קדישא אלא על עולם שלם דכתיב (בראשית ב ד) ביום עשות יהוה אלהים ארץ ושמים מכאן דלא לאדכרא שמא קדישא בריקניא וכתיב לא תשא את שם יהוה אלהיך לשוא (ס"א) כתיב לא תשא את שם יהוה אלהיך לשוא דלא לאדכרא שמא קדישא בריקניא אלא בכרכתא או בצלותא ומאן דאדכר שמא קדישא בריקניא דלא בכרכתא או בצלותא כד נשמתייה נפקת מיניה זמינין לאתפרעא מיניה ולנקמא מיניה נוקמין דכתיב כי לא ינקה יהוה את אשר ישא את שמו לשוא

ותנינן אמר רבי יוסי מהו ברכה שמא קדישא¹⁰¹⁹ בגין דמיניה משתכח ברכתא לכל עלמא וברכתא לא אשתכח על אתר ריקניא ולא שרייא עלוי הדא הוא דכתיב לא תשא את שם יהוה אלהיך לשוא

זכור את יום השבת לקדשו רבי יצחק אמר כתיב (בראשית ב ג) ויברך אלהים את יום השביעי וכתיב במן (שמות טז כו) ששת ימים תלקטוהו וביום השביעי שבת לא יהיה בו כיון דלא משתכח ביה מזוני מה ברכתא אשתכח ביה

שארנו ואסור לאדם להזכיר את שם הקדוש ברוך הוא בריקנות שכל מי שמזכיר את שם הקדוש ברוך הוא בריקנות טוב לו שלא נברא.

רבי אלעזר אמר לא צריך להזכיר את השם הקדוש אלא אחר דבר

שהרי השם הקדוש לא נזכר בתורה אלא אחר שני מילים¹⁰¹⁸ שכתוב בראשית ברא אלהים.

רבי שמעון אמר לא נזכר שמו הקדוש אלא על עולם שלם שכתוב ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים מכאן שלא להזכיר את השם הקדוש בריקנות וכתוב לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא (כתוב לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא שלא להזכיר שם הקדוש בריקנות אלא בברכה או בתפלה ומי שמזכיר השם הקדוש בריקנות שלא בברכה או בתפלה כאשר נשמתייה נפקת מיניה עתידין להיפרע ממנו ולנקום ממנו נקמות שכתוב כי לא ינקה ה' את אשר ישא את שמו לשוא).

ושנינו אמר רבי יוסי מהי ברכה השם הקדוש משום שממנו נמצאת הברכה לכל העולם והברכה לא נמצאת על מקום ריק ולא שורה עליו זהו שכתוב לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא.

זכור את יום השבת לקדשו רבי יצחק אמר כתוב ויברך אלהים את יום השביעי וכתוב במן ששת ימים תלקטוהו וביום השביעי שבת לא יהיה בו כיון שלא נמצא בו מזונות איזו ברכה נמצאת בו.

¹⁰¹⁴ נרותיו, ספירותיו, אותיותיו (אור יקר).

¹⁰¹⁵ והנה השם הזה לעולם מתלבש בלבוש קדוש, ולזה אין להזכירו "בריקניא" אלא בענין מה, כדי שיהיה מתלבש השם באותו ענין שהוא עסוק בו, והיינו לא תשא את שם וכו' לשוא שאינו מתלבש בשום לבוש דרוש ענין מה, ונמצא השוא והחצון נאחז בו ח"ו (אור יקר).

¹⁰¹⁶ ור' אלעזר אמר שאפילו על ענין צריך שיקדים ענין מה שיתלבש בו השם (אור יקר).

¹⁰¹⁷ וילנא??

¹⁰¹⁸

¹⁰¹⁹ פי' מה היא כוונת ברוך אתה, וכי אפשר לברך להקב"ה. אלא בגין דמיניה וכו', ר"ל שמתעלה ז"א ונמשך ממנו שפע לכל העולמות (מ"מ).

זהר פרשת יתרו

אלא הכי תאנא כל ברכאן דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין¹⁰²⁰ ותאנא אמאי לא אשתכח מנא ביומא שביעאה משום דההוא יומא מתברכאן מיניה כל שיתא יומין עלאין וכל חד וחד יהיב מזוניה לתתא כל חד ביומוי מההיא ברכה דמתברכאן ביומא שביעאה

ובגיני כך מאן דאיהו בדרגא דמהימנותא¹⁰²¹ בעי לסדרא פתורא ולא תקנא סעודתא בליליא דשבתא בגין דיתברך פתוריה כל אינון שיתא יומין דהא בההוא זמנא¹⁰²² אזדמן ברכה לאתברכא כל שיתא יומין דשבתא וברכתא לא אשתכח בפתורא ריקניא ועל כך בעי לסדרא פתוריה בליליא דשבתא בנהמי ובמוזוני

רבי יצחק אמר אפילו ביומא דשבתא נמי רבי יהודה אמר בעי לאתענגא בהאי יומא ולמיכל תלת סעודתי בשבתא בגין דישתכח שבעא וענוגא בהאי יומא בעלמא¹⁰²³

רבי אבא אמר לאזדמנא ברכתא באינון יומין דלעילא דמתברכאן מהאי יומא והאי יומא מליא רישיה דזעיר אנפין מטלא דנחית מעתיקא קדישא סתימא דכלא ואטיל לחקלא דתפוחין קדישין תלת זמני מכר עייל שבתא בגין דיתברכון כלהו כחדא

ועל דא בעי בר נש לאתענגא תלת זמנין אלין דהא בהא תליא מהימנותא דלעילא בעתיקא קדישא ובזעיר אנפין ובחקלא דתפוחין ובעי בר נש לאתענגא בהו ולמחר די בהו ומאן דגרע סעודתא מנייהו אחזי פגימותא לעילא ועונשיה דההוא בר נש סני

אלא כך שנינו כל הברכות שלמעלה ושלמטה תלויות ביום השביעי ושנינו למה לא נמצא מן ביום השביעי משום שמאותו יום מתברכים כל ששת הימים העליונים וכל אחד ואחד נותן מזונו למטה כל אחד ביומו מאותה ברכה שמתברכים ביום השביעי.

ולכן מי שהוא בדרגת האמונה צריך לסדר שלחן ולתקן סעודה בליל שבת כדי שיתברך שלחנו כל אותם ששה ימים שהרי באותו זמן מזדמנת הברכה להתברך כל ששת ימי השבת והברכה לא נמצאת בשלחן ריק ועל כן צריך לסדר שלחנו בערב שבת בלחמים ומזונות.

רבי יצחק אמר אפילו ביום השבת גם רבי יהודה אמר צריך להתענג ביום הזה ולאכול שלש סעודות בשבת כדי שימצאו שובע ועונג ביום הזה בעולם.

רבי אבא אמר להזמין ברכה באותם ימים שלמעלה שמתברכים מן היום הזה ויום הזה נתמלאומלא ראשו של זעיר אנפין מטל שיורד מהעתיק הקדוש הנסתר של הכל ונותן לשדה התפוחים הקדושים שלש פעמים משנכנסת שבת כדי שכולם יתברכו כאחד.

ועל זה צריך אדם להתענג שלש הפעמים הללו שהרי בזה תלויה האמונה העליונה בעתיק הקדוש ובזעיר אנפין ובשדה התפוחים וצריך אדם להתענג בהם ולשמח בהם ומי שגורע סעודה מהם מראה פגם למעלה וענשו של האדם ההוא גדול.

¹⁰²⁰ בינה (מ"מ).

¹⁰²¹ חזר עוד לקמיה ואמר, ובג"כ בעי לסדרא פתוריה ג' וכו', ולא ישתכח פתוריה ריקניא ואשרי ברכתא וכו' (מ"מ). יש לסדר ערך לחם חדש מליל שבת אחר הסעודה על השלחן וכל יום השבת כולו, שאחר שביאר ערך השלחן לצורך הלילה, חזר עוד ואמר, ובג"כ וכו', חדא לעיקר כבוד השבת, שהוא ההכנה מבערב לסעודה, וחדא לאחר הסעודה, כדי להשאיר ברכה עליו כל שאר יומי שבתא, ויהיה זה התעוררות לשלחן העליון להסתפח בנחלת ה', לחם מן השמים, להשפיע לתחתונים בשאר הימים. וכל המסדר שלחנו בזה הענין, השלחן העליון ישפיע עליו מלחם השמים. וכל שלחן שהיא ריקנית בשבת, לא תחול עליו ברכה, שלא תחול ברכה על דבר ריקן כמ"ש הזהר. ובשבת לא חשו חכמים משום העורכים לגד שלחן, כי יש במה לתלות טעם לדבר, ולמ"ש הלבוש לית דחש לה. גם הט"ז ביו"ד סי' קעח השיג עליו בדברים של טעם המסכימים למאמרי הזהר (מ"מ).

¹⁰²² זמינא (לך חמת).

¹⁰²³ עי' זו"ח מח ע"א.

זהר פרשת יתרו

בנינו כך בעי לסדרא פתוריה תלת זמני מכר עייל שבתא ולא ישתכח פתוריה ריקניא¹⁰²⁴ ותשרי ברכתא עליה כל שאר יומי דשבתא ובהאי מלה אחזי ותלי מהימנותא לעילא

רבי שמעון אמר האי מאן דאשלים תלת סעודתי בשבתא קלא נפיק ומכרזא עליה (ישעיה נח יד) אז תתענג על יהוה דא סעודתא דא¹⁰²⁵ לקבל עתיקא קדישא דכל קדישין והרכבתיך על במתי ארץ דא סעודתא תניינא לקבל חקלא דתפוחין קדישין והאכלתיך נחלת יעקב אביך דא הוא שלימו דאשתלים בזעיר אנפין

ולקבלייהו בעי לאשלמא סעודתיה ובעי לאתענגא בכלהו סעודתי ולמחדי בכל חד וחד מנייהו משום דאיהו מהימנותא שלימתא ובגין כך שבתא אתיקר מכל שאר זמנין וחגיגין¹⁰²⁶ משום דכלא ביה אשתכח ולא אשתכח הכי בכלהו זמני וחגי אמר רבי חייא בגין כך משום דאשתכח כלא ביה אידכר תלת זמנין דכתיב (בראשית ב ב) ויכל אלהים ביום השביעי וישבות ביום השביעי ויברך אלהים את יום השביעי

לכן צריך לסדר שלחנו של פעמים משנכנסת שבת ולא ימצא שלחנו ריק ותשרה עליו הברכה כל שאר ימות השבת ובדבר הזה מראה ותולה את האמונה העליונה.

רבי שמעון אמר מי שמשלים שלש סעודות בשבת קול יוצא ומכריז עליו אז תתענג על ה' זו סעודה אחת כנגד העתיק הקדוש של כל הקדושים והרכבתיך על במתי ארץ זו סעודה שניה כנגד שדה התפוחים הקדושים והאכלתיך נחלת יעקב אביך זוהי השלמות שהשתלמה בזעיר אנפין.

וכנגדם צריך להשלים סעודתו וצריך להתענג בכל הסעודות ולשמח בכל אחת ואחת מהן משום שהיא האמונה השלמה ולכן השבת נתכבדה מכל שאר הזמנים והחגים משום שהכל בה נמצא ולא נמצא כך בכל הזמנים והחגים אמר רבי חייא לכן משום שהכל נמצא בו נזכר שלש פעמים שכתוב ויכל אלהים ביום השביעי וישבות ביום השביעי ויברך אלהים את יום השביעי.

¹⁰²⁴ נכון שלא יהיה השולחן ריקן כל הלילה וכל היום וכו', שהרי כל יום השבת יורד שפע עליון ולא דוקא בעת האוכל (רמ"ז).

¹⁰²⁵ צ"ע שנראה סותר למ"ש הרשב"י גופיה מעבר לדף, ששם אמר בפירוש לרבי אלעזר בנו שהסדר האמיתי הוא סעודה ראשונה למטרוניתא. וכי תימא דהכא לאו כסדרא מיירי אלא בפירושא דקרא, אקרא גופיה יקשה דלא נקטינהו כסדרייהו. ויש לומר במ"ש הרב זלה"ה וז"ל, ומש"ה (ישעיה נח, יד) אז תתענג על ה' שה"ס סעודת שחרית, ואחר כך אמר והרכבתיך על במתי ארץ שהוא רומז לסעודת הלילה, הטעם הוא שבלילה המלכות מקבלת שפע מהעתיקא קודם שתשפיע אלינו. ופי' הפסוק כך הוא אז בלילה המלכות תתענג מהעתיקא שהוא על ה' ואחר כך תשפיע לנו, וכשנותנת לנו הוא והרכבתיך על במתי ארץ, ע"כ. באופן שלעולם אימא לך שכוונת הפסוק למנות שלש הסעודות, אלא דהקדים סוד העתיקא לרמוז שבכל הסעודות צריך שתקדים השפעתו. ובזה תבין גם מה שכתוב (טז, כה) אכלוהו היום וגו', דמיניה ילפינן שלש סעודות. והנה ישראל באו בשחרית שבת והגידו למשה שהניחו מאתמול ולא הבאיש ואז השיבם משה אכלוהו היום, שודאי היום הזה אשחרית קאי. וכי שבת היום, ר"ל כל היום מתחלתו והרי סעודת הלילה. והיום לא תמצאוהו, פי' כל היום עד סופו והרי סעודת מנחה. האמנם בפסוק ויכלו שיום השביעי ביה אדכר תלת זמנין כדאמר בסמוך, שם באו כסדרן ממש, כי על כן בראשון שרומז לנוק', ובשלישי שסודו בזעיר, כתוב שם אלקים שסודם נוק' כידוע, וגם זעיר נקרא כן במ"ש באדרא זוטא ופירשו הרב זלה"ה בסוד (מלכ"א יח, לט) ה' הוא האלקים דיום הכפורים. אבל ביום השביעי האמצעי כתב סתם, שרומז לעתיקא סתימאה דכתיב ביה (דברים לב, לט) ואין אלקים עמדי. ודע שג' פרצופים הם הנראים באצילות אריך זר"ן כי אר"א טמירין אינון תחות דיקנא, ולכן שלש הסעודות הן כנגד הג' האמורים ובשלשתם צודק שם שביעי, כי עתיקא קדישא דאיהו אריך עיקר מוצאו קנב) הוא בת"ת דעתיק יומין, ותחלת ז"א הוא בת"ת דאריך, וראש הנוק' הוא בת"ת דז"א, וכל ת"ת הוא שביעי בערך כחב"ד חג"ת (רמ"ז).

¹⁰²⁶ עי' ח"ג צה ע"א

זהר פרשת יתרו

רבי אבא (נ"א רב המנונא סבא) כד הוה יתיב בסעודתא דשבתא¹⁰²⁷ הוי חדי בכל חד וחד והוה אמר דא היא סעודתא קדישא דעתיקא קדישא סתימא דכלא בסעודתא אחרא הוה אמר דא היא סעודתא דקודשא בריך הוא וכן בכלהו סעודתי והוה חדי בכל חד וחד כד הוה

פח/ב

אשלים סעודתי הוה אמר אשלימו סעודתי דמהימנותא

רבי שמעון כד הוה אתי לסעודתא הוה אמר הכי אתקינן סעודתא דמהימנותא עלאה אתקינן סעודתא דמלכא והוה יתיב וחדי כד אשלים סעודתא תליתאה הוו מכרוי עליה אז תתענג על יהו"ה והרכבתיך על במתי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך

אמר רבי אלעזר לאבוי אלין סעודתי¹⁰²⁸ היך מתתקנן אמר ליה ליליא דשבתא כתיב והרכבתיך על במתי ארץ¹⁰²⁹ ביה

רבי אבא (רב המנונא סבא) כשהיה יושב בסעודת השבת היה שמח בכל אחת ואחת והיה אומר זוהי סעודה קדושה של העתיק הקדוש הנסתר של הכל בסעודה האחרת היה אומר זוהי סעודה של הקדוש ברוך הוא וכן בכל הסעודות והיה שמח בכל אחת ואחת כשהיה

משלים את הסעודות אומר נשלמו סעודות האמונה.

כשרבי שמעון היה בא לסעודה היה אומר כך התקינן סעודה של האמונה העליונה התקינן סעודת המלך והיה יושב ושמח כשהשלים סעודה שלישית היו מכריזים עליו אז תתענג על ה' והרכבתיך על במתי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך.

אמר רבי אלעזר לאבוי איך מתקנים את הסעודות הללו אמר לו ליל שבת כתוב והרכבתיך על במתי ארץ בו

¹⁰²⁷ ובמה שכתבנו בפירוש פסוק אז תתענג, שבכל סעודה צריך שיקדים שפע עתיקא, תבין מ"ש עוד רבי אבא כד הוה יתיב בסעודתא וכו', דצריך לדקדק, א' למה התחיל גם כאן בסעודת שחרית, ב' אומר בסעודה אחרא, דודאי היא דמנחה והרי שתי סעודות אמורות, ואם כן מאי האי דקאמר אחר כך וכן בכלהו סעודתי, האי כולהו אמאן קאמריה, והלא לא נשאר אלא סעודת הלילה ולא שייך למימר בכלהו. אלא שנלע"ד כי בתחילה כייל כללא כולל לכל הסעודות, והוא הכוונה במקור השפע שהוא אריך שממנו מתחלק לכל הסעודות, ולעומת כן אמר הוה חדי בכל חד וחד, שאם סעודה זו היתה של שחרית כנראה מפשטן של דברים, איך אמר ביה שהיה שמח בכל אחד ואחד, אלא ודאי שזה ענין כולל לכל שלש הסעודות וכו"ל. ואחר כך הודיענו סוד הפרטות שהיה מפרש בכל סעודה, דהיינו שהיה מפרש בפרטות מי הוא בעל אותה הסעודה, כגון דבמנחה היה אומר סעודתא דקב"ה, וכן בכלהו וכו', פי' שגם בשנים האחרות היה מפרט, בלילה סעודתא דמטרוניתא ובשחרית סעודתא דעתיקא. והא דנקט בענין הפרטות סעודתא דקב"ה שהיא האחרונה, ולא אמר הראשונה דמטרוניתא הוא להודיענו חידוש גדול, דאע"ג דבסעודת מנחה הזעיר עולה בדיקנא דעתיקא והוא אמינא דתתקרי סעודתא דעתיקא על שם המקום, קמ"ל דאפילו הכי העיקר הוא בעל הסעודה, ואעפ"י שהיה במקום גבוה היה מזכירו בשמו המיוחד לו שהוא שם קב"ה (רמ"ז).

¹⁰²⁸ איך – פער מאמרי רש"י.

¹⁰²⁹ הנה סוד השלשה סעודות כך הם: הראשונה שהיא של הלילה היא כנגד חקל תפוחין קדישין. והשנית של הבקר היא סעודת עתיקא קדישא. והשלישית היא סעודת ז"א. והענין הוא כי השבת הוא סוד התדבקות הב"ת בש'. שהם ג' אבות ש' ב"ת והיא עולה למעלה מנצח הוד שהם תפוחין. והם נקראים תפוחין לפי שהם כמו התפוח כלולים מלובן ואודם. אלא שזה אודם נוטה ללובן. וזה לובן נוטה לאודם. לפיכך נקראים שדה תפוחים. כי ש' בסוד שלש אבות וד' וה' בסוד ד"ה מיהודה. שהוא קודם הזווג ואחר הזווג. וכנגד סעודה זו נאמר והרכבתיך על במתי ארץ ע"ל דייקא כי עולה למעלה מנצח והוד. ועליה זו שהיא עולה למעלה מנצח והוד היינו מנצח והוד דידיה שהם במתי ארץ דייקא. ועולה על נצח והוד של הזכר דהיינו ת"ת. והם נקראים תפוחין קדישין. בסוד קדש היא לכם. ולפי שמכניסין ומבשילין הזרע העליון היורד מהמוח הנקרא חכמה והיא קדש. ולפיכך נקראים תפוחין קדישין. ולפיכך בקידוש הלילה אנו מזכירין ל"ה תיבות כנגד ל"ב שבילין. וכנגד שלשה אלו שהם נה"י כנ"ז בס' הזוהר לרמזו שנתעלו שלשה שלה ועלו למעלה על הג' של הזכר העליון ונתדבק באבות וכאשר תתעלה היא ותתדבק באבות, בהכרח יתעלה גם כן הזכר העליון על ידה בסוד ג' אחרונות שבו, ויעלו אותם השלושה למדרגת אבות בימי החול. ולפיכך בקידוש שהוא כנגד הזכר, יש בו גם כן ל"ה תיבות שהם כנגד ל"ב שבילין. וג' כנגד נה"י של הזכר שגם הם נתעלו ממה שהיו. ואין ספק כי שניהם יתענגו בעדן העליון כי שלשה אחרונות שבשניהם עלו למדרגת אבות. וג' אמצעיות למדרגת

זהר פרשת יתרו

בלילה מתברכת המלכה וכל שדה התפוחים ומתברך שלחנו של אדם ונשמה נוספת ואותו הלילה שמחת המלכה הוא וצריך אדם לשמח בשמחה ולאכול סעודת המלכה.

ביום השבת בסעודה השניה כתוב אז תתענג על ה' על ה' ודאי שאותה שעה נגלה העתיק הקדוש וכל העולמות בשמחה והשלמות והשמחה של העתיק אנו עושים והסעודה שלו ודאי.

בסעודה השלישית של שבת כתוב והאכלתיך נחלת יעקב אביך זוהי

ביוםא דשבתא בסעודתא תניינא כתיב (ישעיה נח יד) אז תתענג על יהוה על יהוה ודאי דההיא שעתא אתגליא עתיקא קדישא¹⁰³¹ וכלהו עלמין בחדוותא ושלימו וחדוותא דעתיקא עבדינן וסעודתא דיליה היא ודאי

בסעודתא תליתאה דשבתא¹⁰³² כתיב והאכלתיך נחלת יעקב אביך דא היא סעודתא

מוחין וג' ראשונות בחיק אבא ואימא. ושניהם שהם שם ההוי"ה ושם אדני. שהם ז"א מתענגים על ה' ממש. וזהו אז תתענג על ה' על ה' דייקא אלא שאין זה השפע מגיע אלא להם ואנחנו מקבלים שפע מעל במתי ארץ לבד. ולפיכך סעודה זו היא כנגד והרכבתך על במתי ארץ בערכנו, כי אין אנו מקבלים השפע כי אם מעל במתי ארץ בסעודה ראשונה. (שער מאמרי רשב"י).

¹⁰³⁰

¹⁰³¹ עד בא הסעודה השניה כי אז היא סעודת עתיקא קדישא שאנו מקבלים שפע מעתיקא קדישא ממש ומפני זה נזכר בכתוב אז תתענג על ה' קודם והרכבתך על במתי ארץ שלא כסדר הסעודות כי גם סעודה ראשונה יש בה קבלת שפע מעתיקא קדישא אלא שהיא לעצמה ואנחנו מקבלים שפע מעל במתי ארץ והיינו דקאמר אז תתענג על ה' ולא קאמר אנגך על ה' כדקאמר והרכבתך על במתי ארץ אלא אמר אז תתענג סתם, וקאי אחקל תפוחין קדישין שתקבל היא עצמה עונג מעתיקא קדישא בסעודה ראשונה. ולפיכך נזכר קודם לו הרכבתך, וקאי נמי עלינו בסעודה שניה, שאנו מקבלים שפע מעתיקא קדישא ממש בזו הסעודה השניה. ואמנם סעודה זו הב', היא סוד התעלות הבנים הנעימים, בן ובת לאבא ואימא, בסוד בנים, ויהיה הוא נכלל בחלקיו בתוך אבא עלאה בבנים שלו, והיא נכללת בחלקיה בתוך אימא עלאה בבנים שלה. כי כבר ביארנו כי סוד סעודה ראשונה הוא התעלות ג' אחרונות שבשניהם למדרגת אבות. וג' אבות למדרגת מוחות. וג' מוחות בחיק אבא ואימא. אמנם סעודה שניה היא היות ג' אחרונות שבשניהם מדרגת מוחות. וג' אבות במדרגת ג' אחרונות שבאבא ואימא וג' מוחות במדרגת ג' אבות שבאבא ואימא. וכאשר תדקדק בענין שכתבנו תמצא שסעודה אחת לא השיגו הבנים הנעימים מאבא ואימא אלא בסוד ג' אחרונות שבהם וזהו סוד חקל תפוחין קדישין בסוד קדש קדישין לפני ולפנים. וסעודה שניה השיגו הבנים הנעימים מאבא ואימא בסוד ג' אבות שבהם ולפיכך תקרא סעודה זו סעודת דע"ק כי עד שם התפשטות הכתר בסוד ג' אחרונות שבו והדברים עתיקים. ולפיכך נקרא קידוש זה קדושא רבא בסוד צומא רבא [יוה"כ]. (שער מאמרי רשב"י).¹⁰³² ואמנם סעודה ג' הוא סוד התעלות ז"א כולו בתוך אבא ואימא עלאה ג' אחרונות שבו בג' אחרונות שבהם. וג' אבות שבו בג' אבות שבהם. וג' מוחות שבו בג' מוחות שבהם. וזו נקראת נחלה בלא מצרים כי אין קליפה שולטת שם כיון שכולו נכלל באו"א עלאין ולא נשאר ממנו כלום למטה כסדר אצילותו הראשון. וכאשר יעלה למעלה ויהיה נכלל כולו באו"א יהיה סמוך למצח העליון בסוד ג' ראשונות שבעתיקא וזהו עת רצון. ואמנם עליה זו לא תשיגהו הכלה רק החתן לבד. ולפיכך נקראת סעודתא דזעיר אפין ואנו מתפללין שגם הכלה תשוב למדרגה זו. וזהו ואני תפילתי לך ה' עת רצון וכבר ידוע שהיא נקראת תפילה וע"ת וסוד ואני לחבר אני עם ו'. ולפיכך אנו קורין במנחה בס"ת בשבת להדביקה עם בעלה שהוא תורה שבכתב וקורין שלשה לבד כי זהו ההפרש שיש בינה לביני בשעה זו כי ישארו ממנה ג' למטה שלא נכללו בעולם העליון. ומפני היות ז"א נכלל כולו באבא ואימא הדיני' שבד"א מתבטלין אע"פ שהוא זמנם כי מסתכל בו המצח העליון בעלותו שם סמוך לו. וכל העולמות בהשקט ושלוה כי המצח העליון יתיב על כורסייא דשביבין דנור לאכפייא לון והנה כאשר תפקח עיניך תראה כי סעודה זו עם היותה של ז"א היא גדולה מכולם. ולפיכך אין אומרים בה קידוש כלל כי נעלמה מאוד. כי שם מקום האכילה ולא השתיה וזהו והאכלתיך נחלת יעקב אביך. וכד"א אכלו רעים לעילא. שתו ושכרו לתתא כנז' בס' הזוהר בפ' ויקרא בדף ד' ע"ב שנקראים רעים משום דיתבי באחדותא ברעותא וחביבותא דלא מתפרשן לעלמין והיין אעפ"י שהוא לפעמים משמח בסוד מיתו' הדינין הרי הדין ניכר בו עכ"פ. ואמנם בשעת סעודה ג' זו אין הדינין ניכרין כלל והכל רחמים גמורים. ולפיכך נסתלק משה בשעה זו ולא בבקר להראות שנתעלה בסוד הרחמים הפשוטים. ואמנם הוצרכו

זהר פרשת יתרו

זעיר אנפין דהוי בשלימותא וכלהו שיתא יומין מההוא שלימו מתברכן ובעי בר נש למחדי בסעודתיה ולאשלמא אלין סעודתי דאינון סעודתי מהימנותא שלימתא דזרעא קדישא דישראל די מהימנותא עלאה דא דילהון היא ולא דעמין עעכו"ם ובגיני כך אמר (שמות לא יז) ביני ובין בני ישראל

תא חזי בסעודתי אלין אשתמודעון ישראל דאינון בני מלכא דאינון מהיכלא דמלכא דאינון בני מהימנותא ומאן דפגים חד סעודתא מנייהו אחזי פנימותא לעילא ואחזי גרמיה דלאו מבני מלכא עלאה הוא דלאו מבני היכלא דמלכא הוא דלאו מזרעא קדישא דישראל הוא ויהבין עליה חומרא דתלת מלין דינא דגיהנם וגו'

ותא חזי בכלהו שאר זמנין וחגיגין בעי בר נש להדי ולמחדי למסכני ואי הוא חדי בלהודוי ולא יהיב למסכני עונשיה סגי דהא בלהודוי חדי ולא יהיב חידו לאחרא עליה כתיב (מלאכי ב ג) וזריתי פרש על פניכם פרש חגיכם ואי איהו בשבתא חדי אף על גב דלא יהיב לאחרא לא יהבין עליה עונשא כשאר זמנין וחגיגין דכתיב פרש חגיכם פרש חגיכם קאמר ולא פרש שבתכם וכתיב (ישעיה א יד) חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי ואלו שבת לא קאמר

ובגיני כך כתיב ביני ובין בני ישראל ומשום דכל מהימנותא אשתכח בשבתא יהבין ליה לבר נש נשמתא אחרא נשמתא עלאה נשמתא דכל שלימו בה כדוגמא דעלמא דאתי ובגיני כך אקרי שבת מהו שבת שמא דקודשא בריך הוא שמא דאיהו שלים מכל סטרוי

אמר רבי יוסי ודאי כך הוא ווי ליה לבר נש דלא אשלים חדוותא דמלכא קדישא ומאן חדוותא דיליה אלין תלת סעודתי מהימנותא סעודתי דאברהם יצחק ויעקב כלילן בהו וכלהו חידו על חידו מהימנותא שלימותא מכל סטרוי

הסעודה של זעיר אנפין שהוא בשלמות וכל ששת הימים מאותה שלמות מתברכים וצריך אדם לשמח בסעודתו ולהשלים הסעודות הללו שהן סעודות האמונה השלמה של זרע קדוש של ישראל שהאמונה העליונה הזאת היא שלהם ולא של עמים עובדי עבודת כוכבים ומזלות ולכן אמר ביני ובין בני ישראל.

בא וראה בסעודות הללו נודעים ישראל שהם בני המלך שהם מהיכל המלך שהם בני האמונה ומי שפוגם סעודה אחת מהם מראה פגם למעלה ומראה את עצמו שאינו מבני המלך העליון שאינו מבני היכל המלך ושהוא אינו מזרע קדוש של ישראל ונותנים עליו חומר של שלשה דברים דין הגיהנם וכו'.

ובא וראה בכל שאר הזמנים והחגים צריך אדם לשמוח ולשמח את העניים ואם הוא שמח לבדו ולא נותן לעניים ענשו רב שהרי לבדו שמח ולא נותן שמחה לאחר עליו כתוב וזריתי פרש על פניכם פרש חגיכם ואם הוא שמח בשבת אף על גב שלא נותן לאחר לא נותנים עליו עונש כבשאר הזמנים והחגים שכתוב פרש חגיכם אמר פרש חגיכם ולא פרש שבתכם וכתוב חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי ואלו שבת לא אמר.

ולכן כתוב ביני ובין בני ישראל ומשום שכל האמונה נמצאת בשבת נותנים לאדם נשמה אחרת נשמה עליונה נשמה שכל השלמות בה כדוגמת העולם הבא ולכן נקראת שבת מה זה שבת שם של הקדוש ברוך הוא שם שהוא שלם מכל צדדיו.

אמר רבי יוסי ודאי כך הוא אוי לאדם שלא משלים את שמחת המלך הקדוש ומהי שמחתו אלו שלש הסעודות של האמונה סעודות שאברהם יצחק ויעקב כלולים בהם וכולם שמחה על שמחה אמונה שלימה מכל צדדיו.

ג' מ'שה י'וסף ד'וד להסתק בשבת לצורך ג' שבמלכות הנשארות להעלותם למעל' עם בעל' ודי בזה (שער מאמרי רשב"י).

זהר פרשת יתרו

תאנא בהדין יומא מתעטרין אבהן וכל בנין
ינקין מה דלאו הכי בכל שאר חגין וזמנין
בהדין יומא חייביא דגיהנם נייחין בהדין יומא
כל דינין אתכפיין ולא מתערין בעלמא בהדין
יומא אורייתא מתעטרא בעטרין שלימין
בהדין יומא חדוותא ותפנוקא אשתמע
במאתן וחמשיין עלמין

תא חזי בכל שיתא יומי דשבתא כד מטא
שעתא דצלוחא דמנחה דינא תקיפא שלטא
וכל דינין מתערין אבל ביומא דשבתא כד
מטא עידן דצלוחא דמנחה רעוא דרעוין
אשתכח ועתיקא קדישא גליא רצון דיליה וכל
דינין מתכפיין ומשתכח רעותא וחדו ככלא

ובהאי רצון אסתלק משה נביאה¹⁰³⁴
מהימנא קדישא מעלמא בגין למנדע דלא
בדינא אסתלק וההיא שעתא

פ/ט א

ברצון דעתיקא קדישא נפק נשמתיה¹⁰³⁶
ואתטמר¹⁰³⁷ ביה בגין כך (דברים לד ו) ולא
ידע איש את קברתו כתיב מה עתיקא קדישא
טמירא מכל טמירין ולא ידעין עלאין ותתאין
אוף הכא האי נשמתא דאתטמר בהאי רצון
דאתגליא בשעתא דצלוחא דמנחה דשבתא
כתיב ולא ידע איש את קברתו והוא טמיר
מכל טמירין דעלמא ודינא לא שלטא ביה
זכאה חולקיה דמשה

תאנא בהאי יומא דאורייתא מתעטרא ביה
מתעטרא בכלא בכל אינון פקודין בכל אינון
גזרין ועונשין בשבעין ענפין דנהורא¹⁰³⁸
דזהרין מכל סטרא וסטרא¹⁰³⁹ מאן חמי ענפין
דנפקין¹⁰⁴⁰ מכל ענפא וענפא חמשה קיימין

שנינו ביום הזה מתעטרים האבות
וכל הבנים יונקים מה שאין כן בכל
שאר החגים והזמנים ביום הזה רשעי
הגיהנם נחים ביום הזה כל הדינים
נכפים ולא מתעוררים בעולם ביום
הזה התורה מתעטרת בעטרות שלמות
ביום הזה שמחה ותפנוק¹⁰³³ נשמעים
במאתים וחמשים עולמות.

בא וראה בכל ששת ימי השבת
כשמגיעה שעת תפלת המנחה הדין
הקשה שולט וכל הדינים מתעוררים
אבל ביום השבת כשמגיע זמן תפלת
המנחה נמצא רצון הרצונות והעתיק
הקדוש מגלה רצונו וכל הדינים נכפים
ונמצא רצון ושמחה בכל.

וברצון הזה הסתלק משה הנביא
הנאמן הקדוש מן העולם כדי להודיע
שלא הסתלק בדין ואותה שעה

ברצון של העתיק הקדוש יצאה
נשמתו ונטמנה¹⁰³⁵ בו לכן כתוב ולא
ידע איש את קבורתו כתוב מה העתיק
הקדוש טמיר מכל הטמירים ולא
יודעים עליונים ותחתונים אף כאן
נשמה זו שנטמנה ברצון הזה שהתגלה
בשעת תפלת מנחת השבת כתוב ולא
ידע איש את קבורתו והוא טמיר מכל
הטמירים של העולם והדין לא שולט
בו אשרי חלקו של משה.

שנינו ביום הזה התורה מתעטרת
בו מתעטרת בכל בכל אותן מצוות
בכל אותן גזרות ועונשים בשבעים
ענפים של אור שזוהרים מכל צד וצד
מי ראה הענפים שיוצאים מכל ענף

1033

1034 לקמן קנו ע"א (לש"ו).

1035 ונסתרה?

1036 משה גימ' קפ"ד קס"א, גם משה גימ' נוצ"ר. ונו"ן דנוצר גדולה, כי מדת נוצר חסד היא בבינה
דיקנא, ולכן נר"ן גדולה נגד נ' שערי בינה, ומשה הוא בבינה, ולכן נכנס בהיכל הרצון, שרצון ונוצר
אותיות שוות, וז"ש בזהר שמות, דבהוא היכלא אתכנש משה (מ"מ).

1037 כשנסתלק משה חזר האור ונתעלם, ולכן (דברים לד ו) ולא ידע איש את קבורתו, משום שהוא
מהאור שנגנז (הקד"ש לב ע"ד). מאותו הדעת עלאה משם הוא כל התורה, וכן משם הוא נשמת משה
רבינו ע"ה, ע' פ' יתרו (פט רע"א) דנשמתו אתטמר ברדל"א, ולכן נקרא משה רבינו ע"ה ג"כ בשם לויתן
נחש בריח כמ"ש פ' תצא (רעט ע"א). ובאותו הדעת עלאה הנה הוא האור הגנוז שרואין בו מסוף
העולם ועדכ סופו, ואותו האור הוא הרזין דאורייתא (דע"ה ח"ב צ ע"ב).

1038 הם ז"ק דז"א (מ"מ).

1039 יש להם הארה מא"א ומאבא ומאמא (מ"מ).

1040 פ'י שכל ספירה וספירה מתחלקת לכמה ספירות עד אין קץ. דרך משל חסד כלול מ"ס, וכל א'
מה"ס כלול ממאה, וכן על זה הדרך עד אין סוף (מ"מ).

זהר פרשת יתרו

בגו אילנא¹⁰⁴¹ כלהו ענפין בהו אחידן מאן חמי אינון תרעין¹⁰⁴² דמתפתחן בכל סטר וסטר כלהו מזדהרין ונהרין בהוא נהורא דנפיק ולא פסק¹⁰⁴³

קל כרווא נפיק אתערו קדישי עליונין אתערו עמא קדישא דאתבחרו לעילא ותתא אתערו הדוותא לקדמות מאריכון אתערו בחדוותא שלימתא אודמנו בתלת הדוון דתלת אבהן אודמנו לקדמות מהימנותא דהדווה דכל הדוותא זכאה חולקבון ישראל קדישין בעלמא דין ובעלמא דאתי דא הוא ירותא לכון מכל עמים עעכו"ם ועל דא כתיב ביני ובין בני ישראל

אמר רבי יהודה הכי הוא ודאי ועל דא כתיב זכור את יום השבת לקדשו וכתיב (ויקרא יט ב) קדושים תהיו כי קדוש אני יהו"ה וכתיב (ישעיה נח יג) וקראת לשבת ענג לקדוש יהו"ה מכובד

תאנא בהאי יומא כל נשמתיהון דצדיקייא מתעדנין בתפנוקי עתיקא קדישא סתימא דכל סתימין ורוחא חדא¹⁰⁴⁴ מענוגא דההוא עתיקא קדישא מתפשטא¹⁰⁴⁵ (נ"א ההוא מתפשט)¹⁰⁴⁶ בכלהו עלמין וסלקא ונחתא ומתפשטא לכלהו בני קדישין לכלהו נטורי אורייתא ונייחין בנייהא שלים ומתנשי מכלהו כל רוגזין כל דינין וכל פולחנין קשין הדא הוא דכתיב (שם יד ג) ביום הניח יהו"ה לך מעצבך ומרגזך ומן העבודה הקשה

בניני כך שקיל שבתא לקבל אורייתא וכל דנטיר שבתא כאילו נטיר אורייתא כולה וכתיב (שם נו ב) אשרי אנוש יעשה זאת ובן אדם יחזיק בה שומר שבת מחללו ושומר ידו

וענף חמשה עומדים בתוך האילן כל העפנים אחוזים בהם מי ראה אותם שערים שנפתחים בכל צד וצד כולם זוהרים ומאירים באותו האור שיוצא ולא פוסק.

קול הכרוז יוצא התעוררו קדושי עליונים התעוררו העם הקדוש שנבחר למעלה ולמטה עוררו שמחה כנגד אדונכם התעוררו בשמחה שלימה הזדמנו בשלש שמחות של שלשת האבות הזדמנו לקדמות האמונה של שמחת כל השמחות אשרי חלקכם ישראל קדושים בעולם הזה ובעולם הבא זוהי ירושה לכם מכל העמים עובדי עבודת כוכבים ומזלות ועל זה כתוב ביני ובין בני ישראל.

אמר רבי יהודה כך הוא ודאי ועל זה כתוב זכור את יום השבת לקדשו וכתוב קדושים תהיו כי קדוש אני ה' וכתוב וקראת לשבת ענג לקדוש ה' מכובד.

שנינו ביום הזה כל נשמות הצדיקים מתעדנים בתפנוקי העתיק הקדוש נסתר כל הנסתרים ורוח אחת מהעונג של אותו העתיק הקדוש מתפשטת (ההוא מתפשט) בכל העולמות ועולה ויורדת ומתפשטת לכל הבנים הקדושים לכל שומרי התורה ונחים במנוחה שלימה נשכחים מכולם כל הרוגזים כל הדינים וכל העבודות הקשות זהו שכתוב ביום הניח ה' לך מעצבך ומרגזך ומן העבודה הקשה.

לכן שקולה שבת כנגד התורה וכל השומר שבת כאלו שומר את כל התורה וכתוב אשרי אנוש יעשה זאת ובן אדם יחזיק בה שומר שבת מחללו ושומר ידו מעשות כל רע נשמע שמי

¹⁰⁴¹ פי' הם ה' חסדים שמתפשטים בז"א, וז"ש כולהו ענפין בהו אחידן, שהז' קצוות דז"א הנק' ענפין ואחוזים בחסדים הנז' (מ"מ).

¹⁰⁴² הם ה"ח הנז' שנק' נ' שערי בינה, וכן ה"ג נק' נ' שערי בינה ג"כ כנודע, ור"ל מאן חמי אינון תרעין שהם ה"ח וה"ג שמאירים לכל קצה וקצה דז"א, וז"ש דמתפתחאן בכל סטר וסטר (מ"מ).

¹⁰⁴³ פי' שהארתם מבינה (מ"מ).

¹⁰⁴⁴ לא (מ"מ).

¹⁰⁴⁵ פי' שנשמה יתירה באה מא"א למלכות, ונשאר חצייה תוך המלכות וחציה יורד לבני ישראל, כמ"ש בפ' ויקהל וזה שאמר דמתפשטא לכולהו בני קדישין (מ"מ).

¹⁰⁴⁶ נמחק צנ"מ.

זהר פרשת יתרו

מעשות כל רע אשתמע דמאן דנטיר שבת
כמאן דנטיר אורייתא כולה

רבי יודאי שאיל ליה לרבי שמעון יומא חד
דאערע עמיה בארחה אמר ליה רבי הא כתיב
בפרשתא דשבת דאמר ישעיה דכתיב (שם ד)
כה אמר יהוה לסריסים אשר ישמרו את
שבתותי וגו' ונתתי להם בביתי ובחומותי וגו'
מאי קא מיירי

אמר ליה קפוטקאה¹⁰⁴⁷ חמרך קטיר
בטיפסא ונחית דמלה דאורייתא בעיא צחותא
או אפכי לאחורך וזיל אבתראי ותכוון לבך
אמר ליה בגיניה דמר עבידנא ארחה ובתריה
דמר¹⁰⁴⁸ אסתכל בשכינתא

אמר ליה תא הזי מלה דא הא אוקמוה
חברייא ולא פרישו מלה כה אמר יהוה
לסריסים מאן סריסים אלן אינון חברייא
דמשתדלי באורייתא ומסרסי גרמייהו כל
שיתא יומין דשבתא¹⁰⁴⁹ ולעאן באורייתא
ובליליא דשבתא מזרזי גרמייהו בזווגא דלהון
משום דידעי רזא עלאה בשעתא דמטרוניתא
אזדווגת במלכא¹⁰⁵⁰

ואינון חברייא דידעין רזא דא מכוונין
לבייהו למהימנותא דמאריהון ומתברכאן
באיבא דמעיהון בההוא ליליא ודא הוא
דכתיב אשר ישמרו כמה דאת אמר (בראשית
לז יא) ואביו שמר את הדבר

ששומר את השבת כמי ששומר כל
התורה.

רבי יודאי שאל את רבי שמעון יום
אחד שנפגש עמו בדרך אמר לו רבי
כתוב בפרשת השבת שאמר ישעיה
שכתוב כה אמר ה' לסריסים אשר
ישמרו את שבתותי וגו' ונתתי להם
בביתי ובחומותי וגו' במה זה מדובר.

אמר לו קפוטקאי קשר את חמורך
בגדר ורד שדבר תורה צריך צחות או
הפך לאחוריק ולך אחרי ותכוון לבך
אמר לו משום האדון עשיתי את הדרך
ואחרי האדון אסתכל בשכינה.

אמר לו בא וראה דבר זה הרי
פרשוהו החברים ולא פרשו דבר כה
אמר ה' לסריסים מי הם הסריסים אלו
הם החברים שעוסקים בתורה
ומסרסים עצמם כל ששת ימי השבת
ועוסקים בתורה ובליל השבת מזרזים
את עצמם בזווגם משום שיודעים
הסוד העליון בשעה שהמלכה מזדווגת
במלך.

ואותם חברים שיודעים סוד זה
מכוונים לבם לאמונת אדונם
ומתברכים בפרי מעיהם באותו הלילה
וזהו שכתוב אשר ישמרו כמו שנאמר
ואביו שמר את הדבר.

¹⁰⁴⁷ על שם שהיה מקפוטקיא ולא קראו בשמו דרך גערה, אתה בחמרך, ר"ל רוצה שתרכב בחמור
ולשאול (דרך אמת), חמורך קשור אותו באילן, ולא כמ"ש בגליון [דרך אמת] (מ"מ).

¹⁰⁴⁸ פי' כדרך הב' שאמרת לי, כן אעשה אלך אחרך כדי להסתכל בך וכאלו הסתכלתי בשכינה (מ"מ).
¹⁰⁴⁹ ז"ל תלמידי האריז"ל מהתיקונים תבין כי כל אזהרות שעל הזווג מע"ש לע"ש הוא במשמש לשם
הריון כי צריך לבנים וצריך אז להיות הזווג משבת לשבת כדי שיהיה בהיהא טיפה נשמה קדושה
ועליונה מיוחד עליון אמנם אם אשתו כבר מעוברת או מניקה אין לחוש כל כך על"ל. ובספר חמדת
ימים וכו' ואנכי קבלתי מרבתי דעונש זה לאו דווקא במשמש לעיבור ונתעברה, אלא אף אם בלתי
משמש לעיבור אסור כי הנה אף שאינו מוליד בפועל, הוא מוליד בכח ועביד בן לעילא בחיצונים דוגמא
דמוציא שז"ל וכו' ואני ראיתי במכתב הקדש מהרח"ו עצמו כתב וז"ל, אמר לי מורי כי כל אזהרות
הזוהר על הזווג מפלגו לילה ואילך הם אף בלילי שבת זה במשמע לשם הריון אמנם אם אשתו מעוברת
ומניקה אין לחוש ע"כ, והתלמידים התחכמו ללמד משם אף לימי החול ומצאו און להם דברי התיקונים
הנז"ל דקאמר ההוא בן דעביד עליה אתמר צדיק ורע לו וכו' דמשמע דווקא במשמע להריון, וכבר
כתבנו כי אין הכוונה על הבנים הנולדים בפועל רק על הנולדים בכח אף אם לא תתעבר, ולא יתכן
שדברי התיקונים יהיו הפיך כמה מאמרי הזהר ומאמרי התיקונים עצמם ואולם להתיר בליל טבילה
או כשבא מן הדרך בימות החול יש להם שורש גדול בזהר בראשית דף מט וז"ל כל ב"נ וכו' ושם נאמר
וע"ד בעי לכוונא בחדווא דא כמה דבעי בחדווא דשבתא הנה כי שתיהן יש להם שרש למעלה וכולם
שוו בשיעוריהן כזווגא דשבת, ושמענו מן החברים כי בליל שבועות אחר שקראו בבית הרח"ו בא חבר
א' ושאלו למה לא בא פ' הלילה והשיב הרח"ו אולי נזדמנה לו טבילה של מצוה, והו אמטעם דברי
הזהר הנזכרים דטבילת מצוה מותרת בזמן איסור הזווג ע"כ תמצית דברי ספר חמדת ימים (מ"מ).

¹⁰⁵⁰ כתב הרב כי בחצות ראשון דחול מזדווג יעקב ולא מה מן החזה ולמעלה ובחצות הב' מזדווגים
יעקב ולא מה מן החזה ולמטה ובחצות ראשון דליל שבת כמו חצות אחרון דחול ובחצות הב' דשבת
הוא זווג ישראל ורחל שהוא מבחר כל הזווגים (מ"מ).

זהר פרשת יתרו

ואקרון סריסים ודאי בגין להכאה לשבתא
לאשכחא רעוא דמאריהון דכתיב ובהרו
באשר הפצתי מאי באשר הפצתי דא זווגא
דמטרוניתא ומחזיקים בבריתי כלא חד
בבריתי סתם זכאה חולקיה דמאן דאתקדש
בקדושה דא וידע רזא דא¹⁰⁵¹

תא הזי כתיב ששת ימים תעבד ועשית כל

פ/ט/ב

מלאכתך¹⁰⁵² ויום השביעי שבת¹⁰⁵³ ליהו"ה
אלהיך וגו' כל מלאכתך באינן שיתא יומי
עבידתיהו דבני נשא ובגין האי מלה לא
מזדווגי חברייא בר בזמנא דלא ישתכח
מעבידתיהו דבני נשא אלא עבידתיה
דקודשא בריך הוא¹⁰⁵⁴ ומאי עבידתיה זווגא
דמטרוניתא¹⁰⁵⁵ לאפקא נשמתין קדישין
לעלמא¹⁰⁵⁶

ובגין כך בהאי ליליא חברייא מתקדשי
בקדושה דמאריהון ומכווני לבייהו ונפקי בני
מעלי בגין קדישין דלא סמאן לימינא
ולשמאלא בגין דמלכא ומטרוניתא¹⁰⁵⁷ ועל
אלין כתיב (דברים יד א) בנים אתם ליהו"ה
אלהיכם ליהו"ה אלהיכם ודאי בגין דאלין
אקרון בגין דיליה בגין למלכא ולמטרוניתא

והא דעתייהו דחברייא דידעין רזא דא
בדא מתדבקן ובגין כך אקרון בגין לקודשא
ברוך הוא והני אינן דעלמא מתקיימא

ונקראים סריסים ודאי בשביל
לחכות לשבת למצא את רצון אדונם
שכתוב ובהרו באשר הפצתי מה זה
באשר הפצתי זה זווג המלכה
ומחזיקים בבריתי הכל אחד בבריתי
סתם אשרי חלקו של מי שמתקדש
בקדושה הזו וידע הסוד הזה.
בא וראה כתוב ששת ימים תעבד
ועשית כל

מלאכתך ויום השביעי שבת לה'
אלהיך וגו' כל מלאכתך באותם ששת
הימים מעשי בני האדם ומשום הדבר
הזה לא מזדווגים החברים רק בזמן
שלא נמצא ממעשי בני אדם אלא
מעשה הקדוש ברוך הוא ומה מעשהו
זווג המלכה להוציא נשמות קדושות
לעולם.

ולכן בלילה הזה החברים
מתקדשים בקדושת אדונם ומכוונים
את לבם ויוצאים בנים מעולים בנים
קדושים שלא סוטים ימינה ושמאלה
בני המלך והמלכה ועל אלה כתוב
בנים אתם לה' אלהיכם לה' אלהיכם
ודאי משום שאלה נקראים בנים שלו
בנים למלך ולמלכה.

וזו דעתם של החברים שיודעים
סוד זה בזה נדבקים ולכן נקראים בנים
לקדוש ברוך הוא ואלה הם שהעולם
מתקיים בשבילם וכשעולה העולם

¹⁰⁵¹ כל הזווגים של מעלה אשר בחול הם לצורך הבירורים דהמלכין קדמאין, ולא נמשך אז נשמות חדשות, וכמ"ש בפע"ח (שער ק"ש שעל המטה פרק יא) וכן בשער המצות (פרשת בהר) (ביאורים ח"ב יב ע"א).

¹⁰⁵² מה שהיא מלאכתך ולא מלאכת שמים, ולפי זה אין בזווג ההוא משתתף הבורא אלא דווקא מצד ו' ימי החול, והיינו "תעבוד" בסוד העבד, והנולד שם הוא בסוד עץ הדעת טוב מצד עבד מטטרון, ורע מצד עבד מורד סמא"ל, ולכן יצר הרע מתדבק באותו בן, מה שאין כן בשבת כדאיתא בגמ' (אור יקר).

¹⁰⁵³ "שבת הוא" לזווג "ה' אלהיך" קב"ה ושכינתיה, ואין שם מעשה גשמי כלל אלא הכל רוחני (אור יקר).

¹⁰⁵⁴ וכבר הקב"ה השלים הבריאה, מה מעשה נשאר שהוא עושה, ומה גם ביום שביטה (אור יקר).
¹⁰⁵⁵ להתהוות שם הו"ה חדשה, שהוא סוד הנשמה החדשה המתהוות מזווגא דקב"ה ושכינתיה, וא"ת הא קיימא לן שבכל חצות לילה, זווג דקב"ה ושכינתיה בג"ע של מטה, ושם עושים נפשות לגרים, ואי מהא יש לתרץ דהיינו למטה בסוד מטטרון והיינו נפש דתמן יצר הרע (אור יקר).

¹⁰⁵⁶ עי' ביאורים ח"ב יב ע"א הובא בעמוד הקודם.

¹⁰⁵⁷ שאין בהם חלק לרע, אינם אלא בליל שבת דלא שליט מטטרון, ואין שם רע, האמנם קשה דקיי"ל דבשים שלום איהו זווגא דמלכא ומטרוניתא, והאי אדרא נקטא נשמתין וכו', ואין לפרש דזווגא דג"ע זווגא דשים שלום, היינו דווקא ביומא דשבתא דלישנא משמע בכל יומא, לכך נראה לי לומר שכל סוד הענין הזה הוא, כי פעולת הזווג אי אפשר בלעדי יצר הרע, מפני שטבע פעולה זו רובה או כולה ביצר הרע, ולכן עיקרה כטבע אל האדם בחול (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

בגניניהו וכד סליק עלמא בדינא¹⁰⁵⁸ אסתכל קודשא בריך הוא באינון בנוי ומרחם על עלמא ועל דא כתיב (ירמיה ב כא) כלה זרע אמת¹⁰⁵⁹ זרע אמת ודאי מהו אמת עזקא קדישא שלימתא¹⁰⁶⁰ כמה דאת אמר (מיכה ז כ) תתן אמת ליעקב (אמת דא קודשא בריך הוא¹⁰⁶¹) וכלא חד ובגניני כך זרע אמת ודאי

אמר ליה רבי יודאי בריך רחמנא דשדרני הכא בריך רחמנא דהא מלה דא שמענא מפומך בכה רבי יודאי אמר ליה רבי שמעון אמאי קא בכית אמר ליה בכינא דאמינא¹⁰⁶² דווי לאינון בני עלמא דארחיהון כבעירי¹⁰⁶³ ולא ידעי ולא מסתכלי¹⁰⁶⁴ דטב לון דלא אתבריאוו ווי לעלמא כד יפוק מר מניה דמאן יכיל לגלאה רזין ומאן ינדע לון ומאן יסתכל בארחי אורייתא

אמר ליה חייך לית עלמא אלא לאינון חברייא דמשתדלי באורייתא וידעין סתימי אורייתא ודאי בקשוט גזרו חברייא על עמא דארעא דמתבלין ארחיהו ולא ידעין בין ימינא לשמאלא דהא אינון כבעירי דיאות למעבד בהו דינא אפילו ביום הכפורים ועל

בדין מסתכל הקדוש ברוך הוא בבנים הללו ומרחם על העולם ועל זה כתוב כלה זרע אמת זרע אמת ודאי מה זה אמת טבעת קדושה שלימה כמו שנאמר תתן אמת ליעקב (אמת זה הקדוש ברוך הוא) והכל אחד ולכן זרע אמת ודאי.

אמר לו רבי יודאי ברוך הרחמן ששלחני לכאן ברוך הרחמן שהרי דבר זה שמעתי מפין בכה רבי יודאי אמר לו רבי שמעון למה בכית אמר לו בכיתי שאמרת אוי לאותם בני העולם שדרכיהם כבהמות ולא יודעים ולא מתבוננים שטוב להם שלא נבראו אוי לעולם כשיצא האדון ממנו שמי יכול לגלות סודות ומי יודיע לנו אותם ומי יסתכל בדרכי התורה.

אמר לו חייך אין עולם אלא לאותם חברים שעוסקים בתורה ויודעים נסתרות התורה ודאי באמת גזרו החברים על עמי הארצות שמשחיתים דרכם ולא יודעים בין ימין לשמאל שהרי הם כבהמות שגאה לעשות בהם דין אפילו ביום הכפורים

¹⁰⁵⁸ שזכותם מעביר אפו של הקב"ה שהם טוב בלא רע כדפי' (אור יקר).

¹⁰⁵⁹ הענין שאומר כלה דקדק כדפי', שאר הם זרע אמת אמנם בתערובת, דהיינו אמת ת"ת, והיינו קב"ה מקנן במטטרון ושם סביב רשעים יתהלכו, ולכן אינו כלה זרע אמת, אלא זרע אמת מתערב שם בסוד עץ הדעת טוב ורע, אמנם מצד יום שבת, אין שם רע כדפי', שאין יצר הרע גובר ואין הקלי' דבקה אל המות, אלא בסוד המבדיל בין קדש לחול, יש הבדלה בין יצר הרע ליצר הטוב, מה שאין הבדלה זו כ"כ חזקה בימות החול, ולזה ביום שבת כלה זרע אמת (אור יקר).

¹⁰⁶⁰ ירצה אמת הוא סוד הקדושה נבדלת מן הקלי', והיינו "עזקתא קדישא" כי הקדש מורה הבדל החצונים, ועוד אמת בו א' זכר, ת"ם נקבה, כדפי' בפ' בלק בעובדי דינוקי, ולזה אמר "שלימתא" שאין שלימות אלא מתוך זכר ונקבה מיוחדים, והיינו תתן אמ"ת ליעקב, שהוא סוד היחוד כדפי'. ואמר "עזקתא" דהיינו חותם, שסוד חות"ם הוא ענין הזווג הזה, ואצילות ב' מדות אלו, שהם חותם הנחתם האצילות להנהגת התחתונים, ואח"כ נחתם חותם שאינו אמת כולו, מפני שהשקר אחוז בעקיבו, והיינו למטה בסוד מטטרון, ששקר ואמת אחוזים זה בזה, ולזה חותם זה נקרא חותם אמת שאין בו שקר ולא חצוני כלל, והכלל טוב על ענין א' (אור יקר).

¹⁰⁶¹ השם הויה ב"ה אשר הוא על המאציל עצמו, הנה נקרא בזה רק ע"י האצילות שהוא הנמצא האמיתי וקיים לעד. ואדרבה הוא, כי כל ענין המציאות ונמצא הוא דוקא רק באצילות, כי זולת האצילות לא שייך לומר נמצא, מאחר שהוא נעלם בתכלית ההעלם וכו', וכל המציאות העיקרי והאמיתי הוא רק באצילות, ושם הוא חותמו של הקב"ה אמת, וכמ"ש ב"זוה"ק (שלח קס"ג ע"ב), ושם ח"ג ש"ב ע"א, וכן בפ' יתרו פ"ט ע"ב) אמת דא קב"ה וכן הוא בכ"מ, וכנודע שמדת אמת הוא בת"ת שהוא ז"א, תתן אמת ליעקב (מיכה ז כ) (דע"ה ח"א נז ע"ד).

¹⁰⁶² נבהל, כי לפי הנדרש, הם כל בני עולם מצד רוע בחירתם נטבעים בטיט יצרם, וחפצים מחמת מיעוט יראתם, ומקלקלים את בניהם והם מולידים כמעט בחוץ, ולזה אמר לאו על ידי בכינא אלא על וכו' (אור יקר).

¹⁰⁶³ משלחים רסן תאותם כבהמות ואינם יודעים חטאם (אור יקר).

¹⁰⁶⁴ במה שמקלקלים קלקול גדול שמחבלים גם את בניהם, ועתה בדורותינו אלה אנו גשמיים פחותים מבעירי, ותהי האמת נעדרת, וכל הרואה דרוש זה ישום וישרוק על מדותיו, ויצדיק דין שמים עליו, כי אנחנו טבועים בבוץ תאותנו כבהמות בכל מדותינו, ולא על חנם צווחן צווחן ולית מאן דמשגח בן, עד שכמעט צמח יאוש קבלת תפלה בכל לבותינו, ולנו בושת הפנים כהיום הזה (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

בנייהו כתיב (הושע ב'ו) כי בני זנונים המה בני זנונים ממש

אמר ליה רבי האי קרא בעי לאתנישבא בארהוי כתיב (ישעיה נ"ה) ונתתי להם בבית¹⁰⁶⁵ ובחומות¹⁰⁶⁶ יד ושם טוב מבנים ומבנות שם עולם אתן לו

אתן להם מבעי ליה מהו אתן לו אמר ליה תא חזי ונתתי להם בביתי מהו ביתי כמה דאת אמר (במדבר י"ב ז) בכל ביתי נאמן הוא (שמא דקודשא בריך הוא אקרי בית) ובחומותי כמה דאת אמר (ישעיה ס"ו) על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים יד ושם כלומר דישלפון נשמתי קדישין מדוכתא דא וההוא יד חולק¹⁰⁶⁷ באשלמותא טב¹⁰⁶⁸ מליא מבנין ומבנותן שם עולם אתן לו לההוא חולק שלים אשר לא יכרת לדרי דרין דבר אחר אתן לו לההוא דידע רוא דמלה ויתכוון במה דבעי לכוונא

תו אמר רבי שמעון כתיב (שמות לה ג) לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת מאי מעמא בנין דלא אתחזי דינא בהאי יומא ואי תימא הא לגבוה סלקא בכל מושבותיכם קאמר ולא לגבוה וההוא דסלקא לגבוה לאכפיא לדינא אחרא סלקא דתנינן אית אשא אכלא אשא ואשא דמדבחה אכלא אשא אחרא

ובגיני כך אתגליא עתיקא קדישא בהאי יומא מכל שאר יומין ובזמנא דאתגליא עתיקא לא אתחזי דינא כלל וכל עלאין ותתאין משתכחין בהדוותא שלימתא ודינא לא שלטא

תאנא כתיב (שמות לא יז) כי ששת ימים עשה יהו"ה את השמים ואת הארץ ששת ימים ודאי¹⁰⁶⁹ ולא בששת והני יומין קדישין עלאין אקרון יומי דשמא קדישא¹⁰⁷⁰ אתכליל בהו ואינן אתכלילין ביה זכאה חולקהון דישראל מכל עמין עעכו"ם עלייהו כתיב (דברים ד' י)

ועל בניהם כתוב כי בני זנונים המה בני זנונים ממש.

אמר לו רבי פסוק זה צריך להתישב בדרכו כתוב ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם טוב מבנים ומבנות שם עולם אתן לו היה צריך להיות אתן להם מה זה אתן לו.

אמר לו בא וראה ונתתי להם בביתי מה זה בביתי כמו שנאמר בכל ביתי נאמן הוא (שמו של הקדוש ברוך הוא נקרא בית) ובחומותי כמו שנאמר "על חומתיך ירושלים הפקדתי שומרים" יד ושם כלומר שיצאו נשמות קדושות ממקום זה ואותה יד חולק השלמות טוב מלא מבנים ומבנות שם עולם אתן לו לאותו חלק שלם אשר לא יכרת לדורי דורות דבר אחר אתן לו לאותו שיודע סוד הדבר ויתכוון במה שצריך לכוון.

עוד אמר רבי שמעון כתוב לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת למה כדי שלא יראה דין ביום הזה ואם תאמר הרי לגבוה עולה בכל מושבותיכם אמר ולא לגבוה ואותו שעולה לגבוה עולה לכפות דין אחר ששינוי יש אש אוכל אש ואש המזבח אוכל אש אחר.

ולכן מתגלה העתיק הקדוש ביום הזה מכל שאר הימים ובזמן שמתגלה העתיק לא נראה דין כלל וכל העליונים והתחתונים נמצאים בשמחה שלימה והדין לא שולט.

שינוי כתיב כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ ששת ימים ודאי ולא בששת והימים הקדושים העליונים הללו נקראים ימים שהשם הקדוש נכלל בהם והם נכללים בו אשרי חלקם של ישראל מכל העמים

¹⁰⁶⁵ מלכות (מ"מ).

¹⁰⁶⁶ פי' יסוד ומלכות דידה הם חומות בסוד חומת בת ציון חומת ירושלים (מ"מ).

¹⁰⁶⁷ פי' מפרש יד לשון חולק כמו חמש ידות (מ"מ).

¹⁰⁶⁸ הוא פי' של ושם טוב דקרא ושיעור הכתוב ונתתי להם יד שהוא לשון חולק, וזה החולק הנז' הוא שם טוב דהיינו בשלמות טוב והוא מלא מבנים ומבנות (מ"מ).

¹⁰⁶⁹ פי' ו"ק דז"א שכל אחד היה משמש ביומו (מ"מ).

¹⁰⁷⁰ ח"א לא סע"א (לש"ו).

זהר פרשת יתרו

עובדי עבודת כוכבים ומזלות עליהם ואתם הדבקים ביהו"ה אלהיכם חיים כולכם כתוב ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום.

א/צ

כבד את אביך ואת אמך רבי חייא פתח פתח ונהר יוצא מעדן וגו' ונהר זו נביעת המעיין שיוצא תמיד ולא פסק ומנהר המעיין הזה נשקה כל גן העדן ואותו נהר של המעיין הקדוש נקרא אב למה משום שהוא נובע לזון את הגן.

רבי אבא אמר עדן ממש נקרא אב משום שעדן זה נמצא מאותו מקום שנקרא אין ולכן נקרא אב והרי בארנו ממקום שמתחיל להמשך הכל נקרא

¹⁰⁷¹ המבוע בעצם היא חכמה, ובהתפשטה יותר תגלה ותהיה בחי' שנית שהוא נביעו דמבועא, והיינו התפשטות מחכמה אל הבינה ובבחינה זו אין פירוד (אור יקר). פי' אבא (מ"מ).
¹⁰⁷² דהיינו מלת "יוצא" מדלא קאמר יצא אלא יוצא, משמע לעולם יוצא, א"כ נביעו ומבוע אינם נפרדים לעולם, והנה באומר "נפיק תדיר ולא פסיק" הור על ב' ענינים: הא', שאינו לזמנים. ב', ידוע בכל יום ויום קרוי תדיר, לזה אמר תדיר, פי' דלא פסק, והורה על ענין ב' דהיינו שבכל עת ורגע ושעה הוא יוצא ולא פסק אפילו רגע. הב', שאם יאמר דנפיק ולא פסק, הוה ס"ד שהפסק מכל וכל אין בו, אמנם ימעט ויתרבה, לזה אמר דנפיק תדיר, דהיינו כדרך זה לא פסק, וכבר פי' ענין חרבן בית המקדש בספר פרדס שער מהות והנהגה, ואחר שיורד יותר דהיינו מבינה ולמטה, שכבר נתפשט בחינת נביעו דמבועא, נעשה נהר, דהיינו מה שנמשך למטה להשקות את הגן דהיינו המלכות (אור יקר).

¹⁰⁷³ ולא אמר ונהרא דמבועא דא שקיא כל גנתא דעדן, אלא שינה בב' ענינים: הא' באומרו "ומנהרא" ולא אמר ונהרא, היינו מפני שהנהר ת"ת, ואינו משקה בעצם אלא ע"י היסוד והנצח והוד, שהם אמצעיים, לזה אמר "ומנהרא" ולא נהרא בעצם. הב', באומרו "משתיקיא", היינו מפני שהיא משקה עצמה, מפני שהיא הגורמת ע"י ההתעוררות כנודע, וז"ש "משתיקיא" ולא שקיא, ודקדק כן מן הפסוק באומרו להשקות את הגן, ולא אמר ומשקה אלא להשקות, הוא נמשך כדי להשקות למטה יותר, דהיינו ע"י אמצעיים, שאינו משקה מעצמו. וקראו "גנתא דעדן" שעם היות המלכות למטה מחכמה, עכ"ז היא גן אל העדן העליון, חכמה כנודע, ואמר "כל גנתא" ולא מקצת גנתא, שהגן יש בו נטיעות אלו למטה מאלו, וכולם שותין מהמים העליונים האלו, ואין משך הנהר פוסק, מתחילת הגן ועד סופו יורד ומשקה, והיינו סוד, ובא השמש, שנכנס בעצם המלכות, ואל מקומו שואף ונכנס זורח הוא שם, ואין ספק שא"ב להיות אינו הת"ת, מפני שאין ההיות אלא מחכמה, היא אב באמת, אמנם ההוא נהרא שהוא הת"ת "דמבועא" שהוא החכמה, ירצה מפני שהת"ת משך שפע החכמה נקרא הת"ת א"ב, עם היות שאין מלת א"ב צודק אלא בחכמה כאומרו כולם בחכמה עשית (אור יקר). פי' אימא, ושיעור הכתוב, ונהר הוא אבא, יוצא מעדן, שהוא א"א, להשקות את הגן בינה (מ"מ).

¹⁰⁷⁴ שאין א"ב צודק אלא בעילת ההויה וסבתה (אור יקר).
¹⁰⁷⁵ דהיינו סבה א' שהוא דבק באב ונובע ממנו, הב' שיש ב' מיני אבות, הא' א"ב מוליד, והב' א"ב מגדל, ועם היות שאב מוליד הוא החכמה, אבל מגדל הוא הת"ת (אור יקר).
¹⁰⁷⁶ וכיון שהוא מפרנס ומגדלם יקרא אב אליהם, ור' אבא פליג ואמר שלא נקרא א"ב אלא החכמה דווקא (אור יקר).

¹⁰⁷⁷ ולא נביעו ונהר, אלא המבוע בעצמו, שהוא העדן, והיינו חכמה בלי עקופים, אלא ממש הוא אב המוליד איקרי א"ב ולא זו בלבד, אלא במציאות החכמה מהכתר (אור יקר). פי', וא"כ הנהר הוא אימא, להשקות את הגן הוא ז"א (מ"מ).

¹⁰⁷⁸ דהיינו הכתר, א' שורש לי' חכמה, ונ' בינה, "ומשם משתכח" דהיינו שהוא נמצא למטה במקומו, ומושרש למעלה בא"ן, י' של אין ודאי, לזה נקרא אב דהיינו א' כתר, ב' חכמה, וב' הבחינות נמצאו במלת א"ב העילה והעלול (אור יקר).

¹⁰⁷⁹ לאפוקי אחר שכבר נמשך שהוא למטה, אלא מאתר דשאר דהיינו חכמה, וא"ת והרי הכתר תחלה וראש, לזה אמר "לאתמשכא כולא" ואין הכתר ראש לכל אלא לחכמה ולבינה, מפני העלמו ההיות נעלמות בו, אמנם בחכמה כתיב כולם בחכמה עשית, וז"ש "לאתמשכא כולא" כבר הם כולא כולם נמצאים (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

אתה ונקרא אב כמו שנאמר כי אתה אבינו.¹⁰⁸⁰ ואקרי אב כמה דאת אמר (ישעיה סג טז) כי אתה אבינו

רבי אלעזר אמר כבוד את אביך זה הקדוש ברוך הוא ואת אמך זו כנסת ישראל את אביך את דווקא להכליל שכינה (עליונה) רבי יהודה אמר כבוד את אביך סתם ואת אמך סתם שהרי הכל היה במנין את לרבות כל מה שלמעלה ומטה.

רבי יוסי אמר זה שאמר רבי אבא ממקום שמתחיל להמשך הכל נקרא אתה יפה שהרי למדנו שאותו הנסתר ואין בו התחלה נקרא הוא ממקום שנמצאת ההתחלה נקרא אתה ונקרא אב והכל אחד ברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים אמן.

רבי חזקיה אמר ודאי הכל אחד כבוד את אביך זה הקדוש ברוך הוא ואת אמך זו כנסת ישראל שהרי שנינו אמר רבי שמעון כתוב בנים אתם לה' אלהיכם אותו מקום שנקרא בנים ולכן הסתימות¹⁰⁹⁰ של הדבר כבוד את אביך ואת אמך להכליל את הכל שלמעלה ושלמטה רבי יצחק אמר להכליל בו את רבו שהוא מכניס אותו לעולם הבא אמר רבי יהודה הוא בכלל הקדוש ברוך הוא.

¹⁰⁸⁰ לא לשון נוכח, שאין שם גילוי אלא שארי לאתמשכא, ואתה יהיה לשון ואתא מרבבות קדש, את"ה בא ונמשך, והיינו א"ב כאומרו "ואתה אבינו" אור יקר).

¹⁰⁸¹ לפי דעת ר' חייא כבוד את אביך נאמר על הת"ת מחכמה, ולדעת ר' אבא נאמר על החכמה ממש, ור' אלעזר פלגי וסבירא ליה דנשמתא דבר נש מזווגא דקב"ה ושכינתיה דהיינו ת"ת ומלכות, ולכך "אביך דא קב"ה וכו'" (אור יקר).

¹⁰⁸² פי' ז"א (מ"מ).

¹⁰⁸³ נקראת המלכות כנסת ישראל לב' סבות, ששתיהן אחת, הא' שהיא מכנסת נשמות מלמעלה, לכך היא מכנסת כל ישראל כולם והיינו כנסת ישראל. הב' שהיא מכנסת בתוכה אל הת"ת הנקרא ישראל להוליד הנשמות הנזכרות (אור יקר). פי' מלכות (מ"מ).

¹⁰⁸⁴ פי' את דאביך לרבות בינה שנה"י שלה נעשו עצם מעצמיו דז"א וגם את דאמך לרבות אבא כי אבא יסד ברתא (מ"מ)

¹⁰⁸⁵ לרך לזמת גורם את המוסגר.

¹⁰⁸⁶ פי' אבא וז"א (מ"מ).

¹⁰⁸⁷ פי' אימא וברתא (מ"מ).

¹⁰⁸⁸ פי' לרבות פרצופים עליונים ותחתונים (מ"מ).

¹⁰⁸⁹ פי' ר"י בא לסייע לר' אבא שעדן הוא אבא ואינו א"א לפי שהוא נק' אין (מ"מ).

¹⁰⁹⁰

¹⁰⁹¹ פי' ר"ח מפרש אביך ואמך הם זו"ן ומביא ראיה מדתנן אר"ש בנים אתם לה' אלהיכם, שהם זו"ן שנקראים בנים דא"א, ואתם ג"כ הם בניהם וז"ש כולא חד, שהם אב ואם העליונים שהם זו"ן ואב ואם התחתונים (מ"מ).

¹⁰⁹² פי' זו"ן ואביו ואמו התחתונים (מ"מ).

זהר פרשת יתרו

תאנא בהני חמש אמירן כליל כלא בהני חמש אמירן אתגליפו חמש אחרנין ודאי חמש גו חמש הא כיצד אנכי יהו"ה אלהיך לקבל לא תרצה דתנינן (אמר רבי יצחק אמר רבי יהודה) תרין אלין בכללא חדא אתכלילין דמאן דקטיל אזעיר דמותא ועלמא דמאריה דכתיב (בראשית טו) כי בצלם אלהים עשה את האדם וכתוב (יחזקאל א כו) ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם

אמר רבי חייא כתיב (בראשית טו) שפך דם האדם באדם דמו ישפך וגו' (שפך דם האדם) מאן דשפיך דמא כאלו אזעיר דמותא ועלמא דלעילא כלומר לא אזעיר דמותא דא אלא דמותא אחרא משמע דכתיב שפך דם האדם באדם דמו ישפך באדם עלאה מטי האי פנימותא מההוא דמא דאושיד מאי טעמא משום כי בצלם אלהים עשה את האדם ובגין כך הא בהא תליא

לא יהיה לך לקבל לא תנאף דא משקר בשמא דקודשא בריך הוא דאתרשים ביה בכר נש ובדא כמה וכמה חובין וגזרין ועונשין תליין ומאן דמשקר בהאי משקר ביה במלכא דכתיב (הושע ה ז) ביהו"ה בגדו כי בנים זרים ילדו וכתוב לא תשתחוה להם ולא תעבדם והא בהא תליא

לא תשא לקבל לא תגנב וכתוב (משלי כט כז) חולק עם גנב שונא נפשו אלה ישמע ולא יגיד ודאי הא בהא תליא דהא גנבא לדא אזדמן לאומאה בשקרא מאן דעביד דא עביד דא

זכור את יום השבת לקבל לא תענה ברעך עד שקר דאמר רבי יוסי שבת סהדותא אקרי ובעי בר נש לסהדא על הא דכתיב כי ששת ימים עשה יהו"ה וגו' ושבת כללא (נ"א סהדותא) דכלא ואמר רבי יוסי מאי דכתיב (מיכה ז כ) תתן אמת ליעקב כמה דאת אמר (שמות לא טז) ושמרו בני ישראל את השבת ומאן דאסהיד שקרא משקר בשבת דהיא סהדותא דקשוט ומאן דמשקר בשבת משקר באורייתא כולה בגיני כך הא בהא תליא

כבד את אביך לקבל לא תחמד אשת רעך ואמר רבי יצחק כבד את אביך אביך ממש דהא מאן דחמיד אתתא דהבריה ואוליד בר ההוא אוקיר לאחרא דלא

כשנינו בחמש האמירות הללו כלול הכל בחמש האמירות הללו נחקקו חמש אחרות ודאי חמש תוך החמש הכיצד אנכי ה' אלהיך כנגד לא תרצח ששנינו (אמר רבי יצחק אמר רבי יהודה) שני אלה בכלל אחד נכללו שמי שהורג מקטין הדמות וצלם של רבונו שכתוב כי בצלם אלהים עשה את האדם וכתוב ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם.

אמר רבי חייא כתוב שפך דם האדם באדם דמו ישפך וגו' (שפך דם האדם) מי ששופך דם כאלו מקטין הדמות והצלם שלמעלה כלומר לא הקטין דמות זו אלא דמות אחרת משמע שכתוב שפך דם האדם באדם דמו ישפך באדם העליון מגיע הפגם הזה מאותו דם ששפך למה משום כי בצלם אלהים עשה את האדם ולכן זה בזה תלוי.

לא יהיה לך כנגד לא תנאף זה משקר בשמו של הקדוש ברוך הוא שנרשמים באדם ובזה כמה וכמה חטאים וגזרות ועונשים תלויים ומי שמשקר בזה משקר בו במלך שכתוב בה' בגדו כי בנים זרים ילדו וכתוב לא תשתחוה להם ולא תעבדם וזה בזה תלוי.

לא תשא כנגד לא תגנב וכתוב חולק עם גנב שונא נפשו אלה ישמע ולא יגיד ודאי זה בזה תלוי שהרי הגנב לזה מזדמן להשבע בשקר מי שעושה זה עושה זה.

זכור את יום השבת כנגד לא תענה ברעך עד שקר שאמר רבי יוסי שבת נקראת עדות וצריך האדם להעיד על זה שכתוב כי ששת ימים עשה ה' וגו' ושבת כלל (עדות) של הכל ואמר רבי יוסי מה שכתוב תתן אמת ליעקב כמו שנאמר ושמרו בני ישראל את השבת ומי שמעיד שקר משקר בשבת שהיא עדות אמת ומי שמשקר בשבת משקר בכל התורה ולכן זה בזה תלוי.

כבד את אביך כנגד לא תחמד אשת רעך ואמר רבי יצחק כבד את אביך אביך ממש שהרי מי שחומד אשת

זהר פרשת יתרו

חבירו ומוליד בן ההוא מכבד את האחר שאינו

צ/ב

אביו וכתוב כבד את אביך וגו' לא תחמד בית רעך שדהו וכתוב הכא על האדמה אשר יהו"ה אלהיך נותן לך ההוא דיהב לך יהא דילך ולא תחמד אחרא ודאי הא בהא תליא

ואלין חמש קדמאי כלילין חמש אחרנין ובגיני כך (דברים לג ב) מימינו אש דת למו דכלא אתעביד ימינא ועל דא בחמשה קלין אורייתא אתיהיבת אמר רבי יהודה כלהו הוו חמש גו חמש לקבליהון חמשה חומשי תורה

תאני רבי אלעזר באלין עשר אמירן אתגליפו כל פקודי אורייתא גזירין ועונשין דכיין ומסאבן ענפין ושרשין אילנין ונטיעין שמיא וארעא ימא ותהומי דהא אורייתא שמא דקודשא בריך הוא הוי מה שמא דקודשא בריך הוא אתגליף בעשר אמירן¹⁰⁹³ אופ אורייתא אתגליפא בעשר אמירן אלין עשר אמירן אינון שמא דקודשא בריך הוא ואורייתא כלא שמא חד הוי שמא קדישא דקודשא בריך הוא ממש¹⁰⁹⁴

אביו וכתוב כבד את אביך וגו' לא תחמד בית רעך שדהו וכתוב כאן על האדמה אשר ה' אלהיך נותן לך אותו שנתן לך יהיה שלך ולא תחמד אחר ודאי שזה תלוי בזה.

ואלו החמש הראשונות כוללות חמש אחרונות ולכן מימינו אש דת למו שהכל נעשה ימין ועל זה בחמשה קולות נתנה התורה אמר רבי יהודה כולם היו חמש בתוך חמש כנגדם חמשה חמשי תורה.

שנה רבי אלעזר בעשר האמירות הללו נחקקו כל מצוות התורה גזרות ועונשים טהור וטמא ענפים ושרשים אילנות ונטעים שמים וארץ ים ותהומות שהרי התורה היא שמו של הקדוש ברוך הוא מה שמו של הקדוש ברוך הוא נחקק בעשר אמירות אף התורה נחקקה בעשר אמירות עשר האמירות הללו הם שמו של הקדוש ברוך הוא וכל התורה היא שם אחד שמו של הקדוש ברוך הוא ממש.

¹⁰⁹³ שהם עשרה אותיות דשם מ"ה והם עשרה הוי"ת מנוקדות, שהם רוח דז"א (מ"מ ח"א כט ע"א).
¹⁰⁹⁴ ברמב"ן בהק' לפי' על התורה נאמר כל התורה "שמותיו" כלומר בלשון רבים, ללמדך שכל מילה ואות הם שמותיו של הקב"ה. אמנם בזהר כאן, וכן משפטים קכד רע"א, וכן עי' בבהג"א על ס"י פ"א מ"א ריש אופן ג' שזה שמו של הקב"ה בלשון יחיד, משמע שכל התורה היא התפרטות שם הוי"ה ב"ה בלבד. עי' בבהג"א על ס"י ג ע"א ז"ל, כל השמות והתורה הכל בשם הוי"ה ב"ה והוא שם המפורש, ע"כ. ועי' בבהג"א על ספד"צ כח ע"ג ד"ה וז"ש באתון, שאפילו אה"ה היא עתידה להתגלות בשם הוי"ה. אמנם עי' יונת אלם פרק א', ז"ל, כאן כל התורה כלה שם א' בסוד אצילות נעלם אין עסק בה לזולתו ית', ע"כ. משמע שאה"נ באצילות הכל נכלל בגילוי א' אמנם מה שנתגלה לנו למטה הוא שכל התורה כולה כלולה משמותיו ית' וצ"ע. כל התורה כולה אשר בידינו, הגם ששורה בה אור קדושתו ית' והיא כולה קודש קדשים, עכ"ז הנה היא עצמה, ר"ל הקלף והאותיות שבה אשר בידינו הכתובים בדיו, הנה הם אינם אלהות כלל ח"ו וכו', הכוונה בכל זה [דברי הזהר] הוא רק על רוחניות התורה שהוא עצמותה ופנימיותה, כי בזה הנה היא כולל את כל האצילות כולה, כי רוחניות התורה הוא כל עולם האצילות גופה עם האור דא"ס שבו, וכמו שכתבנו בזה במ"א. אבל הקלף והאותיות התורה אשר בידינו, הם אינם אלהות כלל ח"ו, אלא ששורה שם אור קדושתו ית'ש, ולכן היא כולה קודש קדשים, אבל אינו מתייחד אור קדושתו עם הקלף והאותיות להיות עמהם חד ממש ע"ד שמתייחד אור א"ס באצילות, כי אין שום דבר בכל העולמות ב"ע שיתייחד בה אורו ית'ש להיות חד עמו כלל וכלל וכנז' (דע"ה ח"א נד ע"ד), רק עמו ישראל אשר הם מודים רק בו ומכוונים אליו ומזכירים וממליכים את שמו תמיד, הנה הם מעמידים את כל גילויי ושמותיו. וידוע הוא דכל התורה כולה הוא רק שמו וכו' נמצא דע"י שמירת התורה והמצוה הם מעמידים שמו יתברך למעלה (דע"ה ח"א נו ע"ב), כי הנה כל התורה כולה, הנה עצמותה העיקרית היא היא עצם אורו ית'ש מהאור דא"ס אשר האיר ונתגלה בהקו, אלא שכשם שכל הגילוי דא"ס ית'ש הוא ע"י התהוות הלבושין דהקו והצמצום וא"ק והאצילות, וכן אח"כ בהב"ע אשר נתהוו כולם ע"י בחי' הגבורות כנז'. וגילויי בכל אחד ואחד הוא לפי תכונת הלבושין דכל א', כן הוא התורה שנתלבשה עצמותה ואיכותה לפי האיכות והכמות דכל עולם ועולם אשר ירדה דרך הם, עד שבעוה"ז היא מלובשת בהלבושי העשייה ועומדת אצלינו בכל הצורה שהיא עתה לפנינו. אבל עצמותה העיקרית היא באמת עצם אורו ית'ש לבד (דע"ה ח"ב טו ע"ב).

זהר פרשת יתרו

זכאה חולקיה דמאן דזכי בה מאן דזכי באורייתא זכי בשמא קדישא (דקודשא בריך הוא ממש)¹⁰⁹⁵ רבי יוסי אמר בקודשא בריך הוא ממש זכי¹⁰⁹⁶ (ס"א וכ"י)¹⁰⁹⁷ דהא הוא ושמיה חד הוא¹⁰⁹⁸ בריך שמיה לעלם ולעלמי עלמין אמן

לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב אמר רבי יוסי מאי טעמא¹⁰⁹⁹ משום דכתיב (הגי ב ח) לי הכסף ולי הזהב אף¹¹⁰⁰ על גב דלי הכסף¹¹⁰¹ ולי הזהב לא תעשון אתי¹¹⁰² אתי כלומר אותי¹¹⁰³

אמר רבי יצחק כתיב (ירמיה יו) מאין כמוד יהו"ה גדול אתה וגדול שמך בגבורה וגו' (גדול אתה וגדול שמך) גדול אתה היינו לי הכסף וגדול שמך בגבורה היינו ולי הזהב אלין תרין גוונין לא מתחזיין ולא מתפארין בר כד אינון גליפין באתר חד¹¹⁰⁴ באן אתר אתגליפו בישראל כאן אתחזון¹¹⁰⁵ גוונין לאתפארא כמה דאת אמר (ישעיה מט ג) ישראל אשר בך אתפאר

רבי יהודה פתח (שם סא י) שוש איש בה' תגל נפשי באלהי וגו' זכאה חולקיה דישראל מעמין עעכו"ם דחרוותא ותפנוקא דלהון בקודשא בריך הוא¹¹⁰⁶ דכתיב שוש איש ביהו"ה כיון דאמר ביהו"ה אמאי כתיב באלהי אלא הכי אמרו ישראל אי ברחמי¹¹⁰⁷ אתי עלנא שוש איש ביהו"ה אי בדינא¹¹⁰⁸ תגל נפשי באלהי

אשרי חלקו של מי שזוכה בה מי שזוכה בתורה זוכה בשם הקדוש (של הקדוש ברוך הוא) רבי יוסי אומר זוכה בקדוש ברוך הוא ממש (וכנסת ישראל) שהרי הוא ושמנו אחד ברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים אמן.

לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב אמר רבי יוסי למה משום שכתוב לי הכסף ולי הזהב אף על גב שלי הכסף ולי הזהב לא תעשון אתי אתי כלומר אותי.

אמר רבי יצחק כתוב מאין כמוד ה' גדול אתה וגדול שמך בגבורה וגו' (גדול אתה וגדול שמך) גדול אתה היינו לי הכסף וגדול שמך בגבורה היינו ולי הזהב שני הצבעים הללו לא נראים ולא מתפארים פרט לכשהם חקוקים במקום אחד באיזה מקום נחקקו בישראל כאן נראים הצבעים להתפאר ככתוב ישראל אשר בך אתפאר.

רבי יהודה פתח שוש איש בה' תגל נפשי באלהי וגו' אשרי חלקם של ישראל מעמים עובדי עבודת כוכבים ומזלות שהשמחה והתפנוק שלהם בקדוש ברוך הוא שכתוב שוש איש בה' כיון שאמר בה' למה כתוב באלהי אלא כך אמרו ישראל אם ברחמים בא עלינו שוש איש בה' ואם בדין תגל נפשי באלהי.

¹⁰⁹⁵ לפ"מ ודפ"א גורס את המוסגר

¹⁰⁹⁶ "בשמא" פי' מלכות, ומ"ש "בקב"ה ממש" פי' ז"א. א"נ "בשמא" שמותיו ית', "בקב"ה" א"ס (מ"מ).

¹⁰⁹⁷ נמחק כלפ"א. וכלפ"מ.

¹⁰⁹⁸ לעיל פו ע"א בח"ג יא ע"ב צג ע"ב (לש"ו).

¹⁰⁹⁹ פי' למה הזכיר הכתוב כסף וזהב, וליכתב לא תעשון אלהים אחרים' ותירץ משום דכתיב לי הכסף ולי הזהב' ור"ל אע"ג דכסף וזהב רומזים לגבורה וחסד, אפילו הכי אין עושים אותם אלוהות (מ"מ).

¹¹⁰⁰ ואף (לכך אמת).

¹¹⁰¹

¹¹⁰² נמחק כלכך אמת.

¹¹⁰³ עי' ר' בחיי שמות כ כ.

¹¹⁰⁴ ת"ת הנק' ישראל וכולל חו"ג (מ"מ).

¹¹⁰⁵ יתחזון (לכך אמת).

¹¹⁰⁶ אין צ"ל בעת שהם מתדבקים באחדותו בקדושה שזה פשיטא, אלא אפילו בעת שמחתם ותענוגם שאז נראה ענין חומרי הם דבקים בה' (אור יקר).

¹¹⁰⁷ ואנו שמחים וחוגגים בדברים הגשמיים, אין אנו רחוקים ממנו אל דבקים בו, "שוש איש" בחברתו בה' (אור יקר).

¹¹⁰⁸ שנראה כעוס עמנו, ואנו רחוקים ממנו ח"ו אנו שמחים במוסרו והוא דבק בנו (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

מאי טעמא¹¹⁰⁹ משום דאלין ביה אתגליפו דכתיב (שם &) כי הלבישני בגדי ישע מהו בגדי ישע גוונין דאתגליפו לאסתכלא ביה כמה דאת אמר (ש"ב כב מב) ישעו וגו' אל יהו"ה ישע אסתכלותא הוא מאן דבעי לאסתכלא בי בגוונין דילי יסתכל מאי טעמא משום דכתיב (ישעיה סא י) מעיל צדקה¹¹¹⁰ יעטני צדקה ממש דגוונין ביה אתגליפו כחתן יכהן פאר הא גוונא חד וככלה תעדה כליה הא גוונא אחרא וכד גוונין מתחברן ביה שעתא אתחזיין וכלהו תאיבין לאחזאה ולאסתכלא ביה

רבי יוסי אמר שוש איש בה' שתי שמחות בה' ברחמים תגל נפשי הרי (שמחה אחת) בדין אמר רבי יהודה בכל שמחה של שמחה ושמחה של ציון עתיד הקדוש ברוך הוא לאחד את ישראל בשמחה יתרה מהכל שכתוב ופדויי ה' ישובון ובאו ציון ברנה וגו' ופדויי ה' ישובון ובאו ציון ברנה וגו' ופדויי יהו"ה ישובון ובאו ציון ברנה הא תרי ושמחת עולם על ראשם הא תלת ששון ושמחה ישיגו הא ארבע לקבלהון דארבע זמנין דאתפזרו ישראל ביני עממיא וכדין כתיב (שם יב ד) ואמרתם ביום ההוא הודו ליהו"ה קראו בשמו וגו'

וידבר אלהים את כל הדברים האלה כל הדברים כלל דא הוא כלל דכלל כלל דלעילא ותתא

אנכי רזא דעלמא עלאה¹¹¹² ברזא דשמא קדישא יהו"ו אנכי אתגליא¹¹¹³ ואתגניז¹¹¹⁴ אתגליא ברזא קדישא דכרסייא דסיהרא קיימא בשלימו כחדא כד שמשא שלטא וסיהרא אתנהירת ולית לה שבחא בר שבחא

צ"א

דנהורא דנהיר עלה

אנכי באשלמות רזין דשלימו דכורסייא לתתא ואסתלקו חיון קדישין ואיהי אתתקנת

למה משום שאלה נחקקו בו שכתוב כי הלבישני בגדי ישע מה זה בגדי ישע צבעים שנחקקו להסתכל בו כמו שנאמר ישעו וגו' אל ה' ישע הוא הסתכלות מי שרוצה להסתכל בי יסתכל בצבעים שלי למה משום שכתוב מעיל צדקה יעטני צדקה ממש שהצבעים נחקקו בו כחתן יכהן פאר זה צבע אחד וככלה תעדה כליה זה צבע אחר וכשהגונים מתחברים באותה שעה נראים וכולם משתוקקים לראות ולהסתכל בו.

רבי יוסי אמר שוש איש בה' שתי שמחות בה' ברחמים תגל נפשי הרי (שמחה אחת) בדין אמר רבי יהודה בכל שמחה של שמחה ושמחה של ציון עתיד הקדוש ברוך הוא לאחד את ישראל בשמחה יתרה מהכל שכתוב ופדויי ה' ישובון ובאו ציון ברנה וגו' ופדויי ה' ישובון ובאו ציון ברנה הרי שתיים ושמחת עולם על ראשם הרי שלש ששון ושמחה ישיגו הרי ארבע כנגדם של ארבע פעמים שהתפזרו ישראל בין העמים ואז כתוב ואמרתם ביום ההוא הודו לה' קראו בשמו וגו'.

וידבר אלהים את כל הדברים האלה כלל דא הוא כלל של הכל כלל של מעלה ומטה.

אנכי סוד של העולם העליון בסוד השם הקדוש יהו"ו אנכי נגלה ונגנז נגלה בסוד קדוש של הכסא שהלבנה עומדת בשלמות כאחד כשהשמש שולט והלבנה מאירה ואין לה שבח פרט לשבח

של האור שמאיר עליה.

אנכי בהשלמת סודות של שלמות של הכסא למטה והתעלו החיות הקדושות והיא נתקנה בתקונה

¹¹⁰⁹ טעם לב' ענינים אל שמחתנו ואל דבקותנו, ולשניהם אמר "כי הלבישני וכו'" (אור יקר).
¹¹¹⁰ פי' ישראל אומרים מעיל צדקה, דהיינו בגדים של ת"ת הנק' צדקה יעטני, והם חסד וגבורה שנכללים בו, וז"ש כחתם הם החסדים ובכלה הם הגבורות (מ"מ).
¹¹¹¹ פי' כשיש הרחמים אזי יש ב' שמחות, וכשיש דינים אין שם רק חדוה א' לבד (מ"מ).
¹¹¹² פי' בינה שמתלבשת בז"א, וז"ש ברזא דשמא קדישא יהו"ו שהוא ז"א (מ"מ).
¹¹¹³ פי' מלכות (מ"מ).
¹¹¹⁴ פי' בינה, כי אנכי רומז למלכות ובינה (מ"מ), כמש"ו בב' כרוסיין עלמא עלאה ותתאה (יהל אור).

זהר פרשת יתרו

בתקונהא וכד איהי שפירא בחיזו ובעלה אתי
לגבהא כדן אקרי אנכי

אנכי רוא דכלא כחדא בכללא דכל אתון
בשבילי אורייתא¹¹¹⁵ דנפקו מגו רוא
עלאה¹¹¹⁶ בהאי אנכי תליין ריזין עלאין
ותתאין אנכי רוא למיהב אנר טב לצדיקיא
דקא מחכין ליה ונטרי פקודי אורייתא בהאי
אית לון בטחונא כדקא חזי לעלמא דאתי
וסימניך (בראשית מא מד) אני פרעה¹¹¹⁸

אנכי ולא יהיה לך אתמר ברוא
דאורייתא¹¹¹⁹ ודא איהו זכור ושמור אנכי רוא
סתימא וגניז בכל אינון דרגין דעלמא עלאה
בכללא חדא וכיון דאתמר אנכי אתחבר כלא
כחדא ברוא חדא

אנכי רוא דתרין כרסון¹¹²⁰ אני י¹¹²¹
דכורסייא¹¹²³ אחרא¹¹²⁴ (נ"א אני כורסייא
חדא כ' כורסייא אחרא עלאה)¹¹²⁵

אנכי דקא אתדכי מקדשא ונוכראה לא
אתקרב בהדיה ומקדשא נהיר בלחודוי דקא
אתבטל בהדיה שעתא יצר הרע מעלמא
וקודשא בריך הוא אסתלק ביקריה בלחודוי
וכדין אתמר אנכי יהויה אלהיך רוא שלים
בשמא קדישא א' ליחדא רוא דשמא קדישא
בדרגוי למהוי חד בגין דרוא דיליה איהו

וכשהיא יפה למראה ובעלה בא אליה
אז נקראת אנכי.

אנכי סוד של הכל כאחד בכלל של
כל האותיות בשבילי התורה שיצאו
מתוך סוד עליון באנכי הזה תלויים
סודות עליונים ותחתונים אנכי סוד
לתת שכר טוב לצדיקים שמחכים לו
ושומרים את מצוות התורה בזה יש
להם בטחון כראוי לעולם הבא וסימנך
אני פרעה.

אנכי ולא יהיה לך נאמר בסוד
התורה וזהו זכור ושמור אנכי סוד
נסתר וגנוז בכל אותן דרגות של
העולם העליון בכלל אחד וכיון שנאמר
אנכי התחבר הכל כאחד בסוד אחד.

אנכי סוד של שני כסאות אני ה'
של כסא אחר (אני כסא אחד כ' כסא
אחר עליון).

אנכי שכשנטהר המקדש ונכרי לא
יקרב אליו והמקדש מאיר לבדו שהרי
התבטל באותה שעה יצר הרע מן
העולם והקדוש ברוך הוא התעלה
בכבודו לבדו ואז נאמר אנכי ה' אלהיך
סוד שלם בשם הקדוש א' ליחד סוד
השם הקדוש בדרגותיו להיות אחד
שסודו הוא ו' נ' סוד לירא מן הקדוש
ברוך הוא ולדעת שיש דין ויש דין ויש
שכר טוב לצדיקים ופורענות לרשעים
משום שהסוד שלו ה' תחתונה.

¹¹¹⁵ פי' יסוד דאבא (מ"מ).

¹¹¹⁶ שיוצא מאבא (מ"מ).

¹¹¹⁷ ביה (נוסף בדרך אמת).

¹¹¹⁸ פי' פרעה היא בינה והיא עלמא דאתי (מ"מ).

¹¹¹⁹ שהן ז"ן, מצות עשה, ומצות לא תעשה, ואלו ב', זכור ושמור, וכן אנכי ולא יהיה לך, הן כלל מצות עשה ומצות לא תעשה, אלא שזה בסוד ע"ז, שכל המודה בה ככופר כו' (חולין ה ע"א), וכמ"ש את כל אשר צוה ה' כו' וזה בסוד השבת שהיא שקולה כע"ז (שם עירובין סט ע"ב), ולכן נאמר זכור ושמור תיכף אחר אנכי ולא יהיה לך, ולא תשא הוא כלל אנכי ולא יהיה לך (יהל אור).

¹¹²⁰ בינה ומלכות, שניהם נק' כסא, בינה כסא לא"א, ומלוכת כסא לז"א, ומפרש הזהר כיצד נרמזו ב' הכסאות באנכי ואמר אני כ' וכו' (מ"מ).

¹¹²¹ עי' ח"ג רנו ע"ב ובפרט בענין הגרסא.

¹¹²² כ' (דפ"מ יהל אור), י' (דפ"ו, ולפ"ק)

¹¹²³ כ' הוא ה' עילאה, כסא הכבוד, אני ידוע (יהל אור).

¹¹²⁴ ור"ל אני היא מלכות, וכ' היא כסא העליון שהיא בינה (מ"מ).

¹¹²⁵ לרך אמת גורם את המוסגר.

זהר פרשת יתרו

11271126 ו' רוא למדהל מקודשא בריך הוא¹¹²⁸
ולמנדע דאית דין ואית דיין ואית אנר¹¹²⁹ טב
לצדיקיא ופורענות לרשיעיא בגין דרוא
דיליה ה' תתאה

כ' לקדש את השם הקדוש בכל יום
ולהתקדש בדרגות קדושות ולהתפלל
אליו תפלה בכל זמן להעלות הכתר
העליון סוד של הכסא העליון על גבי
החיות העליונות כראוי והסוד שלו ה'
עליונה.

י' לעסוק בתורה יומם ולילה
ולמול מילה בסוד לשמנה ימים ולקדש
הבכור ולהניח תפלין וציצית ומזוזה
ולמסור את הנפש לקדוש ברוך הוא
ולהדבק בו אלה הן שתים עשרה
מצוות עליונות שכוללות מאתים
שלשים ושש מצוות אחרות שהן בסוד
של אנכי כלל של זכור ואות זו לא
מתחלפת במקום אחר זה משום שהיא
י' סוד עליון כלל של התורה ובשתים
עשרה הללו יש שתים עשרה מדות
הרחמים שתלויות מהם ואחת
ששולטת להיות שלש עשרה.

לא יהיה לך סוד של שמור בשלש
מאות ששים וחמש מצוות התורה ל'
סוד שלא לתת כבוד וגדולה לאלוה

י' לאשתדלא¹¹³² באורייתא יממא ולילי
ולמגור גזירו ברוא לתמניא יומין ולקדשא
בוכרא ולאנחא תפלין וציצית ומזוזה ולממסר
נפשא לגבי קודשא בריך הוא ולא תדבקא ביה
אלין אינון תריסר פקודין¹¹³³ עלאין דכלילין
רל' פקודין אחרנין¹¹³⁴ דאינון ברוא דאנכי
כללא דיכור ואת דא לא אתחלף באתר
אחרא¹¹³⁵ דא בגין דאיהי י' רוא עלאה
כללא דאורייתא ובאלין תריסר אית תריסר
מכילין דרהמי¹¹³⁷ דתליין מנייהו וחד דשלטא
למהוי תליסר

לא יהיה לך רוא דשמור בתלת מאה ושתיין
וחמש פקודי אורייתא ל' רוא דלא למיהב יקר
ורבו לאלהא אחרא ל' מגדלא דפרח וסליק

¹¹²⁶ לרזא דיליה איכו ו' לא מופיע צמנטצוה ובמקומו כתוב ליהא. "בגין לרזא דיליה איכו ו'" נמחק

צמ"מ ויהל אור, ובמקומו איתא "ורזא דיליה וא"ו"

¹¹²⁷ א' מתחלפת בו' כשתכתוב וא"ו במילואה (רח"ו במ"מ), ור"ל ד' אתוון דהו"ה כמש"ו וכולן נתחלף
לבד הי', וז"ש למטה "ואת דא לא אתחלף כו", ויחודא תליא בא' וא' הוא ו' כמ"ש בסתרי אותיות
פרשת בראשית ובריש פ' תצוה בארוכה, ושם הוא יחודא, נ' הוא סיהרא וע' לקמן רטו ע"א ויהושע
בן נון כו', ומש"ש ושם למדחל ויראת מאלהיך (יהל אור).

¹¹²⁸ פ' שהנ' היא מ' שנקרא יראה, והיא ה' אחרונה שבשם (מ"מ).

¹¹²⁹ כמ"ש בפסוק אני ה', אני נאמן לשלם כו' ואני נאמן כו', וז"ס הנ', כמ"ש (שבת קד ע"א) נ' כפוף,
נ' פשוט, נאמן כפוף וכו', והוא נר"ן מלא כמש"ש וה' הוא נר"ן כמש"ש בה' תרעין בנ' תרעין י' פעמים
ה', וכ' הוא כורסייא ה' עלאה כידוע ושם לקדשא ולצלאה ממעמקים קראתיך (יהל אור).

¹¹³⁰ פ' בינה (מ"מ).

¹¹³¹ פ' חגת"ם (מ"מ).

¹¹³² שהכל הן באות ברית י', שאורייתא ברית, אם לא בריתי כו', כרתי אתך ברית כו', וכן כולם כידוע.
והן תריסר פקודין דתליין בצלותא, נגד י"ב אברים פנימים שאמרו במעשה תורה ובאותיות דר"ע
ובסוף ברכות (סא ע"ב), וכמש"ל בפ' ויקהל. וי"ב במלת לא, דלא יהיה לך, והן נגד י"ב איברים חיצונים
מנהיגי הגוף, י"ב פרקים, פרקי המרכבה, והן נגד פנימי וחיצון נגד י"ב חיות וי"ב אופנים כידוע ואדם
כלל כולן, וז"ש וחד דשטלא עלייהו, והן ב"פ אח"ד מ"ע ומל"ת וב' אותיות לא דר"נ של סט"א, וז"ש ל'
דלא למפני כו' ל' מגדלא כו' והוא בנוק' (יהל אור).

¹¹³³ פ' חשבון מצות התלויים באנכי עולים י"ב (מ"מ).

¹¹³⁴ פ' להשלים רמ"ח (מ"מ).

¹¹³⁵ פ' הי' דאנכי לא נתחלפה (מ"מ).

¹¹³⁶ לא מופיע בצרךאמת.

¹¹³⁷ פ' ג' הוי"ת בדיקנא דא"א נגד י"ב תיקוני דיקנא, שכל הוי"ה היא ד', הרי י"ב והוי"ה הכוללת
הם י"ג. וז"ש "וחד דשלטא וכו'" והיא נגד ונקה הכולל וכלם כנודע (מ"מ).

זהר פרשת יתרו

באורא¹¹³⁸ דלא יסמי לבא למבני לה לאלהא אחרא כמה דאית רוא דבונה מגדלא (לאלהא אחרא) ל' דלא למפני בדיוקנא דע"ז דלא להרהרא אבתרהא דלא לסגרא ולא לאכפיא גרמיה לאלהא אחרא

א' דלא לחלפא יהודא דמריה בגין טעוון אחרנין א' דלא להרהרא דאית אלהא אחרא בר מניה א' דלא למסטי בתר בידין ודכורו ברוא דדיוקנא דאדם ולא בדיוקנא אחרא א' דלא למשאל מן מתייא ולא למעבד הרשין א' דלא יימי בפומי בשמא דאלהא אחרא עד הכא תריסר אחרנין דאינון פקודי שמור ובאלין תריסר תליין תלת מאה וחמשיין ותלת פקודי דשמור אחרנין דכלילין באלין תריסר ורוא דא אנכי¹¹⁴⁰

אמר רבי שמעון תו תנינן אנכי כללא דעילא ותתא¹¹⁴¹ כללא דעלאין ותתאין¹¹⁴² כללא דחיון קדישין דכלילין ביה כללא הוא ברוא דאנכי לא יהיה לך לתתא רוא דתריסר חיון תתאין

לא תעשה לך פסל פסלו מההוא אתר עלאה מההוא אתר קדישא פסל פסולת דקדושה דאיהו רוא דטעוא אחרא ורוא דא כמה דאת אמר (יחזקאל א ד) וארא¹¹⁴³ והנה רוח סערה באה מן הצפון וגו' וכל תמונה הדא הוא דכתיב (שם) ואש מתלקחת¹¹⁴⁴ כי אנכי

אחר ל' מגדל שפורח ועולה באויר שלא יסטה הלב לבנות לאלוה אחר כמו שיש סוד של בונה מגדל (לאלוה אחר) ל' שלא לפנות בדמות של עבודה זרה שלא להרהר אחריה שלא להשתחוות ולא לכפות עצמו לאלוה אחר.

א' שלא להחליף היחוד של רבונו בשביל טעויות [אלילים] אחרים א' שלא להרהר שיש אלוה אחר פרט אליו א' שלא לסטות אחר בידין¹¹³⁹ וזכר שלו בסוד של דמות אדם ולא בדמות אחרת א' שלא לשאול מן המתים ולא לעשות כשפים א' שלא ישבע בפיו בשם של אלוה אחר עד כאן שתים עשרה אחרות שהם מצוות שמור ובשתים עשרה הללו תלויות שלש מאות חמשים ושלש מצוות של שמור אחרות שכלולות בשתים עשרה הללו וסוד זה אנכי.

אמר רבי שמעון עוד שנינו אנכי כלל של מעלה ומטה כלל של עליונים ותחתונים כלל של חיות הקדושות שכלולות בו הכל הוא בסוד של אנכי לא יהיה לך למטה סוד של שתים עשרה החיות התחתונות.

לא תעשה לך פסל נפסלו מאותו מקום עליון מאותו מקום קדוש פסל פסולת של קדושה שהוא סוד של טעות [אליל] אחר וסוד זה כמו שנאמר "וארא והנה רוח סערה באה מן הצפון" וגו' "וכל תמונה" זהו שכתוב ואש מתלקחת כי אנכי ה'

¹¹³⁸ יראה היא נוק' דסט"א שיונקת מיסוד דנוק' דקדושה שממש חיותה ויסוד דנוק' נק' אוירא כנודע (מ"מ).

¹¹³⁹ הוא בדכורא כידוע שהן דו"ג דיצר הרע, שאור ודבש, אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר כו', ועי' בריש רות ד' אתוון דשמא קדישא באדם ד' נשמתין וב' דיצר הרע, שאינן אלא נגד זו"ן ולכן ד' אתוון באנכי וב' בלא יהיה לך ומ"מ ד' ל"ת ביה לא יהיה לך לא תעשה כו' לא תשתחוה ולא תעבדם (יהל אור).

¹¹⁴⁰ פי' שגם לא יהיה לך שהם ל"ת נגד ה"ג הם כלולים בה' חסדים שהם אנכי (מ"מ).
¹¹⁴¹ פי' בינה ומלכות (מ"מ). נתייסד עי"ז יסוד למטה להיות מקום ומעון לכל המלכות הכללי כולו, לשכון כבוד בתוכם ולהתגלה למטה בכל כללותה כולה, בהיחוד דשכינתא עלאה ותתאה יחד וכמו שהיה במתן תורה, כמ"ש בפ' יתרו (דף צא ע"א) אנכי כללא דעילא ותתא כו' כי שם נתייחד הכל, והיה עומד אז שיתוקן העולם לגמרי כמו קודם החטא, וכמ"ש (שם צ"ד ע"א) (הקדו"ש מז ע"ד).

¹¹⁴² הם כפשטם, וחיון הם חגת"ם דאצילות (מ"מ).
¹¹⁴³ והן ד' וכן בלא תעשה עצמו הן ד' כמש"ו ואיהו לא תעשה חד כו' ועי' מ"ש בתיקו"ז תיקון ל"ב (פה ע"א) (יהל אור). ז"ל: כיון שנכנס בכל ד' אבות נזיקין ויצא מד' מדרגות שבקדושה, אין לו תקנה, ועמש"ל. ור"ל בזה כאן, שהן מ"ש פסל וכל תמונה, א' אשר כו', ב' אשר כו', ג' ואשר כו', ד' וט"ס מ"ש בזוהר שם, לא תעשה לך חד כו'.

¹¹⁴⁴ שהוא קלי' השלישית כמ"ש למטה וכל תמונה תלת (יהל אור).

זהר פרשת יתרו

יהו"ה אלהיך בנין לאתערא לבא לגבי עילא ולא לנחתא לתתא ולא למקרב לתרע ביתה אל קנא דקנאה איהו בההוא¹¹⁴⁵ אתר¹¹⁴⁶ ורזא דא (משלי ל כא) תחת שלש רגזה¹¹⁴⁷ ארץ ואיהו לא תעשה לך חד פסל תרין וכל תמונה תלת וארץ דא על דא אתרגיות

צא/ב

זהר

פקד עון אבות על בנים על שלשים ועל רבעים אילנא חדא דאינציב חדא ותרין זמנין ותלת זמנין וארבע זמנין ואתפקד על חובוי קדמאי אב ובן שלישי ורביעי חד הוא כד לא אתתקן ולא חייש לאתתקנא וכן בהפוכא דדא¹¹⁴⁸ לאילנא דאיהו אתתקן כדקא חזי וקאים על קיומיה (ג"א כדיון)¹¹⁴⁹ ועושה חסד וגו'¹¹⁵⁰

לא תשא רזא דא הא אוקמוה חברייא בנין דקודשא בריך הוא כד שתיל עלמא אטבע גו תהומי צרורא חדא חקיקא בשמא קדישא ואטבע לה לגו תהומא וכד מיא בעאן לסלקא חמאן רזא דשמא קדישא חקיק על ההוא צרורא ותייבין ומשתקעין והדרין לאחורא ושמא דא קיימא עד יומא דא גו תהומא

ובשעתא דאומין בני נשא על קשוט בקיומא דקשוט ההוא צרורא סלקא ומקבלא ההוא אומאה ואהדר ואתקיים על תהומא ועלמא אתקיים וההוא אומאה דקשוט קיים עלמא

אלהיך כדי לעורר את הלב למעלה ולא לרדת למטה ולא לקרב לשער הבית אל קנא שהקנאה היא באותו מקום.

וסוד זה תחת שלוש רגזה ארץ והוא לא תעשה לך אחד פסל שנים וכל תמונה שלש וארץ זו על זה היא התרגזה.

פקד עון אבות על בנים על שלשים ועל רבעים אילן אחד שננטע פעם ופעמים ושלש פעמים וארבע פעמים ונפקד על חטאים ראשונים אב ובן שלישי ורביעי אחד הוא כשלא נתקן ולא חשש לתקן וכן בהפוך של זה לאילן שנתקן כראוי ועומד על קיומו (אז) ועושה חסד וגו'.

לא תשא את הסוד הזה הרי בארו החברים משום שכשהקדוש ברוך הוא שתל את העולם הטביע בתוך התהומות צרור אחד חקוק בשם הקדוש והטביע אותו בתוך התהום וכשהמים רוצים לעלות הם רואים את סוד השם הקדוש חקוק על אותו צרור ושבים ונשקעים וחוזרים לאחור והשם הזה עומד עד היום הזה בתוך התהום.

ובשעה שנשבעים בני אדם על אמת בקיום¹¹⁵¹ של אמת אותו הצרור והקשר¹¹⁵² עולה ומקבל את אותה שבועה וחוזר ומתקיים על התהום והעולם מתקיים ואותה שבועת אמת עומדת לעולם ומקיים את העולם.

¹¹⁴⁵ בהאי (יהל אור).

¹¹⁴⁶ ר"ל בשם אל תתאה כמש"ו (יהל אור).

¹¹⁴⁷ ואף שכתב ה' אלקיך, כבר פי' שהוא ענין אחר לאתער אלבא כו' (יהל אור).

¹¹⁴⁸ ל"א (מ"מ).

¹¹⁴⁹ מ"מ גורס את המוסגל.

¹¹⁵⁰ ור"ל כמ"ש הרב שפסוק פוקד עון אבות וכו' הוא באדם אחד שנתגלגל ג' פעמים, עם פעם ראשונה הם ד' פעמים, ואינו מתגלגל רק אלו הד' פעמים דווקא ותו לא, וכל זה אם לא עשה שום תיקון בד' גלגולים הנז'. אבל כשעושה שום מצוה בכל פעם, אזי מתגלגל אפילו עד אלפים פעמים, וזש"ה פוקד עון אבות וכו' שפעם א' נקרא אב ופעם ב' נקרא בן וכו', עד רביעים, דהיינו ארבעה פעמים דווקא. וכל זה אם הוא לשונאי, אבל ועושה חסד, דהיינו אם בכל פעם עושה שום מצוה יתגלגל עד לאלפים, עכ"ל בספר הגלגולים (מ"מ).

¹¹⁵¹

¹¹⁵²

זהר פרשת יתרו

ובשעתא דאומו בני נשא אומאה לשקרא
ההוא צרורא סלקא לקבלא לה לההיא אומאה
כיון דחזי דאיהו דשקרא כדין ההוא צרורא
דהוה סליק תב לאחורא ומיין אזלין ושטיין
ואתוון דההוא צרורא פרחן גו תהומי
ואתבדרן ובעאן מיא לסלקא לחפייא עלמא
ולאהדרא ליה כמלקדמין

עד דזמין (נ"א דרמיז) קודשא בריך הוא
לחד ממנא יעזריא"ל די ממנא על שבעין
מפתחן ברזא דשמא קדישא ואעל לגביה
דההוא צרורא וחקיך ביה אתוון כמלקדמין
וכדין אתקיים עלמא ואהדרו מיין לדוכתייהו
(נ"א דההוא צרורא ורגיש להו לאתוון דשמא
קדישא וחקיך להו כמלקדמין ואהדרו מיין
לדוכתייהו וכדין אתקיים עלמא) ועל דא כתיב
לא תשא את שם יהו"ה אלהיך לשוא

רעיא מהימנא

פקודא י"ב לאומאה בשמיה בארחה
קשומ¹¹⁵⁴ ומאן דאומי שבועה הוא כליל
גרמיה¹¹⁵⁵ באינון שבע דרגין עלאין דשמא
דקודשא בריך הוא¹¹⁵⁶ אתכליל בהו והא
שיתא אינון¹¹⁵⁷ ההוא בר נש דאומי אומאה
דקשומ על פי בית דין כליל גרמיה בהו¹¹⁵⁸
והוא שביעאה לקיימא שמא קדישא

ובשעה שנשבעים בני אדם שבועה
לשקר אותו הצרוהקשר עולה לקבל
את אותה שבועה כיון שרואה שהוא
שקר אז אותו צרוהקשר שהיה עולה
שב לאחור והמים הולכים ושטים
והאותיות של אותו צרוהקשר
פורחות לתוך התהומות ומתפזרות
ורוצים המים לכסות את העולם
ולהחזירו כמו מקדם.

עד שמזמין (שרומז) הקדוש ברוך
הוא לממונה אחד יעזריא"ל שממונה
על שבעים מפתחות בסוד של השם
הקדוש ונכנס לאותו צרוהקשר
וחוקק בו אותיות כמקדם ואז מתקיים
העולם וחוזרים המים למקומם
(שאותו צרוהקשר ומרגיש¹¹⁵³ את
האותיות של השם הקדוש וחוקק
אותן כבתחלה וחוזרים המים
למקומם ואז מתקיים העולם) ועל זה
כתוב לא תשא את שם ה' אלהיך
לשוא.

מצוה י"ב להשבע בשמו בדרך אמת
ומי שנשבע שבועה הוא כולל את
עצמו באותן שבע דרגות עליונות
שהשם של הקדוש ברוך הוא נכלל בהן
והרי הם שש אותו אדם שנשבע
שבועת אמת על פי בית דין כולל את
עצמו בהן והוא שביעי לקיים את
השם הקדוש במקומו ועל כן כתוב
ובשמו תשבע ומי שנשבע שבועה

1153

¹¹⁵⁴ הרמב"ם והבה"ג מנו מצוה זו של "ובשמו תשבע" ממנין המצות, אבל הרמב"ן ז"ל כתב, מש"ה
ובשמו תשבע אינה מצוה אלא רשות, דאף מי שיש בו כל אותם המדות את ה' אלקיך תירא וכו' אפילו
הכי בשמו תשבע רשאי לישבע אבל אינה מצוה. עוד כתב הרמב"ן או יהיה לאו הבא מכלל עשה
לנשבע בשם ע"ז דכתיב ובשמו תשבע וסמך ליה לא תלכון אחרי אלהים אחרים ור"ל בשמו אתה
רשאי לישבע ולא בשם ע"ז, עכ"ל. ורע"מ קאי כשיטת הרמב"ם ובה"ג שמצוה לישבע באמת, וז"ש
פקודא לאומאה בשמיה וכן דעת האריז"ל (מ"מ).

¹¹⁵⁵ סוד השבועה הוא סוד אור ז' תחתונים דנוק' דז"א, אור מקיף שלה, וזה נמשך לה מפה דז"א, כי
מסוד אותו הבל נמשך מקיף אל ז' ספירות תתאין דמלכות, והם סוד ז' הבלים דקהלת [תיקו"ז דף ק"ג
ע"ב], שיוצאים מפה דז"א, והם מקיפים את המלכות ז' תחתונים שבה, הרי שהשבועה הוא במלכות
אך שנמשך מן הז"א, לכן 'אישה יקימנו ואישה יפרנו', אמנם הנשבע באמתגורם להלביש את גוף
המלכות שהם ז' ספירות תתאין דילה, ע"י ז' הבלים דפומא דז"א, לכן מצוה גמורה לישבע באמת,
דכתיב [דברים ו' וי'] 'ובשמו תשבע', וזהו פירוש שבועת אמת, כי אמת הוא ז"א, וממנו נמשך שבועה
זאת, להקיף למלכות בהיותה נגד החזה כנודע, גם כל המקיף הוא סוד שם אה"ה, ואה"ה פעמים
אה"ה גימט' אמ"ת, וזה שבועת אמת, והנשבע לשקר מונע ממנה אותן הבלים דקדושה, וכביכול
מלביש אותה ע"י הבלים המטמאין, שעליהן נאמר [קהלת ב'] 'גם זה הבל ורעות רוח' (שער תיקוני
עונות פרק ח).

¹¹⁵⁶ ר"ל ז"ת (יהל אור).

¹¹⁵⁷ ר"ל שו"ק נק' הו"ה (יהל אור).

¹¹⁵⁸ ר"ל שכולל נפשו בב"ד והוא מדת מלכות כידוע (יהל אור).

זהר פרשת יתרו

לחנם ולשקר גורם לאותו מקום שלא יתקיים במקומו.

בדוכתיה¹¹⁵⁹ ועל דא כתיב (דברים ו יד) ובשמו תשבע¹¹⁶⁰ ומאן דאומי אומאה למגנא ולשקרא גרים לההוא אתר דלא יתקיים בדוכתיה¹¹⁶¹

אומאה לקיימא פקודא דמאריה¹¹⁶² דא איהו שבועה דקשוט כד ההוא יצר הרע מקטרג לבר נש ומפתה ליה למעבר על פקודא דמאריה דא איהו אומאה דמאריה אשתבה בה ואצטריך ליה לבר נש לאומאה במאריה¹¹⁶³ על דא ואיהו שבחא דיליה וקודשא בריך הוא משתבח ביה כגון בעוז דכתיב (רות ג יג) חי יהו"ה שכבי עד הבקר דהא יצר הרע הוה מקטרג ביה ואומי על דא

גדר איהו לעילא¹¹⁶⁴ ואינון חיי מלכא רוא דרמ"ח שייפין ותריסר¹¹⁶⁵ קטירין כחושבן ונד"ר ועל דא חמיר משבועה חיי דמלכא¹¹⁶⁶ אלין דיהיב חייין לכל אלין שייפין¹¹⁶⁷ ואקרונ הכי¹¹⁶⁸ בנין דאינון חייין נחתין מעילא לתתא

שבועה לקיים מצות אדונו זוהי שבועת אמת כשאותו יצר הרע מקטרג לאדם ומפתה אותו לעבור על מצות אדונו זוהי שבועה שאדונו משתבח בו וצריך לאדם להשבע ברבונו על זה והוא שבחו והקדוש ברוך הוא משתבח בו כמו בועז שכתוב חי ה' שכבי עד הבוקר שהרי יצר הרע היה מקטרג בו ונשבע על זה.

גדר הוא למעלה והם חיי המלך סוד של רמ"ח איברים ושנים עשר קשרים כחשבון ונד"ר ועל זה חמור משבועה חיי המלך אלה שנותן חיים לכל האיברים הללו ונקראים כך בשביל שאותם חיים יורדים ממעלה למטה

¹¹⁵⁹ ר"ל לאחר שיקיים כל השם קודם כמ"ש את ה' אלקיך תירא אותו תעבוד ובו תדבק ובשמו תשבע, היינו תירא י' של השם, שהיא חכמה, יראה רוממות כמ"ש ל' וכמ"ש הן יראת ה' היא חכמה. "תעבוד" ה' עלאה, דעבודה בצפון. ובו תדבק, היינו ו' של השם, שהוא מייחד ומקשר לון והן רעים דלא מתפרדין בסוד הדעת כידוע. ואח"כ ובשמו תשבע שמא קדישא וכו' (יהל אור).

¹¹⁶⁰

¹¹⁶¹ כמ"ש הרב שהנשבע לשקר מונע ממנה הבלים דקדושה, וכביכול מלביש אותה הבלים טמאים שעליהם נאמר הבל ורעות רוח, לכ"א גרים לההוא אתר שהיא מלכות דלא יתקיים בדכותיה, שכיון שממשיך לה הבלים טמאים ע"י שבועת שוא ממילא מתמעטת משיעור קומתה, וחוזרת בסוד נקודה ואינה עומדת במקומה, ונלע"ד זש"ה ורעות רוח, ר"ל שע"י הבל טמא אזי ורעות רוח כי מלכות הנק' רוח הקודש משברה וממעט קומתה (מ"מ).

¹¹⁶² פ' כגון שנשבע לקיים המצוה כמ"ש דוד המלך ע"ה נשבעתי ואקיימנה וכו' (מ"מ).

¹¹⁶³ ר"ל אם היצר הרע מפתה ונשבע ליצרו זו היא השבועה שחפץ בה הקב"ה מכל השבועות הנז' שהראשונה שנשבע באמת אינה כ"כ כזו, וכן מי שנשבע לעשות מצוה אינה כ"כ כזו, ובזו בלבד קב"ה משתבח (מ"מ).

¹¹⁶⁴ אך הנדר הוא למעלה בסוד מוחין, הוא עליון, לכן מכונה לבינה, כי הלא מוחין דז"א הוא מנה"י דבינה נעשו, אם כן נמצא, כי הנדר תלוי באמא עלאה, אך לפי האמת שרשו במוחין דז"א שמאירין בנוק', והענין, כי הלא אחר שעל ידי השבועה נעשה כל גופא, ואז נשלמו כל ג' ספירין עילאין דידה, ואז היא בשוה עם ז"א והוא מאיר בה, כי היא מסתכלת במצחו אשר שם מוחין דיליה, ואז מסתכל מצח דידה בסוד מוחין, למצחא דידה בגו מוחין דיליה ומתנהרין, ואם כן נמצא, כי הסתכלות זה אין בו ממש כמו השבועה שהוא הבל גמור היוצא מן הפה כלול מאשא רוחא ומיא, אמנם הנודר לשוא אינו גורם התלבשות החיצון כלל, רק מניעת הארת המוחין שלה, ולכן אינו כל כך חמור בבחינות אלו, לכן תיקונו שיתענה ששה ימים רצופים, והטעם כי הלא תחלה היתה [י' ספירות שלה] שיעור ג' ספירות בסוד נה"י של ז"א, ואח"כ כדי לעלות ולקבל מוחין, אז מתפשטת ועולה עד מוחין דיליה, והם עליות ו' ספירות, כתר, חכמה, בינה, גדולה [חסד], גבורה, ת"ת, כי דעת וכתר הכל אחד כנודע, ונמצא שחסר ממנה אותן ה' ספירות, לכן נגדם תתענה ו' ימים, והנה נלמד מזה, ששיעור קומתה הוא כ"ח, וכאשר היא עולה להיות כנגדו ממש הם ל"ד, וזה סוד ל"ד אמות [אורך ורוחב היריעה האחת] [שמות ל"ו] [שער תיקוני עונות פרק ח]. בבינה (יהל אור).

¹¹⁶⁵ צ"ל ושית, ר"ל ו"ק (יהל אור).

¹¹⁶⁶ ר"ל של בינה (יהל אור).

¹¹⁶⁷ דר"ק כנ"ל (יהל אור).

¹¹⁶⁸ ר"ל למה נקרא חיי דמלכא (יהל אור).

זהר פרשת יתרו

לאותו מקור החיים ומאותו מקור יורדים למטה לכל אותם איברים. שבועה לקיים דרגה שלמטה סוד השם הקדוש וזה נקרא מלך עצמו של רוח עליונה וגוף שלו לשרות בתוכו ולדור בו כמו הרוח ששורה בתוך הגוף ועל זה נקרא מלך עצמו שרוח עליונה השתוקקות שלה לשרות בתוכו עצמו שההוא הנסתר למעלה ולכן מי שנשבע באמת הוא מקיים את אותו מקום וכשעומד המקום הזה מקיים מקיים את כל העולם הנדר שורה על הכל על מצוה ועל רשות שלא כך בשבועה וכך פרשוה החברים.

לההוא מקורא דחיין¹¹⁶⁹ ומההוא מקורא נחתין לתתא לכל אינון שייפין שבועה לקיימא דרגא דלתתא רוא דשמא קדישא¹¹⁷⁰ ודא אקרי מלך עצמו דרוחא עלאה ונפא¹¹⁷¹ דיליה למשרי בגויה ולדיירא ביה כרוחא דשארי גו נופא ועל דא אקרי מלך עצמו דרוחא עלאה תאיבא דיליה למשרי בגויה עצמו דההוא דסתיר¹¹⁷² לעילא ובגין כך מאן דאומי בקשוט הוא מקיים לההוא אתר וכד קאי האי אתר מקיים מקיים כל עלמא נדר שריא על כלא על מצוה ועל רשות דלא הכי בשבועה והכי אוקמוה חברייא ע"כ

צ/ב א

זהר

זכור את יום השבת לקדשו זהו סוד של הברית הקדוש ומשום שבברית זו עומדים כל המקורות של איברי הגוף והוא כלל הכל כדוגמא זה שבת היא כלל של התורה וכל סודות התורה תלויים בה וקיום של השבת כמו קיום של כל התורה מי ששומר שבת כאלו שמר את כל התורה.

זכור את יום השבת לקדשו זהו סוד של הברית הקדוש ומשום שבברית זו עומדים כל המקורות של איברי הגוף והוא כלל הכל כדוגמא זה שבת היא כלל של התורה וכל סודות התורה תלויים בה וקיום של השבת כמו קיום של כל התורה מי ששומר שבת כאלו שמר את כל התורה.

רעיא מהימנא

פקודא כ"ד

למהוי דכיר¹¹⁷⁴ יום השבת כמה דאת אמר זכור את יום השבת לקדשו רוא דשבת הא אוקימנא בכל אינון דוכתי יומא דוכרנא דנייהא דעלמא¹¹⁷⁵ ואיהו כללא דאורייתא ומאן דנשיר שבת כאילו נשיר אורייתא כולה

למהוי דכיר¹¹⁷⁴ יום השבת כמה דאת אמר זכור את יום השבת לקדשו רוא דשבת הא אוקימנא בכל אינון דוכתי יומא דוכרנא דנייהא דעלמא¹¹⁷⁵ ואיהו כללא דאורייתא ומאן דנשיר שבת כאילו נשיר אורייתא כולה

מצוה כ"ד

להיות זוכר את יום השבת כמו שנאמר זכור את יום השבת לקדשו סוד של שבת הרי בארנו בכל אותם מקומות יום זכרון של מנוחה של העולם והוא כלל של התורה ומי ששומר שבת כאלו שמר כל התורה

והא אתמר דוכרנא דשבת לקדשא ליה בכל זיני קדישין מאן דאדכר למלכא אצטריך

והרי נתבאר זכרון של שבת לקדש אותה בכל מיני קדושים מי שמזכיר

¹¹⁶⁹ בינה (יהל אור).

¹¹⁷⁰ כאשר מתגלה הרצון מלמעלה, שהוא מהג"ר, בקיום ההבטחה דכל הז"ת, ר"ל שלא ישתנה בשום אחד מהם, הנה זה נקרא בשם שבועה. וענינו הוא שהגילוי רצון דהג"ר מכריח על כל הז"ת שיתקיים הדבר עכ"פ גם בהסכם מדת הדין שבהם, וזהו לשון שבועה. והוראתו הוא כי נגזר הדבר גם בכל השבעה תחתונות כולם, שלא ישתנה בשום אחד מהם. והנה כל הדין דהז"ת הוא בהמלכות כמ"ש הרב בשער טנת"א (פרק ז שם), וזהו שאמרו ברע"מ (פנחס רנה ע"א, ומשפטים קטו ע"ב) כי שבועה היא במלכות, כי בה הוא מציאות השבועה, שהוא הוראת על הסכם כל הז"ת (דע"ה ח"ב קלז ע"א).

¹¹⁷¹ ר"ל בנדר שורה חייך דבינה למטה ובשבועה שורה רוחא וגופא דבינה בהן וזהו עצמו (יהל אור).

¹¹⁷² לכתים (יהל אור).

¹¹⁷³ וכן הוא ברע"מ ח"ג מד סע"א, ועי' פרשת פנחס רמג ע"ב, ועי' תיקון ז' תיקון מ"ח, ועי' עוד תיקון ז' תיקון ט' וברע"מ פנחס רנז ע"א (לש"ו).

¹¹⁷⁴ וכן הוא ברע"מ ח"ג מד סע"א, ועי' פרשת פנחס רמג ע"ב, ועי' תיקון ז' תיקון מ"ח, ועי' עוד תיקון ז' תיקון ט' וברע"מ פנחס רנז ע"א (לש"ו).

¹¹⁷⁵ העולם הבא (יהל אור).

זהר פרשת יתרו

את המלך צריך לברך אותו מי שמזכיר שבת צריך לקדש אותה והרי נתבאר.	לברכא ליה ¹¹⁷⁶ ומאן דאדכר לשבת צריך לקדשא ליה והא אתמר
זכור הוא לזכר שמור הוא לנקבה (וזה וזה בלי פרוד) יום שבת הסוד של כל האמונה שתלויה מהראש העליון עד סוף כל הדרגות שבת היא הכל.	זכור לדכורא איהו שמור איהו לנוקבא (ודא ודא בלא פרודא) יום שבת רוא דכל מהימנותא דתליא מרישא עלאה ¹¹⁷⁷ עד סופא דכל דרגין שבת איהו כלא
שלוש דרגות הן וכולן נקראות שבת שבת עליונה שבת של היום שבת של הלילה.	תלת דרגין אינון וכלהו אקרונן שבת ¹¹⁷⁸ שבת עלאה ¹¹⁷⁹ שבת דיומא שבת דליליא
וכולן אחת והכל נקרא שבת וכל אחת כשהוא שולט לוקח את חבריו ומזמינה אותן עמה באותו השלטון שלו וכשזה בא לעולם כולם באים ומזמנים עמו.	וכלהו חד ואקרי כלא שבת וכל חד כד איהו שלטא נטיל לחברוי וזמין לון בהדיה בההוא שולטנו דיליה וכד האי אתי לעלמא בלהו אתיין וזמין בהדיה
כשבא הלילה מזמין עמו שבת של היום ומזמין אותו להיכלו ומסתתר עמו כיון שזה בא שבת העליונה נמשכת עליה וכולם גנוזים בהיכל של הלילה ולכן סעודת הלילה חמורה מביום (כמו של היום).	כד אתי ליליא זמין בהדיה לשבת דיממא וזמין ליה בהיכליה ואתמר בהדיה כיון דהאי אתיא שבת עלאה אתמשך עליה וכלהו גניזין בהיכלא דליליא ובגין דא סעודתא דליליא חמור מביממא ¹¹⁸⁰ (ס"א כדביממא)
כשבא היום מזמין עמו את שתי האחרות הללו דרגה עליונה ודרגה תחתונה זו שמאירה לה וזו שנאורה ממנה וכולן כאחת נקראות שבת ושולטות ביום שבת ושלוש הדרגות הללו הן כלל וסוד של כל התורה תורה שבכתב נביאים וכתובים מי ששומר שבת שומר את כל התורה.	כד אתי יממא זמין בהדיה לתרין אלין אחרנין דרגא עלאה ודרגא תתאה דא דאנהיר ליה ודא דאתנהיר מניה וכלא כחדא אקרי שבת ושלטין ביומא דשבת ואלין תלת דרגין אינון כללא ורוא דכל אורייתא תורה שבכתב ¹¹⁸² נביאים וכתובים מאן דנטיר שבת נטיר אורייתא כולה
שתי מרגליות הן ויתד אחד עמן בתוכן שעומד בין זו ובין זו המרגלית	תרין מרגלין ¹¹⁸³ אינון וחד סיכתא ¹¹⁸⁴ בהדיהו בגווייהו דקאים בין האי ובין האי

¹¹⁷⁶ כמו שכתוב זכר צדיק לברכה (יהל אור), עיי"ש אריכות.

¹¹⁷⁷ כמש"ו דשבת עילאה בינה ובה כלולין ג"ר, שבת דיומא וכו' (יהל אור).

¹¹⁷⁸ הרב בטע"מ (פרשת בהר) אמר דשבת הוא מלכות, וכן הוא ג"כ בתיקונים (תיקון ט דף כה ע"א) שבת דאיהי שכינתא, אמנם הנה הוא רק ע"י הבינה שמאיר לה כמ"ש הגר"א בספד"צ (פרק א בד"ה שביעאה עליהו יא ע"א), כי עיקר שבת הוא בבינה, יום שכולו שבת (סנהדרין צז ע"א). וכן אמרו ברע"מ פינחס (רנז ע"א) שכינתא אתקריאת שבת מסטרא דתלת דרגין עלאין דאינון כח"ב כו', אבל מבינה ולעילא איהי מנוחה כו', והגם שעיקרה הוא מהג"ר והיא נעלמת מאד, אך ע"י שהיא אם הבנים, והיא מתפשטת בהם ומשתתפת עמהם תמיד, לכן היא מצטרפת עמהם ונחשבת לעולם להשביעי להם וכמ"ש כ"ז הגר"א בספד"צ (פרק א בד"ה וענין אלו התיקונים ו ע"ב ושם עוד בד"ה בראשית ברא שית עלייהו ח ע"א), אמנם התפשטותה בהם הרי נודע הוא כי הוא רק מטברה ולמטה, שהוא לבר מגופה (זהר בראשית כא ע"ב), אבל עצמותה ועקרה היא למעלה למעלה כי היא מהג"ר ממש והיא נעלמת מאד (כללים ח"ב נב ע"ב).

¹¹⁷⁹ הוא יום שכולו שבת (יהל אור).

¹¹⁸⁰ שכולן נכללין בה, משא"כ ביום (יהל אור).

¹¹⁸¹ דציממא (דפ"מ). מציממא (דפ"ק). כל ציממא (ד"א).

¹¹⁸² ר"ל דתנ"ך נגד ג' מדרגות הנ"ל, דאורייתא מבינה, ימא דאורייתא, כמ"ש בתיקון^ז, ונביאים נר"ה דמלכא, וכתובים במלכות כידוע (יהל אור).

¹¹⁸³ בינה ומלכות (יהל אור).

¹¹⁸⁴ ו"ק (יהל אור).

זהר פרשת יתרו

מרגלא עלאה לית ביה גוון לית ביה חיזו
באתגלייא¹¹⁸⁵

האי מרגלא כד שארי לאתגלייא נהרין
שבע אתוון גליפין בלטיין¹¹⁸⁷ ונצצין ובקעין
בקיעין וקסמירין ונהרין כל חד וחד ואינון שבע
אתוון אינון תרין שמהן מחקקין בההוא
מרגלא וביומא דשבת נצצין ונהרין ופתחין
פתחין ונפקי ושלטי ואינון אהי"ה יה"ו מתנצצי
אתוון ובנצצו דלהון עאלין דא בדא ונהרין
דא בדא

וכד עאלין דא בדא נהרין דא מגו דא
בתרין גוונין חד גוון חוור¹¹⁸⁸ וחד גוון סומק
ומאינון תרין גוונין אתעבידו תרין שמהן
אחרנין עד דסלקין אתוון לשבע שמהן¹¹⁸⁹

א' נפיק ונצצין ועאל באת ו' ונהרין תרווייהו
בתרין גוונין ואינון תרין שמהן חד אקרי
יהו"ה¹¹⁹⁰ וחד אקרי א'ל¹¹⁹¹ ונהרין כהדא ה'
נפיק ונצצין ועאל באת ה' ונהרין תרווייהו
בתרין גוונין ואינון תרין שמהן חד אקרי יהו"ה
רזא דאלהי"ם¹¹⁹² וחד אקרי אלהי"ם ונהרין
כהדא י' עאל ב' ונהרין ונצצין כהדא ועאלו
דא בדא ונהרין תרווייהו גליפין מחקקין כהדא
ואינון זקפן רישא¹¹⁹³ נהרין מנצצין ענפין

העליונה אין בה צבע ואין בה מראה
בהתגלות.

המרגלית הזו כשמתחילה
להתגלות מאירות שבע אותיות
חקוקות בולטות ונוצצות ובוקעות
בקעים והיכלות¹¹⁸⁶ ומאירים כל אחד
ואחד ואותן שבע האותיות הן שני
שמות חקוקים באותה המרגלית
וביום השבת נוצצים ומאירים
ופותחים פתחים ויוצאים ושולטים
ואותם אהי"ה יה"ו מתנוצצות
האותיות ובהתנוצצות שלהן נכנסות
זו בזו ומאירות זו בזו.

וכשנכנסות זו בזו מאירות זו מתוך
זו בשני צבעים צבע אחד לבן וצבע
אחד אדום ומאותם שני צבעים
נעשים שני שמות אחרים עד שעולות
האותיות לשבעה שמות.

א' יוצא ונוצץ ונכנס באות ו'
ומאירים שניהם בשני צבעים ואותם
שני שמות אחד נקרא יהו"ה ואחד
נקרא א"ל ומאירים כאחד ה' יוצאת
ונוצצת ונכנסת באות ה' ומאירות
שתיים בשני צבעים ואותם שני
שמות אחד נקרא יהוה סוד של אלהים
ואחד נקרא אלהים ומאירים כאחד י'
נכנסת ב' ומאירות ונוצצות כאחת
ונכנסות זו בזו ומאירות שתייהן
חקיקות חקוקות כאחת והן זוקפות
ראש מאירות ונוצצות הענפים עולים

¹¹⁸⁵ עי' הערה בסוף הספר.

¹¹⁸⁶

¹¹⁸⁷ אהי"ה יהו"ה (רח"ו).

¹¹⁸⁸ שה' אותיות וז' שמהן דנפקין מנהון הן בז"ת אה"י בג"ס חג"ת, יה"ו בנה"י ממטה למעלה, וה'
דאה"ה במלכות באמצע כמש"ו, והיא משלמת לאהי"ה למעלה. ולהו"ה למטה, שהיא חי' רביעית,
מתהלכת בין החיות, כמש"ש בתיקו"ז. וכל ב' אותיות דעאלין זה בזה, הן בקו א', א' עם ו' בקו ימין
בח"ג, ב' ההי"ן בקו שמאל ג"ה ב' יודין באמצע ת"י ולג' ראשונות חג"ת קורא גוון חוור ולג' נה"י קורא
גוון סומק לפי שחג"ת חסדים נגדם כידוע (יהל אור).

¹¹⁸⁹ של אהי"ה יהו"ה (רח"ו). הם ז' שמות היוצאים מהז' אותיות אהיה יהו, שהם שם מ"ב שבעולם
הבריאה (ע' שער הכוונות דרושי הלילה דרוש י דף נח ע"א). ויוצאים מאלו הז' אותיות ז' שמות שהם
הויה בניקוד צבאות בחסד, הויה בניקוד אלהים בגבורה, מצפצ בת"ת, אל בנצח, אלהים בהוד, מצפצ
ביסוד, יה אדני במלכות, (וכמ"ש בזה"ק פ' יתרו צב ע"א, וע"ש במקדש מלך, וביהל אור להגר"א,
ובפע"ח שער שבת פ"ח, ובשער הכוונות שבת שם, ובדרושי ק"ש פ' ציצית דף כז ע"ב ועוד בכ"מ בזה)
(הקדו"ש צב ע"ד).

¹¹⁹⁰ חסד (רח"ו).

¹¹⁹¹ נצח (רח"ו).

¹¹⁹² נ"ל פשוט כי מאחר שת"ת ויסוד נקראים מצפ"ץ והם קו אמצעי מאירים לענפין שבצדדים
שגבורה וחסד נחשבים להו"ה א' ד' אתוון ואל אלהים ז' אתוון הרי י"א זרועות ושוקים נקרא ענפי
הגוף (רח"ו).

¹¹⁹³ שהן בקו האמצעי שהוא מבריש מקצה אל הקצה (יהל אור).

זהר פרשת יתרו

מן הצד הזה וזמן הצד הזה והם אחד
עשר ענפים.
ושתי האותיות הללו שמאירות
מתחבקות זו בזו הן יהו"ה יהו"ה
מצפץ מצפץ בסוד של שלש עשרה
מדות הרחמים ושתי האותיות הללו
כשהן נכנסות זו בזו וכשמתחבקות זו
בזו (וכשנדבקות זו בזו) זוקפות ראש
ומאירות ונוצצות על הכל באותם
אחד עשר הענפים שיוצאים בכל

צב/ב

זהר

זכור רזא דדכורא איהו רזא דדכורא דנקיט
כל שיפי דעלמא עלאה את יום השבת
לאסנאה מעלי שבתא דאיהו לילה ודא איהו
את לקדשו דאצטריך קדושה מגו עמא קדישא
ולאתעטרא בהו כדקא חזי

זכור אתר דלית ליה שכחה ולא קיימא ביה
שכחה¹¹⁹⁹ דהא לית שכחה באתר דברית
עלאה וכל שכן לעילא ולתתא אית שכחה
אתר דאצטריך לאדכרא ועל דא כתיב
(תהלים קט יד) יזכר עון אבותיו וגו' ואית תמן
ממנן דאדכרן זכיין דבר נש וחובוי

זכור הוא סוד של זכר שלוקח את
כל איברי העולם העליון את יום
השבת לרבות ערב שבת שהוא לילה
וזוהו את לקדשו שצריך קדושה מתוך
העם הקדוש ולהתעטר בהם כראוי.

זכור [הוא] מקום שאין בו שכחה
ולא עומדת בו שכחה שהרי אין שכחה
במקום של הברית העליון וכל שכן
למעלה ולמטה יש שכחה מקום שצריך
להזכיר ועל זה כתוב יזכר עוון אבותיו
וגו' ויש שם ממונים שמזכירים זכויות
האדם וחטאיו.

¹¹⁹⁴ ר"ל מקו ימין ומקו שמאל כידוע שהקו אמצעי כוללן (יהל אור).

¹¹⁹⁵ ר"ל שהשני שמות הו"ה הן מתחלפין בא"ת ב"ש, והן ב' הפאות כידוע. וכן כאן ב' השמות שבקו
האמצעי מתחלפין (יהל אור).

¹¹⁹⁶ קו האמצעי מתגבר ועולה (רח"ו).

¹¹⁹⁷ ר"ל, על כל ה' שמות שכוללן את כולם כנ"ל (יהל אור).

¹¹⁹⁸ ידוע שב' האותיות דעאלין דא בדא, מגדיל אות הקטן כמו אות הגדול, כידוע בסוד נח נח, וכל
האותיות כאן שוין חוץ מן הא' עם הו', וכן בב' שמות אה"ה אה"ה, אין חילוק בהם רק הא' עם הו'.
וכשעאלין מתגדל הא' ונעשה ו', נמצא בצד ימין ו"ה, וכן בצד שמאל. והן י"א ענפים מכל צד כמש"ו,
והן נכללין בב' היודין כי ' הוא עשר וכללות א', והן כ"ב אותיות התורה כמש"ל (יהל אור).

¹¹⁹⁹ הנה אר"א בחי' פב"פ הוא הו"ה דיודין באבא ואה"ה דיודין באמא ושניהן גימ' רג"ל והוא גימ'
זכור כי הזכירה בה מצד פנים. ובחי' אב"א הם אחוריים של ב' שמות הנ"ל שהם אחוריים דהו"ה כזה
י"ד י"ד ה"י י"ד ה"י וי"ו י"ד ה"י וי"ו ה"י באבא ואחורי אמא כזה אל"ף אל"ף ה"י אל"ף ה"י י"ד
אל"ף ה"י י"ד ה"י אשר שניהן גי' תשכ"ח כי השכחה מצד אחוריים (ע"ח שבירה ב).

ועי' שער הזווגים ו: והנה כשנצרך ב' שמות האלו יהיו גימטריא תשכ"ח, כי הנה אלו הם אחוריים
העליונים כנ"ל, ומהם נעשה פנים למטה מהם. ונמצא שיש בהם בחי' בינה הנקרא ס' ובחי' תבונה
הנקרא מ' סתומה, והקל"ו שכנגד בינה ותבונה נקרא מ"ס, וזהו הטעם ששר של שכחה נקרא מ"ס, כי
אלו השמות שהם גימטריא תשכ"ח הם בבינה ותבונה הנקרא מ"ס, ומשם יש שכחה לפי שהם אחוריים
והקליפות הנקרא מ"ס אוחזין בהם. וז"ס שארז"ל (חגיגה ט ע"ב) אינו דומה שונה פרקו ק' פעמים
לשונה פרקו ק"א פעמים, לפי שעד ק' פעמים יש לו שליטה כמנין מ"ס ולא יותר. ואמנם הפנים של
אר"א הם עולין גימטריא רג"ל כנזכר, והם גימטריא זכור, ומשם בא הזכירה שהם אותיות זכ"ר י"ה,
שהם אר"א הנקרא י"ה, לפי ששם אין קליפה נאחזת.

עי' שעה"מ ואתחנן: ומאלו השני אחוריים נמשכת השכחה לפי שאין אחיזת החיצונים אלא
באחוריים שאין השכחה מצויה אלא ע"י אחיזת החיצונים ועל שני בחינות אלו כתוב בתורה זכור אל
תשכח.

זהר פרשת יתרו

ולית שכחה קמי כרסייא קדישא¹²⁰⁰ מה דאיהו קמיה ומאן איהו קמיה זכור וכל שכן לעילא בגין דכלא רזא דדכורא איהו ותמן אתגליף רזא דשמא קדישא יהו ולתתא אצטריך לאתקדשא ובמה אתקדש בזכור דהא מניה נטיל כל קדושין וכל ברכאן ודא כד מתעטרא מעלי שבתא על עמא קדישא כדקא יאות בצלותין ובבעותין ובסדורא דחדוה

ואי תימא זכור לא אצטריך לאתקדשא דהא מניה נפקין כל קדושין דעלמא לאו הכי דהא דא אצטריך לאתקדשא ביממא ודא אצטריך לאתקדשא בליליא וכל קדושין נטלין לון ישראל לבתר ואתקדשן בקדושי דקדשא בריך הוא

רעיא מהימנא

סטר

ה' דאשתאר איהי סלקא בשמא חד לאתחברא בהדיהו ואיהי אדנ"י וכל אלין שמהן בלטיין ונצצין ונפקי ושלטי בהאי יומא כיון דאלין שלטי נפק ההוא מרגלא עלאה בלטיא מנצצא ומנו נציצו דילה לא אתחזי בה גוין

כד נפקא בטש באלין שמהן חד שמא מנייהו אדנ"י דאיהו שביעאה מתעטרא ועאל במרגלא תתאה ואתיישב שמא אחרא תחותיה ואיהו י"ה ואסתחר ההוא מרגלא עלאה ביה ומתעטר ההוא נציצו דנציצין בהאי שמא

לבתר דבטש¹²⁰¹ בהני שמהן נפקין מינייהו שבעין ענפין לכל סטר ומתחברין כלהו כחדא ואתעביד רתיכא וכרסייא חדא לההוא מרגלא עלאה ושלטי בעטרוי מלכא בכרסייא ביומא דא וחדי כלא כיון דחדי כלא יתיב מלכא על כרסייא וסליק¹²⁰² בשבעין ענפין¹²⁰³ כרסייא כדקאמרן

ואין שכחה לפני הכסא הקדוש מה שהוא לפניו ומי הוא לפניו זכור וכל שכן למעלה משום שהכל הוא סוד של זכר ושם נחקק סוד השם הקדוש יהו ולמטה צריך להתקדש ובמה התקדש בזכור שהרי ממנו נוטל כל הקדשות וכל הברכות וזה כשמתעטרים ערב שבת על העם הקדוש כראוי בתפלות ובבקשות ובסדור של שמחה.

ואם תאמר זכור לא צריך להתקדש שהרי ממנו יוצאים של הקדשות של העולם לא כך שהרי זה צריך להתקדש ביום וזה צריך להתקדש בלילה וכל הקדושים נוטלים אותם ישראל אחר כך ומתקדשים בקדשות של הקדוש ברוך הוא.

צד.

ה' שנשארה היא עולה בשם אחד להתחבר עמם והיא אדני וכל השמות הללו בולטים ונוצצים ויוצאים ושולטים ביום הזה כיון שאלה שולטים יוצאת אותה המרגלית העליונה בולטת נוצצת ומתוך ההתנוצצות שלה לא נראה בה צבע. כשיוצאת מכה בשמות הללו שם אחד מהם אדנ"י שהוא שביעי מתעטר ונכנס למרגלית התחתונה ומתיישב שם אחר תחתיו והוא י"ה ומקפת בו אותה המרגלית העליונה ומתעטרת אותה ההתנוצצות שנוצצת בשם הזה.

אחר שמכה בשמות הללו יוצאים מהם שבעים ענפים לכל צד ומתחברים כולם כאחד ונעשית מרכבה וכסא אחד לאותה המרגלית העליונה ושולטת בעטרותיה מלך בכסא ביום הזה והכל שמחים כיון שכלם שמחים יושב המלך על הכסא ועולה בשבעים ענפים הכסא כמו שאמרנו.

¹²⁰⁰ שאין השכחה מצויה אלא מחמת הקלי', כי הזכירה היא מצד הקדושה, בסוד (ברכות לב ע"ב) ואין שכחה לפני כסא כבודך (שעה"כ ב ע"ג). "לפני כסא כבודך", הוא בעולם האצילות, אשר הוא יותר פנימי מכסא הכבוד שהוא הבריאה, וזמ"ש "לפני כסא כבודך" (שעה"כ ב ע"א).

¹²⁰¹ לכניש (נ"א לזטש) (לכך אמת).

¹²⁰² סליק (לכך אמת).

¹²⁰³ שכל א' כלול מעשר (יהל אור).

זהר פרשת יתרו

ואינון תריין אתוון סלקין¹²⁰⁴ ונהתיין
ונהרין ומתעמריין¹²⁰⁶ בכ"ב אתוון כללא
דאורייתא במשי בתרי אתוון קדמאי¹²⁰⁷
וסלקי להד¹²⁰⁸ לשית שבטין ולחד בשית
שבטין אחרניין ואלין אינון י"ב שבטין דישראל
עלאה¹²⁰⁹

תו אלין תריין¹²¹⁰ אתוון (ס"א קדמאי) סלקין
ונהתיין ובמשי בתריין אתוון דסופא דכ"ב
אתוון¹²¹¹ וסלקי הד¹²¹² בחמש דרגין וחד
בחמש דרגין ואלין עשר אמירן לאכללא לכ"ב
אתוון י"ב שבטין בתריין אתוון (ס"א קדמאי)
כללא דאורייתא ועשר אמירן דתריין אתוון
דסופא הא כ"ב אתוון דסופא¹²¹³ דאורייתא
ורזא דא ירית מרגלא עלאה בההוא כרסייא
דע"ב ונהרין כ"ב אתוון

מרגלא תתאה בשעתא דיתייב מרגלא
עלאה בההוא כרסייא דע"ב¹²¹⁴ ונהרין כ"ב
אתוון כדין ההוא מרגלא תתאה דהוה
בחשוכא מסתכל בההוא נהירו בחילא
דתוקפא דאינון אתוון דאתרשים בהון דאקרון
דאנני וכדיין¹²¹⁵ אתנהיר וסלקי ההוא נהורא

ואותן שתי האותיות עולות
ויורדות ומאירות ומתעטרות בכ"ב
אותיות כלל של התורה מכות בשתי
האותיות הראשונות ועולות לאחד
בששה שבטים ולאחד לששה שבטים
אחרים ואלה הם שנים עשר שבטי
ישראל העליון.

עוד שתי האותיות הללו (ראשונות)
עולות ויורדות ומכות בשתי אותיות
של סוף כ"ב האותיות ועולות אחת
בחמש דרגות ואחת בחמש דרגות
ועשר האמירות הללו לכלל לכ"ב
אותיות י"ב שבטים בשתי אותיות
(ראשונות) כלל של התורה ועשר
אמירות של שתי האותיות שבסוף הרי
כ"ב אותיות של סוף התורה וסוד זה
יורשת המרגלית העליונה באותו כסא
של ע"ב ומאירות כ"ב אותיות.

המרגלית התחתונה בשעה
שיושבת המרגלית העליונה באותו
הכסא של ע"ב ומאירות כ"ב אותיות
אז אותה המרגלית התחתונה היא
בחשכה מסתכלת באותו האור בכח
של תוקף של אותן האותיות שנרשמה
בהן שנקראו אדני ואז מאיר ועולה

¹²⁰⁴ ש' ת' (רח"ו). צ"ל קדמאין (יהל אור), ר"ל ב' היוד"ן הנ"ל (יהל אור).

¹²⁰⁵ קדמאי כלקין ונהרין (לכך למת). לולי זה צפסיקא הבאה?

¹²⁰⁶ כ"ב (סער מלמרי רש"י).

¹²⁰⁷ א' ב' (רח"ו). ר"ל באותיות א"ב של כ"ב אותיות (יהל אור).

¹²⁰⁸ ענין זה הוא בשבח שתקנו אנשי כנסת הגדולה לומר בתפילת שחרית דיום השבת אל אדון על
כל המעשים כו' והנה אמר כי שתי אותיות האחרונות מן האלפ"א בית"א שהם ש"ת. אשר הם כללא
דאורייתא רוצה לומר שכוללן כל האותיות לפי שהם סיום כל האלפא ביתא כאשר אלו שתי אותיות
ש"ת מבטטי בשתי אותיות הראשונות שהם א"ב אז יוצא מן אותיות ש"ת שית שבטין ושית שבטין
שהם כנגד י"ב תיבות שיש בשבח יתנו לו כל צבא מרום תפארת [וגדולה שרפים – זה הרקיע] כו'
עד וחיות הקדש ששה באות ש' וששה באות ת'. וכאשר הוא להפך שאותיות א"ב מבטטי בשית. אז
יוצאין מן א"ב ה' וה' אתוון שהם אל אדון כו' ברוך ומבורך כו' ואלו הם סוד המלכא [מרגלא – זהר
הרקיע] קדישא. אבל בחינת הכרסייא קדישא דמלכא קדישא יתיב עלה הם י"ח תיבות אמצעיות מן ג'
ועד ר' ובכל אחד ואחד ד' תיבות הרי כולן ע"ב תיבין. וכל זה תבין מן פ' תרומה בדף קל"ב ע"ב (שער
מאמרי רשב"י). בכח ב' ווי"ן הנ"ל (יהל אור).

¹²⁰⁹ שת"ת ויסוד, כל א' כלול מו"ק כידוע, והן י"ב (יהל אור).

¹²¹⁰ ר"ל ג"כ ב' ווי"ן הנ"ל (יהל אור).

¹²¹¹ ר"ל בש"ת סוף כ"ב אותיות (יהל אור).

¹²¹² בכח ב' הה"ן שבצד שמאל, ובצד ימין, נשתלו ב' אותיות של קצה הימני של א"ב ובצד שמאל
ב' אותיות של קצה השמאל (יהל אור).

¹²¹³ נמקה ציהל אור.

¹²¹⁴ ר"ל, כרסייא הנ"ל של שבעין אנפין, וב' אותיות הנ"ל שהן כלל כל הז' שמהן של ע"ב, ובכ"ב
אותיות התורה נשאר ח"י אתוון האמצעות, וד' אותיות רישא וסופא דאתוון נהרין בהו, בכח ד'
אותיות דימין ושמאל הנ"ל. נמצא כל א' כלול מד' והן ע"ב, וז"ש ורזא דא ירית כו', שד' אותיות הנ"ל
כולוין מכ"ב כנ"ל לפיכך הן נהרין בכל הכ"ב אתוון ומתנהרין מנייהו כ"ב אתוון וז"ש "ונהרין כ"ב כו"
(יהל אור).

¹²¹⁵ כדין (לכך למת).

זהר פרשת יתרו

ונמיל כל אינון כ"ב אתוון עלאיין ושאיב לון
ההוא מרגלא בגויה¹²¹⁶ ונהיר נהירו דנציין
לע"ב עיבר

כיון דהאי מרגלא נציין ושאיב לאינון אתוון
בהדה כדין מרגלא עלאה אתמשך בהדיהו
ואתדבק מרגלא במרגלא והוי כלא חד ודא
איהו רזא חדא דתושבתתא¹²¹⁷ והא
אוקימנא¹²¹⁸

אתוון כד נציין מהאי סטרא ומהאי סטרא
דא איהו סיכתא די בגווייהו בין מרגלא
למרגלא כדין אתעבידו רזא דשמא קדישא
דמ"ב¹²¹⁹ אתוון¹²²⁰ בכלא רזא דשמא קדישא
דע"ב אתוון דרתיכא עלאה וכלא האי
והאי¹²²¹ אתקרי שבת ודא איהו רזא דשבת
(ע"כ הרעיא מהימנא)

צנ/א

זהר

כבד את אביך ואת אמך בכל זיני יקר
למחדי לון בעובדי דכשראן כמה דאת אמר
(משלי כג כד) גיל יגיל אבי צדיק ודא איהו
יקרא דאבוי ודאמיה

כבד את אביך כמה דאת אמר כבד את
יהו"ה מהונך מהונך מממונך מהונך מחנך
בחדוה דנגונא למחדי לבא דהא דא חדוה
דלבא כנוונא דא נגונא דכל עלמא עובדין
דכשראן דההוא ברא חדי לבא דאבוי ודאמיה
מהונך מממונך לכל מה דאצטריכו

כנוונא דבר נש אוקיר לקודשא בריך הוא
הכי אצטריך לאבא ולאמא בגין דשותפותא
חדא אית לון בקודשא בריך הוא עליה וכמה
דאצטריך למדהל לקודשא בריך הוא הכי

אותו האור ונוטל כל אותן כ"ב
אותיות עליונות ושואבת אותן אותה
המרגלית לתוכה ומאיר אור שנוצץ
לע"ב צדדים.

כיון שהמרגלית הזו נוצצת
ושואבת את אותן האותיות עמה אז
המרגלית העליונה נמשכת עמם
ונדבקת מרגלית במרגלית ונהיה הכל
אחד וזהו סוד אחד של השבת והרי
בארנו.

כשהאותיות נוצצות מהצד הזה
ומהצד הזה זהו היתד שביניהם בין
מרגלית למרגלית אז נעשות סוד של
השם הקדוש של מ"ב אותיות בכל
הסוד של השם הקדוש של ע"ב
אותיות של המרכבה העליונה והכל זה
זה נקראת שבת וזהו סוד השבת.

כבד את אביך ואת אמך בכל מיני
כבוד לשמחם במעשים כשרים כמו
שנאמר גיל יגיל אבי צדיק וזהו כבוד
אביו ואמו.

כבד את אביך כמו שנאמר כבד את
ה' מהונך מהונך מממונך מהונך מחנך
בשמחת הנגון לשמח הלב שהרי זו
שמחת הלב כדוגמא זה הנגון של כל
העולם מעשים כשרים של אותו בן
משמח לב אביו ואמו מהונך מממונך
לכל מה שצריכים.

כדוגמא שהאדם מכבד את הקדוש
ברוך הוא כך צריך לכבד אב ואם
משום שיש להם שותפות אחת עם
הקדוש ברוך הוא עליו וכמו שצריך
לפחד מהקדוש ברוך הוא כך צריך
לירא מאביו ואמו ולכבדם כאחד בכל
מיני כבוד.

¹²¹⁶ לנבויה (לכך אלמת).

¹²¹⁷ אל אדון (רח"ו). ר"ל אל אדון שאומרים בשבת, אלא ששם בהיפוך שא' ב' כלול כל א' מה' תיבות,
וש' ת' כלול כ"א מו' תיבות וח"י תיבות האמצעיות מד' תיבות (יהל אור).

¹²¹⁸ בפרשת תרומה (יהל אור).

¹²¹⁹ צמ"צ אתוון וזכזא לשמא קלטיא (לכך אלמת).

¹²²⁰ הן ז' אותיות גימ' מ"ב ומ"ב הוא בבינה, ז' אותיות הנ"ל וע"ב חג"ת וכן בנה"י כידוע, והוא
הכרסייא הנ"ל, וכ"ב במלכות, בסוד את"ה א' ת' כידוע והן ג' שבתות הנ"ל (יהל אור).

¹²²¹ והכל בסוד ז' אותיות הנ"ל בסוד שבת, וז"ש אל אדון שמרגלא תתאה מתעטר בשם אדנ"י כנ"ל
ובכ"ב אותיות כנ"ל ולכן אומרים בשבת (יהל אור).

זהר פרשת יתרו

אצטריך למדחל לאבוה ולאמיה ולאוקיר לון
כחדא בכל זיני יקר¹²²²

למען יאריכון ימיד בנין דאית יומין לעילא
דתליין בהו חיי בר נש בהאי עלמא ואוקימנא
על אינון יומין דבר נש בההוא עלמא לעילא
וכלהו קיימין קמי קודשא בריך הוא ובהו
אשתמודען חיי דבר נש

על האדמה אשר יהו"ה אלהיך נתן לך
אבטחותא לאתהניא באספקלריא דנהרא
ורזא דא על האדמה דא אספקלריא דנהרא
באינון יומין עלאין דנהרין מגו מבועא דכלא

מאי שנא באלין תרין פקודין דאורייתא
דכתיב בהו למען יאריכון ימיד בדא ובשלוה
הקן אלא תרין פקודין אלין כלהו תליין לעילא
אבא ואמא רזא דזכור ושמור כחדא ובנין כך
כתיב למען יאריכון ימיד ובשלוה הקן דכתיב
(דברים כב ז) שלח תשלח את האם ואת
הבנים תקח לך למען ייטב לך וגו' רזא דעלמא
עלאה דלא אתייהיב ביה רשו לאסתכלא
ואצטריך לשלח מגו שאלתא ואסתכלותא
ביה

ואת הבנים תקח לך דכתיב (שם ד לב) כי
שאל נא לימים ראשונים¹²²³ וגו' מקצה השמים
ועד קצה השמים אבל לעילא מקצה השמים
שלח תשלח מרעיוניך למשאל

ובדא כתיב למען ייטב לך והארכת ימים
למען איטב לך לא כתיב אלא למען ייטב לך
ויאריכון ימיד לא כתיב אלא והארכת ימים
למען ייטב לך ההוא אתר דאוטיב לכלא ואיהו
עלמא דסתים וגניז והארכת

למען יאריכון ימיד משום שיש
ימים למעלה שתלויים בהם חיי האדם
בעולם הזה ובארנו על אותם ימים של
אדם באותו העולם למעלה וכולם
עומדים לפני הקדוש ברוך הוא ובהם
נודעים חיי האדם.

על האדמה אשר ה' אלהיך נתן לך
הבטחה להנות באספקלריה המאירה
וסוד זה על האדמה זו אספקלריה
המאירה באותם הימים העליונים
שמאירים מתוך המעיין של הכל.

מה שונה בשתי המצוות הללו של
התורה שכתוב בהן למען יאריכון ימיד
בזה ובשלוה הקן אלא שתי מצוות
אלה כולן תלויות למעלה אב ואם סוד
של זכור ושמור כאחד ולכן כתוב למען
יאריכון ימיד ובשלוה הקן שכתוב
שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח
לך למען ייטב לך וגו' הסוד של עולם
העליון שלא נתנה רשות להסתכל בו
וצריך לשלח מתוך שאלה והתבוננות
בו.

ואת הבנים תקח לך שכתוב כי
שאל נא לימים ראשונים וגו' מקצה
השמים ועד קצה השמים אבל למעלה
מקצה השמים שלח תשלח מרעיוניך
למשאל.

ובזה כתוב למען ייטב לך והארכת
ימים לא כתוב למען איטיב לך אלא
למען ייטב לך ולא כתוב ויאריכון ימיד
אלא והארכת ימים למען ייטב לך
אותו המקום שמיטיב לכל והוא
העולם הגנוז והנסתר והארכת

¹²²² הבן הנמשך ע"י אביו הוא עלול ממנו ואביו הוא עילתו שהמציאו והעלול משועבד לעילתו הממציא אותו וכו', וז"ס פוקד עון אבות על בנים וז"ס אבות אכלו בוסר ושיני בנים תקחינה גם ז"ס אבותינו חטאו ואינם ואנחנו עונותיהם סבלנו כי כשאבותיהם קלקלו צינור המים בהתחלתו צריכים בניהם לתקן כל הצינור ממקום אבותיהם ואילך אבל כשהבנים מקלקלים הצינור אין אבותיהם צריכים לתקן מקום בניהם כי כבר נמשך להם המים במקומם וכו'. והרי נתבאר טעם כבוד אב ואם כי אין שפע הבן נמשך לו מלמעלה אלא ע"פ דרכם ובאמצעותם כי הוא עלול מהם כנזכר והנה טעם זה יספיק כאשר האבות והאמהות והבנים כולם נשמתם משורש אחד ואז הם למעלה והוא למטה מהם וצריך אליהם כדי שימשך שפעו וחיותו על ידם וכו' כל נשמה ונשמה הוא נמשכת מן החסדים או מן הגבורות שבדעת דז"א ויש לה שורש בפ"ע שם. והנה בעת שמזדווג האדם עם בת זוגו הם ממשיכים הנשמות הנזכרות ואז אביו נותן בה מבחינת החסדים אשר בו קצת חלק מהם ומתחבר עם הנשמה החדשה הזו ונעשה בחינת אביו כעין מלבוש אליה כדי להדריכה ולסייעה בעולם הזה לקיים המצות ולעסוק בתורה וכו' כל מה שיעשה האדם בעולם הזה יש בו חלק לאביו ולאמו כי הם המסייעים אותו ומדרכים אותו בעולם הזה ע"י זה הלבוש שילבשוהו כנזכר ואפילו כל השפע שמשפיעין עליו מלמעלה אינו נמשך אלא ע"י הלבוש הזה (שער המצות - פרשת יתרו).

¹²²³ ע"י הערה בסוף הספר.

זהר פרשת יתרו

רעיא מהימנא

כבד את אביך ואת אמך כבדהו בכסות נקיייה¹²²⁴ דהיינו כנפי מצוה¹²²⁵ כבד את יהוה מהונך¹²²⁶ דא תורה ומצות¹²²⁷ הדא הוא דכתיב (שם מז) אורך ימים בימינה בשמאלה וגו' דעני לאו איהו בר נש אלא מן התורה ומן המצות אשתמודע דבתר דאוקמוה מארי מתניתין אין עני אלא מן התורה ומן המצות דעותרא דבר נש אורייתא ומצות

ובגין דא כבד את יהוה מהונך ולא תשתדל באורייתא¹²²⁸ כדי להתגדל בה כמה דאוקמוה חברייא ואל תעשם עטרה להתגדל בהם ולא תאמר אקרא בעבור שיקראוני רבי אלא (תהלים לד ד) גדלו ליהוה אתי כבד את יהוה מהונך כבן¹²²⁹ דאיהו חייב ביקרא דאבוי ואמיה

בגין דאיהו משותף מתרין טפין¹²³⁰ דמנהון נוצר בר נש מטפה דאבוי חוורו דעינין¹²³¹ וגרמין ואברין ומטפה דאמיה שחור די בעינין ושערא ומשכא ובשרא ורביאו ליה באורייתא¹²³² ועובדין טבין

כבד את אביך ואת אמך כבדהו בכסות נקיה דהיינו כנפי מצוה כבד את ה' מהונך זו תורה ומצוות זהו שכתוב אורך ימים בימינה בשמאלה וגו' שאין אדם עני אלא מן התורה ומן המצוות נודע אחר שבארוה בעלי המשנה אין עני אלא מן התורה ומן המצוות שעשרו של אדם תורה ומצוות.

ולכן כבד את אביך מהונך ואל תעסוק בתורה כדי להתגדל בה כמו שבארוה החברים ואל תעשם עטרה להתגדל בהם ולא תאמר אקרא בעבור שיקראוני רבי אלא גדלו לה' אתי כבד את ה' מהונך כבן שחייב בכבוד אביו ואמו.

משום שהוא משותף משתי טיפות שמהן נוצר האדם מהטפה של אביו לבן העינים ועצמות ואיברים ומטפה של אמו השחר שבעיין ושער ועור ובשר ומגדלים אותו בתורה ומעשים טובים.

¹²²⁴ השתא מפרש את אביך דא קב"ה ואמך דא כנס"י (אור יקר).
¹²²⁵ מלת נקיה, שתהיה מצוה נקיה שלא יתערב בה מחשבה רעה כלל אלא תהיה ברה ונקיה להקב"ה לשם המצוה ומהאי קרא לא נפקא לן אלא במצוה. בתורה מנא לן (אור יקר).

¹²²⁶ נגד קב"ה ושכינתיה בשמאלא עושר וכבוד, היינו מהונך כי האושר האמיתי היא התורה והמצות כדפירשו רז"ל דעני וכו' (אור יקר).

¹²²⁸ לגבי מצוה כבר נתבאר בכסות נקיה "גדלו לה' אתי" דברי התורה שהיא מצוה, שעמה יגדל לה', וזה בהיותו עוסק בה לשם שמים (אור יקר). ר"ל שתכבד את ה' בתורה ומצות שתעשה לשמו ית' (יהל אור).

¹²²⁹ הענין שהם ג' ענינים בעסק התורה או לעשותם קורדום לחפור בהם, כגון שיקראוני רבי וכו'. ה'ב', על מנת לקבל פרס, והיינו כעבד. ה'ג', כבן, דהיינו שלא על מנת לקבל פרס. ובשליה יאמר אל תעשם עטרה להתגדל בהם הבחינה, הראשונה שהיא פחותה הרבה. וה'ב', אינה דחוייה מכל וכל. והג', עליה נוכל לומר בחיוב כבד את ה', כענין כבד את אביך ואת אמך, דהיינו "כבן דאיהי מחויב ביקרא וכו'" והענין כמו שהבן הגשמי הוא משותף מבחי' אביו ומבחי' אמו, כן הנשמה משותפת מאב ת"ת ומאם מלכות (אור יקר). ר"ל שתעשה הכל כבן לאביו שלא ע"מ לקבל פרס אלא שהוא חייב (יהל אור).
¹²³⁰ והענין כי טיפה היא י' "וב' טיפין", הם ב' יודין, י' של שם הוי"ה מהזכר, י' של שם אדני' מהנקבה, ובסוד היחוד יעלה י' של אדני' לגבי י' של הוי"ה, ויתיחדו ויתקשרו כזה יאהדונה". ומשותף ב' יודין אלו, שהם עשר ספירות מת"ת, ועשר ממלכות, תבנה הנשמה. ולזה יש בה בצורתה כח הדין מצד המלכות, וכח הרחמים מצד הת"ת. והיינו מפני שהזכר מזריע לובן בסוד אור ישר, שם ישר, י' על הוי"ה. והנקבה מזרעת אודם, בסוד אור חוזר, שם מהופך, י' למטה מאדני' (אור יקר).

¹²³¹ והנה בצורה יש זכר כותר וסובב נקבה, או נקבה תסובב גבר או זה בלא זה, והיינו זכר כותר וסובב נקבה חוורו דעינין ובתוך חוורו שחרי דעינין, והיינו בסוד הלובן זכר מכתיר בת עין נקבה עם גוניה, ונקבה תסובב גבר בשר ועור שהם אודם מהנקבה "חופה על גרמין" דהיינו העצם לובן מן הזכר והנקבה בשר אודם מן הנקבה כדפי' זה בלא זה "שערי" שהם מן הנקבה לבדם ושופי עצמותיו דהיינו אברין שהם רמ"ח מן הזכר חסד ודאי (אור יקר).

¹²³² היינו בסוד רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצות, דהיינו תורה מצד הת"ת ומצות מצד המלכות (אור יקר).

זהר פרשת יתרו

דבר נש חייב ללמד בנו תורה¹²³³ דכתיב (דברים ו ז) ושננתם לבניך ואי לא אולף ליה אורייתא ופקודין כאילו עביד ליה פסל ובגין דא לא תעשה לך פסל ועתיד להיות בן סורר ומורה ומבזה אבוי ואמיה וגוזל מניה¹²³⁴ כמה ברכאן דהואיל ואיהו עם הארץ השיד איהו על כלא ואפילו על שפיכות דמים וגלוי עריות וע"ז דמאן דאיהו עם הארץ ואזיל לאתר דלא אשתמודעון ליה ולא ידע לברכא חשדינן ליה דאיהו עובד ע"ז ע"כ

צ"ב

ימים כמה דכתיב תקח לך ברשותא דבר נש איהו

ואי אזדמן ליה עובדא ויכוון ביה זכאה איהו¹²³⁵ ואף על גב דלא מכוינן ביה זכאה איהו דעביד פקודא דמריה אבל לא אתחשיב כמאן דעביד רעותא לשמה ויכוון ביה ברעותא דאסתכלותא ביקרא דמריה כמאן דלא ידע למסבר סברא דהא ברעותא תליא מלה לשמה ובעובדא דלתתא לשמה אסתלק עובדא לעילא ואתתקן כדקא יאות

כנוונא דא בעובדא דנופא אתתקן עובדא דנפשא בההוא רעותא דהא קודשא בריך הוא בעי לבא ורעותא דבר נש ואפילו הכי אי לאו תמן רעותא דלבא דאיהו עקרא דכלא על דא

שאדם חייב ללמד בנו תורה שכתוב ושננתם לבניך ואם לא למד אותו תורה ומצוות כאלו עשה לו פסל ולכן לא תעשה לך פסל ועתיד להיות בן סורר ומורה ומבזה אביו ואמו וגוזל ממנו כמה ברכות שהואיל והוא עם הארץ הוא חשוד על הכל ואפילו על שפיכות דמים וגלוי עריות ועבודה זרה שמי שהוא עם הארץ והולך למקום שאין מכירים אותו ולא יודע לברך חושדים אותו שהוא עובד עבודה זרה.

ימים כמו שכתוב תקח לך הוא ברשותו של האדם.

ואם יזדמן לו מעשה ויכוון בו צדיק הוא ואף על גב שלא מכוון בו צדיק הוא שעושה מצות אדונו אבל לא נחשב כמי שעשה רצונו לשמה ויכוון בו ברצון של הסתכלות בכבוד רבונו כמי שלא יודע לסבר סברא שהרי ברצון תלוי הדבר לשמו ובמעשה שלמטה לשמו מתעלה המעשה למעלה ומתתקן כראוי.

כדוגמא זו במעשה של הגוף נתקן מעשה הנפש באותו הרצון שהרי הקדוש ברוך הוא רוצה את הלב והרצון של האדם ואפילו כך אם אין שם רצון של הלב שהוא עיקר הכל על

¹²³³ וכן הקב"ה נתן לבן תורה ומצות, ומאן דאיהי בן מסטרא דאצילות, מוכרח שיהיה בו תורה ומצות, דאי לא, לא יהא בן אלא אדרבה יהיה פסל מסטרא דסמא"ל, לא עבד מסטרא דמטטרו"ן, אלא למטה מצד הרע, דהיינו פסל. וכיון שהוא למטה בחיצונים, לא יספיק שלא עשה טוב אלא ימשך אחר הרע, שהוא שורשו, והיה בן סורר ומורה, והיינו נשמות נמשכות אחר הקל"י בסוד הכרת תכרת הנפש ההיא וכו', ופרשו רז"ל הרשעים הן הן המזיקים כאומרנו עין תלעג לאב ותבוש ליקהת אם, היינו בהיותו מבזה תורה ומצות שהם אר"א (אור יקר).

¹²³⁴ כענין גוזל אביו ואמו, והיינו במעשיו הרעים פוגם למעלה ומסלק השפע, וכן נהנה מן העולם הזה בלי ברכה, וכל אותם הברכות גזלם מלמעלה ודאי (אור יקר).

¹²³⁵ עי' תיקו"ז כג ע"א: דודאי קודשא בריך הוא איהו אורייתא ושכינתא היא מצוה זכאה מאן דמתעסק בהון לייחדא לון וכן זכור ושמור אינון קודשא בריך הוא ושכינתיה זכאה איהו מאן דמייחד לון ביום שבת דאיהו יסוד ברחימו ודחילו ד"ה דאינון אבא ואימא (זכור ושמור) אינון לקבל תפלין דרישא י' ותפלין דידא ה' דכר ונוקבא וזכאה איהו מאן דמייחד לון בקריאת שמע בדחילו ורחימו דבזמנא דישאל משתדלין באורייתא דבכתב ובאורייתא דבעל פה ברחימו ודחילו אתמר בהון (דברים כב ו) לא תקח האם על הבנים ובזמנא דלא משתדלין בהון ברחימו ודחילו אתמר בהון שלח תשלח את האם (שם ז).

ועי"ש (כו ע"ב): דחכמה ובינה אינון נסתרות במוחא ולבא ברחימו ודחילו ואורייתא בלא דחילו ורחימו לא פרכת לעילא.

בהגר"א: לא פרכת לעילא - ר"ל, לאו"א שהן לעילא, כמ"ש לקמן בלא דחילו כו' קדם י"ה. עי' שער רוח"ק י ע"ב: א"ל כונת הצדקה והתפלה והוא לייחד שם י"ה הנפרד מן ו"ה וקודם שהאדם יעשה איזו מצוה או צדקה יאמר לייחדא שמא דקב"ה ושכינתיה בדחילו ורחימו ודחילו בשם כל ישראל ויכוין לחבר שם י"ה שהם דחילו ורחימו עם ו"ה שהם קב"ה ושכינתיה. ועי' פע"ח שער הזמירות פרק ה: צריך קודם שיעשה מצוה או צדקה לומר ליחדא שמא דקב"ה ושכינתיה בדחילו ורחימו לחבר י"ה עם ו"ה בשם כל ישראל.

זהר פרשת יתרו

צלי דוד ואמר (תהלים צ יז) ומעשה ידיו כוננה עלינו וגו' דהא לית כל בר נש חכים לשואה רעותא ולבא לתקנא כלא ויעביד עובדא דמצוה ועל דא צלי צלותא דא ומעשה ידיו כוננה עלינו¹²³⁶

מאי כוננה עלינו כוננה ואתקין תקונך לעילא כדקא יאות עלינו אף על גב דלית אנן ידעין לשואה רעותא אלא עובדא בלהודוי ומעשה ידיו כוננהו למאן להווא דרגא דאצטריך לאתתקנא כוננהו בחבורא דא באבהן למהוי מתתקנא בהון בהאי עובדא כדקא יאות

לא תרצח לא תנאף לא תגנב לא פסקא טעמא בכל הני תלת ואי לאו דפסקא טעמא לא הוי תקונא לעלמין ויהא אסיר לן לקטלא נפשא בעלמא אף על גב דיעבור על אורייתא אבל במה דפסקא טעמא אסיר ושרי

לא תנאף אי לאו דפסקא טעמא אסיר אפילו לאולדא או למחדי באתתיה הדוה דמצוה ובמה דפסקא טעמא אסיר ושרי¹²³⁸

לא תגנב אי לאו דפסקא טעמא הוה אסיר אפילו למגנב דעתא דרביה באורייתא או דעתא דחכם לאסתכלא ביה או דיינא דדאין דינא לפום טענה דאצטריך ליה למגנב דעתא דרמאה ולמגנב דעתא דתרווייהו לאפקא דינא לנהורא ובמה דפסקא טעמא אסיר ושרי

לא תענה ברעך עד שקר הכא לא פסקא טעמא בנין דאסיר הוא כלל כלל ובכל מילי דאורייתא קודשא בריך הוא שוי רזין עלאין ואוליף לבני נשא ארחא לאתתקנא בה ולמהך בה כמה דאת אמר (ישעיה מח יז) אני יהו"ה אלהיך מלמדך להועיל מדריךך בדרך תלך

זה התפלל דוד ואמר ומעשה ידיו כוננה עלינו וגו' שהרי אין כל אדם חכם לשים רצון ולב לתקן הכל ויעשה מעשה של מצוה על זה התפלל תפלה זו ומעשה ידיו כוננה עלינו.

מה זה כוננה עלינו כוננה והתקן¹²³⁷ תקונך למעלה כראוי עלינו אף על גב שאיננו יודעים לשים הרצון אלא המעשה לבדו ומעשה ידיו כוננהו למי לאותה דרגה שצריך להתקן כוננהו בחבור אחד באבות להיות מתקן בהם במעשה הזה כראוי.

לא תרצח לא תנאף לא תגנב אין טעם מפסיק בכל שלשת אלה ואם אין טעם מפסיק לא היה תקון לעולמות ויהיה אסור לנו להרג נפש בעולם אף על גב שיעבור על התורה אבל במה שיש הפסק טעם אסור ומותר.

לא תנאף לולא שטעם מפסיק אסור אפילו להוליד או לשמח באשתו שמחת מצוה ובמה שהטעם מפסיק אסור ומותר.

לא תגנב לולא שהטעם מפסיק היה אסור אפילו לגנב דעת של רבו בתורה או דעת של חכם [כדי] להתבונן בה או דיין שדן דין לפי טענה שצריך לגנוב את דעת הרמאי ולגנב את דעת שניהם כדי להוציא את הדין לאור ובמה שמפסיק הטעם אסור ומותר.

לא תענה ברעך עד שקר כאן לא מפסיק טעם משום שזה אסור כלל וכלל ובכל דברי התורה שם הקדוש ברוך הוא סודות עליונים ולמד בני אדם דרך להתתקן בה וללכת בה כמו שנאמר אני ה' אלהיך מלמדך להועיל מדריךך בדרך תלך.

¹²³⁶ עי' ז"ח עה ע"ב: פתח ואמר ומהו ומעשה ידיו כוננה עלינו דא עובדא דיעבד בר נש אי אינון עובדין טבין ישכון עליה הויה ואי לא יסתלק מינה, ע"כ. כנגד מה שתיקן האדם והרויח ע"י מעשיו באמצע ימי החול, כדי להמשיך עליו תוס' קדושת שבת בע"ש, אנו מתפללים, שגם מבחי' זה ישאר ממנה איזה קדושה, וזהו מעשה ידיו כוננה עלינו וכו' פ' כיון שמה שנעשה בשבת מעצמו, הוא נעשה בימי החול ע"י תפלותינו, וזהו ומעשה ידיו כוננה עלינו, ר"ל שזה הזווג הנעשה בכח מעשה ידיו בימי החול, כוננה עלינו ע"י נועם הזה. ולפי שזה הזווג הוא עליון דא"א, לכן אמר כוננה עלינו, כי אר"א הם עלינו. כי ישראל הם בז"א, שהוא למטה מא"א. וכנגד זווג התחתון דז"ן אמר, ומעשה ידיו כוננהו, כי גם זווג זה הנעשה על ידי מעשה ידיו, גם הוא כוננהו, ר"ל כונן ר"ה שהם ז"ן (שעה"כ סא ע"א).

¹²³⁷

¹²³⁸ עי' זית רענן על מכילתא דרבי ישמעאל יתרו - מסכתא דבחדש פרשה ה.

זהר פרשת יתרו

אוף הכי לא תחמד לא פסיק טעמא כלל ואי תימא אפילו המודא דאורייתא אסיר כיון דלא פסקא תא חזי בכלהו עבדת אורייתא כלל ובהאי עבדת פרט בית רעך שדהו ועבדו וגו' בכל מילי דעלמא אבל אורייתא איהי חמודה תדיר שעשועים גנוי דחיי ארכא דיומין בעלמא דיין ובעלמא דאתי

הני עשר אמירן דאורייתא אינון כללא דכל פקודי אורייתא¹²³⁹ כללא דעילא ותתא כללא דכל עשר אמירן דבראשית¹²⁴⁰ אלין אתחקקו על לוחי אבנין וכל גנוזין דהוון בהו אתחזון לעיניהון דכלא למנדע ולאסתכלא ברוזא דתרי"ג פקודין דאורייתא דכלילן בהו כללא אתחזו לעינין כללא איהו בסכלתנו לאסתכלא בלבא דישראל כללהו וכללא הוה נהיר לעיניהו

בההיא שעתא כל רוזין דאורייתא¹²⁴¹ וכל רוזין עלאין ותתאין לא אעדי מינייהו בנין דהוון

צדא

חמאן עינא בעינא זיו יקרא דמריהון מה דלא הוה כההוא יומא מיומא דאתברי עלמא¹²⁴² דקודשא בריך הוא אתגלי ביקריה על טורא דסיני

אף כאן לא תחמד לא מפסיק טעם כלל ואם תאמר אפילו חמוד של התורה אסור כיון שלא מפסיק הטעם בא וראה בכלם עשתה התורה כלל ובזה עשתה פרט בית רעך שדהו ועבדו וגו' בכל דברי העולם אבל התורה היא תמיד חומדים אותה שעשועים גנוי חיים ארך הימים בעולם הזה ובעולם הבא.

עשר האמירות הללו של התורה הן כלל של כל מצוות התורה כלל של מעלה ושל מטה כלל של כל עשר האמירות של בראשית אלה נחקקו על לוחות אבנים וכל הגנזים שהיו בהם נראו לעיני כל לדעת ולהסתכל בסוד של תרי"ג המצוות של התורה שכלולים בהם הכל נראה לעינים הכל הוא בתבונה להתבונן בלב של כל ישראל והכל היה מאיר לעיניהם.

באותה שעה כל סודות התורה וכל הסודות העליונים והתחתונים לא זזו מהם משום שהיו

רואים עין בעין את זיו כבוד אדונם מה שלא היה כמו אותו היום מיום שנברא העולם שהקדוש ברוך הוא התגלה בכבודו על הר סיני.

¹²³⁹ ומאי טעמא בנשיאות כפים וליברוך להון בברכה, אלא משום דאית בידיים עשר אצבעות, רמז לעשר ספירות שבהם נחתמו שמים וארץ, ואותם העשרה כנגד עשרת הדברות, ובכלל אותן י' נכללו תרי"ג מצות, ומנה אותם אותיות של י' דברות ותשכח דאינון תרי"ג אותיות, ובהם כל כ"ב אותיות בר מן ט' דליתא בהון, מאי טעמא, ללמדך דט' הוא בטן ואינה בכלל הספירות (ספר הבהיר אות קנד). ועי' תיקו"ז קל ע"ב: וכד קריב לטורא דסיני נחית א' מן בראשית דאיהי אנכי ונחית עלה כתר דאינון אתוון דעשר אמירן ואשתלים אילנא בכל תקונון דיליה. ועי' מאמרי רשב"י ב' ע"ב: פירוש כי יש בהם בעשרת הדברות תרי"ג אותיות כמנין כתר. ועי' ש בהגר"א: דאלף הוא כתר שהוא שמא מפרש שקי דאילנא כמש"ל (יג ע"א יט ע"א) וכשנשלם האילן נחית שקי דאילנא וז"ש למעלה דאינון אתוון דעשר אמירן דהוא שמא מפרש והוא עשרת הדברות שהתחלה דלהון באלף. ועי' לקוטי תורה להאריז"ל - ספר משלי יא וז"ל, ובאבדם רנה שהם תרי"ג מצות כנזכר ועם ז' מצות דרבנן כגון נר חנכה מקרא מגילה עירובין וכיוצא הרי תרי"ג כמנין כתר.

¹²⁴⁰ ויקרא יא סע"ב (לש"ו).

¹²⁴¹ עי' תיקו"ז (פא ע"ב): האי רוח דאסתלק איהו רוח דמשיח כמה דאתמר ואיהו רוח הקדש ואיהו רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת ה'. בהגר"א: ואיהו רוח חכמה כו' - שהוא רוחו של משיח, והוא רוחא דכליל שיתא רוחין, כמ"ש בא"ר (קל ע"ב), והוא ו"ק בעלה, דהוא רוזין דאורייתא, כנ"ל. ועי' תז"ח ב ע"ב: כל מאן דמגלה רוזין לצדיקיא גרים לצדיק לאנהרא ברזין דאורייתא ולשכינתא דאור ר"ז אתקרי ובההוא זמנא והמשכילים יזהרו כזהר הרקיע מאי כזהר דרגא דמשה רבנו עליו השלום עמודא דאמצעייתא דעל שמה אתקרי האי חבורא ספר הזהר ושכינתא בה נהרא וזהרא בסיהרא מן שמשא דשמשא נהירא בשית טורין רברבין וסיהרא בשביעאה כלילא משבע. ועי' ש בגר"א יא ע"ד: אילנא דחיי שהוא סולת נקייה כנ"ל דהוא אורייתא דמשה כנ"ל רוזין דאורייתא. ועי' תז"ח כו ע"ב: כעץ שתול על פלגי מים דאנון רוזין דאורייתא דבעל פה ואתקריאו דברי אלהים חיים מסטרא דאילנא דחיי.

¹²⁴² היה הולך ומתתקן העולם מאז כמו בהתיקונים דלעתיד אשר מאחר תחיית המתים והלאה (הקדו"ש כד ע"ג), גילוי ית"ש בנתינת התורה, הנה היה ג"כ בהאור הגנוז, ולכן נאמר (תהלים פב ו)

זהר פרשת יתרו

ואי תימא הא תנינן דהמאת שפחה על הים
מה דלא חמא יחזקאל נביאה יכול כההוא
יומא דקאימו ישראל על טורא דסיני¹²⁴³ לאו
הכי בנין דההוא יומא דקיימו ישראל על טורא
דסיני אעבר זוהמא מנייהו וכל גופין הוו
מצחצחון כצחצחא דמלאכין עלאי¹²⁴⁴ כד
מתלבשן בלבושי מצחצחון למעבד שליחותא
דמריהון

ובההוא מלבושא מצחצחא עאלין לאשא
ולא דחלין כגוונא דההוא מלאכא דמנוח¹²⁴⁵
כד אתחזי ליה ועאל בשלהובא וסליק לשמאי
דכתיב (שופטים יג כ) ויעל מלאך יהוה בלהב
המזבח וכד אעבר מינייהו ההוא זוהמא
אשתארו ישראל גופין מצחצחין בלא מנופא
כלל ונשמתינ לגו כזוהרא דרקיעא לקבלא
נהורא

הכי הוו ישראל דהוו חמאן ומסתכלן גו
יקרא דמריהון מה דלא הוי הכי על ימא דלא
אתעבר זוהמא מנייהו כההוא זמנא והכא
בסיני דפסקא זוהמא מנופא אפילו עוברין
דבמעיי אמן הוו חמאן ומסתכלן ביקרא

ואם תאמר הרי שנינו שראתה
שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל
הנביא יכול כמו אותו יום שעמדו
ישראל על הר סיני לא כך משום
שאותו היום שעמדו ישראל על הר
סיני עברה מהם הזוהמא וכל הגופים
היו מצוחצחים כצחצוח של מלאכים
עליונים כשמתלבשים בלבושים
מצוחצחים לעשות את שליחות
אדונם.

ובאותו מלבוש מצוחצח נכנסים
לאש ולא פוחדים כדוגמת אותו
המלאך של מנוח כשנראה לו ונכנס
בשלהבת ועלה לשמים שכתוב ויעל
מלאך ה' בלהב המזבח וכשעברה מהם
אותה זוהמא נשארו ישראל גופים
מצוחצחים בלי טנוף כלל והנשמות
בפנים כזהר הרקיע לקבל את האור.

כך היו ישראל שהיו רואים
ומסתכלים לתוך כבוד אדונם מה שלא
היה כך על הים שלא עברה מהם
הזוהמא באותו זמן וכאן בסיני
שפסקה הזוהמא מן הגוף אפילו
עוברים במעיי אמותיהם היו רואים

אני אמרתי אלהים אתם (הקדו"ש לב ע"א), נתייסד ע"ז יסוד למטה להיות מקום ומעון לכל המלכות
הכללי כולו, לשכון כבוד בתוכם ולהתגלה למטה בכל כללותה כולה, בהיחוד דשכינתא עלאה ותתאה
יחד וכמו שהיה {מז ע"ד} במתן תורה, כמ"ש בפ' יתרו (דף צא ע"א) אנכי כללא דעילא ותתא כו' כי
שם נתייחד הכל, והיה עומד אז שיתוקן העולם לגמרי כמו קודם החטא (הקדו"ש מז ע"ד), אמנם הוא
הנה התיקון הזה דהיחוד הויה אלהים, וכן הוא ושמו אחד, הנה הוא ע"י תיקון אחד הכלול מב' א',
הוא ביטול הזוהמא והטומאה והרע שיתבער מן הארץ לגמרי, והב' הוא הזדככות החומר והעביות,
שיזדכך כל גוף לנשמה, וכל חומר לצורה. והוא כוונת מאמרם ז"ל ב"ר (פ' כ"ו סי' ו') בפסוק לא ידון
רוחי באדם כו', בעוה"ז הרוח היא נבזקת (ר"ל מאיר ומזהיר מלשון כמראה הבזק) באחד מאיבריו,
אבל לעתיד לבוא היא נבזקת בכל הגוף, כי יהיו כל הגופות בסוד כתנות אור בא' כמו אדה"ר קודם
החטא (כמ"ש ב[זהר] פ' בראשית לו ע"ב, פקודי רכט ע"ב, קדושים פג סע"א, וע' פ' שלח קסט סע"א
ורע"ב, ופ' יתרו צד ע"א) (דע"ה ח"א פא ע"ב, ח"ב נו ע"ג), פנימיותה הוא אורייתא דאצילות¹²⁴²,
אורייתא דקב"ה, שהקב"ה עוסק בה בכל יום וכמ"ש בעבו"ז (ג ע"ב וד ע"ב) והוא נשמתא דאורייתא
אשר זכו ישראל לזה בעת מתן תורה, וכמ"ש בפ' בהעלותך (קנב ע"א) (דע"ה ח"ב קכח ע"ב).

¹²⁴³ ועי' עוד לקמן קיד רע"א פרשת שלח קסב ע"ב (לש"ו).

¹²⁴⁴ עי' פת"ש נוק' דז"א ט ז"ל, אין אחיזת הס"ט"א אלא בהתלבש הנפש בגוף שהוא כתנות עור של
אדה"ר. ועי' בהגר"א בספד"צ יב ע"ג: שמילה נק' בשר, ושם מתגליא החסד כנ"ל, ועורו הוא עור
הערלה, והוא בסוד כתנות עור של אדה"ר, שאמרו (סנהדרין לח ע"ב) משוך בערלתו היה, ובתחלה
היה כתנות אור כמ"ש בזהר, והוא אור הגנוז, ואח"כ נכסה בעור ונגנז, ולא יגלה עד שיוסר הס"א,
ועור הזה הוא עץ הדעת טוב ורע, שממנה אכל אדה"ר, ונמשכה ערלתו.

¹²⁴⁵ יש ב' מיני מלאכים שנבראו שניהם ביום ה', והם זולת אותן שנבראו ביום ב' המתבטלין
ומתחדשים בכל יום והם נזכרים בזה"ק (בראשית יז ע"ב, ויח ע"ב) וכנ"ל ענ"ט, כי הם קטנים מכולם.
אבל אותן שנבראו ביום ה' הם גדולים מהם, והם ב' מינים: אחד, הנאמר עליהם (בראשית א כ) ועוף
יעופף על הארץ ולא נאמר בהם למינהו, והשני הוא מה שנאמר עליהם (שם כא) ואת כל עוף כנף
למינהו. והשניים, הם גדולים מן הראשונים, וכמ"ש בזה"ק שם, ועוף יעופף על הארץ אלן שליחי
עלאין דאתחזון לבני נשא בחיזו דבר נש¹²⁴⁵, ולכך נאמר בהם יעופף על הארץ, והרי הם משתנים
ומתלבשים בגוף כגוונא בהאי עלמא, וכמ"ש בפ' תולדות (קמד ע"א) ופ' וירא (קא ע"א) וע' פ' יתרו
(צד ע"א) (דע"ה ח"ב כט ע"א).

זהר פרשת יתרו

ומסתכלים בכבוד אדונם וכולם קבלו כל אחד ואחד כראוי לו.

ואותו יום היתה שמחה לפני הקדוש ברוך הוא יותר מן היום שנברא העולם משום שהיום שנברא העולם לא היה בקיום עד שקבלו ישראל תורה שכתוב אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמת.

כיון שקבלו ישראל תורה על הר סיני אז התבשם העולם והתקיימו שמים וארץ ונודע הקדוש ברוך הוא למעלה ולמטה והתעלה בכבודו על הכל ועל אותו יום כתוב ה' מלך גאות לבש לבש ה' עז התאזר ואין עז אלא תורה שנאמר ה' עז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

דמריהון וכלהו קבילו כל חד וחד כדקא חזי ליה

וההוא יומא הוה הדוה קמי קודשא בריך הוא יתיר מיזמא דאתברי עלמא בנין דיומא דאתברי עלמא לא הוה בקיומא עד דקבילו ישראל אורייתא דכתיב (ירמיה לג כה) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמת

כיון דקבילו ישראל אורייתא על טורא דסיני כדין אתבסם עלמא ואתקיימו שמיא וארעא ואשתמודע קודשא בריך הוא עילא ותתא ואסתלק ביקריה על כלא ועל ההוא יומא כתיב (תהלים צג א) יהוה מלך גאות לבש לבש יהוה עז התאזר ואין עז אלא תורה¹²⁴⁶ שנאמר (שם כט יא) יהוה עז לעמו יתן יהוה יברך את עמו בשלום ברוך ה' לעולם אמן ואמן

¹²⁴⁶ לעיל נח סע"א ומדרש תהלים כא סי' ב ז' סימן ג' (לש"ו)

ע"י דע"ה ח"ב קלב ע"ד: [מש"כ בחטא הסלע] וירם משה את ידו, ור"ל כי כוון בזה להמשיך האור ממקור העליון, שהוא חכמה, י' של שם, וכמ"ש בתיקונים (תיקון יט דף טל ע"א) למי נושאין כפים, לרום השמים, שהוא י' של שם, עשר אתון דשמא מפרש, ע"ש בהגר"א [ז"ל, וידוע ששם מ"ב דשמא מפרש מתחלק פשוטה בג"ר מלאה בת"ת אדם מ"ה מילוי המילוי במל' והן תגין בהוי"ה פשוטה כמ"ל שבע זיינין אינון כגוונא דא כו' ז' תגין יו"ד נקודין ביו"ד אתון דמ"ה כ"ח אתון עד אלף בכ"ח דמ"ה.]. והיה כוונתו בזה להסיר ולהעביר את המסך ע"י ההכאה, ולהמשיך שם השפע מהאור דהעץ החיים, כי אחר שיוסר ממנו המסך המבדיל סטרא דעבד, שהוא בחי' דעץ הדעת ע"י ההכאה, אז יחזור להאיר בו אור הכבוד, שהיא סיהרא קדישא דעץ החיים, אשר היא מעין גנים דלית ליה פסק, טפה דאתמשכא מן מוחא שהוא חכמה, כמ"ש בתיקונים (מו סע"ב), והיא ברתא דמלכא, אבא יסד ברתא (זהר פנחס רנו ע"ב). ויתוקן להעשות כ"ז ע"י כוונתו ומחשבתו בהרמת ידו כנז' וכמ"ש בזוה"ק (ריש פ' יתרו סז ע"א), כי כל הרמת יד אשר לשם שמים הוא תיקון גדול, לנטלא מאינון ברכאן דלעילא ולארכא לתתא כו' ע"ש. וכן בתיקונים (תיקון כב דף עו ע"א) בסוד (שמות יז יא) והיה כאשר ירים משה ידו כו' לסלקא ליה לגבי חכמה כו'. וכן היה כוונת משה רבינו ע"ה כאן, וזהו שאמר וירם משה את ידו ויך את הסלע, להסיר את קליפתו ולהעביר את כל המסכים שבו, וכדי שיומשך שם השפע דאור עץ החיים. והרי כזאת וכזאת התחבט וטרח הרעיא מהימנא משה רבינו ע"ה על תקנתן של ישראל, והיה כל כוונתו וכל מעשיו לשם שמים ולטובה. וכללים ח"א סא ע"א: ביאור הדברים מ"ש (זהר ח"א סה ע"א) "ארימת ידאי בצלותין לעילא", כי משום שרצונו הנה היה להתחיל ולדבר ברום גבוהים שהוא בעולם העקודים, וגם בשורשו ומקומו אשר ממנו נמשך שהוא הרישין דא"ק, אשר כ"ז הנה הוא מהעולמות דא"ס, לכך נשא ידיו בתפילה למעלה לעורר הרצון וליטול רשות לדבר ברום גבוהים כזו. וגם היה נשיאת ידיו ותפילתו כדי שיתעורר למעלה באותו המקום הנורא שרוצה לדבר שם, שיתגלה אורם ע"י דיבורו ויאירו ויזהירו באורם וזיום בגילוי אור כבודו ית"ש למעלה ולמטה, כי זהו ענין כל עסק לימוד חכמת הנסתר, לעורר את גילוי ואורו ית"ש באותו הענין שמדבר ונתגלה אותו האור למעלה ונמשך זיוו למטה, כמו שמחדש ומגלה אותו בלימודו ודיבורו, ועי"ז הנה הוא ממש בונה עולמות למעלה לפי שורש נשמתו הקשור ומיוחד בשורש כלל ישראל (ע' זוהר ח"א יג סע"א). ועי"ז הנה יאירו ויזהירו כולם לעתיד באותן האורות שנתגלה על ידו ויאירו כולם בו, ויהנו מזיום אחר שיוסר כל המסכים דהזוהמא ואחר שיזדככו העולמות מעביותם, וכמו שבארנו בכמה מקומות מדברינו. ובאשר כי בעולם העקודים שהוא מעולמות דא"ס, הנה אינו נוגע כ"כ מעשה בני אדם שם, לכך נשא ידיו בתפילה שיעורר ע"י דיבורו שם ג"כ את גילוי ואורו ית"ש עכ"פ, וזהו שאמר ארימת ידאי בצלותין לעילא. וע' בענין סוד הרמת ידיים בתפלה בזוה"ק ר"פ יתרו (סז ע"א), ובתיקונים (תיקון יט דף טל ע"א): ז"ל: תגין תליין במחשבה דלכא ומוחא נקודין בדבורא דפומא אתון בעובדא דאברין ולאלין (נ"א ומאלין) נקודין וטעמי ואתון עביד ההוא סתים וגניז כורסיא טמירא עלאה ועליה אתמר אתה ה' לעולם תשב וכו' מאי אתה ההוא דאתמר ביה ה' אלק"י אתה ארוממך בההוא דאתמר ביה רום ידיהו נשא ובגין דא אתמר למי נושאין כפים לרום השמים הה"ד רום ידיהו נשא ומאי ניהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו חכמה כ"ח מ"ה ועליה אתמר כ"ח מ"עשיו ה"גיד לעמו והאי איהו כ"ח פרקין דידין דמלכא עלאה דאינון כוז"ו במוכס"ז כוז"ו כנויין דיחודא עלאה דאיהו יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה ובגין דאסתלק האי חילא מישראל אתמר בהון וילכו בלא כח לפני רודף. תרגום: התגים תלויים במחשבת הלב והמח, הנקודות בדבור הפה, האותיות במעשה האיברים. ולא לו (ומאלו) הנקודות וטעמים ואותיות עושה אותו סתום וגנוז כסא טמיר עליון, ועליו נאמר "אתה יהו"ה לעולם תשב וכו'", מה זה "אתה", אותו שנאמר בו "יהו"ה אלה"י אתה ארוממך", באותו שנאמר בו "רום ידיהו נשא", ובשבילו נאמר, למי נושאין כפים לרום השמים, זהו שכתוב "רום ידיהו נשא", ומיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שהוא חכמה כ"ח מ"ה, ועליו נאמר "כ"ח מ"עשיו ה"גיד לעמו", וזהו כ"ח הפרקים של ידי המלך העליון, שהן כוז"ו במוכס"ז כוז"ו. הכנויים של היחוד העליון, שהוא יהו"ה אלהינו יהו"ה. ומשום שהסתלק הכח הזה מישראל, נאמר בהם "וילכו בלא כח לפני רודף". ובהגר"א שם [ז"ל: רום ידיהו נשא - כמו שמפרש והולך דנושאין ידיים לרום השמים רום של השמים מרום וקדוש ונושאים עשר אצבעות לשם שהוא יו"ד של שם עשר אתון דשמא מפרש וז"ש ומאי ניהו כו' וע"ל סוף תכ"ב ס"ז ב' יו"ד שריא בעשר אצבען כו' מחכמה שריא דאיהי באצבען ואמר דאיהו חכמה כח

זהר פרשת יתרו

מ"ה מביא ראיה דמ"ה הוא בחכמה ור"ל כ"ח מ"ה הן המילוי ומילוי המילוי דפשוט הוא בכתר שהן התגין ובחכמה הוא שניהם נקודין ואתוון כנ"ל וז"ש ועלה אתמר כ"ח מעשיו כו' דבכ"ח אתוון דשמא מפרש וכן דאתוון תליא עובדא כ"ח אתוון דבראשית ואמר והאי איהו כ"ח כו' ר"ל לכן הם בידין דתליא בהן חכמה דבהון כ"ח פרקין ואמר למטה יו"ד כו' אינון עשר אצבעין כו' הרי כ"ח מ"ה בהון ובהון עובדא דבראשית דאתמר כולם בחכמה עשית ולכן נושאין אותן לרום השמים יו"ד של שם דהוא דרגא דלהון ואמר כ"ז לראיה שרום הוא חכמה ועליו נאמר אתה ועיקר הענין שכלולין באצבעאן שהן עובדא כ"ח ומ"ה שכלולין זה בזה כנ"ל וכן בדבורא כלולין י' נקודות וכ"ח אתוון אבל תגין אינון נגלין לא באצבעאן ולא בדבורא רק במחשבה ולכן מב' אלו נברא העולם ויאמר אלקים ויעש אלקים בדבר ה' שמים כו' שמייך מעשה אצבעותיך כו' וז"ש בל"ב נתיבות פליאות חכמה כו' שהן האתוון והנקודין כמש"ש].

סח ע"ב

כל זמן הזה שהוא עד עת התיקון אשר מעת אלף השביעי והלאה שהוא עתה רק שליטת המ"ה וב"ן כי באצילות עיקרו הוא המ"ה וכמ"ש את המאור הגדול לממשלת היום שהוא האצילות וכמ"ש אליהו זל"ט מלגאו איהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו ארח אצילות ר"ל שהוא הנושאו והוא עצמותו ואורו אבל בעולמות ב"ע עיקרן הוא הב"ן ועל זה נאמר ואת המאור הקטן לממשלת הלילה כי מתלבש המ"ה בהב"ן כמ"ש ברפ"ח ספ"ג ומתנהגים העולמות ב"ע על ידה ע"פ קבלתם מזו"א (ע' פ' בשלח נא ע"א יתרו סח ע"ב, אחרי עד סע"א אד"ז רצו ע"א, וע' פ' בראשית כב ע"א, כט ע"ב) (כללים ח"ב קל ע"א).

סט ע"ב

כל מה שאמרנו בהכרח ביטולו משום שהוא שורש ההפסד והאבדון ההחלטי, הוא הכרח ביטולם. ומשום שהם מעצם הרע אשר כל עצמותם הוא להרע ולהרוס ולחבל, וכל קיומם בזמן קיומם הנה הוא רק ע"י תמצית הארת הקדושה שמאיר עליהם מסביב, ובסוד (יחזקאל א ד) ונגה לו סביב (הקדו"ש כח ע"ב), (בשער המלכים פ"י) כי ב"ס של הקדושה החיות שלהם (שהוא שורש מציאותם אשר בא"ס ית"ש) נבלע בתוכם, אבל בקליפה אין החיות נבלע בתוכם כי אין קודש מתערב בחול, אך עומד על ראשם ומשם מאיר להם עכ"ל ע"ש. והוא מזוה"ק (יתרו דף ס"ט ע"א) וכו', עוד בזוהר פקודי (רכ"ז סע"א) (דע"ה ח"א נד ע"ד), בשער הקדמות (דף ע ע"ד) כי זו"ן דאצילות הטמא הנקראים סמ' ולילי' העליונים. הנה סמ' היה בבחי' ו' קצוות לבד, כי לא נתלבשו בתוכו אלא רק ו' אורות של קדושה להחיותו, והם סוד ההוא נהירו דקיק דאית גו מסאבותא כנו' בזוהר (יתרו דף סט ע"א), וכן אור אחד ד' בנוקביה כדוגמת זו"ן דקדושה בהיותם אב"א עכ"ל. והנהירו דקיק שאמר, הוא מהניצוצין דהז' מלכין קדמאין, כי מזה נתהוו ומזה הוא כל קיומם וחיותם. אמנם ע"י החטא הנה נגדלו ונשלמו, כי ניתוסף בהם אורות רבים גם מאור התיקון רח"ל, והוא מתמצית הארה דאור התיקון וכנ"ל, עד שגברו ונגדלו עד להשחית ונסדר תיקונם ג"כ ע"ד תיקון הזו"ן דקדושה, כי גם את זה לעומת זה עשה האלהים (קהלת ז יד) (דע"ה ח"ב ט ע"ב), ונתן הקב"ה האפשרות והכח להאדם שיהא היכולת בידו להוציא הרע מאותו הכח אשר הכין לזה, וכן נתן היכולת בהאדם לבטלו ג"כ, ויתהפך אותו הכח לטוב גמור, כי אותו הכח הוא רק נושא חפשיי ותלוי ביד האדם אם לקלקלו אם לתקנו, וממנו הוא כל הכח דהבחירה אשר ניתן להאדם (דע"ה ח"ב יט ע"א) הרב אמר בשער הקליפות (פרק ג) כי אחר התיקון דמעשה בראשית קודם החטא דאדה"ר, היו אז כל הקליפות בלי שום תיקון כלל, והיה הזכר דקליפה רק בבחי' ו"ק לבד, והנוקבא דקליפה רק בבחי' נקודה אחת לבד, ועל דרך שהיו הזו"ן דקדושה קודם התיקון. ואמר שם כי זהו הענין מ"ש הזוהר (בפ' יתרו דף סט ע"א) דאית נהירו דקיק גו מסאבותא, ור"ל כי סידר המאציל ית"ש את כל הזו"ן דקליפה מתחלה שיהא כחם וקיומם רק מאורות הנקודות לבד דהזו"ן דקדושה, ולא מאור התיקון כלל, ולא קבלו הם מאור המ"ה והט"ר דב"ן אלא רק מבחי' אור הנקודות לבד דהזו"ן דקדושה (דע"ה ח"ב יט ע"ב), אותו הנהירו דקיק הוא בחי' עץ הדעת טו"ר, וכן גם אותן הדינין שבהאחוריים דהנוק' אשר משם נמשך הנהירו דקיק, הם ג"כ סוד עץ הדעת טוב ורע, כי סוד עץ הדעת טו"ר הוא בכל העולמות כולם, אלא שהוא בכל א' לפי ערכו (דע"ה ח"ב מ ע"ד), הוא

זהר פרשת יתרו

נמשך מהגבורות דהאחוריים דהנוק', ואותו הנהירו דקיק הוא קודש והוא שורש להרע, ולכן עומד הוא בבחי' עץ הדעת טו"ר (דע"ה ח"ב מא ע"ד), כל אינון אשר אור חיותם הוא רק מבחוץ, הם יתבטלו בביטול גמור, הם ונשמתם. אבל כל אלו אשר אור חיותם מתלבש בהם מבפנים, הרי נעשו הם משכן ומעון לאור שכינתו ית"ש, כי עליהם נאמר (שמות כה ח) ושכנתי בתוכם, הנה מתקיים נשמתם בחיות נצחי, כי אורו ית"ש אינו נפסק מהם לעולם, ונעשה החיות לעצם בהם (דע"ה ח"ב צב ע"ד).

צא ע"א :

דרכי התיקונים הם שנים : אחד, הוא בביעור וביטול הרע, לבערו ולבטלו ממציאותו לגמרי, שלא להניח לו שום שארית כלל בשום מקום כלל. ואחד, הוא להמשיך אור קדושה של מעלה בכל המציאות כולו, שיהא גילוי כבודו ומלכותו ית"ש מלא כל העולם כולו. ואלו הב' מיני תיקונים הם כלולים בהשני דברות הראשונות: אנכי (שמות כ ב) ולא יהיה לך (שם ג), כי הדיבור דאנכי הוא שיקבל וימשיך כל אחד ואחד מישראל על עצמו אלוהותו ומלכותו ית"ש במחשבה ודיבור ומעשה, שהוא בקיום כל הרמ"ח מ"ע לשמו. ובזה נעשה האדם מרכבה לשכינה, והוא משכן ומעון לאור קדושתו יתברך, כי הרמ"ח מ"ע הם פרטי הדברים אשר על ידם ממשיך האדם אור קדושתו ית"ש על כל גופו, שהם רמ"ח אבריו. וזהו מ"ש בתיקונים (תיקון כב דף עא ע"ב) וכן בזהר יתרו (דף צא ע"א) שכל המ"ע הם תלויים וכלולים באנכי, כי הם פרטי הדברים במה לקיים המ"ע דאנכי, ובכללותם מתקיים בהאדם מה שאמר הוא ית"ש אנכי ה' אלהיך. וכן הדיבור דלא יהיה לך הנה הוא להסיר ולהרחיק את עצמו מכל טומאה ורע, שהם אלהים אחרים במחשבה דיבור ומעשה, והיינו בשמירת וזהירות כל השס"ה ל"ת. כי כל הדבר טמא ואסור הנה הם כולם ע"י שיש להרע אחיזה ונגיעה בהם, וכשהאדם נזהר ומתרחק מהם כולם, הנה מרחיק את עצמו מהרע מכל וכל (וכמ"ש בתיקונים נט ע"א סב ע"ב ע"ש). וזהו שאמרו בתיקונים ובוזהר יתרו הנ"ל, שכל הלא תעשה הם תלויים וכלולים בלא יהיה לך, כי הם כל פרטי הדברים במה שיש להרע אחיזה בהם, וכשנשמור ונרחיק מהם כולם, אז אנו מרוחקים מהס"מ אל אחר ומכל סייעתו וחיילותיו לגמרי, ואנו מקיימים בזה הדיבור דלא יהיה לך בשלימות.

אמנם האמת הוא כי אלו ב' התיקונים הם תלויים זב"ז, וכן נעשה כל א' ע"י שניהם. כי הרי התיקון דביטול הרע שהוא ע"י שמירת המצוות ל"ת, הרי הוא אלא דוקא כשהוא נזהר ומתרחק מהם למען שמו של הקב"ה וכמ"ש בספרא (סוף פרשה קדושים והובא ברש"י בחומש שם פסוק כו) שלא יאמר אדם אי אפשי בבשר חזיר כו', אבל אפשי ומה אעשה ואבי שבשמים גזר עלי וכו'. והרי לנו כי כל התיקון הנעשה במצוות ל"ת הנה הוא רק כאשר שהוא מתקיים ע"י צירוף מצוות עשה, שהוא לעשות הישר בעיני ה', ומוכרח הוא שיהא הכוונה בכל שמירת מצוות ל"ת לעשות רצון קונו בזה, שהוא מצוות עשה דעשיית הטוב והישר בעיני ה' וכו', והרי נמצא כי כל שמירת המצוות ל"ת הנה הגם שקיומם במעשה הרי הם רק בשב ואל תעשה, אבל במחשבה הנה נעשה כל תיקונם רק כאשר שהם מצורף למצוות עשה, שהוא לעשות רצון קונו ועשיית הטוב והישר בעיני ה'.

וכן הוא להיפך במצוות עשה, כי הגם שכל קיומם הרי הוא בקיום ועשה אך זהו רק במעשה, אבל במחשבה הנה הם מצורף ג"כ למצוות לא תעשה. ור"ל כי עיקר התיקון דהמצוות עשה שאמרנו לעיל, שיהא להמשיך עי"ז אור קדושתו ית"ש למטה, שיהא גילוי כבודו ומלכותו מלא כל העולם כולו, הנה נעשה עיקר התיקון הזה אשר ע"י מ"ע רק כשהוא מצורף במחשבה למצוות ל"ת. והוא כי הרי עיקר הזכות דכל עשיית המצווה הנה [הוא] רק כאשר שהוא נעשה ע"י כפיית היצר, וכמ"ש בעבו"ז (ג ע"א) גדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה, כי בזה יצרו תוקפו וכו'. והרי מצורף כל מצוות עשה להדיבור דלא יהיה לך (שמות כ ג), כי במה שעושה נגד יצרו הרי מקיים הדיבור דלא יהיה לך, שהוא התיקון דביעור וביטול הרע וכו', וזהו שאמרו בזה"ק (יתרו פא ע"ב) כי על אלו ב' הדברות אנכי ולא יהיה לך על זה נאמר (תהלים סב יב) אחת דיבר אלהים שתיים זו שמעתי, כי מתקיימים שניהם ע"י כל א'. ולכן נאמרו הם בדיבור אחד, גם כשחזר ופרטן וכמ"ש הגר"א (בתיקונים תיקון כב דף עא עמוד ג ד) כי הם תלויים זב"ז, שאינו מקיים האדם הציווי דלא יהיה לך רק ע"י הציווי דאנכי, והרי מקיים בלא יהיה לך שניהם יחד, ומתקן בזה ב' התיקונים יחד,

זהר פרשת יתרו

וכן הזכות להאדם בקיומו הציווי דאנכי הוא רק כאשר שהוא נעשה בהקיום דלא יהיה לך וכנז' (דע"ה ח"ב עח ע"ד).

צב ע"א

דע כי בין העולם אצילות לבין עולם הבריאה יש חד פרסא שעליה נאמר והבדילה הפרוכת לכס בין הקודש ובין קודש הקדשים. והנה ב' שמות יש לפרסה זו, והם הב' מרגלאין הנז' כאן. והוא שם אה"ה, שהוא הארת אמא המקננא בכורסייא, והיא המרגלא עילאה דלית בה גוון. והנה בכל מקום שבאו אורות אמא, באים אורות אבא בתוכם, והוא שם יה"ו, והוא המרגלא הב'. והנה יה"ו מורה על או"א וז"א, ושם אדנ"י היא הנוק'. והפרכת הוי אמצעי לשניהם בין אמא לז"א, והיא סיכתא דבגווייהו, והוא סוד מלכות דאצילות היורדת בסוד עתיק דבריאה. והנה אלו ג' שמות הם י"א אותיות, ר"ל אה"ה יה"ו אדנ"י. ובשבת אז יוצאין ומתנוצצין ז' שמות, והם כזה מן א' דאה"ה יוצא הוי"ה פשוט בסוד חסד, ולעומתו מן י' דיה"ו יוצא אל פשוט בסוד נצח, ונכללין א"י. ומן ה' ראשונה דאה"ה יוצא הוי"ה בניקוד אלהים בסוד גבורה, ולעומתו מן ה' דיה"ו יוצא אלהים פשוט בסוד הוד, ונכללים ה"ה. הרי אותיות אה"ה בשילוב. ומן י' דאה"ה יוצא מצפ"ן בסוד ת"ת, ולעומתו מן ו' דיה"ו יוצא ג"כ מצפ"ן בסוד יסוד ונכללו זה בזה י"ו. ואח"כ מן ה' דאה"ה יוצא י"ה ונכלל בסיכתא שהוא אדני, ונשלם י"ה אדנ"י. ובוזה תבין כל המאמר הזהר. והנה שמות אלו הם עולין תקמ"ט עם שם אה"ה דההי"ן דבינה גימ' אלף עלמין השולטין ביום השבת, והנה שם הנז' שיש בו י"א ענפים עי"כ נכנעין י"א קלי' דבריאה (זהר הרקיע).

צג ע,א

בפ' ויצא (דף קנח ע"א) ובריש פ' וארא (דף כב ע"א) ובפ' יתרו (דף צג ע"א) ופ' פקודי (דף רלב ע"א), ומבואר שם ושם כי השאלה הוא רק מחדס ולמטה, אבל הבינה איהו עלמא דאתכסיא ולא אתגלייא כלל, ולית רשו לבר נש לאסתכלא ביה, ועל זה נאמר (דברים כב ז) שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך, כי למעלה מן הו"ק לית מאן דיכיל למיקם עליה. וכן בתיקונים (בריש תיקון כב דף עא ע"א) ובתפילת אליהו (תיקון דף יט ע"א), כי על החכמה ובינה נאמר (דברים כט כח) הנסתרות לה' אלהינו, ובפרט על הכתר הנה אמרו בסוף תיקון כ"ב (דף עו ע"ב) וכן בתז"ח (דף ה ע"ד), כי עליו אמרו רז"ל במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור אין לך עסק בנסתרות (ביאורים ח"א כ ע"ד), מה נעשה בכל עומק הדרושים אשר בכל שער העקודים ובמטי ולא מטי וברדושי נקודות (פרק ב) ובשבירת הכלים (ריש פרק ו) ובשער התיקון (ריש פרק ב) וכן בטנת"א (פ"א בהמ"ב), אשר בכל אלו המקומות הרי מעמיק הרב הרבה ומדבר גם בפנימיות הא"ק, וגם ברישין שבו, וכו' ובספר נפש החיים (שער ג פרק ח) בענין הכתוב (דברים ד לב) כי שאל נא לימים ראשונים למן היום אשר ברא אלהים אדם כו' אמר שם, והאריז"ל אשר הורשה והפליא לגלות סודות עמוקים ורמים כבר פ' הוא ז"ל (כוונתו הוא על אותן הדברים דענינינו) שפנימיות כוונת הכתוב למן היום אשר ברא אלהים אדם כו', הוא על עולה אדם קדמאה, וגם בענין א"ק כתב שאין אנחנו רשאים לדבר ולחקור בענין עצמות פנימיותו רק באורות היוצאים ממנו לבד, וגם זאת רק מאורות דס"ג שבו ואילך ולא באורות ע"ב שבו, עכ"ל. וכן הוא ג"כ בספר מקדש מלך בהקדמת זהר בראשית (א ע"ב) עש"ה. אמנם גם זה תמוה, כי א"כ הרי אין חילוק כלל בין הג"ר להז"ת, אלא החילוק הוא בין עצמות פנימיותו לבין האורות היוצאים ממנו, כי בעצמות פנימיותו הוא כולו אסור וכמו שאמר הרב ז"ל מפורש, שגם על המלכות שבו אמרו מה פשפשת מה ידעת כו', ובאורות היוצאים ממנו הרי מותר גם בהג"ר (זולת הע"ב), כי כל האורות האח"פ הרי הם מהג"ר וכו' כי קודם שנתגלו הספרא דצניעותא והאדרות, הנה הוה כמעט כל אורות הא"א והאו"א הכלליים נעלמים בבחי' א"ס, ולא היו נתגלו עדיין גם באצילות כלל, כי היו סתומים ונעלמים בשרשן, והנה היה אסור אז לדרוש ולחקור בהם כלל ע"ד האיסור השאלה והחקירה בא"ס, וכמ"ש בהקדמת תיקונים (דף ז ע"ב) דגם הדיוקן דאצילות הנה אין לומר בא"ס כלל, ומאן דצייר ביה דיוקנא עליו נאמר ארור האיש אשר יעשה פסל כו' ושם בסתר בסתור של עולם, ע' ביאור הגר"א שם. וזהו מה שאסרו בכ"מ בזה"ק החקירה בהג"ר, והיה כ"ז קודם שנתגלו האדרות, והיה אז האורות דהג"ר סתומים ונעלמים, כי היו כלולים בא"ס. אבל אח"כ כאשר נתגלו האדרות, והיה גילויים למטה ע"י

זהר פרשת יתרו

שנתגלה בהם אז א"ס ית"ש באצילות, והאיר א"ס ית"ש בהם באצילות בגילוי גמור. הנה עי"ז נתגלה ידיעתם ע"י הרשב"י למטה ג"כ, והותר מאז לעסוק ולדבר בהם. וכו' (ביאורים ח"א כא ע"א).